

J. ALEKSANDRAVIČIUS

LIETUVIŲ KALBA

Рецензенты:

канд. филол. н. А. БАЛАШАЙТИС,
канд. филол. н. В. БУДА, Р. СКАЙСГИРЕНЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ

Настоящее издание предназначается для студентов, не изучавших в школе литовский язык, а также для всех тех, кто желает изучить его. Автор счел целесообразным построить материал так, чтобы эта книга могла служить пособием для стационарного и самостоятельного изучения литовского языка. Ею могут пользоваться и начинающие, и обладающие некоторыми познаниями в литовском языке. Особенности литовской фонетики, произношения и грамматики и формулировки заданий излагаются на русском языке.

Цель данного самоучителя — помочь изучающим литовский язык приобрести навыки чтения, устной речи и частично письма, научить как можно свободнее ориентироваться в языковых ситуациях, понимать на слух, читать и пересказывать несложные тексты, выражать свое мнение о затронутых в них вопросах, а также читать более трудные тексты при помощи словаря, готовить краткие доклады на заданную тему.

Изучение литовского языка не должно вызывать затруднений: он родствен русскому языку (индоевропейская группа), в обоих языках имеется сходство как в грамматическом строе, так и в лексическом составе. При работе над этой книгой автор, разумеется, учел специфические явления и другие трудности изучения литовского языка как неродного. Они учитывались при отборе как лексики, так и фонетического и грамматического минимума, а также при объяснении грамматического материала и лексики.

Книга состоит из двух частей: вводного и основного курса. Во вводном курсе уроки (1–5) дается минимум знаний о системе литовской фонетики. Вводный курс содержит описание системы фонем литовского языка, основные сведения о произношении литовских звуков (в сравнении с соответствующими русскими звуками), информацию об интонации и ударении в литовском языке, об особенностях литовской орфографии. Даются объяснения, касающиеся не только фонетики и произношения, но и выполнения соответствующих упражнений. В заключение приводится алфавитный словарь, содержащий слова, использованные в упражнениях вводного курса. В процессе усвоения дальнейших уроков эти слова закрепляются, выявляются их грамматические особенности, расширяется сфера их употребления.

Вторая часть книги (Основной курс, уроки 6–44) нацелена на выработку навыков чтения и разговорной речи, а также письма. Материал и в этой части расположен по урокам. Каждый урок может быть изучен на одном, двух или нескольких занятиях, в зависимости от уровня знаний учащихся, содержания и объема материала.

Организирующим началом уроков являются тексты. При отборе текстов учитывалась актуальность тематики: например, в пособии представлены такие темы, как «семья», «жилище», «учеба», «отдых» и т.п., темы, связанные с культурной и общественно-политической жизнью. В последующих упражнениях активизируется соответствующая текстам лексика. Тексты снабжены словарем изучаемых слов и слово-сочетаний; также дана некоторая информация о способах словообразования. Тексты подобраны с учетом знаний учащихся по лексике и грамматике; их назначение — способствовать овладению соответствующими грамматическими явлениями.

Каждый урок этой части книги снабжен сведениями о морфологии литовского языка. Курс морфологии излагается в общепринятой грамматической последовательности; нарушается она лишь в отдельных случаях, когда целесообразно выделить морфологическую тему, представляющую особое значение для приобретения навыков разговорной речи. До разбора такой темы изучаются морфологические явления, реже встречающиеся в речи. Так как синтаксис литовского и русского языков во многом совпадает, то здесь даются лишь примеры расхождений в этой области, например, употребление союзов, несогласованного определения, глагольное управление и др.

Каждый урок, начиная с 11-го, сопровождается дополнительными текстами для самостоятельного чтения со словарем. Это рассказы, публицистические произведения, материалы о культурной и общественно-политической жизни республики, биографии выдающихся людей и др. В часть текстов включены поговорки, афоризмы или отрывки из поэзии. Задача дополнительных текстов — активизировать содержащийся в уроке грамматический и лексический материал, закрепить навыки устной речи и чтения. Этот материал может быть использован с учетом уровня приобретенных знаний, умений и навыков. Чтобы облегчить усвоение дополнительных текстов, они сопровождаются заданиями (вопросами и т.п.). Работа над текстами и соответствующими заданиями проводится после выполнения заданий по основным текстам.

Тексты для самоучителя взяты из художественной литературы, периодической печати, учебников и других источников и приспособлены для обучения литовскому языку. Часть текстов написана самим автором.

В необходимых случаях в уроки включены таблицы по изменению и употреблению частей речи.

Основное место в уроках отведено упражнениям, способствующим развитию навыков чтения и устной речи. Для активизации интереса обучаемым предлагаются различные задания: ответить на вопросы, прочесть предложения с употреблением соответствующих слов в нужной форме, составить предложения, перевести текст и т.д. Отдельные упражнения носят многоцелевой характер, т.е. они могут быть исполь-

зованы для выработки различных навыков и умений (произношение, техника чтения, говорение, письмо). В книге, за исключением вводного курса, отсутствуют специальные упражнения по развитию навыков письма. Поэтому упражнения рекомендуется выполнять не только устно, но по возможности и письменно.

Самоучитель снабжен приложениями, в которых представлены таблицы образования и изменения частей речи, употребления их в предложении и т.д. Даны также таблицы ударения существительных и прилагательных.

Книга завершается алфавитными словарями: литовско-русским (около 2800 лексических единиц) и русско-литовским. В литовско-русском словаре для существительных и прилагательных приведены парадигмы ударения (1, 2, 3, 4). Ввиду того, что остальные склоняемые части речи в основном подчиняются тем же правилам, парадигмы их ударения отдельно не указываются.

* * *

Успех в изучении литовского языка во многом будет зависеть от правильного пользования данным самоучителем и от систематической работы над материалом, в нем содержащемся. Поэтому необходимо выполнять все предлагаемые в книге упражнения, добиваться усвоения каждого слова и выражения и заучивать каждое правило — без этого усвоение последующего материала усложняется.

Упражнения, облегчающие запоминание слов, представлены в каждом уроке, причем заучивание слов способствует развитию памяти.

Надо помнить, что важным условием успешного овладения неродным языком является хорошее знание фонетики и грамматики родного языка.

* * *

Автор выражает благодарность рецензентам канд. филол. н. А. Балашайтису, доц. ВИСИ В. Буде и ст. преп. ВГПИ Р. Скайсирене, а также литуанистам ВГУ, ВГПИ, ВИСИ и сотрудникам ЛитНИИП, высказавшим ряд ценных замечаний по структуре и содержанию данной книги. Автор также признателен проф. З. Зинкявичюсу за помощь, оказанную при подготовке этого издания.

АЛФАВИТ

Печатные буквы	Звуковое соответствие в русском	Рукописные буквы	Название буквы
A a	а краткая или долгая	<i>A a</i>	а
Ą ą	а долгая	<i>Ą ą</i>	а носовая
B b	б	<i>B b</i>	бэ
C c	ц	<i>C c</i>	цэ
(Ch ch)	х	<i>Ch ch</i>	ха
Č č	ч	<i>Č č</i>	че
D d	д	<i>D d</i>	дэ
E e	э в начале слова, е или я после согласного; широкая; краткая или долгая	<i>E e</i>	э
Ę ę	я после согласного; широкая долгая	<i>Ę ę</i>	э носовая
Ė ė	э* узкая	<i>Ė ė</i>	э узкая
F f	ф	<i>F f</i>	эф
G g	г	<i>G g</i>	гэ
H h	г или х	<i>H h</i>	га
I i	и краткая	<i>I i</i>	и краткая
Į į	и долгая	<i>Į į</i>	и носовая
Y y	и долгая	<i>Y y</i>	и долгая
J j	й	<i>J j</i>	йот

* Произносить без звука йот в начале слова.

Печатные буквы	Звуковое соответствие в русском	Рукописные буквы	Название буквы
K k	к	<i>K k</i>	ка
L l	л	<i>L l</i>	эл
M m	м	<i>M m</i>	эм
N n	н	<i>N n</i>	эн
O o	о долгая; в нелитовских словах краткая	<i>O o</i>	о
P p	п	<i>P p</i>	пэ
R r	р	<i>R r</i>	эр
S s	с	<i>S s</i>	эс
Š š	ш	<i>Š š</i>	эш
T t	т	<i>T t</i>	тэ
U u	у краткая	<i>U u</i>	у краткая
U̯ u̯	у носовая	<i>U̯ u̯</i>	у носовая
Ū ū	у долгая	<i>Ū ū</i>	у долгая
V v	в	<i>V v</i>	вэ
Z z	з	<i>Z z</i>	зэ
Ž ž	ж	<i>Ž ž</i>	жэ

ОБЩИЕ ОСОБЕННОСТИ ЗВУКОВ ЛИТОВСКОГО ЯЗЫКА

Звуки литовского языка делятся на гласные и согласные. Литовские гласные существенно отличаются от русских. Отличия эти определяются артикуляционной базой. Отличительной особенностью литовского языка является наличие в нем кратких а*, е*, і, и и долгих é, у, о, ū гласных.

* Могут быть краткими и долгими (удлиненными).

ФОНЕТИКА И ПРОИЗНОШЕНИЕ

УРОК 1 | КРАТКИЕ ГЛАСНЫЕ
(TRUMPĖJŲ BALSAI)

а, е, і, u

Гласные а, е, і, u являются краткими (trumpieji balsiai). По произношению они мало отличаются от соответствующих гласных русского языка, за исключением гласного е; в литовском языке звучание и механизм произнесения этого гласного совершенно иные. Он напоминает русский звук я в слове пять (после согласного) и произносится без звука йот как в начале, так и в середине слова. При произнесении его рот широко открыт, язык свободно касается нижних зубов.

Длительность произнесения гласных а, е, і, u не всегда одинакова.

Гласные і, u всегда произносятся кратко:

jis* (он)	dù (два)
visas (весь)	bùtas (квартира)
visi (все)	kuris (который)

Примечание. Звук і в литовских словах после согласных и перед гласными а, о, u дугласными и дугласными с а, о, u служит в качестве мягкого знака и не произносится: *čia* [чя] (здесь), *alio* (алло) и т. д.

Гласные а, е в большинстве случаев также произносятся кратко:

àš (я)	bè (без)
kadà (когда)	tavè (тебя)
kàsti (копать)	vèsti (вести)

Запомните, что эти гласные произносятся кратко:

- а) в безударных слогах (tadà — тогда, tetà — тетя);
- б) в односложных словах (àš — я, bè — без);
- в) в конце слова под ударением (kadà — когда, tavè — тебя);
- г) в закрытом слоге под ударением (kàsti — копать, vèsti — вести).

* О знаках ударения см. стр. 8.

По произношению от соответствующих гласных русского языка особенно отличаются гласные е, è (е как русский я после согласного, а è как русский э, однако более узкий и передний).

Произношение согласных литовского и русского языков в основном сходно (b—б, c—ц, ch—х, ė—ч, d—д, f—ф, k—к, g—г, l—л, m—м, n—н, p—п, r—р, s—с, š—ш, t—т, v—в, z—з, ž—ж), кроме согласного h, который в литовском языке произносится как украинский или белорусский г: *himnas, herbas, hibridas* и т. д. В русском языке (в заимствованиях) он передается согласными г или х.

В литовском языке отсутствуют долгие согласные. При этом даже в словах иноязычного происхождения, имеющих долгие согласные (ср. класс — *klasė*, металл — *metalas*, коммунизм — *komunizmas*, грамматика — *gramatika*), пишется одна буква и соответственно произносится она коротко.

Дифтонги в литовском языке делятся на дугласные (ai, au, ei, ie, oi, uo) и смешанные дугласные (ai, am, an, ar, ei, em, en, er, il, im, in, ir, ul, um, un, ur). Произносятся они слитно, причем один из звуков имеет соответствующую (нисходящую или восходящую) интонацию. Поэтому по произношению они существенно отличаются от дифтонгов русского языка.

Буквенное обозначение звуков в литовском языке построено на латинском алфавите. Отдельные буквы в литовском языке употребляются с дополнительными знаками: крючком „ı“ (напр., а, е, і, u), черточкой „-“ (напр., ū) для обозначения долгого гласного, точкой „.“ над буквой для обозначения узкого долгого è; птичкой „~“ — для обозначения шипящих согласных (напр., š, ė).

В литовском языке при обучении произношению используются соответствующие знаки для обозначения ударения слова и интонации звука, а именно: краткие звуки обозначаются грависом (˘), долгие — акутом (˙) или циркумфлексом (ˆ) (акутом — долгие, но непротяжные звуки, циркумфлексом — долгие и протяжные). Например, *iik* — только, *pilnas* — полный, *lòva* — кровать, *gėras* — хороший.

В литовском языке, как и в русском, один и тот же звук может иметь разное обозначение. Например: долгие гласные а, е обозначаются на письме буквами „ą“, „ę“ и „a“, „e“ (*kąsnis* — кусок, *kęsti* — терпеть, *sąko* — говорит, *gėras* — хороший), долгие гласные звуки і, u обозначаются „y“, „u“ и „i“, „u“ (*vyras* — мужчина, *jūs* — вы, *lįsti* — лезть, *dūmai* — дым), краткий гласный і обозначается на письме буквой i (*visas* — весь); эта же буква может служить и для смягчения предыдущего согласного (*berniukas* — мальчик).

Однако в некоторых случаях гласные а, е удлиняются и проносятся долго; в большинстве случаев они удлиняются под ударением в открытом слоге:

nāmas (дом)	stālas (стол)
gēgas (хороший)	sēnas (старый)

Имеются случаи, когда звуки а, е под ударением в закрытом слоге произносятся долго, напр., *prāstas* (простой), *šēstas* (шестой).

Гласный е в иноязычных словах всегда произносится кратко (*mētras, poētas* — метр, поэт).

Обозначение ударения кратких слогов (Trumprījū skiemenū kiščio žymėjimas)

Краткие ударные слоги с гласными а, е, і, и в целях обучения могут обозначаться специальным знаком, который называется левым знаком (*kairinis ženklas*), т. е. грависом „“ (им обозначаются также односложные слова).

āš (я)	bè (без)
tadà (тогда)	manè (меня)
kàsti (копать)	vèsti (вести)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите слова, правильно произнесите краткий гласный а.

Āš (я), kàs (кто, что), tàs (тот), vā (вот), tā (та), nā (ну), kàsti (копать), gāsti (найги).

II. Прочтите слова, правильно произнесите краткий гласный е.

Bè (без), nè (нет), bèt (но), mēsti (бросить), vēsti (вести), nēšti (нести).

III. Прочтите слова, правильно произнесите долгие (удлиненные) гласные а, е.

Lāpas (лист), sālè (зал), tākas (тропа), vāsara (лето), kaklāraištis (галстук), plunksnākotis (ручка), stālas (стол), gātvè (улица), mēdis (дерево), ēglè (ель), žēmè (земля), gēgas (хороший), mētai (год).

IV. Прочтите слова, правильно произнесите краткие гласные і, и.

Stiklas (стекло), miškas (лес), kiškis (заяц), palapinė (палатка), kuprinė (ранец), akis (глаз), ūpè (река), būtas (квартира), būvo (был), puodukas (чашка), kastūvas (лопата), Birūtė (Бируте — женское имя), šakūtė (вилка).

V. Прочтите слова, правильно произнесите краткие гласные а, е, і, и в конце слова.

Mamà (мама), kadà (когда), tetà (тетя), tavè (тебя), visì (все), malonù (приятно), gražù (красиво).

VI. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение кратких и долгих гласных (а, е; і, и).

a) Āš gyvenù (Я живу)	Mēs gyvename (Мы живем)
Tù gyvenì (Ты живешь)	Jūs gyvenate (Вы живете)
Jis, ji gyvena (Он (она) живет)	Jie, jės gyvena (Они живут)
б) — Kuř tù gyvenì?	— Где ты живешь?
— Āš gyvenù Maskvojè.	— Я живу в Москве.
— Kuř jūs gyvenate?	— Где вы живете?
— Mēs gyvename Kaunè.	— Мы живем в Каунасе.

VII. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение а, е.

— Kàs kàsa? — Āš kasù.	— Кто копает? — Я копаю.
— Kàs mēta? — Jis mēta.	— Кто бросает? — Он бросает.
— Kàs nēša? — Ji nēša.	— Кто несет? — Она несет.

VIII. Составьте предложения со словами: *kàs, jis, ji, kàsa* (копает), *nēša* (несет), *mēta* (бросает).

Образец:

— *Kàs kàsa? — Jis, ji kàsa.* — Кто копает? — Он (она) копает.

IX. Прочтите диалог, обратите внимание на произношение кратких гласных.

1. — Kuõ tù vardù?	— Как тебя зовут?
— Āš vardù Rimas.	— Меня зовут Римас.
— (Māno vařdas Rimas.)	
2. — Kàs čia yrà (есть)?	— Кто здесь?
— Čia māno mamà.	— Это моя мама.
3. — Ő kàs teĩ yrà?	— Кто там?
— Teĩ yrà māno tetà.	— Там моя тетя.
— Kuõ ji vardù?	— Как ее зовут?
— Ji vardù Onà.	— Ее имя Она.
(— Jūs vařdas Onà.)	

X. Прочтите предложения, правильно произнесите а, е под ударением.

1. — Kàs čia yrà?	— Что здесь?
— Čia yrà mēdis.	— Здесь дерево.
2. — Kàs teĩ yrà?	— Что там?
— Teĩ yrà tākas.	— Там тропа.
3. — Af (ли) dabař vāsara?	— Сейчас лето?
— Taip, dabař vāsara.	— Да, сейчас лето.
4. — Kàs čia yrà?	— Что здесь?
— Čia yrà žēmè.	— Здесь земля.

XI. Прочтите предложения, правильно произнесите ударные а, е, і, и.

Kàs čia yrà? Čia yrà miškas. Kàs teĩ yrà? Teĩ yrà palapinė. Ő kàs čia yrà? Čia yrà ūpè. Kàs teĩ būvo (был)? Teĩ būvo kiškis. Kàs kàsa? Jis kàsa. Kàs nēša? Ji nēša. Čia yrà kuprinè. Ő kàs teĩ yrà? Teĩ yrà Rimas if Birūtè. Kàs čia yrà? Čia yrà arbatà. O kàs čia yrà? Čia yrà akis.

XII. Прочтите предложения вслух.

1. Teĩ yrà sàlè. 2. Čià yrà stiklas. 3. Teĩ yrà tãkas. 4. Čià yrà ěglè.
5. Teĩ yrà lãpas. 6. Čià yrà pieštũkas. 7. Teĩ yrà plunksnãkotis. 8. Teĩ yrà miškas.
9. Čià yrà mēdis. 10. Teĩ yrà kiškis. 11. Čià yrà ùpè. 12. Jis yrà gėras.
13. Čià yrà mào bũtas.

XIII. Составьте предложения со словами: miškas, tãkas, ěglè, ùpè, stiklas.

Образец: *Kàs čià (teĩ) yrà?*
Čià (teĩ) yrà nãmas.

XIV. Прочтите названия дней недели, обратите внимание на произношение долгого (удлиненного) а.

а) pirmãdienis (понедельник)	б) pirmãdienĩ (в понедельник)
antrãdienis (вторник)	antrãdienĩ (во вторник)
trečiãdienis (среда)	trečiãdienĩ (в среду)
ketvirtãdienis (четверг)	ketvirtãdienĩ (в четверг)
penktãdienis (пятница)	penktãdienĩ (в пятницу)
šeštãdienis (суббота)	šeštãdienĩ (в субботу)
sekmãdienis (воскресенье)	sekmãdienĩ (в воскресенье)

XV. Прочтите диалоги, обратите внимание на произношение гласных а, i.

– Aliõ! Lãbas vãkaras, Rimai!	– Алло! Добрый вечер, Римас!
– Lãbas vãkaras!	– Добрый вечер!
– Kaip jũs gyvẽnate?	– Как поживаете?
– Aliõ! Aĩ čià Živilè?	– Алло! Это Живиле?
– Taip, aš.	– Да, я.
– Sveikà! Čià Onùtè.	– Здравствуй! Это Онуте.

XVI. Прочтите и перепишите предложения.

Čià yrà nãmas. Teĩ yrà mào mamà. Čià yrà mēdis. Teĩ yrà miškas. Čià yrà sàlè. Teĩ yrà Živilè, Birutè, Rimas. Labà dienà! Lãbas vãkaras!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

– Kuõ tù vardũ?	– Как тебя зовут?
– Aš vardũ Rimas.	– Меня зовут Римас.

– Kàs jis?	– Кто это?
– Jis yrà mào sũnũs Mãrius.	– Это мой сын Марюс.

– Lãbas rýtas!	– Доброе утро!
– Labà dienà!	– Добрый день!
– Sveikì!	– Здравствуйте!
– Lãbas vãkaras!	– Добрый вечер!
– Viso lãbo! (gėro!)	– Всего доброго!

– Prãšom atidarýti duris!	– Откройте, пожалуйста, дверь!
– Prãšom uždaryti duris!	– Закройте, пожалуйста, дверь!

– Sveikì! Malonũ jũs matýti!	– Здравствуйте! Рад (рада) вас видеть!
------------------------------	--

**УРОК 2 | ДОЛГИЕ ГЛАСНЫЕ
(ILGIEJI BAĖSIAI)**

а, е, i, ç; è, у, о, ù

Гласные а, е, i, ç; è, у, о, ù являются долгими, т. е. произносятся длительно.

а, е, i, ç

Гласные а, е, i, ç (пишутся со специальным диакритическим знаком – крючком) в литовском языке называются носовыми (posiþiai), так как они произошли от двузвучных с согласным *n* „н“ (а, е, i, ç < an, en, in, un). Однако никакие признаки произнесения их в нос не сохранились и сейчас они произносятся долго, как и все остальные долгие гласные*.

kãsnis (кусок)	grįžti (возвращаться)
spręsti (решать)	skųstis (жаловаться)

è, у, о, ù

Гласным è, у, о, ù свойственны особые признаки.

è

По звучанию и механизму произнесения особо выделяется гласный è. Это узкий и долгий звук как под ударением, так и без ударения. Он напоминает русский гласный э в словах **этот, поэт**, однако

* Кроме того, гласный ç произносится без йота как в начале, так и в середине слова.

литовский гласный *ė* гораздо уже и длиннее. Звук передней артикуляции. При произношении нижняя челюсть продвигается вперед, звук произносится напряженно:

dėdė (дядя)
kėdė (стул)

у, ū

Произносятся как краткие *i, u*, однако долго.

gr̃bas (гриб),	būti (быть)
vūgas (муж, мужчина)	jūsų (ваш)

o

В литовских словах как под ударением, так и без ударения произносятся долго, а в иноязычных — кратко:

sōdas (сад)
brólis (брат)
mólis (глина)

istōrija (история)
teōrija (теория)
pōrtfelis (портфель)

Интонация слова

Слоги с долгими звуками под ударением имеют соответствующую интонацию. Интонация может быть нисходящей (*tvirtaprādė*) или восходящей (*tvirtagālė*). При нисходящей интонации тон внезапно, как бы прыжком, поднимается и резко понижается. Эти звуки произносятся долго, но не протяжно. Нисходящая интонация в тексте обозначается правым знаком — акутом (*dešininis ženklas*) „˘“:

kásnis (кусок)	dėti (класть)
sprėsti (решать)	brólis (брат)
skųstis (жаловаться)	vūgas (муж, мужчина)
būti (быть)	

При восходящей интонации тон постепенно поднимается и также постепенно понижается. Эти звуки произносятся долго и протяжно.

Восходящая интонация в тексте обозначается циркумфлексом (*riestinis ženklas*) „˘˘“:

švėsti, skėsti	(праздновать, тонуть)
gr̃žti, siųsti	(возвращаться, посылать)
dėdė, gr̃bas	(дядя, гриб)
sōdas, šūkis	(сад, лозунг)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите слова, правильно произнесите долгие гласные *a, e, i, u*, при этом обратите внимание на нисходящую и восходящую интонацию.

Kásnis, švėsti, skėsti, gr̃žti, siųsti.

II. Прочтите слова, правильно произнесите долгие гласные (с нисходящей и восходящей интонацией).

Rýtas (утро), gr̃bas, kambar̃ys, lentýna, vūgas, būti, šūkis, júra.

III. Прочтите предложения, правильно произнесите долгие и краткие гласные *y-i, ū-u*.

Būvo rýtas. Čià yrà vūgas. Teĩ yrà gr̃bas. Čià yrà júra. Teĩ yrà šūkis. Teĩ būvo gražù (красиво).

IV. Прочтите слова, правильно произнесите долгие гласные (с нисходящей и восходящей интонацией).

Tėvas—dėdė (отец—дядя), brólis—Jōnas (брат—Йонас), mólis—sōdas (глина—сад), dėti—smėlis (класть—песок), kalbėti—skrybėlė (говорить—шляпа).

V. Прочтите слова, обратите внимание на произношение долгих гласных *e-ė*.

Lėdas—lėkti (лед—лететь), gėgas—dėdė (хороший—дядя), žėmė—kėdė (земля—стул), sėnas—skrybėlė (старый—шляпа).

VI. Составьте предложения по образцу, используя следующие слова:

Čià yrà {	jō (его)	jōs (ее)	jŭ (их)	brólis
				dėdė
				tėvas
				mótina
				kambar̃ys
				sōdas

Образец: Čià yrà jō brólis.

VII. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение долгих гласных *u, o* в ударном положении.

Aš móku rašýti (я умею писать).

Jis móka (он умеет) rašýti.

Ji (она) móka rašýti.

Mēs mókame (мы умеем) rašýti.

Jūs mókate (вы умеете) rašýti.

Jiė, jōs (они) móka rašýti.

VIII. Составьте вопросительные предложения и ответьте на них по образцу, используя следующие слова.

1. Brólis, dėdė, tėvas.
2. Sėdas, žėmė, smėlis, mólis.

Образец: 1. — *Kàs jls yrà? — Jls yrà jės (ee) vėras.*

Образец: 2. — *Kàs ċià yrà? — ċià yrà grėbas.*

IX. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение ударных гласных.

1. Kàs jls yrà? 2. Jls yrà mào (мой) tėvas. 3. Aė jls yrà tào (твой) brólis? 4. Nė, jls yrà jės (ee) brólis. 5. Ő kàs teė yrà? 6. Teė yrà jė (ero) dėdė. 7. Ő kàs teė? 8. Teė yrà jės brólis Jėnas, tėvas iė (и) dėdė. 9. Kàs ċià yrà? 10. ċià yrà sėdas. 11. Kokià [кока] ċià žėmė? 12. ċià yrà smėlis, ō teė yrà mólis. 13. Kàs jls yrà? 14. Jls yrà gėdytojas. 15. Teė yrà dėstytojas. 16. ċià yrà skrybėlė.

X. Составьте предложения по образцу, обратите внимание на произношение долгих гласных *ė, u, o, ū*.

Aė mókause	} lietūvių	Aė mėgstu	} skaityti,		
Tù mókause		kalbės,		Tù mėgsti	rašyti,
Jls, jł mókosi		kalbėti		Jls, jł mėgsta	mokyti
Mės mókomes		lietuviškai		Mės mėgstame	kalbės
Jūs mókotės				Jūs mėgstate	
Jiė, jės mókosi				Jiė, jės mėgsta	

Образец: *Aė mókause lietūvių kalbės. (Я изучаю литовский язык.)*
Aė mókause lietuviškai kalbėti. (Я учусь говорить по-литовски.)
Aė mėgstu skaityti. (Я люблю читать.)
Aė mėgstu mokyti kalbės. (Я люблю изучать язык.)

XI. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение ударных долгих гласных.

— Aė ċià jūsų (ваш) brólis? — Nė, ċià jė brólis. — Aė ċià jūsų duktė?
 — Nė, ċià jės duktė. — Aė ċià jūsų dėdė? — Nė, ċià jė dėdė.

XII. Прочтите диалог, обратите внимание на произношение кратких и долгих гласных.

1. — Kuđ jūs vardù?	— Как вас зовут?
— Aė vardù Marýtė.	— Меня зовут Марите.
2. — Kuė jūs gyvenate?	— Где вы живете?
— Aė gyvenù Kaunė.	— Я живу в Каунасе.

XIII. Прочтите имена числительные, правильно произнесите гласные, обратите внимание на произношение краткого гласного (кроме 1, 3, 10).

1 — vienas	6 — šeši
2 — du	7 — septyni
3 — trys	8 — aštuoni
4 — keturi	9 — devyni
5 — penki	10 — dešimt

XIV. Составьте и прочтите предложения, правильно произнесите краткие гласные, обратите внимание на произношение краткого гласного *e*.

Aė mókause	} institutė	Mės mókomes	} universitetė
Tù mókause		Jūs mókotės	
Jls, jł mókosi		Jiė, jės mókosi	

Образец: *Aė mókause institutė. (Я учусь в институте.)*

XV. Прочтите текст, написанный рукописными буквами.

Mào vaėdas Biriti. Mào tėvas mókytojas, ō mamà iėgi mókytoja. Jėnas — mào brólis. Jls mókosi. Pàs mūs (у нас) gyvena mào tetà iė dėdė.

XVI. Прочтите диалог, обратите внимание на произношение гласных.

1. — Kuđ jūs vardù?	— Как вас зовут?
— Aė vardù Gediminas.	— Мое имя Гедиминас.
— Kàs jūs esate?	— Кто вы?
— Aė esù studente.	— Я студент.
— Kuė jūs mókotės?	— Где вы учитесь?
— Institutė.	— В институте.
— Kuđ vardù jūsų duktė?	— Как зовут вашу дочь?
— Ėglė.	— Эгле.
— Kuė mókosi jūsų duktė?	— Где учится ваша дочь?
— Mokýkloje.	— В школе.
2. — Aė jūs pažįstami?	— Вы знакомы?
— Nė, mės nepažįstami.	— Нет, мы не знакомы.
— Susipažinkite! ċià Onutė.	— Познакомьтесь! Это Онуте.
— Ji — studente.	— Она — студентка.
3. — Aė šita vietà užimtà?	— Это место занято?
— Prašom, laisvà.	— Пожалуйста, свободно.
4. — Kàs ċià yrà?	— Что это?
— ċià laiėkas.	— Это письмо.
— Kienđ jls yrà?	— Чье оно?
— Mào.	— Мое.

XVII. Составьте вопросы по ответам.

1. — ... ?	3. — ... ?
— Jėnas.	— Ji — studente.
2. — ... ?	4. — ... ?
— Taip, mės pažįstami.	— Institutė.

XVIII. Прочтите и перепишите текст.

Mào vaėdas Onutė. Aė — studente. Mào vėras iėgi studente. Aė gyvenù Kaunė iė mókause institutė. Jė vaėdas Gediminas. Mūsų duktė Marýtė moka skaityti iė rašyti. Dabaė pàs mūs yrà mào tėvas iė mótina. Mào tėvas (yrà) mókytojas. Jė vaėdas Pėtras. Mào mamà iėgi mókytoja. Jės vaėdas Onà.*

* Связку сложного сказуемого *yra*, заключенную в скобки, можно пропустить.

XIX. Прочтите предложения. Обратите внимание на правильное произношение гласных.

Kàs čià yrà? Čià yrà výras. Dabaĩ yrà rýtas. Kàs teĩ yrà? Teĩ yrà miškas. Kàs čià yrà? Čià yrà jūra.

XX. Прочтите диалоги, правильно произнесите краткие и долгие гласные.

1. – Kuš jì vardù?	– Как ее зовут?
– Jì vardù Birùtė.	– Ее имя Бируте.
– Kuĩ jì mókosi?	– Где она учится?
– Jì mókosi tèchnikume.	– Она учится в техникуме.
2. – Kuš jūs vardù?	– Как вас зовут?
– Mào vaĩdas Keštutis.	– Мое имя Кястутис.
– Kuĩ jūs mókotės?	– Где вы учитесь?
– Aš mókau universitetė.	– Я учусь в университете.

XXI. Восстановите вопросы по ответам.

1. – ... ?	2. – ... ?
– Jì vardù Onà.	– Jis vardù Jõnas.
3. – ... ?	4. – ... ?
– Jì (yrà) studeĩtė.	– Jis (yrà) studeĩtas.

XXII. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение гласных.

1. Kàs čià yrà? 2. Čià yrà gãtvė. 3. Čià yrà klùbas. 4. O kàs teĩ yrà? 5. Teĩ yrà nãmas. 6. Teĩ yrà mokyklà. 7. Čià yrà kambarys. 8. Čià yrà kėdė iĩ stãlas. 9. O kàs čià yrà? 10. Čià yrà šakutė iĩ puodukas. 11. O kàs teĩ yrà? 12. Teĩ yrà lentýna. 13. Čià yrà skrybėlė iĩ kaklãraištis.

XXIII. Составьте предложения, используя данные слова, обратите внимание на произношение ударных гласных.

Brõlis, dėdė, tėvas, tetà, sõdas, výras, žėmė, mõlis, smėlis, mokyklà, žglė.

Образец: – Kàs čià yrà?
– Čià yrà brõlis.

XXIV. Прочтите и перепишите предложения.

Čià mào nãmas. Mào tėvas mokytojas. Jõnas mào brõlis. Jis mókosi mokýkloje. Kàs mūs gyvėna dėdė. Čià mào kambarys.

XXV. Прочтите диалоги, на их основе расскажите о своей семье.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

– Kuš jūs vardù?	– Как вас зовут?
– Aš vardù Výtautas.	– Меня зовут Витаутас.

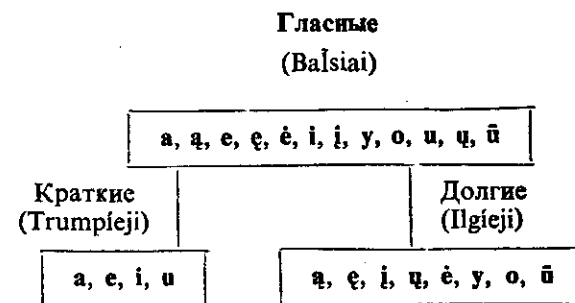
– Kuš tũ vardù?	– Как тебя зовут?
– Aš vardù Jõnas.	– Меня зовут Йонас.

– Kuš jì vardù?	– Как ее зовут?
– Jì vardù Marýtė.	– Ее зовут Марите.

– Kuš jis vardù?	– Как его зовут?
– Jis vardù Keštutis.	– Его зовут Кястутис.

– Kuĩ jis mókosi?	– Где он учится?
– Jis mókosi institutė.	– Он учится в институте.

XXVI. Повторите по схеме краткие и долгие гласные.

УРОК 3 | СОГЛАСНЫЕ (PRIEBALSIAI)

В литовском языке 21 согласный звук.

b, c, ch, č, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, š, t, v, z, ž
--

Согласные литовского языка в основном соответствуют согласным в русском языке (кроме **h**).

Твердые и мягкие согласные
(Kietieji iĩ minkštieji priebalsiai)

В литовском языке, как и в русском, согласные могут произноситься твердо и мягко.

Перед гласными заднего ряда а, о, и (ą, ę, ū) согласные произносятся твердо. Например:

Kàs, tàs, lāpas, vāsara, sōdas, kastūvas, būtas, rības
Кто (что), тот, лист, лето, сад, лопата, квартира, одежда

Перед гласными переднего ряда е, ё, і (ę, į, у) согласные произносятся мягко. Например:

Mēdis, dėdė, miškas, vūgas, pažįstamas
Дерево, дядя, лес, мужчина (муж), знакомый

Иногда согласные перед гласными заднего ряда а, о, и (ą, ę, ū) произносятся мягко. Например:

Čià, šiañdien, keliõnė, siūlas
Здесь, сегодня, путешествие, нитка

Обратите внимание, что для смягчения согласных перед гласными заднего ряда а, о, и (ą, ę, ū) после этих согласных пишется буква і, которая выполняет функцию мягкого знака.

Примечание. Мягко произносятся также согласные, стоящие перед мягким согласным, напр.: *kalbėti, valgyti, berniukas* (говорить, кушать, мальчик).

Звонкие и глухие согласные (Skardieji ir duslieji priebalsiai)

В литовском языке, как и в русском, согласные делятся на звонкие и глухие. Между ними возможно взаимодействие (ассимиляция) — оглушение звонких перед глухими и озвончение глухих перед звонкими. Ниже следуют примеры.

Звонкие перед глухими

Слово	Произношение	Ассимиляция	Значение слова
dirbti	[дирпти]	b → p	работать
bėgti	[бекти]	g → k	бежать
vėžti	[вяшти]	ž → š	везти

Глухие перед звонкими

Слово	Произношение	Ассимиляция	Значение слова
nėšdavo	[няждаво]	š → ž	нес
lipdavo	[либдаво]	p → b	взбирался
šokdavo	[шогдаво]	k → g	прыгал, танцевал
atbėgo	[адбего]	t → d	прибежал
suprąsdavo	[супраздаво]	s → z	повнимал

Примечание. При написании ассимилированных согласных следует исходить из их происхождения (этимологическое написание).

Согласный j

Согласный j произносится как русский й в словах *район, мой*. Он может стоять в начале и в середине слова перед гласными, а также в конце слова. Например:

Jõnas	pjauti	gytõj
Йонас (имя)	резать	завтра

В русском языке соответствующий звук j передается через й (какой, пойти) или гласными я [ja], ю [ju], ё [jo], е [je].

Согласный j всегда мягкий, и знак смягчения (і) после него не ставится.

Звукосочетание dž

Звукосочетание dž всегда произносится как один звук, слитно, и относится к одному слогу; перед гласными а, о, и оно обычно смягчается. Например:

džiaũgsmas	nudžiũgo
радость	обрадовался

Согласный h

В литовском языке в заимствованных словах употребляется согласный h. Например:

himnas	hėrbas	hektāras
гимн	герб	гектар

В литовском языке **h** произносится как звук **г** в южно-русском диалекте или как украинский или белорусский **г** в словах *говорить, гулять*.

Обратите внимание, что звука **h** в русском языке нет; в заимствованных словах он заменяется согласным **г**, в отдельных случаях — **ж**.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите слова, обратите внимание на произношение согласных перед гласными переднего ряда (произносятся мягко) и заднего ряда (произносятся твердо).

Kàs, mèdis, tàs, mèsti, vàsara, vèžti, žèmé, sòdas, brólis, švèsti, grīžti; bûtas, dèdè, kastûvas, kèdè, miškas, bûti, kiškis.

II. Прочтите слова, обратите внимание на произношение звонких согласных перед гласными.

Àš dirbu, dúodu, áugu, vežù (я работаю, даю, расту, везу). Tù dirbi, dúodi, áugi, veži (ты работаешь, даешь, растешь, везешь). Jis (ji) dirba, dúoda, áuga, vèža (он (она) работает, дает, растет, везет).

III. Прочтите и перепишите слова, обратите внимание, что звонкие согласные перед глухими произносятся как глухие.

Dirbti, áugti, baigti, vèžti
(работать, расти, кончить, везти).

IV. Прочтите слова, правильно произнесите согласные *h* и *ch*.

himnas — chirùrgas	heròjus — mechānikas
hèrbas — chēmija	hektāras — chadòsas
horizòntas — chòras	humanizmas — mechanizmas

V. Прочтите диалоги, обратите внимание на произношение согласных (звонкие, глухие, мягкие и твердые).

- Kuò jūs vardù? — Kuñ jūs mókotès?
— Maryté. — Àš mókause institutè.
— Ò jūs? — Ò jūs?
— Vlādas. — Àš — universitetè.
- Àš vardù Birutè. Ò čià — Kuñ jūs gyvènate?
mano vūras Rimas. — Àš gyvenù Vilniuje.
— Añ jūs studeñtè? — Ò jūs?
— Taip, àš studeñtè. Māno — Àš gyvenù Maskvojè.
vūras Rimas iñgi studeñtas.

VI. Прочтите слова, обратите внимание на то, в каких случаях *i* обозначает звук **я** в каких — знак смягчения.

Visas, berniukas, sásiuvinis, keliòné, siúlas, didelis, liúdnas (весь, мальчик, тетрадь, путешествие, нитка, большой, печальный).

VII. Прочтите имена числительные, правильно произнесите мягкие и твердые согласные.

11 — vienuòlika	14 — keturiòlika
12 — dvýlika	15 — penkiòlika
13 — trylika	16 — šešiòlika

17 — septyniòlika
18 — aštuoniòlika

19 — devyniòlika
20 — dvidešimt

VIII. Прочтите слова, обратите внимание на произношение мягких и твердых согласных.

dirèktorius — dirèktoriai	(директор — директора)
koridorius — koridoriai	(коридор — коридоры)
profèsorius — profèsoriai	(профессор — профессора)
pionièrius — pionièriai	(пионер — пионеры)

IX. Прочтите предложения и перепишите, запоминая орфографию слов.

1. Čià yra Vilnius. Tai Tarybų Lietuvos sostinė. (столица).

2. Tėn yra irė. Tai Nėmunas.

3. Àš mókause lietuvių kalbòs.

4. Čià (yra) mano brólis. Jò vardas Mārius.

X. Прочтите слова, правильно произнесите согласный *j* (он всегда произносится мягко).

Jóti, Jónas, júra, pjáuti, bijóti, rytój, studijúoja (ехать верхом, Йонас, море, резать, бояться, завтра, изучает).

XI. Составьте и прочтите предложения, обратите внимание на правильное произношение согласных.

Àš kalbù	} gaĩsiai (громко)	} týliai (тихо)
Tù kalbi		
Jis, ji kalba	} lietúviškai (по-литовски)	} rúsiškai (по-русски)
Mēs kalbame		
Jūs kalbate		
Jiè, jòs kalba		

Образец: *Àš kalbù gaĩsiai.* (Я говорю громко.)

XII. Прочтите и перепишите предложения.

Mano vardas Marytè. Čia yra mano brolis. Jo vardas Vladas. Čia mano vūras Jonas. Àš gyvenù Vilniuje. Vilnius — Tarybų Lietuvos sostinė. Àš kalbu rusiškai. Àš mókause lietuvių kalbos.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Añ šita vietà užimtà?	— Это место занято?
— Užimtà (laisvà).	— Занято (свободно).

— Añ jūs norite valgyti?	— Вы хотите есть?
— Taip, noriu.	— Да, хочу.
— Ò jūs?	— А вы?
— Àčiū, àš paválges.	— Спасибо, я сыт.

- Kienõ šita knyga?	- Чья эта книга?
- Måno.	- Моя.

- Aĩ jũs pažįstami?	- Вы знакомы?
- Taip, mēs seniai pažįstami.	- Да, мы давно знакомы?
- Ō jũs?	- А вы?
- Nė, mēs nepažįstami.	- Нет, мы не знакомы.

- Kuĩ jũs gyvenate?	- Где вы живете?
- Aš gyvenù Vilniuje.	- Я живу в Вильнюсе.
- Ō jũs?	- А вы?
- Maskvoje.	- В Москве.

- Kuĩ jũs mókotės?	- Где вы учитесь?
- Institutė.	- В институте.
- Ō jũs?	- А вы?
- Universitetė.	- В университете.

- Susipažinkite! Čia Birutė, måno žmonà.	- Познакомьтесь! Это Бируте, моя жена.
--	--

УРОК 4 | ДИФТОНГИ
(DVĮGARSIAI)

Звукосочетания **ai, au, ei, ie, oi, uo,**

а также

ai, am, an, ar, ei, em, en, er, il, im, in, ir, ul, um, un, ur

являются дифтонгами.

Дифтонги **ai, au, ei, ie, oi, uo** называются двугласными (dvibalsiai), так как они состоят из двух гласных, а **ai, am, an, ar, ei, em, en, er, il, im, in, ir, ul, um, un, ur** — смешанными двузвучными (mišrieji dvigarsiai), так как они состоят из гласных **a, e, i, u** и согласных **l, m, n, r**.

Как двугласные, так и смешанные двузвучные при произношении и при переносе слов в тексте неотделимы, они произносятся слитно и относятся к одному слогу.

У двугласных и смешанных двузвучных в ударном положении важной особенностью является то, что они произносятся с нисходящей или восходящей интонацией*. Обычно первый компонент имеет нисходящую, а второй — восходящую интонацию, т.е. в первом случае при произношении подчеркивается первый звук, а во втором — второй звук.

Двугласные
(Dvibalsiai)

ái, aĩ

Произносятся почти как русское **ай** в словах **сарай, дай**.

káimas	laikas
деревня	время

áu, aũ

При произношении следует особо обратить внимание на слитность этого двугласного.

sáulė	draugas
солнце	товарищ

éi, eĩ

При произношении следует обратить внимание на первый компонент **e**, который произносится широко, открыто. Двугласный **ei** при транскрипции после согласного обозначается сочетанием **яй**, напр.: *méilė* [мяйле], *peĩlis* [пйялис].

méilė	peĩlis
любовь	нож

ie, iė

* Безударные слоги произносятся без интонации (см. Урок 5).

В произношении напоминает русский звук е после согласных в словах свет, хлеб. При нисходящей интонации (первая часть двугласного) обозначается акутом, а при восходящей интонации (вторая часть двугласного) — циркумфлексом.

liera липа	kiemas двор
---------------	----------------

üi, ui

Произносится почти как русское уй в словах рисуй, целуй.

Следует отметить, что в тексте интонация первого компонента обозначается не акутом, а грависом, т.е. левым знаком, и произносится кратко.

üiti гонять	muilas мыло
----------------	----------------

úo, uõ

При произношении особое внимание следует обратить на слитность этого двугласного. Понимание произношения осложняется отсутствием подобного примера в русском литературном языке. Нисходящая интонация обозначается акутом на первой, а восходящая — циркумфлексом на второй части двугласного.

dúona хлеб	juõkas смех
---------------	----------------

Смешанные двузвучные
(Mišrieji dvigarsiai)

ál, ám, áp, ár, éi, ém, ép, ér
aí, aiñ, aiñ, aĩ, eĩ, eiñ, eiñ, eĩ

Произносятся как и соответствующие русские звукосочетания. Разница состоит лишь в интонации этих смешанных двузвучных. Следует обратить внимание, что гласный е (первый компонент двузвучных ei, em, ep, er), как во всех случаях, так и здесь произносится шире, более открыто.

Примеры с нисходящей интонацией (обозначается акутом):

kálnas, sám̃tis, lãngas, dár̃bas, kél̃ti, lémp̃ra, gyvéñti, bér̃žas гора, ковч, окно, работа, поднимать, лампа, жить, береза
--

С восходящей интонацией (обозначается циркумфлексом):

šaltis, kam̃pas, aiñtras, vaĩdas, elgtis, teĩpti, šveĩtė, beĩti мороз, угол, второй, имя, вести себя, тянуть, праздник, сыпать

il, im, in, ir, ùl, ùm, ùn, ùr
iĩ, iĩn, iĩr, iĩf, uĩ, uĩn, uĩr, uĩf

Следует обратить внимание на то, что в этих смешанных двузвучных нисходящая интонация (обычно в первом компоненте) обозначается не акутом, а грависом, т.е. левым знаком, и произносится кратко. Второй компонент обозначается, как и обычно, циркумфлексом и произносится долго и протяжно.

С нисходящей интонацией:

tiltas, rim̃tas, gĩnti, dir̃bti, bũlvė, stũmti, jũngti, kũrti мост, серьезный, защищать, работать, картофелина, толкать, объединять, творить

С восходящей интонацией:

pĩlvas, šĩm̃tas, iĩndas, piĩštas, stulpas, truiñpas, skuĩndas, tuĩntas живот, сто, посуда, палец, столб, короткий, жалоба, имущество

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения, правильно произнесите двугласные ai, au (с нисходящей и восходящей интонацией).

1. Kàs čià yrà? Čià yrà káimas. 2. Kàs teĩ áuga? Teĩ áuga liera. 3. Aĩ šiañdien yrà sáulė? Taiñ, šiañdien yrà sáulė. 4. Kàs teĩ yrà? Teĩ yrà máno draũgas. 5. Kàs čià yrà? Čià yrà laikraštis.

II. Составьте и прочтите предложения, обратите внимание на произношение двугласных *ai, ai*.

Āš skaitāi	}	tēkstā	Āš klausāi	}	
Tū skaitāi		lāišķā	Tū klausāi		mūzikos
Jis, jī skaīto		laīkraštī	Jis, jī klaūsosi		koncērtos
Mēs skaitōme		romānā	Mēs klaūsomēs		ōperos
Jūs skaitote		knýgā	Jūs klaūsotēs		
Jiē, jōs skaīto		Jiē, jōs klaūsosi			

Образец: *Āš skaitāi tēkstā. (Я читаю текст.)*

III. Составьте вопросы и дайте на них утвердительные ответы по образцу, правильно произнесите двугласные *ei, ui* (с нисходящей и восходящей интонацией).

Образец: *Aī čia yrā peilis (smuīkas, muīlas, mēistras, zuīkis)?*
Taip, čia yrā peilis. (Да, это нож.)

IV. Составьте вопросы и дайте на них отрицательные ответы по образцу, правильно произнесите двугласные *ie, io* (с нисходящей и восходящей интонацией).

Aī čia yrā liepa (kiēmas, dūona, piēnas, sūolas, sniēgas)?

Образец: *Nē, čia (yrā) nē liepa. (Нет, это не липа.)*

V. Прочтите слова, обратите внимание на произношение двугласного *ie* и гласных *e, ē*.

piēnas — sēnas liepa — dēdē
sniēgas — gēras kiēmas — kēdē

VI. Составьте вопросы и дайте на них утвердительные ответы по образцу, правильно произнесите двугласный *uo* и гласный *o*.

1. Čia yrā dūona. 2. Teñ yrā sōdas. 3. Čia yrā sūolas. 4. Teñ yrā akmuō. 5. Čia yrā jōs mōtina.

Образец: *Aī čia yrā dūona?*

Taip, čia yrā dūona. (Да, это хлеб.)

VII. Составьте предложения, обратите внимание на произношение двугласного *uo* и гласного *ē*.

Jis	}	studijūoja	}	kalbā	Jis	}	sēdi aīt kēdēs
Ji				biolōģijā	Ji		sēdi aīt kēdēs
Jiē				medicinā	Jiē		sēdi aīt sūolo
Jōs					Jōs		sēdi aīt sūolo

Образец: *Jis studijūoja kalbā. (Он изучает язык.)*
Jis sēdi aīt kēdēs. (Он сидит на стуле.)

VIII. Прочтите слова, имеющие ударение на конце, и правильно произнесите двугласный *uo*.

Sesuib, ruduib, akmuō
Сестра, осень, камень

IX. Прочтите имена числительные от 11 до 20, обратите внимание на произношение гласного *o* и двугласного *uo*.

11 — vienūolika	16 — šešiōlika
12 — dvūlika	17 — septyniōlika
13 — trylika	18 — astuoniōlika
14 — keturiōlika	19 — devyniōlika
15 — penkiōlika	20 — dvidešimt

X. Составьте вопросы и дайте на них утвердительные ответы по образцу, правильно произнесите смешанные двузвучные *ai, am, an, ar, ei, em, en, er* (с нисходящей и восходящей интонацией).

Aī čia yrā?	}	kālnas
		lāngas
		sāmtis
		lēmpa
		bēržas
		studeñtas
		studeñtē

Образец: *Aī čia yrā kālnas?*

Taip, čia yrā kālnas.

XI. Составьте вопросы по образцу.

1. Māno vařdas Rīmas.	5. Jī nōri vālgyti.
2. Šiañdien (yrā) šveñtē.	6. Šiañdien didelis šaltis.
3. Teñ yrā lēmpa.	7. Jis teñ būvo vākar.
4. Jis kalba gařsiai.	

Образец: *Māno vařdas Birūtē.*

Aī tāvo vařdas Birūtē?

XII. Ответьте на вопросы по образцу, обратите внимание на произношение смешанных двузвучных (с нисходящей и восходящей интонацией).

Kās teñ yrā? (tiltas, iñdas, piřštas, būlvē, stulpas)

Образец: *Teñ yrā tiltas.*

XIII. Прочтите порядковые числительные от 1 до 10-го, обратите внимание на произношение смешанных двузвучных *an, en, in, un, im, ur*.

I — pirmas	VI — šeštas
II — antras	VII — septintās
III — trečias	VIII — astuñtas
IV — ketviřtas	IX — deviñtas
V — penktas	X — dešimtas

XIV. Прочтите названия месяцев и времен года, запомните произношение двугласных, гласных и смешанных двузвучных.

a) 1. — saūsis	7. — liepa
2. — vasāris	8. — rugpjūtis
3. — kōvas	9. — rugsējis
4. — balañdis	10. — spālis
5. — gegužē	11. — lapkritis
6. — biržēlis	12. — gruodis

6) pavāsaris (весна)	pavāsarij (весной)
vāsara (лето)	vāsaraļ (летом)
guduō (осень)	gūdeni (осенью)
ziemā (зима)	žiemaļ (зимой)

XV. Прочтите предложения и ответьте на вопросы.

1. Pavāsarij, vāsaraļ iļ rūdeni (yrā) šilta. 2. Žiemaļ (yrā) šalta.

Вопросы: Kadā yrā šilta (тепло)?

Ō kadā šalta (холодно)?

Образец: Pavāsarij yrā šilta.

XVI. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение смешанных двузвучных в безударном положении.

1. Čiā yrā plunksnākotis. 2. Teñ yrā lentýna. 3. Aš mókausi lietúviq kalbōs. 4. Ji móka kalbēti lietúviškai. 5. Čiā yrā māno kambarýs.

XVII. Составьте по образцу утвердительные ответы на вопросы, правильно произнесите слова, в которых компоненты, составляющие двузвучные, разделяются слогом.

Образец: *Taíp, čiā yrā nāmas.*

1. Aļ čiā yrā nāmas? 2. Aļ jis yrā gēras? 3. Aļ teñ yrā stālas? 4. Aļ tā sālē didelē? 5. Aļ čiā gerā žēmē? 6. Aļ teñ yrā palapinē? 7. Aļ jōs vařdas Birūtē? 8. Aļ jō vařdas Rimas? 9. Aļ čiā jis guvēna? 10. Aļ teñ yrā Nēmunas?

XVIII. Прочтите диалоги, обратите внимание на произношение двугласных и смешанных двузвучных.

1. — Kaíp sēkasi?	— Как дела?
— Geraī.	— Хорошо.
— Ō jūms?	— А ваши?
— Taíp pāt geraī.	— Тоже хорошо.
2. — Kokiā jūsq sveikatā?	— Как ваше здоровье?
— Āčiū, gerā.	— Спасибо, хорошо.
— Ō jūsq?	— А ваше?
— Niēko, iļgi gerā.	— Ничего, тоже хорошо.
3. — Kā jūms skaūda?	— Что у вас болит?
— Mān skaūda piřšta.	— У меня болит палец.
— Kā táu skaūda?	— Что у тебя болит?
— Mān skaūda gérkle.	— У меня болит горло.
— Kā jám skaūda?	— Что у него болит?
— Jáam skaūda gálva.	— У него болит голова.
— Kā jái skaūda?	— Что у нее болит?
— Jái skaūda dañtj.	— У нее болит зуб.
4. — Kiek jūms mētu?	— Сколько вам лет?
— Dvidešimt.	— Двадцать.
— Ō jám?	— А ему?
— Dvidešimt penkeri.	— Двадцать пять.

— Kiek táu mētu?	— Сколько тебе лет?
— Vienūolika.	— Одиннадцать.
— Ō jái?	— А ей?
— Aštuoneri.	— Восемь.
5. — Kiek kainūoja dūona?	— Сколько стоит хлеб?
— Dvidešimt kapeiku.	— Двадцать копеек.
— Kiek kainūoja šaukštas?	— Сколько стоит ложка?
— Peñkiasdešimt kapeiku.	— Пятьдесят копеек.
— Kiek kainūoja bandēlé?	— Сколько стоит булочка?
— Dēšimt kapeiku.	— Десять копеек.
— Ō dūona?	— А хлеб?
— Penkiolika kapeiku.	— Пятнадцать копеек.

XIX. Прочтите и перепишите предложения.

1. Čiā yrā káimas. 2. Šiañdien yrā šveñtē. 3. Teñ yrā māno draūgas. 4. Teñ áuga liepa. 5. Čiā yrā lángas. 6. Māno vařdas Rimas, ō jōs vařdas Birūtē.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Aļ gálima jeiti?	— Можно войти?
— Taíp, prāšom.	— Да, пожалуйста.

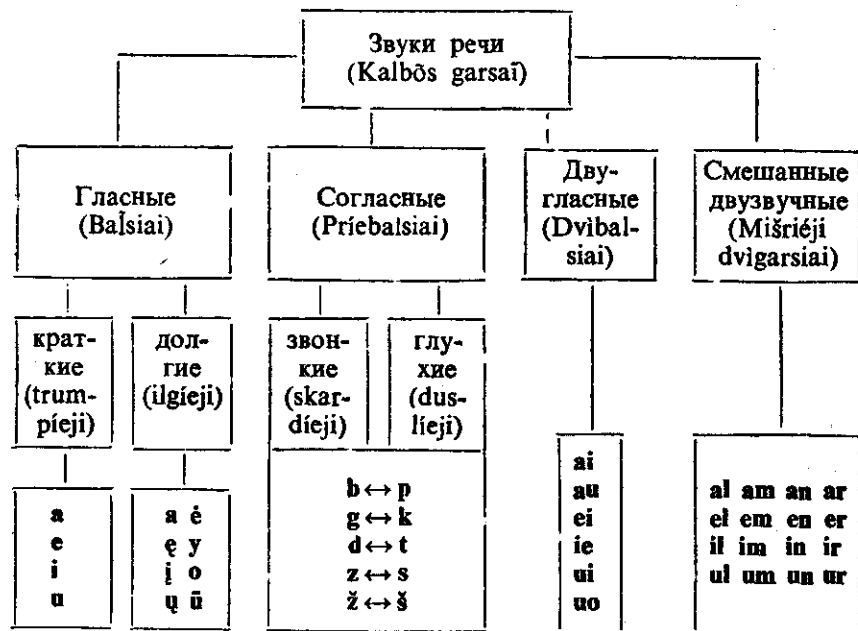
— Prāšom dúoti blieta.	— Дайте, пожалуйста, билет.
— Prāšom iñti.	— Возьмите, пожалуйста.

— Kā jūms skaūda?	— Что у вас болит?
— Mān skaūda gálva.	— У меня болит голова.
— Mān skaūda dañtj.	— У меня болит зуб.

— Kiek jūms mētu?	— Сколько вам лет?
— Dvidešimt vieneri (mētai).	— Двадцать один (год).
— Dvidešimt dveji (mētai).	— Двадцать два (года).

— Kās jis yrā?	— Кто он?
— Jis (yrā) studeñitas.	— Он студент.
— Ō ji?	— А она?
— Ji iļgi studeñtē.	— Она тоже студентка.

Повторите по схеме распределение звуков литовского языка.

УРОК 5 | СЛОГ
(SKIEMUO)

Литовские слова, как и русские, состоят из слогов. Слова могут иметь один, два и более слогов.

В слове не все слоги одинаково произносятся; в двусложных и многосложных словах один из слогов произносится более сильным голосом, т.е. на него падает ударение. Такой слог называется ударным.

Слоги состоят из одного или нескольких звуков. Один слог может состоять из гласного, двугласного, смешанного двузвучного и сочетания их с одним или несколькими согласными. Как двугласные, так и смешанные двузвучные при произношении неотделимы (см. Урок 4).

ù-pé, èg-lé, bró-lis, stā-las, stik-las, lai-kas, lán-gas, pišš-tas, kas-tù-vas, mo-ki-nỹs, mó-ky-to-jas, mo-kyk-là

Примечание. Слова в тексте на другую строчку переносятся по слогам.

Ударение
(Kirtis)

Слоги, образуемые долгим гласным, двугласным или смешанным двузвучным, под ударением произносятся с нисходящей или восходящей интонацией и обозначаются правым знаком — акутом или циркумфлексом (см. Урок 2, 4).

Слоги, в которых слогообразующим звуком под ударением является краткий гласный, обозначаются в тексте левым знаком — грависом (˘), произносятся кратко (см. Урок 1).

Безударные слоги интонации не имеют; они произносятся или долго, или кратко, в зависимости от долготы или краткости звуков, напр.: *mokyklà, vālgyti, skrybėlė, sąsiuvinis, kambarỹs, puodukas, didelis* и т. д.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите односложные слова, соблюдая правильную интонацию.

Kàs, bèt, nès, iř, àš, tù, jis, jì, jũs, jiė, jòs, daũg, řuõ, teĩ, aĩ.

II. Прочтите двусложные слова по слогам. Обратите внимание на правильность интонации.

Stālas, miřkas, lāpas, lēpa, žēmė, lāngas, nāmas, kálnas, káimas, dúona.

III. Прочтите трехсложные слова по слогам с правильной интонацией.

Mokyklà, Nėmunas, studijũti, kambarỹs, gyvėnti, mokinỹs, studeĩtas, kuprinė, puodukas, řakutė, vākaras, skrybėlė, rařyti, mokytis, ke-liõnė, berniũkas, didelis.

IV. Прочтите четырехсложные слова по слогам, обратите внимание на правильность интонации.

Darbiniũkas, palapinė, plunksnākotis, mokytojas, kaklāraiřtis, mokytoja.

V. Прочтите слова по слогам и определите количество слогов в них.

Àš, tù, jis, kàs, bèt, jũs, vālgyti, grỹbas, dárbas, sālė, lentà, súolas, klāsė, mokyklà, Nėmunas, mėtai, ùpė, Vilnius, tiltas, piřštas, studeĩtas, kambarỹs, sąsiuvinis, žēmė, gyvėnti, vākaras, palapinė, Kaũnas.

VI. Составьте по образцу утвердительные ответы на вопросы, правильно произнесите смешанные двузвучные.

1. *Aĩ čià yrà tiltas?* 2. *Aĩ Vilnius yrà Tarỹbų Lietuvòs sóstinė?* 3. *Aĩ řiaĩdien yrà řilta?* 4. *Aĩ jis yrà rimtas studeĩtas?* 5. *Aĩ jis iřgi gėras mokinỹs?*

Образец: *Aĩ čià yrà tiltas? Taip, čià yrà tiltas.*

VII. Укажите слова со смешанными двузвучными. Произнесите их с правильной интонацией.

Kálnas, stālas, kam̃pas, nāmas, studeĩtas, bėržas, Nėmunas, palapinė, gyvėnti, gyvėna, žēmė, gėras, lāngas, tiltas, bũlvė, piřštas, didelis, kepũrė, lāngas, Birutė, plānas, lėmpa, Rimas, vākaras, kambarỹs.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Sveiki! — Здравствуйте!
— Labà dienà! — Добрый день!

— Malonù jùs matyti! — Рад (рада) вас видеть!
— Kaip jùms sèkasi? — Как ваши дела?
— Gerai. — Хорошо.

Kokià jùsų sveikatà? — Как ваше здоровье?
Ačiù, gerà. — Спасибо, хорошо.

— Aš jùs mòkate kalbėti lie- — Вы говорите по-литовски?
tùviškai?
— Taip, trùputį (gerai). — Да, немного (хорошо).

СЛОВАРЬ

A

áciù спасибо
akis глаз
akmuò камень
aš ли
arbatà чай
aš я
auditorija аудитория
augti расти

B

bè без
bendràbutis общежитие
berniùkas мальчик
befti сыпать
bèt но
bègti бежать
bijóti бояться
bilietas билет
brólis брат
bùlvė картофелина
bùtas квартира
bùti быть

Č

čia здесь

D

dabar теперь
dàrbas работа
daug много
dėdė дядя
dėstytojas преподаватель
dėti класть
didelis большой
dirbti работать
dirėktorius директор
draugas товарищ
du два
duktė дочь
duona хлеб
duoti дать
džiaugsmas радость

E

ėglė ель
eigtis вести себя

G

galvóti думать
garsiai громко
gátvė улица
geras, gerà хороший, хорошая

gdytojas врач
ginti защищать
gyvėnti жить
gražù красиво
gražùs красивый
grūbas гриб
grįžti вернуться, возвращаться

H

hektàras гектар
hėrbas герб
heròjus герой
himnas гимн
horizontas горизонт
humanizmas гуманизм

I

iñdas посуда
institutas институт
iñgi тоже

J

jaunas молодой
jis, ji он, она
jė, jės они
jóti ехать верхом
jų их
jungti объединять
juòkas смех
jūra море
jūs вы
jūsų ваш (ваша, ваше)

K

kadà когда
kàimas деревня, село
kaklãraštis галстук
kalbà язык
kalbėti говорить
kàlnas гора
kambarys комната
kaipras угол
kàs кто, что
kàsnis кусок
kàsti копать
kastùvas лопата
keiònė путешествие
kėlti поднимать
kėdė стул
kerpùrė шапка
kiek сколько
kiemas двор
kienò чай (чья, чье)
kiškis заяц
klàsė класс

klausyti слушать
klùbas клуб
knuga книга
kòkė, kokià какой, какая
koncertas концерт
koridorius коридор
kuò vardù? как зовут?
kurinė раница
kuř где, куда
kuris, kuri который, которая
kurti творить

L

laikas время
laikraštis газета
laiškas письмо
lángas окно
lãpas лист
lėdas лед
lėkti лететь
lėmpa лампа
lentyna полка
liapa липа
lietùviškai по-литовски
lietùvių kalbà литовский язык
liūdnas печальный

M

malonù приятно
mamà мама
manė меня
mano мой (моя, мое)
medis дерево
mėgti любить (что)
mėilė любовь
meistras мастер
mēs мы
mėsti бросить
mėtai год
miškas лес
mokėti уметь
mokyklà школа
mokinys ученик
mòkytis учиться
mòkytoja учительница
mòkytojas учитель
mòlis глина
mòtina мать
muilas мыло
mūsų наш (наша, наше)
muzika музыка

N

nà ну
nàmas дом
nė нет
nepažįstamas незнакомый

nēs нбо, потому что
nēsīti нести
nēt даже
norētī хотеть

O

ō а
ōpera опера
ōras воздух, погода

P

palapīnē палатка
pavāsarīs весна
pavēikslas картина
pažīstamas знакомый
peilis нож
pieštūkas карандаш
piļvas живот
pioniērius пионер
pirštas палец
pjāuti резать
plunksnākotis ручка
portfelis портфель
prāšom пожалуйста
profēsoriuss профессор
puodūkas чашка

R

rankā рука
rāsti найти
rašyti писать
republika республика
rimtas серьезный
rūtas утро
rytāj завтра
romānas роман
rūbas одежда
ruduō осень
rūsiškai по-русски

S

sālē зал
sāmtis ковч
sāsiuvinis тетрадь
saulē солнце
savo свой (своя, свое)
save себя
sēnas старый
sesuō сестра
siūlas нитка
siūsti посылать
skaityti читать
skēsti тонуть

skrybēlē пляпа
skuņidas жалоба
skūstis жаловаться
smēlis песок
smuikas скрипка
snēgas снег
sōdas сад
sōstinē столица
stālas стол
stiklas стекло
studeņitas студент
studeņitē студентка
studijūoti изучать
stulpas столб
stūmti толкать
sū с
sūolas парта, скамейка
susipažinti познакомиться

šakūtē вилка
šalta холодно
šaltis мороз
šiaņdien сегодня
šilta тепло
šimtas это
šitas, šitā этот, эта
šūkis лозунг
šūō собака
šveņitē праздник
švēsti праздновать

T

tadā тогда
tai это
taiр да
taiр pāt тоже
tākas тропя
tās, tā тот, та
tavē тебя
tāvo твой (твоя, твое)
teātras театр
tēchnikumas техникум
tēkstas текст
teņpti тянуть
teņ там
teritōrija территория
tetā тетя
tēvas отец
tik только
tūliai тихо
tiltas мост
trūmpas короткий
tū ты
tuftas имущество

U

universitētas университет
ūpē река

V

vā вот
vaikas ребенком
vākaras вечер
vākarā вчера
vālgyti кушать
vāsara лето
vēsti вести

vēžti везти
vūgas мужчина, муж
visas весь

Z

zūkis заяц

Ž

žemē земля
žiemā зима
žurnālas журнал

УРОК 6 | ТЕКСТ
SUSIPAŽINIMAS

Rimas iř Láima yrà studeñtai. Láima filològė, ō Rimas mèdikas. Jiė – vyras iř žmonà. Rimas tūri drauęą Olėgą.

Диалоги

Rimas. Sveikas, Olėgai!
Olegas. Sveiki!
Rimas. Čià mào drauęas Olėgas. Ő čià mào žmonà Láima.
Laima. Labai malonù.
Olegas. Malonù susipažinti. Olėgas... Ař jūs taip pàt mèdikė?
Laima. Nė, àš nė mèdikė, àš filològė.

– Kuð jūs (tù, jis, ji) vardù?	– Как вас (тебя, его, ее) зовут?
– Láima.	– Лайма.
– Susipažinkite!	– Знакомьтесь!
– Labai malonù.	– Очень приятно.
– Malonù susipažinti.	– Рад познакомиться.

– Kuð jūs vardù, pàvarde?	– Ваше имя, фамилия?
– Aùdrius Petràitis.	– Аудриус Пятрайтис.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

àš я
susipažinimas знакомство
žmonà жена
susipažinti познакомиться
taip pàt тоже, также
studeñtas студент
drauęas друг, товарищ
turėti иметь
sveikas! здравствуй!

mào мой, моя, мое
čià здесь, это
mèdikas, mèdikė медик
filològas, filològė филолог
yrà есть
pieštukas карандаш
bendràbutis общежитие
dviratis велосипед
skėtis зонт
labai malonù очень приятно

Вопросительное местоимение kàs?
(Klausiamàsis {vardis kàs?})

Кто это?	Что это?
Kàs čià yrà?	
Čià (yrà) Láima. Čià (yrà) žmonà.	Čià (yrà) nàmas. Čià (yrà) žodynas.

У существительных в литовском языке нет грамматической категории одушевленности и неодушевленности. Вопросительные местоимения кто?, что? по-литовски передаются одним местоимением kàs? Вопросительное местоимение употребляется в вопросительных предложениях.

Примечание. В двусоставном предложении в качестве глагола-связки употребляется глагол yrà (есть). Он может иногда пропускаться.

Род имен существительных
(Daiktàvardžių giminė)

У существительных в литовском языке два рода: мужской и женский.

Мужской род (Výriškoji giminė)	Женский род (Móteriškoji giminė)
stālas } svėčias } brólis } kambarýs } sūnùs } koridorius } skiemuð } -(i) as, -is, -ys -(i) us -uo	rankà } vyšnià } klāsė } akis } -(i) a, -ė -is

Примечания: 1. Род имен существительных можно определить по окончаниям именительного падежа единственного числа: существительные на окончания -(i)as, -is, -ys, -(i)us, -uo относятся к мужскому роду а на окончания -(i)a, -ė – к женскому.

Обратите внимание, что существительные на окончания -is могут быть и мужского, и женского рода (см. Приложение 1).

Запомните, что одно существительное на окончание -uo (*sesuõ* — сестра) относится к женскому роду. Существительные на -a, -ė, обозначающие лиц мужского пола (например, *elgeta, dėdė, tėtė* и др.), относятся к мужскому роду.

2. Мужской и женский род существительных в литовском и русском языках не всегда совпадает, например: *dūona* — хлеб, *dienà* — день, *gėlė* — цветок, *kalbà* — язык, *sūolas* — парта, *kálnas* — гора, *vanduo* — вода и т. д.

Существительные, обозначающие профессию, имеют мужской и женский род, напр.: *gūdytojas* — врач (он), *gūdytoja* — врач (она), *profėsorius* — профессор (он), *profėsorė* — профессор (она) и т. д. Ср. в русском языке: учитель и учительница (*mokytojas* и *mokytoja*).

Род имен прилагательных (Būdvardžių giminė)

У прилагательных в литовском языке два рода — мужской и женский — склоняются и согласуются с существительными.

Мужской род	Женский род
<i>gėgas</i> <i>gražus</i> <i>medinis</i>	<i>gerà</i> <i>graži</i> <i>medinė</i>

Примечания: 1. Род имен прилагательных, как и существительных, определяется по окончаниям именительного падежа единственного числа: прилагательные на окончания -as, -us, -is относятся к мужскому роду, на -a, -i, -ė — к женскому.

2. В литовском языке имеется и третий род, который в литовских грамматиках называется средним (*bevardė giminė*). Эти формы прилагательных не склоняются, не согласуются с существительными, в предложении употребляются для обозначения состояния (*gėga, graži* — хорошо, красиво).

Род личных местоимений *jis* (он), *ji* (она)

Мужской род	Женский род
<i>jis</i> (он) <i>jiė</i> (они)	<i>ji</i> (она) <i>jės</i> (они)

Обратите внимание, что личные местоимения *jis* (он), *ji* (она) в литовском языке, в отличие от русского, во множественном числе имеют различные окончания.

Употребление вопросительного слова *aĩ*?

aĩ ли

— <i>Aĩ čià tavo žodynas?</i>	— Это твой словарь?
— <i>Aĩ čià jė žmonà?</i>	— Это его жена?
— <i>Aĩ tù filològas?</i>	— Ты филолог?

Примечания: 1. Вопросительное слово *aĩ* употребляется в вопросительном предложении.

2. Запомните, что вопросительное слово *aĩ* в литовском языке, в отличие от русского, в вопросительных конструкциях ставится в начале предложения.

Обратите внимание, что в литовском языке (в основном в разговорной речи), как и в русском, вопросительные предложения строятся и без вопросительного слова *aĩ*.

— <i>Čià tavo žodynas?</i>	— Это твой словарь?
— <i>Čià jė žmonà?</i>	— Это его жена?
— <i>Tù filològas?</i>	— Ты филолог?

Притяжательные местоимения (Savýbiniai įvardžiai)

Личные местоимения	Местоимения притяжательные и имеющие их значение
<i>àš</i> я <i>tù</i> ты	<i>màno</i> <i>tàvo</i>
<i>jis</i> он <i>ji</i> она	<i>jė</i> <i>jės</i>
<i>mės</i> мы <i>jūs</i> вы	<i>mūsų</i> <i>jūsų</i>
<i>jiė</i> } они <i>jės</i> }	<i>jų</i>

} *stàlas, knygà*

Обратите внимание, что притяжательные местоимения и местоимения, имеющие их значение, не склоняются и не обладают родовыми формами.

Вопросительное местоимение *kienõ*?
(Klausiamāsis {vardis *kienõ*?)

kienõ? чей? чья? чье?

Вопросительное местоимение *kienõ* не склоняется и не имеет категорий рода, числа.

Kienõ šitas nāmas?	Kienõ šita knygā?
Tai māno nāmas.	Tai māno knygā.

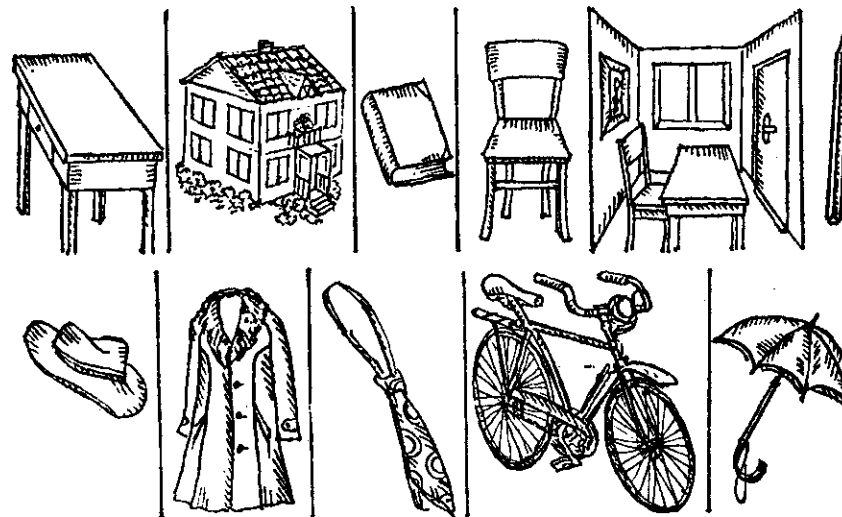
Kās jls yrā? Кто он?	Kās jl yrā? Кто она?
Jls (yrā) studenteštas. Jls (yrā) lietūvis. Jls (yrā) rūsas. Jls (yrā) filolōgas. Jls (yrā) mēdikas.	Jl (yrā) studenteštē. Jl (yrā) lietūvē. Jl (yrā) rūšē. Jl (yrā) filolōgē. Jl (yrā) mēdikē.

Мужской род	Женский род
studentes lietūvis rūsas filolōgas biolōgas mēdikas	studentē lietūvē rūšē filolōgē biolōgē mēdikē

УПРАЖНЕНИЯ

I. Посмотрите на рисунки и ответьте на вопрос: *Kās tai yrā?*

Образец: *Tai yrā žodīnas.*

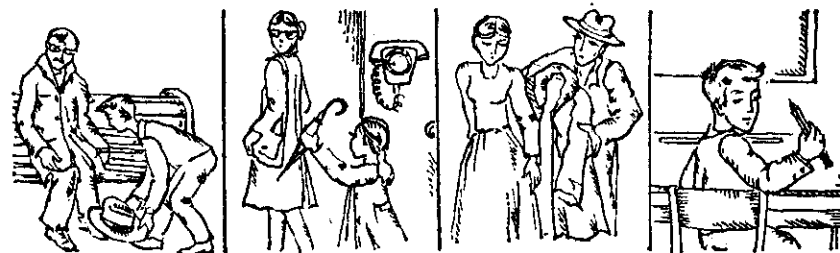

II. Посмотрите на рисунки (Упражнение I), составьте вопросы с местоимением *kienõ* и дайте на них ответы, используя различные притяжательные местоимения.

Образец: *Kienõ tās sāsiuvinis? Tai māno sāsiuvinis.*
Kienõ tā skrybēlē? Tai jō skrybēlē.

III. Составьте диалог с использованием слов, обозначающих изображенные на рисунках предметы.

Образец: — *Atsprašā, aŗ ēiā jūsu knygā?*
— *Taiŗ, māno. Āciū.*

IV. Прочтите предложения. обратите внимание на вопросы и ответы, а также на употребление слова *aŗ* в вопросительном предложении.

Aŗ jis filolōgas?	Jis (yrā) filolōgas.
Aŗ jōs draūgas studenteštas?	Jōs draūgas (yrā) studenteštas.
Aŗ jō žmonā studenteštē?	Jō žmonā (yrā) studenteštē.
Aŗ jū sūnūs mēdikas?	Jū sūnūs (yrā) mēdikas.
Aŗ jis biolōgas?	Jis (yrā) biolōgas.
Aŗ jō duktē mēdikē?	Jō duktē (yrā) mēdikē.

V. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках по образцу.

Образец: *Tai mūsų žurnālas.*

Kienõ čià {
žurnālas? (mūsų)
sąsiuvinis? (jūs)
kepūrė? (jõ)
auditōrija? (mūsų)
knygà? (jũ)

VI. Прочтите и переведите на русский язык вопросы.

1. Kuõ tù vardù? 4. Kuõ jì vardù?
2. Kàs jìs yrà? 5. Kàs jì?
3. Aĩ jì (yrà) tàvo sesuõ?

VII. Дополните диалог.

1. — ...? — Aš vardù Saūlius.
2. — ...? — Jìs (yrà) mūsų studeĩtas.
3. — ...? — Taip, jì (yrà) mào sesuõ.
4. — ...? — Jì vardù Birutė.
5. — ...? — Jì studeĩtė.

VIII. Ответьте на вопросы (по тексту).

1. Čià (yrà) Rìmas. — Kàs jìs yrà?
2. Čià (yrà) Láima. — Kàs jì yrà?
3. Čià (yrà) Olėgas. — Kàs jìs yrà?
4. Čià (yrà) Rìmas iĩ Láima. — Kàs jiẽ yrà?

IX. Ответьте на вопросы, используя притяжательные местоимения.

Образец: *Mào pieštukas. Mào knygà. Mào plunksna.*

Mào — Kienõ pieštukas? Kienõ knygà? Kienõ plunksna?
Mūsų — Kienõ žurnālas? Kienõ sąsiuvinis? Kienõ bũtas?
Tàvo — Kienõ dárbas? Kienõ plunksna? Kienõ arbatà?
Jūsų — Kienõ brólis? Kienõ láiškas? Kienõ sesuõ?

X. К каждому существительному допишите местоимения.

Образец: *Mào draũgas.*

- a) mào (kėdė, dviratis, knygà, žurnālas, kablāraištis, skėtis, pòrtfelis, skrybėlė, plunksna, laikraštis, stālas);
- b) tàvo (brólis, sesuõ, tėvas, mótina, tetà, dėdė, sūnũs, duktė);
- в) mūsų (nāmas, aspirantė, studeĩtas, mókytojas, dėstytojas);
- г) jūsų (bendrābutis, kambarỹs, auditōrija, institũtas, universitėtas).

XI. Спросите, кому принадлежит предмет. В вопросе употребите местоимение *kienõ*, а в ответе — местоимения *mào*, *tàvo*, *mūsų*, *jūsų*.

Образец: *Kienõ pòrtfelis? — Jūsų pòrtfelis. Kienõ knygà? — Mào knygà.*

Sąsiuvinis, žurnālas, plunksna, plunksnākotis, pieštukas, dviratis, arbatà, láiškas.

XII. Вместо точек поставьте местоимения *jìs*, *jì*.

Čià pòrtfelis, jìs (yrà) mào.

a) Čià knygà, ... (yrà) mào. Čià pieštukas, ... tàvo.

b) Štai stālas, kienõ ... (yrà)? Štai plunksna, kienõ ... (yrà)? Štai sąsiuvinis, kienõ ... (yrà)?

XIII. Ответьте на вопросы, используя слова *mào*, *jõ*, *jõs*, *jũ*.

Образец: *Kienõ čià pieštukas? — Čià mào pieštukas.*

Kienõ čià plunksnākotis? Kienõ čià plunksna? Kienõ čià pòrtfelis?
Kienõ čià sąsiuvinis? Kienõ čià laikraštis?

XIV. Составьте диалог.

Ситуация. Ваш товариш пришел к вам домой впервые. Вы познакомили его со своей семьей (у вас есть мать, отец, сестра, жена и сын).

Образец: *Susipažinkite! Tai mào draũgas Gediminas. Ő čià mào sesuõ. Jì vardù Birutė. Jì (yrà) mokinė ...*

XV. Переведите вопросы на литовский язык и дайте на них ответы.

Ситуация. а) Вы вошли в поликлинику записаться на прием к стоматологу. В регистратуре у вас спрашивают: 1. *Ваша фамилия?* 2. *Ваше имя?* 3. *Сколько вам лет?*

б) Директор школы хочет узнать о новом ученике. Он спрашивает: 1. *Как ваша фамилия?* 2. *Сколько вам лет?* 3. *Кто ваш отец?* 4. *Кто ваша мать?*

XVI. Переведите диалог на литовский язык.

- a) — Как тебя зовут? б) — Кто ваш друг?
- Мое имя Йонас. — Он медик.
- Кто ты? — Кто ваша подруга?
- Я студент. — Она биолог.

УРОК 7 | ТЕКСТ NAMIE

Láima dabaĩ namič. Štai jau iĩ Rìmas. Šiaĩdien pàs juõs bũs svėčias Olėgas. Olėgas — rùsas. Jìs yrà studeĩtas biolėgas.

Диалог

Rìmas. Sveikà, Láima!
Láima. Kodėl tù taip anksti?
Rìmas. Šiaĩdien pàs mūs bũs svėčias.
Láima. Ő kàs?
Rìmas. Mūsų draũgas Olėgas.
(Звонок.)
Rìmas. Tai jìs.
Olėgas. Sveiki!
Rìmas. Sveikas!
Olėgas. Labà dienà, Láima!

Rimas. Jūk jūs jau pažįstami?

Olegas. Taip, mēs jau pažįstami.

(Олег смотрит альбом семьи Римаса.)

Rimas. Tai mūsų šeimos albumas.

Olegas. Kàs čia?

Laima. Tai mano motina.

Olegas. O čia kàs?

Laima. Mano tėvas.

Olegas. O čia?

Laima. Tai mano brolis ir sesuo.

Olegas. O čia visà jūsų šeimà?

Laima. Taip. Čia mamà ir tėvas. Dešinėje brolis, kairėje sesuo, o viduryje aš.

Olegas. Aĩ čia tu?

Laima. Aš.

Rimas. Ji čia visai mažà.

Olegas. O čia kàs?

Laima. Čia aišku. Tai Rimas.

Olegas. Taip, Rimas. O čia?

Rimas. Čia irgi aš. Tik čia aš dar labai mažas.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pamiė дома
šiaandien сегодня
svėčias гость
rūšas русский
anksti рано
sesuo сестра
visas весь
šeimà семья
dabar теперь
jau уже
pažįstamas знакомый
štai вот
būs будет
jūk ведь
taip да

mamà мать
tėvas отец
brólis брат
aišku ясно
dešinėje справа
kairėje слева
viduryje посередине
dar еще
mažas, mažà маленький, -ая
irgi тоже
sveikà! здравствуй!
sveiki! здравствуйте!
pàs mūs у нас
pàs jūs у вас

ГРАММАТИКА

Наречия места

(Viėtos prieveiksmiai)

– Kuĩ jūsų nãmas?	– Где ваш дом?
– Štai teĩ.	– Вот там.
– O kuĩ tavo langas?	– А где твоє окно?
– Mano langas dešinėje.	– Мое окно справа.

Наречия, обозначающие место:

čia (здесь), teĩ (там), dešinėje (справа), kairėje (слева), viduryje (посередине), pamiė (дома).

Порядок слов в простом предложении

(Žodžių tvarkà vientisiniame sakinyje)

Tėvas (yrà) pamiė.	Namiė (yrà) tėvas.
Отец дома.	Дома отец.

В литовском языке порядок слов в простом предложении в основном сходен с порядком слов в русском (кроме отдельных случаев). На первом месте обычно стоит подлежащее, на втором – сказуемое. Но бывает и наоборот; это зависит от того, что автор хочет подчеркнуть.

Если в литовском предложении *Tėvas moko sūnų* (Отец учит сына) изменить порядок слов: *Sūnų moko tėvas* или *Sūnų tėvas moko*, то смысл предложения не изменится: ясно, кто кого учит, потому что оба существительные (*отец* и *сын*) имеют разные окончания в именительном (подлежащее) и винительном (дополнение) падежах.

Употребление вопросительного слова *kuĩ?*

Kuĩ jis (yrà)?	Где он?
Kuĩ ji (yrà)?	Где она?

Примечание. Вопросительное слово *kuĩ?* употребляется в вопросительном предложении.

Отрицание *nė* (с существительными)

– Aĩ jis studeĩtas?	Он студент?
– Nė, jis nė studeĩtas, jis aspirãntas.	Нет, он не студент, он аспирант.

Запомните, что отрицание *nė* с существительными в литовском языке, как и в русском, ставится перед существительным и в предложении, содержащем отрицание, пишется раздельно.

Употребление краткого ответа

В разговорной речи употребляется краткий ответ на вопрос.

- Aĩ jĩs ěsate gĩdytojas?	- Вы врач?
- Taip. (- Taip, aĩ esũ gĩdytojas.)	- Да. (- Да, я врач.)

- Aĩ tũ studeĩtė?	- Ты студентка?
- Nė. (- Nė, aĩ nė studeĩtė.)	- Нет. (- Нет, я не студентка.)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Дополните ответы, используя личные местоимения.

Образец: - *Kuĩ yrà jũsũ tėvas?* - *Jis (yrà) ěia.*
- *Kuĩ yrà jũsũ knygà?* - *Štai jĩ. (Jĩ yrà teĩ.)*

a) 1. - *Kuĩ (yrà) jũsũ bũtas?* - ... *deĩnėjė.* 2. *Kuĩ (yrà) jũsũ lãngas?* - *Štai ...* 3. *Kuĩ (yrà) jũsũ nãmas?* - ... *teĩ.*

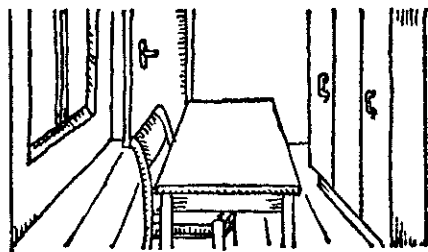
б) 1. - *Kuĩ (yrà) jũsũ šakũtė?* - *Štai ...* 2. - *Kuĩ (yrà) jũsũ peĩlis?* - *Štai ...* 3. *Kuĩ (yrà) jũsũ šaukĩstas?* - *Štai ...*

II. Составьте вопросительные предложения.

Образец: *Bũtas (yrà) ěia. Kuĩ yrà bũtas?*

1. <i>Gamyklã (yrà) teĩ.</i>	4. <i>Dũrys (yrà) deĩnėjė.</i>
2. <i>Muziejus (yrà) ěia.</i>	5. <i>Lãngas (yrà) kairėjė.</i>
3. <i>Rĩmas (yrà) namiė.</i>	6. <i>Lãima (yrà) viduryjė.</i>

III. Посмотрите на рисунок и ответьте на вопросы, используя слова *kairėjė, deĩnėjė, ěia, teĩ, viduryjė.*

Образец: - *Kambarỹs (yrà) ěia.*

1. - <i>Kuĩ yrà kambaryĩs?</i>	4. - <i>Kuĩ (yrà) stãlas?</i>
2. - <i>Kuĩ (yrà) lãngas?</i>	5. - <i>Kuĩ (yrà) spinta?</i>
3. - <i>Kuĩ (yrà) dũrys?</i>	6. - <i>Kuĩ (yrà) kėdė?</i>

IV. Прочтите диалог, обратите внимание на краткие ответы.

a) - <i>Kàs ěia (yrà)?</i>	б) - <i>Kuđ jĩs vardũ?</i>
- <i>Rĩmas iĩ Lãima.</i>	- <i>Jõnas.</i>
- <i>Kuĩ jĩė (yrà)?</i>	- <i>Kàs jĩs (yrà)?</i>
- <i>Namiė.</i>	- <i>Mũsũ studeĩntas.</i>

V. Прочтите предложения. Обратите внимание на притяжательные местоимения и вопросительное слово *aĩ?*

<i>Tai jũ auditõrija.</i>	<i>Aĩ tai jũ auditõrija?</i>
<i>Tai mãno žurnãlas.</i>	<i>Aĩ tai jũsũ žurnãlas?</i>
<i>Tai mãno knygã.</i>	<i>Aĩ tai jũsũ knygã?</i>
<i>Tai mãno tėvas.</i>	<i>Aĩ tai tãvo tėvas?</i>
<i>Tai mãno sesuđ.</i>	<i>Aĩ tai tãvo sesuđ?</i>
<i>Tai jõs sãsiuvinis.</i>	<i>Aĩ tai jõs sãsiuvinis?</i>
<i>Tai jũ kepũrė.</i>	<i>Aĩ tai jũ kepũrė?</i>

VI. Ответьте утвердительно на вопросы.

Образец: - *Aĩ ěia jũsũ knygã?* - *Taip, ěia mãno knygã.*

1. - <i>Aĩ ěia jũsũ brõlis?</i>	- <i>Aĩ jĩs gĩdytojas?</i>
2. - <i>Aĩ ěia jũsũ sesuđ?</i>	- <i>Aĩ jĩ studeĩtė?</i>
3. - <i>Aĩ ěia jũsũ tėvas?</i>	- <i>Aĩ jĩs mõkytojas?</i>

VII. Ответьте на вопросы, используя притяжательные местоимения.

Образец 1: - *Aĩ ěia jũsũ knygã?* - *Taip, mãno.*
- *Aĩ ěia jũ põrtfelis?* - *Taip, jũ.*

1. - <i>Aĩ ěia tãvo žodýnas?</i>	5. - <i>Aĩ ěia jũ mõtina?</i>
2. - <i>Aĩ ěia tãvo pieštũkas?</i>	6. - <i>Aĩ ěia jũ tėvas?</i>
3. - <i>Aĩ ěia jũsũ sãsiuvinis?</i>	7. - <i>Aĩ ěia jõs brõlis?</i>
4. - <i>Aĩ ěia jũsũ peĩlis?</i>	8. - <i>Aĩ ěia jõs sesuđ?</i>

Образец 2: - *Aĩ jĩs gĩdytojas?* - *Nė, jĩs nė gĩdytojas.*

1. - <i>Aĩ jõs sũnũs studeĩntas?</i>	4. - <i>Aĩ jũ žmonã studeĩtė?</i>
2. - <i>Aĩ jõs duktė studeĩtė?</i>	5. - <i>Aĩ jõs vyras biolõgas?</i>
3. - <i>Aĩ jũs mõkytojas?</i>	6. - <i>Aĩ jũsũ brõlis filolõgas?</i>

VIII. В ответах на вопросы расскажите о своей семье.

1. *Kàs (yrà) jũsũ tėvas iĩ mõtina?* 2. *Kàs (yrà) jũsũ žmonã?* 3. *Kàs (yrà) jũsũ sesuđ?* 4. *Kàs (yrà) jũsũ brõlis?*

IX. Переведите на литовский язык.

Это его семья. Его отец врач. Его мать учительница. Его сестра студентка. Брат тоже студент. Сегодня они дома.

X. Дополните диалог.

a) - ...?	б) - ...?
- <i> Taip, tai mãno brõlis.</i>	- <i> Taip, tai mãno draũgas.</i>
- ...?	- ...?
- <i> Jĩs vardũ Antãnas.</i>	- <i> Jĩs vardũ Jõnas.</i>
- ...?	- ...?
- <i> Nė, jĩs nė mėdikas.</i>	- <i> Jĩs yrã mõkytojas.</i>
<i> Jĩs yrã filolõgas.</i>	

XI. Переведите на литовский язык.

a) — Как вас зовут?	Это мой портфель.
— Антон.	Это его карандаш.
— Как ваша фамилия?	Это ее книга.
— Иванов.	Это наш дом.
— Кто вы? Врач?	Это моя квартира.
— Нет, я не врач.	Это мое окно.
— Вы студент?	
— Нет, я не студент. Я учитель.	

УРОК 8

**ТЕКСТ
VAKARĖ**

Jaū vakaras. Olėgas namiė. Šiañdien vakarė Rimas — jė svėčias. Jiė skaĩto lietũvišką žurnālą.

Olėgas (yrà) rùsas. Jis mókosi lietũvių kalbės. Jis dár blogai kalba lietũviškai. Ő Rimas (yrà) lietũvis iř gerai moka kalbėti, skaitýti iř rašýti lietũviškai. Jis moka kalbėti iř rùsiškai, bėt nóri geriau išmókti. Olėgas moko Rimą rùsų kalbės, ō Rimas moko Olėgą lietũvių kalbės.

Диалог

- Rimas. Ař gálima įeiti?
 Olegas. Taip, prášom.
 Rimas. Ląbas vakaras, Olėgai!
 Olegas. Sveikas, Rimai!
 Rimas. Ką tũ veiki?
 Olegas. Skaitau lietũvišką žurnālą.
 Rimas. Ař viską suprantĩ?
 Olegas. Nė, nė viską. Aš dár blogai móku lietũviškai.
 Rimas. Aš gerai móku lietũviškai. Gálime mókytis kartũ. Ő dabař paskaitýkime.
 Olegas. Aš turiũ lietũvišką žurnālą, gálime skaitýti.
 Rimas. Ő ař tũ turi rùsų—lietũvių kalbũ žodyną?
 Olegas. Nė, neturiũ. Turiũ tik lietũvių—rùsų kalbũ žodyną. Bėt mąno draugas mókosi lietũvių kalbės, manau, kád jis turi lietũvių—rùsų iř rùsų—lietũvių kalbũ žodyną.

(Oleg звонит по телефону.)

- Olegas. Ališ! Čia aš, Olėgas. Atlėisk, ař tũ turi rùsų—lietũvių kalbũ žodyną?
 Andrejus. Taip, turiũ.
 Olegas. Ař gali dúoti mán? Mąno draugas prášo.
 Andrejus. Prášom. Ateik šiañdien vakarė.
 Olegas. Ačiũ. Viso lábo!
 Andrejus. Viso gėro!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Ař gálima įeiti?	— Можно войти?
— Taip, prášom.	— Да, пожалуйста.
— Paskaitýkime kartũ.	— Давайте читать вместе.
— Gálime paskaitýti žurnālą.	— Можем почитать журнал.
— Atlėisk, ař tũ turi žodyną?	— Прости, у тебя есть словарь?
— Dúokite (prášom dúoti) mán žodyną!	— Дайте (дайте, пожалуйста) мне словарь!
— Ateik šiañdien vakarė!	— Приходи сегодня вечером!
— Prášom!	— Пожалуйста!
— Ačiũ!	— Спасибо!
Olėgas mókosi lietũvių kalbės.	Oleg изучает литовский язык.
Viso lábo (gėro)!	Всего хорошего!
Sudiė! (Iki pasimátymo!)	До свидания!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

vakarė	вечером	manýti	думать
vąkaras	вечер	ląukti	ждать
skaitýti	читать	įeiti	войти
mókytis	учиться	trũputį	немного
kalbėti	говорить	gerai	хорошо
mokėti	уметь, знать	geriau	лучше
dirbti	работать	mažai	мало
veikti, darýti	делать	blogai	плохо
galėti	мочь	norėti	хотеть
gálima	можно	išmókti	выучить
suprąsti	понимать	žodynas	словарь
rašýti	писать	kartũ	вместе

• • •
 rùsq — lietùvių русско-литовский
 lietùvių — rùsq литовско-русский
 jis moka (kalbėti) rusiškai он умеет (го-
 ворить) по-русски, он владеет русским
 языком
 jis moka (kalbėti) lietùviškai он умеет

(говорить) по-литовски, он владеет
 литовским языком
 jis moka (kalbėti) rusiškai он из-
 учит литовский (русский) язык

• • •
 toli далеко studijuoti изучать
 viskas всё

ГРАММАТИКА

Личные местоимения

(Asmeniniai {vardžiai})

ąš	я	mēs	мы
tù	ты	jūs	вы
jis, ji	он, она	jiė, jės	они

Примечания: 1. Обратите внимание, что в 3-м лице множественного числа лич-
 ные местоимения имеют формы мужского (*jiė*) и женского (*jės*) рода.

2. Наряду с местоимением *jūs* в литовском языке в качестве вежливой формы
 обращения употребляется слово *támsta* (склоняется как соответствующие суще-
 ствительные на окончание -a). Например: *Kaip támsta gyven?* Как вы живете? *Ką
 támsta skaitote?* Что вы читаете?

Глагол

(Veiksmāžodis)

Неопределенная форма глагола

(Veiksmāžodžio bendratis)

I dirbti, kalbėti, galvoti, nešti, laukti (работать, говорить, думать, нести, ждать)
II norėti (хотеть)
III mokytis (учить)

Неопределенная форма глагола в литовском языке оканчивается
 на -ti (или -tis у возвратных глаголов: *mokytis* учиться).

Спряжение глаголов

Настоящее время (I, II, III спряжения)

(Esamasis laikas. I, II, III asmenų tē)

I спряжение (Pirmoji asmenų tē)		II спряжение (Antroji asmenų tē)		III спряжение (Trečioji asmenų tē)	
ąš	dirbu, kalbù, galvòju, nešù, laukiù	-(i)u	nòriu	-iu	mókau -au
tù	dirbi, kalbi, galvòji, neši, lauki	-i	nòri	-i	mókai -ai
jis, ji jiė, jės	dirba, kalba, galvòja, neša, laukia	[-(i)a]	nòri	[-i]	móko [-o]
mēs	dirbame, kalbame, galvòja- me, nešame, laukiame	-(i)ame	nòrime	-ime	mókome -ome
jūs	dirbate, kalbate, galvòjate, nešate, laukiate	-(i)ate	nòrite	-ite	mókote -ote

Примечания: 1. По окончанию 3-го лица настоящего времени глаголы делятся
 на три спряжения: I — a, II — i, III — o.

2. Часть глаголов образуется от других частей речи при помощи соответствую-
 щих суффиксов напр., *galvoti* (*galva* + *-oti*). Они в литовском языке, как и в русском,
 называются производными. К таким глаголам относятся, напр., *draugauti* (дру-
 жить), *dainuoti* (петь), *atsakinėti* (отвечать) и др.

Обратите внимание, что личные окончания производных глаголов (обычно I
 спряжения) не отличаются от личных окончаний других глаголов I спряжения,
 только в настоящем однократном времени у производных глаголов имеется j. На-
 пример, *ąš galvòju, draugàuju, dainòju, atsakinèju; tù galvòji, draugàuji, dainòji, at-
 sakinèji* и т. д.

3. В глагольных формах согласный перед окончанием у одних глаголов твер-
 дый (напр., *dirba, kalba, neša*), у других — мягкий (напр., *laukia*).

Вспомните, что мягкий согласный (кроме мягкого j: *galvòja*) перед гласными
 заднего ряда в тексте обозначается знаком смягчения i (напр., *laukia*).

4. Одни глаголы при спряжении имеют устойчивое ударение (*dirbti, galvoti, no-
 rėti, mokyti*), а другие — неустойчивое (*nešti, kalbėti*).

Запомните, что глаголы с неустойчивым ударением в настоящем
 времени в 1 и 2-м лицах множественного числа имеют ударение на
 том же слоге, как и в 3-м лице (*neša — nešame, nešate*), т. е. по 3-му
 лицу можно определить место ударения в 1 и 2-м лицах множест-
 венного числа.

Образование настоящего времени см. в Приложении 14.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Aĩ tù móki lietùviškai? — Ты говоришь по-литовски?
 — Trùputj móku. — Немного говорю.

— Aĩ tù turi žodýnà? — У тебя есть словарь?
 — Nè, àš neturiù. Màno draūgas turi. — У меня нет. У моего друга есть.

— Kã tù skaitai? — Что ты читаешь?
 — Àš skaitaũ žurnàlã. — Я читаю журнал.

— Dúokite! — Дайте!
 — Prãšom dúoti! — Дайте, пожалуйста!

— Skaitýkime kartù! — Давайте читать вместе!
 — Mókykimės lietùvių kalbõs kartù! — Давайте изучать литовский язык вместе!
 — Rašýkime kartù! — Давайте писать вместе!

— Aĩ tù móki lietùviškai? — Ты говоришь по-литовски?
 — Nè, àš nemóku lietùviškai. — Нет, я не говорю по-литовски.
 — Aĩ tù nori eiti į kinã? — Ты хочешь пойти в кино?
 — Nè, àš nenóriu. — Нет, не хочу.

Обратите внимание, что отрицание в литовском языке, в отличие от русского, пишется вместе с глаголом.

Спряжение глаголов с изменяющейся основой

У некоторых глаголов основа подвергается изменению, напр., *supràsti—supraĩta, dúoti—dúoda, eiti—eina*. Они спрягаются так же, как и глаголы, основа которых не изменяется. Об изменении основы производных глаголов см. с. 53.

	supràsti I	dúoti I	eiti I
	s→nt	d	n
àš	suprantù	dúodu	einù
tù	suprantĩ	dúodi	eini
jis, ji	} supraĩta	dúoda	eina
jiẽ, jõs		dúodame	einame
mēs	supraĩtame	dúodate	einate
jūs	supraĩtate		

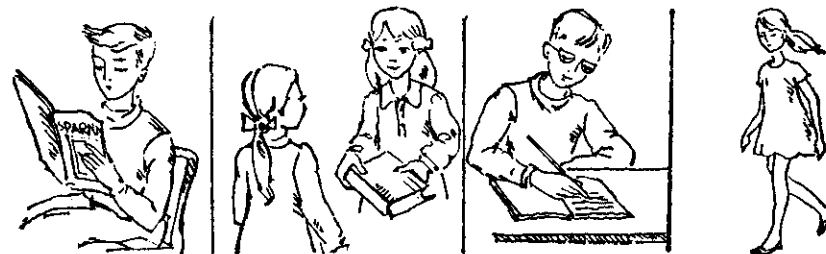
Примечание. Отрицательная форма у глагола *eiti* сокращается в результате выпадения одного *e*: *àš neinù, tù neini, jis, ji, jiẽ, jõs neina, mēs neiname, jūs neinate*.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Дополните предложения, используя личные местоимения и при необходимости вставляя слово *aĩ*.

1. — ... mókate kalbėti lietùviškai? — Taip, ... móku trùputj. 2. — Kã ... veikia? — ... skaĩto. 3. — ... móki rùsų kalbã? — Taip, ... móku. 4. — ... turi žodýnã. 5. — ... geraĩ móka pãmokã. 6. — ... skaĩto kartù.

II. Посмотрите на рисунки. Ответьте на вопросы: *kã jis (ji) veikia?*, используя соответствующие глаголы.

III. Составьте предложения о Римасе и Олеге по содержанию текста, используя личные местоимения и словосочетания:

mókytis lietùvių kalbõs, mokėti rùsų kalbã, mokėti lietùvių kalbã, suprãsti tèkstã lietùviškai, skaitýti knýgã, turėti žodýnã, rašýti láiškã.

Образец: *Jiẽ mókosi lietùvių kalbõs.*

IV. Прочтите текст. Укажите спряжения глаголов.

Olègas jaũ trùputj móka lietùviškai. Dabaĩ Olègas skaĩto žurnàlã. Jis móka skaitýti lietùviškai, bêt dãr nè viskã supraĩta. Jis turi lietùvių—rùsų kalbũ žodýnã.

V. Составьте предложения по образцу. Прочтите их, обратите внимание на интонацию.

Образец: *Dúokite mán žurnāla!*
Prāšom dúoti mán žurnāla!

1. Dúokite mán žodyną! 2. Dúokite mán sąsiuvinį. 3. Dúokite mán bilietą! 4. Dúokite mán kostiumą! 5. Dúokite mán paltą!

VI. Ситуация. Вы готовитесь к уроку литовского языка. У вас нет учебника и русско-литовского словаря. Попросите у своего товарища.

VII. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Aš eina Rimas pàs Olègą šiañdien vakarè?*
— *Taip, eina Rimas pàs Olègą šiañdien vakarè.*

1. Aš eina jiè i svečius šiañdien? 2. Aš važiuoju jò mótina i Klaipèdą rytój? 3. Aš einu tų i institutą šiañdien? 4. Aš dirba jūsų tėvas rytój? 5. Aš mókosi šita studeñtè lietuvių kalbòs? 6. Aš einu tų pàs draugą šiañdien?

VIII. Преобразуйте утвердительные предложения в отрицательные.

Образец: *Pàs manè neatvažiuoju tėvas.*

1. Pàs manè atvažiuoju tėvas. 2. Alma nori eiti i kiną. 3. Jiè gali eiti šiañdien i teatrà. 4. Šitas studeñtas gyvèna pàs manè. 5. Jò dukté iř sùnus móka skaityti lietuviškai. 6. Šiañdien pàs manè ateina mano draugas.

IX. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно.

Образец: — *Aš tų nori šiañdien eiti i operą?*
— *Taip, aš noriu šiañdien eiti i operą.*
— *Nè, aš nenoriu šiañdien eiti i operą.*

1. Aš tų móki kalbèti lietuviškai? 2. Aš tavo draugas móka kalbèti lietuviškai? 3. Aš tų gerai móki skaityti lietuviškai? 4. Aš jis móka rašyti lietuviškai? 5. Aš tų einu šiañdien i kiną? 6. Aš jūs važiuojate rytój namò? 7. Aš jūsų draugas važiuoju šiañdien namò?

X. Переведите на литовский язык.

1. — Этот ученик сейчас читает? — Нет, он не читает. 2. — Умеете вы говорить по-литовски очень хорошо? — Нет, я не умею говорить по-литовски очень хорошо. 3. — Ты едешь сегодня домой? — Нет, я не еду сегодня домой. 4. — Вы работаете сегодня? — Нет, я сегодня не работаю. 5. Мой друг всегда мне помогает, но сегодня его нет дома.

XI. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Aš jis turi šeimą?* — *Taip, turi.*

1. Aš tų turi žodyną? 2. Aš jūs turite knygą? 3. Aš jis mókosi lietuvių kalbòs? 4. Aš jis suprañta lietuviškai? 5. Aš jì móka kalbèti lietuviškai? 6. Aš jiè móka rusų kalbą? 7. Aš jis móka skaityti rusiškai? 8. Aš jiè suprañta tèksta lietuvių kalbà?

XII. Составьте вопросительные предложения по образцу.

Образец: *Jis móka rusiškai. Aš jis móka rusiškai?*

1. Ji mókosi lietuvių kalbòs. 2. Jis gerai suprañta lietuviškai. 3. Ji móka skaityti rusiškai. 4. Jiè gerai suprañta rusiškai. 5. Jis turi šeimą. 6. Ji turi brólį. 7. Jis turi sèserį. 8. Jòs skaity žurnāla.

XIII. Переведите на литовский язык.

Олег русский. Он уже немного понимает по-литовски. Он хочет научиться хорошо говорить, читать и писать по-литовски. Олег изучает литовский язык, а Римас изучает русский язык. Они часто читают вместе. Сегодня Олег и Римас вместе читают литовский журнал.

XIV. Вставьте вместо точек глаголы *mokytis* или *studijuoti*.

1. Mokinys stròpiai ... 2. Šitas studeñtas ... istòrija. 3. Póvilas yra mokinys. Jis gerai ... 4. Aš Onà ... institutè? 5. Ji ... literatūra.

УРОК 9 | ТЕКСТ MŪSŲ GĀTVĖ

Tai mūsų gātvė. Mēs čia gyvèname. Štai institutas. Teñ aš mókausi. Ŗ štai ligòninė. Teñ dirba mano sesuò. Karèjė mokyklà. Teñ dirba Rimo mamà. Dešinjė parduotuvés, ò gretà dideli namai. Teñ gyvèna mūsų draugai. Ŗ štai didelis nãmas. Teñ gyvèna Olègo draugai. Olègas kañtais nuèina pàs juòs.

Диалог

Olegas. Láima!
Laima. Olègas?! Labà dienà! Kà tų čia veiki?
Olegas. Čia gyvèna mano draugai. Ŗ tų?
Laima. Aš čia mókausi. Štai dešinjė šitie dideli namai. Teñ yra mūsų institutas. Gretà ligòninė. Teñ dirba mano sesuò.
Olegas. Ŗ kuñ gyvèna jūsų draugai?
Laima. Štai teñ mokyklà iř parduotuvė. Iř jų nãmas gretè.
Olegas. Aš tàs raudónas nãmas?
Laima. Taip, šitas. Raudónas, didelis nãmas. Nãmo nùmeris trècias. Teñ gyvèna mano draugas iř jò žmonà. Bejè, jis yra biologas, ò žmonà — gýdytoja.
Olegas. Aš dažnai jūs nuèinate pàs juòs?
Laima. Gailla, retai. Vis nerà laiko.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

ligòninė больница
gretà рядом
parduotuvė магазин

gyvènti жить
kañtals иногда
raudónas красный

nūmeris номер
 bejė к стати
 sustóti остановиться
 sunkūs тяжелый, трудный
 paskui затем
 liaudis народ
 naudingas полезный
 klausytiis слушать
 daktaras доктор
 dažnai часто

didelis большой
 gaila жаль
 retai редко
 dėstytojas преподаватель
 kaimas деревня
 įdomūs интересный
 gėlė цветок

vis nėra laiko все некогда
 jis bus он будет

ГРАММАТИКА

Имя существительное (Daiktavardis)

Склонения, числа и падежи существительных (Daiktavardžių linksniuotės, skaičiai ir linksniai)

Склонения	Единственное число (Vienaskaita)	Множественное число (Daugiskaita)
I	stālas — stalai brólis — bróliai	стол — столы брат — братья
II	kambarys — kambariai knugā — knūgos	комната — комнаты книга — книги
III	klāsė — klāsės akis — akys	класс — классы глаз — глаза
IV	sūnūs — sūnūs koridorius — koridoriai	сын — сыновья коридор — коридоры
V	skiemuō — skiemėnys	слог — слоги

1. Именительный кто? что?	Vardiniūkas kās?
2. Родительный кого? чего?	Kilminiūkas kō?
3. Дательный кому? чему?	Naudiniūkas kām?
4. Винительный кого? что?	Galiniūkas kā?
5. Творительный кем? чем?	Įnagininkas kuō?
6. Местный (предложный) где?	Viētiniūkas kuī?

Примечания: 1. В литовском языке пять склонений. Они определяются по окончанию слов: к I склонению относятся существительные на -as, -is (-ys), ко II — на -a, -ė, к III — на -is, к IV — на -(i)us, к V — на -uo.

2. В литовском языке два числа: единственное и множественное.

3. Система падежей в литовском языке почти такая же, как и в русском. Местный (предложный) падеж в литовском языке, в отличие от русского, употребляется без предлога. Он отвечает на вопрос где? и обозначает место.

4. В литовском языке имеется седьмой падеж — звательный (šauksminiūkas), предназначенный для обращения (см. с. 59).

О склонении существительных см. Урок 38 и Приложение 1.

Существительные в роли обращения

Именительный падеж	Существительное в роли обращения	Окончание	Именительный падеж	Существительное в роли обращения	Окончание
draūgas	draūge!	-e	Stasys	Stasỹ!	-y
studeñtas	studeñte!		mamà	māmā!	-a
daktaras	daktare!	-au	Láima	Láimā!	
mókytojas	mókytojau!		Jūrātė	Jūrātė!	
dėstytojas	dėstytojau!	-ai	Birūtė	Birūtė!	-ie
vedėjas	vedėjau!		Marytė	Marytė!	
Rimas	Rimai!	-i	mamytė	mamytė!	-(i)au
Jōnas	Jōnai!		šalis	šaliē!	
Olėgas	Olėgai!	sūnūs	sūnāũ!	-i	
brólis	bróli!	Saūlius	Saūliū!		
tėvėlis	tėvėli!				

Примечания: 1. Во множественном числе окончание существительных в роли обращения совпадает с окончанием именительного падежа: draugai! bróliai! sūnūs! žmónės! sėšerys!

2. Существительные в роли обращения в литовском языке, как и в русском, выделяются запятой.

Указательные местоимения šitas, tās, anās и вопросительное местоимение kuris?

Единственное число	Множественное число
— Kuris studeñtas gerai mókosi? — Šitas.	— Kuriē studeñtai gerai mókosi? — Šitie.
— Который студент хорошо учится? — Этот.	— Которые студенты хорошо учатся? — Эти.
— Kuris studeñtas skaĩto? — Tās.	— Kuriē studeñtai skaĩto? — Tiē.
— Который студент читает? — Тот.	— Которые студенты читают? — Те.
— Kuris studeñtas rāšo láišką? — Anās.	— Kuriē studeñtai rāšo láišką? — Aniē.
— Который студент пишет письмо? — Тот.	— Которые студенты пишут письма? — Те.

Примечания: 1. Местоимения šitas, šita, šis, ši (этот, эта) указывают на предмет или явление, находящиеся близко, tās, tā (тот, та или этот, эта) — подальше от нас, anās, anā (тот, та) — еще дальше. Они склоняются и согласуются с существительными.

2. Обратите внимание, что указательные местоимения *šitas, tās, anās* и вопросительное *kuris* в именительном падеже множественного числа имеют окончания *-ie: šitie, tie, anie, kuriē* (ср. с окончаниями соответствующих прилагательных *geri — šitie, tie, anie, kuriē*).

3. Местоимение *tai* не склоняется и употребляется по значению в среднем роде (как в русском языке это): *Tai man patīka*. — Это мне нравится.

Употребление существительных в качестве именной части составного сказуемого

Aš esū Tū esi Jis, ji yra Mēs esame Jūs esate Ji, jės yra	} studeñtas, } studeñtė } studeñtai, } studeñtės	Я Ты Он (она) Мы Вы Они	} студент, студентка } студенты, студентки
--	---	--	---

Примечания: 1. Именная часть составного сказуемого, выраженная существительным с глаголом *būti*, обычно стоит в именительном падеже, напр., *Aš esū studeñtas* (я студент). Обратите внимание на различия в литовском и русском языках!

Kàs jis yra? — Кем он является?
Jis yra studeñtas. — Он является студентом.

2. Глагол-связка в конструкции с существительным в настоящем времени может пропускаться, вместо нее иногда ставится тире, напр., *Aš — studeñtas. Jis — mokinys. Mēs — studeñtai.*

Союзы *iš, o, bet*

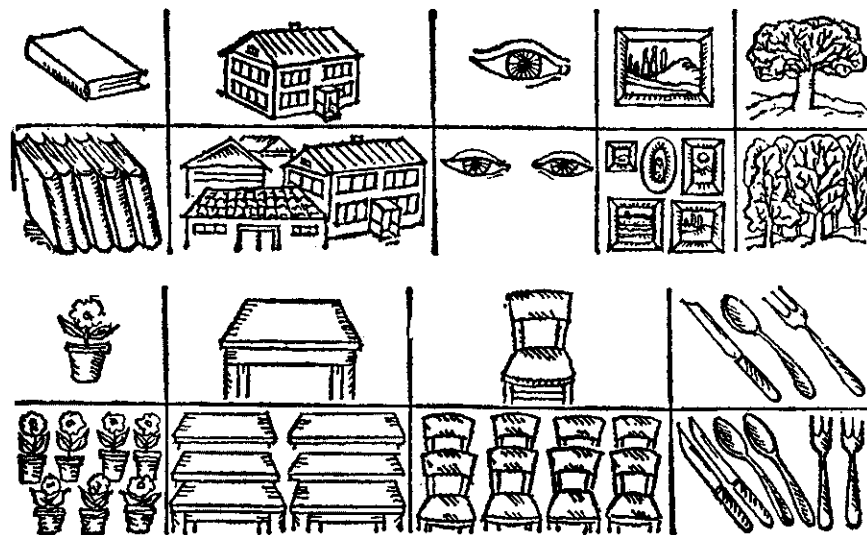
<i>iš</i>	и
<i>o</i>	а
<i>bet</i>	но

1. *Rimas iš Olėgas yra draugai.*
2. *Aš skaitau knygą, o draugas rašo laišką.*
3. *Láima skaito, o aš klausausi.*
4. *Šitos knygos yra mano, o tós knygos jō.*
5. *Jis móka skaityti lietuviškai, bet nē viską supraĩta.*

УПРАЖНЕНИЯ

I. Назовите изображенные на рисунках предметы в единственном и множественном числе.

Образец: *Čia yra knyga.*
Čia yra knygos.

II. Вместо единственного числа укажите множественное.

Образец 1: *Čia yra mano draugas. Čia yra mano draugai.*

1. *Čia yra mano brólis.*
2. *Čia yra mūsų studeñtė.*
3. *Čia yra mūsų draugas.*
4. *Čia yra mano tėvas.*
5. *Čia yra jūsų kambarys.*
6. *Čia yra mano sesuō.*
7. *Čia yra tėvo kostiumas.*
8. *Čia yra tėvo laiškas.*

Образец 2: *Mano draugas yra studeñtas. Mano draugai yra studeñtai.*

1. *Mano brólis yra biologas.*
2. *Mano draugė yra gýdytoja.*
3. *Mano sesuō yra mókytoja.*
4. *Mano kaimynas yra mēdikas.*

III. Дополните предложения, используя наречие *čia* и указательные местоимения *šitas, tās, anās*.

Образец: *... yra parduotuvė. Čia yra parduotuvė. Šita parduotuvė yra didelė.*

1. *... yra žodýnas. ... žodýnas yra didelis.*
2. *... yra mūsų studeñtai. ... studeñtai gerai móka lietuviškai.*
3. *... yra studeñtė. ... studeñtė gyvena gretā.*
4. *... yra gýdytojai. ... gýdytojai dirba kartu.*

IV. Составьте предложения по образцу.

Образец 1: *Teĩ yra žurnālas. Tās žurnālas yra mano (tavo).*

1. *Teĩ yra sąsiuviniai.*
2. *Čia yra knyga.*
3. *Š o teĩ yra žodýnas.*
4. *Štai čia yra vadovėliai.*
5. *Teĩ yra bilietai.*
6. *Čia yra pieštukai.*
7. *Š o gretā yra plunksnos.*

Образец 2: *Čia iš teĩ yra knygos. Šitos knygos yra mūsų, o anōs jū (jūsų, jō, jōs).*

1. Čià iř teĩ yrà žodýnai. 2. Čià iř teĩ yrà žurnālai. 3. Čià iř teĩ yrà nūotraumkos. 4. Čià iř teĩ yrà vadovēliai. 5. Čià iř teĩ yrà sásiuviniai. 6. Čià iř teĩ yrà bilietai.

V. Составьте вопросительные предложения, выражая удивление содержанием вопроса и словно спрашивая в ответ на вопрос.

Образец: *Čià gyvėna jō draugai.*
— *Jō draugai?*

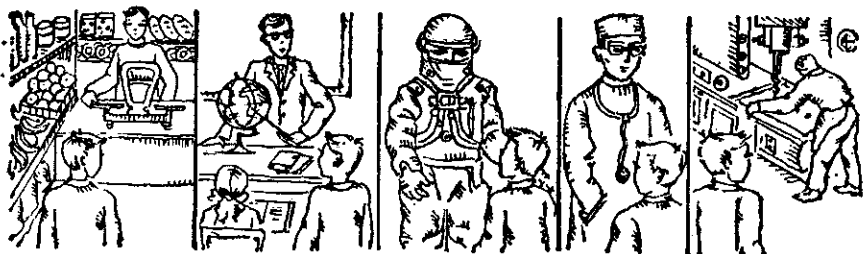
1. Teĩ gyvėna jōs brólis. 2. Jis yrà mūsų studeĩtas. 3. Čià dirba jōs sesuō. 4. Teĩ dirba jō žmonā.

VI. Определите, к какому роду относятся существительные, и используйте их в предложении в качестве именного сказуемого.

Образец: *Jis yrà biologas.*

Pardavėjas, mōkytojas, darbinĩkas, mōkytoja, darbinĩkė, pardavėja, kosmonāutas, inžiniėrius, kosmonāutė.

VII. Посмотрите на рисунки и скажите, кем будет мальчик (kas bus berniukās).

Образец: *Berniukas bus inžiniėrius.*

Pardavėjas, mōkytojas, kosmonāutas, gýdytojas, darbinĩkas.

VIII. Составьте вопросы и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: — *Aĩ jō sūnūs yrà darbinĩkas?*
— *Taip, jō sūnūs yrà darbinĩkas.*

1. Jō sūnūs yrà gýdytojas. 2. Jis yrà jō draugas. 3. Ji yrà māno dukťė. Jis yrà māno sūnūs. 5. Jis yrà tāvo brólis. 6. Māno tėvas yrà mōkytojas. 7. Jō brólis yrà inžiniėrius. 8. Šitas žmogūs yrà mūsų dėstytojas.

IX. Вопросительный оборот ..., kaip tu gyvenĩ? дополните приведенными ниже словами в звательном падеже единственного числа.

Образец: — *Olėgai, kaip tu gyvenĩ? Dāktare, kaip jūs gyvėnate?*
— *Āčiū. Āš gerai gyvenū.*

Dāktaras, mōkytojas, dėstytojas, gýdytojas, vedėjas, Rimas, Jōnas, brólis, Stasys, mamytė, tėvėlis, Lāima, Jūrātė, Birūtė, Saūlius.

X. Прочтите предложения, вставляя нужные слова (iř, ā, bėr).

1. Rimas ... Olėgas yrà studeĩtai. 2. Jis mōka kalbėti, skaityti ... rašyti lietuviškai. 3. Teĩ yrà ligōninė ... mokyklā.

4. Rimas yrà mėdikas, ... Lāima filolōgė. 5. Āš gyvenū čià, ... teĩ gyvėna māno draugas. 6. Čià yrà māno sūnūs, ... teĩ yrà māno dukťė. 7. Jō sūnūs yrà inžiniėrius, ... māno sūnūs yrà gýdytojas. 8. Tā knyga yrà māno, ... anā yrà jō. 9. Dėšinėjė yrà parduotuvė, ... gretā gyvėna māno draugas.

10. Jōnas yrà mūsų draugas, ... retai ateĩna pās mūs. 11. Jis mōka lietuviškai skaityti, ... nemōka kalbėti.

XI. Вопросительное выражение ..., kaip jūs gyvenate? дополните нижеследующими словами в звательном падеже множественного числа. Задайте вопрос и получите ответ по образцу.

Образец: — *Draugai, kaip jūs gyvėnate?*
— *Āčiū. Mēs gyvėname gerai.*

Studeĩtas, studeĩtė, mokinys, mokinė, mōkytojas, mōkytoja, berniukas, mergaitė.

XII. Прочтите вопросы и ответы; существительные в скобках употребите в виде обращения.

Образец: — *(Gediminas), kienō šitas pieštukas? — Tai māno pieštukas.*

1. — *(Olėgas), kienō anās plunksnākotis? — Tai māno plunksnākotis.*

2. — *(Birūtė), aĩ čià tāvo pieštukas? — Nė, nė māno.*

3. — *(Mamytė), kās čià yrà: laikraščiai aĩ žurnālai? — Čià yrà laikraščiai.*

4. — *(Stasys), aĩ čià knygā? — Nė, čià nė knygā, tai sásiuvinis.*

5. — *(Tėvėlis), aĩ šita knygā tāvo? — Taip, māno.*

6. — *(Marytė), aĩ čià mūsų žurnālas? — Taip, tai mūsų žurnālas.*

7. — *(Jūrātė), aĩ čià tāvo mótina? — Nė, tai māno tetā.*

8. — *(Prānas), aĩ jūsų tėvas dėstytojas? — Nė, jis yrà gýdytojas.*

XII. Прочтите вопросы и ответьте, ставя приведенные в скобках существительные в роли обращения в единственном числе, а в ответе — в именительном падеже единственного числа по образцу.

Образец: — *(Rimas), kās (yrā) šitas berniukas? — (māno brólis).*
— *Rimai, kās šitas berniukas?*
— *Jis yrà māno brólis.*

1. — *(Saūlius), kās jis? — (studeĩtas).*

2. — *(Jōnas), kās jis? — (mūsų dėstytojas).*

3. — *(Lāima), kās tā mergaitė? — (māno sesuō).*

4. — *(Dėstytojas), aĩ jūsų brólis studeĩtas? — (gýdytojas).*

5. — *(Ālma), aĩ jūsų sesuō mōkytoja? — (aspirantė).*

6. — *(Kazys), aĩ jis tāvo tėvas? — (tėvas).*

7. — *(Jūrātė), aĩ ji tāvo mótina? — (mótina).*

XIV. Прочтите вопросы, ставя заключенные в скобки существительные в роли обращения во множественном числе, и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: — (*Mergaitė*), ar čia jūs draugės?
— *Mergaitės, ar čia jūs draugės?*
— *Taip, čia mūsų draugės.*

1. — (*Mokinys*), ar teñ jūs tėvai?
2. — (*Draugas studeñtas*), ar teñ jūs dėstytojai?
3. — (*Mokytojas*), ar čia jūs mokiniai?
4. — (*Mokytoja*), ar čia jūs mokinės?
5. — (*Mokinė*), ar teñ jūs mokyklà?

XV. Переведите на литовский язык.

Это мой дом. Здесь я живу. Это наш книжный магазин. Там есть книги, журналы, учебники. Это наш институт, там я учусь. Там учатся и мои друзья. Это наша больница. Там работает моя сестра.

УРОК 10

ТЕКСТ RĪMO ŠEIMÀ

Rimas yra vilniėtis. Jis gimė Vilniuje. Dabai jis mokosi universitetė. Jis mēdikas. Jė tėvai gyvėna Vilniuje. Tėvas dirba gamykloje. Jis yra inžiniėrius. Mamà dirba mokykloje. Ji yra mokytoja.

Jė žmonà Laima anksčiau gyvėno Klaipėdoje, teñ mokesi mokykloje. Jė tėvai iř dabai teñ gyvėna.

Диалог

Olegas. Ar tėvo tėvai gyvėna Vilniuje?

Rimas. Taip. Mēs — vilniėčiai.

Olegas. Ar jiė dirba?

Rimas. Dirba. Tėvas gamykloje, o mamà mokykloje.

Olegas. Ar tėvo mamà mokytoja?

Rimas. Taip, ji mokytoja, biologė.

Olegas. Māno sesuė taip pat mokytoja, dirba mokykloje. O tėvo žmonà Laima ar vilniėtė?

Rimas. Dabai vilniėtė. Bėt gimė nē Vilniuje. Anksčiau ji gyvėno Klaipėdoje. Jė tėvai iř dabai teñ gyvėna.

Olegas. O kaip jiė susipažino?

Rimas. Laimos draugė mokesi Vilniuje. Tadà Laima iř jė draugė dažnai ėjo kartū i šokių vakarus. Kaftą iř aš buvau universitetė šokių vakarė. Teñ buvo iř jė. Mēs tadà iř susipažino. Šokome visą vakarą.

* * *

- Māma, kuř māno knygà?
- Turbūt lentynoje arba spintoje.
- Teñ nērà.
- Tai, matyt, kaip visadà aīt grindų.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

vilniėtis, -ė вильнюсец, -ка
gimti, gimsta, gimė родиться
universitėtas университет
tėvai родители
inžiniėrius инженер
anksčiau раньше
susipažinti, susipažįsta, susipažino
знакомиться
mokyti, mokosi, mokesi учиться
kaftą однажды
vakaras вечер
šokti, -a, -o танцевать
turbūt наверное
matyt по-видимому
tadà тогда

visą vakarą весь вечер
ji mokesi mokykloje она училась в школе

* * *

kaip visadà как всегда
pās draugė у подруги
šokių vakaras танцевальный вечер

parodà выставка
paskutinis, -ė последний
autobusas автобус
lentyna полка
kolūkis колхоз
kėletas несколько
lydėti, lydi, lydėjo провожать
naūjas, -a новый
palikti, paliėka, paliko оставить
viėšbutis гостиница
troleibusas троллейбус
virtuvė кухня
praūstis, praūsiasi, praūsėsi мыться
telegrafas телеграф
stotėlė остановка
šiai jau вообще

ГРАММАТИКА

Глагол. Прошедшее однократное время (I, II, III спряжения)

(Būtasis kartinis laikas. I, II, III asmenuotė)

— Kuř jiė gyvėno?

— Где они жили?

— Klaipėdoje.

— В Клайпеде.

— Kuř jiė susipažino?

— Где они познакомились?

— Universitetė.

— В университете.

— Kuř ji mokesi?

— Где она училась?

— Vilniuje.

— В Вильнюсе.

Примечание. Глаголы прошедшего однократного времени обозначают действие, которое совершилось в прошлом один раз. В русском языке им соответствуют глаголы прошедшего времени:

Jis buvo institutė.

Он был в институте.

Aš skaičiau įdomią knygą.

Я читал интересную книгу.

Прошедшее однократное время
(Būtasis kartinis laikas)

	I спряжение				II спряжение		III спряжение	
ąš	dirbau, kalbėjau, galvójau	-au	nešiau, láučiau	-iau	norėjau	-au	móčiau	-iau
tù	dirbai, kalbėjai, galvójai	-ai	nešei, láukei	-ei	norėjai	-ai	mókei	-ei
jis, ji jiė, jės	dirbo, kalbėjo, galvójo	-o	nėšė, láuké	-ė	norėjo	-o	mókė	-ė
mēs	dirbome, kalbėjome, galvójome	-ome	nėšėme, láukéme	-ėme	norėjome	-ome	mókėme	-ėme
jūs	dirbote, kalbėjote, galvójote	-ote	nėšėte, láukéte	-ėte	norėjote	-ote	mókėte	-ėte

Примечания: 1. Личные окончания глаголов прошедшего однократного времени: I спряжение -au, -ai, -o, -ome, -ote; -iau, -ei, -ė, -ėme, -ėte, II спряжение -au, -ai, -o, -ome, -ote, III спряжение -iau, -ei, -ė, -ėme, -ėte.

Окончания прошедшего однократного времени в литовском языке, в отличие от русского, не определяют род.

2. Личные окончания производных глаголов (обычно I спряжения) в прошедшем однократном времени, как и в настоящем (см. Урок 8), не отличаются от личных окончаний других глаголов. Обратите внимание, что в прошедшем однократном времени глаголы данного типа претерпевают изменения в основе: у одних появляется j (*ąš galvójau, atsakinėjau, tù galvójai, atsakinėjai* и т. д.), у других — v (*au, uo ↔ av*) (*ąš draugavai, dainavai, tù draugavai, dainavai* и т. д.).

3. Обратите внимание, что в глагольных формах согласный перод окончанием у одних глаголов твердый (напр., *ąš dirbau, tù dirbai*), у других — мягкий (напр., *ąš nešiau, láučiau, móčiau, tù nešei, láukei, mókei*).

Вспомните, что мягкий согласный (кроме мягкого j; *galvójo*) перед гласными заднего ряда обозначается знаком смягчения i (напр., *nešiau, láučiau*). Ср. глагольные формы в настоящем времени (Урок 8).

4. Одни глаголы при спряжении имеют устойчивое ударение (*dirbti, kalbėti, galvoti, norėti, mokyti*), а другие — неустойчивое (*nėšti: neši, neši, nėša*). Запомните, что у глаголов с неустойчивым ударением в прошедшем однократном времени, как и в настоящем, в 1 и 2-м лицах множественного числа ударение падает на тот же слог, что и в 3-м лице (*nėšė — nėšėme, nėšėte*), т. е. по 3-му лицу можно определить место ударения в 1 и 2-м лицах множественного числа (образование прошедшего однократного времени см. в Приложении 14).

Основные формы глагола

Спряжения	Основные формы глагола		
	первая — неопределенная форма	вторая — 3-е лицо настоящего времени	третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени
I	dirbti, kalbėti, galvoti; nėšti, láukti	dirba, kalba galvoja; nėša, láukia	dirbo, kalbėjo, galvójo; nėšė, láuké
II	norėti	nóri	norėjo
III	sakýti	sáko	sákė

Примечания: 1. Глагол в литовском языке имеет три основные формы: первую — неопределенную форму, вторую — 3-е лицо настоящего времени и третью — 3-е лицо прошедшего однократного времени. Основные формы необходимо знать при спряжении глаголов: для настоящего времени — вторую прошедшего однократного времени — третью, при образовании остальных времен и наклонений — первую (см. Приложение 14).

2. Обратите внимание, что в основах некоторых глаголов I спряжения в основных формах в настоящем и прошедшем однократном времени происходят изменения.

Например:

búti, yrà, bùvo
dúoti, dúoda, dāvė
supràsti, supraĩta, suprãto
eiti, eina, ėjo

Основные формы глаголов особо важно знать для спряжения глаголов с изменяющейся основой. Об изменениях в основах глаголов настоящего времени см. Урок 8.

Спряжение и употребление глагола *búti*

Настоящее время		Прошедшее однократное время	
ąš	esù	ąš	buvaũ
tù	esi	tù	buvai
jis, ji jiė, jės	yrà	jis, ji jiė, jės	bùvo
mēs	ėsame	mēs	bùvome
jūs	ėstate	jūs	bùvote

kambarijė

Запомните:

1. Глагол **būti** употребляется как в качестве простого сказуемого, так и в качестве связки составного сказуемого: *Jis yrà kambaryjè.* — Он находится в комнате. *Jis yrà mokytojas.* — Он является учителем.

2. Формы с отрицанием в настоящем времени отличаются от других, а именно:

āš nesù	mēs nēsame	} nēra
tù nesi	jūs nēsate	
jis, ji		
jiē, jōs		

Местный падеж имен существительных
(Daiktāvardžiu viētininkas)

— Kuī tū esi?	— Где ты находишься?
— Aš esū kambaryjè.	— В комнате.

— Kuī yrà tēvas?	— Где отец?
— Gamykloje.	— На заводе.

Именительный кто? что? (kàs?)	Местный падеж где? (Viētininkas kuī?)	Окончание
institutas	institutè	-e
viēšbutis	viēšbutyje	-yje
kambarys	kambaryjè	-oje
mokyklà	mokykloje	-ėje
stotėlè	stotėlėje	-yje
stotis	stotyjè	-i)uje
muziėjus	muziėjuje	-yje
koridorius	koridoriuje	
skiemuð	skiemenyjè	
Sédėti suolè Сидеть за партой		
Rytè Утром Vakarè Вечером		

Запомните:

Местный падеж отвечает на вопрос где? (kuī?) и обозначает место. В соответствующих случаях в русском языке употребляются предложные конструкции с предлогами **в** или **на**, напр., *institutè* — в институте, *kambaryjè* — в комнате, *stotėlėje* — на остановке, *stotyjè* — на вокзале.

Местный падеж указательных местоимений *šitas, tās, anās*

Именительный падеж	šitas, šita	tās, tā	anās, anā
Местный падеж	šitame, šitoje	tamè, tojè	anamè, anojè

Образование сложного предложения

Āš nežinaū, { kàs teī yrà
kienð yrà šitas žurnālas. Я не знаю, { что там.
kuī yrà tā knygà. где эта книга. } чей это журнал.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы, употребляя существительные в местном падеже.

- Kuī jūs gyvėnate? Vilnius, Klaipėda, Šiauliai, Maskvā, Leningrādas, Kļjevas
- Kuī jis dirba? Gamyklā, fābricas, parduotūvē, ligōninè, tèchnikumas
- Kuī jūs bŭvote? Muziėjus, konservatōrija, teātras, vākaras, koncèrtas, káimas, miēstas
- Kuī jì mókosi? Mokyklā, institutas, universitētas

II. Посмотрите на рисунки (с. 62) и ответьте на вопросы *Kuī jis(ji) dirba?*

III. Дополните диалоги.

Образец: — *Kuī jì mókosi?*

— *Jì mókosi tèchnikume.*

1. — ...?	5. —?
— Jis gyvėna Maskvojè.	— Māno sesuð mókosi mokykloje.
2. — ...?	6. — ...?
— Māno tėvas dirba universitetè.	— Āš gimiaū Klaipėdoje.
3. — ...?	7. — ...?
— Mēs bŭvome teatrè.	— Mēs susipažinome instituto vakarè.
4. — ...?	8. — ...?
— Jì bŭvo kinè.	— Āš anksčiaū mókiausi institutè.

IV. Ответьте на вопросы о трипательно по образцу.

Образец: — *Aĩ Olėgas būvo kinė?*
— *Nė, jis būvo koncerte.*

1. *Aĩ jūs būvotė ekskursioje?* 2. — *Aĩ Rimas būvo stadione?* — 3. *Aĩ jį būvo bibliotėkoje?* 4. — *Aĩ Laima būvo cirke?* 5. — *Aĩ jūsų draugai būvo parodojė?* 6. — *Aĩ tų buvai paskaitojė?*

V. Переведите на литовский язык.

1. Здесь только один словарь. 2. В комнате два окна. 3. В городе есть гостиница. 4. В коридоре стоит еще один стул. 5. В портфеле есть тетрадь. 6. В доме есть лифт. 7. В вашей библиотеке есть литовско-русский словарь? — Нет, в нашей библиотеке есть только русско-литовский словарь.

VI. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Aĩ yrà šiamė miestė geležinkelio stotis?*
— *Taip, šiamė miestė yrà geležinkelio stotis.*

1. *Aĩ yrà tavo kambaryjė knygų spinta?* 2. *Aĩ yrà šitoje lentynoje žodynas?* 3. *Aĩ jūsų virtuvėje yrà spinta?* 4. *Aĩ viešbutyje jis gyvėna?* 5. *Aĩ šitoje knygų spintoje yrà tik laikraščiai?* 6. *Aĩ tų buvai šiańdien institutė?* 7. *Aĩ yrà jūsų namė liftas?*

VII. Прочтите вопросы, поставьте глаголы в прошедшем однократном времени. Дайте ответы на вопросы.

1. *Aĩ jūs tūrite šiańdien paskaitą?* 2. *Aĩ jam yrà šiańdien egzaminas?* 3. *Aĩ jūsų grupė tūri šiańdien konsultaciją?* 4. *Aĩ jūs rāšote kontrolinį dārbą šiańdien?* 5. *Kā jūs veikiate šiańdien?* 6. *Aĩ jūs tūrite draugų Klaipėdoje?* 7. *Kadā baigiasi semināras?* 8. *Aĩ tų nōri sų juđ draugauti?*

VIII. а) Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Mokyklā. — Kuĩ jis dirba? — Mokỹkloje.*

1. *Institutas. — Kuĩ jiė mōkosi?* 2. *Bibliotekā. — Kuĩ jį dirba?* 3. *Parduotuvė. — Kuĩ jis dirbate?* 4. *Valgyklā. — Kuĩ jiė vālgo?* 5. *Buřetas. — Kuĩ jį gėria kāvą?* 6. *Paskaitā. — Kuĩ jį dabaĩ yrà?*

б) Составьте предложения по образцу, используя указанные выше примеры.

Образец: *Aš nežinaũ, kuĩ jis dirba.*

IX. Прочтите предложения, поставьте глаголы в настоящем времени.

1. *Māno sesuđ gyvėno Vilniuje.* 2. *Jō mamā būvo mōkytoja.* 3. *Jōs draugas mōkėsi universitetė.* 4. *Māno tėvas dirbo gamỹkloje.* 5. *Jį mōkėsi mokỹkloje.*

X. Прочтите предложения, поставьте глаголы в прошедшем однократном времени.

Māno tėvai gyvėna Kaunė. Māno mamā dirba mokỹkloje, ō tėvas — bibliotėkoje. Sesuđ gyvėna Vilniuje. Jį mōkosi universitetė. Brōlis gyvėna iř dirba Klaipėdoje. Aš mōkausi institutė.

XI. Ответьте на вопросы о себе.

Kuĩ jūs gimėte? Kuĩ jūs gyvėnate? Kuĩ gyvėna jūsų tėvai? Kuĩ dirba jūsų tėvas? Mamā? Kuĩ jūs mōkėtės? Kuĩ jūs mōkotės dabaĩ? Kuĩ jūs dirbate?

XII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в прошедшем однократном времени. Обратите внимание на основные формы этих глаголов.

Šiańdien Rimas atsikelia anksti, nės tai pirmoji jō dārbo dienā. Jis atliėka rytinę maĩkštą, nusipraũsia, apsirengia iř iřėina. Autobusė jis sėdi priė lāngo. Autobusas važiuoja peř naują mikrorajoną. Paskutinėje stotėlėje jis išlipa. Dār dėšimt minũčių — iř jis savo darbovietėje — institutė. Jis prādeda naują savo gyvėnimo etāpā.

XIII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец 1: *Vilnius. — Kuĩ gimė Rimas? — Vilniuje.*

1. *Universitetas. — Kuĩ jis dirba?* 2. *Mokyklā. — Kuĩ dirba jō mamā?* 3. *Maskvā. — Kuĩ gimė Olėgas?* 4. *Tėchnikumas. — Kuĩ dirba jō sesuđ?* 5. *Klaipėda. — Kuĩ jiė gimė?* 6. *Teātras. — Kuĩ jūs būvotė vākar?* 7. *Muziejus. — Kuĩ dabaĩ yrà jūsų draugas?* 8. *Kinas. — Kuĩ jūs dažnai būnate?*

Образец 2: *Tarybų Lietuvā. — Kuĩ gyvėna jō šeimā?*
— *Tarybų Lietuvojė.*

1. *Gamyklā. — Kuĩ dirba jō tėvas?* 2. *Stotis. — Kuĩ dabaĩ yrà Rimas?* 3. *Instituto vākaras. — Kuĩ susipažino Laima iř Rimas?* 4. *Koncertas. — Kuĩ jūs būvotė vākar?* 5. *Teātras. — Kuĩ jūs dažnai būnate?*

XIV. Прочтите вопросы и ответы. Обратите внимание на зависимость ответа от интонации вопроса (логического ударения).

1. — <i>Aĩ Rimas būvo kinė?</i>	2. — <i>Aĩ Olėgas būvo koncerte?</i>
— <i>Taip, kinė.</i>	— <i>Taip, koncerte.</i>
— <i>Aĩ Rimas būvo kinė?</i>	— <i>Aĩ Olėgas būvo koncerte?</i>
— <i>Taip, būvo.</i>	— <i>Taip, būvo.</i>
— <i>Aĩ Rimas būvo kinė?</i>	— <i>Aĩ Olėgas būvo koncerte?</i>
— <i>Taip, Rimas.</i>	— <i>Taip, Olėgas.</i>

XV. Вставьте вместо точек глагол *gyvėnti* в требуемой форме.

1. *Šitas studentas ... Vilniuje.* 2. *Jō tėvai ... Gōrkio gātvėje.* 3. *Tamė namė ... mūsų mōkytojas.* 4. *Aĩ jūsų draugas Klaipėdoje ...?* 5. *Kuĩ jūs ...?* 6. *Aĩ jūs Kaunė ...?* 7. *Aĩ šitie mokiniai ... Lėnino prospektė?* 8. *Kuĩ tų ...?* 9. *Aš ... Vilniuje.*

XVI. Переведите на литовский язык (для повторения настоящего времени).

1. Он сейчас живет в гостинице? — Да, он живет в гостинице рядом с нашим университетом. 2. Когда он бывает в гостинице? — Вечером он обычно бывает в гостинице. 3. В вашем институте студенты живут в общежитии? — Да, студенты нашего института живут в общежитии. 4. В какой аудитории работает сейчас ваша группа? — Сейчас наша группа работает в вашей аудитории.

XVII. Ответьте на вопросы. Учитывайте интонацию вопросительного предложения.

1. — Aĩ Láima bũvo teatrė? — Aĩ Láima bũvo teatrė? — Aĩ Láima bũvo teatrė?

2. — Aĩ Rimas bũvo cirke? — Aĩ Rimas bũvo cirke? — Aĩ Rimas bũvo cirke?

XVIII. Дополните предложения, утверждая, что ваш друг делал то же самое, что и вы.

Образец: *Åš vākar daũg dirbau. Māno draũgas vākar taip pāt daũg dirbo.*

1. Åš šiaĩdien daũg mokiausi. 2. Åš vākar buvai pās sàvo tėvũs. 3. Åš jau skaičiaũ tã knygã. 4. Åš mokiausi universitetė. 6. Šiaĩdien åš važia-
vaũ anksčiaũ į institutã.

XIX. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Kuĩ tũ buvai? — Šitame kaĩme.*

1. — Kuĩ jũs gyvėnate? Šitas miėstas.
2. — Kuĩ tũ buvai vākar? Anàs miškas.
3. — Kuĩ tũ gyvenĩ? Šita gãtvė.
4. — Kuĩ gyvėna tãvo draũgas? Anàs rajõnas.

XX. а) Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Kàs tũ esi? — Åš esũ mokinỹs.*

1. — Kàs jũs ėsate? — Darbiniĩkas. 2. — Kàs jis yrã? — Mokyto-
jas. 3. — Kàs jiė yrã? — Studeĩntas. 4. — Kàs jõs yrã? — Studeĩntė.
5. — Kàs jũs ėsate? — Gũdytojas. 6. — Kàs jis yrã? — Trãktorinĩkas.

б) Ответьте на указанные выше вопросы, используя глаголы в прошедшем
однократном времени.

Образец: — *Kàs tũ buvai? — Åš buvai mokinỹs.*

XXI. Переведите на литовский язык.

Где ты был вчера? Я вчера был в театре. Ты была в кино? Я не
была в кино. Где вы были? Мы были дома. Были вы в деревне?
Нет, мы не были в деревне. Вы сейчас были в парке? Нет, я не был
в парке. Вы были в лесу? Да, я был в лесу.

XXII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Kuĩ jis bũvo? — Jis bũvo teatrė.*

1. — Kuĩ tũ buvai? Leningrãdas. 2. — Kuĩ bũvo tãvo vỹras? Kaũ-
nas. 3. — Kuĩ jũs bũvote šiaĩdien? Kinas. 4. — Kuĩ jũs bũvote vākar?
Klaĩpėda. 5. — Kuĩ bũvo tãvo sesuõ iĩ žmonã? Panevėžỹs. 6. — Kuĩ
bũvo jũsũ duktė? Kaĩmas.

XXIII. Переведите на литовский язык (не забудьте, что в данных случаях на-
ходиться и являться соответствуют литовскому глаголу *bũti!*).

- Где вы находитесь?
- Я нахожусь на уроке.
- Где здесь находится школа?
- Она там.

- Где находятся рабочие?
- Они сейчас находятся на работе.
- Где вы находитесь?
- Я нахожусь на стадионе.
- Кем ты являешься?
- Я являюсь учеником.
- Кем является твой товарищ?
- Мой товарищ является студентом.

XXIV. Прочтите предложения и ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Dabaĩ jis gyvėna Vilniuje. O kuĩ jis anksčiaũ gyvėno?*

а) 1. Dabaĩ ji dirba institutė. 2. Dabaĩ ji mokia universitetė. 3. Da-
baĩ jis gyvėna kaĩme.

б) 1. Dabaĩ jiė dirba fabrikė. 2. Dabaĩ jiė mokia mũsũ institutė. 3.
Dabaĩ jiė gyvėna Kaunė.

в) 1. Dabaĩ jis dirba gamỹkloje. 2. Dabaĩ jis mokia Klaĩpėdoje. 3.
Dabaĩ jis gyvėna kaĩme.

г) 1. Dabaĩ jõs dirba ligõninėje. 2. Dabaĩ jõs mokia tėchnikume.
3. Dabaĩ jõs gyvėna Rygojė.

XXV. Переведите на литовский язык.

Вы жили в Вильнюсе? Да, я родился в Вильнюсе. Раньше мой
родители жили в Каунасе. Где работает ваш отец? Он работает на
заводе. Ваша мать работает? Да, работает. А где она работает?
Она работает в библиотеке.

XXVI. а) Спросите у своего друга о его (ее) (jõ, jõs) семье.

Вопросы: 1. Kàs yrã jõ (jõs) tėvai? 2. Kuĩ gyvėna iĩ dirba jõ (jõs)
tėvai? Kuĩ dirba jis (ji)? Kuĩ dirba (mokia) jõ (jõs) sesuõ, brõlis?

б) Составьте диалог на тему „Māno šeima“.

XXVII. Составьте предложения, употребив слова: а) *kàs, kienõ*; б) *kuĩ*.

а) Jis žino,	{	... čiã yrã.	б) Mėš žinome,	{	... jũs gyvėnate.
	{	... yrã tã knygã.		... jis dirba.	
	{	... tàs žodýnas.		... jũs bũvote.	
	{	... teĩ bũvo.		... ji mokia.	
				{	... yrã tàs laik-
raštis.

УРОК 11 | ТЕКСТ
KINĖ

Vākar Láima iĩ Rimas bũvo „Lietuvõs“ kino teatrė. Jiė žiurėjo filmã
„Nė sezõno mėtas“. Šitas filmas įdomũs. Teĩ vaidina žymũs ãktorius
Donãtas Baniõnis. Jis taip pāt vaidino filme „Goja“. Šitã filmã Láima
iĩ Rimas mãtė priėš kėletã mėtũ.

Vakarė jiė ilgai kalbėjo apiė filmã „Nė sezõno mėtas“, taip pāt prisli-
minė filmã „Goja“.

Диалог

Rimas. Olėgai, sveikas!

Olegas. Labà dienà!

Rimas. Geraì, kàd àš tavè sutikaù. Àš nóriu paklàusti, kuì tù buvai vakarè?

Olegas. Àš buvaù konservatòrijoje, teù bùvo koncèrtas. Labaì jdo-
mùs koncèrtas, skaùbino gèras pianistas. Ò kuì tù buvai?

Rimas. Àš buvaù kinè.

Olegas. Kà tà žiūrėjai?

Rimas. Žiūrėjau nè nauja, bèt labaì jdomų filma.

Olegas. Ò kòkį?

Rimas. Filma „Nè sezòno mètas“. Teù vaidina àktorius Donàtas Baniònis. Aì tù girdėjai apiè jì?

Olegas. Ò kaipgi, girdėjau. Apiè jì dažnaì ràšo spaudojè, labaì gè-
ras àktorius. Jì pažįsta nè tik mūsų respùblikos, bèt iì kitų respùblikų,
taip pat ùzsienio kino mègėjai.

Rimas. Aì tù jì matei filme? Gál buvai filme „Goja“?

Olegas. Gaila, nè. Bèt àš žinaù, kàd filmas „Goja“ yrà gèras iì kàd
jamè vaidina àktorius D. Baniònis. Šítame filme màno sesuò bùvo kèle-
tà kaùtų.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

kino teàtras кинотеатр
vaidinti, -ina, -ino играть
àktorius актер
prisimiùti, prisimena, prisiminè вспомнитъ
naùjas новый
pažinti, pažįsta, pažino узнать
sènas, -à старый
pianinas пианино
skaùbinti, -ina, -ino играть
ýraç особенно
laikù вовремя
pièsè пьеса

ròdyti, ròdo, ròdè показывать
specialybè специальность
girdèti, giùdi -èjo слышать
rašyti, ràšo, ràšè писать
gèras, -à хороший
blògas, -à плохой
matyti, mato, mātè видеть
žiūrèti, žiùri, -èjo смотреть

* * *

priès kèletà mètu несколько лет назад
apiè jì о нем

ГРАММАТИКА

Винительный падеж существительных (ед. ч.)

(Daiktàvardžių galiniùkas)

- Kà jis sutiko?	- Кого он встретил?
- Draùga.	- Друга.

* * *

- Kà jì skaìto?	- Что она читает?
- Knùga.	- Книгу.

Род	Именительный падеж кто? что? (kàs?)	Винительный падеж кого? что? (kà?)	Окончание
Мужской	studeùtas svècias bròlis kambarýs skiemuò sùnùs koridorius	studeùtą } svècią } brólį } kambarį } skiemeni* } sùnų } koridorių }	-(i)ą -i -(i)ų
Женский	gýdytoja vyšnià studeùtè akis	gýdytoją } výšnià } studeùtè } àkį }	-(i)ę -ę -i

Примечание. Обратите внимание на то, что существительные в винительном падеже единственного числа оканчиваются на долгие гласные а, е, и, у (с крючком).

Употребление винительного падежа с транзитивными (переходными) глаголами

Кого? что? (kà?)	Винительный падеж
skaitýti	knùgà
rašýti	láiškà
mókyti	sùnų
matýti	nàma
girdèti	mùzika
supràsti	ùždavinį
sutikti	draùgà

Значения глаголов *mokèti, žinóti, pažinti*

<p>mokèti (kà?) — pàmoка, kalба, dalýka, eilèraštį, pàsaka ... žinóti (kà?) — žinóti kèlià; žinóti tai; žinóti, kàd ...; žinóti, aì... ит.д. pažinti (kà?) — draùga, žmògu, gèle, mèdį ...</p>

* Существительные V склонения в косвенных падежах перед окончанием получают суффикс -en- (напр., *skiemeni*). Некоторые существительные, относящиеся к этому склонению, склоняются иначе (см. Приложение 1)

Kàs čià yrà?	Matyti kã? (кого? что?)
Čià yrà { tėvas lángas laũkas sąsiuvinis mótina mergáité akis muziėjus akmuo	Àš mataũ { tėva lángą laũką sąsiuvinį mótiną mergáitę akį muziėjų akmenį

žiūrėti kã?
Jis žiūri filmą (spektáklį, balètą и т. д.). (Глагол <i>žiūrėti</i> употребляется также с предлогом <i>į</i> , см. Урок 13.)

Примечание. Переходные глаголы в литовском языке, как и в русском, требуют винительного падежа.

Винительный падеж личных местоимений

àš — manè	mēs — mūs
tù — tavè	jūs — jūs
jis — jì	jiè — juoš
ji — jã	jòš — jàs

Примечание. Обратите внимание на правописание местоимений в винительном падеже *manè, tavè* (окончание без крючка).

Конструкция *Àš turiu ... (kã?)* (У меня есть...)

— Af jūs turite žodyną?	— У вас есть словарь?
— Taip. (Taip, àš turiu žodyną.)	— Да. (Да, у меня есть словарь.)

Àš turiu	} knygą	У меня	} есть книга
Tù turi		У тебя	
Jis		У него	
Ji		У нее	
Mēs turime		У нас	
Jūs turite		У вас	
Jiè } Jòš }		У них	

Указательные местоимения

kuris? šitas, tàs anàs	}	} šita, tã, anã
kuri?		
kuri?	}	} šita, tã, anã
kuriã?		

Спряжение глагола *žinoti*

Настоящее время	
àš	žinaũ
tù	žinaĩ
jis, ji	} žino
jiè, jòš	
mēs	žinome
jūs	žinote

Составление сложного предложения с союзами и союзными словами *kad, kada, kieno, kodėl, kur*

(kã?)	} kãd tù gerai móki skaityti rúsiškai. kadà tù gimèi. kãd tù mėgsti skaityti. kienò tà nuotrauka. kodėl jis nebuvo darbè. kur yrà jò bũtas.	(что?)	} что ты хорошо читаешь по-русски. когда ты родился. что ты любишь читать. чья эта фотография. почему он не был на работе. где его квартира.
Àš žinaũ,		Я знаю,	

УПРАЖНЕНИЯ

1. Закончите предложения, используя указанные справа слова в требуемом падеже.

1. Vakar àš sutikau ...	<i>brólis, tėvas, kaimynas, draugas, bičiulis</i>
2. Àš pažįstu jò ...	<i>sesuo, žmonà, mamà</i>
3. Jiè skaito ...	<i>laikraštis, knygà, žurnàlas</i>
4. Prãšom dúoti ...	<i>žodynas, sąsiuvinis, pieštukas</i>

II. Вставьте на месте пропуска в предложениях соответствующее местоимение в требуемом падеже.

1. Āš ... mačiaiū miestē.	tū
2. Āš ... mažai pažīstu.	jī
3. Jūs gerai ... pažīstate.	jīs
4. Jis gerai supraīta ...	āš
5. Mēs ... sutikome universitetē.	již
6. Jiē mātē ... institutē.	mēs
7. Jiē sutiko ... korīdoriuje.	jōs
8. Mēs mātēme ... gātvēje.	jūs

III. Прочтите предложения, определите падеж выделенных имен существительных.

1. Jiē klāusia sāvo *dēstytoja*. 2. Āš kasdiēn sutinkū sāvo *draūga*. 3. Māno brōlis turi gēra *pōrtfelī*. 4. Mokinys skaīto *laikraštī*. 5. Lēktorius skaīto *pāskaitā*. 6. Tēvas dūoda sūnui *knūyga*.

IV. Преобразуйте повествовательные предложения из упражнения III в вопросительные, ставя вопрос к выделенному существительному.

Образец: *Jis klāusia sāvo mōkytoja.*
Kā jis klāusia?

V. Определите, к какому склонению относятся заключенные в скобки существительные, и поставьте их в требуемом падеже. Прочтите предложения вслух.

1. Mokinys klāusia (mōkytojas). 2. Studeīntas sutiīnka sāvo (draūgas). 3. Mōtina nēša sāvo (vaīkas). 4. Mōkytojas mōko (mokinys). 5. Āš dažnaī mataū šitā (studeīntas). 6. Mōkytojas rōdo (žemēlapis). 7. Mēs laīkū prādedame (dārbas). 8. Tēvas rāšo (lāiškas).

VI. Ответьте на вопросы, используя заключенные в скобки существительные в соответствующем падеже.

1. Kā mōko tēvas? (sūnūs). 2. Kā jūs mātote teñ? (vaīkas). 3. Kā tū skaitai? (knygā). 4. Kā skaīto dēstytojas? (paskaitā). 5. Kā rāšo mokinys? (diktāntas). 6. Kā tū rašai? (lāiškas).

VII. Переведите на литовский язык следующие предложения:

1. — Что он сейчас делает? — Сейчас он пишет письмо. 2. — Что он читает? — Он читает книгу. 3. — Кого вы хотите встретить? — Мы хотим встретить своего преподавателя. 4. — Ты часто видишь своего брата? — Нет. Я вижу своего брата теперь не очень часто. 3. — Они хорошо говорят по-литовски? — Да, они хорошо знают литовский язык.

VIII. Заполните пропуски, используя глаголы *matyti* или *žiūrėti* в требуемой форме.

1. — Kā tū veikei vākar vakarē?	2. — Aī tū ... dešinējē nāmā?
— Āš ... filmā.	— Taip,
— Ō kōkī filmā ...?	— Teñ gyvēna māno draūgas.
— ... filmā „Goja“.	3. — Aī tū ... šitā spektāklij?
— Ō kā veike Olēgas?	— Taip,
— Jis ... televizijā.	— Kā jūs čia veikiate?
	— Mēs ... žemēlapi.

IX. Вместо точек поставьте глаголы *girdėti* или *klausyti* в требуемой форме.

1. — Kā tū veiki?	3. — Aī tū žiūrėjai šitā filmā?
— Āš ... radijo.	— Nē, nežiūrėjau, bēt āš ...
2. — Aī tū vākar ... koncērtō konservatōrijoje?	apiē jī.
— Taip,	

X. Заполните пропуски, используя слова *kād, kā, kuī, kaip, kienō*.

Āš manaū, { ... jis teñ negyvēna.
... jī šiaūdien negāli eiti į kinā.
... jōs jau nōri eiti namō.
... jiē šiaūdien susitarē eiti į teātrā.

Āš žinaū, { ... jiē veikia.
... jis yrā.
... dirba jō brōliai.

Āš nežinaū, { ... yrā šita knygā.
... yrā tās žodynās.
... yrā anās pāltas.

XI. а) Прочтите текст; из заключенных в скобки слов используйте соответствующие и поставьте их в требуемой форме.

Tai māno miēstas. Āš gerai jī (*pažinti, žinoti*). Čia āš dirbu. Aī žinote māno specialybę? Āš istorikas. Teñ, dešinējē, yrā pāstatas. Aī (*žiūrėti, matyti*) jī? Teñ yrā mokyklā, kuī āš dirbu. Teñ yrā māno mokiniai — berniukai iī mergaitės. Jiē iīgi gerai (*žinoti, pažinti*) šī miēstā. Āš dažnaī pāsakoju apiē jī. Vaikai sēdi iī (*girdėti, klausyti*).

Āš (*žinoti, pažinti*), kād jūs nōrite (*pažinti, žinoti*) šitā miēstā. Āš čia turiū miēsto plānā. Aī (*matyti, žiūrėti*) dešinējē pārkā? Ō šaliā yrā teātras.

Ō tēn stotlis. Kairējē fābricas iī gamyklā. Šaliā „Giņtaro“ viēšbutis. Šitā viēšbutij iī restorānā visi vilniēčiai (*žinoti, pažinti*). Jūk iī jūs teñ būvotē?

Tōks yrā māno miēstas.

б) Представьте себе, что вы руководите экскурсией. Расскажите туристам о своем городе.

XII. а) Прочтите вопросы и составьте на них ответы по содержанию текста.

1. Kuī būvo Olēgas? 2. Kuī būvo Rimas? 3. Kā jis žiūrėjo? 4. Kōks žymūs āktorius teñ vaidina?

б) Спросите у своего товарища, где он (она) был (была) вчера вечером, что видел(а) или смотрел(а). Составьте диалог на эту тему.

XIII. Переведите на литовский язык.

а) Олег был в консерватории, а Римас смотрел фильм. Римас рассказывал много о фильме. Сестра Олега тоже видела этот фильм, но не теперь, а несколько лет назад. Он знал, что этот актер хорошо играет.

б) 1. Я знаю, что актер Д. Банёнис играет в этом фильме. 2. Олег знает, где вы живете. 3. Я знаю, где она родилась. 4. Она знает, где работает мой друг.

XIV. Составьте вопросы и ответы по образцу.

Образец: *Jõ tėvas. — Aĩ tũ pažįsti jõ tėvą?*
— *Taip, aš jį pažįstu.*

1. Его мать. 2. Его брат. 3. Его друг. 4. Ее сестра. 5. Ее подруга.

XV. Составьте вопросы и дайте на них ответы по образцу.

Образец: *Šitas filmas. — Aĩ tũ nĩri pamatyti šitą filmą?*
— *Aš nĩriu pamatyti šitą filmą.*

1. Šitas miestas. 5. Šitas spektaklis.
2. Šitas káimas. 6. Šita ópera.
3. Šita aikštė. 7. Šitas pástatas.
4. Šita gátvė. 8. Šitas muziejus.

XVI. Составьте вопросы и дайте на них ответы по образцу, используя ланчы ниже слова.

Образец: — *Aĩ jũs sutikote sávo kolėgą?*
— *Taip, sutikaũ.*

Draũgas, móteris, gýdytojas, dėstytojas, jis, ji, jiė, jõs.

XVII. Переведите на литовский язык.

1. Мы встретили друга в театре. 2. Девочка встретила сестру в городе. 3. Он встретил своего преподавателя в институте. 4. Мы встретили делегацию на выставке. 5. Кого вы встретили в музее?

XVIII. Составьте вопросы и ответы по образцу.

Образец: *Aš dažnai prisimenu sávo mokytoją.*
— *Ó tũ aĩ prisimeni?*
— *Aš iĩgi prisimenu.*

1. Jis prisimena tã įvykį. 2. Mės prisimename ekskursiją põ respubliką. 3. Aš visadã prisimenu sávo mokytoją. 4. Ji prisimena sávo vaikystę. 5. Ji prisimena sávo draũgę.

XIX. а) Посмотрите на рисунки, где изображены вещи Лаймы (*skrybėlė, pãltas, suknelė, rankinũkas*). Ответьте на вопрос по образцу.

Образец: *Kã ji tũri? Ji tũri skrybėlę*

б) Вы хотите узнать, чьи это вещи. Как вы спросите? Составьте вопросы и ответы.

Образец: *Kienõ šita skrybėlė? Šita skrybėlė Láimos.*

XX. Составьте аналогичные вопросы и ответы.

Образец 1: *Brólis. Aĩ jis tũri brólį? Taip, tũri.*

1. Sesuõ. 2. Draũgas. 3. Bičiũlis. 4. Kaimýnas.

Образец 2: *Čiã yrã knygã. — Aĩ tũ turi knygã? — Taip, turiũ.*

1. Čiã yrã žurnãlas. 2. Čiã yrã žodýnas. 3. Čiã yrã nuotrauka. 4. Čiã yrã vadovėlis. 5. Čiã yrã sãsiuvinis.

XXI. Дайте отрицательные ответы по образцу.

Образец 1: — *Aĩ tũ moki lietũviškai?*
— *Nė, nemoku.*

1. — *Aĩ jũs pažįstate jã?* 2. — *Aĩ jũs mókate kalbėti rùsiškai?*
3. — *Aĩ jũs nĩrite eiti į kinã?*

Образец 2: — *Aĩ tũ turi tã vadovėlį?*
— *Nė, neturiũ.*

1. — *Aĩ tũ turi šitą knygã?* 2. — *Aĩ ji turi tã žurnãlã?* 3. — *Aĩ jiė turi žodýnã?*

XXII. Ответьте на вопросы, используя глагол *žinoti* в требуемой форме.

1. Šitã darbã jis nĩri atlikti šiaũdien. Aĩ tũ tai žinaĩ? — *Taip, aš tai...*
2. Šiaũdien mės gãlime rašyti kontròlinį darbã. Aĩ jũs žinote tai? — *Taip, mės tai...* 3. Šiaũdien apie 12 vãlandã mės gãlime eiti namõ. Aĩ tũ žinaĩ? — *Taip, aš...* 4. Šiaũdien jis nĩri ateiti pàs mūs į svečiũs. Aĩ jũs žinote? — *Nė, mės...*

XXIII. Переведите на литовский язык, используя глаголы *pažinti* или *žinoti*.

1. Кто знает этого туриста? 2. Ты, конечно, уже знаешь все. 3. Я знаю этого человека. 4. Вы уже знаете ответ на наше письмо? 5. Йонас живет в Москве. Его друг знает об этом.

XXIV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Aĩ tũ pažįsti šitã móterį?*
— *Taip, aš jã pažįstu.*

1. Aĩ tũ pažįsti mũsų dėstytoją? 2. Aĩ tũ žinaĩ paskaitõs tẽmã? 3. Aĩ tũ pažįsti jõ sėserį? 4. Aĩ tũ žinaĩ jõ pavardę? 5. Aĩ tũ žinaĩ šitã pãvyzdį? 6. Aĩ tũ pažįsti sávo tėvo draũgã? 7. Aĩ tũ gerai pažįsti sávo respublikã?

XXV. Дополните диалог соответствующими вопросами.

— ...?	— ...?
— <i>Taip, aš turiũ brólį.</i>	— <i>Taip, aš turiũ draũgã.</i>
— ...?	— ...?
— <i>Jis gývẽna Vilniuje.</i>	— <i>Jis gývẽna Klaipėdoje.</i>
— ...?	— ...?
— <i>Nė, jis nė mokytojas, ò gýdytojas.</i>	— <i>Jis nė inžiniėrius, ò darbi- niĩkas.</i>

XXVI. Переведите на литовский язык.

У меня есть учебник. У тебя есть брат. У него есть книга. У нее есть сестра. У нас завтра лекции. У них сегодня семинар.

Есть ли у тебя этот словарь? Есть ли у вас этот журнал? У меня есть словарь. Я не знаю, когда он родился. Я знаю, что ты любишь читать. Я знаю, почему он не был на работе.

Вчера я встретил своего друга. Я хорошо знаю его отца. Куда ты смотришь? Что он видит? Я вижу своего товарища. Я хорошо слышу. Вчера я был на концерте.

XXVII. Составьте сложные предложения из двух простых, используя союз *kad*.

Образец: *Jis mātē. Aš ējau namā.*
Jis mātē, kad aš ējau namā.

1. Aš girdėjau. Tās filmas yra įdomūs.
2. Aš mačiau. Jis buvo institutė.
3. Mēs mātēme. Jiē susitiko koridoriuje.
4. Jis prisimena. Mēs kartū būvome kinė.
5. Olėgas girdėjo. Tās spektaklis buvo neblėgas.
6. Mēs girdėjome. Tū vakar buvo Kaunė.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Senėlis ir anūkas

Mažasis Rimukas turėjo seną ir ligotą senelį. Senėlis negalėjo nulaikyti šaukšto, nes jam drebėjo rankos.

Vieną dieną senėlis valgė pietus ir užkliudė ranką lėkštę. Ji nukrito nuo stalo ir sudūžo.

— Ką tą kartą tau sriubą ipilsime ir medinį lovėlį, kad nemoki valgyti, — piktai pasakė marti.

Tai girdėjo ir mātė mažasis Rimukas, senėlio anūkas.

Ką tą dieną mažasis Rimukas kažką dirba iš lentėlių.

— Ką tu čia dirbi, Rimai? Kąs bus iš tų lentėlių? — paklausė tėvėlis.

— Lovėlį dirbu, — atsakė vaikas. — Jūk jums su mamyte reikės, kai pasėnsite.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

ir medinį lovėlį в деревянное корытце	jums su mamyte вам с мамочкой
mažasis Rimukas маленький Римукас	valgyti pietus обедать
nulaikyti šaukšto удерживать ложку	kai pasėnsite когда состаритесь

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Перескажите содержание рассказа.
2. Чему учит этот рассказ?

Vakar vakarė Rimas ir Olėgas buvo Vilniaus universitėto bendrābutyje. Jiē kartū reņgė pranešimą, paskui ilgai sėdėjo ir kalbėjosi. Olėgas pāsakojo apie sāvο šeimā, apie tėvā, apie mōtinā, apie sėserį. Jō šeimā gyvėna Vilniuje, o tėvai ir sesuō gyvėna Leningradė. Sesuō dirba tėchnikume. Ji yra dėstytoja. Sesuō neseniai buvo Vilniuje pas Olėgā.

Диалог

Rimas. Olėgas vakar pāsakojo apie sāvο šeimā, apie tėvā, apie mōtinā, apie sėserį.

Laima. Ar jis turi sėserį?

Rimas. Taip. Neseniai ji buvo Vilniuje. Olėgas sāko, kad ji dirba tėchnikume, yra dėstytoja. Paskui Olėgas klausinėjo apie tavė, apie manė. Ir žinai apie ką dar klausinėjo?

Laima. Apie ką?

Rimas. Apie tai, kaip mēs susipažinome: vilniėtis ir klaipėdiėtė.

Laima. Ar Olėgas buvo kada Klaipėdoje?

Rimas. Taip. Jis sāko, kad ne kartą buvo, labai mėgsta šį miėstā. Jis buvo Klaipėdos jūrų muziejuje, teatre, ūoste.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pāsakojimas рассказ	***
bendrābutis, -cio общежитие	ne kartą не раз
reņgti, -ia -ė готовить	pas Olėgā у Олега
pranešimas доклад	straipsnis, -io статья
pāsakoti, -oja, -ojo рассказывать	poryt послезавтра
mėgti, -sta, -o любить (что)	piētūs (dg.) обед
klaipėdiėtis, -ė клайпедчанин	ilgai долго
jūra море	gyvėnimas жизнь
kalbėtis, kalbasi, kalbėjosi разговаривать	
uostas порт	

ГРАММАТИКА

Предлог
(Priėlinksnis)

В литовском языке, как и в русском, каждый предлог требует определенного падежа. Литовские предлоги, как и русские, многозначны.

- <i>Apiē kā jūs pāšakojote?</i>	- О ком вы рассказывали?
- <i>Aš pāšakojau apiē mōtina.</i>	- Я рассказывал о матери.
- <i>Apiē kā jis pāšakojō?</i>	- О ком он рассказывал?
- <i>Apiē tėvā.</i>	- Об отце.
- <i>Kadā tū atējaī?</i>	- Когда ты пришел?
- <i>Aš atējaū apiē deviņtā vālan- dā.</i>	- Я пришел около левя- ти часов.

<i>Aplīnk nāmā āuga mēdziai</i>	Вокруг дома растут деревья
---------------------------------	----------------------------

Предлоги *apiē, aplīnk* управляют винительным падежом. Существительные в этом падеже оканчиваются на -а, -е, -і, -ц (*apiē draūga, apiē studente, apiē brōlī, apiē muziējū*).

Предлог *apiē* употребляется в основном при обозначении оговариваемого предмета, приблизительного времени, места или числа. В русском языке ему соответствуют **о, об, около**.

Предлог *aplīnk* (вокруг) употребляется при обозначении места.

Употребление глаголов и существительных с предлогом *apiē*

apiē kā? о ком? о чем?	apiē kā? о ком? о чем?
galvōtī } kalbēti } pāšakoti } <i>apiē mōtina, gyvēnima</i>	knygā } strāipsnis } <i>apiē mōtina, filmas } gyvēnima</i>

Предложные конструкции с личными местоимениями

āš } tū } jis } ji } <i>apiē</i> { <i>manē tavē jī jā</i>	mēs } jūs } jiē } jōs } <i>apiē</i> { <i>mūs jūs juōs jās</i>
--	--

	<i>mēgti I</i>	<i>reņgti I</i>
	Настоящее время	
	t↔st	
āš } tū } jis, jī } jiē, jōs } mēs } jūs }	<i>mēgstu mēgsti mēgsta mēgstame mēgstate</i>	<i>reņgiū reņgi reņgia reņgiame reņgiate</i>

Примечания: 1. Глаголы *mēgti* и *mylēti* в переводе на русский обозначают любить.

Mylēti обычно употребляется, когда речь идет об одушевленном предмете (*mylēti tėvā, mōtina, sūnū, dūkeri*). Также: *mylēti Tėvynę* — любить Родину.

Mēgti употребляется, когда речь идет обычно о неживом предмете (*mēgti gaīta, profesija, muzika, turizma; skaityti, keliuoti...*). Также: *Aš mėgstu tą žmogų* — этот человек мне нравится (мне приятен).

2. Наряду с глаголом *reņgti* имеется глагол *ruđšti*. На русский язык они переводятся глаголами **готовить** (*gotoviti* доклад — *reņgti paskaitą, gotoviti obed — ruđšti pietūs*), **разрабатывать** (*razrabatyvat* проект — *reņgti projektą*).

Значение глагола *reņgti* обычно связано с умственной деятельностью, напр., *reņgti pranešimą, projektą*.

Ruđšti обозначает действия в быту, напр., *ruđšti pietūs, pūsrūčius, vakarięnę*.

Спряжение глагола *sėdėti*

<i>sėdėti II</i>	
Настоящее время	
d↔dž	
āš } tū } jis, jī } jiē, jōs } mēs } jūs }	<i>sėdžiu sėdi sėdi sėdime sėdite</i>

Vilnius — vilniētis, vilniētē
 Klaipēda — klaipēdiētis, klaipēdiētē
 Kaūnas — kauniētis, kauniētē

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные и местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

1. apiē (dárbas, profēsija, teātras, kinas, spórtas, žodýnas, žemēlapis, dēstytojas, mokinýs, draūgas, brólis, sesuš, aš, tū, jis, ji, mēs, jūs, jiē, jós).
2. apliņk (nāmas, sōdas, viēšbutis, stālas, mókytojas, dēstytojas).

II. Поставьте заключенные в скобки существительные в требуемом падеже.

1. Jis pāsakojo apiē (*keliōnē*) pō respūblikā. 2. Ji mēgsta pāsakoti apiē sávo (*sūnūs*). 3. Kā tū girdējai apiē šitā (*studeñtas*)? 4. Jiē kalbējo apiē sávo (*dárbas*). 5. Sūnūs pāsakojo tēvams apiē sávo (*mókslas*). 6. Aš mēgstu knygās apiē (*kōsmosas*). 7. Mēs mēgstame kalbēti apiē (*mūzika*).

III. Дополните предложения соответствующими по смыслу предлогами *apiē*, *apliņk*.

1. Jī pareīna namō ... šēštā vālandā. 2. Mokiniaī stóvi ratū ... sávo mókytoja. 3. Palangojē buvaū ... mēnesj. 4. Mēs stovējome ... jī. 5. Jis pāsakojo ... sávo profēsija. 6. Mēs váikščiojome ... áikštē. 7. Mēnūlis sūkasi ... Žēme. 8. Svečiaī susēdo ... stāla. 9. Mēs kalbējome ... sávo dēstytoja.

IV. Прочтите высказывания, составьте вопросы и утвердительные ответы на них по образцу.

Образец: — *Aš galvóju apiē tavē. Aī tū iīgi galvójai apiē manē?*
 — *Taip, aš iīgi galvóju apiē tavē.*

1. Mēs dažnaī kalbame apiē sávo specialýbē. 2. Jī pāsakojo apiē sávo dárba. 3. Jis dažnaī kalba apiē spórtā. 4. Jiē kalbējo apiē teātrā. 5. Aš skaičiaū knýgā apiē respūblikā. 6. Mēs kalbame apiē šitā žurnāla. 7. Jiē kalba apiē egzāmina.

V. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа существительные и местоимения.

1. Apiē kā pāsakojo tēvas?	(sávo) sūnūs
2. Apiē kā jiē mēgsta kalbēti?	spórtas
3. Apiē kā jám patiņka skaitýti?	kōsmosas
4. Apiē kā tū skaitēi žurnalē?	mókslas
5. Apiē kā jis klausinējo?	draūgas
6. Apiē kā tū dabaī galvóji?	(šitas) filmas

VI. Сформулируйте вопросы таким образом, чтобы приведенные ниже предложения служили ответом на них.

Образец: *Jis pāsakojo apiē sávo draūga. Apiē kā jis pāsakojo?*

1. Aš kalbū apiē jī. 2. Mókytojas pāsakoja apiē sávo klāšē. 3. Lēktorius kalbējo apiē *respūblikā*. 4. Mēs kalbējomēs apiē *egzāmina*. 5. Mēs žiūrējome kino filmā apiē *spórtā*.

VII. Составьте предложения, используя приведенные ниже словосочетания.

Apiē dárba, apiē móksla, apiē mókytoja, apiē spórtā, apiē tavē, apiē manē, apiē jī, apiē jā, apiē jūs, apiē juoš.

Apliņk nāma, apliņk sōda, apliņk miēsta, apliņk mokýkla.

VIII. Дополните предложения, используя личные местоимения в требуемом падеже.

1. Mēs kalbējome apiē ... (*tū, jūs*). 2. Aš dažnaī galvóju apiē ... (*jis, ji*). 3. Aš skaičiaū žurnalē apiē ... (*jiē, jós*). 4. Kā jis kalbējo apiē ...? (*aš*). 5. Kā sākē dēstytojas apiē ...? (*mēs*).

IX. Заполните пропуски глаголами в требуемой форме (1. *žiūrēti*, 2. *kalbēti*, 3. *mēgti*, 4. *rušēti*, 5. *pāsakoti*, 6. *klausinēti*, 7. *reñgti*).

1. — Kā jis veikia?	— ... pietūs.
— ... televizija.	— Ō kā jiē (jōs) veikia?
Jiē (jōs) ... fotogrāfijas.	— Taip pāt ... pietūs.
2. — Apiē kā jūs ...?	5. — Apiē kā jis ...?
— Apiē jā.	— Apiē šeima.
Jiē ... apiē spórtā.	6. — Aī tū paīsti Olēga?
3. — Aī jūs ... skaitýti?	— Taip.
— ...	— Olēgas ... apiē tavē.
— Aš ... mūzika.	7. — Kā tū dabaī ...?
— Ō mēs ... balēta.	— Aš ... pranešima.
4. — Aī tū pāt ... pietūs?	— Ō kā jis veikia?
— Taip, pāt.	— Jis iīgi ... pranešima.
— Kā tū veiki?	

X. Составьте утвердительные ответы на вопросы.

Образец: — *Aī tū mēgsti eīti i kina?*
 — *Taip, aš labaī mēgstu eīti i kina.*

1. Aī tū mēgsti teātrā? 2. Aī jis mēgsta sávo profēsija? 3. Aī jūs mēgstate turizma? 4. Aī tū mēgsti spórtā. 5. Aī jiē mēgsta tēchnika?

XI. Составьте предложения, используя предлог *apiē*.

Образец: *Jis pāsakojo apiē sávo keliōnē.*

Vardininkas		Galininkas	
Jis	pāsakoti	(sávo) {	
Lēktorius			keliōnē
Mókytoja			referātas
Tēvas			mokinýs
Jōnas			sūnūs
		gyvēnimas	

XII. Дополните предложения, используя предлог *apiē* и слова в скобках в требуемой форме.

Образец: *Mókytojas pāsakoja ... (išvyka).*
Mókytojas pāsakoja apiē išvyka.

1. Jis pāsakojo mán ... (*šitas įvykis*). 2. Tās vaikas dažnaī pāsakoja ... (*spórtas*). 3. Paskaitojē dēstytojas pāsakojo apiē ... (*respūblikā*). 4. Jī pāsakojo mán ... (*tās žmogūs*). 5. Kā jis pāsakojo ... (*tās spektaklis*)? 6. Tēvas mēgsta pāsakoti ... (*sávo sūnūs*).

XIII. Переведите на литовский язык.

1. Вам нравятся эти цветы? 2. Он любит деревню. 3. Ему нравится моя квартира. 4. Тебе нравятся эти книжные шкафы? 5. Мы любим учиться. 6. Ей не нравится этот письменный стол. 7. Дети любят этого человека.

XIV. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец 1: *Apiè kã tù pãsakojai? (tàs láiškas).*
Aš pãsakojau apiè tã láišką.

(išvyka, mūsų miestas, jø stráipsnis, tæs vaikas, mokyklà).

Образец 2: *Apiè kã jùs kalbėjotès? (tà knyga).*
Mës kalbëjomës apiè tã knygã.

(seminãras, šitas laikraštis, tæs vÿras, mūsų dëstytojas, jÿ mokytojas, mūsų profesorius).

XV. Дополните предложения существительными с предлогами в требуемом падеже.

1. Neseniai àš skaièiau apiè šì ...	<i>spektãklis</i>
2. Jis dažnai pãsakojà apiè ...	<i>Klaipèda</i>
3. Jiè (jòs) kalbëjosi apiè ...	<i>dãrbas</i>
4. Jis klausinëjo apiè ...	<i>draugas</i>
5. Jis pãsakojò apiè ...	<i>seminãras</i>
6. Àš žiurëjau filmã apiè ...	<i>(mùst) ansãmblis</i>

XVI. Дайте краткие ответы на вопросы.

1. Apiè kã pãsakojò Olëgas? 2. Aĩ jis tùri sëserj? 3. Aĩ ji bùvo Kaunè? 4. Aĩ ji moka lietuviškai? 5. Aĩ Olëgas bùvo Klaipèdoje?

XVII. Переведите на литовский язык.

Вчера Олег рассказывал о Клайпедe. В Клайпедe он был в театре, на концерте, смотрел кинофильм, был в музее.

XVIII. Составьте вопросы к приведенным ответам.

Образец: — *Apiè kã jiè kalbasi?* — *Jiè kalbasi apiè spòrtã.*

1. — ...?	5. — ...?
— Ji pãsakojà apiè Klaipèdã.	— Šita knyga yrà apiè lakùnã.
2. — ...?	6. — ...?
— Jis klausinëjo apiè tavè.	— Šitas filmas yrà apiè Nëringã.
3. — ...?	7. — ...?
— Jiè kalbëjosi apiè spektãklj.	— Šitas stráipsnis yrà apiè teãtrã.
4. ...?	8. — ...?
— Jòs galvòja apiè tãvo sùnç.	— Àš pãsakojau apiè draugã.

XIX. Ответьте на вопросы.

Образец: *Šeimã. — Apiè kã jiè (jòs) kalbëjosi? — Apiè šeimã.*

1. Tëvas. — Apiè kã jis pãsakojò vãkar? 2. Mótina. — Apiè kã ji galvòja? 3. Brólis. — Apiè kã jiè (jòs) kalbëjo? 4. Sesuð. — Apiè kã ji klausinëjo? 5. Žmonã. — Apiè kã jis kalbã?

XX. Напишите кратко о себе, отвечая на вопросы.

1. Kuð jùs vardù? 2. Kokiã jùsÿ profësiã? 3. Kuĩ jùs gyvënate? 4. Aĩ jùs tùrite tøvã iĩ mótinã? 5. Kuĩ jiè gyvëna? 6. Kokiã jùsÿ tøvò profësiã? 7. Kuð jì vardù? 8. Kokiã jùsÿ mótinos profësiã? 9. Kuð jì vardù? 10. Aĩ jì dirbã? Kuĩ jì dirbã? 11. Aĩ jùs tùrite šeimã? 12. Aĩ jùs tùrite žmonã (vÿrã)? 13. Kuð jì (jis) vardù? 14. Kokiã jòs (jò) profësiã? 15. Aĩ jùs tùrite sùnç (dùkterj)? 16. Kuð jis (ji) vardù? 17. Kuĩ jis (ji) mókosi?

XI. Прочтите и укажите нераспространенные (состоящие только из подлежащего и сказуемого) и распространенные предложения.

1. Olëgas skaite. 2. Olëgas skaite žurnãlã. 3. Vãkar Jõnas skaite žurnãlã. 4. Vãkar vakarè Olëgas skaite žurnãlã.

1. Sesuð rãšë. 2. Sesuð rãšë láišką. 3. Jò sesuð rãšë láišką. 4. Vãkar jò sesuð rãšë láišką.

1. Rimas pãsakojò. 2. Rimas pãsakojò apiè Kaunã. 3. Rimas idõmiai pãsakojò apiè Kaunã. 4. Šiañdien Rimas idõmiai pãsakojò apiè Kaunã.

XXII. Переведите на литовский язык.

1. Он рассказывал мне об этом семинаре. 2. Дочь рассказывала о своей работе. 3. Турист рассказывает о своем путешествии. 4. Товарищ рассказывал о твоей статье. 5. О чем рассказывает этот мальчик? 6. Мы ходили вокруг площади. 7. Гости сидели вокруг стола. 8. Я пробыл в деревне около недели. 9. Он рассказывал об этом семинаре. 10. Дочь рассказывает об экзамене. 11. Она не очень охотно рассказывает об этом. 12. Студент рассказывает об этом путешествии. 13. Мне часто рассказывают о твоей книге. 14. О чем рассказывает этот мальчик? 15. О чем она сейчас рассказывает? Она рассказывает об учебе.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Apiè nuostãbÿ tòrtã

Senëlis pãkvietè sãvo anùkùs sekmãdienj i sveèiùs. Jis sãkè, kãd senëlè žadëjo iškëpti idõmÿ tòrtã, kuriãm pagaminti reikia daug žmoniù. Vaikãi labai norëjo pamatyti tókj tòrtã, nèš jiè žinòjo, kãd tòrtã këpa vienas žmogùs. Todël jiè labai láukè sekmãdienio iĩ galvòjo apiè tòrtã.

Pagaliaù atëjo sekmãdienis. Vaikãi nuëjo pàs senëlj. Visi susëdo priè stãlo. Pradžiojè senëlè dãvè sriubòs, bulviù. Ó vaikãi vis láukè tòrto, vis galvòjo apiè jì.

Pagaliaù atnešè senëlè tòrtã. Visi vaikãi òmè žiurëti i tã tòrtã. Taèiaù jiè pamatè, kãd èiã yrà pãprastas tòrtas. Jiè sãko:

— Senëli, šitam tòrtui pagaminti nereikia daug žmoniù, vienas žmogùs gali pagaminti tókj tòrtã.

Tačiau senėlis paaiškino, kąd tórtą nē tik iškēpti reikia, bēt pirmiausia reikia turėti iš kō kēpti. Tórtui reikia daūg prodūktų. Ō tiems prodūktams pagaminti reikia daūg žmonių. Tuōs produktūs atveža mašinos, joms pakrauti iř iškrauti reikia darbininkų.

— Dabař mēs suprātome, kąd tórtą tikrai gamina nē vienas, ō daūg žmonių, — sutiko anūikai.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

i svečius в гости	dúoti sriubōs, bŭlvių подать суп,
daūg žmonių много людей	картошку
láukti sekmādienio ждaть воскресенья	láukti tóрто ждaть торта
susėdo priė stālo сели за стол	daūg prodūktų много продуктов

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kās iř kō vaikūs pākviētė.
2. Pasakýkite, kodėl vaikai labai láukė tóрто.

УРОК 13

ТЕКСТ

Į PARDUOTŪVĖ

Šeštādienis. Rýtas. Láima iř Rimas namiė. Jų butė skaмба telefōnas. Rimas pākelia ragėlį iř sāko:

Aliō!

Ař ėiā tū, Rimai?

Taip, āš. Sveikas, Olėgai.

Lābas rýtas! Šiañdien āš turiu eiti į parduoťvė, nēs nōriu piřkti kostiũmą. Gál iř tū nōri eiti kartũ? Padėsi mán išsiriñkti kostiũmą.

— Geraĩ. Āš taip pāt nōriu eiti į parduoťvė, nēs reikia nusipiřkti švařką iř lėmpą.

Rimas pādėda telefōno ragėlį iř eina reñgtis.

Диалог

Laima. Sũ kuō tũ kalbėjai?

Rimas. Olėgas skaĩbino. Jis tuōj atvažiũoja pās manė, iř kartũ eĩname į parduoťvė. Jis nōri nusipiřkti kostiũmą, ō āš — švařką iř lėmpą.

* * *

Rimas. Į kurią parduoťvė eĩname?

Olegas. Mán rōdos, reikia eiti į universālinę parduoťvė.

Rimas. Āš dār turiu ūzeiti pās vieną draūgą. Jis ėia pāt gývėna.

* * *

Olegas. Kuř pirmiausia eĩname?

Rimas. Āš manaũ, kąd pirmiausia reikia nusipiřkti kostiũmą iř švařką.

Olegas. Geraĩ.

Rimas. Štai iř drabũzių skýrius.

Olegas. Prāšom mán parodyti kostiũmą!

Pardavėja. Geraĩ, prāšom.

Rimas. Reikia pasimatũoti.

Olegas. Nā, kaip? Ař tiĩka mán?

Rimas. Gėras. Tāu labai tiĩka.

Olegas. Āš imũ šitą kostiũmą.

Pardavėja. Prāšom ėėkj, pinigūs mokėkite anojė kasoję.

Rimas. Ō mán prāšom parodyti švařką.

Pardavėja. Prāšom šitą pasimatũoti.

Rimas. Āciũ. Mán rōdos, kąd šitas mán gėras. Āš šitą iř imũ.

Olegas. Kuř dabař eĩname?

Rimas. Reikia eiti į antrą aũkštą. Āš nōriu lėmpą nusipiřkti.

Olegas. Geraĩ.

Rimas. Prašau mán parodyti aną lėmpą.

Pardavėja. Prāšom.

Rimas. Āš jā imũ. Supakũokite.

Olegas. Ař jau viską nusipiřkome?

Rimas. Atrōdo, viską. Gālime eiti namō.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

parduoťvė магазин
 universālinė parduoťvė универмаг
 rýtas утро
 skambėti, skaмба, skambėjo звенеть
 kėlti, kėlia, kėle поднимать
 ragėlis, -io трубка (тел.)
 reñgtis, -iasi, -ėsi собираться
 piřkti, peřka, piřko покупать
 išsiriñkti, išsirenka, išsiriñko выбрать
 reikia надо
 sutikti, sutĩnka, sutiko согласиться
 pasimatũoti, -ũoja, -āvo примерить
 drabũzių skýrius отдел одежды
 tiĩka идет
 imti, ima, ėmė брать
 mokėti, mōka, -ėjo платить

mán rōdos мне кажется
 antras aũkštas второй этаж
 padėti, pādėda, padėjo помогать
 dėti, dėda, dėjo класть
 švařkas пиджак
 skaĩbinti, -a, -o звонить
 važiũoti, -ũoja, -āvo ехать
 pakũoti, -ũoja, -āvo паковать
 viskas все
 nēs так как, ибо
 į svečius в гости
 teisingai правильно
 priĩmti, priĩma, priĩmė принять, согласи-
 мать
 eilėraštis, -ėio стихотворение
 arti близко

ГРАММАТИКА

Употребление предлогов į, pās

Āš einũ pās gũdytoją.
 Jis gývėna pās brólį.

Я иду к врачу.
 Он живет у брата.

Åš važiūoju į miēštą.
Jis gyvena miestē.

Я еду в город.
Он живет в городе.

Atsakýti į kláusimą.

Ответить на вопрос.

Åš žiūriū į dėstytoją.

Я смотрю на преподавателя.

Предлоги **į**, **pàs** требуют винительного падежа.

Предлог **į** употребляется при обозначении направления (при обозначении места употребляется местный падеж). На русский язык переводится предлогами **в**, **на**.

Предлог **pàs** употребляется при обозначении как места, так и направления. Ср.: в русском языке при обозначении места употребляется предлог **у**, а при обозначении направления — **к**.

Обратите внимание, что глаголы **prašýti** (просить), **kláusti** (спрашивать) в литовском языке, в отличие от русского, не употребляются с предлогом **pàs** у), напр., *prašýti jį* — просить у него; *kláusti ją* — спрашивать у нее).

Предлог **pàs** не употребляется в конструкциях со значением обладания чем-либо (напр., *jõ gražus balsas* — у него красивый голос).

Конструкция turėti + bendratis (инфинитив) в значении должен

Šiañdien åš turiū eiti į pãskaitą.
Vakar ji turėjo gauti laišką.

Сегодня я должен идти на лекцию.
Вчера она должна была получить письмо.

Настоящее время

Прошедшее однократное время

Åš turiū
Tù turi
Jis, ji } turi
Jiē, jõs }
Mēs turime
Jūs turite

turėjau
turėjai
turėjo
turėjome
turėjote } atlikti tą darbą

Примечание. Глагол **turėti + инфинитив** в значении **должен** употребляется во всех склонениях и временах.

Запомните:

В конструкции **turėti + bendratis** глагол **turėti** в значении должен употребляется во всех формах. Ср.: глаголу **turėti** в аналогичных случаях в русском языке соответствует краткая форма прилагательного должен, -жна.

Значения глаголов reñgtis, sutikti

reñgtis { одеваться
собираться
готовиться } sutikti { встретить
согласиться }

Глагол žiūrėti с предлогом į

Jis žiūri į { mokytoją
pavėikslą
lėktorių
leñtą
sėserį
tėvą }

Примечание. Глагол **žiūrėti** употребляется с предлогом **į**. Обратите внимание, что глагол **žiūrėti** может употребляться также без предлога (см. Урок 11; ср.: в русском языке смотреть что? или на что? на кого?).

Употребление союза nēs

Åš turiū eiti į knygyną, nēs nóriu nusipiřkti vadovėlį.

Я должен пойти в книжный магазин, так как хочу купить учебник.

Примечание. Союз **nēs** (так как, ибо) употребляется в сложноподчиненных предложениях с придаточной частью причины.

kėlti — pakėlti поднимать — поднять
matuotis — pasimatuoti мерить — померить
ródyti — paródyti показывать — показать
važiúoti — atvažiúoti ехать — приехать
eiti — užeiti идти — зайти
riñktis — išsiriñkti выбирать — выбрать
piřkti — nusipiřkti покупать — купить
dėti — padėti класть — положить

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные или местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

1. Į (miestas, mokyklà, miškas, kinas, teatras, muziejus, parodà, paskaità, konferencija).

2. pàs (draugas, tėvas, kolegà, šitas dėstytojas, mūsų mokytojas, tàs žmogùs, anà mótėris, šità mergaitė, duktė, gýdytojas, jiė, jòs, tų, jųs).

II. Поставьте заключенные в скобки существительные в требуемом падеже.

1. Kà jūsų dėdate į (portfelis)? 2. Kadà jūs važiuojate į (viėšbutis)?

3. Kadà išvyksta studentai į (kolėkis)? 4. Brólis išvažiavo į (kelionė).

5. Mokinys išėjo į (mokyklà). 6. Šita mergaitė gyvėna pàs savo (tetà).

7. Studeñtai išvažiavo į (kaimas) pàs (mamà).

III. Дополните предложения соответствующими по смыслу предлогами (į, pàs).

1. Jis jau seniai gyvėna ... savo draugà. 2. Jis atėjo ... manė į svečius.

3. Ji išėjo ... parduotuvė. 4. Aš einu ... gýdytojà. 5. Mėš einame ... kinà.

6. Studeñtai išvažiavo ... kolėkj.

IV. Соедините два предложения в одно, используя союз *kad*.

Образец: *Aš žinau, kad jò vaėdas Jònas.*

1. Aš žinau. Jò vaėdas Jònas. 2. Jis sàko. Jám rytój paskaità. 3. Aš girdėjau. Mūsų dėstytojas rytój važiuoja į Kaunà. 4. Aš žinau. Jis mėgsta pàsakoti apie kelionė pò respublikà. 5. Aš gerai žinau. Šitas viėšbutis yrà miėsto centrė. 6. Aš girdėjau. Jis grįžta rytój. 7. Mokytojas sàkė. Mokiniai turi eiti į klàsė.

V. Заполните пропуски глаголами *mokėti*, *žinoti* или *pažinti* в требуемой форме. Прочтите предложения.

1. Mėš gerai ... šità berniukà. 2. Seminàras prasideda deviñtà vàlandà. Aš tai gerai ... 3. Aš gerai ... Vilniaus universitėto istorijà. 4. Tàs studentas ... savo dalýkà iř visadà gerai atsakinėja. 5. Ař jųs ... šità gėlė? 6. Šiañdien ateina jūsų sesuò? — Ař tų ...? 7. Šitas mokinys visadà ... pàmoką. 8. Rytój važiuoja mūsų tėvas į Klaipėdà. Ař tų ...? 9. Ař tų .. šità melodijà? Nė, ... 10. Ař tų ... šità eilėrašį atmintinai? — Nė, ...

VI. Переведите на литовский язык.

1. Мы ответили на вопрос преподавателя. 2. Вы ответили на письмо своего товарища? 3. Мальчик правильно ответил на вопрос учителя. 4. Я уже ответил на твой вопрос. 5. Преподаватель ответил на вопрос студента. 6. Ты ответил на письмо отца?

VII. Прочтите предложения, используя глагол *turėti* (в значении *должен*) в требуемой форме.

1. Jis (*turėti*) savo darbà vàkar baigtį. 2. Mėš tã klàusimà (*turėti*) rytój aptařti. 3. Kuř (*turėti*) šita konferencija prasidėti? 4. Ař jųs (*turėti*) šiañdien ateiti į pàskaità? — Aš būtinaì (*turėti*) ateiti. 5. Màno sesuò (*turėti*) vàkar išvykti į Klaipėdà, bėt negalėjo. 6. Kadà jųs (*turėti*) išvykti? 7. Vàkar turistai dár (*turėti*) nueiti į pavėikslų galėrijà. 8. Jis (*turėti*) mán užsakýti vienà kambarį viėšbutyje.

VIII. Ответьте на вопросы, используя предлоги (*į, pàs*) и приведенные справа существительные и местоимения.

1. Kuř išvažiavo tào sùnùs?

2. Kuř jis išėjo?

3. Pàs kà jūsų einate laikýti egzàmino?

4. Pàs kà dabar gyvėna Olėgas?

5. Kuř išvažiavo studentai?

6. Kuř išėjo tào draugas?

7. Kuř išėjo gýdytojas?

8. Kuř išėjo dėstytojas?

kaimas

miestas

(savo) dėstytojas

(savo) draugas

Klaipėda

susirinkimas

ligoninė

institutas

IX. Преобразуйте предложения, используя глагол *turėti* в значении *должен*, *обязан*.

Образец: *Šiañdien jis turėjo sutikti mokytojà.*

1. Šiañdien jis sutiko (*mokytojas*). 2. Ař tų sutikai institutė (*mūsų dėstytojas*)? 3. Mėš parodojė sutikome (*studentas iš Rygòs*). 4. Aš sutikau kinė (*sesuò*). 5. Ař jųs sutikote teatrė (*kolegà*)? 6. Ař jis sutiko savo (*draugas*) muziejuje?

X. Переведите на литовский язык, выражая долженствование глаголом *turėti*.

1. Я должен встретить своего друга на станции. 2. Завтра мы должны закончить свою работу. 3. Сейчас должна начаться лекция. 4. Сегодня мы должны быть в институте. 5. Ты должен прийти ко мне сегодня вечером.

XI. Составьте к следующим предложениям вопросы по образцам, используя глаголы *žinoti* или *pažinti* и слова в скобках.

Образец 1 : *Vilniuje yrà universitėtas iř pedagoginis institutas (tai).*

— *Ař tų žinaì tai? — Taip, aš tai žinau.*

Образец 2 : *Šiañdien pàs manė atvažiuoja mào brólis (jis).*

— *Ař tų pažįsti jį? — Taip, aš jį pažįstu.*

1. Šiañdien pàskaità skaìto dėstytojas Jonaitis (*jis*). 2. Aš domiuosi šita temà (*taì*). 3. Kaunė yrà politėchnikos institutas. Jis vadinasi Antàno Sniėčkaus politėchnikos institutas (*taì*). 4. Šita taisýklė nelengvà (*taì*). 5. Netrukus prasideda susirinkimas (*taì*). 6. Mán labai patuėka jò tėvas (*jis*). 7. Mėš kalbėjomės apie mūsų dėstytojà (*jis*).

XII. Ответьте кратко на вопросы по тексту.

1. Kuř šiañdien yrà Láima iř Rimas? 2. Kàs pakėlė telefòno ragėlį? 3. Kuř reñgias šiañdien eiti Olėgas? 4. Kà jis nori piřkti? 5. Ař sutiėka Rimas eiti kartų į parduotuvė? 6. Pàs kà dár užeina Rimas? 7. Kà padėda išsiriėkti parduotuvėje Olėgas? 8. Kà nori nusipiřkti Olėgas? 9. Kà pasimatuoja Olėgas? 10. Kà Rimas pasimatuoja?

XIII. Ответьте на вопросы утвердительно или отрицательно употребляя в начале ответа слова *taip* или *nė*.

1. Ař jūsų draugas turėjo jums padėti? 2. Ař iūs turėjote šitoie stotėlėje išlipti? 3. Ař jųs turėjote šiañdien eiti į miestà? 4. Ař jųs turėjote vã-

kar aplankyti savo draugą? 5. Ar jis šiaandien turi atlikti šitą užduotį? 6. Ar jūs turėjote vakar nusipirkti bilietą? 7. Ar jūs turėjote šitą tekstą namiš išvesti?

XIV. Составьте вопросы к предложениям.

Образец: — *Ar šiaandien jis turėjo grįžti?*

1. Taip, jis šiaandien turėjo grįžti. 2. Taip, jis turėjo tą dieną pats būti. 3. Mēs turėjome į Klaipėdą važiuoti. 4. Taip, aš turėjau šiaandien pats savo draugą nueiti. 5. Jis neturėjo šiaandien eiti į paskaitą. 6. Taip, aš turėjau pirkti naują lagaminą. 7. Taip, jis vakar turėjo laikyti egzaminą.

XV. Составьте предложения, используя конструкцию *turėti + bendratis* (инфинитив).

Образец: *Ateinančią pāmoką mēs turime atsinėsti žodyną.*

1. Turime atsinėsti; turėjome atsinėsti. 2. Turime pasitikti; turėjome pasitikti. 3. Turi palydėti; turėjo palydėti. 4. Turi grįžti; turėjo grįžti. 5. Turi atlikti; turėjo atlikti. 6. Turi priimti; turėjo priimti. 7. Turi pakartoti; turėjo pakartoti.

XVI. Переведите на литовский язык.

1. Он не смог поехать в деревню, так как должен был остаться в Вильнюсе. 2. Когда вы должны были уехать? — Я должен был уехать вчера, но не смог. 3. Вы не можете уехать завтра? — Нет, не могу, так как я должна вернуться вовремя в университет. 4. Я не мог вчера прийти к тебе, так как должен был проводить товарища на вокзал. 5. Я не смог ответить на ее письмо, так как должен был быстро уехать в Каунас.

XVII. Как надо сформулировать вопрос к выделенным словам, чтобы получить ответ?

Образец: *Vakar aš buvau pās draugą.*
— *Kuŗ aŗ vakar buvau?*

1. Māno brōlis šiaandien eina pās lietūvių kalbōs mōkytoją. 2. Aŗ gyvenū pās savo kolēgą. 3. Māno draūgas išėjo į muziejų. 4. Pās māno draūgą atvažiavo dėdė. 5. Brōlis išėjo į stadioną. 6. Māno sesuo išėjo į darbą.

XVIII. Составьте предложения, включая в них словосочетания.

1. Į miēstą, į mokyklą, į kaimą, į kolūkį, į pārodą, į muziejų, į stadioną, į kiną.
2. Pās draūgą, pās gūdytoją, pās tavē, pās dėstytoją, pās brōlį, pās sūnų, pās dukterį, pās dėdę, pās tėtį.

XIX. Прочтите предложения и составьте вопросы по образцу.

Образец: *Mēs einame į teātrą (jūs). Ō kuŗ jūs einate? Ar taip pat į teātrą?*

1. Aŗ einū į muziejų (tū). 2. Mēs einame į institūtą (jūs). 3. Lāima eina į konservatoriją (tū). 4. Jiē eina į koncertą (jōs). 5. Jiē važiuoja į Klaipėdą (tū). 6. Jōnas važiuoja į Kauną (tū). 7. Rimas iŗ Lāima vāsarą važiuoja į pietūs (jūs). 8. Māno tėvai važiuoja į kaimą (tū). 9. Mēs važiuojame į Māskvą (jūs).

XX. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец 1: *Kuŗ iėjo tā mergaitė? (parduotūvē).
Tā mergaitė iėjo į parduotūvē.*

Kuŗ iėjo šita studeitė? (auditorija, institutas, mokyklā, muziejus, kino sālė, kambarys, virtuvė).

Образец 2: *Kuŗ iėjo šitas keleivis? (stotis).
Šitas keleivis iėjo į stotį.*

1. *Kuŗ iėjo šita mōteris? (jōs kambarys).* 2. *Kuŗ iėjo darbininkas? (gamyklā).* 3. *Kuŗ iėjo studeitai? (laboratorija).* 4. *Kuŗ iėjo turistas? (viešbutis).* 5. *Kuŗ iėjo tās žmogūs? (parodā).* 6. *Kuŗ iėjo delegācija? (sālė).*

XXI. Переведите на литовский язык.

1. Ученик ушел в школу. 2. Студент уехал в деревню к маме. 3. Он живет у своего товарища. 4. Я иду к врачу. 5. Студенты уехали в колхоз. 6. Ученик ответил на вопрос. 7. Отец ушел на работу. 8. Сегодня мой друг пошел на выставку. 9. Вчера ко мне приехал отец. 10. — Знаете ли вы, что в наш институт приехали студенты в гости? — Да, я это знаю. 11. Сегодня Олег собирается пойти в магазин. 12. Рimas согласился пойти вместе с ним в магазин. Он помог Олегу выбрать костюм. 13. Олег померил костюм и купил. 14. Мой товарищ пошел на концерт.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Parduoūvēje

Māno kambaryjē suskaūba telefonas. Aŗ pākeliu ragēlį iŗ sakaū:
— Klausau.
— Ar ĉia tū, Vytai?
— Taip, aŗ. Sveikas, Algi!
— Lābas rytas! Vytai, šiaandien aŗ sū tėveliū einū į universālinę parduoūvēje kostiūmo pirkti. Iŗ tavē kvieĉiū eiti kartū sū mumis.
— Gerai. Sutinkū. Aŗ noriu pirkti batūs.
— Keliūntą vālandą jūs einate?
— Dvylikta.
— Gerai, aŗ einū tiešiai į parduotūvē, teĩ iŗ susitiūkame.
Mēs su tėveliū apsireūgiame iŗ einame. Mūms universālinē parduoūvē netoli. Ji yrā naujamē, dideliamē pastatē, netoli aikŗtēs. Mēs sū tėveliū ējome gatvē, paskui peŗ aikŗtę iŗ atsidūrēme priešais universālinę parduoūvēje.
— Į kurį skýrių pirmiausia einame? — klāusia manē tėvelis. — Kuŗ susitarēte susitikti sū Algiū?
— Susitarēme susitikti parduoūvēje, — atsakiau. — Aŗ manaū, kād jis laukia mūsų prie drabūzių skýriaus.
Nueiname teĩ iŗ susitiūkame Algi.
— Ō, tū jau ĉia, Algi?

— Taip.

Visi einame pirkti kostiumo.

Paprašėme parodyti pilką vasarinį kostiumą. Pardavėjas paklausė:

— Kuriš dūdžio dėvite?

— Kėturišdešimt ketvišto.

— Prašom pasimatuoti.

Ąš imū kostiumą iř apsielku.

— Nà, kaip, ař jis mán tiňka? — paklausiau.

— Mán atródo, kàd táu labai tiňka, — atsàkė Aġgis. Tą pátį pasàkė iř tėvėlis.

— Ąš imū šitą kostiumą, — sakaũ. — Jis mán patiňka.

Čia pát priešais gatavų drabūzių skýrių yrà kasà. Ąš móku kasoje pini-gus iř gáunu čekį.

Pardavėjas ipakúoja pirkinį. Mės pasiimame kostiumą iř einame pažiū-rėti bātų. Čià sutiňkame dár vieną mūsų klàsės draugą.

— Sveiki, draugai! — sàko jis.

— Sveikas, Saũliau! — atsàkome. — Kaip tũ čià atsiradaĩ?

— Ąš nóriu pirkti bātus.

Iř visi nuėjome į bātų skýrių. Pardavėjas paródo dvidešimt šėšto nùme-rio bātus. Jušs pasimatúoja iř Výtas, iř Saũlius. Pasiródo, kàd abũ nešioja to patiės nùmerio bātus.

— Mán jiė truputį spáudžia, — sàko Výtas.

— Mán jiė geri, — sàko Saũlius. — Ąš jušs perkũ.

Pardavėjas Výtui àtneša kitus bātus iř sàko:

— Prašom pasimatuoti šituos.

Výtas pasimatúoja iř sàko:

— Šitie labai geri. Ąš perkũ jušs.

Parduotùvėje visi gávome, kò norėjome: àš nusipirkaũ kostiumą, Výtas iř Saũlius bātus. Kartũ visuř ėjo tėvėlis. Kai nusipirkome, jis sàko:

— Viską išsiriňkote jus pátys, bevėik iř manęs nereikėjo. Kaip mataũ, jũs jaũ didelį.

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papàsakokite, kuř nuėjo Výtas sũ tėveliũ iř kà jiė pirko.
2. Kà jiė sutiko parduotùvėje?
3. Papàsakokite, kaip jũs ėjote į parduotùvę iř kà pirko?

УРОК 14 | ТЕКСТ SEKMĀDIENĪ

Šiaňdien sekmādienis. Óras gėras. Láima iř Rimas ruošiasi eiti slidinėti. Jiė atsikelia anksti iř nusiprausia. Paskuį pusrýčiauja, ima slidės iř išeina. Deviňtą vālandą jiė jaũ stotėleje. Iš pradzių važiúoja troleibusũ, paskuį autobusũ.

Olėgas taip pát važiúoja slidinėti. Jis iřgi atsikelia anksti iř išeina. Jis eina pėsčias į autobusų stotėlę. Teĩ jiė iř susitiňka. Stotėleje jũ laukia iř kiti draugai.

Visi sėda į autobusą iř važiúoja į užmiestį. Autobusas sustójo. Jiė išli-po iš autobuso iř nuėjo į mišką. Teĩ slidinėjo iki pietų. Visiems labai pa-tiko.

Namõ jiė grįžo ketvištą vālandą.

Vakarė Láima iř Rimas ilsėjosi, paskuį truputį dirbo: skaítė, veřtė, mó-kėsi rùsų kalbõs. Dešimtą vālandą jiė ėjo miegõti.

Диалог

Olegas. Rimai, kà jũs žadate veikti sekmādienį?

Rimas. Rytė mės ruošiamės eiti slidinėti.

Olegas. Ař anksti jũs išeinate?

Rimas. Kėliamės paprastai aštuňtą vālandą. Ő šĩ sekmādienį reikia kėltis anksčiaũ. Jũk reikia nė tik nusiprausti, nusiskusti, paválgyti, bėt iř viską susitvarkyti. Taigi mės susitvarkome iř išeiname. Gál iř jũs norite kartũ eiti slidinėti?

Olegas. Geraĩ. Kadà mės susitiňkame?

Rimas. Deviňtą vālandą.

Olegas. Ő kuř susitiňkame?

Rimas. Troleibuso stotėleje, kuř reikia pėrsėsti į autobusą.

Olegas. Ő kadà mānote grįžti namõ?

Rimas. Grįžtame apiė trėčią ař ketvištą vālandą.

Olegas. Kà jũs galvójate veikti vakarė?

Rimas. Nórimė truputį dirbti: skaityti, veřsti. Mės mókomės rùsų kalbõs. Sekmādienį paprastai mės einame guliti dešimtą vālandą: Láima pirmādienį anksti eina į darbą.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

óras погода
slidinėti, -ėja, -ėja кататься на лыжах
kėltis, kėliasi, kėlési вставать
anksti рано
pusryčiauti, -iauja, -iauo завтракать
slidės (dg.) лыжи
eiti, eina, ėjo идти
paskuį затем
pėsčias пеший
pėrsėsti, -sėda, -sėdo делать пересадку
sustóti, -oja, -ojo остановиться
iřpti, -a, -o выходить
patikti, patiňka, patiko понравиться
grįžti, grįžta, grįžo возвращаться
ilsėtis, ilsisi, ilsėjosi отдыхать
veřsti, veřčia, veřtė переводить
autobusas автобус
troleibusas троллейбус

susitikti, susitiňka, susitiko встретиться
truputį немного
numatyti, numato, numatė наметить
skustis, skutasi, skutosi бриться
manyti, mano, manė полагать

iř pradzių сначала
iki pietų до обеда
eiti miegõti ложиться спать
pėř atóstogas во время каникул
važiúoti autobusũ, troleibusũ схать авто-
бусом, троллейбусом
mókytis rùsų kalbõs изучать русский
язык

sportuoti, -uoja, -avo заниматься спортом
savaitė неделя

ГРАММАТИКА

Употребление предлогов *peĩ, prõ*

Aš einu <i>peĩ</i> gätvę. Peĩ vāsaraĩ męs geraĩ pailsęjome.	Я иду через улицу. За лето мы хорошо отдохнули.
--	--

Aš žiūriū <i>prõ</i> langą. Jis praėjo <i>prõ</i> manę.	Я смотрю через окно. Он прошел мимо меня.
--	--

Предлоги *peĩ, prõ* управляют винительным падежом.

Предлог *peĩ* употребляется при обозначении места и времени, а предлог *prõ* — при обозначении места.

На русский язык предлог *peĩ* переводится словами **через, сквозь; во время, в течение, за**, а предлог *prõ* — **через, сквозь; мимо**.

Обозначение времени

(*kada? — kada?*)

Часы		Дни недели	
pirmą	} va- lan- dą	pirmą	} vā- lan- dą
antrą		antrą	
trečią		trečią	
ketvirtą		ketvirtą	
penktą		penktą	
šeštą		šeštą	
septintą		septintą	
aštuntą		aštuntą	
devintą		devintą	
dešimtą		dešimtą	
vienąoliktą		vienąoliktą	
dvįliktą		dvįliktą	
pirmadienis	—	pirmadienį	
antradienis	—	antradienį	
trečiadienis	—	trečiadienį	
ketvirtadienis	—	ketvirtadienį	
penktadienis	—	penktadienį	
šeštadienis	—	šeštadienį	
sekmadienis	—	sekmadienį	

Ср. в русском языке: в час, в два часа и т.д.

Ср. в русском языке: в понедельник, во вторник и т.д.

Запомните:

kàs?		kada?	
rýtas	žiemą	rýtą	žiemą
dieną	pavásaris	diėną	pavásariį
vákaras	vásara	tą, aną, kiekvieną	vásarą
naktis	ruduį	naktį	rudenį

В литовском языке винительный падеж, обычно единственного числа, употребляется для обозначения времени (винительный времени).

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные или местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Peĩ gätvę.*

7. *peĩ* (gätvę, kėlias, sėdas, pąrkas, aikštė, kiėmas, miřkas; vāsara, žiemą, dieną, savaitė, valandą, pamoką).

2. *prõ* (pąrkas, sėdas, aikštė, kiėmas, miřkas, institutas, universitėtas, muziejus, teątras; jis, ji, aš, mės, jiė, jės).

II. Поставьте существительные в скобках в нужном падеже.

1. Vaikai ėjo *peĩ* (miřkas). 2. Mės važiávome *peĩ* (miėstas). 3. *Peĩ* (vāsara) jis geraĩ pailsėjo. 4. *Peĩ* (paskaitą) mės sėdėjome iĩ klausėmės. 5. Koloną eina *prõ* (universitėtas). 6. Ai tų eini *prõ* (muziejus)? 7. Grįžome *peĩ* (aikštė). 8. Jiė pastatė tiltą *peĩ* šitą (upė). 9. Dąrbaį jiė baigė *peĩ* (savaitė).

III. Прочтите предложения, заполните пропуски словами *kąd, ai*.

Образец: *Jis mán sākė, kąd gyvėna Vilniuje.*

Jis manė klausė, ai aš gyvenu Vilniuje.

1. Jis mán sākė, ... studijuoja Vilniaus universitetė. 2. Aš labai apsi-džiaugiau, ... gavaũ laiřką nuĩ draũgo. 3. Mąno vienas paįžstamas klausia, ... važiuoja šią vāsaraį Pąlangą. 4. Aš jau seniai žinaũ, ... tų domiesi lietuvių kalbą. 5. Aš tik šiaĩdien sužinėjau, ... jis studijuoja Kaũno poli-tėchnikos institutė. 6. Aš nežinaũ, ... gąlima teĩ nuvažiuoti autobusũ. 7. Aš negaliũ pasakyti, ... jis sutiko tą žmėgũ.

IV. Дополните предложения соответствующими по смыслу предлогами (*peĩ, prõ*).

1. Mės eĩname tiėsiai ... pąrką. 2. Jis važiavo ... universitetą. 3. ... šitą pąskaitą mės daũg nauįa išgiĩrdome. 4. ... tą pąmoką visi labai atidziaĩ klausėsi. 5. ... manė pravažiavo mašiną. 6. ... tą miřką eĩna kėlias. 7. Jiė grįžo ... institutą.

V. Ответьте на вопросы, используя предлоги *peĩ* или *prõ* и приведенные справа существительные и местоимения в требуемом падеже.

Образец: *Mės ėjome prõ muziejũ.*

1. Prõ kuĩ jūs ėjote?	muziejus
2. Kada tų geraĩ pailsėjai?	vāsara
3. Kada tās mokinỹs daũg išmoko?	šita pamoką
4. Kada visi atidziaĩ klausėsi?	tą pąskaitą
5. Prõ kuĩ pravažiavo autobusas?	aš
6. Peĩ kuĩ jūs grįžote namĩ?	pąrkas
7. Peĩ kuĩ eĩna tās tąkas?	miřkas
8. Prõ kuĩ jūs grįžote?	universitėtas

VI. Составьте предложения, используя приведенные словосочетания.

Образец: *Āš tuomet ėjai pė gātve.*

Peį gātve, peį pąrka, peį áikšte, peį žiema, peį vąsara, peį diena, peį pąmoka; pė instituta, pė muziejų, pė mane, pė jį.

VII. Прочтите вопросы и дайте утвердительный (положительный) и отрицательный ответ.

Образцы: *Aį tų buvai Klaipėdoje pąs draugą pė atostogas?*

a) *Taip, pė atostogas áš buvai Klaipėdoje pąs draugą.*

b) *Nė, pė atostogas áš nebuvai Klaipėdoje pąs draugą.*

1. *Aį tų sportavai pė atostogas?* 2. *Aį tų buvai kinė pė atostogas?* 3. *Aį tų buvai teatre pė atostogas?* 4. *Aį tų keliavai pė respubliką pė atostogas?* 5. *Aį tų pailsėjai pė atostogas?* 6. *Aį tų buvai muziejuje pė atostogas?* 7. *Aį tų buvai káime pė atostogas?*

VIII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. *Kodėl šiańdien anksti atsikelia Láima iį Rįmas?* 2. *Kelińta vąlanda jį nuėjo į autobusų stotėlę?* 3. *Kuį jį važiuoja?* 4. *Kąs dąr kartų važiuoja slidinėti?* 5. *Kąs jų láukia stotėlėje?* 6. *Kadą jį grįžo namo?* 7. *Ką Rįmas iį Láima veikė namiė vakarė?* 8. *Kadą jį nuėjo gulti?*

IX. Переведите на литовский язык.

1. Он идет через улицу. 2. За лето они хорошо отдохнули. 3. Мы сидели и смотрели через окно. 4. Он прошел мимо меня. 5. Мы завтракаем в восемь часов. 6. Я начинаю работу в девять часов. 7. Он вернулся домой вечером. 8. Я перевел статью. 9. Мы шли через лес. 10. Колонна идет мимо института. 11. Я ежедневно иду на работу мимо музея. 12. Мы вернулись через площадь. 13. Он окончил эту работу за неделю. 14. На этой лекции преподаватель рассказывал о республике. 15. Мимо меня проехал трактор. 16. Во время каникул я был у товарища.

X. Прочтите предложения, поставьте глаголы *pradėti*, *baįgti*, *grįžti* в нужной форме.

1. *Mės (pradėti) dąrba devińta vąlanda iį (baįgti) trėčia vąlanda.* 2. *Tėvas (pradėti) dąrba áštuńta vąlanda iį (grįžti) namo peńktą vąlanda.* 3. *Spektąklis (prasideda) septińta vąlanda iį (baįgtis) áštuńta vąlanda.* 4. *Jiė (pradėti) slidinėti devińta vąlanda iį (grįžti) namo ketvińta vąlanda.*

XI. Прочтите предложения, дополняя их приведенными справа словами.

1. *Áš noriu sužinoti, ... jis gąvo šitą láišką.*

aį

2. *Áš nežinau, ... jis važiuoja namo.*

kadą

3. *Aį jįs negąlitate pasakýti, ... jis atostogąuja šią vąsarą?*

kuį

4. *Aį jįs nežinote, ... jis skańto pąskaitą?*

kadą

5. *Áš negirdėjau, ... rytój skańto referąta.*

kąs

6. *Mės skańtėme laikraštyje, ... į Vilnių atvýksta studeńtų grupė.*

kad

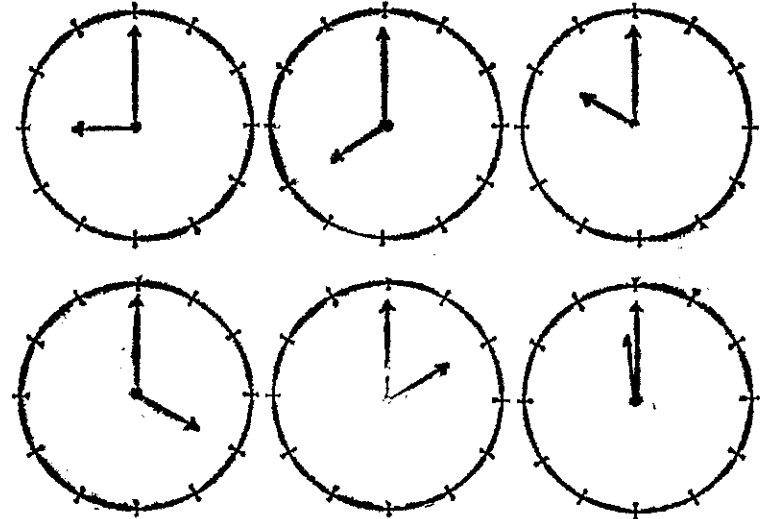
7. *Papąsakokite, ... jįs mątėte kelińnėje,*

ką

XII. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках в требуемой форме.

1. *Kadą jiė pradėjo slidinėti? (10 valandą).* 2. *Kadą tų pradėdi pąskaitą? (9 valandą).* 3. *Kadą prasideda iį kadą baįgiasi spektaklis? (7 valandą, 10 valandą).* 4. *Kadą tų pradėdi dąrba? (8 valandą).* 5. *Kadą jįs einate į kiną? (5 valandą).*

XIII. Укажите, какое время показывают стрелки часов на рисунке. Обратите внимание, что не все подписи под рисунками соответствуют времени, которое показывают стрелки часов.

antra	ketvirtą	dešimtą	devintą	ástuntą	dvýlikta
valandą	valandą	valandą	valandą	valandą	valandą
(dvi vąlan- dos)	(kėturios vąlandos)	(dėšimt valandų)	(devýnios vąlandos)	(ástuonios vąlandos)	(dvýlika valandų)

XIV. Ответьте на вопросы, используя заключенные в скобки названия дней недели в требуемой форме.

Образец. — *Kadą tų buvai koncėrte? (pirmądienis).*

— *Áš buvai koncėrte pirmądienį.*

1. — *Kadą Rįmas iį Láima eina slidinėti? (sekmądienis).* 2. — *Kadą jįs bųvote kinė? (šeštądienis).* 3. — *Kadą jįs bųvote instituto vakarė? (penktądienis).* 4. — *Kadą jįs sutińkate Olėgą? (pirmądienis).* 5. — *Kadą jis važiuoja namo? (antrądienis).* 6. — *Kadą jįs grįzote iš káimo? (ketvirtądienis).*

XV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Pirma valandą. — Kadą prasideda filmas? — Filmas prasideda pirmą valandą.*

a) 1. Trečià valandà. — Kadà jis baigia dárba? 2. Antrà valandà. — Kadà jùs baigiate pàmoà? 3. Penktà valandà. — Kadà tù grįžti namò? 4. Septintà valandà. — Kadà jùs grįžote iš teàtro? 5. Dešimtà valandà. — Kadà tù eini į dárba?

b) 1. Aštuntà valandà. — Kadà jùs pusryčiaujate? 2. Devintà valandà. — Kadà jùs pràdedate dárba? 3. Ketvirtà valandà. — Kadà jùs šiañdien baigiate dárba? 4. Penktà valandà. — Kadà jùs grįztate namò? 5. Vienúolikta valandà. — Kadà jùs einate gułti?

XVI. Ответьте на вопросы, называя указанные в скобках числительные.

Образец: *Keliñtà vālandą tù eini namò? (5)*
— *Àš einù namò penktą vālandą.*

1. Keliñtà vālandą tù pusryčiauji? (8)
2. Keliñtà vālandą pusryčiauja tàvo draūgas? (9)
3. Keliñtà vālandą jùs išvažiāvote slidinėti? (10)
4. Keliñtà vālandą jiè grįžo namò? (4)
5. Keliñtà vālandą ji pràdeda dárba? (7)
6. Keliñtà vālandą jis baigia dárba? (6)
7. Keliñtà vālandą tù baigėi vėfsti stráipsni? (11)

XVII. Переведите на литовский язык. Обратите внимание на употребление союзов и союзных слов (*kàd, aš, kadà, kaip, kà*).

1. Я знаю, что он прилежный студент. 2. Мы не знаем, придет ли наш учитель сегодня. 3. Скажи мне, когда придут наши товарищи. 4. Вы не можете сказать, как зовут нашего нового коллегу? 5. Пятрайтис сказал мне, что вы хорошо знаете Клайпеду. 6. Я не знаю, понравится ли тебе эта книга. 7. Расскажите нам, пожалуйста, как изменился Вильнюс.

XVIII. Ответьте на вопросы, используя словосочетание *Àš nežinaù, ...*

Образец: *Àš nežinaù, aš jis buvo paskaitojè.*

1. Aš jis buvo paskaitojè? 2. Aš ji pasitiñka sàvo draūgą stotyjè? 3. Aš tolli yrà aerodròmas? 4. Aš šitas studeñtas jau baigè kùrsini dárba? 5. Aš tàs turistas turi žemėlapi? 6. Aš tolli tàs miestas?

XIX. Ответьте на вопросы, используя соответствующие названия дней недели по образцу.

Образец: — *Kadà tù slidinėjai? (7)*
— *Àš slidinėjau sekmādieni.*

1. Kadà jis ėjo į parduotùvę? (3)
2. Kadà tù buvo paskaitojè? (2)
3. Kadà tù ėjai pàs gýdytojà? (4)
4. Kadà jùs buvo pàs dėstytojà? (6)
5. Kadà jis skaitė referātą? (5)
6. Kadà jùs grįžote iš kolúkio? (1)
7. Kadà mokiniai nesimòkè? (5)

XX. Составьте утвердительные ответы на вопросы.

Образец: — *Aš jis trečiādieni buvo Kaunè?*
— *Taip, trečiādieni jis buvo Kaunè.*

1. — Aš penktādieni tù buvo gamykloje? 2. — Aš antrādieni jis buvo ligoninėje? 3. — Aš ketvirtādieni jùs buvo fabrikè? 4. — Aš penktādieni tù buvo institutè? 5. — Aš šeštādieni jiè buvo mokykloje?

XXI. Составьте отрицательные ответы на вопросы, называя указанные справа числительные.

Образец: — *Aš antrą vālandą jis buvo mokykloje?*
— *Nè, pirma.*

1. — Aš trečiā vālandą tù buvo universitetè?	2
2. — Aš ketvirtą vālandą jùs buvo stotyjè?	5
3. — Aš dešimtą vālandą jis atėjo į dárba?	9
4. — Aš septiñtà vālandą jis grįžo namò?	6
5. — Aš vienúoliktà vālandą tù eini gułti?	12

XXII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Pirmādieni aš trečiādieni jis buvo Klaipėdoje? — Trečiādieni.*

1. — Antrādieni aš ketvirtādieni jùs buvo kinè? 2. — Penktādieni aš šeštādieni ji buvo koncèrte? 3. — Šeštādieni aš sekmādieni jiè buvo teatrè? 4. Kadà jis buvo muziejuje: ketvirtādieni aš penktādieni? 5. — Pirmādieni aš antrādieni prasideda egzaminas?

XXIII. Дайте краткие ответы на вопросы.

Образец: *Ketvirtādienis. — Kadà tù skaitei šitą žurnālą? — Ketvirtādieni.*

1. *Pirmādienis.* — Kadà jùs mātete šitą filmą? 2. *Antrādienis.* — Kadà jis sutiko sàvo draūgą? 3. *Trečiādienis.* — Kadà jis buvo konservatòrijoje? 4. *Ketvirtādienis.* — Kadà jùs mātete šitą balètą? 5. *Penktādienis.* — Kadà jiè buvo teatrè? 6. *Šeštādienis.* — Kadà jis važiuoja į Klaipėdą? 7. *Sekmādienis.* — Kadà jiè paprastai slidinėja?

XXIV. a) Составьте вопросы по образцу, используя приведенные справа местоимения.

Образец: — *Àš keliuosi septiñtà vālandą.*
— *Ò kadà tù keliesi?*

1. Àš pràdedu dárba deviñtà vālandą.	tù
2. Àš baigiù dárba penktą vālandą.	jùs
3. Àš grįžtù namò šeštą vālandą.	jis
4. Àš einù gułti vienúoliktà vālandą.	jiè
5. Àš einù į biblioteką septiñtà vālandą.	jòs

б) Спросите у своего товарища о распорядке его (ее) дня. Составьте диалог на эту тему.

XXV. Переведите вопросы на литовский язык и ответьте на них.

1. Когда вы завтракаете обычно? 2. Когда вы начинаете работать? 3. Когда вы готовите уроки? 4. Когда вы кончаете работать? 5. Когда вы возвращаетесь обычно домой? 6. Когда вы ложитесь спать?

XXVI. Ситуации: а) Товарищ приглашает вас в кино. Спросите у него, когда начинается и когда кончается фильм.

б) Товарищ приглашает вас пойти в музей. Спросите у него, когда и где встречается.

XXVII. Дайте краткие утвердительные (1) и отрицательные (2) ответы на вопросы.

Образец 1: — *Af tū mōki rūsu kalbā?*

— *Taīp, mōku.*

1. — *Af jūs mōkate lietūviu kalbā?* 2. — *Af Olēgas mōka lietūviškai?*
3. — *Af Rīmas mōka rūsiškai?*

Образец 2: — *Af jīs būvo Klaipēdoje?*

— *Nē, nebūvo.*

1. — *Af tū buvai Kaunē?* 2. — *Af jī būvo sekmādienj konservatori-
joje?* 3. — *Af tū matei šitā filmā?* 4. — *Af jīs klausēsi koncerto šeštādie-
nī?*

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Reikia vyresniū klausyti

Nāktj stipriai šalo. Dienā būvo giedrā. Keli vaikai susiriņko aīt Šešū-
pės kraīto.

— Eikime aīt lēdo, jau ūpē užšalo! — sāko Prānas.

— Eikime, eikime! — pritarē kiti iř jau ketino šokti aīt lēdo.

Tuđ metū prō vaikūs ējo žmogūs, kuris gyvėno priē ūpės. Jīs sāko:

— Neikite, vaikai! Ūpē vōs tik šiaūdien nāktj užšalo, iř lēdas dār visai
plōnas!

Trīs berniukai paklausē senūko iř nējo aīt lēdo. Bēt Prānas tārē:

— Kō čia klausyti tō sēnio! Jīs niekūs kalba! Iř kuř jīs gāli žinōti, kād
lēdas plōnas? Šiaūdien peř ūpē jīs nējo. Jūk āiškiai matyti, kōks puikūs
lēdas.

Prānas priējo priē ūpės, nusilėido nuđ kraīto, liņksmas užlipo aīt lēdo
iř pradējo čiudžti lgyiu kaip stiklas ledū.

— Žiūrēkite i manē! — šaukē jis sāvo draugāms. — Mātote, kōks pui-
kūs lēdas! Kiekvienas sēnis mėgsta kitūs mōkyti! Eikite šeī...

Tuđ metū lūžo lēdas pō kōjomis, iř berniukas iki kāklo įkrito i šaltā vān-
denj. Galējo jīs iř nuskēsti, jēi nē tās gerāsīs senūkas. Jīs ātnešē iř padavē
Prānui ilgā kārtj iř ištāukē jī iř vandeīs.

Prānas visas pabālo lgy sniēgas, drebējo nuđ šalčio. Jīs įbēgo i senū-
ko namūs, kuř senūko žmonā apvilko jī sausais drabūžiais. Prānas visā
vālandā išsēdējo šiltamē kambaryjē, kōl sušilo.

— Tāvo lāimē, kād tojē viētoje ūpē nebūvo gilī, — pasākē tās žmo-
gūs Prānui.

Pagal K. Sakalauską-Vanagėlį

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

reikia vyresniū klausyti надо старших
слушаться
aīt Šešūpės kraīto на берег (на берегу)
Шяшупе (река)
aīt lēdo на лёд, на льду

prō vaikūs мимо детей
priē ūpės у реки, к реке
klausyti sēnio слушаться старика
niekūs kalbėti говорить пустяки
nuđ kraīto от берега, с берега

žiužti ledū кататься на льду
eikite šeī идите сюда
iki kāklo по горло
gerāsīs senūkas добрый старик

iř vandeīs из воды
drebėti nuđ šalčio дрожать от холода
apvilkti sausais drabūžiais одеть в сухую
одежду

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kās atsitiko berniukai, kai neklausē vyrėsnio žmogāus.
2. Pasakykite, af jums tēko pačiām patirti af matyti panāšų atsitikimā. Papā-
sakokite.

УРОК 15

ТЕКСТ SUSITIKIMAS

Rytas. Šeštā vālandā. Dār ankstl, bēt Olēgas pabūdo. Dārbo diēnā
jīs kēliasi septiņtā vālandā. Tačiau šiaūdien rytā jīs kēliasi anksčiau —
apiē pusē septyniū, nēs pās jī atvažiuoja mōtina iš Leningrādo. Olēgas
nōri jā stotyjē pasitikti. Jīs džiaūgiasi — pās jī atvažiuoja mamā!

Olēgas įsijungia rādiją, atliēka rytinę mañkštā. Paskui jīs nusipraūsia,
apsireñgia iř sutvařko sāvo kambarj. Tadā pažiūri i laikrodj. Kiek lai-
ko? Jau āštuntā vālandā! Reikia skubėti. Eina prō duris iř skūba i stō-
tj. Koridoriuje jīs prisimena, kād kambaryjē liko gėlės. Jīs grįžta i kam-
barj iř pasiima.

Olēgas gāli sēsti i autobusā iř važiūoti iki troleibūso stotėlės, kuř rei-
kia pērsēsti. Dažnai iki troleibūso jīs eina pēščias. Bēt stotis toli nuđ jō
namū, iř šiaūdien jīs sēda i autobusā iř važiūoja iki troleibūso stotėlės.
Teñ jīs pērsēda i troleibūsa, iř troleibūsas greitai nūveža jī i stōtj. Jīs ne-
pavėluoja.

Štai atvėksta traukinys. Olēgas pamāto peronē mōtinā iř pasitiņka jā.
Jīs pasisvėikina. Ji džiaūgiasi, kād susitiņka sūnū.

— Kaip gyvenate? — klāusia Olēgas mōtinā.

— Āčiū. Neblogai gyvenū.

Jiē sēda i taksi iř važiūoja i Olēgo namūs. Namuosē jiē pusryčiāuja,
kalbasi apiē tai, kaip jī gyvenā, apiē Olēgo studijas. Tačiau dabař Olē-
gas netūri laiko ilgai kalbėtis. Jām reikia eiti i paskaitā.

— Dabař tū, mamā, gali pailsėti, — sāko Olēgas. — Šiaūdien iki
pietū mán yrā pāskaitos, o pō paskaitū susirinkimas. Jīs prasideda aņ-
trā vālandā iř baigiasi ketviřtā vālandā. Todėl apiē penktā vālandā grįž-
tū namō. Aš manāū, kād vakarē iř tū nōri nueiti i kinā arba pasivaikš-
čioti. O jēi nē, tai vakarē namiē gālime pasižiūrėti televizijā.

— Gerai. Tik ilgai neužtrūk!

— Nē, mamyte, aš greit grįžtū namō. Aš žinaū, kād tū pās manē esl
svečiuosē, nōri sū manimi pasikalbėti, kartū pabūti. Aš iřgi nōriu. Tād
iki pasimātymo!

susitikimas встреча
anksti рано
anksčiau пораньше
būsti, buūda, būdo просыпаться
laikrodīs, -džio часы
skubėti, skūba, -ėjo торопиться, спешить
gėlė цветок
tolī далеко
greitai быстро

iki pietū до обеда
kiek laiko сколько времени
nuō namū от дома
Olėgas netūri laiko у Олега нет времени
pō paskaitū после лекций
iki pasimātymo до свидания
sū juō с ним
iki gālo до конца
pasitikti, pasitiūka, pasitiko встретит

stotis, -iēs вокзал, станция
džiaūgtis, -iasi, -ėsi радоваться
jūngti, -ia, -ė включать
praūstis, -iasi, -ėsi мыться
reūgtis, -iasi, -ėsi одеваться
sėsti, sėda, sėdo садиться
vėluoti, -ūoja, -āvo опаздывать
pasisvėikinti, -ina, -ino поздороваться
stūdijjos учеба (в вузе)
ilsėti, ilsi, ilsėjo отдыхать
susirinkimas собрание
vāikščioti, -ioja, -iojo ходить, гулять
užtrūkti, užtrūka, užtrūko задержаться

atlikti rytinę maūkštą заниматься утренней гимнастикой
tvarkyti kambarį убирать комнату
ilgai neužtrūk долго не задержись

ГРАММАТИКА

Употребление предлогов *priēš, pō, ūž*

Priēš mūsū nāmą yrà skvēras.	Перед нашим домом есть площадь.
Priēš Pėrgalės diėnā mēs tvaīkėme aikštę.	Перед Днем победы мы убрали площадь.
Priēš vālandą aš baigiaū dārba. Visi kalbėjo priēš jī.	Я кончил работу час тому назад. Все высказались против него.

Jis vāikščioja pō sōdā.	Он ходит по саду.
Ji dāvė visiems pō obuolj.	Она дала всем по яблоку.

Šiaūdien aš budėjau ūž draūgā.	Сегодня я дежурил за товарища.
Pirkaū ūž rūblj mėšos.	Купил мяса за рубль.

Предлоги *priēš, pō, ūž* управляют винительным падежом.

Предлог *priēš* употребляется в основном при обозначении места, времени, противоположного направления, враждебности и др., предлог *pō* — места (при обозначении движения) и др., а предлог *ūž* — замещения, превышения, сравнения и др.

На русский язык предлог *priēš* переводится словами *перед, до, (тому) назад, против*, предлог *pō* — *по*, предлог *ūž* — *за*.

О предлоге *pō* с родительным см. Урок 20, с творительным — Урок 25. О предлоге *ūž* с родительным см. Урок 18, с винительным — Урок 31.

Возвратные глаголы (Sangraūžiniai veiksmāzodžiai)

Признаком возвратных глаголов в литовском языке является возвратная частица *-si* или *-s*.

В литовском языке возвратные глаголы без приставки имеют возвратную частицу в окончании (*skūstis, praūstis, mōkytis*), а с приставкой — между корнем и приставкой (*prasiėdėti, prisimiūti*), т. е., если к возвратному глаголу прибавить приставку, то возвратная частица ставится после приставки. Например:

kėltis — atsikėlti	reūgtis — pasireūgti
praūstis — nusipraūsti	kalbėtis — pasikalbėti
ruōštis — pasiruōšti	

Спряжение возвратных глаголов (без приставки)

skūstis I, domėtis II, mōkytis III		
Настоящее время		Прошедшее однократное время
aš	skutūosi, domiūosi, mōkausi	skutaūsi, domėjausi, mōkiausi
tū	skutiesi, domiesi, mōkaisi	skutaīsi, domėjaisi, mōkeisi
jīs, jī } jiė, jōs }	skūtasi, dōmisi, mōkosi	skūtosi, domėjosi, mōkėsi
mēs	skūtamės, dōmimės, mōkomės	skūtomės, domėjomės, mōkėmės
jūs	skūtatės, dōmitės, mōkotės	skūtotės, domėjotės, mōkėtės

Примечания: 1. Возвратные глаголы I и II спряжений настоящего времени в окончаниях I и 2-го лиц единственного числа вместо кратких гласных *u, i* имеют двугласные *uo, ie* (*aš skutūosi, domiūosi, tū skutiesi, domiesi*).

Все глаголы множественного числа в 1 и 2-м лицах вместо краткого *e* имеют долгий *ė* (*mēs skūtamės, dōmimės, mōkomės, jūs skūtatės, dōmitės, mōkotės*).

2. Возвратные глаголы в прошедшем однократном времени спрягаются так же, как и простые, только возвратные I и 2-о лица множественного числа имеют в окончании (перед возвратной частицей) долгий гласный *ė* (*mōkėmės, mōkėtės*).

Сопоставление окончаний простых и возвратных глаголов:

aš	{	ruošiu — ruošiuosi	tù	{	ruošì — ruošiesi
		rengiu — rengiuosi			rengl — rengiesi
		prausiu — prausiuosi			prausì — prausiesi
		nešù — nešiuosi			nešì — nešiesi
mēs	{	skutù — skutiuosi	jūs	{	skutì — skutiesi
		ruošiamė — ruošiamės			ruošiate — ruošiatės
		rengiamė — rengiamės			rengiate — rengiatės
		prausiamė — prausiamės			prausiate — prausiatės
nėšame — nėšamės	nėšate — nėšatės				
skutame — skutamės	skutate — skutatės				

Спряжение возвратных глаголов (с приставкой)

pasitikti I, prisiminti I	
Настоящее время	Прошедшее однократное время
aš	pasitinkù, prisimenu
tù	pasitinkì, prisimeni
jis, ji	pasitiñka, prisimena
jiė, jòs	
mēs	pasitiñkame, prisimename
jūs	pasitiñkate, prisimenate
	pasitikaũ, prisiminau
	pasitikai, prisiminei
	pasitiko, prisiminė
	pasitikome, prisiminėme
	pasitikote, prisiminėte

Примечание. Спряжение возвратных глаголов с приставкой не отличается от спряжения соответствующих невозвратных глаголов (*prasiđėti — pradėti, nusi-prausti — nuprausti*).

Особенности употребления возвратных глаголов

Обратите внимание, что в литовском языке, как и в русском, некоторые глаголы могут иметь возвратные формы.

Mótina prausia vaiką. Мать моет ребенка.	Berniukas pats prausiasi. Мальчик сам умывается.
Aš mókau draugą. Я учу друга.	Aš mókausi mokýkloje. Я учусь в школе.
Jis baigia darbą šeštą valandą. Он кончает работу в шесть часов.	Mano atostogos baigiasi rugpjúčio mėnesį. Мои каникулы кончаются в августе.
Jis pradeda darbą deviñtą valandą. Он начинает работу в девять часов.	Mano atostogos prasideda liepos mėnesį. Мои каникулы начинаются в июле.

Следует отметить, что отдельные возвратные глаголы в литовском языке соответствуют русским невозвратным глаголам. Например:

kėltis — вставать	Jis anksti kėliasi.
kalbėtis — беседовать	Jiė ilgaì kalbėjosi.
prisimiñti — вспоминать	Aš iř dabať prisimenu šita pókalbį.
pasitikti — встречать	Ji pasitiñka tėvą stotyjė.

Часть невозвратных глаголов литовского языка соответствует русским возвратным глаголам. Например:

grįžti — возвращаться	Aš vėlaì grįžau namò.
bijóti — бояться	Mergaitė bijójo egzámino.
užtrúkti — задержаться	Jis ilgaì užtrúko pàs draugą.

Некоторые глаголы имеют возвратную форму как в литовском, так и в русском языках. Примеры:

susitikti — встретиться	Jiė susitiko viėšbutyje.
džiaugtis — радоваться	Tėvai džiaugėsi, kád sùnus gerai išlaikė egzámina.
ruoštis } — готовиться	Jis ruošiasi eiti į teatrą.
reñgtis }	Dėstytojas reñgiasi paskaitai.

Перевод русских глаголов страдательного залога на литовский язык

Дом строится.	Namaį státo.
Работа выполняется.	Darba dirba (výkdo).
Овощи выращиваются.	Daržóves augina.
Текст переводится.	Tėkstą veřčia.

Примечание. В литовском языке отсутствуют возвратные глаголы страдательного залога.

Такие возвратные глаголы страдательного залога, как строится, выполняется, выращивается, переводится и др., на литовский язык переводятся невозвратными глаголами. Следует сказать, что эти глаголы переводятся также страдательными причастиями, напр.: Дом строится — *Namas státomas*. Работа выполняется — *Darbas dirbamas* (см. Урок 42).

Перевод на литовский глаголов *получаться, находиться, являться* (в некоторых значениях)

получаться	išeiti
Я стараюсь, но не получается. Что же получается?	Åš sténgiuosi, bét neišeina. Kaip čià išeina?

находиться	būti
Где он теперь находится? Где находится кинотеатр? Наш дом находится недалеко от центра.	Kuř jis dabař yrà? Kuř yrà kino teàtras? Mūsų nãmas yrà netoli ceñtro.

являться	būti
Он является студентом. Я являюсь старостой группы.	Jis yrà studente. Åš esù grupės seniūnas.

Примечание. Обратите внимание, что глаголы *находиться* и *являться*, употребляемые в данном значении, переводятся на литовский язык глаголом *būti*, а глагол *получаться* — *išeiti*.

Спряжение глаголов *ruošti, reñgti, prausti, kelti*

ruošti I, reñgti I, prausti I, kelti I				
Настоящее время				
àš	ruošiuosi	rengiuosi	prausiuosi	keliuosi
tù	ruošiesi	rengiesi	prausiesi	keliesi
jis, ji jie, jės	ruošiasi	rengiasi	prausiasi	kėliasi
mēs	ruošiamės	rengiamės	prausiamės	kėliamės
jūs	ruošiatės	rengiatės	prausiatės	kėliatės

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные и местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

1. prieš (aikštė, muziejus, parkas, jis, ji, àš, mēs, parduotuvė, vėkaras, savaitė, valandà, minutė).
2. pò (miestas, kaimas, kiemas, miškas, parkas, rūblis, kapeikà, kilogramas, obuolys, pištukas, knygà).
3. už (knygà, jis, ji, àš).

II. Поставьте заключенные в скобки существительные в требуемом падеже.

1. Mēs gyvėname prieš (muziejus).
2. Ař jūs prieš (parduotuvė) gyvėnate?
3. Jis stóvi prieš (àš).
4. Prieš (mēs) stovėjo mašinà.
5. Prieš (vėkaras) ėmė lýti.
6. Åš grįžau namò prieš (valandà).
7. Prieš (savaitė) àš pradėjau atostogàuti.
8. Vaikas važinėja dviračiu pò (kiemas).
9. Mēs ilgai váikščiujome pò (miškas).
10. Visi studentai gávo pò (knygà).
11. Vaikai gávo pò (rūblis).
12. Åš padėkójau draugui už (knygà).
13. Arklis stiprėsnis už (žmogus).

III. Дополните предложения соответствующими предлогами (*prieš, pò, už*).

1. Åš stóviu ... jį.
2. Jis gyvėno ... parduotuvę.
3. Ař tù tadà gyvenai ... muziejų?
4. Paskaità prasidėjo ... vėlandà.
5. Jis baigė savo darbà ... atostogas.
6. ... vėkarà pradėjo lýti.
7. Traukinys atėjo ... minutę.
8. Jis grįžo namò ... savaitę.
9. ... kiemà bėgiója vaikai.
10. Jiė ilgai váikščiujo ... parkà.
12. Vaikai gávo ... pištukà.
12. Visi mokiniai gávo ... knygà.
13. Åš esù žemėsnė (ниже) ... sėserį.
14. Jis gávo prėmijà ... savo darbà.

IV. Прочтите высказывания, составьте вопросы и ответьте на них утвердительно по образцу.

Образец: *Åš mėgstu váikščioti pò miškà. Ař tù irgi mėgsti? — Taip, àš irgi mėgstu váikščioti pò miškà.*

1. Mēs esame patėnkinti kelionė pò Tarýbų Lietuvà.
2. Mán labaì patiko ekskursija pò Vilnių.
3. Åš gyvenù prieš institutà.
4. Åš grįžau namò prieš savaitę.
5. Sekmadienį àš váikščiujau pò miestà.
6. Mēs gávome pò knygà.
7. Prieš manė stovėjo traktorius.
8. Åš gavaù pinigų už darbà kolūkyje.

V. Ответьте на вопросы, используя предлоги *prieš, pò* и приведенные справа слова в соответствующем падеже.

1. Kuř jūs gyvėnate?	<i>muziejus</i>
2. Kuř tù stóvi?	<i>tù</i>
3. Kuř stovėjo mašinà?	<i>mēs</i>
4. Kadà pradėjo lýti?	<i>vėkaras</i>
5. Kadà tù grįžti?	<i>valandà</i>
6. Kadà Pėtras pradėjo atostogàuti?	<i>savaitė</i>
7. Kuř važinėjasi berniukas?	<i>kiemas</i>
8. Kuř jūs váikščiujote?	<i>miškas</i>
9. Kà gávo mokiniai?	<i>knygà</i>
10. Kà gávo vaikai?	<i>rūblis</i>

VI. Сформулируйте вопросы к выделенным словосочетаниям.

Образец: *Jis gyvėna prieš Lėnino aikštę. Kuř jis gyvėna?*

1. Mės keliavome *põ respùblika*.
2. Jis norėjo baigti savo darbą *priš Spàlio šveitę*.
3. Mės gyvėname *priš parduotuvę*.
4. Jis stovėjo *priš manė*.
5. Aš grįžau namõ *priš vālandą*.
6. Vaikai bėgiõja *põ aikštę*.
7. Mergaitės gāvo *põ knygą*.
8. Mės stovėjome *priš pavėikslą*.
9. Keliõneje *põ Tarýbų Liėtuvą* mūsų grupė aplankė Pālangą ir Nėringą.

VII. Составьте предложения с использованием нижеследующих словосочетаний

Priš muziejų, prieš parduotuvę, prieš manė, põ kiemą, põ miestą, põ mišką, põ sõdą, prieš savaitę, prieš vālandą, prieš metus, prieš atostogas, prieš vākarą, põ rublį, põ õbuolį, põ knygą, põ respùblika, už darbą, už jį, už draugą.

VIII. Проспрягайте глаголы в возвратной и не возвратной форме настоящего и прошедшего однократного времени.

Reĩgti, ruõšti, praũsti, nėšti, kalbėti.

IX. Прочтите предложения, заполните пропуски возвратными глаголами в нужной форме.

1. — Kuř tũ ruõšiesi eiti?	4. — Ař jũs jau praũsiatės?
— Aš ... eiti i pāskaitą.	— Taip, mės dabař ...
2. — Kaip tũ jautiesi?	5. — Kuř jũs susitikote?
— Ačiũ, aš geraĩ ...	— Mės ... geležiñkelio stotyjė.
3. — Kuř tũ ilsiesi šiā vāsara?	6. — Ką tũ prisimeni?
— Šiā vāsara aš ... Palangojė.	— Aš ... keliõnę põ respùblika.

X. Составьте предложения, используя приведенные слова в требуемой форме

Образец: *Aš kalbuosi sũ juõ apie darbą.*

Aš	kalbėtis sũ juõ apie	dãrbas
Mės		mõkslas
Jũs		spõrtas
Brõlis		mėnas
Sesuo		filmas
Jũs		spektãklis
Tũ		šeimà

XI. Прочтите предложения, ставя вместо точек окончания возвратных глаголов.

1. — Apie ką jũs kalbėj...? — Mės kalbėj... apie egzaminą.
2. — Kaip jũs dabař jauč...? — Mės dabař jauč... geraĩ.
3. — O kaip tũ jaut...? — Ačiũ. Aš jauč... taip pat geraĩ.
4. — Ař tũ jau praus...? — Taip, aš jau praus....
5. — Ař tũ anksti kel...? — Taip, aš kel... anksti.
6. — Kuř tũ mók...? — Aš mók... institutė.

(*Kalbėtis, jaũstis, praũstis, kėltis, mókytis*)

XII. Прочтите предложения и ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: *Jis jau reĩgiasi. — O jũs ař reĩgiatės?*
— *Mės irgi jau reĩgiamės.*

1. Anàs ligõnis jau ganà geraĩ jaučiasi. — O kaip jaučiatės jũs?
2. Stasys jau kėliasi. — O jũs ař kėliatės?
3. Māno dukterė ilsisi põ darbo. — O jũs ař ilsitės põ darbo?
4. Tėvėlis aũnasi batũs. — O jũs, vaikai, ař aũnatės batũs?
5. Aš velkũosi pãltą. — O jũs ař velkatės pãltą?
6. Tāvo mamà dažnai praũsiai. — O tũ, Birũte, ař dažnai prausiesi?
7. Mės jau kėliamės. — O jũs ař jau kėliatės?
8. Svėčias jau velkasi švařką. — O tũ ař jau velkiesi švařką?
9. Māno brõlis geraĩ prisimena tavė. — O tũ jĩ ař prisimeni?

XIII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в требуемой форме.

1. Aš (*aũtis*), (*praũstis*) ir einũ i pāskaitą.
2. Mės greitai (*apsireĩgti*) ir (*eiti*) kartũ.
3. Ař tũ (*džiaũgtis*), kãd mės susitikome?
4. Dabař aš (*mókytis*) istõriją.
5. Mės (*tikėtis*) matyti jũs rytõj pàs savė.
6. Aš tuojaũ (*kėltis*), (*reĩgtis*) ir einũ.
7. Ař tũ (*kėltis*)?
8. Aš (*kėltis*), bėt draũgas dár (*nesikėlti*).

XIV. Переведите на литовский язык. Обратите внимание на возвратные глаголы.

1. Сегодня студенты едут в Клайпеду. Они радуются, что могут туда поехать.
2. Ты снова видишь своего друга и радуешься.
3. Мы всегда вспоминаем нашего преподавателя.
4. Вы часто вспоминаете наш разговор?
5. Рабочие беседуют о своей работе.
6. Туристы беседуют о нашей республике.
7. Мы беседовали о нашей учебе.
8. Преподаватель готовится пойти на лекцию.
9. Кого ты встречаешь сегодня на вокзале?

XV. Прочтите предложения. Сформулируйте вопрос к каждому ответу.

Образец: *Mės nesidžiaũgiame. Ař jũs džiaũgiatės?*

1. Mikas dabař nė visai geraĩ jaučiasi.
2. Šiā vāsara aš ilsiuosi pàs savo brõlij.
3. Vaikas ruõšiasi eiti i mokýklą.
4. Mės kalbėjomės apie egzaminą.
5. Aš prausiuosi kiekvieną rytą ir vākarą.
6. Aš velkũosi pãltą.
7. Aš tuoĩ skutũosi ir einũ.

XVI. Прочтите предложения и ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: *Aš jau apsilvilkũu švařką. — O tũ? — Aš dár neapsilvilkũu.*

1. Tāvo draũgas jau apsirėngė. — O tũ?
2. Aš jau nuslaviau batũs. — O jis?
3. Tāvo draũgė jau apsilvilkõ suknėlę. — O tũ?
4. Kaimýnai jau atsikėlė. — O jũs?
5. Mės jau nusiprausėme. — O berniũkai?
6. Aš jau užsidėjau skrybėlę. — O jis?
7. Dėstytojas tavė geraĩ prisimena. — O tũ?

XVII. Составьте предложения и прочтите их.

Vardiniũkas		Galiniũkas
Mės	atsimiĩti	tàs susirinkimas
Studeĩtas		tàs egzãminas
Mokinýs		tà pamokà
Aš		tà keliõnė
Jis		tà dienà
Kursãntai		tàs põkalbis

XVIII. Дополните предложения приведенными справа глаголами в форме настоящего времени.

1. Māno dėdės būtas ... Kapsūko gātvėje.
2. Aš dažnai ... tą įvyki.
3. Olėgas ..., kād pās jī atvažiāvo mótina.
4. Štai ... autobusas. Tāu reikia sėsti
į jī iř važiūoti iki gālo.
5. Šiañdien ... māno draūgas.
Aš ... jī stotyjė.
6. Aš nežinaū, kadā ... susirinkimas.
7. Jis ... namō apiē septiñtą valandą, bėt šiañdien jis

būti
prisimiñti
džiaūgtis
atvažiūoti

atvỹkti
pasitikti
prasidėti
grįžti
vėluoti

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Где находится гостиница? Гостиница находится на этой улице.
2. Где вы сейчас находитесь? Мы сейчас находимся в университете.
3. Где он находится? Он находится дома.
4. Где сейчас находятся ваши студенты? Они находятся здесь.
5. Где находится ваша квартира? Наша квартира находится на улице Капсукаса.
6. Где находится ваш дом? Мой дом находится в микрорайоне.
7. Где вы теперь находитесь? Мы теперь находимся в общежитии.

XX. Составьте предложения со следующими словами и оборотами.

1. teñ, kalbėtis, māno, draūgas.
2. Onā, vėluoti, į, paskaitā.
3. aš, išeiti, į, dārbas, aštuntā valandā.
4. aš, būti, dārbas, apiē, devintā valandā.
5. kaip, šiañdien, jaūstis, jūsu, vaikas.
6. anās, studeñtas, daryti, mankštā, apiē, septintā valandā; tadā, jis, pusryčiāuti, iř, eiti, į, institūtas.
7. aš, dažnai, prisimiñti, šitas, filmas; jis, mán, labai, patikti.
8. aĩ, jūs, galėti, išveřsti, šitas, tėkstas?
9. aš, prašyti, jūs, įjūngti, rādijo imtūvas.
10. kadā, tū, rytas, pabūsti?
11. aš, visadā, pabūsti, apiē, septintā valandā.

XXI. Ответьте на вопросы.

1. Kadā jūs atsikeliате dārbo diėnā? 2. Aĩ būvo šiañdien universitetė susirinkimas? 3. Aĩ tū kalbėjaisi sū dėstytoju apiē savo kūršinį dārba? 4. Kuō jūs važiūojate namō: autobusū aĩ troleibusū? 5. Kadā tū grįžti pō dārbo namō? 6. Aĩ tū eini rytōj į susirinkimā?

XXII. Составьте ответы на вопросы, используя указанные слова и словосочетания.

1. *Kaip prasideda jūsu dārbo dienā?*
(Pabūsti, atsikėlti, nusipraūsti, apsireñgti, įjūngti rādiją, atlikti rytinę mañkštā, pusryčiāuti, kambarį sutvarkyti, eiti į institūtā).
2. *Kaip jūs vykstate į institūtā?*
(Išeiti iš namū, eiti į stotėlę, laukti, lipti į autobusā, važiūoti, išlipti, eiti, pėsčias, iki institūto).
3. *Kā jūs veikiate pō paskaitū?*
(Baigtis, pāskaitos, eiti namō, namiē pietāuti, pailsėti, knygā skaityti, eiti, į, bibliotekā).
4. *Kā jūs veikiate vakarė?*

(Pailsėti, knygā skaityti, vakarieniāuti, rādijo klausyti, televiziją žiūrėti, ruōštis rytdienai, kaĩtais į kinā nueiti, į teatrā nueiti, į koncertā nueiti, pasivaikščioti, susitikti sū pažįstamais, nueiti pās draūgā).

XXIII. Составьте предложения, используя нижеследующие слова.

Atsikėlti, nusipraūsti, prisimiñti, pasitikti, džiaūgtis, grįžti, ruōštis, pasireñgti, išvỹkti, kalbėtis, reñgtis, susitikti, pasitikti.

XXIV. Переведите на литовский язык.

1. Он едет в институт.
2. Вы выходите здесь?
3. Ты помнишь этот разговор?
4. Когда он выходит из дома?
5. Вы выходите здесь из автобуса? Да, я здесь выхожу.
6. Обычно я еду в университет на автобусе, и в половине девятого я уже нахожусь в университете.
7. Я никогда не опаздываю.
8. Когда начинаются завтра лекции в институте?
9. Сестра радуется, что ты хорошо учишься.
10. Вечером я обычно отдыхаю, хожу в кино или в театр.
11. Ты возвращаешься домой завтра? Да, я возвращаюсь в девять часов вечера.
12. Кто встречает тебя сегодня на вокзале?
13. Сын радуется, что он хорошо отве тил урок.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Akordeonistas

Tai atsitiko māno tėviškėje. Aš čia nebuvaū kėtverius metūs. Išėjaū pasivaikščioti pō laukūs, pō pievas iř pamačiaū netoli miškėlyje kāpa.

Kienō čia kāpas? Sunkū būvo pasakyti. Tačiaū aš jutaū, jōg tai kareivio kāpas.

Kitą diėnā aš nuejaū prieš kāpo iř pamačiaū, kād teñ stōvi berniukas iř grōja akordeonū. Aš nesuprataū, kodėl jis grōja prieš kareivio kāpo.

Paskui viską sužinōjau. Pasirōdo, kād tojė vietoje kāro metu veikė partizanai. Vienas iš jų, Pėtras, mokėjo gražiai grōti akordeonū. Tadā jis susidraugāvo sū vienu berniukū, kurį partizanai išgėlbėjo iš dėgančio nāmo. Pėtras mokė berniukā akordeonū grōti. Kai geraĩ išmoko, berniukas ėmė grōti partizanams. Berniukas visadā stėngėsi grōti taip, kaip iř Pėtras grōjo, iř gālvą laikyti taip pat, kaip iř jō mokytojas.

Bėt štai vienā kaĩtā Pėtras negrįžo, jī rādo tik pō keliū dienū sūžeista. Pařnešė partizanai jī pās savė. Būvo matyti, kād Pėtras miršta.

— Štai iř viskas, — pasākė Pėtras. — Taip lėidziasis saulė...

Berniukas tadā labai veikė.

— Neveĩk, — tyliai kalbėjo Pėtras. — Saule nusilėidžia iř vėl pakyla. Neveĩk. Jūk aš nemirštu. Ąrmija ateina...

Jis dār paglōstė berniuko gālvą.

— Pasakyk, kād manė palaidotų šitoje vietoje. Ő tū ateik čia pagrōti mán. Jūk aš patš negalėsiu. Pažadėk, — tyliai kalbėjo jis, — pažadėk. Akordeonā pasiĩmk. Aš nemirštu, nė....

Vėliaū aš tą berniukā nė kaĩtā mačiaū prieš kāpo miškėlyje.

Pagal M. Sluckį

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

kėtverius metūs четыре года
 p̄o laukūs, p̄o p̄ievas по полям, по лугам
 kareivio k̄apas могила солдата
 priė k̄apo у могилы
 k̄aro metū во время войны
 gr̄oti akordeon̄u играть на аккордеоне

susidraugauti sū berniukū подружиться с мальчиком
 išgėlbėti iš dėgančio n̄amo вынести из горящего дома
 p̄o keliū dienū через несколько дней
 r̄asti sūžeistą найти раненого

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite apie berniuką, kuris gr̄ojo priė k̄apo.
2. Pasakykite, kodėl berniukas teñ gr̄ojo.

УРОК 16

ТЕКСТ GIMIMO DIENÀ

Šiañdien – Láimos gimimo dienà. Į j̄os gimimo diėnà atėjo j̄os iř Rimo draugai, Rimo tėvai iř br̄olis, br̄olio žmonà. Láimos tėvai nedalyvauja, n̄s jiė negalėjo atvažiuoti. Vakare jiė paskaĩbino iš Klaipėdos, pasveikino dukterį, palinkėjo sėkmės iř pažadėjo netrukus atvažiuoti į Vilnių.

Dab̄ar svečiai sėdi Rimo kambarijė, klaūsosi m̄zikos. Láima iř j̄os draugės dėgija stàlą.

Диалог

Jonas. Olėgai, l̄abas v̄akaras! Ilgai aš nemačiau tavės. Norėjau v̄akar pakviesti tavė į kinà, norėjau pasikalbėti, b̄et tavės nebūvo namiė. Ō p̄o kino seãso užeiti p̄as tavė arbà paskaĩbinti nebenorėjau – būvo jau dv̄ylikta valandà.

Olegas. Aš buvau svečiuosė p̄as draugà.

Jonas. Aĩ aš pažįstu jį?

Olegas. Taip, pažįsti. Tai Rimas. V̄akar p̄as juos būvo gimimo dienà.

Jonas. Aĩ Rimo?

Olegas. Nė, Láimos, Rimo žmon̄s.

Jonas. Ō kàs dár teñ būvo?

Olegas. Rimo tėvai, j̄o br̄olis, br̄olio žmonà, Láimos draugės, Rimo draugai.

Jonas. Ō Láimos tėvai?

Olegas. Jū nebūvo. Jiė gyvėna Klaipėdoje, negalėjo atvažiuoti. Apskritai būvo malonū. Linksmai daināvome, šokome. Aš nežinójau, kàd Láimos labai gėras balsas.

Jonas. Aĩ ji gerai dainuoja?

Olegas. Taip, labai gerai. Anksčiau ji mažaĩ dainavo. Dabaĩ išmoko. Ji dažnai dainuoja institutė.

Jonas. Įdomū. Pirmà kartà girdžiū. Džiaugiūsi, kàd taĩp m̄ūsų pažįstamų yrà tokiū gerū daininiūkų.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

Šiañdien Láimos gimimo dienà. Сегодня день рождения Лаймы.
 Aš nežinójau, kàd Láimos gėras balsas. Я не знал, что у Лаймы хороший голос.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

dalyvauti, -auja, -avo участвовать
 skaĩbinti, -ina, -ino звонить
 sveikinti, -ina, -ino поздравлять
 žadėti, žada, žadėjo обещать
 netrukus вскоре
 linksmai весело
 įdomū интересно
 balsas голос
 m̄zika музыка
 klausyti, klausosi, klausėsi слушать
 kvieiti, kviečia, kvietė приглашать
 malonū приятно
 apskritai вообще
 girdėti, girdi, -ėjo слышать
 džiaugtis, -iasi, -ėsi (kuo?) радоваться
 daininiūkas певец

* * *

taĩp pažįstamų среди знакомых
 gimimo dienà день рождения
 dėngti stàlą накрывать стол
 pirmà kartà первый раз
 linkėti sėkmės пожелать успеха
 p̄as juos у них
 sū Vilniumi с Вильнюсом
 man̄ atrodo мне кажется
 dėžutė короб(оч)ка
 saldainis, -io конфета
 butelis, -io бутылка
 vanduo вода

ГРАММАТИКА

Родительный падеж существительных (ед. ч.)

(Daiktavardžių kilminiūkas)

– Kienō čià tėvas? – Чей это отец?
 – Čià Láimos tėvas. – Это отец Лаймы.

Именительный падеж кто? что? (kàs?)	Родительный падеж кого? чего? (k̄o? kienō?)	Окончание
studeĩtas l̄angas svėčias ḡydytojas br̄olis s̄asiuvinis kambar̄ys	studeĩto l̄ango svėčio ḡydytojo br̄olio s̄asiuvinio kambario	-(i)o

Именительный падеж кто? что? (kàs?)	Родительный падеж кого? чего? (kõ? kienõ?)	Окончание
sūnūs muziējus koridorius	sūnāūs muziējaus koridoriaus	-(i) aus
ruduõ	rudeñs	-ens
knygà auditòrija vyšnià	knýgos auditòrijos vỹšnios	-(i)os
studeñtē klāsē	studeñtēs klāsēs	-ēs
akis	akiēs	-ies

Запомните:

1. Если у существительных в именительном падеже окончание основы твердое (с твердым согласным перед окончанием), то и в родительном оно твердое, а если в именительном мягкое (с мягким согласным перед окончанием), то и в родительном основа оканчивается на мягкий согласный (в этом случае ставится буква *i* — знак смягчения): *lāngas* — *lāngo*, *sūnūs* — *sūnāūs*, *knygà* — *knýgos*, *svēčias* — *svēčīo*, *koridorius* — *koridoriaus*, *vyšnià* — *vỹšnios*.

2. Существительное *martī* во всех падежах (кроме именительного) имеет окончания II склонения (как *vyšnià*): *martī*, *marčīõs*, *marčīai* и т. д.

3. У существительных *sesuõ*, *duktē* в родительном падеже окончание -s (вместе с суффиксом -er-): *sesuõ* — *sesērs*, *duktē* — *dukteĩrs*. См. Приложение 1.

Употребление родительного падежа с глаголом
в отрицательной форме

kā?	kõ?
Jis rāšo <i>láiška</i> .	Jis nerāšo <i>láiško</i> .
Ji skaĩto <i>knýga</i> .	Ji neskaĩto <i>knýgos</i> .
Aš mataũ jĩ.	Aš nemataũ jõ.
Mēs žinome <i>kēlià</i> .	Mēs nežinome <i>kēlio</i> .

Запомните:

В литовском языке переходные глаголы с отрицанием обязательно требуют родительного падежа.

Употребление существительных в родительном падеже после глагола *nėrà*

Утвердительное значение	Отрицательное значение
Šiañdien { <i>yrà</i> <i>bũvo</i> } <i>tėvas namiẽ</i> .	Šiañdien { <i>nėrà</i> <i>nebũvo</i> } <i>tėvo namiẽ</i> .
Сегодня отец дома (был дома).	Сегодня отца нет (не было) дома.
Miestė { <i>yrà</i> <i>bũvo</i> } <i>stadiõnas</i> .	Miestė { <i>nėrà</i> <i>nebũvo</i> } <i>stadiõno</i> .
В городе есть (был) стадион.	В городе нет (не было) стадиона.

Конструкция *Aš neturiũ...* (У меня нет...)

— Aĩ jũs netũrite tõ <i>žodýno</i> ?	Нет ли у вас этого словаря?	
— Nė. (<i>Aš neturiũ tõ žodýno</i> .)	Нет. (У меня нет этого словаря.)	
<i>Aš neturiũ</i>	У меня	} нет этой книги
<i>Tũ neturi</i>	У тебя	
<i>Jis neturi</i>	У него	
<i>Ji neturi</i>	У нее	
<i>Mēs netũrime</i>	У нас	
<i>Jũs netũrite</i>	У вас	
<i>Jiẽ neturi</i>	У них	
<i>Jõs neturi</i>	У них	} не было этого журнала
<i>Aš neturėjau</i>	У меня	
<i>Tũ neturėjai</i>	У тебя	
<i>Jis neturėjo</i>	У него	
<i>Ji neturėjo</i>	У нее	
<i>Mēs neturėjome</i>	У нас	
<i>Jũs neturėjote</i>	У вас	
<i>Jiẽ neturėjo</i>	У них	
<i>Jõs neturėjo</i>	У них	

Родительный падеж несогласованного определения

Vilniaus gyvėn- tojas	житель Виль- нюса	lietuvių kalbà	литовский язык
brólio žmonà	жена брата	rùsų kalbà	русский язык
universitèto stu- deñtas	студент универ- ситета	Tarybų Lietuvà	Советская Литва
Láimos tėvai	родители Лай- мы	jūros vanduo	морская вода
žmonōs brólis	брат жены	Vilniaus rajonas	Вильнюсский район
Láimos būtas	квартира Лаймы	pioniėrių kam- barỹs	пионерская ком- ната

Примечания: 1. Родительный падеж существительного в роли определения указывает на происхождение, принадлежность, название предмета и т. д.

2. Обратите внимание на порядок слов: в литовском языке родительный падеж несогласованного определения стоит перед определяемым словом. Ср.: в русском языке — после определяемого слова.

3. Несогласованное определение в родительном падеже на русский язык переводится или несогласованным определением, т. е. существительным, или согласованным определением, т. е. прилагательным.

Родительный падеж личных местоимений

Обратите внимание на родительный падеж личных местоимений и их употребление.

Именительный падеж		Родительный падеж	
àš buvau	} namiš	manēs	меня
tù buvai		tavēs	тебя
jis buvo		jō	его
ji buvo		jōs	ее
mēs buvome		mūsų	нас
jūs buvote		jūsų	вас
jiē buvo		jū	их
jōs buvo		nebūvo	не было
		namiš	дома

Личные местоимения с глаголами в отрицательной форме, как и существительные, употребляются в родительном падеже. Примеры:

Jiē pažįsta manē.	Jiē nepažįsta manēs.
Они знают меня.	Они не знают меня.
Jōs kvietė tavē.	Jōs nekviėtė tavēs.
Они приглашали тебя.	Они не приглашали тебя.

eiti	идти	ateiti	прийти
vaziuoti	ехать	atvaziuoti	приехать
skambinti	звонить	paskambinti	позвонить
žadėti	обещать	pažadėti	пообещать
dainuoti	петь	padainuoti	спеть
dengti	накрывать	padengti	накрыть

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Jūsų tėvas fizikos aš chemijos dėstytojas?*
— *Mano tėvas yrà fizikos dėstytojas.*

1. — *Čia vyro aš žmonōs tėvai?* 2. — *Šitas kambarỹs mótinos aš tėvo?* 3. — *Šita knyga brólio aš jō žmonōs?* 4. — *Šitas žodýnas duk-
tėis aš sūnaus?* 5. — *Šitas žurnàlas tàvo aš jōs?*

II. Дополните предложения, используя приведенные справа слова в требуемой форме.

Образец: *Aš skaitau draugo (studeñto, studeñtės) láiška.*

1. Aš skaitau ... láiška.	} draugas, studeñtė, studeñtas
dėstytojas, mokytojas
profėsorius, gýdytojas
vadovas, aspirantas
sūnus, láima, duktė, mótina,
tėvas, brólis, sesuō
2. Añt stàlo yrà ... knýgos.	
3. Jám patiko ... pranešimas.	
4. Spintoje yrà ... daiktaĩ.	
5. Jis pàkvietė ĩ ... gimimo diėna.	

III. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках в нужном падеже.

Образец: — *Apiē kà jūs nòrite papàsakoti? (Vilnius, universitė-
tas).*
— *Aš nòriu papàsakoti apiē Vilniaus universitètà.*

(Vilnius, miestas; respùblika, sòstinė; Láima, mótina; Jōnas, brólis;
draugas, kambarỹs; dėstytojas, paskaità; duktė, būtas; sesuō, tėvas).

IV. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец: *Kienō yrà šitas (tàs, anàs) pòrtfelis? (mókytojas, mào
sesuō, šitas studeñtas).*
Šitas pòrtfelis mókytojo.
Tàs pòrtfelis mào sesėrs.
Anàs pòrtfelis šito studeñto.

1. *Kienō šita knyga? (mào brólis, jū duktė, jō draugas).* 2. *Kienō
šitas referàtas? (gýdytojas, inžiniėrius, aspirantas).* 3. *Kienō šitas láiškas?
(turistas, jū sūnus, mūsų mókytojas).* 4. *Kienō šita vietà? (anàs studeñ-
tas, mào draugas, tàvo sesuō).*

V. Составьте словосочетания из несогласованного определения и определяемо-
го слова.

Образец: *(Komjaunimas) susirinkimas.*
Komjaunimo susirinkimas.

(Mokyklà) v akas, (pioni rius) k kl rai stis, (kl s ) komjaunu liai, (sp rtas) aik st , (kol k is) s das, ( z sienis) turistas, (pedagogika) fakult tas, (li uadis) poetas, (gimimas) diena, (dir ktorius) kabin tas, (sp rtas) s l .

VI. Прочтите предложения, составьте вопросы и ответьте на них, используя глагол *tur ti* с отрицанием в настоящем или прошедшем времени.

Образец: *Jis turi pie t k . O t ?*
 – * s neturi  pie t ko.*

1. T s studente s turi jo  odyn . 2. T vo br lis turi dviratj. 3. M no sesu  turi  it  knyg . 4. Jis turi  it  vadov lj. 5. J s  drauėgas turi jo laikrodj. 6. T  studente t  turi br lj.

VII. Переведите на литовский язык.

1. – У тебя есть словарь? – Нет, у меня нет словаря. 2. – У него есть дочь? – Нет, у него нет дочери, у него есть сын. 3. – У вас есть часы? – Нет, у меня нет часов. 4. У вашего друга есть брат? – Нет, у него нет брата.

VIII. Ответьте на следующие вопросы отрицательно.

1. A  j s jau atlikote pratim ? 3. A  jūs turite lietuvj –r s  kalb   odyn ? 3. A  jūs turite  i  knyg ? 4. A  jūs turite br lj? 5. A  j s pa izstate  it  gydytoj ? 6. A  j s sutikote s vo drau g ?

IX. Дополните предложения, преобразуя приведенные справа слова в конструкции с родительным падежом.

Образец: *Jis dirba ... (gamykl , laboratorija).*
Jis dirba gamy klos laboratorijoje.

1. L�ima gerai pa�izsta ...	<i>Klaip�da, miestas</i>
2. Ji dirba ...	<i>institutas, biblioteka</i>
3. M�s susitikome ...	<i>L�ninas, aik�st�</i>
4. Ji� buvo ...	<i>universit�tas, klubas</i>
5. J�s �eim� gyv�na ...	<i>M. K. Čiurlionis, gatv�</i>

X. Составьте предложения по образцу.

Образец: *L imos tėvai. Susipažinkite,  i  L imos tėvai.*

1. Vyro drauėgas. 2. Rimo sesu . 3. Ol go  mon . 4. L imos drau g . 5. Birut s vyras. 6. J no vadovas.

XI. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *L ima i  J nas yr  br lis i  sesu .*
 – *Kien  br lis yr  J nas?* – *J nas yr  L imos br lis.*
 – *Kien  sesu  yr  L ima?* – *L ima yr  J no sesu .*

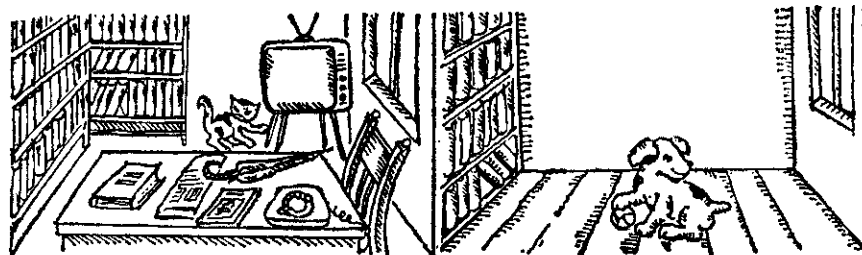
1. Marj�t� i� Gediminas yr� vyras i� �mon�.	– Kien� drau�g� yr� L�ima?
– Kien� �mon� yr� Marj�t�?	– Kien� drau�g� yr� Birut�?
– Kien� vyras yr� Gediminas?	3. J�nas i� Ol�gas yr� drau�g�i.
2. L�ima i� Birut� yr� drau�g�s.	– Kien� drauėgas yr� J�nas?
	– Kien� drauėgas yr� Ol�gas?

XII. Составьте предложения по образцу.

Образец: *Puodukas vande s. Pr som duoti puoduk  vande s.*

1. B telis pieno. 2. B telis kefyro. 3. Kilogramas cukraus. 4. D  t s saldainj. 5. Stiklin  pieno. 6. Stiklin  arb tos. 7. Puodukas kav s.

XIII. Сопоставьте эти рисунки. Назовите, какие предметы отсутствуют на втором рисунке по сравнению с первым.

Образец: * itame kambaryj  n r  k d s.*

XIV. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: – *A  yr   i  knyg  spinta?*
 – *N ,  i  n r  knyg  spintos.*

1. A  yr  koridoriuje laikrodis? 2. A  yr  te  st las i  k d ? 3. A  yr  gydytojas j s  moky kloje? 4. A  yr  j s  miest  viešbutis? 5. A  yr  j s  nam  liftas? 6. A  yr  gėlynas j s  instituto kiem ?

XV. Дополните вопросы данными в скобках словами и дайте утвердительные и отрицательные ответы.

Образец: *A  t  pa izsti ...? (t s  mog s).*
Taip,  s pa izstu i   mog .
N ,  s nepa izstu i   moga s.

( itas turistas, j  br lis, j s tėvas, šitas berniukas, jis, ji, ji , j s).

XVI. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: – *A  buvo v kar konferen ija?*
 – *N , v kar nebuvo konferen ijos.*

1. – A  buvo  e tadienj institut  v karas? 2. – Aš jau buvo m s  d stytojo paskait ? 3. – A  buvo v kar fizikos egzaminas? 4. – A  buvo m s  geologo str ipsnis  urnal ? 5. – Aš jau buvo Birut s gimimo diena? 6. – A  t  turėjai biliet  i  kin ? 7. – A  t  pa izsti m no seses drau g ? 8. – A  j s pa izstate  it  sv  i ?

XVII. Ответьте на вопросы по образцам.

Образец 1: – *A  ji d ro ryt j s vo prane im ?*
 – *M n atr do, k d ji s vo pranešimo ryt j ned ro.*

1. – A  Vl das turi ryt j istorijos pamok ? 2. – A  ji organizuoja ryt j ekskursij ? 3. – A  m s  choras re gia  ia dien klub  koncert ? 4. – A   itas studente s skaito ryt j s vo referat ?

Образец 2: — *Aĩ yrà čià autobùso stotėlė?*
— *Mán atródo, kàd čià nerà autobùso stotėlės.*

1. — *Aĩ yrà čià troleibùso stotėlė?* 2. — *Aĩ yrà čià stadiónas?*
3. — *Aĩ yrà čià viešbutis?* 4. — *Aĩ yrà čià bibliotekà?*

XVIII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kienõ bũvo gimimo dienà? 2. Kàs atėjo ĩ gimimo diėnà? 3. Kàs negalėjo dalyváuiti gimimo dienojė? 4. Kàs dainàvo tą vākarà? 5. Kaip jaũtėsi svečiai gimimo dienojė? Kā veikė?

XIX. Прочтите вопросы, дополните ответы, ставя требуемые слова в нужной форме.

1. — <i>Aĩ tù pažįsti mūsų lietuvių kalbõs mokytojà?</i>	— <i>Nė, aš nemačiau....</i>
— <i>Nė, aš nepažįstu....</i>	6. — <i>Láima, aĩ tù baigėi savo referatà?</i>
2. — <i>Aĩ tù nežinaĩ, kuĩ yrà Láima?</i>	— <i>Nė, aš nėbaigiau....</i>
— <i>Nė, aš nemačiau....</i>	7. — <i>Rimai, aĩ baigėsi táu pāskaitos?</i>
3. — <i>Jõnai, aĩ šiañdien bũvo lietuvių kalbõs pamokà?</i>	— <i>Taip.</i>
— <i>Nė, šiañdien nebũvo....</i>	— <i>Aĩ jaũ einl namõ? Gál eĩname kartù?</i>
4. — <i>Aĩ tù sutikaĩ Jõnà?</i>	— <i>Dár nė. Bėt greit einũ.</i>
— <i>Nė, aš nesutikaũ....</i>	— <i>Geraĩ, laukiu....</i>
5. — <i>Aĩ tù mateĩ Rimà vākar institutė?</i>	

XX. Поставьте заключенные в скобки существительные с предлогом *põ* в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Põ paskaitõs.*

Põ (paskaità, minútė, valandà, dienà, dárbas, pamokà, spektaklis, savaitė, mėnuo, pranešimas).

XXI. Ответьте на вопросы, используя данные справа существительные с предлогом *põ*.

Образец: *Aš einũ namõ põ paskaitõs.*

1. Kadà tù einl namõ?	<i>paskaità</i>
2. Kadà prasidėjo diskusijos?	<i>pranešimas</i>
3. Kadà prasideda egzāminai?	<i>mėnuo</i>
4. Kadà tù važiũoji ĩ káimà?	<i>savaitė</i>
5. Kadà tù pàs manė šiañdien ateini?	<i>dárbas</i>
6. Kadà bũna pėrtrauka?	<i>pamokà</i>
7. Kadà mės šĩ vākarà susitiĩkame?	<i>spektaklis</i>
8. Kadà prasideda šita televizijos laidà?	<i>valandà</i>
9. Kadà ĩls grįžta iš komandiruotės?	<i>dienà</i>

XXII. Переведите на литовский язык.

Сегодня день рождения Лаймы. Лайма пригласила отца, мать и своего друга, а также брата Римаса на день рождения. Отец и мать

Лаймы не могли приехать на день рождения своей дочери, так как они живут в Клайпеде. Они звонили по телефону, пожелали счастья и обещали скоро приехать в Вильнюс к Лайме.

XXIII. Прочтите предложения. поставьте слово *tėvas* в требуемой форме.

Láimos ... gvyėna Klaipėdoje. Láima turi ... nuotraukà. Vāsarà Láima bũvo pàs ... ĩs sākė, kàd nori atvažiũoti ĩ Vilniũ.

XXIV. Переведите словосочетания на литовский язык и составьте с ними предложения.

Морская вода, железнодорожный вокзал, летние каникулы, Советская Литва, пионерская комната, летняя ночь, осенний ветер, оперный театр, русский язык.

XXV. Дополните диалог.

1. — ...?	3. — <i>Aĩ tù turi laĩko šiañdien?</i>
— <i>Pàs Olėgo draũgà.</i>	— ...
— ...?	— <i>Aš noriu pakviėsti tavė ĩ kinaũ.</i>
— <i>Nė, teĩ nebũvo Láimos vỹro.</i>	— ...?
2. — <i>Kuĩ tù vākar buvai?</i>	— <i>ĩ filmà apiė Tarỹbũ Lietuvà.</i>
— ...	
— <i>Kàs teĩ dár bũvo?</i>	
— ...	

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Respublikos sòstinėje

Aš atsikeliu anksti ĩf prõ lángrà stebiu, kaip bunda Vilnius. Štai važiũoja gatvė pilmas troleibũsas, skũba ĩ dárba žmónės.

Laĩkas ĩf mán eiti. Draũgas pažadėjo paródyti Vilniũ.

— Gál pradėkime! Sũ Vilniumi susipažinti reikia nemažaĩ laĩko, ĩf dienos neužteĩka, — sàko draũgas.

ĩf mės pradėjome keliõnė.

— Štai pagrindinė gatvė — Lėnino prospektas, — aiškina draũgas. — Antai teĩ Gedimino kálnas. ĩs iš čià gerai matyti. Aĩt kálno Gedimino piliis.

Apžiũrime Gedimino kálnà ĩf pili, ĩeĩname ĩ piliės muziejũ. ĩs muziejaus lipame ĩ piliės bókštà. ĩs čià matyti labai graži Vilniaus panoramà. Pasiũirėkime, kaip atródo Vilnius nuõ piliės kálno. Nũlipame nuõ kálno ĩf eĩname ĩ Lėnino prospektà. Dešinėjė prospektò pũsėje mātome I. Černiachovskio pamiĩklà. I. Černiachovskis 1944 mėtai vadàvo Vilniũ. Netoli nuõ pamiĩklo òperos ĩf balėto teãtro rũmai. Čià yrà pamiĩklas Kiprui Petrãuskui, kuris dainàvo òperos teãtrė nuõ pát jõ ĩkũrimo.

Prospektũ eĩname toliaũ ĩf dešinėjė prieĩname nedidelį skvėrà, kuriamė mātome mótors skulptũrà. Tai lietuviũ liaudies rašytojos Žemaĩtės pamiĩklas.

Netoli nuo čia yra Lėnino aikštė. Tai gražiausia Vilniaus aikštė. Joje yra Lėnino pamiňklas.

Prospėktas baigiasi. Prospėkto galė nauji LTSR Aukščiausiasios Tarybos rūmai, gretà Respublikinė bibliotėkà. Ji turi apie 4 milijonus knygų.

— Nà, šiaňdien jau užteňka, — sàko draugas.

Iš jis pažadėjo rytėj vėl padėti mán toliau susipažinti su Vilniumi.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

prò langà через окно
važiuoti gatvė eхать по улице
laikas eiti пора идти
susipažinti su Vilniumi ознакомиться с
Вильнюсом
aš kàlno на горе
Gedimino pilis замок Гедиминаса
nuò kàlno с горы
eiti prospektù идти по проспекту

nuò pat į [kūrimo со дня его основания
graziàusia aikštė самая красивая площадь
apie 4 milijonus knygų около 4 миллионов
книг
toliau susipažinti продолжать ознаком-
ление
LTSR Aukščiausiasios Tarybos rūmai зда-
ние Верховного Совета ЛитССР
Respublikinė bibliotėkà Республиканская
библиотека

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kà jūs sužinójote apie Vilnių?
2. Kà jūs anksčiau žinójote apie Vilnių?
3. Ar jūs būvote Vilniuje? Kà jūs matėte?
4. Kuriuos dár Lietuvós miestus žinote?

УРОК 17

ТЕКСТ

MŪSŲ VALGŪKLOJE

Mēs turime sàvo valgūklà. Jà atidàro àštuňtà vàlanda, ð uždàro 19 (de-
vynioliktà) vàlanda.

Aš paprastai pusryčiauju namiė, tačiau pietàuju visadà mūsų valgūkloje.
Joje neblogai gamina. Paprastai àš imù mėsòs salòtų, sriubòs, mėsòs iř
kompòto. Bufetė àš geriu iř juodòs kavòs.

Kařtais iř vakarieniàuju valgūkloje. Vakariėnei àš imù varškės arbà mėsòs.
Geriu arbàtos, kefýro arbà saldaus pieno.

Диалоги

Rimas. Olėgai, ar tù nenóri vàlgyti?

Olegas. Ar tù eini į bufetà?

Rimas. Taip.

Olegas. Tàd eikime kartù, vàlgyti àš nenóriu, jau pietavau, bėt àš nóriu
ko nòrs atsigėrti.

Bufetė

Rimas. Pràšom dúoti vienà sumuštiniį su dešrà, vienà sumuštiniį su sūriu
iř puodukà kavòs. Kiek àš turiu mokėti už viskà?

Bufetininkė. Peňkiasdešimt dvi kapeikàs.

Olegas. Ò kiek kainuoja obuolių sultys?

Bufetininkė. Àštuoniolika kapeikų.

Olegas. Dúokite mán vienà stiklinę.

Bufetininkė. Pràšom.

Olegas. Rimai, paieškòk laisvo stàlo!

Jonas. Olėgai! Rimai! Eikite čià!

Rimas ir Olegas. Ò! Pažįstamų yra! Gėro apetito, Jònai!

Jonas. Àčiù! Sėskite čià!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Gėro apetito!	— Приятного аппетита!
— Àčiù!	— Спасибо!
— Pràšom dúoti (dúokite) kavòs!	— Дайте, пожалуйста, (дай- те) кофе!
— Pràšom!	— Пожалуйста!

Įdomūs atsàkymas

Žmona. Kò tù nóri: arbàtos ar kavòs?

Vyras. Ò kò àš gėriau vaker? Jėi kavòs, tai šiaňdien àš nóriu arbàtos.
Ò jėi arbàtos, tai šiaňdien nóriu kavòs.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

valgūklà столовая
atidaryti, atidàro, atidàrė открыть
uždaryti, uždàro, uždàrė закрыть
pietauti, -àuja, -àvo обедать
visadà всегда
neblogai неплохо
salòtos салат
sriubà суп
mėsà мясо
kompòtas компот
gėrti, gėria, gėrė пить
vakarieniàuti, -iàuja, -iàvo ужинать
vakariėnė ужин
varškė творог
vaisiai фрукты
dešrà колбаса
bufetininkė буфетчица

kapeikà копейка
kainuoti, -uoja, -avo стоить
sėstis sėdasi, sėdosi садиться
jėi если
kavà кофе
lietus дождь

* * *

norėti vàlgyti хотеть есть
norėti gėrti хотеть пить
sumuštinis (su dešrà, su sūriu) бутерброд
(с колбасой, с сыром)
obuolių sultys яблочный сок
saldūs pienas сладкое молоко
ko nòrs atsigėrti что-нибудь попить
mėsòs salòtos мясной салат
imti vakariėnei брать на ужин

ГРАММАТИКА

Родительный падеж части

(Daliės kilminiņkas)

Mūsu parduotuvėje yra pieno.	В нашем магазине есть молоко.
Į parduotuvę atvežė cukraus.	В магазин привезли сахар.
Aš pirkaū duonos.	Я купил хлеба.
Jis paėnešė vandens.	Он принес воды.
Prāšom duoti kavos.	Дайте, пожалуйста, кофе.
Mēs turime sviesto.	У нас есть масло.

Родительный падеж части употребляется в тех случаях, когда обозначается только часть предмета или неопределенное количество предметов.

Уместно сказать, что в литовском языке родительный падеж части соблюдается строже, чем в русском.

Родительный падеж количества

(Kiėkio kilminiņkas)

daūg		Rytėj aš turiū daūg dārbo. Завтра у меня много работы.
mažaī		Teī buvo mažaī viėtos. Там было мало места.
lītras		Kiek kainuoja lītras pieno? Сколько стоит литр молока?
kilogrāmas	кого? чего? (kō?)	Pirkaū kilogramą cukraus. Купил килограмм сахара.
mėtras		Ji piėko mėtrą mėdžiagos. Она купила метр ткани.
kibiras		Jis paėnešė kibirą vandens. Он принес ведро воды.
būtelis		Duokite būtelį kefiro! Дайте бутылку кефира!
puodukas		Prāšom duoti puoduką kavos! Дайте, пожалуйста, чашку кофе!

Запомните:

В литовском языке, как и в русском, слова, обозначающие количество, требуют родительного падежа.

Родительный падеж цели

(Tikslo (siekimo) kilminiņkas)

Jis išėjo vandens.

Он пошел за водой.

Родительный цели употребляется для обозначения цели; в русском языке в отдельных случаях цель обозначается предложной конструкцией.

Употребление глаголов *bijoti, ieškoti, norėti, laukti, prašyti, klauti*

bijoti		Àš bijau šito egzāmino.	Я боюсь этого экзамена.
ieškoti		Mēs ieškome valgỹklos.	Мы ищем столовую.
norėti	кого?	Vaikas nori duonos.	Ребенок хочет хлеба.
laukti	чего? (kō?)	Pėtras laukia draūgo.	Пятрас ожидает товарища.
prašyti		Àš prašiau jį knỹgos.	Я просил у него книгу.
klauti		Jis klausė manė kėlio.	Он спросил у меня дорогу.

Запомните:

Глаголы *bijoti, ieškoti, norėti, laukti* и некоторые другие требуют родительного падежа.

Глаголы *prašyti, klauti*, кроме родительного, требуют винительного падежа (при указании лица, к которому обращаемся), т. е. отвечают на вопросы *kā? kō?* (*Àš prašiau draūgą (kā?) knỹgos (kō?)*). *Jis klausė žmogų (kā?) adresu (kō?)*. — Я просил у товарища книгу. Он спросил у человека адрес).

Употребление глаголов *reikėti, trūkti*

reikėti	кого? кого? (kō?)	Mán reikia žodynų.	Мне нужен словарь.
trūkti		Jám trūksta pinigų.	Ему не хватает денег.

Глаголы *reikėti, trūkti* требуют родительного падежа. Ср.: употребление этих глаголов в русском языке иное.

Конструкция *turėti laiko* (иметь время)

Aš turiu laiko Tū turi laiko Jis, ji } jiė, jōs } turi laiko У меня } У тебя } есть время У него (нее, них) }	Aš neturiu laiko Tū neturi laiko Jis, ji } jiė, jōs } neturi laiko У меня } У тебя } нет времени У него (нее, них) }
---	--

В конструкции *turėti laiko* при утверждении и отрицании существительное *laiko* употребляется в родительном падеже.

Повелительное наклонение

Skaitykite tēkštą! Rašykite diktantą!	Читайте текст! Пишите диктант!
--	-----------------------------------

Образование повелительного наклонения

Неопределенная форма	Окончание	Ед. число 2-е лицо	Множественное число	
			1-е лицо	2-е лицо
kalbė-ti ruoš-ti mylė-ti rašy-ti skaity-ti	-k, -kime, -kite	kalbėk! ruošk! mylėk! rašyk! skaityk!	kalbėkime! ruoškime! mylėkime! rašykime! skaitykime!	kalbėkite! ruoškite! mylėkite! rašykite! skaitykite!

Запомните:

1. Повелительное наклонение образуется от основы неопределенной формы при помощи окончаний (вместе с суффиксом *-k*): *-k, -kime, -kite*.

2. Форма 1-го лица множественного числа по своему значению соответствует форме русского языка с окончанием *-те* или со словом *давайте!* Напр.: Идемте! Давайте будем работать!

3. Третье лицо состоит из глагола настоящего времени 3-го лица и частицы *tegū* (*tegūl*) или приставки *te-* (*пусть*): *tegū eina, tegūl eina, teeina*. Частица *tegū* пишется отдельно от глагола, а *te-* — слитно.

4. К возвратным глаголам прибавляется возвратная частица *-si*. Например:

tū } } praūskis! } mōkykis!	mēs } } praūskimės! } mōkykimės!	jūs } } praūskitės! } mōkykitės!	jis } } ji } tegū } } jiė } praūsiasi } jōs } mōkosi
-----------------------------------	--	--	---

5. Глаголы, у которых основа оканчивается на *-g-* и *-k-*, в повелительном наклонении (кроме 3-го лица) имеют только *k*:

bėgti — bėk, bėkime, bėkite, tegū bėga lāukti — lāuk, lāukime, lāukite, tegū lāukia	$\left. \begin{matrix} g + k \\ k + k \end{matrix} \right\} = k$
--	--

Спряжение глаголов *pusryčiauti, pietauti, vakarieniauti*

	pusryčiauti I	pietauti I	vakarieniauti I
Повелительное наклонение			
tū jis, ji } jiė, jōs } mēs jūs	pusryčiauk! tegū pusryčiauja! pusryčiaukime! pusryčiaukite!	piet auk! tegū piet auja! piet aukime! piet aukite!	vakarieni auk! tegū vakarieni auja! vakarieni aukime! vakarieni aukite!

mokėti — уметь — знать — платить	gaminti ruošti	pūsryčius pietūs vakarienę	ГОТОВИТЬ	{ завтрак { обед { ужин
--	-------------------	----------------------------------	----------	-------------------------------

Спряжение глагола *ieškoti*

ieškoti III			
aš tū jis, ji } jiė, jōs } mēs jūs	ieškau ieškai ieško ieškome ieškote	ieškøjau ieškøjai ieškōjo ieškōjome ieškōjote	— ieškók! tegū ieško! ieškókime! ieškókite!

Обратите внимание, что глагол *ieškoti* в прошедшем однократном времени имеет окончания I спряжения.

Спряжение глагола *dúoti*

dúoti I		
	Прошедшее однокр. время	Повелительное наклонение
àš	davíaũ	—
tù	davei	dúok!
jis, jì	dāvė	tegù dúoda!
jiė, jòs		
mėš	dāvėme	dúokime!
jūs	dāvėte	dúokite!

Конструкция *Kiek kainuoja?* (Сколько стоит?)

Запомните:

Kiek kainuoja?
Kiek kainavo?

Сколько стоит?
Сколько стоило?

vieną kapeiką	одну копейку
dvi	две
tris	три
kėturias	четыре
penkiàs	пять
.....
devynias	девять
dėšimt	десять
dvidešimt	двадцать
dvidešimt vieną kapeiką	двадцать одну копейку
dvidešimt dvi kapeikàs	двадцать две копейки
vieną rublį	один рубль
dù	два
tris	три
kėturis	четыре
penkis	пять
.....
devynis	девять
dėšimt	десять
dvidešimt	двадцать
dvidešimt vieną rublį	двадцать один рубль
dvidešimt dvi rubliùs	двадцать два рубля

stālas	{	stalėlis
стол		staliũukas
		— столик

С помощью суффиксов *-elis, -ukas* образуются существительные, которые имеют уменьшительное значение. Женский род — *-elė: knygėlė* (книжка).

УПРАЖНЕНИЯ

I. Составьте предложения, используя слова в нужном падеже.

Образец 1: — *Kā tù perki? (dúona).*
— *Àš perkũ dúonos.*

1. — *Kā jis peška? (cũkrus).* 2. — *Kā jì peška? (kavà).* 3. — *Kā jũs peškate? (põpierius ir rāšalas).* 4. — *Kā jiė peška? (arbatà).* 5. — *Kā jìs piško? (mėsd).* 6. — *Kā jũs piškote? (pienas).* 7. — *Kā tù pirkaì? (alus).* 8. — *Kā jìs piško? (dešrà).*

Образец 2: — *Kõ tù nõri? (dúona).*
— *Àš nõriu dúonos.*

1. — *Kõ jũs nõrite? (kompõtas).* 2. — *Kõ nõri tėvas? (kefyras).* 3. — *Kõ vaikaì nõri? (pienas).* 4. — *Kõ jòs nõri? (sũris).* 5. — *Kõ jũs nõrite? (varškė).*

II. Переведите на литовский язык.

1. Купи мне книгу и тетрадь. 2. Он купил хлеба. 3. Мы купили мыла, сахара, сыра и молока. 4. Наша соседка купила один метр ткани. 5. Я хочу купить один метр шелка. 6. Иди в магазин и купи мне бутылку кефира! 7. Он купил один литр молока. 8. Дайте один килограмм сахара!

III. Составьте предложения, используя глаголы в повелительном наклонении в разных лицах.

Образец: *Nueiti šiañdien i muzižjũ (Aldonà).*
— *Aldonà, tù nueik šiañdien i muzižjũ!*

1. *Nueiti dabař i parduotũvė (tũ).* 2. *Vakarė eiti i teãtrã (mėš).* 3. *Eiti dabař i kinã (vaikai).* 4. *Eiti šiañdien i stadiõnã (vyrã).* 5. *Eiti rytõj i bibliotėkã (tũ).* 6. *Eiti i mokỹklã (jũs).* 7. *Eiti i klãšė (mokytoja).* 8. *Rytõj važiuoti i institutã (studeñtai).* 9. *Eiti namõ (tũ).*

IV. Составьте предложения по образцу.

Образец 1: — *Àš einũ i teãtrã (tũ). Eik ir tù kartũ!*
— *Geraì, eikime!*

1. *Mėš einame i kinã (jũs).* 2. *Mėš einame i muzižjũ (jũs).* 3. *Jiė eina i koncėrtã (tũ).* 4. *Mėš einame i bibliotėkã (Jõnas).* 5. *Mėš einame i gamỹklã (inžiniėriai).*

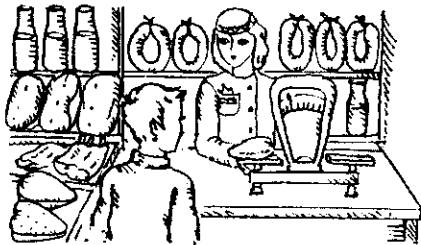
Образец 2: — *Aš važiuoju į ligoninę aplankyti draugo (tū).*

Važiukok iš tū kartū!

— *Geraī, važiuokime!*

1. *Aš važiuoju į miesto centrą (jūs).* 2. *Aš važiuoju į mokymklą (tū).*
3. *Aš važiuoju į universitetą (jūs).* 4. *Aš važiuoju į darbą (tū).* 5. *Aš važiuoju į Pālangą (jūs).*

V. Вы находитесь в продовольственном магазине и хотите купить сыр, колбасу, хлеб, мясо, молоко. Попросите продавщицу, чтобы она вам дала эти продукты.

Образец: *Prāšom duoti sūrio!*

VI. Переведите на литовский язык.

1. Кого ожидают твои родители сегодня вечером? 2. Какое известие ты ждешь уже несколько дней? 3. Ждут ли гостя студенты вашего факультета? 4. Вы ждали это письмо? 5. Ожидают люди хорошей погоды летом? 6. Ожидают ли сегодня студенты лекцию? 7. Ты ждешь товарища? 8. Давно ли ты ждешь автобус? Да, я давно жду автобус. 9. Кого вы ждете здесь? 10. Здесь мы ждем своего преподавателя. 11. Чего ждут эти туристы? Они ждут поезда.

VII. Составьте предложения, употребив существительные в родительном падеже (родительный цели).

Jis išėjo į parduotuvę (pienas, sviestas, sūris, kavà, cukrus, duona, grietinė).

Образец: *Jis išėjo į parduotuvę pieno.*

VIII. Ответьте на вопросы, используя существительные в требуемом падеже.

Образец: — *Kõ tās vaikas bijo? (meškà).*
— *Jis bijo meškòs.*

1. — *Kõ tū bijaī? (vilkas).* 2. — *Kõ jis bijo? (egzāminas).* 3. — *Kõ jūs bijote, kàd neinate? (lietūs).* 4. — *Kõ tū tadà bijójai? (šaltis).* 5. — *Kodēl jūs neinate į kiemà, kò bijote? (šuo).*

IX. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа слова в нужном падеже.

Образец: — *Kõ tū ieškai?*
— *Aš ieškau portfelio.*

| portfelis

- a) 1. — *Kõ jūs ieškote?*
2. — *Kõ vaikai ieško?*
3. — *Kõ Onutė ieško?*
4. — *Kõ tū ieškai?*
5. — *Kõ mergaitė ieško?*
б) 1. — *Kõ inžinierius ieškójo?*
2. — *Kõ direktorius ieškójo?*
3. — *Kõ tū vākar ieškójai institutė?*
4. — *Kõ jūs ieškójote?*
5. — *Kõ jiė ieškójo?*
6. — *Kõ jòs ieškójo?*

| teātras
muziejus
kėlias
knygà
parduotuvė
sąsiuvinis
žurnālas
dėstytojas
tū
jūs
kino teātras

X. Ситуации: а) Вы находитесь в аудитории. Объясните по-литовски:

1. Садитесь за парту! 2. Слушайте! 3. Пишите письмо! 4. Читайте упражнение! 5. Возьмите учебник! 6. Смотрите на доску!

б) Не пей кофе, пей чай! 2. Ложись спать рано! 3. Много не занимайся вечером, не работай перед сном! 4. Всегда регулярно отдыхай!

XI. Образуйте формы повелительного наклонения от следующих глаголов и составьте предложения с ними: *klàusti, nèšti, padėti, laikyti, stovėti, pradėti, svėikinti, žiūrėti.*

XII. Составьте к повелительным предложениям соответствующие предложения со сказуемым в прошедшем однократном времени.

Образец: *Įjunkite rādiją!*
— *Aš jau įjungiau.*

1. *Aplankykite savo draugą!* 2. *Pradėkite šitą darbą!* 3. *Atnėskite žodyną!* 4. *Papāsakokite apie savo keliõnę!* 5. *Gražinkite žurnālą į biblioteką!* 6. *Padėkite žemėlapi į spintą!* 7. *Surāskite šitą žodyną!* 8. *Baĩkite rytój savo referātą!* 9. *Šiañdien pasireĩkite, rytój vykstame į keliõnę!* 10. *Parašykite šiañdien laišką!* 11. *Parodyk jam tą nuotrauką!* 12. *Nusivĩkite paltą!*

XIII. Преобразуйте повествовательные предложения в повелительные.

Образец: *Tū kalbi lietuviškai. — Tū kalbėk lietuviškai!*
Jūs važiuojate rytój. — Jūs važiuokite rytój!

1. *Tū skaitai knygą.* 2. *Jūs važiuojate namò.* 3. *Tū rašai taisyklingai.* 4. *Jūs važiuojate dabar.* 5. *Tū neini šiañdien į kiną.* 6. *Tū dažnai kalbi lietuviškai.* 7. *Jūs padedate atlikti pratimà.* 8. *Tū visadà išmóksti pamoką.* 9. *Tū visuĩr iš visadà esi mandagūs.* 10. *Tū paskòlini vadovėlį.*

XIV. Переведите на литовский язык.

1. Читайте правильно! 2. Говорите по-литовски! 3. Не ездите сегодня! 4. Поезжайте завтра! 4. Приходите сегодня! 5. Помогите товарищу! 6. Поедем домой! 7. Будьте прилежны! 8. Идите сейчас домой!

XV. Ответьте на вопросы по тексту.

1. *Kā mēs tūrimė?* 2. *Kadà atidāro iš uždāro valgymklą?* 3. *Kuĩr àš pietāju iš pusryčiųāju?* 4. *Kõ àš imũ valgymkloje?* 5. *Kā àš vāgau iš ge-*

r'ù vakarè? 6. Kò visadà yrà bufetè? 7. Kàs nuèjo i bufetà? 8. Kā jiè válgè iř gèrè? 9. Kā jiè sutiko bufetè?

XVI. Переведите на литовский язык.

1. Сегодня он не видел своего товарища. 2. Мы еще не видели новый спектакль. 3. Отсюда мы не видим оркестра. 4. Я еще никогда не видел такого дождя. 5. Мой сын еще не видел этой картины.

1. Что вы ищете? Я ишу дом, где живет мой товарищ. 2. Я ничего не ишу, иду в магазин. 3. Хорошо, я поищу этот журнал. 4. Мы не боимся врага, но войны не хотим. 5. Колхозники ждали дождя. 6. Я ждал вашего письма.

XVII. Ответьте на вопросы, ставя слова в требуемом падеже.

Образец: — Kò tù nòri? (*pieštukas*).
— Aš nòriu pieštuko.

1. — Kò jis nòri? (*tàs žurnālas*). 2. — Kò jūs nòrite? (*vakarišnè*).
3. — Kò tà mergaitè nòri? (*sąsiuvinis*). 4. — Kò tù norėjai? (*tà knygà*).
5. — Kò tėtis norėjo? (*tàs laikraštis*). 6. — Kò jūs norėjote? (*tà nuotrauka*).

XVIII. Преобразуйте повествовательные предложения в повелительные, прочтите предложения вслух.

Образец: Aš jau rengiuosi.
Tù jau reñkis!
Jūs jau reñkitės!

1. Aš anksti keliuosi. 2. Aš jau prausiuosi. 3. Aš tvarkaũ kambari. 4. Aš jau einũ i institutà. 5. Aš grįžtũ iš instituto tuojaũ pò paskaitòs. 6. Aš atliekũ pratimũs. 7. Aš skaitaũ knygà. 8. Aš einũ i kinà.

XIX. Прочтите предложения и укажите, в каких из них употребляются глаголы в повелительном наклонении.

1. Šiañdien ateinũ pàs tavè. 2. Tegũ ateina jis vakarè pàs manè! 3. Ši-ryt jis išsiuntè telegràmà. 4. Dabař Saũlius eina i kinà. 5. Tegũ iř Vålè eina kartũ i kinà! 6. Jõnas dabař vålgo. 7. Tegũ jis paskuĩ ateina pàs manè!

XX. Преобразуйте предложения, ставя глаголы в повелительном наклонении со словом *tegi*.

Образец: Grupès seniũnas iřgi dalyvauja susirinkimè.
Geraĩ, tegũ jis dalyvauja!

1. Šiõs grupès studentai kasdièn mókosi lietuviũ kalbõs. 2. Pàs grupès vadovà jis eina šeštà vålanađà. 3. Merginà duoda draugei savo vadovèli. 4. Visà šeimà šiañdien pasitiñka svèčià geležinkelio stotyje. 5. Senèlè dabař eina i parduotuvè. 6. Mũsũ draugaĩ jau eina i paskaità.

XXI. Составьте предложения, используя существительные в нужном падеже.

Образец: — Kò tù láuiki? (*egzãminas*).
— Aš láuikiu egzãmino.

1. — Kò Antãnas láuikia? (*drauėgas*). 2. — Kò jūs, draugaĩ, láuikiate? (*traukinỹs*). 3. — Kò šita mergaitè teĩ láuikia? (*brólis*). 4. — Kò kolũkièčiai visadà láuikia? (*pavãsaris*). 5. — Kò tù šiañdien láuiki? (*laiřkas*).

6. — Kò šitie žmònès teĩ láuikè? (*susirinkimas*). 7. — Kò studentès čià láuikia? (*pasitarimas*). 8. — Kò teĩ láuikè tėvas? (*sũnũs*). 9. Kò láuikia šitie turistai? (*traukinỹs*). 10. Kò láuikia tiè keleiviai? (*autobũsas*).

XXII. Прочтите предложения, поставьте глагол *vãlgyti* или *gèrti* в требуемой форме.

1. — Kā tù ... šĩ rytà? 3. — Kā tù ... bufetè?
— Aš ... arbãtã, õ tù? — Aš ... sumuštini.
— Aš ... kãvã. — Õ tù?
— Õ tavo drauėgas? — Aš iřgi sumuštini.
— Jis ... pieno. 4. — Kā jūs ...?
2. — Kā jūs paprastaĩ ... bufetè? — Vařške.
— Juoda kãvã. Õ tù kã ...? — Õ Stãsè kã ...?
— Aš ... arbãtã. — Ji ... bandèlè.

XXIII. Составьте предложения по образцу.

Образец: — Kò mokinỹs prãšo? (*knygà*).
— Mokinỹs prãšo knygõs.

1. — Kò tù prašai? (*obuolỹs*). 2. — Kò Aušrèlè prãšo? (*pieštukas*).
3. — Kò jūs prãšote? (*vanduõ*). 4. — Kò tù prašeĩ? (*laikraštis*). 5. — Kò jūs prãšete? (*dviratis*). 6. — Kò tavo kaimynas prãše? (*šratinũkas*).
7. — Kò tù klãusi? (*kèliã*). 8. — Kò Saũlius klãusia? (*ãdresas*). 9. — Kò jūs klãusiate? (*pavarðè iř vařdas*).

XXIV. Ответьте на вопросы, используя слова в нужном падеже по образцу.

Образец: Jis piřko mètrã mèdžiagos.

1. Kiek jis piřko mèdžiagos?	mètras
2. Kiek tù pařnešei vandeĩs?	kibiras
3. Kiek ji nupiřko pieno?	litras
4. Kiek tù išgèrei kefýro?	bũtelis
5. Kiek jūs piřkote cukraus?	kilogrãmas

XXV. Преобразуйте предложения, используя глаголы в повелительном наклонении по образцу.

Образец: — Ař brigãdininkas grįžta rytõj iš Vilniaus?
— Nè, negrįžta.
— Tegũ būtinaĩ grįžta!

1. — Ař ji važiuoja šiañdien i Pãlangà? 2. — Ař Aušrà eina i kinà?
3. — Ař jūs grupè vyksta i ekskursijà? 4. — Ař tėvas jau kèliasi? 5. — Ař vaikaĩ jau praũsiasĩ? 6. — Ař Laimutè jau tvařko bũtã? 7. — Ař Vytũkas jau piřko laikraštĩ? 8. — Ař tėtis eina slidinèti sekmãdienĩ? 9. — Ař jiè eina šiañdien i fũtbolã?

XXVI. Переведите на литовский язык.

1. Пусть он идет домой! 2. Пусть она повторяет слова каждый день! 3. Пусть они уезжают завтра! 4. Давайте прочтем это упражнение еще раз. 5. Пусть он выяснит время нашего отъезда. 6. Пусть староста группы напишет об этом в газету. 7. Пусть его брат прочитает это письмо.

XXVII. Составьте предложения по образцу.

Образец 1: — *Aĩ tũ nĩri arbĩtos?*

— *Kiek kainũoja stiklinė arbĩtos?*

1. — *Aĩ tũ nĩri puodũko kavĩs?* 2. — *Aĩ jũs nĩrite sumuštĩnio?*
3. — *Aĩ tũ nĩri sũrio?* 4. — *Aĩ tũ nĩri mėsĩs?* 5. — *Aĩ jũs nĩrite kom-
pĩto?*

Образец 2: *Peĩkios kapeĩkos.*

— *Kiek kainũoja puodũkas kavĩs?*

— *Penkiĩs kapeĩkĩs.*

1. Trĩs kapeĩkos. — *Kiek kainũoja arbatĩ?* 2. Dėšimt kapeĩkũ. —
Kiek kainũoja sumuštĩnis? 3. Dvylika kapeĩkũ. — *Kiek kainũoja obuo-
liaĩ?* 4. Dvidešimt dvi kapeĩkos. — *Kiek kainũoja dešrĩ?* 5. Dvidešimt
peĩkios kapeĩkos. — *Kiek kainũoja sũris?*

XXVIII. Составьте предложения, используя слова в требуемом падеже.

Образец 1: *Knygĩ. — Dũokite knỹgĩ!*

1. Sĩsiuvinis. 2. Pieštũkas. 3. Źodỹnas. 4. Laĩkraštis. 5. Źurnĩlas. 6.
Skrybėlė.

Образец 2: *Kavĩ. — Dũokite kavĩs!*

1. Arbatĩ. 2. Pienas. 3. Sviestas. 4. Vandũs. 5. Alũs. 6. Sũris. 7. Deš-
rĩ. 8. Dũona.

XXIX. Переведите на литовский язык.

a) — Я хочу есть. Идемте в столовую или буфет.

— Хорошо, идемте. Я есть не хочу, я хочу пить.

— Дайте чашку кофе и бутерброд.

b) 1. — Куда вы идете? — Мы идем в буфет. 2. — Куда вы иде-
те в воскресенье? — Мы идем в кино. 3. — Куда они идут? — Они
идут обедать. 4. — Куда он идет? — Он идет к товарищу. 5. — Куда
вы идете? — Мы идем домой. 6. — Куда вы едете? — Мы едем в
институт, а они едут в кино.

XXX. Ситуации: а) Вы находитесь в буфете. Вы хотите кофе и бутерброд.
Спросите, сколько это стоит.

б) Вы хотите купить в книжном магазине словарь и тетрадь. Как вы попросите
это у продавщицы?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Mokỹklos valgỹkloje

Mũsũ mokỹkloje yrĩ valgỹklĩ. Graĩzi valgỹklos sĩlė. Aĩnt kiekvĩeno
stalėlio servetėlės, gėlės. Valgỹkloje visadĩ skaniaĩ gamina vĩlgyti. Val-
gỹklos darbũotojai mandĩgũs, rũpestĩngi.

Suskaĩmbo skambũtis. Jaũ pietũ pėrtrauka. Vaikaĩ bėga ĩ valgỹklĩ.
Priė vieno stalėlio atsisėda dũ dešimtosios klĩsės mokiniaĩ ĩr kalbasi:
— *Aĩ tũ nĩri vĩlgyti?*

— *Aš labai ĩsĩkau, nės pũsryėĩũ maĩai vĩlgyti.*

— *ĩr aš taip pat labai nĩriu vĩlgyti. Aš visuomet turiũ gėrĩ apetitĩ.*
Jĩ pasiėmė valgiĩraštĩ ĩr Źĩĩri, kĩ gĩlima uĩsisakỹti.

— *Aš nĩriu uĩsisakỹti sriubĩs ĩr dũonos. Be tĩ, nĩriu suvĩlgyti bana
dėlė ĩr ĩsgėrti stiklinė arbĩtos.*

— *Ŗ aš nĩriu sriubĩs, vištĩenos ĩr kompĩto.*

*Jĩe nueina priė kasĩs, gĩna cėkĩ. Paskuĩ nueina priė langėlio ĩr pa-
siima, kĩ uĩsisĩkė.*

Priė kiekvĩeno stalĩũko sėdi mokiniaĩ ĩr vĩlgo.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

priė stalėlio у столика

maĩai vĩlgyti pũsryėĩũ мало (слабо) по-
завтракать

priė kasĩs у кассы, к кассе

priė langėlio у окошка, к окошку

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papĩsakokite, kaip berniũkai vĩlgė valgỹkloje.

2. Prisimĩnkite ĩr papĩsakokite, kaip jũs ĩjote ĩ valgỹklĩ ĩr kaip uĩsisĩkėte vĩl-
gyti.

УРОК 18

ТЕКСТ

KELIŖNė ĩ Rỹgĩ

Rytĩj Lĩima ĩr Rĩmas ruđĩsiai vaĩũuoti ĩ Rỹgĩ — Tarỹbũ Lĩtvijos
sĩstĩnė, sėnĩ lĩtvĩũ miėstĩ priė Dauguvĩs ũpės ĩr priė Bĩltijos jũros.

Jĩe ankstĩ atsikelia, nusipraũsia, pavĩlgo, apsiereĩgia ĩr eĩna ĩ geleĩzn-
kelio stĩtĩ. Ćia nusiperka bilietĩ ĩr eĩna ĩ perĩnĩ lĩukti trĩukinio. Atei-
na trĩukinỹs. Jĩe sėda ĩ trĩukinĩ, susiraĩnda sĩvo viėtĩ vagonė ĩr ĩsvaĩũoja.

Rygojė numĩto bũti dvi dienĩs — šeštĩdienĩ ĩr sekmĩdienĩ. Rĩmas
jaũ bũvo Rygojė, ŗ Lĩima vaĩũuoja pirmĩ kartĩ. Rygojė jĩe nĩri apĩũ-
rėti miėstĩ, nueiti ĩ muziėjũ, ĩ zoolĩgijos sĩdĩ, ĩ pilĩ ĩr kituĩ. Jĩe tikisi
grĩziaĩ ĩr naudingai pralėisti laĩkĩ.

Rygojė jĩe netũri paĩĩstamũ. Todėl nũtarė apsigyvėnti viėšbutyje.

Диалог

Viėšbutyje

Rĩmas. Prĩšom pasakỹti, aĩ tũrite laisvũ kambariũ?

Budėtoja. Kĩkio kambario jũs nĩrite?

Rĩmas. Mės ĩsame dviese, nĩrime vieno kambario.

Budėtoja. Uĩpildykite pĩ šitokĩ lapėlĩ.

Rĩmas. Geraĩ, tuojaũ.

Budėtoja. Prĩšom dũoti pasũs. Jũsũ kambarys dvidešimt peĩktas,
antramė aukstė. Štai kambario rĩktas.

Rimas. Ąčiū.

Laima. Tai eikime ieškoti savo kambario.

Rimas. Štai dešinėje mūsų kambarys. Duok raktą, reikia atrakinti kambarį. Prašom eiti!

Laima. Ąčiū. Kaip čia gėra, jaukū.

Rimas. Padėkime lagaminą iš eikime į miestą.

Laima. Gerai. Dabar laukė šilta, paltus palikime kambarijė.

Rimas. Duok, aš pakabinsiu į spintą. Ō kuř tū, Laima, padėjai kambario raktą?

Laima. Štai jis aňt stālo.

Rimas. Ąčiū, radaū. Aš užrakinū kambarį iš einame į miestą.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

- Ař jūš tūrite laisvū viętu?	- У вас есть свободные номера?
- Ō kiek jūšų žmonių?	- Сколько вас?
- Mēs dviese, mūms reikia vieno kambario.	- Мы вдвоем, нам нужна одна комната.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

kelionė поездка
 sėnas, -a старый
 geležinkelio stotis железнодорожный вокзал
 numatyti, numato, numatė наметить
 pažįstamas, -a знакомый
 viešbutis, -čio гостиница
 zoologijos sėdas зоопарк
 pils, -ies замок
 tikėtis, tikisi, -ėjosi надеяться
 laikas время
 lapėlis, -io листок
 pildyti, -o, -ė заполнять
 raktas ключ
 atrakinti, -ina, -ino отомкнуть, отпереть
 jaukū уютно
 lagaminas чемодан
 pirkti, pirka, pirko купить
 peronas перрон
 traukinys поезд
 rasti, randa, rado найти
 palikti, palieka, paliko оставить

padėti, padeda, padėjo положить
 užrakinti, -ina, -ino запереть
 veikti, -ia, -ė делать
 mąstyti, mąsto, mąstė мыслить

* * *

apsigųventi viešbutyje остановиться в гостинице
 gražiai iš naudingai хорошо и полезно
 pralėsti laiką провести время
 užpildyti lapėliją заполнить листок
 kambario raktas ключ от номера
 šilta тепло
 kabinti, -ina, -ino вешать
 paltus пальто
 Baltijos jūra Балтийское море
 Dauguvos upė река Даугава

* * *

laisvas, -a свободный
 sofa диван

Kadā jūš mąstote?

Kařtą vėlai vakarė dėstytojas rado laboratorijoje aspirantą, kuris teň dirbo.

- Kā jūš taip vėlai veikiate?

- Dirbu.
- Ō kā jūš veikiate diėnā?
- Išgi dirbu.
- Ō anksti rýtą išgi dirbate?
- Iš anksti rýtą dirbu.
- Ō kadā gi jūš mąstote?

ГРАММАТИКА

Предлоги aňt, prieš, už, šalia

- Kuř tū padėjai mano sąsiuvinį?	- Куда ты положил мою тетрадь?
- Aňt sūolo.	- На парту.

- Kuř tū pastatei spintą?	- Где ты поставил шкаф?
- Prie sienos.	- У стены.

Tavo draugas stovi už namo.	Твой друг стоит за домом.
Ta mergaitė stovėjo šalia manęs.	Эта девочка стояла рядом со мной.

Запомните:

Предлоги aňt, prieš, už, šalia требуют родительного падежа и употребляются чаще всего при обозначении пространства.

На русский язык переводятся: aňt — на (вертикальная и горизонтальная поверхность); prieš — у (возле, около), к; už — за, позади; šalia — около, возле, рядом.

О предлоге už с винительным см. Урок 15.

Употребление предлогов aňt, prieš, už, šalia

aňt, prieš

Studeňtas dėda knygą Studeňtė padėjo knygą Knygą urā (gūli)	} aňt stālo	Студент кладет книгу Студентка положила книгу Книга лежит на столе	} на стол
---	-------------	--	-----------

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные или местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Añt stālo.*

1. *añt* (stālas, sūolas, lentýna, lāngas, kálnas).
2. *priē* (lāngas, stālas, siena, nāmas, tvorà).
3. *ùž* (nāmas, tvorà, siena, stālas, lāngas, spinta, jis, àš, mēs, jūs, jiē).
4. *šalià* (kēlias, miškas, nāmas, spinta, àš, tù, jis, ji, mēs, jūs, jiē, jōs).

II. Существительные в скобках поставьте в требуемом падеже.

1. Sàsiuvinis yrà *añt* (sūolas). 2. Mokinýs ateina *priē* (lentà). 3. Ûž (nāmas) yrà tvenkinýs. 4. Teatrē sėdėjau šalià (draūgas). 5. Kàs yrà *añt* šito (stālas). 6. Šalià (universitėtas) yrà autobūso stotėlė. 7. Šalià Vilniaus geležinkelio (stotis) yrà viešbutis.

III. Прочтите предложения, составьте вопросы и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: *Ji sėdi priē lāngo iř žiūri. Ař tù iřgi sėdi priē lāngo iř žiūri?*

Taip, àš iřgi sėdžiu priē lāngo iř žiūriù.

1. Jis padėjo knýgà *añt* stālo. 2. Mokinė atėjo *priē* lentōs. 3. Stadionė studeñtas sėdėjo šalià dėstytojo. 4. Jiē pastātė spintà *priē* sienos. 5. Ji padėjo lagaminà *priē* spintos. 6. Jis pastātė sòfà šalià spintos. 7. Vaikas padėjo knýgà *añt* lentýnos. 8. Tadà visà šeimà sėdėjo *ùž* stālo iř vālgė vakariėnė.

IV. Вместо точек поставьте соответствующие предлоги (*añt, priē, ùž, šalià*).

1. Pòrtfelis yrà ... sūolo. 2. Mókytojas stóvi ... lāngo. 3. ... nāmo áuga mėdis. 4. ... spintos yrà stālas. 5. ... sienos kàbo pavėikslas. 6. ... stālo sėdi svėčias. 7. ... sienos stóvi lóva. 8. Mūsų nāmas yrà ... parduo-tūvės. 9. Jis stovėjo ... mēdžio.

V. Составьте предложения, используя нижеприведенные словосочетания.

1. *añt* sūolo, *añt* lāngo, *añt* kálno, *añt* stālo, *añt* sienos, *añt* kėdės.
2. *priē* tvorōs, *priē* nāmo, *priē* sienos, *priē* stālo, *priē* lāngo.
3. *ùž* lāngo, *ùž* spintos, *ùž* stālo, *ùž* sienos, *ùž* tvorōs, *ùž* nāmo, *ùž* jō, *ùž* manės, *ùž* mūsų, *ùž* jūsų, *ùž* jų.
4. *šalià* namō, *šalià* stālo, *šalià* spintos, *šalià* kėlio, *šalià* mēdžio, *šalià* manės, *šalià* tavės, *šalià* jō, *šalià* jōs, *šalià* mūsų, *šalià* jūsų, *šalià* jų.

VI. Прочтите предложения, поставьте вопрос к выделенным словам и дайте ответ.

1. Lagaminas yrà *añt* sūolo. 2. Māno sūnūs sėdi *priē* stālo iř mókosi. 3. *Ùž* miško yrà mūsų kolúquio laukaĩ. 4. *Šalià* kėlio áugo mėdis. 5. Māno draūgas gývėna *šalià* institùto.

VII. Дополните предложения, используя нижеследующие глаголы в требуемой форме: (pa)statýti, (pa)dėti, (pa)kabinti или stovėti, būti.

1. Àš ... kėdę *priē* stālo. Kėdė ... *priē* stālo.
2. — Kuf̀ tù ... kambario raktà? — Jis ... *añt* stālo.

Berniukas eina Mergaitė stovi	} priē stālo	Мальчик идет к столу
		Девочка стоит у стола

Klāsės budėtojas stāto kėdę	} priē stālo	Дежурный по классу ставит
Jōnas pastātė		стул к столу
kėdę		Йонас поставил стул у стола
Kėdė stóvi		Стул стоит у стола

Предлоги *añt, priē* в литовском языке, в отличие от русского, употребляются с родительным падежом в значении и места, и направления (движения).

ùž, šalià

Berniukas atsistójo Vaikas stóvi	} ùž } tvorōs	Мальчик стал	} за забором
		Ребенок стоит	

Mergaitė atsistójo Marýtė stovėjo	} šalià } mótinos	Девочка стала	} около
		Марите стояла	

Предлоги *ùž, šalià* в литовском языке употребляются с родительным падежом.

léisti	}	пускать
		разрешить
		проводить

léisti pralėisti	} laikà (vākara, sekmādienį)	проводить	} время (вечер, во- провести) скресенье)

lāpas — lapėlis	(лист — листок)
stālas — stalėlis	(стол — столик)
dainà — dainėlė	(песня — песенка)

Примечание. При помощи суффикса *-elis, -elė* образуются уменьшительные существительные, напр., *stalėlis* — столик, *dainėlė* — песенка. См. с. 135.

3. Šitā stāļā mēs ... priē sienos. Stālas ... priē sienos.
4. Aš ... pòrtfelj priē lāngo. Pòrtfelis ... priē lāngo.
5. Jī ... pāltā priē dūru. Pāltas ... priē dūru.

VIII. Atveŗte na voprosy, ispolзуя соотвєтствующие предлоги (*priē, aŗt*) по образцу.

Образец: *Siena. — Kuŗ jŗs pastātēte spintā?*
 — *Mēs pastātēme spintā priē sienos.*
 — *Kuŗ stóvi spinta?*
 — *Spinta stóvi priē sienos.*

1. *Lāngas. — Kuŗ jŗs pastātēte sòfā? — Kuŗ stóvi sofā?*
2. *Dūrys. — Kuŗ jŗs pakabinote pāltā? — Kuŗ kābo pāltas?*
3. *Lentýna. — Kuŗ jŗs padējote tā knýgā? — Kuŗ yrā tā knygā?*
4. *Stālas. — Kuŗ jŗs padējote māno laikraštj iŗ žurnāļā? — Kuŗ yrā laikraštis iŗ žurnāļas?*
5. *Spinta. — Kuŗ jŗs pastātēte stāļā? — Kuŗ yrā stālas?*

IX. Дополните предложения, используя приведенные справа глаголы в требуемой форме.

1. — Kuŗ tū ... māno rāktā?
— Jis ... aŗt stālo.	(pa)dēti
būti
2. — Aŗ tū neŗinaŗ, kuŗ ... māno
žodýnas?
— Aš neēmiau, bēt gāl tū ...
aŗt spintos.	(pa)dēti
3. — Kadā jŗs paprastaŗ ...?
— Vienúoliktā vālandā, bēt vā-
kar aš ... labaŗ vėlaŗ.	eŗti miegóti
4. a) — Kuŗ jŗs ... teatrē? Aš
jŗsu nemaŗiau.	(atsi)gulti
sēdēti
б) — Aŗ ģia laisvā vietā?
— Taŗp, laisvā. Prāšom	(atsi)sēsti
в) Jis daŗg váikšģiojo, pavaŗģo
iŗ ... aŗt súolo pailsēti.	

X. Прочтите предложения, ставя слова в требуемой форме.

Образец: — *Kā sākē ekskūrsijas vadōvas? (rytój, mēs, turēti, iŗ-
výkti, j, keliōnē).*
 — *Ekskūrsijas vadōvas sākē, kād rytój mēs tūrime iŗ-
výkti j keliōnē.*

1. Kā sākē lankytojas apiē pārodā? Lankytojas sākē, kād (*parodā, labaŗ, patikti*). 2. Kadā iŗvýksta traukinýs? Informāģijos biurē sākē, kād (*traukinýs, iŗvýkti, rytój, 9 valandā*). 3. Kās nupirģko bilietā? Draugaŗ sākē, kād (*Jōnas, nupirģti, bilietā*). 4. Kās pasitiko svēģiā iŗ Maskvōs? Aš ţinaŗ, kād (*svēģias, iŗ Maskvōs, pasitikti, keli studeŗtai, iŗ, mŗsu, dēs-tytojas*). 5. Kās dabaŗ jģjo j sālģ? Aš neŗinaŗ jō pavardēs. Aš tik ţinaŗ, kād (*jis, būti, mŗsu, svēģias, iŗ, Minskas*). 6. Kuŗ vaŗiuoģa jŗsu draŗģas? Aš ţinaŗ, kād (*jis, turēti, sāvo, automobilis, iŗ, jis, dažnai, vaŗiuoti, priē, ģģzeras*).

XI. Составьте вопросы и ответы по образцу 1, вопросительные и повелительные предложения — по образцу 2, используя слова в требуемой форме и соответствующие предлоги.

Образец 1: *Dēti knýgā (stālas).*
 — *Kā tū darai? — Aš dedū knýgā aŗt stālo.*

Образец 2: *Dēti knýgā (stālas).*
 — *Kā mán reikia darýti?*
 — *Padēk knýgā aŗt stālo!*

Kabinu pāltā (*spinta*), dēti skrybēļ (*lentýna*), dēti žurnāļ (*stālas*), dēti laikraštj (*lentýna*), statýti stāļ (*siena*), dēti gēļ (*lāngas*), statýti kēdģ (*spinta*).

XII. Составьте диалог по образцу, используя глаголы *kabinti, dēti* в требуемой форме.

Образец: — *Aŗ tū neŗinaŗ, kuŗ yrā māno pāltas?*
 — *Jis kābo priē dūru. Tū pāts jŗ pakabinaŗ priē dūru.*

1. Švaŗķas, aŗt kēdēs. 2. Žurnāļas, aŗt stālo. 3. Kaklāraŗstis, aŗt lāngo. 4. Skrybēļē, aŗt lagamino. 5. Knygā, aŗt lentýnos. 6. Stiklinē, aŗt stālo. 7. Kēdģ, priē stālo. 8. Sofā, šaliā spintos. 9. Rāktas, aŗt lāngo. 10. Suknēļē, aŗt sōfos.

XIII. Дополните предложения словом *kuris* в требуемой форме.

1. Aš maŗiau aspirāntā, ... yrā mŗsu fakultetē. 2. Manē pākvietē draŗģas, ... dirba gamýkļoģe. 3. ģiā yrā jōs draŗģē, ... ģyvēna Klaipēdoģe. 4. Štai lāŗķkas, ... aš paraŗiau j namūs. 5. ģiā yrā žurnāļas, ... aš jau pėrskaiciāu.

XIV. Соедините простые предложения, составьте сложные, используя слово *kuris* в требуемой форме.

Образец: *Štai jōs brōlis. Jis dirba gamýkļoģe.*
Štai jōs brōlis, kuris dirba gamýkļoģe.

1. Štai māno sesuģ. Jģ ģyvēna Kaunē. 2. Štai mŗsu aspirāntās. Jģ padā-rē jđomģ praneŗimā. 3. Jģ skaitē strāipsņģ. Mēs neseniaŗ iŗvertēme jģ. 4. Štai māno pāltas. Aš pirkaŗ jģ vākar.

XV. Составьте краткие диалоги по образцу, используя указанные слова.

Образец 1: — *Iŗimģ arbūzā!*
 — *Kóķi?*
 — *Kuris yrā šaldytuvē.*

Образец 2: — *Dúok laikraštj!*
 — *Kóķi?*
 — *Kuris yrā aŗt stālo.*

Образец 3: — *Kuŗ yrā bilietas?*
 — *Kóķs?*
 — *Kuris būvo aŗt lentýnos.*

1. *Pienas. Sūris. Mēsā.*
 2. *Lāŗķkas. Pieštūķas. Žurnāļas.*
 3. *Plunksnākotis. Šauķģtas. Šakūtē.*

XVI. Составьте диалог. Вы приехали в город и хотите устроиться в гостинице. Как вы спросите?

XVII. Переведите на литовский язык.

1. Словарь и учебник лежат на столе. Поставь словарь на полку, а учебник — на парту.

2. — Куда вы положили ключ? — Он лежит на окне.

3. Римас и Лайма живут в гостинице. Лайма повесила пальто в шкаф, а Римас положил на чемодан. Они хотели пойти в город.

XVIII. Позовите другого человека пойти вместе с вами.

Образец 1: *Āš einù į parduotuvę. Eikime kartù į parduotuvę!*

1. Āš einù į kiną. 2. Āš einù į koncertą. 3. Āš einù į teatrą. 4. Āš einù į instituto vākarą.

Образец 2: *Āš važiuoju į Klaipėdą. Važiokite iš jūš kartù į Klaipėdą!*

1. Āš važiuoju į Vilnių. 2. Āš važiuoju į Kauną. 3. Āš važiuoju į Māskvą.

XIX. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kuř važiuoja Lāima iš Rimas rytų? 2. Kiek dienų jiē teñ žāda būti? 3. Kuđ jiē išvažiāvo į Rýgą? 4. Ař jis pirmą kartą važiuoja į Rýgą? 5. Ař teñ jiē turi pažištamų? 6. Kuř jiē nūtarė apsigyvėnti? 7. Ką jiē nori pamatyti Rygojē?

XX. Прочтите предложения, используя предлоги *ant*, *prie* и существительные в требуемой форме.

1. ... (*viėšbutis*) yrā kiđskas. 2. ... (*turgāvietė*) yrā parduotuvė. 3. Dviratis stōvi ... (*nāmas*). 4. Rāktas yrā ... (*stālas*). 5. Jis padėjo knygą ... (*sūolas*). 6. Kėdė stōvi ... (*siena*).

XXI. Вы получили новую квартиру. Отвечая на вопросы, расскажите, куда и что вы поставили или повесили, используя следующие слова: *sofā, lōva, spinta, stālas, šaldytūvas, kėdė*.

Вопросы:

- a) 1. Kā jūš pastātėte kambaryjē?
2. Kā jūš pastātėte virtuvėjē?
b) 1. Kuř jūš pakabinote paltą iš kostiūmą?
2. Kuř jūš pastātėte sofą, lōvą, spintą, stālą, šaldytūvą, kėdę?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Naktis viėšbutyje

Į Zakopānė āš atvažiavaū vėlai naktį. Snigo. Visi miegōjo. Āš nuėjau prie viėšbučio. Viėšbutis buvo uždarytas. Āš ilgaį skambinau prie dūrų. Pagaliaū atidārė duris.

— Lābas vākaras, kō jūš norėtumėte? — paklausė pagyvėnusi mōteris, labai panaši į mōkytoją.

— Ař jūš turite laisvų kambarių?

— Ař jūš vienas?

— Taip.

— Eikime, āš parōdysiu kambarį!

Mēs užlipome į antrą aukštą. Kambarys buvo mažas, prō lāngą āš mačiaū kālnus iš daņgų.

— Prāšom pō penkių minūčių ateiti kavōs išgėrti.

Āš atsakiau lėnkiškai:

— Labai āčiū.

Kai āš grįžau į kambarį iš atsiguliuoju, ilgaį negalėjau užmigti. Prisiminiau, kaip kařtą sėdėjau namiė prie stālo iš dirbau, o ant stālo buvo juodas telefonō aparatas. Tadā tik āš iš telefonas buvome butė.

Iř staigā āš labai pandraui išgīřsti kienō nors gývą balsą. Āš prisiminiau draugą, paskambinau iš paklausiau jį:

— Māno yrā naujas telefonō numeris. Ař tū žinaī jį?

— Nė.

— Užsirašyk.

Jis užsirāšė.

— Iki pasimātymo! — pasakiau āš iš padėjau ragėlį. Ő pō minūtės jis paskambino iš paklausė:

— Lābas vākaras, draugūzi, kaip tū gyveni?

— Āčiū, jau geriau. Ő tū?

— Āš kaip visadā gerai. Miegōk.

Iř iš kařto pasidārė šilta kambaryjė, āš jau buvaū nebė vienas.

Iř dabar āš gulėjau, žiūrėjau į kālnus iš negalėjau užmigti. Mōteris tyliai pasibėldė į duris iš tārė:

— Labōs naktiēs!

— Labōs naktiēs, — atsakiau āš, nusišypsōjau iš iš kařto užmigaū.

Pagal J. Semiņovą

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pagyvėnusi mōteris пожилая женщина
ar jūš turite laisvų kambarių? у вас
есть свободные номера?
prō lāngą через окно
pō penkių minūčių через пять минут
atsakyti lėnkiškai ответить по-польски
prie stālo у стола, за столом

ant stālo на столе
iki pasimātymo! до свидания!
lābas vākaras, draugūzi! добрый вечер,
дружок!
iš kařto сразу
kaip tū gyveni? как ты поживаешь?
labōs naktiēs! спокойной ночи!

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kaip jūš suprātote kūrinio prāsmę?
2. Kā prisiminė aūtorius iš kodėl?

Vakaras. Láima iř Rimas ruđšiasi i išvyką: tvařko dáiktus, dėda i kuprinę produktų, bádrintono raketęs iř tinklinio sviedinį. Rytój rytą jiė važiuoja i gaĖtą. Kartų važiuoti jiė kviėtė Olėgą iř Birutę. Visi susitiňka geležinkelio stotyjė.

Диалог

Rimas. Olėgai, ař tų rytój laisvas?
 Olegas. Taip. Ő kás yrà?
 Rimas. Ař nóri važiuoti kartų i gaĖtą?
 Olegas. Sų mielu nóru.
 Rimas. Tád susitiňkame deviňtą vālandą rýto geležinkelio stotyjė. Gerai?
 Olegas. Gerai. Ő kur stotyjė susitiňkame?
 Rimas. Stotyjė šalià troleibùso stotėlės yrà kiðskas. Troleibùso stotėje išlipk iř eik prie kiðsko. Teň iř susitiňkame.
 Olegas. Ař dár kas nórs kítas nóri kartų vỹkti?
 Rimas. Láimos draugė iš jų institùto. Ji iřgi žadėjo atvažiuoti i stótį iř laukti prie kiðsko.
 Olegas. Ő ką reikia pasiimti?
 Rimas. Niėko. Láima viską pasiėmė. Jėi nóri, gali dár paimti bűtelį sűlėių arbà limonādo.
 Olegas. Gerai.
 Rimas. Tád iki rytójaus rýto!
 Olegas. Iki susitikimo geležinkelio stotyjė prie kiðsko! Atsiprašau, aš dár norėjau paklausti, ař gali kartų važiuoti dař vienas māno draugas?
 Rimas. Ő kodėl nė! Prāšom. Tegų važiuoja!

* * *

Olegas. Aliđ! Ař čià Vasilijus?
 Vasilijus. Taip, aš.
 Olegas. Tų norėjai važiuoti kartų i gaĖtą. Mės rytój važiuojame. Ař tų rytój nóri važiuoti?
 Vasilijus. Sų mielu nóru. Ő kuř susitiňkame?
 Olegas. Deviňtą vālandą rýto geležinkelio stotyjė. Jùk tų žinaĩ, kuř yrà geležinkelio stotis?
 Vasilijus. Žinaũ. Bėt nežinaũ, kař teň nuvažiuoti.
 Olegas. Ő iš kuř tų nóri važiuoti?
 Vasilijus. Dár gerai nežinaũ. Gál iš ceňtro.
 Olegas. Jėi nóri važiuoti iš ceňtro, sėsk i aňtrą, peňktą arbà pirmą troleibùsą iř važiok iki gālo.
 Vasilijus. Aš pradžiojė važiuju trečių troleibusų.
 Olegas. Jėi važiujai trečių troleibusų, tai pėrsėsk i kítą troleibùsą – aňtrą arbà pirmą – iř važiok iki stotiės. Stotyjė išlipk. Šalià stotėlės yrà kiðskas. Prie kiðsko iř susitiňkame.

Kaip nueiti (nuvažiuoti) i geležinkelio stótį?	Как пройти (проехать) к вокзалу?
Kaip nuvažiuoti iki miėsto ceňtro?	Как доехать до центра города?
Kuř pėrsėsti iš troleibùso i autobùsą?	Где делать (сделать) пересадку с троллейбуса на автобус?

Iki vākaro!	До вечера!
Iki rytójaus!	До завтра!
Iki sekmādienio!	До воскресенья!
Iki susitikimo!	До встречи!

Паміршо

Sauliukas sų tėvais išvažiuoja prie júros. Stotyjė Sauliukas staigą sušùko:
 – Māma, mės pamiřšome pasiimti pianiną!
 – Ő kām jō reikia, Sauliúk!
 – Teň bũvo padėti mūsų bilietai.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

išvaka поездка, прогулка	staigą вдруг
kuprinė рюкзак	pianinas пианино
dáiktas вещь	kām зачем
produktai продукты	* * *
bádrintonas бадминтон	ruđštis i išvyką гóтовиться к поездке
tinklinis, -io волейбол	važiuoti i gaĖtą ехать на природу
kamuolys мяч	tvarkyti dáiktus собирать вещи
pėrsėsti, pėrsėda, pėrsėdo делать пересадку	bũvo padėti лежали (на)
pamiřšti, pamiřšta, pamiřšo забыть	dėti produktus укладывать продукты
žadėti, žada, žadėjo предполагать, обещать	bűtelis sűlėių бутылка сока
niėko ничего	šalià stotėlės рядом с остановкой
limonādas лимонад	iki susitikimo до встречи
	užsiėmęs, -usi занятый
	užvakar позавчера

ГРАММАТИКА

Предлоги nuo, iki, iš, taip

Aš atsilikaũ nuo draugo.	Я отстал от друга.
Nuo pirmādienio prasideda atóstogos.	С понедельника начинаются каникулы.
Mán iki mokỹklos netoli.	Мне до школы недалеко.
Jis teň bũvo iki vākaro.	Он там был до вечера.

Mēs kā tik grīžome iš institūto. Мы только что вернулись из института.
 Taīp stotiēs iī viēšbučio Межу вокзалом и гостиницей находится сквер.
 Jis grīžo taīp antrōs iī trečiōs Он вернулся между двумя и тремя часами дня.
 Jis grīžo valandōs.

Примечание. Предлоги *nuō*, *iki* (lig, ligi), *iš*, *taīp* требуют родительного падежа. Они употребляются при обозначении как пространства, так и времени. На русский язык переводятся: *nuō* — от, с, со; *iki* — до; *iš* — из, с; *taīp* — между, среди.

Употребление предлогов *nuō*, *iki*, *iš*, *taīp*

nuō, *iki*

Nuō mokūklos *iki* bibliotēkos netoli.
 От школы до библиотеки недалеко.

nuō, *iš*

Mergāitē ima knūgā nuō	{ stālo lentýnos sūolo kēdēs lāngo	Девочка берет книгу с (со)	{ стола полки парты стула окна
Vaikinas gāvo lāiškā iš (nuō)	{ draūgo brólio seseīfs tēvo mótinos	Парень получил письмо от	{ товарища брата сестры отца матери
Vaikai grīžta iš	{ mokūklos parduotūvēs bibliotēkos muziējaus ekskursijos teātro	Дети возвращаются со (с), из	{ школы магазина библиотеки музея экскурсии театра

taīp

Āš gyvenū taīp	{ mokūklos iī parduotūvēs bibliotēkos iī muziējaus teātro iī institūto	Я живу между	{ школой и магазином библиотекой и музеем театром и институтом
-----------------------	--	--------------	--

Употребление предлогов-антонимов i—iš; pās—iš (**nuō**); aīti, priē—**nuō**

i—*iš*

Местный падеж где? (kuī?)	<i>i</i> — винительный падеж куда? (kuī?)	<i>iš</i> — родительный падеж откуда? (iš kuī?)
fabrikē paskaitojē ligónineje muziējuje stotyjē valgūkloje mokūkloje	<i>i</i> { fābrikā pāskaitā ligónine muziēju stōtj valgūklā mokūklā	<i>iš</i> { fābriko paskaitōs ligóninēs muziējaus stotiēs valgūklos mokūklos

pās—*iš* (**nuō**)

<i>pās</i> — винительный падеж где? куда? (kuī?)	<i>iš</i> (nuō) — родительный падеж от кого? (iš (nuō) kō?)
<i>pās</i> { draūgā dėstytoją brólij sēserj	<i>iš</i> (nuō) { draūgo dėstytojo brólio seseīfs

aīt, priē — nuō

aīt, priē — родительный падеж где? куда? (kuī?)	nuō — родительный падеж откуда? с какого времени? (nuō kuī? nuō kadā?)
aīt, priē { stālo súolo lāngo sōfos	nuō { stālo súolo lāngo sōfos

Употребление союзов и союзных слов *kād, kuī, kaip*
(в сложноподчиненном предложении)

Aš nežinó- jau, (kō?)	{ kād jis nori eiti į teatrą. kuī jis dirba. kaip nuvažiuoti į stotį.	Я не знал,	{ что он хочет пойти в театр. где он работает. как поехать на вокзал.
--------------------------	---	---------------	--

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные и местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

1. nuō (stālas, lentýna, súolas, kėdė, lāngas). 2. iki (institutás, bibliotėkà, universitėtas, Vilnius, dešimtà valandà, vākaras, àš, tù, jis, ji, jūs, jiė, jōs). 3. iš (miėstas, káimas, viešbutis, pòrtfelis, miškas, mokyklà, stotis). 4. iš (brólis, sūnūs, duktė, jis, ji, jiė, jūs). 5. tarp (nāmas ir tvorà, spinta ir stālas, nāmas ir sōdas, antrà ir trečià valandà).

II. Существительные в скобках употребите в соответствующем падеже.

1. Nuō (*pirmadienis*) mės važiuojame į kolūkį. 2. Nuō (*penktadienis*) pradėdame mokyti lietuviškai. 3. Mums toll iki (*institutás*). 4. Šiañdien jō tėvai atvyksta iš (*Klaipėda*). 5. Mokiniai eina iš (*klāsė*).

III. Дополните предложения соответствующими по смыслу предложениями (*nuō, iki, iš, tarp*).

1. Jis gāvo knýgà ... sàvo (*draūgas*). 2. Prāšom atnėšti pinigų ... (*antradienis*). 3. Pasiūmk žodynà ... mào (*stālas*). 4. ... šiō (*mėnuo*) àš mókasi lietuvių kalbōs. 5. Pasiūmk sąsiuvinį ... mào (*pòrtfelis*). 6. Jiė grįžta... (*stotis*).

IV. Прочтите предложения, составьте вопрос и ответьте на него утвердительно и отрицательно по образцу.

Образец: — Nuō namų iki stotiės mán netoll. Ar táu iřgi netoll nuō namų iki stotiės? — Taip, mán iřgi netoll nuō namų iki stotiės. — Nė, mán iki stotiės toll.

1. Àš gavaū láišką nuō draūgo. 2. Nuō autobuso iki namų àš einu dėšimt minučių. 3. Mán netoll iki teatro. 4. Šiañdien àš vėlai grįžau iš dárbo. 5. Teatrė sėdėjau tarp sàvo brólio ir sesėfs.

V. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа существительные и местоимения.

1. Nuō kadà Jōno sesuō dirba Klaipėdoje?	ši savaitė
2. Nuō kadà tào draūgas gyvėna pàs tavė?	šis trečiadienis
3. Nuō kadà nedirba jūsu brólis?	šis mėnuo
4. Iki kuī lydėjai draūgà?	Lėnino aikštė
5. Iki kuī tù eini pėsčias?	geležinkelio stotis
6. Nuō kō tù gavaū láišką?	brólis
7. Iš kuī tù čià atėjai?	paskaità
8. Iš kuī tù grįžai?	dárbas
9. Nuō kadà Rimas mókosi universitetė?	šis ruduō
10. Iš kuī tù pareini?	mokyklà

VI. Как надо сформулировать вопрос к выделенным словосочетаниям, чтобы получить ответ?

Образец: *Vākar jis vėlai grįžo iš dárbo.
Iš kuī jis vākar vėlai grįžo?*

1. Nuō šiō pirmadienio ji teñ nebedirba. 2. Nuō penktadienio mūsų duktė atostogáuja. 3. Àš gyvenu čià nuō vaikystės. 4. Mào brólis gyvėna pàs manė nuō šiō mėnesio. 5. Jis palydėjo sàvo draūgà iki prospėkto. 6. Ji gāvo láišką iš sesėfs. 7. Iš stotiės mės išvažiuome laikù. 8. Tarp nāmo ir tvorōs áugo mėdis. 9. Tarp mūsų nāmo ir gátvės yrà klomba.

VII. Составьте предложения с использованием приведенных ниже словосочетаний.

- nuō sūnaūs, nuō duktefs, nuō draūgo, nuō tėvo, nuō mótinos, nuō jō, nuō jōs, nuō jū, nuō jūsų; nuō stālo, nuō kėdės, nuō súolo.
- iki vākaro, iki devintōs valandōs, iki Vilniaus, iki universitėto, iki bibliotėkos, iki instituto; iki manės, iki tavės, iki jō, iki jōs, iki jūsų, iki jū.
- iš pòrtfelio, iš viešbučio, iš káimo, iš miėsto, iš miško, iš kaĩbario; iš duktefs, iš tėvo, iš jō, iš jōs, iš jū.
- tarp nāmo ir sōdo, tarp spintos ir stālo, tarp nāmo ir tvorōs, tarp pietų ir vakariėnės.

VIII. Прочтите предложения, поставьте вопросы к выделенным словам.

1. Nuō šių mėtų mės mókomes lietuvių kalbōs. 2. Nuō šiō pirmadienio àš nebeturiu paskaitų. 3. Àš jūsų láukiu nuō 5 iki 6 valandōs. 4. Manės čià nebūvo nuō spalio mėnesio. 5. Àš tikiuosi baigti dárba iki 11 valandōs. 6. Àš čià noriu būti iki rugpjūčio mėnesio. 7. Kombainas būvo laisvas tarp 3 ir 4 valandōs. 8. Ji sėdi tarp manės ir mào draūgo. 9. Jis jau grįžo iš išvykos.

IX. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках слова.

- Kuī yrà autobuso stotėlė? (*priė — stadiōnas, pāstas, stotis*).
- Iš kuī jis išėjo? (*iš — váistinė, parduotuvė, knygynas, muziejus*).

3. — Kuř yrà laikrašćiai? (*añt — stàlas, lentýna, spinta*).
4. — Iki kuř mán reikia važiuoti? (*iki — stotis, stadiònas, pàštas, poliklinika*).
5. — Iš kuř jis parėjo? (*iš — gamyklà, universitètas, váistinè, knygnas, muziejus*).
6. — Ař táu toli? (*nuõ, iki — bendrãbutis, institutas*).
7. — Kuř yrà júsų nãmas? (*šalià — stadiònas, mokyklà*).

X. Уточните у своего товарища, что он вам сказал.

Образец: *Mēs susitiñkame prieš teãtro.*
— *Kuř? Prie teãtro?*

1. Susitiñkame prieš universitètò. 2. Àš tavęs láukiu prieš institútò.
3. Paláuk manęs prieš kiòsko. 4. Troleibùso stotėlè šalià mokýklos. 5. Telefòno automãtas yrà tařp teãtro iř universãlinès parduotùvès. 6. Nepamiřšk rãkto, jis yrà šalià televizoriaus. 7. Jús gãlitate rãsti taksi prie vièšbućio. 8. Àš tadà èjau iš konservatòrijos. 9. Jis drauęa palydėjo iki stadiòno.

XI. Расскажите, что вы можете увидеть вокруг площади, используя предлоги *prieš, šalià, tařp* и слова: *pãrkas, institutas, váistinè, troleibùsas, autobùsas, muziejus, vièšbutis, kino teãtras, universãlinè parduotùvè*.

XII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Láima iėjo į kambarį.*
Láima išėjo iš kambario.

1. Olègas atvažiãvo į „Lietuvòs“ kino teãtro stotėlę 9 vãlandã. 2. Ji išėjo į dãrbã anksti. 3. Àš atèjau pàs jį vèlaì vakarè. 4. Visi iėjo į laboratorijã. 5. Mēs visi kartù iėjome į universitètò auditòrijã.

XIII. Ответьте на вопросы.

Образец 1: *Jõ tėvai išvažiãvo į Pãlangã.*
— *Kuř jiè buvo?*
— *Palangojè.*
— *Iš kuř jiè parvažiãvo?*
— *Iš Palangòs.*

1. Jõ tėvas išvažiãvo į sanatorijã.	5. Jis nuėjo į bufètã.
— Kuř jis buvo?	— Kuř jis buvo?
— Iš kuř jis parvažiãvo?	— Iš kuř jis parėjo?
2. Rìmo tėvai važiãvo į Klaipèdã.	6. Jūrãtè išėjo į pãštã.
— Kuř jiè buvo?	— Kuř jiè buvo?
— Iš kuř jiè parvažiãvo?	— Iš kuř jiè parėjo?
3. Láima išvažiãvo į stòtį.	7. Láima iř Rìmas išvažiãvo į gamtã.
— Kuř jiè dabař?	— Kuř jiè dabař?
— Iš kuř jiè parvažiãvo?	— Iš kuř jiè parvažiãvo?
4. Rìmas iř Olègas išėjo į pãrodã.	
— Kuř jiè dabař?	
— Iš kuř jiè parėjo?	

Образец 2: *Jis išėjo pàs gýdytojà.*

- *Kuř jis buvo?*
— *Pàs gýdytojà.*
— *Iš kuř jis grįžo?*
— *Nuõ gýdytojo.*

1. Ji išėjo pàs sèserį.
2. Ji išvažiãvo pàs mótinã.
3. Jis nuėjo pàs dèstytojà.
4. Jis išėjo pàs brólį.
5. Jūrãtè išėjo pàs drauęa.

Образец 3: *Jis išėjo į fãbrikã pàs tėvã.*

- *Kuř jis buvo?*
— *Fabrikè pàs tėvã.*
— *Iš kuř jis parėjo?*
— *Jis parėjo iš fãbriko nuõ tėvo.*

1. Vaikas išvažiãvo į káimã pàs senèlę.
2. Birutè išvažiãvo į Kaunã pàs brólį.
3. Jūrãtè išvažiãvo į Klaipèdã pàs tètã.
4. Jis išėjo į ligòninę pàs drauęa.
5. Rìmas išėjo į bendrãbutį pàs Olègã.

XIV. Прочтите предложения, заполняя пропуски глаголами *eiti, važiuoti* и *grįžti* с пужными приставками.

1. — Rìmai, kodèl tù vãkar ... pàs manè?
— Àš buvau labai užsiëmęs. Vakarè pàs manè ... drauęas iš Klaipèdos.
— Ař šiañdien gali ... pàs manè?
2. Mēs tadà ... iki „Lietuvòs“ stotèlès, paskui ... pèsti.
3. — Kadà tù vãkar ... namõ?
— Àš... 12 vãlandã.
— Kodèl taip vèlaì?
— Àš ilgãi dirbau bibliotèkoje. Kai àš ... iš bibliotèkos, buvo jau 10 vãlandų. Àš nútariau ... pèsćias iki Lènino prospèkto, õ paskui sèsti į autobùsã.
4. — Labà dienà, Olègai! Ař tù jau Vilniuje? Õ àš maniaũ, kàd tù Klaipèdoje. Kadà tù ...?

XV. Составьте вопросительные предложения по образцу.

Образец 1: *Universitètas. Prãsom pasakýti, kaip nueiti iki universitètò?*

1. Institutas. 2. Muziejus. 3. Ligòninè. 4. Tuřgus. 5. Bibliotekà. 6. Konservatorija. 7. Vièšbutis. 8. Stotis.

Образец 2: *Lènino prospèktas. Ař jūs nežinote, kaip nuvažiuoti iki Lènino prospèkto?*

1. Lènino aikštè. 2. Spòrto rùmai. 3. Universãlinè parduotùvè. 4. Gedimino aikštè. 5. Pedagoginis institutas. 6. Mièsto centras. 7. Dailès muziejus. 8. Dailès institutas.

XVI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Prāšom pasakýti, kuř pėrsėsti važiúojant (po doroge) iš aerodrómo į ceňtrą?*

Ař jūs nežinote, kuř pėrsėsti važiúojant iš aerodrómo į ceňtrą?

Prāšom pasakýti,

kuř pėrsėsti važiúojant iš „Vilniaus“ viešbučio į stőtį?
kuř pėrsėsti važiúojant iš stotiės į „Lietuvės“ kino teatrą?
kuř pėrsėsti važiúojant iš stotiės į universitėtą?
kuř pėrsėsti važiúojant iš autobusų stotiės į Respublikinę bibliotėką?
kuř pėrsėsti važiúojant iš Dailės instituto į stőtį?

XVII. Составьте предложения по образцу.

Образец: — *Šitas troleibúsas nevažiúoja įkl bibliotėkos.*

— *Ō kuris troleibúsas važiúoja įkl bibliotėkos?*

1. — *Šitas autobusas ... įkl stadiono.*
2. — *Šitas troleibúsas ... įkl ligóninės.*
3. — *Šitas autobusas ... įkl universitėto.*
4. — *Šitas troleibúsas ... įkl Gedimino piliės.*
5. — *Šitas traukinys ... įkl Naujosios Vilnios.*

XVIII. Дополните предложения соответствующими союзами и союзными словами (*kád, kaip, ař, kuř*).

Образец: *Ař žinaũ, kád jis gyvėna šitame namė.*

1. Ař žinaũ, ... jis gyvėna šitame namė. 2. Mėš žinome, ... jis dabař labai užsiėmėš. 3. Ař girdėjau, ... ji dainuoja. 4. Ař noriu sužinoti, ... jis dirba čiá. 5. Jis mātė, ... jũs lipote į autobusą. 6. Ař žinójau, ... jis dirba. 7. Mėš neseniai sužinójome, ... jũs gyvėnate Vilniuje. 8. Ař maniaũ, ... tú dabař rádijo klausai. 9. Ař sakiaũ, ... jis šiaňdien túri atsiumti tą knygą iš knygyno.

XIX. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kuř ruošiasi Láima iš Rimas? 2. Ką jiė pasiima į išvyką? 3. Kuř jiė vyksta? 4. Ką dar jiė kviečia kartú važiúoti? 5. Kuř jiė susitiinka? 6. Kuđ jiė važiávo iki stotiės? 7. Kuř jiė susitiko stotyje?

XX. Вы хотите пригласить товарища в кино, в театр или на прогулку. Договоритесь с ним, где и когда вы встретитесь. Составьте диалог на эту тему.

XXI. Переведите на литовский язык.

a) — Скажите, пожалуйста, как доехать до стадиона?

— Езжайте до центра автобусом. Потом сделайте пересадку на троллейбус, который едет до стадиона.

б) — Я хочу завтра прямо из аэропорта поехать в Музей революции. Как мне доехать до музея?

— Садитесь на автобус и езжайте до вокзала. На вокзале сделайте пересадку на троллейбус и езжайте до остановки „Кинотеатр

„Летува“. Затем сделайте пересадку на автобус, который едет до музея. Около музея находится гостиница.

в) — Где мы завтра встречаемся?

— Я могу ждать тебя у Музея революции и там мы сможем встретиться.

XXII. Дополните диалог.

1. — Ař tú turi laiko rytój?

— ...

— Ař tú nenóri važiúoti kartú į gamtą?

— ...

— Susitiinkame 9 válandą prieš „Lietuvės“ kino teatrą.

2. — ...?

— Iš stotiės reikia važiúoti iki Gedimino aikštės, ō iš ten nebetoli iki universitėto.

3. Kaip nuvažiúoti į bibliotėką?

— ...

XXIII. Прочтите рассказ, вставляя соответствующие предлоги (*pás, iki, iš, nuđ, prieš*).

Ař neturite atliėkamo bilieto?

— Kuř jũs bũvote vąkar?

— Teatrė.

— Ō kádá piřkote bilietus?

— Bilietus piřkome labai įdómiai. Bũvo taip. Mėš pirmiausia nuėjome ... mąno brólį. Jis gyvėna ... geležinkelio stotiės. ... brólį bũvome neilgaĩ. Tadą sutarėme eiti pėsti ... „Lietuvės“ kino teatrą stotėlės. ... tės stotėlės ... óperos iš balėto teatrą važiávome troleibusu.

Priėjome ... kasds. Paprašėme bilietų. Kasojė bilietų jau nebebũvo. Tadą ... mūsų priėjo vienas žmogus iš sáko: „Ař neturite atliėkamo bilieto?“ Mėš atsákėme, kád neturime, pątys ieškome. Tuomė památėme vieną mergáitė, kuri turėjo raňkose bilietus. Mėš priėjome ... jős iš kláusiamė: „Gál turite atliėkamą bilietą?“

— Turiu dũ bilietus, — atsákė mergáitė.

— Tai jũms pasisekė gáuti?

— Taip. Gávome... tės mergáitės bilietus iš nuėjome į teatrą. Památėme balėtą „Aňt mąrių kraňto“.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Aljvų šakėlė

Mán bũvo šešiólíka mėtų, kai įsimylėjau fizikos mókytoją. Pamokojė aš visadą stėngiausi pasiródyti, kád viską suprantũ iš kád viskas mán áišku. Tačiau kai jis peř pámokas vis kláusė:

— Sakýkite, kđ jũs nesuprátote? — aš į tai visadą norėjau jám atsakýti taip:

— Aš nesuprantu, kodėl jūs nepakviėciate manęs į kiną, kodėl jūs nepastebite, koks gražus mano megztukas, kodėl apskritai nepastebite manęs. O aš juk kenčiu, ašgi jums tai neaišku?

Tačiau mano mokytojas mylėjo tik savo mokslą ir nepastebėjo nei pavasario, nei manęs.

Aš baigiau vidurinę mokyklą ir įstojau į teatro mokyklą. Tuomet man jau patiko vienas žymus kino aktorius. Iš štai kaip gątvėje aš sutikau tą patį fizikos mokytoją. Jis palydėjo manė, mės kalbėjome, ir aš sužinojau, kad dabar jis dirba Maskvos valstybiniame universitete ir tebėra tik savo mokslą.

Kai mės atsisveikinome, aš padovanojau jam alvų šakelę ir pasakiau:

— Prisiminkite kai kada ir savo mokinę ir nepamiškite, kad šakelė, pamerktą į vandenį, neteška tiek savo svorio, kiek svėria jės išstumtas vanduo.

Jis nusijuokė, ir mės atsisveikinome.

Kažtą pō koncerto aš laukiau eilutėje autobuso, o priekyje manęs stovėjo pagyvėnęs žmogus, raņkoje turėjo portfelį. Jis apsidairė, ir tadā aš pažinau, kad tai mano būvęs mokytojas. Jis iřgi pažino manė, ir mės pradėjome kalbėtis. Paskui nutarėme eiti pėsti.

— Aš skaičiau apie jūs laikraštyje, — pasakiau jam.

— Nėgi jūs neužmiršote mano pavardės? — nustėbo jis.

Priė kampe nupirko jis man didžiulę puokštę alvų, o kai mės atsisveikinome, aš vėl padovanojau jam vieną šakelę.

Jis pāėmė alvų šakelę ir sako:

— Man reikia pamerkti jā į vandenį ir nepamiřti, kad šakelė, pamerktā į vandenį, neteška tiek savo svorio, kiek svėria jės išstumtas vanduo.

Mės abū nusijuokėme, ir aš prisiminiau mokyklā, jaunystę ir savo pirmąją meilę.

Pagal E. Averbach

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

alvų šakelė ветка сирени
baigti vidurinę mokyklą окончить среднюю школу
stoti į teatro mokyklą (institutą, universitetą) поступать в театральную школу (институт, университет)
tuometu metu в то время
tebėra mokslą по-прежнему любит науку
kai kada иногда
laukti eilutėje ждать в очереди

jės išstumtas vanduo вытесненная ею вода
netėkti svorio потерять в весе
pagyvėnęs žmogus пожилой человек
tiek, kiek столько, сколько
priekyje manęs впереди меня
mano būvęs mokytojas мой бывший учитель
puokštė alvų букет сирени
prisiminti pirmąją meilę вспомнить первую любовь

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite šitą istoriją.
2. Kaip jūs manote, kodėl mokytojas nepastebėjo, kad mergaitė jį myli.
3. Prisiminkite ir papasakokite kokį nors įdomų atsitikimą iš savo mokyklos dienų.

Vākar universitetē įvūko konferēncija. Konferēncijoje dārē praneřimū studentai ir aspirāntai biologai.

Dalyvāvo konferēncijoje ir Olėgas, jis padārē įdomų praneřimą. Svarbiausia, kad jis kalbėjo bē teksto ir lietuviškai. Jis jāudinosi, bēt jam labai gerai pasisekė.

Pō konferēncijos Olėgā pakvietē į Māskvā. Pavāsarį jis vūksta į Māskvā dalyvauti konferēncijoje.

Диалог

Olegas. Rimai, aš seniai tavė mačiau.

Rimas. Aš dirbau namiē, rařiau strāipsnį.

Olegas. Ař parařei?

Rimas. Taip, tik vākar baigiau rařyti.

Olegas. Ař gali duoti jį man paskaityti?

Rimas. Gerai. Bēt dabar skaitytojas, mano vadovas.

Olegas. Paskui aš. Gerai?

Rimas. Gerai, sutinku. Nā, o kaip tū gyveni?

Olegas. Viskas gerai. Dariau praneřimą konferēncijoje. Vadovas sakė, kad praneřimas geras, nēt labai įdomus. Manė pakvietē į Māskvā dalyvauti konferēncijoje.

Rimas. Šaunuolis! Svėikinu!

Olegas. Ačiū!

Rimas. Vadinasi, tū važiuoji į Māskvā! O kada?

Olegas. Dar tiksliai nežinau. Turbūt pavāsarį.

ОБРАЗЕЦ РЕЧИ

Viskas gerai! У меня (у тебя, у него, ...) все в порядке!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

konferēncija конференция
vūkti, vūksta, vūko проходить, состояться
praneřimas доклад
sėktis, sėkasi, sėkėsi удаваться, хорошо получаться
kviesti, kviečia, kvietē приглашать
seniai давно
strāipsnis, -io статья
vadovas руководитель

řaunuolis, -io молодец
dalyvauti, -auja, -avo участвовать
įdomus, -i интересный
svarbiausia главное
jāudintis, -inasi, -inosi волноваться
svėikinti -ina, -ino поздравлять
vadinasi значит

daryti praneřimą делать доклад
bē teksto без текста

ГРАММАТИКА

Виды глагола (Veiksmāžodžių veikslai)

Vakar aš rašiau straipsnį. Aš jau parašiau straipsnį.	Вчера я писал статью. Я уже написал статью.
Jis visą vakarą skaitė tą knygą. Jis jau perskaitė tą knygą.	Он целый вечер читал эту книгу. Он уже прочитал эту книгу.

Запомните:

В литовском языке, как и в русском, выделяются два вида глаголов: несовершенный и совершенный (eigbs ir įvykio veikslas).

Вид глагола в литовском языке обычно определяется приставкой: глаголы несовершенного вида не имеют приставки (*rašyti, skaityti*), а глаголы совершенного вида обычно бывают с приставками (*parašyti, perskaityti*). Имейте в виду, что в литовском языке есть глаголы, которые и без приставки могут быть совершенного вида (*gimė, mirė* и др.) и, наоборот, отдельные глаголы с приставкой, без которой они в данном значении не употребляются, относятся к несовершенному виду, но они обозначают и совершенный вид. Например: *suprasti, atsiminti, pažinti, susitikti, parduoti*.

Примечания: 1. В отличие от русского языка, где вид глагола определяется его спряжением, в литовском языке вид глагола по формам спряжения нельзя определить.

Употребление видов глагола

Несовершенный вид		Совершенный вид	
Действие происходит		Действие совершено	
			
Jis valgo vakariėnę. Он ужинает.	Ji rašo laišką. Она пишет письмо.	Jis pavalgė vakariėnę. Он поужинал.	Ji parrašė laišką. Она написала письмо.

Действие происходит	Действие совершено
Aš keliuosi septynią valandą. Я встаю в семь часов. Jis eina į mokyklą. Он идет в школу. Jis eina namo. Он идет домой.	Šiaudien aš atsikėliau devynią valandą. Сегодня я встал в девять часов. Jis nuėjo į mokyklą. Он пошел в школу. Jis parėjo namo. Он пришел домой.

Образование видов глагола (с приставкой)

	į-	iš-
Несовершенный вид	Совершенный вид	
lipti	įlipti (войти)	išlipti (сойти)
nešti	įnešti (внести)	išnešti (вынести)
vežti	įvežti (ввезти)	išvežti (вывезти)
vėsti	įvėsti (взвести)	išvėsti (вывести)

Примечание. Эти глаголы употребляются и с приставками *nu-, per-, už-, pa-, at-*.

	per-
Несовершенный вид	Совершенный вид
skaityti	perskaityti (прочитать)
rašyti	perrašyti (переписать)
šokti	persokti (перепрыгнуть)
bėgti	perbėgti (перебежать)

Примечание. Эти глаголы употребляются также и с некоторыми другими приставками.

pa-		pa-	
Несовершенный вид	Совершенный вид	Несовершенный вид	Совершенный вид
rašyti	parašyti	reĩgti	pareĩgti
sakyti	pasakyti	gaminti	pagaminti
daryti	padaryti	válgyti	paválgyti
matyti	pamatyti	pusryčiauti	rapusryčiauti
svėikinti	pasvėikinti	pietáuti	papietáuti
ruošti	paruošti	vakarieniáuti	pavakarieniáuti

Употребление глаголов eiti, važiuoti с приставками

eiti	įeiti	войти (куда?)	į kaĩbarį
	išeiti	выйти (откуда?)	iš kaĩbario
	prieiti	подойти (к кому? чему?)	prie sienos
	nueiti	пойти (куда?)	į miėštą
	pereiti	перейти (через что?)	reĩ gátvę
	pareiti	прийти (куда?)	namõ
	užeiti	зайти (к кому?)	pàs draũgą
	sueiti	сойтись (куда?)	į kaĩbarį
važiuoti	atvažiuoti	приехать (к кому, куда?)	pàs draũgą
	įvažiuoti	въехать (куда?)	į garąžą
	išvažiuoti	выехать (откуда?)	iš garąžo
	privažiuoti	подъехать (к чему?)	prie garąžo
	nuvažiuoti	поехать (куда?)	į darbą
	pėrvažiuoti	переехать (через что?)	reĩ ákmenį
	parvažiuoti	приехать (куда?)	namõ
	užvažiuoti	заехать (к кому, куда?)	pàs draũgą
suvažiuoti	съехаться (куда?)	į tuĩgų	

Обратите внимание:

Приставка **pa-** обозначает возвратное движение куда-либо (в свой дом, город, край).

Приставка **pu-** обозначает движение в направлении от кого или от чего-нибудь (в сторону, вниз).

Приставка **at-** обозначает направление движения к какому-либо объекту или субъекту. Например:

Áš vėlai parėjaũ namõ.	Я поздно пришел домой.
Lis tik vakarė parvažiávo namõ.	Он только вечером приехал домой.
Lėktũvas nuskrido į Mąskvą.	Самолет улетел в Москву.
Pàs manė atėjo draũgas.	Ко мне пришел товарищ.
Pàs mũs atvažiávo svėčias.	К нам приехал гость.
Kaimýnas atėjo pàs manė.	Сосед пришел ко мне.

Употребление предлога bė

Šitą tėkstą jis išvertė bė žodýno. Этот текст он перевел без словаря.

Предлог **bė** требует родительного падежа. В русском ему соответствует предлог **без**.

Употребление предлога põ (с родительным падежом)

Šiaĩdien põ darbõ áš einũ į fũtbolą. Сегодня после работы я иду на футбол.
Põ valandõs jis išėjo namõ. Через час он ушел домой.

Предлог **põ** с родительным падежом употребляется в значении времени. На русский язык переводится предлогами **после**, **через** (спустя некоторое время).

О предлоге **põ** с винительным падежом см. Урок 15, с творительным — Урок 25.

Употребление глаголов pasisekti (sėktis), įvykti (vỹkti)

3-е лицо	
Настоящее время	Прошедшее однокр. время
pasiseka (sėkasi)	pasisekė (sėkėsi)
įvyksta (vỹksta)	įvỹko (vỹko)

dėstyti — dėstytojas, dėstytoja	преподаватель, -ница
mokyti — mokytojas, mokytoja	учитель, -ница
gdyti — gydytojas, gydytoja	врач
skaityti — skaitytojas, skaitytoja	читатель, -ница
rašyti — rašytojas, rašytoja	писатель, -ница

Запомните:

С суффиксом **-tojas, -toja** образуются существительные как мужского, так и женского рода, обозначающие профессию.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения и укажите вид выделенных глаголов.

1. — Ką tu veikei?
— Rašiau straipsnį.
— Ar parašei?
— Taip, parašiau.	Šiaudien jis <i>pakvietė</i> į naują spektaklį.
4. — Ką tu vakar veikei?
— Rengiausi pranešimui.
— O kaip tau sekėsi?
— Aš jau <i>pasirengiau</i> pranešimui.
2. — Aš noriu <i>paskaityti</i> straipsnį.
— Dabar ji <i>skaito</i> vadovas.
— O paskui aš? Gerai?	5. Rytė Laima <i>verda</i> kavos.
Bėt šiaudien ji <i>išvirė</i> arbatos.
3. Jūnas dažnai <i>kviėčia</i> manė į koncertą.	

II. Поставьте заключенные в скобки существительные и местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Põ dārbo.*

1. põ (dārbas, paskaità, pamokà, atostogos, valandà, mēnuo, savaitė, diená, mėtai, šveitė, trečiadienis, mēs, jūs, jis, tu, ji, jiė, jõs).
2. bė (tėvas, mótina, žodýnas, mēs, jūs, mào sùnùs, draūgas, knygà).

III. Существительные и местоимения в скобках поставьте в требуемом падеже.

1. Pėrskaičiau visà knygà bė (*žodýnas*).
2. Jis àugo bė (*tėvas*).
3. Sunkù gývėnti bė (*draūgas*).
4. Mēs bė (*tu*) baigėme šità darbà.
5. Jūs pradėkite darbà bė (*àš*)!
6. Bė (*jis*) teñ buvo liūdna.
7. Aš tõ negalėjau darýti bė (*ji*).
8. Olėgas dārė pranešimà bė (*tėkstas*).
9. Neišėkite į kinà bė (*àš*).

IV. Прочтите предложения, поставьте выделенные глаголы в требуемой форме.

Láimai baigiasi paskaitos šėštà vālandà. Bėt vakar buvo penktadienis, õ penktadieni paskaitos baigiasi anksčiaũ. Ji (*eiti—pareiti*) namõ peñktà vālandà. Namiė ji tuojaũ (*ruõšti—paruõšti*) vakariėnė (*vakarieniàuti—pavakarieniàuti*), valandėlė (*žiūrėti—pažiūrėti*) televizijà, õ paskui (*skaityti—pėrskaityti*) žurnālà.

V. Составьте предложения, используя приведенные словосочетания.

1. bė mūsų, bė jūsų, bė draūgo, bė knýgos, bė žodýno, bė tėvo, bė mótinos, bė jõ, bė jõs, bė tavėš.

2. põ dārbo, põ pamokõs, põ mēnesio, põ paskaitõs, põ valandõs, põ dienõs, põ savaitės, põ mėtų, põ šveitės, põ trečiadienio, põ atostogų, põ mūsų, põ jūsų, põ jũ, põ jõ, põ tavėš, põ jõs.

VI. Прочтите предложения, поставьте вопрос к выделенным словам.

Образец: *Kadà mēs vėlai grįzome namõ?*

1. *Põ koncerto* mēs vėlai grįzome namõ.
2. *Põ savaitės* mēs baigiami mokslo metùs.
3. *Põ paskaitõs* buvo susirinkimas.
4. *Põ mēnesio* prasideda atostogos.
5. *Põ vakariėnės* visi žiūrėjome televizijà.
6. Vakàr *põ dārbo* àš užėjaũ pàs pažįstamà.

VII. Прочтите диалог, поставьте глаголы в требуемой форме.

- Láima, kuĩ tu buvai taip ilgai?
- Institutė, paskaitosė, seminarė.
- Ar nori vālgyti?
- Nė, ačiũ. Aš ilgai dirbau, paskui (*ateiti—nueiti*) į bufėtà, teñ (*gėrti—išgėrti*) puodukà kavõs iĩ (*vālgyti—suvālgyti*) sumuštini sũ dešrà.

VIII. Поставьте глаголы в прошедшем однократном времени (в совершенном виде с приставкой).

1. Aš kartõju taisýklė.
2. Mēs stātome stālà į kambario kampañ.
3. Vakare jis eina į kinà.
4. Jis gerai moka lietuviškai.
5. Ar jũ sùnùs anksti kėliasi?
6. Mēs rāšome kontrolinį darbà.

(*Kartoti—pakartoti, statyti—pastatyti, eiti—išeiti, mokėti—išmokti, kėltis—atsikėlti, rašyti—parašyti*).

IX. Дополните предложения, поставьте соответствующие глаголы в требуемой форме.

1. — Prāšom ..., mēs jau važiuojame.	sėsti
atsisėsti
ilipti, pėr-
sėsti
2. — Jūs nė į savo viėtà ..., prāšom ... į savo viėtà.	
3. — Jūs nė į tą troleibūsà ..., reikia ... į kità troleibūsà.	
1. — Kadà jūs einate ...?	gulėti
atsigulėti
2. — Vakàr mēs vėlai	
3. — Kuĩ yrà Láima?
— Jõs nėrà, ji seĩga,	

X. Ответьте утвердительно или отрицательно на вопросы.

1. Ar jūs bė manės einate namõ?
2. Ar jūs bė jõ važiuojate į Kaunà?
3. Ar jūs bė mūsų veĩciate šità tēkstà?
4. Ar jūs bė žodýno mókate skaityti?
5. Ar jis àugo bė mótinos?

XI. Составьте вопросы по образцу и ответьте утвердительно, используя данные слова в требуемой форме.

Образец: — *Ar tu dalyvavai šitame pòkalbyje?*
— *Taip, àš dalyvavau šitame pòkalbyje, bėt mào draūgas nė.*

Paskaità, susirinkimas, pamokà, keliõnė põ Tarýbų Lietuvà, išvyka į gamtà, ekskursija.

XII. Переведите на литовский язык.

1. Мы приняли участие в этой беседе. 2. Ты участвовал в нашей поездке? 3. Кто из вас присутствовал на лекции? 4. Ты должен участвовать завтра на собрании. 5. В чем она всегда принимает участие? 6. Мы вчера принимали участие в прогулке по городу.

XIII. Дополните предложения, ставя глаголы в требуемой форме.

1. Visadà àš keliuosi aštuñtà vālandà, bêt šiañdien àš ... 2. Kasdiën jis eina į darbà deviñtà vālandà, bêt šiañdien jis ... 3. Jõnas visadà vakarè gūla vienuoliktà vālandà, bêt vākar jis ... dvýliktà vālandà. 4. Lāima mēgsta skaitýti. Šitą žurnālą ji jau ... 5. Māno draūgas dažnai kviečia manè į teātrą. Šiañdien jis iřgi ...

(*Atsikélti, išéiti, atsigulti, pėrskaityti, pakviēsti*)

XIV. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kuř buvo Rimas? 2. Kā jis veikė? 3. Kàs įvýko vākar universitetè? 4. Kuř dārė pranešimą Olėgas? 5. Kókį pranešimą padārė Olėgas? 6. Kaip jis kalbėjo? 7. Kuř pakvietė Olėgą dalyvāuti? 8. Kadà Olėgas výksta į Māskvą dalyvāuti konferenciyoje?

XV. Ответьте на вопросы утвердительно или отрицательно.

Образец: — *Ař tū parašei referātą? (Rimas)*

— *Taip, parašiau.*

— *Ū Rimas?*

— *Jis iřgi parāšė.*

1. — *Ař tū pėrskaitei strāipsnį? (vadõvas)* 2. — *Ař tū padarėi pranešimą? (Olėgas)* 3. — *Ař pakvietė tavė į Māskvą? (Olėgas)* 4. — *Ař tū pėrskaitei žurnālą? (Jõnas).*

XVI. Прочтите предложения, составьте вопросы к ним и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: — *Vākar põ darbo jis ėjo į kiną. Ař tū iřgi vākar põ darbo ėjai į kiną?*

— *Taip, àš iřgi vākar põ darbo ėjau į kiną.*

1. Jis bė žodýno negali išveřsti šito tėksto. 2. Onà dēl ligõs negalėjo dalyvāuti ekskursiyoje. 3. Põvilas pakvietė draūgą į teātrą. 4. Draugai susitiko sekmādienį Lėnino aikštėjė. 5. Šeštādienį vīsas kolektývas vaziāvo į gamtą. 6. Põ paskaitõs aspirāntai nuėjo į laboratoriją.

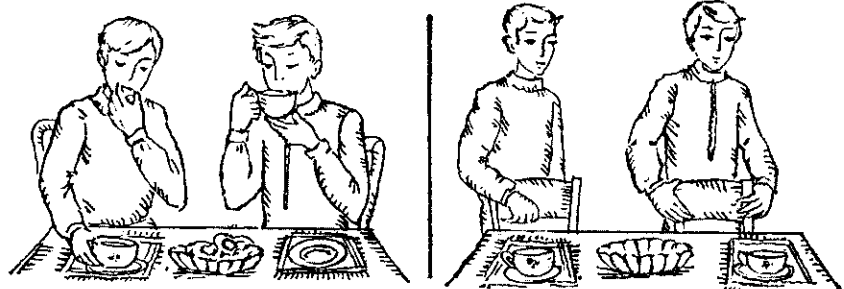
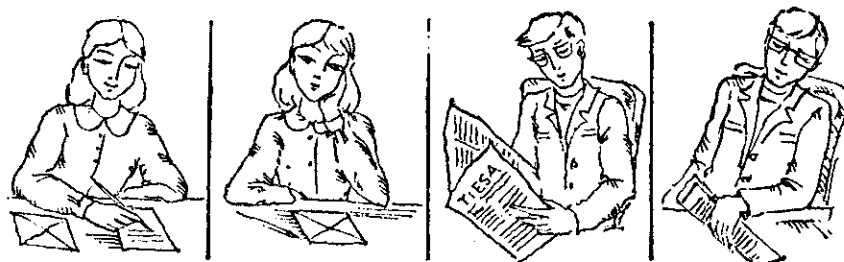
XVII. К отрицательным предложениям составьте повелительные по образцу.

Образец: *Rimas nepėrskaite strāipsnio.*

— *Rimai, pėrskaityk strāipsnį!*

1. Lāima neparāšė lāiško. 2. Olėgas nepakvietė draūgo. 3. Birūtė nepėrskaite knýgos. 4. Jõnas nepārengė pranešimo. 5. Saūlius neišmoko eilėrašcio.

XVIII. Составьте предложения по содержанию рисунков, используя глаголы в несовершенном и совершенном виде.

XIX. Составьте предложения, ставя глаголы в прошедшем однократном времени по образцу.

Образец: *Bibliotėką atidāro 10 vālandą.*

Ū dabař vienuolikta, vadīnasi, jā jau atidārė.

1. Bufėtą atidāro 9 vālandą. 2. Valgýklą atidāro 8 vālandą. 3. Filmas prasideda 11 vālandą. 4. Spektāklis baigiasi 10 vālandą. 5. Lāima grįžta namõ 7 vālandą.

Слова: *atidaryti, uždaryti, prasidėti, baigtis, grįžti.*

XX. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа существительные или местоимения и предлоги bė, põ, dėl.

1. Dėl kõ tū neatėjai į darbą?
2. Bė kõ tū negali išveřsti šiõ tėksto?
3. Bė kõ mēs baigėme šitą darbą?
4. Dėl kõ Kõstas išėjo į peñsiją?
5. Kadà jūs grįžote namõ?
6. Kadà prasideda egzaminų sėsija?
7. Kadà tū klausaisi mūzikos?

*ligà
žodýnas
jūs
sveikatà
koncėrtas
mėnuo
vakariėnė*

XXI. Прочтите предложения, вставляя глаголы *važiuoti* или *eiti*.

Rýtas. Mēs kėliamės septiñtà vālandą. Aštuñtà vālandą ... į valgýklą. Àš studijuoju institutė, õ sesuõ mókosi mokýkloje. Institutas toll, todėl àš ... troleibusù iř autobusù. Ū mokyklà gretà, todėl sesuõ ... pėsčia.

Vakarė àš... į bibliotėką iř dešimtą vālandą grįžtù namõ. Namõ àš ... pėsčias.

XXII. Ответьте на вопросы, используя в предложениях глаголы в требуемой форме.

1. Вы хотите узнать, кто автор одной короткой сказки. Как вы спросите? (*rašyti* — *parašyti*).

2. Вы хотите узнать, какую сказку прочитал мальчик. Как вы спросите? (*skaityti* — *perskaityti*).

3. Вы хотите узнать, какой доклад сделал ваш товарищ. Как вы у него спросите? (*daryti* — *padaryti*).

4. Вы хотите узнать, пригласили ли Олега в Москву. Как вы спросите? (*kviesti* — *pakviesti*).

XXIII. Переведите предложения на литовский язык. Глаголы употребите в соответствующей форме.

Я встаю в 7 часов. В 8 часов я начинаю работать. В 12 часов я иду в буфет, пью кофе, ем бутерброд. В 5 часов я кончаю работать. В 6 часов я возвращаюсь домой. Дома я обедаю, слушаю радио, смотрю телевизор, читаю газету.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Nelaimingas skaičius

Prieš daugelį metų mano dėdė laikė egzāminus institutė. Išlaikė bevėik viską, tik liko paskutinis egzāminas. Bėt jis pavařgo peř egzāminus iř paskutiniam egzāminui nūtarė išmókti tik vieną — tryliklą — bilietą.

Jis atėjo į egzāminą, ištraukė bilietą, dabai jau iř nebeatsimena, keliñtas buvo nūmeris: dvidešimt peñktas ař dvidešimt šeštas. Dėdė padėjo bilietą atgal iř sako:

— Taip aš iř maniaũ! Tryliktas bilietas! Nelaimingas skaičius!

Dėstytojai, kuriė egzāmināvo, ėmė sakýti, kād nerimta taip darýti, gėda tikėti tokiais dalýkais. Iř jiė surādo tryliklą bilietą.

— Iĩkite tryliklą bilietą iř atsakinėkite.

Jis išlaikė egzāminą peñketui.

Jau seniai dėdė baigė institutą. Jis — inžiniėrius, turi sūnų. Sūnūs dabai iřgi studeñtas. Jis daũg kařtų girdėjo šitą istoriją iř nūtarė pats pakartóti ją.

Peř egzāminą jis ištraukė bilietą, greitai padėjo atgal iř sako:

— Taip aš iř maniaũ! Tryliktas bilietas! Nelaimingas skaičius!

Profėsorius nusišypsójo iř sako:

— Jėi nenórite atsakinėti trylikto bilieto, traukite kitą. Aš labai gerai suprantũ jũs, mán taip pat atsitiko, kai aš laikiaũ egzāminą tũkstantis devyni šimtai tryliktais mėtais.

Prietaringas studeñtas turėjo geriaũ pasireñgti iř ateiti į egzāminą kita kařta.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

prieš daugelį metų много лет тому назад	traukti bilietą брать билет
peř egzāminus во время экзаменов	baigti institutą кончить институт
paskutiniam egzāminui к последнему экзамену	išlaikyti egzāminą peñketui сдать экзамен на пятерку
laikyti egzāminą сдавать экзамен	daũg kařtų много раз

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kaip laikė egzāminą tėvas iř sūnūs. Kās išlaikė egzāminą iř kodėl, o kās neišlaikė egzāmino? Kodėl?

2. Kodėl kūrėnėlis pavadintas „Nelaimingas skaičius“?

УРОК 21

ТЕКСТ TEATRĖ

Vakar Lāima, Rimas iř Olėgas buvo teatrė, žiūrėjo naują spektaklį. Kai spektaklis baigėsi, Lāima iř Rimas pakvietė Olėgą vakarieniāuti kartu.

Jiė vakarieniāvo, gėrė arbātą, kalbėjosi apie spektaklį. Paskui susitarė dār kadā nors nueiti kartu į teātrą.

Диалог

Rimas. Olėgai, ką tũ veiksi vakarė?

Olegas. Dār nežinaũ, galbūt eisiu į teātrą.

Rimas. O gal nori eiti į kiną?

Olegas. Gerai, sũ mielu noru. Ař nežinaĩ, kadā prasidės filmas?

Rimas. Septintą vālandą. O kadā tũ šiañdien baigsi dārba?

Olegas. Aš šiañdien baigsiu dārba ketviřtą vālandą, papietāusiu iř peñktą tikrai būsiu namiė. O kuř mės susitiksime?

Rimas. Prie „Lietuvos“ kino teātro. Lāuksime tavės 6 vālandą 30 minučių.

Olegas. Gerai. Aš ateisiu laikũ prie „Lietuvos“ kino teātro.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

susitařti, susitaria, susitarė договориться

galbūt может быть

laikũ вовремя

prasidėti, prasideda, prasidėjo начинать-

ся

gerai хорошо

kada nors когда-нибудь

gėrti gėria, gėrė пить

spektāklis, -io спектакль

tikrai обязательно

* * *

į namūs домой

sũ mielu noru с удовольствием

* * *

vāistinė аптека

gānti, gāuna, gāvo получать, получить

vāistai (dg.) лекарство

spāusdinti, -ina, -ino печатать

pranėsti, prāneša, prānešė сообщать

dovanā подарок

ГРАММАТИКА

Будущее время (Būsimasis laikas)

Будущее время		
dirbti turėti sakyti	dirb- turė- saký-	<p>-siu, -si, -s, -sime, -site</p> <p> aš dirbsiu, turėsiu, sakýsiu tú dirbsi, turėsi, sakýsi jis, ji } dirbs, turės, sakýs jiė, jōs } mēs dirbsime, turėsime, sakýsime jūs dirbsite, turėsite, sakýsite </p>

Запомните:

1. Будущее время образуется от основы инфинитива при помощи личных окончаний (вместе с суффиксом -s-): -siu, -si, -s, -sime, -site.

2. Когда основа инфинитива оканчивается на согласные s, š, z, ž, они сливаются с суффиксом -s-, образуя звуки s, š. Например:

vėsti (s+s=s) — aš vėsiu, tú vėsi, jis (jì, jiė, jōs) vės, mēs vėsime, jūs vėsite.

nėšti (š+s=š) — aš nėšiu, tú nėši, jis (jì, jiė, jōs) nėš, mēs nėšime, jūs nėšite.

mėgzi (z+s=s) — aš mėgsiu, tú mėgsi, jis (jì, jiė, jōs) mėgs, mēs mėgsime, jūs mėgsite.

vėžti (ž+s=š) — aš vėžiu, tú vėži, jis (jì, jiė, jōs) vėš, mēs vėšime, jūs vėšite.

3. Некоторые глаголы в 3-м лице будущего времени вместо долгих гласных y, ū имеют краткие i, u:

būti — būs gýti — gis

žúti — žūs lýti — lis

púti — pūs griúti — griūs

4. Глаголы в будущем времени сохраняют ударение инфинитива (кроме 3-го лица, где во всех случаях имеется восходящая интонация): dirbti — dirbsiu, dirbsi, dirbs; sakyti — sakýsiu, sakýsi, sakýs ...

Употребление будущего времени

Šiañdien vakarė aš skaitýsiu arba eĩsiu į kiną.
Сегодня вечером я буду читать или пойду в кино.
Pėrskaitysiu knýgą ir eisiu pasivaĩkščioti.
Прочитаю книгу и пойду погулять.

Запомните:

В литовском языке, в отличие от русского, имеется только будущее простое время, где глаголы употребляются без приставки (несовершенный вид) или с приставкой (совершенный вид). Примеры:

Несовершенный вид (без приставки)	Совершенный вид (с приставкой)
aš skaitýsiu я буду читать	aš pėrskaitysiu я прочитаю
tú skaitýsi ты будешь читать	tú pėrskaitysi ты прочитаешь
jis, ji skaitýs он (она) будет читать	jis, ji pėrskaitys он (она) прочитает
mēs skaitýsime мы будем читать	mēs pėrskaitysime мы прочитаем
jūs skaitýsite вы будете читать	jūs pėrskaitysite вы прочитаете
jiė, jōs skaitýs они будут читать	jiė, jōs pėrskaitys они прочитают

Примечания: 1. Обратите внимание на то, что литовскому будущему времени в русском языке соответствует или сложное будущее (skaitýsiu — буду читать), или простое (pėrskaitysiu — прочитаю).

2. В некоторых случаях глаголам русского языка в будущем времени с приставкой в литовском соответствуют бесприставочные формы будущего времени, напр.: пойду — eisiu, поеду — važiuosiu.

Употребление союзов aĩ, kadaĩ, kai, jei (jeigu) с будущим временем в сложном предложении

Aš nežinaũ, aĩ jis ateĩs rytój.	Я не знаю, придет ли он завтра.
Aš nežinaũ, kadaĩ jis ateĩs.	Я не знаю, когда он придет.
Kai grĩšiu namø, bũs jau tamsũ.	Когда вернусь домой, будет уже темно.
Jei turėsi laĩko, rytój ateĩk pàs manè.	Если у тебя будет время, завтра приходи ко мне.
Rytój ateĩk pàs manè, jei turėsi laĩko.	Завтра приходи ко мне, если у тебя будет время.

Запомните:

1. Союз aĩ в сложносочиненном предложении употребляется для обозначения сомнения. В русском языке ему соответствует частица **ли**.

2. Союз kai употребляется в сложноподчиненном предложении при обозначении времени. В русском языке ему соответствует **когда**.

3. Союз kadaũ употребляется в придаточном дополнительном предложении; слову kadaũ в русском языке соответствует **когда**.

4. Союзу jei (jeigu) в русском соответствует **если**. Союз jei (jeigu) употребляется в придаточном предложении, причем он, как и в русском, может стоять перед главным предложением и после него.

Спряжение возвратных глаголов в будущем времени

rūpintis I		domėtis II	mókytis III
ąš	rūpinsiuos	domėsiuos	mókysiuos
tù	rūpinsies	domėšies	mókysies
jis, jì	} rūpintis	} domėsis	} mókysis
jiė, jòs			
mės	rūpinsimės	domėsimės	mókysimės
jūs	rūpinsitės	domėsitės	mókysitės

Примечание. Обратите внимание, что в будущем времени, как и в настоящем, возвратные глаголы в I и во 2-м лицах единственного числа имеют двугласные *uo, ie* (*rūpinsiuos, rūpinsies*), множественного числа — гласный *ė* (*rūpinsimės, rūpinsitės*).

Спряжение глагола *grįžti* в будущем времени

grįžti I	
ąš	grįšiu
tù	grįši
jis, jì	} grįš
jiė, jòs	
mės	grįšime
jūs	grįšite

УПРАЖНЕНИЯ

I. Проспрягайте глаголы будущего времени в следующих предложениях.

1. ąš važiuosiu namø.
2. ąš rytój eisiu į muziejų.
3. ąš šiañdien anksti baįsiu dąrbą.
4. ąš lauksiu tavęs prie kino teątro.
5. Šiañdien ąš búsiu namiė 5 vąlanda.

II. Прочтите предложения, обратите внимание на употребление придаточных предложений времени (с союзом *kaį*).

1. Kaį mán búvo penkeri mėtai, mės gývėnome Klaįpėdoje.
2. Kaį nuvakaų į Klaįpėdą, ąš prisiminiau sávo vaikýste.
3. Kaį baįsiu sávo dąrbą, padėsiu táu.
4. Kaį tú pasireįgsi semináruį, paskaįbink mán.

III. Ответьте на вопросы, ставя глаголы в будущем времени.

Образец 1: — *Aį jì išėjo į parduotývę?*
— *Nė, bėt greitai eis.*

1. — *Aį jis išvažiavo į Klaįpėdą?*
2. — *Aį jiė gávo búta?*
3. — *Aį jįs pirkote šaldytuvą?*
4. — *Aį Láima grįžo į Vlnių?*
5. — *Aį jiė jaų atsikėlė?*
6. — *Aį vaikaį jaų atsigulė?*
7. — *Aį parduotývę jaų atidáre?*
8. — *Aį biblioteką jaų uždaráta?*
9. — *Aį koncėrtas jaų prasidėjo?*
10. — *Aį paskaitą jaų baįgėsi?*

Образец 2: — *Aį tú pirkaį žodyną?*
— *Dár nė, bėt bútinai pįrksiu.*

1. — *Aį tú pákvietei Rimą į koncėrtą?*
2. — *Aį tú parašeį láišką į namùs?*
3. — *Aį tú pirkaį tą žurnálą?*
4. — *Aį tú skaiteį šitą knýgą?*
5. — *Aį tú išvertėį tą stráipsnį?*
6. — *Aį atlikaį tą lietúvių kalbøs prátimą?*

IV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Aį jįs kviešite mūs į institútò vąkarą?*
— *Bútinai kviešime.*

1. — *Aį tú kvieši jį į susirinkimą?*
2. — *Aį tú kalbėsi susirinkimė?*
3. — *Aį tú paruoši vakariėnę?*
4. — *Aį tú nupiřksi bilietą į klną?*
5. — *Aį jįs lipsite į šitą autobúsą?*

V. Составьте сложные предложения с союзом *aį*.

Образец: — *Aį jì yrà namiė?*
Ąš nežinaų, aį jì yrà namiė.

1. — *Aį jis bús šiañdien institutė?*
2. — *Aį Láima baįgė dąrbą?*
3. — *Aį jis móka lietúviškai?*
4. — *Aį jì geraį kalba lietúviškai?*
5. — *Aį Jūrátė ateis vakarė pás tavė?*
6. — *Aį Rimas padės mán?*

VI. Ответьте на вопросы, используя глагол *prasadėti* в нужной форме.

1. *Aį jaų ... paskaitą?*
2. *Kadà šiañdien ... seminąras?*
3. *Aį páskaitos visadà ... punktualiaį?*
4. *Aį rytój vélai ... paskaitą?*

VII. Переведите на литовский язык.

1. Когда сегодня начинаются лекции? 2. Лекции уже начались.
3. Когда завтра начнутся лекции? 4. Завтра лекции начнутся вовремя.
5. Когда сегодня заканчиваются лекции? 6. Лекции уже закончились.
7. Когда закончатся лекции завтра? 8. Завтра лекции закончатся в 5 часов.

VIII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в будущем времени.

Образец: *Ąš šitą dąrbą atliksiu šiañdien.*

1. *Ąš šitą dąrbą atlikaų šiañdien.*
2. *Šią vąsarą jis važiuoja į Pálangą.*
3. *Šiañdien mės pakartójome visàs daiktávardžio taisyklės.*
4. *Jis netrúkus grįžta namø.*
5. *Ąš čia lipų iš troleibúso.*
6. *Mės visadà prisimename sávo keliõnę pð Tarybų Lietuvą.*
7. *Jįs pavėlavote į susirinkimą.*
8. *Sekmądienį ąš pralėidau pás sávo tėvùs,*

IX. Составьте предложения из следующих слов и выражений. Употребите глаголы в будущем времени.

1. ji, šiañdien, keltis, anksti. 2. 8 valandà, jis, išvỹkti, iš namų. 3. i, institutas, mēs, važiuoti, troleibusas. 4. pō, paskaità, mēs, užtrukti, institutas. 5. šiañdien, atvỹkti, studentai, iš, Maskvā. 6. mào, brólis, šiemet, pradėti, lankyti, mokyklà. 7. mào, draugas, padėti, atlikti, pratimas.

X. Прочтите предложения, вставляя союзы *a f* или *jéi* (*jéigu*).

1. — Āš nežinaū, ... rytój būs Rimas institutė.
— ... Rimas būs rytój institutė, pérduok jám šitą žurnālą.	4. — Mamà kláusė, ... tú nueisi rytój pás jà.
— ... tú rytój nenueisi pás jà, paskam̃bink jái telefonū.
2. — Mán nepasàkė, ... Láima sveikà.
— ... Láima rytój siřgs, àš nuvažiuosiu pás jà i namūs.	5. — Sesuō nóri sužinóti, ... gerai tú jautiesi.
— ... tú jautiesi blogai, reikia iškviēsti gýdytoją.
3. — Āš nóriu paklausti, tú nupiřksi rytój váistų.
— ... tú nenupiřksi váistų, atnešk mán recėptą, àš pàts nueisiu i váistinę.	6. — Draugas kláusė, ... tú neisi rytój i teàtrą.
— ... tú neisi i teàtrą, atidúok bilietą mán.

XI. Прочтите текст, ставя вначале глаголы в будущем времени (вместо *vàkar* употребите *rytój*), затем — в настоящем времени (вместо *vàkar* употребите *kasdiēn*).

Vàkar àš atsikėliau 8 vālandą, išgėriau kavōs iř išėjàu i dárba. 9 vālandą àš pradėjau dárba. 2 vālandą àš papietavaū. 5 vālandą àš baigiaū dárba iř grįžau namō. Āš pàkviečiau draugą i kiną. Mēs susitikome 7 vālandą iř nuėjome i kiną. Namō àš grįžau 9 vālandą, paklausiau rādijo iř nuėjau gultii.

XII. Ответьте на вопросы, употребив придаточные условные предложения.

Образец: *Jéi būs gėras óras, rytój mēs važiuosime i káimą pás dėdę.*

1. Ař jūs važiuosite rytój i káimą pás dėdę, jéi būs gėras óras? 2. Ař jūs važiuosite rytój namō, jéi gausite bilietą? 3. Ař tú važiuosi i Nidą, jéi išlaikysi egzaminą? 4. Ař tú sutiksi ji, jéi nuvažiuosi i Klaipėdą? 5. Ař tú dalyvãusi konferencijoje, jéi ji įvyks šiã savaitę? 6. Ař tú galėsi mán paródyti Vilnių, jéi àš liksiu čià dár vieną diėną?

XIII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Olėgas piřko žurnālą lietùvių kalbà.*

Āš žinaū, kàd jis visadà peřka žurnālą lietùvių kalbà.

1. Rimas atsikėlė labai anksti. 2. Jiė anksti pradėjo dárba. 3. Jis gerai paràšė rāšomąii dárba. 4. Láima tadà gerai šoko. 5. Jōnas tadà gerai dainavo.

XIV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец 1: — *Ař tú eisi i institutò vākarą?*
— *Eisiu, jéi turėsiu laiko.*

1. — Ař eis Láima i koncėrtą? 2. — Ař eis jiė i ekskursiją? 3. — Ař ateis pás tavė Jōnas?

Образец 2: — *Ař tú išveřsi jō stráipsni?*
— *Išveřsiu, jéi galėsiu.*

1. — Ař jūs padėsite atlikti pratimą? 2. — Ař tú nupiřksi šitą vadovėlį? 3. — Ař jis pérduos mào láišką Jūrātei?

XV. Прочтите предложения, ставя глаголы в будущем времени.

1. — Kadà jis grįžta namō?
— Jis grįžta namō rytój.	3. — Ař jūs čià dár ilgaĩ búsitate?
— Nė, àš greičiai grįžtū namō.
2. — Ař tú vėlai grįžti?
— Nė, àš nė vėlai grįžtū.	

XVI. Переведите на литовский язык.

1. Я сегодня вернусь домой. 2. Куда вы вернетесь? 3. Мы вернемся в город. 4. Они возвратятся из Каунаса. 5. Когда ты [вернулся] домой? 6. Я вернулся в шесть часов. 7. Сегодня мы вернемся в два часа. 8. Когда вы вернетесь завтра? 10. Вы останетесь или вернетесь? 11. Мы вернемся, не останемся.

XVII. Поставьте вопрос к главному предложению и ответьте придаточным по образцу.

Образец: *Ař jis gāli nusipiřkti šitą knygą? Gāli, jéi turi pinigų.*

1. Jéi turi pinigų, jis gāli nusipiřkti šitą knygą. 2. Jéi diėną búi užsiėmęs, gālime susitikti vakarė. 3. Jéi būs nešalta, šiañdien eisime slidinėti. 4. Jéi turėsi laiko, parašyk mán láišką iš Palangōs. 5. Jéi susirinkimas tikrai baigsis 5 vālandą, àš ateisiu pás tavė. 6. Jéi gausiu, dúosiu iř táu šitą žurnālą. 7. Jéi gausiu bilietą, šeštadienį eisiu i teàtrą.

XVIII. Ответьте на вопросы, составляя сложноподчиненные предложения времени.

Образец: *Studeñtai papāsakos sàvo įspūdžius, kai grįš iš festivālio.*

1. Kadà studentai papāsakos sàvo įspūdžius? (*Jiė grįš iš festivālio*). 2. Kadà jis jūms tai pranėš? (*Āš nueisiu i institutą*). 3. Kadà jūs aplankysite Pavėikslų galėriją? (*Āš išlaikysiu visūs egzāminus*). 4. Kadà jūs vėlai kėliatės? (*Āš neturiū paskaitų*). 5. Kadà jis išvỹks namō atóstogų? (*Baigsis mōkslo mėtai*). 6. Kadà studentai atliks tã pratimą? (*Dėstytojas paaiškins taisyklę*). 7. Kadà jūs sutiksite dėstytoją? (*Mēs nueisime i paskaitą*).

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Когда он придет в Вильнюс, он навестит своего преподавателя. 2. Когда студент Йонайтис писал свою работу, он прочитал много литературы. 3. После того как ты написал мне письмо

мо, я тотчас же ответил на него. 4. Когда наш гид узнал, что этот турист не понимает по-литовски, он все повторил по-русски. 5. Когда туристы знакомятся с Музеем революции, они поедут на выставку. 6. Когда у меня будет время, я принесу тебе эту книгу.

XX. Поменяйте местами главные и условные придаточные предложения по образцу и прочтите их.

Образец: *Jūs užeikite pàs mào draugą iř pèrduokite jam šitą knygą, jei važiuosite į Klaipėdą.*

1. Jei važiuosite į Klaipėdą, jūs užeikite pàs mào draugą iř pèrduokite jam šitą knygą. 2. Jei būs gėras óras, mūsų grupės studentai važiuos slidinėti. 3. Jei norite nueiti į stotį, jūs eikite šia gatvė, o paskui pasukite į dėsinę. 4. Jei aš gausiu naują butą, aš piřksiu rāšomąjį stalą iř knygų spintą. 5. Jei tū turėsi laiko, eisime kartū į kiną. 6. Jei gausime bilietą, jau šiañdien išskrisime į Pålangą. 7. Jei mės turėsime laiko, dár smulkiaū susipažinsime sū miestū. 8. Jei neišlaikýsiu egzāmino, aš nevažiuosiu į Pålangą.

XXI. Дополните предложения приведенными справа глаголами в требуемой форме.

1. – Kuř yrà Láima iř Jūrātė?
– ... į kiną.
– Ō kuř tū ...?
– Aš ... į parduotūvę.	(iř)eiti
2. – Ař tū ... balėtą „Añt mārių krañto“?
– Taip, ...
– Iř aš labai noriu ij ...	(pa)matýti
3. Sekmādienį aš ... ankstl, bėt šiañdien ... vėlai.	kėltis
atsikėlti
4. – Jōnai, kaĩ eisi į parduotūvę, nepamiřšk ... kavos.
– Ō kókią kavą tū ...?
– Aš visadā ... juodą kavą.	(nu)piřkti
gėrti
5. – Láima ..., kād greit grįř.
– Bėt jei pamatýsiu ją, aš ..., kād tū lauki jės.	(pa)sakýti
6. Rimas Olėgą į teātrą.
Jis sākė, kād norėjo iř Láimą į teātrą.	(pa)kviěsti
7. Láima kioskė ... žurnālą.
Ji norėjo iř Rimui ... žurnālą, bėt nežinójo, kókiio jis nori.	(nu)piřkti

XXII. Составьте предложения по образцу.

Образец: *Jis yrà fizikas.*

Aš iřgi búsiu fizikas (fizikė).

1. Jis yrà biològas. 2. Ji yrà chėmikė. 3. Jis yrà matemātikas. 4. Ji yrà istorikė. 5. Jis yrà dėstytojas. 6. Ji yrà mókytoja. 7. Jis yrà gydytojas.

XXIII. Прочтите рассказ, вставляя глагол *būti* в будущем времени.

Kàs ji būs?

– Jūrātė ... mókytoja, kaip iř aš, – sāko senėlė.
– Nė, – sāko mamà, – ji gražiaĩ dainuòs, paklausykite, kòks jės balsas! Ji ... daininiñkė.
– Mán ródos, ji ... gydytoja, – sāko tėtė.
– Nė, ji ... inžiniėrė, kaip iř aš, – sāko senėlis.
Visi pažvelgė į Jūrātę. Bėt Jūrātė negalėjo pasakýti, kàs ji ... Jái bũvo tik dũ mėnesiai.

XXIV. Сформулируйте вопросы к утвердительным и отрицательным предложениям.

Образец: *Ař būs rytój semināras?*

1. Taip, rytój būs semināras. 2. Taip, paskaità būs apiė lietuvių literatūrà. 3. Taip, paskaità būs įdomi. 4. Taip, mào draugas kalbės apiė šiañ problemą. 5. Taip, mės aplankýsime iř Klaipėdą. 6. Nė, mės nepavėluosime į paskaitą. 7. Nė, mūsų studentai negrįř porýt. 8. Nė, susirinkimas įvyks septyñtą vālandą.

XXV. Переведите на литовский язык, используя глаголы в будущем времени.

1. Завтра у нас литовский язык. 2. Мы будем читать статью из газеты. 3. Мы будем переводить текст без словаря. 4. Преподаватель будет рассказывать о Советской Литве. 5. Он принесет для нас карту Советской Литвы. 6. Урок будет очень интересным.

XXVI. Прочтите предложения, поставьте глаголы в будущем времени.

1. Mės (tikėtis), kād jūs mums parařysite. 2. Kuò mės šiañdien (reñgtis)? 3. Aš (džiaũgtis), jei jūs šiañdien suláuksiu. 4. Aš (kreiptis) į dekaną dėl tō egzāmino. 5. Niėkas (nesidžiaũgti), jei tū taip padarysi. 6. (Gailėtis) tie, kuriė neatėjo į šitą koncertą.

XXVII. Расскажите о себе, используя глаголы в настоящем, прошедшем, кратном и будущем времени.

1. Kadà jūs kėliatės? Kadà prādedate dárba? Kadà grįžtate namø? Kadà einate guliti?
2. Kadà jūs atsikėlėte vākar? Kadà išėjote į dárba? Kadà grįžote namø? Kadà ėjote guliti?
3. Kadà jūs kėlsitės rytój? Kadà eisite į dárba? Kadà grįšite namø? Kadà eisite guliti?

XXVIII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kuř Rimas kviečia Olėgą? 2. Į kurį spektaklį jiė nori eiti? 3. Kadà prasideda šitas spektaklis? 4. Kadà Olėgas baigia dárba? 5. Kadà jis būs namiė? 6. Kadà iř kuř susitikis Rimas iř Olėgas?

XXIX. Составьте вопрос и ответьте сначала утвердительно, затем отрицательно.

Образец: *Jūs domėsitės tuò klāusimu.*

Ař jūs domėsitės tuò klāusimu?

a) *Taip, aš domėsiuos tuò klāusimu.*

b) *Nė, aš nesidomėsiuos tuò klāusimu.*

1. Šitie studeñtai domėsis menù. 2. Jis domėsis politika. 3. Tàs studeñtas domėsis istorija. 4. Turistai domėsis tuõ muziejumi. 5. Jõ sùnùs domėsis tèchnika. 6. Šitas studeñtas domėsis filologija.

XXX. Дополните предложения, ставя слова в скобках в требуемой форме.

Образец: *Kaì turėsiu laiko, aš parašysiu jam laišką.*

1. (*kaì, turėti, laikas*), aš parašysiu jam laišką. 2. (*kaì, jiė, ateiti, pàs, aš*), mės kalbėsimės apie referatą. 3. (*kaì, išspausdinti, jis, straipsnis*), aš tuoj pat nusipiřksiu šitą laikraštį. 4. (*kaì, visi, susiriñkti*), iř aš ateisiu. 5. (*kaì, jūs, sužinoti, ką nors, naūja, apie, tai*), tuoj pat pranėkite mán. 6. (*kaì, aš, atlikti, lietuvių kalbės pratimas*), aš eisiu pàs draugą. 7. (*kaì, tik, baigti, referatas*), aš jums paskaĩbinsiu. 8. Jis ateis tik tadà, (*kaì, baigti, straipsnis*).

XXXI. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Kadà jis pradėjo lankyti mokyklą?*

1. Kaì bũvo septyneriũ mėtũ, jis pradėjo lankyti mokyklą. 2. Kaì bũname Kaunė, visadà aplaĩkome M.K. Čiurlionio muziejũ. 3. Kaì važiũoju į institutą, aš išlipu iš autobũso paskutinėje stotėlėje. 4. Kaì tik nuvažiũoju į tėviškę, visadà aš aplankau sàvo mokytoją. 5. Kaì laĩkė mokyklą, mào sùnùs kasdiėn daũg sportàvo. 6. Kaì grįšiu namõ, aš jums paskaĩbinsiu.

XXXII. Персведате на литовский язык.

1. Как только они закончат эту работу, сразу сообщат нам. 2. Когда Лайма вернется, она будет готовиться к семинару. 3. Она не возьмет никакой другой работы, пока не закончит эту. 4. Мне сказали, что она сейчас будет изучать эту проблему. 5. Мы слышали, что она будет делать доклад на собрании. 6. Она говорила нам, что скоро напишет статью в журнал. 7. Меня спросили, придет ли Лайма в Вильнюс. 8. Я не знал, поеду ли я в Каунас весной. 9. Мы хотим знать, будете ли вы присутствовать на лекции. 10. Нас спросили, сможет ли он остаться в Каунасе до мая. 11. Ты уже знал, когда туристы пойдут в музей?

XXXIII. Расскажите, что вы будете делать в воскресенье утром, днем и вечером, используя нижеследующие слова и выражения; глаголы поставьте в будущем времени.

1. anksti, atsikėlti, nusipraũsti, apsireĩgti, atlikti rytinę maĩkštą, įjũngti rãdiją, sutvarkyti kambarį. 2. iš namũ išeiti, pàs draugą užeiti, autobusu važiũoti, kalbėtis, prisimĩti, pàsakoti, gerai pailsėti. 3. grįžti, seminãras, pasireĩgti, skaityti, vėfsti, lietuviškai, dirbti, ilgaĩ, brólis, padėti.

XXXIV. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: — *Aĩ tũ neisi į cirką?*

— *Nė, į cirką aš neisiu.*

1. — *Aĩ tũ neisi į spektaklį?* 2. — *Aĩ tũ neisi šiaĩdien į kiną?* 3. — *Aĩ tũ neisi vakarė į koncertą?* 4. — *Aĩ tũ neisi į balėtą?* 5. — *Aĩ tũ neisi į instituto studeñtũ vakarą?* 6. — *Aĩ tũ neisi į Dailės muziejũ?*

XXXV. Ответьте на вопросы в нерешительно-утвердительной форме.

Образец: — *Aĩ tũ eisi į jõ paskaitą?*

— *Dar gerai nežinaũ, galbũt iř eisiu.*

1. — *Aĩ tũ dalyvãusi šitoje konferencijoje?* 2. — *Aĩ tũ bũsi namiė šiaĩdien 15 vãlandą?* 3. — *Aĩ tũ paskaitysi mào straipsnį?* 4. — *Aĩ jis važiũods į Mãskvą šĩ mėnesį?* 5. — *Aĩ jũs grįšite sekmãdienį namõ?*

XXXVI. Ответьте на вопросы в 1-м лице.

1. Kadà tũ kėlsies? 2. Kadà tũ pradėsi dãrbą? 3. Kadà tũ baĩgsi dãrbą? 4. Kadà tũ grįši namõ? 5. Kã tũ veĩksi vakarė? 6. Kadà iř kuĩ tũ eisi? 7. Kadà tũ eisi gulėti?

XXXVII. Составьте предложения с союзами *kad* и *kadà*.

Образец 1: *Aš žinaũ, kad jis šiaĩdien ateis.*

Образец 2: *Aš nežinaũ, kadà jis ateis.*

Aš žinaũ, ...	{	jis šiaĩdien ateis.
		ji šiaĩdien grįš.
		jiė šiaĩdien turi grįžti.
		jõs šiaĩdien grįžo.
Aš nežinaũ, ...	{	jis šiaĩdien turėjo grįžti.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Gegužės pirmoji

Rytõj bũs Gegužės pirmoji. Rimas iř Láima eĩs į šveĩtinę dãrbo žmoniũ demonstraciją.

— Rimai, keliĩntą vãlandą kėlsimės? — klãusia Láima.

— Rytõj kėlsimės septiĩntą vãlandą.

— O kodėl taip anksti?

— Institutė reĩkia bũti pũsę devyniũ. Kõl nusipraũsime, atliksime rytinę maĩkštą, papusryčiausime, kambarį sutvarkysime, apsireĩgsime iř nepajũsime, kaĩ ateis aštũonios. O kõl nueĩsime į institutą, trũksime pũsvalandį. Taĩgi pũsę devyniũ iř bũsime institutė.

— O kaĩp reĩgsimės? Aĩ tũ vilksies šiltą pãltą?

— Óras šãltas, turbũt reĩkia šiltaĩ reĩgtis, — atsãko Rimas.

— Tãd iř aš apsiivilksiu šiltą pãltą, — sãko Láima. — Aš bijau šalčio. Aĩ tũ, Rimai, nežinaĩ, aĩ eĩs Olėgas į demonstraciją?

— Sãkė, kãd eĩs. Susitiksime demonstracijoje.

— Labaĩ gerai. Aš kaĩp tik nóriu sũ juõ pasikalbėti. Turiũ reĩkalą.

— Gerai, galėsite pasikalbėti.

— Aĩ nežinaĩ, kuĩ šiĩmet riĩksis studeñtai į demonstraciją? — klãusia Láima.

— Kaĩp iř kasmėt, pirmiausia susiriĩksime instituto kiemė. Teĩ pasiĩmsime plakatũs, transparãntus, vėliavas. O paskuĩ eĩsime į mũms skirtą viečtą, iš kuĩ prisijũngsime priė kolonos.

— O kuĩ mės eĩsime põ demonstracijos? — klãusia Láima.

— Namõ. O kuĩ tũ nóri eĩti?

— Jūk žadėjome pō demonstrācijos susitikti sū Jūratē iř eiti pās jā i svečiūs.

— Ō kām klāusi, kā veiksime pō demonstrācijos, jei viską taip gerai žinai?

— Norėjau patikrinti, ař tū atsīmeni.

— Atsiprašau, šį kařtą pamiršau. Geraį, kād priminei.

Rimas sū Láiama baigė ruoštis laikū iř išėjo i Gegužės pirmōsios demonstrāciją.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

skirtā vietā pažначенное место i svečiūs в гости
prisijūngti prie kolonos prisоединиться baigti laikū кончить вовремя
к колонне

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kaip Rimas iř Láiama ruošėsi eiti i Gegužės pirmōsios demonstrāciją.

2. Prisimiņkite iř papāsakokite, kaip jūs ruošėtės iř dalyvāvote Gegužės pirmōsios demonstrācijoje.

УРОК 22

ТЕКСТ

DOVANĀ RĪMUI

Rytōj Rimui sukaņka dvidešimt šešeri mėtai. Jō žmonā Láiama nōri nupifkti jām dovaną. Ji dār nesugalvōjo, kōkią dovaną jām pifkti. Ji paskāmbino Jūrātei dēl dovanōs Rimui. Jūrātē pažadėjo padėti nupifkti dovaną.

Láiama iř Jūrātē susitiko prie Neriēs tilto. Jōs kartū nuėjo i universālinę parduotūvę. Universālinėje parduotūvėje nupifko Rimui bāltus mārškinius.

Диалог

Jūratē. Aliō!

Laima. Prāšom pakviēsti Jūrātę!

Jūratē. Aš klausau. Ař čiā tū, Láiama?

Laima. Taip, labā dienā! Aš tū skāmbinu jau aņtrą kařtą. Tavēs nebūvo. Aš nōriu paklausti, ař tū turi laiko šiaņdien?

Jūratē. Taip. Ō kās yrā?

Laima. Aš nōriu pifkti Rimui dovaną. Ař negali nueiti kartū i universālinę parduotūvę iř padėti mán išriņkti Rimui dovaną?

Jūratē. Geraį, sutinkū.

Universālinėje parduotūvėje

Jūratē. Kā tū, Láiama, nōri padovanōti jām?

Laima. Dār pati nežinaū. Pirmiāusia reikia nueiti pažiūrėti mārškiniū.

Jūratē. Geraį.

Laima. Prāšom parōdyti mūms bāltus mārškinius.

Pardavėjas. Kuriō dūdžio jūms reikia?

Laima. Trisdešimt deviņto.

Pardavėjas. Prāšom.

Laima. Kaip tū, Jūrāte, patifka tiē mārškiniai?

Jūratē. Mán jiē patiņka.

Laima. Kaip tū manaį, ař jiē tiks jām?

Jūratē. Mán rōdos, kād šiē mārškiniai Rimui turi tikti.

Laima. Kiek jiē kainūoja?

Pardavėjas. Septynis rubliūs. Ař iņsite?

Laima. Taip.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Aliō! (Klausau!)

— Алло! (Слушаю!)

— Prāšom pakviēsti Láiama!

— Попросите, пожалуйста, Лайму!

— Jōs nērā. Gāl kā jai pasakyti?

— Ее нет. Может что передать ей?

— Prāšom jai pasakyti, kād skāmbino Birūtē.

— Передайте, пожалуйста, что звонила Бируте.

Jām (jai) tiņka (tik)

šitas pāltas

štie mārškiniai

šita spalvā

Ему (ей)

идет

(пойдет)

{ это пальто

{ эта рубашка

{ этот цвет

— Kiek kainūoja knygā?

— Сколько стоит книга?

— Dū rubliūs.

— Два рубля.

— Kiek kaināvo mārškiniai?

— Сколько стоила рубашка?

— Aštūonis rubliūs.

— Восемь рублей.

Jām(jai)

{ sukaņka

{ sukāko

{ sukāks

20 mėtų

Ему (ей)

{ исполняется

{ исполнилось

{ исполнится

20 лет

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

sukākti, sukaņka, sukāko исполняться
mārškiniai (dg.) рубашка
dovanōti, -ōja, -ōjo дарить
pirmiāusia прежде всего

pardavėjas продавец
rōdyti, -o, -e показывать
dūdis размер
nūmeris, -io номер

ratikti, patiūka, patiko нравиться, по-
нравиться
universālinė parduotuvė универсам
reikėti reikia, reikėjo... надо, надо
было...

telefono ragėlis телефонная трубка
kėlti ragėlį братъ (снимать) трубку
dėti ragėlį класть трубку
atsakýti į klāusimą (į láišką) ответить
на вопрос (на письмо)

pókalbis telefonū разговор по телефону
kalbėti telefonū говорить по телефону
skaĩbinu telefonū звонить по телефону

pagálba помощь
svėtimas, -a чужой
naudingas, -a полезный

ГРАММАТИКА

Дательный падеж существительных (Daiktavardžių naudiniškas)

— Kám tú skaĩbinaĩ?	— Кому ты звонил?
— Bróliui (sėseriai).	— Брату (сестре).

Именительный падеж	Дательный падеж	Окончание
кто? что? (kàs?)	кому? чему? (kám?)	
studeĩtas tėvas draũgas pāstatas dėstytojas svėčias brólis mokinỹs sūnūs muziėjus koridorius ruduõ	studeĩtui tėvui draũgui pāstatui dėstytojui svėčiui bróliui mókinĩui sūnui muziėjui koridoriui rūdeniui	-(i)ui
mótina vāsara vyšniā auditorija akis	mótinai vāsarai vyšniāi auditorijai ākiai	-(i)ai
studeĩtė klāsė	studeĩtei klāsei	-ei

Личные местоимения

Именительный падеж	Дательный падеж
àš	mán
tù	táu
jis	jám
ji	jái
mėš	mũms
jũs	jũms
jiė	jiems
jõs	jõms

Указательные местоимения

Именительный падеж	Дательный падеж
kuris?	kuriám?
šitas tās anās	šitam tám anám
kuri?	kuriái?
šita tā anā	šitai tái anái

Дательный падеж с глаголами

Отдельные глаголы в литовском, как и в русском, требуют дательного падежа. Однако глагольное управление в литовском и русском языках не всегда совпадает. Например:

dėkóti (kám?) благодарить (кого? что?)
(dėkóti draũgui, mókytojui — благодарить товарища, учителя)
reĩgtis (kám?) — готовиться (к чему?)
(reĩgtis egzāminui, pāmokai, pāskaitai, pranešimui — готовиться к экзамену, уроку, лекции, докладу)
ruõštis (kám?) — готовиться (к чему?)
(ruõštis keliõnei — готовиться к путешествию)
vadováuti (kám?) — руководить (кем? чем?)
(vadováuti kolúkiui, brigādai, mokỹklai, bũrėliui — руководить колхозом, бригадой, школой, кружком)
atstováuti (kám?) — представлять (кого? что?)
(atstováuti kolektĩvui, mokỹklai, organizācijai — представлять коллектив, школу, организацию)

Àš dėkóju táu už pagálbą. Mokiniaĩ reĩgiasi egzāminui.	Я благодарю тебя за помощь. Ученики готовятся к экзамену.
Mėš ruõšiamės Spālio šveĩtei.	Мы готовимся к Октябрьскому празднику.
Mūsų kolúkiui vadováuja jáunas pirmininkas. Mokỹklai atstovávo mūsų klāsės mokiniaĩ.	Нашим колхозом руководит молодой председатель. Школу представляли ученики нашего класса.

Многие глаголы управляют не одним, а несколькими падежами. Например:

kalbėti	} kã? kãm? (что? кому?)
sakýti	
dúoti	
piřkti	
pardúoti	
skaitýti	
žadėti	

Дательный падеж с прилагательными

Mēs búsime naudingi Tėvỹnei. Мы будем полезны Родине.

Ряд прилагательных в литовском языке требует дательного падежа управляемых слов. Например:

aĩtimas	} kãm?	близкий	кому, для кого?
gabùs		способный	к чему?
malonùs		приятный	кому, для кого?
naudingas		полезный	кому, для кого?
svėtimas		чужой	кому, для кого?

В переводе на русский эти слова управляют дательным, или дательным либо родительным с предлогами.

Jis mums labai aĩtimas.	Он нам очень близок.
Tas žmogus visiems malonùs.	Этот человек всем приятен.
Šita ekskursija mums buvo labai naudinga.	Эта экскурсия была для нас очень полезной.
Jų sūnùs labai gabùs fizikai.	Их сын очень способен к физике.
Jis buvo mums svėtimas.	Он был нам чужой.

Употребление дательного падежа для обозначения возраста

Kiek	{ jũms jái jám }	mėtu?	Mán Jái Jám }	20 mėtu.
Kiek mėtu	{ tėvui? mótinai? draugui? }	Tėvui Mótinai Draugui }		50 mėtu.

Конструкция с глаголом patikti

Конструкция с глаголом patikti соответствует аналогичной конструкции в русском языке:

Mán patiũka šita mergaitė. — Мне нравится эта девочка.
Jám patiko šitas spektaklis. — Ему понравился этот спектакль.
Rimui patiko dovanà. — Римасу понравился подарок.

dovanóti	—	padovanóti
eĩti	—	nuėiti
kláusti	—	pakláusti
kviėsti	—	pakviėsti
piřkti	—	nupiřkti
ródyti	—	paródyti
skambinti	—	paskambinti
sprėsti	—	nusprėsti
žadėti	—	pažadėti
žiūrėti	—	pažiūrėti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец 1: Kãm jis rãšo laiřkã?

Jis rãšo laiřkã savo bróliui.

(Sesuo, draũgas, žmonà, vyras, dėdė, dėstytojas)

Образец 2: Kãm jis dėkója?

Jis dėkója savo draugui.

(Brólis, tėvas, móтина, tetà)

Образец 3: Kãm jis reĩgėsi vãkar?

Vãkar jis reĩgėsi seminãrui.

(Egzãminas, įskaita, keliõnė, išvyka, ekskursija, diktãntas)

II. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа слова в требуемой форме.

Образец: — Kãm padeda šitas dėstytojas?

— Šitas dėstytojas padeda studeĩtui.

1. Kãm jũs padovanójote tą knỹgã?	brólis
2. Kãm tú skambinai vãkar?	dėstytojas
3. Kãm ji padeda?	mamà
4. Kãm jis rãšo laiřkã?	tėvas
5. Kãm jũs padovanójote nuotraukã?	draũgas
6. Kãm ji nupiřko tą dovanã?	sesuo

III. Замените выделенные существительные соответствующими личными местоимениями.

Образец: *Padėkite draūgui!*
Padėkite jām!

1. Padėkokite *draūgui!* 2. Padėkite *māno dūkteriai!* 3. Parašykite *laišką sąvo bróliui!* 4. Dúok *žodýną šitai studeñtei!* 5. Atidúokite *knýgą māno tėvui!*

IV. Составьте предложения по образцу, используя приведенные слова в соответствующем падеже.

Образец: *Láima nupířko Rimui márškinius.*

	kám?	ką?
Jūrātė nupířko	<i>brólis</i>	<i>lėmpa</i>
	<i>sesuõ</i>	<i>knýgà</i>
	<i>Láima</i>	<i>žurnàlas</i>
	<i>Jõnas</i>	<i>sąsiuvinis</i>

V. Прочтите предложения, вставляя соответствующие местоимения в требуемой форме.

1. Vākar Jūrātė pàkvietė mūs ĩ svečiūs. Ji ... parodė būtą, kurį neseniaĩ gāvo.	— Pasakýk ..., kàd àš šiañdien neturiù laiko, esù užsiėmęs.
2. — Aĩ tũ búsi šiañdien pàs jã?	4. Àš pirkaũ naują kostiũmą. Pažiūrėk, aĩ tiñka ... šita spalvã?
— Nė. Bėt àš ... paskaĩbin-siu.	5. Àš jaũ seniaĩ mačiaũ Jõnã. Pasakýk ... māno telefõnã.
3. — Aĩ tũ turi laiko šiañdien? Jõnas žadėjo nupířkti ... bi-lietã ĩ kinã.	6. Jėi tũ negali išveřsti šito stráipsnio, mės ... padėsime.

VI. Поставьте вопросы к выделенным словам и ответьте одним словом.

Образец: — *Kám studeñtas dėkója už knýgã?*
— *Dėstytojui.*

1. Studeñtas dėkója *dėstytojui* už knýgã. 2. Àš padėkójau *draūgui* už bi-lietã. 3. Sũnũs dėkója *tėvui* už dõvanã. 4. *Sesuõ* dėkója *bróliui* už skarėlę. 5. Turistai padėkójo *vadõvui* už ekskũrsiã. 6. Svėčias dėkójo *instítutui* už dõvanã. 7. Mokinýs dėkójo *mókytojui* už žiniã. 8. Àš *jãm* padėkójau už pagãlbã.

VII. Переведите на литовский язык.

1. Ученик благодарит учительницу. 2. Мы благодарим тебя. 3. Кого вы благодарите? 4. Брат благодарит своего коллегу. 5. Они благодарят этого студента. 6. Я благодарю вас.

VIII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Brólis padėda sėseriai.*
Sesuõ padėda bróliui.

1. Výras parãšė *laiškã* žmõnai. 2. Mótina padėda *dūkteriai*. 3. Sũnũs nupířko *tėvui* dõvanã. 4. Jõnas padovanójo *Láimai* knýgã. 5. Rimas padovanójo *draūgui* kaklãraištį. 6. Birutė nupířko *draūgui* bilietã ĩ teãtrã.

Образец 2: *Àš padėdu tãu.*
Tũ padėdi mán.

1. Mės paskaĩbinsime jũms. 2. Jis padės jãi. 3. Ji duõs jũms *žodýnã*. 4. Jiė patiko mũms. 5. Jis padės tãu.

IX. Переведите на литовский язык.

1. Кто вам помогает в учебе? Мне часто помогает мой друг. 2. Ты помогаешь сейчас этому студенту? — Да, я помогаю ему переводить текст. 3. Помогают ли они своим коллегам в их работе? Да, они много помогают своим коллегам. 4. Ты тоже помогаешь своей сестре? Да, я тоже помогаю своей сестре. 5. Кому вы особенно много помогаете? Особенно много мы помогаем нашим друзьям, которые изучают литовский язык.

X. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец 1: — *Mán patiko jũ būtã. Õ tãu?*
— *Mán iřgi patiko.*

1. — *Mán patiñka šitie marškiniaĩ. Õ tãu?* 2. — *Jõnui patiko šitas māno pãltas. Õ Rimui?* 3. — *Láimai patiko šita sofã. Õ Jūrãtei?* 4. — *Mũms patiko šita lėmpa. Õ jãi?* 5. — *Jãi patiko šitas rãšomasis stãlas. Õ Rimui?*

Образец 2: — *Aĩ mán tiñka šita spalvã?*
— *Taĩp, tiñka.*

1. — *Aĩ Rimui tiñka šitie balti marškiniaĩ?* 2. — *Aĩ jãm tiñka jũodas kostiũmas?* 3. — *Aĩ jãi tiñka tãs pãltas?* 4. — *Aĩ tėvui tiñka šita skrybėlė?* 5. — *Aĩ mãmai tiñka tãs apsiaũstas?*

XI. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа существительные.

1. Kám jĩs dãvė sąvo pieštũkã?	<i>kolegã</i>
2. Kám dėstytojas àtnešė žodýnã?	<i>studeñtas</i>
3. Kám Saũlius paskõlino sąvo vadovėlj?	<i>draūgas</i>
4. Kám tėvas nupířko šitã sąsiuvinj?	<i>sũnius</i>
5. Kám jĩ peřka šiã knýgã?	<i>duktė</i>
6. Kám Jõnas padėda?	<i>brólis</i>
7. Kám Marýtė rãšo laiškã?	<i>draūgė</i>
8. Kám jĩs nupířko dõvanã?	<i>sesuõ</i>

XII. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно.

Образец: *Taĩp, jĩs padėda mũms.*
Nė, jĩs nepadėda mũms.

1. *Aĩ jĩs padėda jũms?* 2. *Aĩ dėstytojas padėjo studeñtams atlikti pra-timã?* 3. *Aĩ tãu padėjo draūgas išveřsti šitã tėkstã?* 4. *Aĩ tũ padėdi sąvo mótinai virtuvėje?* 5. *Aĩ jũs padėdate jiems?* 6. *Aĩ tũ padėjai jãm išspręsti uždavinj?*

XIII. Вы купили брату рубашку, матери костюм, сестре плащ, отцу пальто, товарищу галстук. Эти вещи им нравятся. Как вы скажете об этом.

XIV. Составьте предложения по образцу.

Образец: *Rimas iř Láima apžiūrėjo Jūrātės butą.*

Butas jiems patiko. Rimui iř Láimai patiko Jūrātės butas.

1. Jūrātė iř Jõnas buvo baletė. Balėtas jiems patiko. 2. Tėvas iř mótina dažnai būna Klaipėdoje. Jiems labai patinka šitas miėstas. 3. Jūs iř Olėgas vakar girdėjote naują dainą. Dainą jums patiko. 4. Rimas iř Láima matė naują spektaklį. Spektaklis jiems labai patiko. 5. Olėgo vadovas girdėjo jõ pranešimą. Pranešimas jam patiko. 6. Birutė dirba naujoje darbóvietėje. Ši darbóvietė jai labai patinka.

XV. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kiek mėtų sukañka Rimui? 2. Ką jam nori nupirkti Láima? 3. Kõ ji prãše Jūrātė? 4. Kuř ėjo kartù Láima iř Jūrātė? Ką jõs nupirko Rimui?

XVI. Переведите на литовский язык.

1. Думаете ли вы, что Олегу нравится эта книга? 2. Нравятся ли вам эти песни? 3. Римасу понравился этот концерт. 4. Вам понравилась эта экскурсия. 5. Лайме понравился ваш подарок.

XVII. Ответьте на вопросы отрицательно по образцу.

Образец: *Ař tũ mán nupirkaĩ šitą knygą?*

Nė, ař nė tãu atnešiau šitą knygą.

1. Ař tũ mán nupirkaĩ šitą žurnalą? 2. Ař jūs mums atnešėte šį žemėlapi? 3. Ař tũ jam dovanosi šitą portfelį? 4. Ař mán atnešėte šitą vadovėlį? 5. Ař mums bus šiė stalai?

XVIII. Дополните предложения по образцам.

Образец 1: *Pakviėskite Jūrātė!*

Bũkite malonũs, pakviėskite Jūrātė priė telefonol

1. Pakviėskite Láimą! 2. Pakviėskite Jõną! 3. Pakviėskite Rimą! 4. Pakviėskite Olėgą!

Образец 2: *Paródykite mums anuoĩs báltus mårškiniaus!*

Prãšom paródyti mums anuoĩs báltus mårškiniaus!

1. Paródykite mán šitą apsiaustą! 2. Paródykite jai kaklåraištį! 3. Paródykite jam tą laikraštį! 4. Paródykite joms tą servizą! 5. Paródykite jai aną stiklinę!

Образец 3: *Paródykite mán šitą pieštuką!*

Prãšom paródyti mán šitą pieštuką!

1. Paródykite mán lietũvių—rũsų kalbũ žodýnà! 2. Paródykite mán šitą sąsiuvinį! 3. Paródykite mán tą vadovėlį!

XIX. У вашего друга день рождения. Что вы собираетесь ему подарить? Вы хотите пойти в магазин и купить ему подарок. Как вы сформулируете свою просьбу к продавцу, когда придете в магазин? Составьте диалог на эту тему.

XX. Дополните диалог.

1. — Prãšom mán paródyti kostiumą!

— ...?

— Aną báltą.

— Kiek jis kainuoja?

— ...

2. — Aliõ! Klausau!

— ...

— Jõs nerà namiė. Ką jai pasakýti?

3. — Prãšom pakviėsti Jõną priė telefonol.

— ...

— O kada jis bus?

— ...

— Prãšom pasakýti jam, kád ař vakarė paskaĩbinsiu.

XXI. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках слова.

Образец: *Mán reikia knygol.*

1. Kõ tãu reikia? (knygà, sąsiuvinis, tèkstas, plãnas).

2. Kõ jums reikia? (žurnãlas, laikraštis, pieštukas, põpierius).

3. Kõ jam reikia? (duona, sũris, sviestas, pienes).

4. Kõ jai reikia? (pãltas, skrybėlė, skėtis).

5. Kõ jiems reikia? (kepurė, portfelis).

XXII. Преобразуйте предложения по образцу, употребляя глагол *reikėti* в нужной форме.

Образец: *Rytõj ař turiũ eiti į pãskaitą.*

Rytõj mán reikia eiti į pãskaitą.

1. Sekmãdienį ař turiũ reĩgtis egzãminui. 2. Vakãr ař turėjau eiti į institutą. 3. Šeštãdienį mės turėjome važiũoti į kolũkį. 4. Mãno draugas kasdiėn turi anksti keltis. 5. Šitą darbą ař turiũ labai gerai atlikti.

XXIII. Из двух простых предложений составьте сложное с союзом *kad*.

Образец: *Jis sãko. Jis baigė savo darbą.*

Jis sãko, kád jau baigė savo darbą.

1. Mums sãkė. Delegãcija jau atvỹko. 2. Mės žinome. Jis yrà Vilniuje. 3. Kai kàs mãno. Lietũvių kalbõs gramãtika yrà sunki. 4. Ař manaũ. Jiė neteisũs. 5. Ař žinaũ. Jiė dirba Vilniuje. 6. Jiė sãko. Ji nori čiã atvažiũoti. 7. Dėstytojas sãkė. Jums reikia greitai baigti šitą referatą. 8. Mãno draugė žino. Ař mėgstu skaitýti. 9. Sãko. Jis parãšė naują knygą. 10. Ař mataũ. Jūs dabãr skaitote lietũvišką knygą.

XXIV. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kõ jis klãusia manė? (kadà ař turėsiũ laiko).*

Jis klãusia manė, kadà ař turėsiũ laiko.

1. Ką ař sakiau? (kád šį darbą mės baigsime peř kelias dienas). 2. Ką jis sãkė? (kád tuojau jiė ateis čiã). 3. Ką ař maniau? (kád sutiksiũ jį institutė). 4. Ką jis sãkė? (kád tikrai laikũ ateis). 5. Ką mokytojas manė? (kád mán pasisėks išsprėsti uždavinį). 6. Ką Jõnas sãkė? (kád tikrai bus namiė). 7. Ką tũ sakei? (kád malonũ bus sũ juõ susitikti).

XXV. Прочтите предложения, поставьте приведенные справа глаголы в нужной форме.

1. Kai aš vėlai grįžtū, Jūnas ... manė. Tačiau šiaūdien Jūnas ... manės, nės jām reikėjo eiti į susirinkimą.	(ne)pasitikti
2. Kai tū parvažiuosi namō, ... mán.	(pa)skambinti
3. Jei tū būsi parduotūvėje, ... iř mán duonos.	(nu)pirkti
4. Jei galėsi, ... mán šitą knygą.	(at)nėsti
5. Ką tū ... jām, kai sukąks 26 mėtai?	(pa)dovanoti
6. Aš dažnai ... knygąs iš bibliotėkos. Kartū ... pō vieną knygą iř sàvo draūgei.	(pa)jūnti

XXVI. Переведите на литовский язык.

Подруге Лаймы Юрате сегодня исполняется двадцать два года. Лайма и ее муж Римас хотят купить ей подарок. Они идут в универмаг, и Лайма просит у продавщицы показать ей зонтик. Лайме и Римасу нравится этот зонтик. Они его покупают. Затем они идут на первый этаж и покупают Юрате конфеты, которые она очень любит.

XXVII. Вы звоните по телефону товарищу и приглашаете его в кино или в театр. Составьте диалог с учетом приведенных ниже ситуаций.

Ситуации: а) его (ее) нет дома; б) он (она) свободен и ваше приглашение с удовольствием принимает; в) он (она) занят и не может принять ваше приглашение.

XXVIII. Расскажите содержание рисунков, используя словосочетания *pakėlti ragėli, kalbėti telefonū, padėti ragėli*.

УРОК 23

ТЕКСТ
RIMAS SUSIŘGO

Vākar Rimas ilgaī slidinėjo. Būvo šalta, bėt eiti namō jis nenorėjo: seniaī būvo miškė, seniaī slidinėjo.

Jis grįžo iš miško vėlai, ō kai rytė pabūdo, blogai pasijūto.

Į darbą jis vis dėlto ėjo, bėt peř pietū pėrtrauką nūtarė eiti pās gūdytojā.

Диалог

Poliklinikoje

Rimas. Labà dienà!

Gydytojas. Labà dienà! Prāšom sėsti. Kuō skūndžiatės?

Rimas. Aš blogai jaučiuosi: mán skaūda galvą, taip pāt mán sunkū kvėpuoti.

Gydytojas. Prāšom nusirengti iki pūsės, paklausýsiu plaučiūs. Gerai! Kvėpuokite! Dár kvėpuokite! Gālite apsirengti. Jūs sėgate, jums gripas. Štai recėptas. Nueikite į váistinę iř nusipirkite váistų. Jei penktadieni geriaū jaūsitės, ateikite pās manė į polikliniką. Ő jei temperatūrā dár būs aukštā, būtinaī išsikviėskite gūdytojā į namūs. Dabař jums reikia kuō greičiaū eiti namō iř atsigulti.

Rimas. Āčiū, dāktare! Viso gėro!

Gydytojas. Laimingai! Sveikite!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

– Kaip jūs jaučiatės?	– Как вы себя чувствуете?
– Kuō skūndžiatės?	– На что жалуетесь?
– Aš blogai jaučiuosi (blogiaū, gerai, geriaū).	– Я чувствую себя плохо (хуже, хорошо, лучше).

– Kā jums skaūda?	– Что у вас болит?
– Mán skaūda galvą.	– У меня болит голова.

– Iki pasimātymo!	– До свидания!
– Viso gėro!	– Всего хорошего!
– Viso lābo!	– Всего доброго!
– Sudiė!	– Прощай(те)!
– Iki kito susitikimo!	– До следующей встречи!

Klausimas iř atsākymas

Vienā mōteris paklausė išmiñčiū:

- Kàs yrà leņgva, ō kàs yrà sunkū?
– Leņgva kitām patařti, – atsākė išmiñčius, – ō sunkū pagaī patarimą gyvėnti.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

slidinėti - ėja, -ėjo кататься на лыжах
pabūsti, pabuñda, pabūdo проснуться
pasijūsti, pasijuñta, pasijūto почувствовать себя

jaūstis, jaučiasi, jaūtėsi чувствовать себя
vis dėlto всё-таки
pėrtrauka перерыв
skųstis, skūndžiasi, skūndėsi жаловаться

seniai давно
kvėpūoti, -ūoja, -āvo дышать
rengtis, -jasi, -ėsi одеваться
plaučiai легкие
sveikas, -a здоровый, здоров
gripas грипп
recėptas рецепт
vėistai (dg.) лекарство
vėistinė аптека
temperatūra температура
aukštas, -ā высокий
žėmas, -ā низкий
daktaras доктор
sveikti, sveiksta, sveiko выздоравливать
išmiñčius мудрец
patarimas совет

patarti, pataria, patarė советовать, дать совет
pagal (kã?) по, согласно

* * *

kuò greičiau как можно скорее
iškvėisti į namus вызвать на дом
peñ pietų pėrtrauka в обеденный перерыв

* * *

žymus, -i известный
gilus, -i глубокий
leñgvas, -ā легкий
drėgnas, -ā влажный
tamsus, -i темный
su studentu со студентом

ГРАММАТИКА

Дательный падеж времени

(Laiko naudiniñkas)

Į teatrà gavaũ bilietą sekmadieniui. Jis išvažiavo mėnesiui.	Я получил билет в театр на воскресенье. Он уехал на месяц.
--	--

Дательный падеж времени употребляется при обозначении времени, на которое распространяется действие. В соответствующих случаях в русском языке употребляется винительный падеж с предлогом на.

visai { vāsarai { žiėmai { saváitei	на все,	{ лето
visám { rùdeniui { pavāsariui	на всю	{ зиму
		{ неделю
		{ осень
(visiems) mėtams		{ весну
		на (целый) год

Дательный падеж цели

(Tikslo naudiniñkas)

Pañvežiau produktų vakariėnei.	Я привез продукты на ужин.
Žmónės augina kiaulės mėsai.	Люди выращивают свиней на мясе.
Šitos mašinos skirtos žėmei dirbti.	Эти машины предназначены для обработки земли.

Дательный падеж цели употребляется при указании цели, на достижение которой направлено действие. В соответствующих случаях в русском языке употребляется винительный или родительный падеж с предлогами на или для.

Формы прилагательных среднего рода и наречия от прилагательных

gėras { gėra { geraĩ }	хорошо	Čia gėra gyvėnti. Здесь хорошо жить. Jis geraĩ mókosi. Он хорошо учится. Kaip gražũ miškė. Как прекрасно в лесу. Jis gražiaĩ skaĩto. Он хорошо читает.
gražũs { gražũ { gražiaĩ }	прекрасно, хорошо	

Запомните:

1. Прилагательные среднего рода оканчиваются на -а или -и. Ударение у них падает на тот же слог, что и у прилагательных мужского рода (gėras — gėra, gražũs — gražũ).

2. Наречия, образованные от прилагательных, имеют окончание -(i)ai (gėras — geraĩ, gražũs — gražiaĩ).

3. Формы прилагательных среднего рода обозначают категорию состояния и употребляются в безличном предложении в качестве именной части сказуемого.

Отприлагательные наречия в предложении идут обстоятельством образа действия. И прилагательные среднего рода, и отприлагательные наречия отвечают на вопрос как? (kaip?) и переводятся на русский язык наречиями.

Употребление дательного падежа в конструкции с прилагательными среднего рода

Mano draugui teĩ yra (buvo, bus) malonu dalyvauti. Man yra (buvo, bus) sunku tai atlikti.
--

Man (yra) sunku kvėpuoti. Teĩ mums buvo liñksma. Broliui bus leñgva tai atlikti.	Мне трудно дышать. Там нам было весело. Брату будет легко сделать это.
--	--

Примечания: 1. В конструкции с формами прилагательных среднего рода существительные, местоимения и др. употребляются в дательном падеже.

2. Составное сказуемое (bũti + прилагательное среднего рода) может выступать в любом времени, а также в сослагательном наклонении.

Дательный падеж с глаголами *reikėti, skaudėti, trūksti*

Mán reikia vaistų. Jám skaūda gálvą. Čia jái trūksta oro.	Мне нужно лекарство. У него болит голова. Здесь ей не хватает воздуха.
---	--

reikėti (kám? kō?)

reikia, reikėjo, reikės, reikėtų (надо, надо было, надо будет, надо было бы)

Jūms reikia eiti namo. Šiaūdien jám nereikia važiuoti į institūtą.	Вам надо пойти домой. Сегодня ему не надо ехать в институт.
--	---

Jám reikia (reikėjo) kō?	{ knygos žurnalo pieštuko laikraščio portfelio sąsiuvinio	Ему нужен(-на) (нужен был)	{ книга журнал карандаш газета портфель тетрадь
-----------------------------	--	-------------------------------	--

Примечание. Глагол *reikėti* в литовском языке, в отличие от русского, требует дательного и родительного падежей (ср.: в русском языке — дательного и винительного), например: *Kō táu reikia? Mán reikia pieštuko. Kō jūms reikėjo? Mán reikėjo vadovėlio.*

skaudėti (kám? kā?)

skaūda, skaudėjo, skaudės, skaudėtų (болит, болело, будет болеть, болело бы)

Mán skaūda (skaudėjo) kq?	{ akį gálvą dañtį širdį pišvą skrañdį	У меня болит (болел, болела, болело, болели)	{ глаза голова зуб сердце живот желудок
------------------------------	--	---	--

Примечание. Глагол *skaudėti* требует дательного и винительного падежей, напр.: *Mán skaūda gálvą.*

trūksti (kám? kō?)

trūksta, trūko, trūks, trūktų (не хватает, не хватило, не хватит, не хватило бы)

Jám trūksta (trūko) kō?	{ vitaminų oro maisto vėlios pinigų	Ему не хватает (не хватило)	{ ВИТАМИНОВ воздуха пищи воли денег
----------------------------	---	--------------------------------	---

Примечание. Глагол *trūksti* требует дательного и родительного падежей, напр., *Jám trūksta pinigų.*

Употребление дательного падежа для обозначения времени
(с множественными числительными)

Kiek mėtų? Mán (táu, jám)	{ vieneri dveji treji ketveri penkeri šešeri septyneri aštuoneri devyneri	mėtai
---------------------------	---	-------

Примечание. Со словом *mėtai* от 1 до 9 употребляются множественные числительные (*vieneri mėtai, dveji mėtai...*).

Употребление глагола *siřgti*

Åš sergù Я болен (болею)	Åš sirgàu Я был болен (болел)
Tù sergì Ты болен (болеешь)	Tù sirgài Ты был болен (болел)
Jis seřga Он болен (болеет)	Jis siřgo Он был болен (болел)
Ji seřga Она больна (болеет)	Ji siřgo Она была больна (болела)
Jiė, jōs seřga Они больны (болеют)	Jiė, jōs siřgo Они были больны (болели)

gulėti — atsigulėti	reñgtis — apsireñgti,	sprėsti — nusprėsti
kláusti — pakláusti	nusireñgti	sveikti — pasveikti
kviėsti — pakviėsti	siřgti — susiřgti	
piřkti — nu(si)piřkti	skųstis — nusiskųsti	

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения, вставляя подходящие личные местоимения в нужной форме.

Образец: *Rimas susiŕgo, jám reikia gulėti.*

1. Rimas susiŕgo, ... reikia gulėti. 2. Rimas nuėjo į váistinę, ... reikia váistų. 3. Ji seįga, ... skaūda gálvą. 4. Rimas gulí kambaryjė. Reikia atidarýti lángą, ... trúksta óro. 5. Jūs blogai jaučiatės, ... reikia eiti pás gýdytoją. 6. Ji susiŕgo, ... sunkù kvėpúoti. 7. Jónas neateis pás mūs, šiañdien ... reikia budėti. 8. Vákar mės búvome institutė, teñ ... búvo labai liñksma. 9. Jūs dár nemátėte šito filmo. Manaū, kád ... bús įdomù jį pamatýti.

II. Прочтите предложения, вставляя приведенные справа слова в дательном падеже (дательный времени).

1. Mės išvažiúojame neilgám, tik vienai ...	<i>dienà</i>
2. Jiė ruđšiasi važiúoti į Pálangą visám ...	<i>mėnuo</i>
3. Mės palikome túščią bútà visai ...	<i>vásara</i>
4. Aš išvykstù į komandirúotė....	<i>saváitė</i>
5. Mės dár nepiřkome aguřkų ...	<i>žiemà</i>

III. Прочтите предложения. Преобразуйте их так, чтобы глагол обозначал прошедшее однократное время.

1. Rimas blogai jaučiasi. Jám skaūda gálvą, taip pát jám sunkù kvėpúoti. Jám reikia eiti pás gýdytoją. 2. Sesuđ seįga gripù. Jái reikia gulėti. 3. Birútei skaūda gérklę. Penktádienį jái reikia búti poliklinikoje. 4. Jų duktė blogai jaučiasi. Jái gýdytojas liėpė gérti vitaminų.

IV. Дополните диалоги.

1. — Ką jums skaūda?	— ...?
— ...	— Mán rytė búvo aukštà temperatūrą.
— Ař jūs túrite temperatūros?	— ...
— ...	— Mán turbút yrà anginà.
— Kadà jūs blogai pasijútote?	3. — Kaip jūs jaučiatės?
— ...	— ...
— ...?	— Jums reikia išsikviesti gýdytoją.
— Mán skaūda gérklę.	

V. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Mašinai trúko benzino.*

1. Kám trúko benzino?	<i>mašinà</i>
2. Kám skaudėjo gálvą?	<i>draūgas</i>
3. Kám reikia daugiau mókytis?	<i>šitas mokinyš</i>
4. Kám reikia daūg benzino?	<i>lėktúvas</i>
5. Kám trúko tą vásarą lietaūs?	<i>mūsų sōdas</i>
6. Kám reikia padėti?	<i>tàs vaikas</i>
7. Kám reikia šito vadovėlio?	<i>anàs studeñtas</i>

VI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Ji túri gulėti. Jái reikia gulėti.*

1. Jūrátė túri važiúoti į sanatóriją. 2. Sesuđ túri važiúoti į pietùs. 3. Jis túri eiti į dárba. 4. Sūnùs túri daūg mókytis. 5. Duktė túri mókytis lietuvių kalbōs. 6. Olėgas túri darýti pranešimą.

VII. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках слова в форме дательного падежа (дательный цели).

1. Kám jis piřko tą sásiuvinį? (*lietuvių kalbà*) 2. Kám tú pirkaš šitą knýgą? (*semináras*) 3. Kám táu reikia mėsōs? (*piētūs*) 4. Kám jám reikia dúonos? (*vakariėnė*) 5. Kám jums reikia sviesto? (*pūsryčiai*) 6. Kám tiñka ši mėsa? (*sriubà*) 7. Kám tú rengiesi? (*paskaità*) 8. Kám jis ruđšiasi? (*keliōnė*).

VIII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Ař jis paskañbins vakarė draūgui?*
— *Taip, jám bútinai reikia draūgui paskañbinti.*

1. — Ař jis eis rytój pás gýdytoją? 2. — Ař gaūs jis tuđs váistus? 3. — Ař jūs iškviėsite gýdytoją? 4. — Ař tú parašýsi rytój láišką į namùs? 5. — Ař jis eis vakarė į bibliotėkà? 6. — Ař jis piřks naują páltà?

IX. Заполните пропуски прилагательными или наречиями.

Образец: *Jis yrà neblōgas studeñtas, bėt fútbolà blogai žaidžia.*

1. Jis yrà ... studeñtas, bėt fútbolà ... žaidžia.	<table border="0"> <tr> <td><i>(ne)blōgas</i></td> </tr> <tr> <td><i>stropùs</i></td> </tr> <tr> <td><i>mandagùs</i></td> </tr> <tr> <td><i>tvarkingas</i></td> </tr> <tr> <td><i>kultūringas</i></td> </tr> <tr> <td><i>drąsùs</i></td> </tr> <tr> <td><i>įdomùs</i></td> </tr> </table>	<i>(ne)blōgas</i>	<i>stropùs</i>	<i>mandagùs</i>	<i>tvarkingas</i>	<i>kultūringas</i>	<i>drąsùs</i>	<i>įdomùs</i>
<i>(ne)blōgas</i>								
<i>stropùs</i>								
<i>mandagùs</i>								
<i>tvarkingas</i>								
<i>kultūringas</i>								
<i>drąsùs</i>								
<i>įdomùs</i>								
2. ... studeñtas visuomėt ... mókosi.								
3. ... mokinyš visadà ... elģiasi.								
4. ... žmogùs iř sàvo knygàs ... laiko.								
5. ... žmogùs ... léidžia laiką.								
6. ... vaikas visuř ... elģiasi.								
7. Tàs žmogùs yrà visadà ..., móka ... pāsakoti.								

X. Прочтите предложения, ставя подходящий глагол в нужной форме.

1. Rimas blogai pasijúto iř (*gulėti, atsigulti*). Kai parėjo namō, Láima (*kviėsti, iškviėsti*) gýdytoją. Gýdytojas (*kalbėti, sakýti*), kád jám yrà gripas. 2. Jūrátė tadà búvo namiė. Pás jà būvo draūgė. Kařtą ji labai blogai (*jaūstis, pasijústi*). Draūgė (*skañbinti, paskañbinti*) į poliklinikà iř (*kviėsti, iškviėsti*) gýdytoją. Jūrátė tadà ilgaí gulėjo ligóninėje. Dabař ji sveiksta. Ji gávo keliálapį iř greit (*važiúoti, išvažiúoti*) į sanatóriją.

XI. Переведите на литовский язык.

1. Он уехал на все лето. 2. Купили ли вы картофель на зиму? 3. Мы купили овощи на всю зиму. 4. Я поеду в командировку на один месяц. 5. Приезжайте к нам на неделю. 6. Поблагодари свою сестру за книгу.

XII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Kaip jūs jaučiatės?*
— *Áčiū, mán jau geriaū. Aš greit pasveiksiu.*

1. — Kaip jaučiasi jūsų tėvas? 2. — Kaip jaučiasi jūsų motina?
3. — Kaip jaučiasi jūsų brolis? 4. — Kaip jaučiasi jūsų sesuo? 5. —
Kaip jaučiasi jūsų žmona? 6. — Kaip jaučiasi jūsų vyras?

XIII. Прочтите предложения, вместо точек поставьте прилагательные справа в форме среднего рода.

1. Šiañdien laukè ... iř	<i>řáltas iř drègnas</i>
<i>sunkùs</i>
<i>jaukùs</i>
<i>malonùs</i>
<i>naudingas</i>
<i>gražùs</i>
<i>neleñgvas</i>
2. Kai laukè řáлта iř drègna, žmonèms bũna ...	
3. Mùsų kambariuosè	
4. Mán čià dirbti labai	
5. Tai mũms buvo labai	
6. Miřkè buvo	
7. Bũvo ... eiti peř smèlį.	

XIV. Преобразуйте предложения по образцу, используя прилагательные среднего рода.

Образец: *Šitas žurnálas buvo įdomùs. Šitą žurnálą buvo įdomù skaitýti.*

1. Tą dièną óras buvo říltas. 2. Lietuvių kalbòs egzáminas buvo sunkùs.
3. Šita knygà įdomi. 4. Tàs vásaros vákaras buvo tylùs. 5. Šitas tèkstas sunkùs veřsti. 6. Šių mètų ruduò buvo saùsas. 7. Tàs dárbas buvo leñgvas.

XV. Ответьте на вопросы по рисункам.

1. Ką jám skaũda? 2. Kiek jám temperatũros? 3. Kuř jis eina? 4. Ką jám išrãšè gýdytojas? 5. Kũr jis nuẽjo?

XVI. Переведите на литовский язык.

У меня болела голова. Мне было очень трудно дышать. У меня была высокая температура. Я вызвал врача. Он говорит: „У вас грипп. Вы должны лежать!“ Я чувствовал себя очень плохо. Вечером пришел ко мне мой товарищ. Он взял рецепт, пошел в аптеку и купил мне лекарство. В пятницу я почувствовал себя лучше и пошел в поликлинику.

XVII. Прочтите предложения и ответьте на вопросы, обратите внимание на употребление прилагательных среднего рода.

Образец: *Mán buvo malonù susipažinti sù studentù iš Maskvòs. Ó táu?*
Mán iřgi buvo malonù susipažinti sù tuò studentù.

1. Mán buvo labai svarbù gáuti referátui mèdžiagà. Ó anám studeñtui?
2. Jám sunkù šià temà parařyti referátà. Ó tai studeñtei? 3. Mũms bũs įdomù sù jums susitikti šiañdien. Ó jums? 4. Mán buvo ramù, kai ař atlikaũ tą pratimà. Ó draugui? 5. Mũms bũs įdomù nuvažiuoti į kolúkj. Ó dèstytojui? 6. Mán buvo leñgva tai atlikti. Ó táu? 7. Mán nejaukù buvo sèdèti kambaryjè vienám. Ó jám?

XVIII. Прочтите предложения, вставляя слова *ilgas, ilgà, ilgai*.

1. Studeñtas ... atsakinèja. 2. Gátvè yrà ... 3. Šitas tãkas yrà labai
4. Mès ... teĩ bũvome. 5. Tù labai ... verti šitą tèkstà. 6. Kambaryjè stovèjo ... stálas. 7. Jis ... reĩgèsi egzáminui. 8. Ař čià ... gyvenaũ. 9. Jis (ne-) ... buvo pàs manè.

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Ты читаешь долго. 2. Этот текст недлинный. 3. Он очень долго ищет свою книгу. 4. Долго ли ты там был? 5. Я уже давно ишу тебя. 6. Этот стол очень длинный.

XX. Прочтите предложения, вставляя местоимения в нужной форме, а где необходимо — с предлогом.

1. Draugai nepamiřsta Olègo, ... dažnai ... rãšo laiskùs. 2. Kuř tũ buvai? Ař seniai ... mačiaũ. Vakar mès kalbèjome ... 3. Láima iř Birute, mès... láukiame čià! Mès važiuosime į miestà. Ař manaũ, kàd mùsų miestas ... patiks. 4. Aĩ tũ žinaĩ, kàd Jõnas vãkar ilgai láukè ... Jis ... nupirko bilietà į kinà. 5. Láima seřga. Ař einũ ... reikia padèti. 6. Jèi sutiksi Rimà iř Láimà, pasakyk ..., kàd ař láukiu ...

XXI. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Mótina gyvèna Vilniuje.*

— *Kuř jám reikia važiuoti?*

— *Jám reikia važiuoti į Vilnių pàs mótinà.*

1. Jòs tėvas gyvèna Klaipèdoje. — Kuř jái reikia važiuoti?
2. Tàvo brólio senèlis gyvèna káime. — Kuř jám reikia važiuoti?
3. Jũ dèdè gyvèna Kaunè. — Kuř jiems reikia važiuoti?
4. Tàvo draugès sesuò gyvèna Palangojè. — Kuř jái reikia važiuoti?
5. Jũ duktè gyvèna Vilniuje. — Kuř jiems reikia važiuoti?
6. Jũrátès brólis Jõnas dirba gamýkloje. — Kuř Jũrãtei reikia eiti?
7. Birutès draugè dirba pařtè. — Kuř Birutei reikia eiti?

XXII. Прочтите предложения, ставя прилагательные в форме среднего рода.

1. Mán visuĩ (yrà) (gèras). 2. Vásarà (yrà) (řiltas). 3. Kiemè jaũ buvo (řáltas). 4. Auditòrijoje (yrà) (řviesùs). 5. Miřkè mũms buvo (malonùs). 6. Vásarà (řiltas), ò žiemà (řáltas). 7. Žiemà visuĩ (báltas). 8. Mokýkloje (řvarùs). 9. Mòkytis (neleñgvas).

XXIII. Ответьте на вопросы, используя наречия, образованные от прилагательных.

Образец: *Šitas studeñtas gerai elgiasi.*

1. Kaip elgiasi šitas studentas?	<i>gėras</i>
2. Kaip reikia rengtis žiemą?	<i>šiltas</i>
3. Kaip mokosi blogi mokiniai?	<i>blōgas</i>
4. Kaip bėga kiškis?	<i>greitas</i>
5. Kaip nusiprausė vaikas?	<i>švarūs</i>
6. Kaip jiė pasisveikino?	<i>mandagūs</i>
7. Kaip atródo naujas dáiktas?	<i>gražūs</i>
8. Kaip jūs pralėidote atóstogas?	<i>įdomūs</i>

XXIV. Atvėrtėte na voprosy utvėrditėlyno.

Obrazec: — *Aĩ gėra bũvo jums vāsaraq priė jũros?*
— *Taip, bũvo gėra.*

1. — Aĩ tãu bũvo liñksma studentũ vakarė? 2. — Aĩ tãu bũna leñgva laikyti egzãminã? 3. — Aĩ jaũ bũvo šviesũ, kaĩ atsikėlei? 4. — Aĩ jaũ bũvo tamsũ, kaĩ grĩžai iš kiėmo? 5. — Aĩ gražũ žiėmã miškė? 6. — Aĩ tãu bũna sunkũ atsakinėti pãmoka? 7. — Aĩ tãu bũna įdomũ skaityti knygas apĩ kelionė? 8. — Aĩ bũvo šilta sãlėje? 9. — Aĩ bũvo sunkũ išvėfsti tã tėksta? 10. — Aĩ tãu bũvo áišku, kãs teĩ įvỹko?

XXV. Pėrvėdite na litovskij jazyk.

1. Mė vėzde xorošo. 2. V zale bylo svetlo. 3. Nam v lesu bylo priyatno. 4. Na ulice emu bylo xolodno. 5. Nam vėzde neploxo, no luche vėgo (geriausia) doma. 6. V komnate bylo svetlo, no na ulice svetlee (šviesiau). 7. Vesnoj teplo, no letom teplee (šilciau). 8. Včera bylo xolodno, no segodnia xolodnee. 9. V bassejne bylo gluboko, v ozero glubže (giliau), no v more glubže vėgo (giliusia).

XXVI. Prcitite pėdloženia sleva, pėobrazuyte pėrvėdennye v nix prilagatėlynye srednego roda v narėcia i vstavte ix v propuščennye mesta pėdloženij sprava.

Obrazec: *Miškė gražiai žydėjo gėlės.*

1. Miškė bũvo gražũ.	Miškė ... žydėjo gėlės.
2. Ūpėje bũvo gilũ.	Vãikas bijójo bristi ... į vãdenį.
3. Vāsaraq laukė bũvo šilta.	Žiėmã reikia ... reñgtis.
4. Mũms bũvo įdomũ klausytis dėstytojo pāsakojimo.	Dėstytojas... pāsakojo.
5. Nemandagũ sũ kepurė eiti į auditórija.	Tãs studentas elgėsi...
6. Miškė žiėmã bũvo ramũ.	Mėš visadã... sėdime pėĩ pãskaitas.

XXVII. Atvėrtėte na voprosy, ispoluzya pėrvėdennye sprava slova.

1. Kuĩ iĩ pãs kã reikia eiti Rimui?	{ <i>poliklinika</i>
<i>gũdytojas</i>
2. Kuĩ iĩ pãs kã reikėjo eiti Láimai?	{ <i>gamyklã</i>
<i>Jõnas</i>
3. Kuĩ iĩ pãs kã reikėjo važiũoti sũnui?	{ <i>Klaipėda</i>
<i>tėvas</i>
4. Kuĩ iĩ pãs kã reikėš eiti berniũkui?	{ <i>pãštas</i>
<i>sesũ</i>

XXVIII. Atvėrtėte na vopros *Kiek mėtũ...?*, upotrebiv sušestvėtelnyne i čislitelnyne (do 9) po obrazcu.

Obrazec: — *Kiek mėtũ berniũkui?*
— *Berniũkui vieneri mėtai.*

(Berniũkas, mergãitė, dukterė, sũnũs, brõlis, sesuõ, ãš, tũ, jis, ji)

DLA ČTENIA SO SLOVAREM

Rũdenį miškė

Mėš labai laukėme šiõs dienõs. Jũk šiañdien turi bũti mũsũ išvyka į miškã. Visi bėgame, skũbame. Mõkytojas čina greitũ žingsniũ, bėt võs spėja sũ mumis.

Sãulė rũdenį pakyla neaukštai, bėt laukė dãr šilta. Eĩname takũ põ vie- na. Šokinėjame pėĩ grioveliũs iĩ balãs. Širdyje gėra gėra. Visi galvõjame apĩ miškã: kaip puikũ bũs miškė. Pažaĩsime, pabėgiõsime. Bėt svarbiãusia — pagrybãusime. Jũk miškė rũdenį nė tik gražũ, bėt iĩ grybũ yrã.

Štai iĩ miškas. Kaĩ jėjome į tãnkũ pušynã, pajũtome tikrã pušũ kvãpã iĩ miško nũotaiķã. Viĩš galvũ žaliũoja pũšys, õ põ kõjomis įvairiũ spalvũ sãmanũ kilimai. Vienã mergãitė iš džiaũgsmo sušũko:

- Kaip gražũ miškė!
- Nė tik gražũ, bėt iĩ gėra, — pĩtarė kitã.
- Mergãitės, ãš tik dabaĩ suprataũ, kaip malonũ rũdenį miškė, — sãko trečãia.
- Iĩ liñksma bũryje, — sãko kitã.
- Mokiniaĩ, jũs taip džiaũgiatės miškũ, kãd jũsũ džiaũgsmui išreĩkšti pĩtrũks bevaĩdės giminės bũdvardžiũ, — pajuokãvo mõkytojas.
- Uztėks, uztėks. Jũk jũs, tãmsta mõkytojau, sãkėte, kãd lietũviai labai myli miškã iĩ jõ grõžiu išreĩkšti turi labai daũg žõdžiũ.
- Mãn labai malonũ, kãd jũs mõkate džiaũgtis miškũ, — sãko mõkytojas.
- Tãmsta mõkytojau, šaltinis! — linksmaĩ sušũko vienã mergãitė. — Mėš atsigėrsime šaltinio vandeñs!
- Kaip skanũ gėrti šaltinio vãdenį! — sãko kitã mergãitė.
- Skanũ tai skanũ, bėt iĩ sveĩka, — pridũrė mõkytojas.
- Kãd taip skanũ iĩ sveĩka, tai iĩ ãš paragãusiu, — tãrė vienas berniũkas.
- Tãmsta mõkytojau, pãšom ateiti čia! — šaukė bũrys berniũkũ. — Mėš rãdome ažuolynã, õ jamė pilna baravỹkũ! Jũ tiek daũg, jõg atrõdo, kãd jiė mũsũ iĩ laukė.
- Iĩ visi nubėgo į tã pũsę, kuĩ šaukė berniũkaĩ.
- Oi, kokiė stori ažuolaĩ! — nustėbo mergãitės.
- Tãmsta mõkytojau, aĩ tiesã, kãd Lietuvoje yrã labai stõras ažuolas? — paklausė vienã mergãitė.

— Tiesà, mokiniai. Tai Stelmužės ážuolas. Jis yrà storiáusias ir seniáu-
sias Lietuvojè.

— Kaip jdomù. Mēs nòrime pamatýti tà ážuolà, — pràšè mokiniai.

— Gerai, kadà nòrs nuvažiuosime, ò šiañdien jums paròdysiu jò nuò-
traukà ir paskaitýsiu Kòsto Kubilinsko eilèraštj apìè tà ážuolà.

Mokiniai džiaugèsi miškù ir kartù galvòjo apìè ekskursijà priè Stelmu-
žès ážuolo.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

sù mumis s namu
greitù žingsniù bystrym šagom
eiti takù idti troпинкой
pež grìoveliùs ir balàs cherez kanavki
liákma... paukštèliams veselo... ptich-
kam

džiaugtis miškù radowatsja lesu
storiáusias ir seniáuusias Lietuvojè samij
tolstij i samij starij v Litve
virš galvù nad golovami
pò kójomis pod nogami
iš džiaugsmo ot radošti

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papàsakokite apìè mokiniù išvykà i miškà. Kà jiè teñ matè? Kaip patiko
miškas rùdenj?

2. Papàsakokite, kaip jùs èjote i miškà. Kà teñ matète?

УРОК 24

ТЕКСТ

ТРАУКИНИУ I GAÏTA

Gražùs sekmàdienio rýtas: dangùs gièdras, sáulè žvièčia.

Olègas džiaugiasi tókiu gražiù rýtu. Jis papusryčiauja, ima pòrtfelj,
i kurj dár vakarè įsidèjo vaishiù ir limonàdo, ir išèina.

Deviñtà vàlandà jam reikia bùti geležinkelio stotyjè. Iš teñ traukiniu
važiuòs i gaĩtą.

Laiko nedaug, ò iki stotiès toli. Kàd nepavéluotù, jis nè pèsčias eina,
ò važiuoja autobusù.

Диалог

Laima. Olègai, sveikas! Susipažinkite, čià Jùratè, mào draugè. Ò
čià mùsù labai gèras draugas Olègas.

Olegas. Malonù susipažinti! Olègas!

Jùratè. Mán taip pat malonù ... Jùratè!

Olegas. Ò kuř Rimas?

Laima. Peřka bilietus. Paláuksime jò čià.

Jùratè. Ař jùs seniai Vilniuje gyvènate?

Olegas. Jaù greit mètai.

Jùratè. Ò! Jùs gerai kalbate lietùviškai.

Olegas. Àš domiuosi lietùviù kalbà.

Laima. Olègo sesuò gerai móka lietùviù kalbà.

Jùratè. Àk šitai? Ò kuò ji vardù?

Laima. Jòs vardas Nataša.

Olegas. Ji išmóko lietùviù kalbòs, kai dár buvo mažà mergýtè. Ji nuò
mažeñs gyvèno Vilniuje pàs dèdè ir draugàvo sù mergàitėmis, kuriòs
kalbèjo lietùviškai. Taip ir išmóko.

Jùratè. Ò tù, Olègai, kadà pradėjai mókytis lietùviù kalbòs?

Olegas. Kai atvykau gyvènti i Vilniù ir įstójau i universitetà, tadà
ir pradėjau mókytis lietùviškai.

Jùratè. Tàd sesuò buvo tavo mókytoja?

Olegas. Taip, ji iš tikrùjù yrà mókytoja, tikriaù sàkant, tèchnikumo
dèstytoja. Ji nòri, kàd àš irgi mokèčiau lietùviù kalbà. Kàd àš greičiau
išmókčiau, ji mán padèjo mókytis. Ir dabař padeda.

Laima. Ò štai jaù ir Rimas! Gàlime eiti.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

Važiùoti traukiniu.

Ехать поездом.

Eiti takù.

Идти по тропе.

Tuò laikù.

Тем временем.

Domėtis mùzika.

Интересоваться музыкой.

Láima eina šaligatviu.

Лайма идет по тротуару.

— Kuò jùs vardù?

— Как вас зовут?

— Àš vardù Olègas.

— Меня зовут Олег.

— Kuò vardù jò sesuò?

— Как зовут его сестру?

— Jò sesuò vardù Nataša.

— Его сестру зовут Наташа.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

gièdras, -à ясный
švièsti, švièčia, švièté светить
laikas время
vaisiai фрукты
einù pèsčias, -ia plu пешком
domėtis, dèmisi, èjosi интересоваться
dèstytoja преподавательница
mókytoja учительница

iš tikrùjù в самом деле, действительно
nuò mažeñs с малых лет
tikriaù sàkant точнее говоря
rajáris, -io взморье
stebėtis, stèbisi, -èjosi удивляться
kaimynas сосед
didžiùotis, -iuojasi, -iavosi гордиться

Ař jùs žinote?

Ař jùs žinote, kàd lietùviù liaudies rašytoja Žemaite pradèjo rašyti 50
mètù amžiaus? Jái tàpti rašytoja padèjo Pòvilas Višinskis, kuris tuomet
mókèsi vidurineje mokýkloje, paskui buvo studentas Petrogradè.

Kařtą rytė atbėga Póvilas pàs búsimaŕ rašýtoją pažiūrėti, kokių knygų reikia parvėžti.

- Šita knyga buvo labai įdomi.
- Jėi tik norite, aš galėčiau iř daugiaũ parvėžti.
- Būtų gerai, kád parvėžtum.

Póvilas labai džiaugėsi, kád Jũlija dõmisi knygomis. Čia nebũvo nė vieno tókio amžiaus žmogaũs, kuris taip mėgtų knygas. Ő ji labai mėgo. Kaĩ tik turi laiko, tuõj sėda prie knygõs.

Rašýtoja mókėsi nė tik iř knygų, bėt iř gyvėnimo. Ji pati sávo gyvėnime mátė daũg vařgo. Ypač sunkũ buvo tadà, kaĩ iřtekėjo. Apie sávo suũkų gyvėnimà ji mėgo pàsakoti Póvilui. Póvilas mátė, kád ji labai gražiaĩ moka pàsakoti. Kokià graži jõs kalbà! Kařtą Póvilas sáko jái:

– Ő kád jũs pabandýtumėte visa tai aprašýti?

Ji nustėbo:

– Kà tũ! Kaĩp aš, paprastà káimo mótėris, rašýsiu?

Bėt paskuĩ nusišypsõjo iř sutiko.

Póvilas džiaugėsi iř skátino jà:

– Tik jũs, tėta, rašýkite taip, kaĩp iř pàsakojate. Pàprasta liáudies kalbà.

Gál paskátino šiė pókalbiai, ō gál pati Jũlija jaũ seniaĩ norėjo užrašýti tai, kà ji mátė káime, papàsakoti apie sávo iř kitũ žmoniũ suũkų gyvėnimà. Iř ji ėmė rašýti. Taip gimė pirmàsis kũrinỹs. Jĩ išspáusdino Žemaitės slapývardžiũ. Šis slapývardis tapo antràja jõs pavarde.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pradėti, pradeda, pradėjo начинать
padėti, padeda, padėjo помогать
džiaugtis, -iasi, -ėsi радоваться
skátinti, -ina, -ino поощрять
mėgti, mėgsta, mėgo любить (что?)
sėsti, sėda, sėdo сесть
vařgas горе
tekėti, tėka, -ėjo выходить замуж
gyvėnimas жизнь
bandyti, bando, bandė пытаться, про-
бовать

káimas деревня, село
šypsotis, šypsosi, -õjosi улыаться
gimti, gimsta, gimė родиться
spáusdinti, -ina, -ino, печатать
slapývardis, -džio псевдоним

lietuvių liáudies rašýtoja литовская на-
родная писательница
50 metų amžiaus в возрасте 50 лет
gimė kũrinỹs родилось произведение

ГРАММАТИКА

Творительный падеж

(Įnagininkas)

Jis dõmisi lietuvių kalbà.

Он интересуется литовским языком.

Mės didžiũojamės sávo Tėvynė.

Мы гордимся своей Родиной.

Именительный падеж	Творительный падеж	Окончание
studeñtas tėvas lángas žodýnas draũgas laũkas pàstatas gýdytojas svėčias sąsiuvinis traukinỹs vanduõ	studentũ tėvu lángu žodýnu draugũ laukũ pàstatu gýdytoju svėčių sąsiuviniu traukiniu vandeniu	(i)u
muziėjus koridorius	muziėjumi koridoriumi	(i)umi
akis	akimi	-imi
mókytoja dainà vyšnià auditõrija mõtina	mókytoja dainà vyšnià auditõrija mõtina	(i)a
studeñtė upė	studentė upė	-e

Примечание. Творительный падеж существительных *duktė, sesuõ, marti* оканчивается на *-ia* (*duktėria, sėseria, marčià*).

Творительный падеж орудия и средства

(Priemonės Įnagininkas)

Творительный падеж орудия и средства употребляется при обозначении орудия или средства, с помощью которых реализуется действие. Например:

važiũoti (kuõ?) *autobusũ, troleibusũ, traukiniu, taksi, dviračiu.*
plaũkti (kuõ?) *gàrlaiviu, laivũ, valtimi.*

Olėgas važiũoja autobusũ.

Олег едет автобусом.

Iř Kaũno į Nidà plaũkėme gàrlaiviu.

Из Каунаса в Ниду мы плыли на пароходе.

Некоторые существительные в творительном падеже, обозначающие орудие или средство, выступают в предложении в качестве косвенного дополнения. Например:

	kā?	kuo?
árti	diřva	trāktoriumi, plūgū
gróti	melódiķā	smuikū, akordeonū
kāsti	žēme	kastuvū, ekskavātoriumi
pjāuti	šiēņā	dalgiū, pjaunamāķa mašinā
rašyti	láiķķā	plunksnākočiū, šratinukū
sémti	vāndenj	kibiru, puodukū

Jūrātē rāšo lāiķķā šratinukū. Юрате пишет письмо шариковой авторучкой.
Rimas kāsa žēme kastuvū. Римас копает землю лопатой.

Творительный пути (Viētos ģnagininkas)

Творительный падеж пути употребляется при обозначении места, в котором осуществляется движение.

Olēģas eina ņaligatviu. Олег идет по тротуару.
Troleibūsas važiūoja gatvē. Троллейбус едет по улице.
Mēs ējome pāupriū. Мы шли по берегу реки.

С творительным пути употребляются глаголы, показывающие движение. Например:

Что делать? (Kā veikti?)	По какому месту? (Kuriā vietā?)
eiti	keliū, takū, ņaligatviu, mišķū, laukū
važiūoti	pāupriu, kālnu
plaūkti	keliū, gatvē, viēšķeliu, plēntu
bēģti	jūra, kanalū, upē, vandenynu
	takū, keliū, mišķū

Творительный времени

(Laiko ģnagininkas)

Творительный падеж времени употребляется при обозначении времени.

Tuō metū aš buvaū kāime. В то время я была в деревне.
Tai atsitiko dienōs metū. Это случилось в дневное время.

Примечание. Творительный для обозначения времени чаще употребляется во множественном числе (см. Урок 38). Об обозначении времени винительным см. Уроки 14, 35.

Творительный причины

(Priežastiēs ģnagininkas)

Некоторые глаголы управляют творительным падежом причины. Например:

sirģti (kuō?) gripū (гриппом), slogā (насморком), plaūģiū uģ-
болеть (чем?) degimū (воспалением легких), anginā (ангиной)
skūģstis (kuō?) sveikatā (на здоровье), galvōs skausmaīs (на го-
жаловаться (на лобную боль)
что?)
miģti (kuō?) badū (от голода)
умереть (от чего?)

Творительный падеж с глаголами

(Ģnagininkas sū veiksmāģzģiais)

Некоторые глаголы требуют творительного падежа. Например:

didģiūotis	гордиться
domģtis	интересоваться
ģerģtis	любоваться
ģirtis	хвалиться
ģrōģģtis (kuō?)	любоваться, восхищаться
naudģtis	пользоваться
pasiģymģti	отличаться
sģkti	следовать

Aš domiūosi poēģija. Я интересуюсь поэзией.
Jis mōķa ĝrōģģtis ĝamtā. Он умеет любоваться природой.

Обратите внимание на то, что некоторые глаголы литовского языка, в отличие от русского, управляют творительным падежом. Например:

abejoti (kuo?) сомневаться (в ком? в чем?)
 džiaugtis (kuo?) радоваться (кому? чему?)
 laikyti (kuo?) принимать (за кого?)
 pasitikėti (kuo?) доверять (кому? чему?)
 rūpintis (kuo?) заботиться (о ком? о чем?)
 stebėtis (kuo?) удивляться (кому? чему?)
 skųstis (kuo?) жаловаться (на что?)
 tikėti (kuo?) верить (кому? чему? во что?)

Творительный падеж указательных местоимений

šitas tās anās	Dėstytoja patėnkinta	{ šituo tuo anuo }	studentū
šita tā anā	Dėstytojas patėnkintas	{ šita tā anā }	studentė

dėti — į(si)dėti pirkti — nu(si)pirkti
 pusryčiauti — papusryčiauti lūkti — palūkti
 imti — pa(si)imti stoti — įstoti
 eiti — išeiti domėtis — susidomėti
 važiuoti — išvažiuoti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Составьте ответы на вопрос, употребив слова в скобках.

Образец: — *Kuod jūs dabar dōmėtės? (mōkslas).*
 — *Āš dabar domiuosi mōkslu.*

(mūzika, spōrtas, turizmas, istorija, literatūra, filologija, fizika, tėvo strāipsnis, šita knyga)

II. Дополните предложения подходящими по смыслу словами.

Образец: *Jis dōmisi...*
Jis dōmisi biologija.

1. Āš labai domiuosi... 2. Šitas studentas dōmisi... 3. Kās iš jūsų dōmisi...? 4. Kodėl tu domiesi...? 5. Ar tėvo sesuo dōmisi...? 6. Mēs labai dōmimės... 7. Turistai dabar yrā Vilniaus universitetē, jiē dōmisi... 8. Dejā, jis nesidōmi...

III. Переведите на литовский язык.

1. Кто интересуется этой статьей? 2. Они интересуются музыкой.
3. К сожалению, твой сосед не интересуется туризмом. 4. Туристы интересуются городом. 5. Этой профессией все очень интересуются.
6. Конечно же, вы интересуетесь цветами.

IV. Составьте предложения, используя глагол *domėtis* в требуемой форме и слова справа в соответствующем падеже.

Образец: *Āš domiuosi jō referatū.*

Āš	domėtis	jō referatas
Turistas		šitas miestas
Draugai		mūsų darbas
Vaikinas		šitas įvykis
Mēs		sportas

V. Ответьте на вопросы, используя глагол и приведенные в скобках слова в нужной форме.

Образец: *Mokinė džiaugiasi penketu.*

1. Kuod mokinė džiaugiasi? (*penketas*).
2. Kuod tu džiaugiesi? (*pavāsaris*).
3. Kuod tėvai džiaugiasi? (*sūnius*).
4. Kuod jūs džiaugiatės? (*ruduo*).
5. Kuod berniukas džiaugiasi? (*dviratis*).
6. Kuod kolūkičiai džiaugiasi? (*dežlius*).

VI. Составьте предложения и прочтите их.

Āš	džiaugtis	šita keliōnė
Mēs		sūnius
Tėvai		duktė
Mokinys		šita knyga
Tu		tās vadovėlis
Mōtina		šita ekskursija
Jūs	(savo) brōlis	

VII. Прочтите предложения, поставьте приведенные в скобках слова в нужном падеже.

1. Turistai džiaugiasi (*keliōnė*) pō respūblikā.
2. Mēs džiaugiamės savo (*Tėvynė*).
3. Jiē grožėjosi (*Baltijos pajūris*).
4. Naudokimės (*saulė, oras ir vanduo*).
5. Tā mōteris pasižymėjo gerā (*širdis*).
6. Jiē skūndėsi savo (*kaimynas*).
7. Mergaitė skūndžiasi blogū (*apetitas*).
8. Dėstytojas domėjosi (*tās studentas*).

VIII. Переведите на литовский язык.

1. Мы гордимся своим городом. 2. Туристы любовались прекрасным видом. 3. Надо пользоваться солнцем, водой и воздухом. 4. Парень отличался трудолюбием. 5. Он жалуется на плохой аппетит. 6. Учитель интересуется нашим сыном.

IX. Прочтите предложения, поставьте приведенные в скобках слова в нужной форме.

1. Jis važiuoja į darbą savo (*mašinā*).
2. Mēs važiuoame į institūtą (*traleibusas*).
3. Ar jūs (*traukinys*) atvažiuote?
4. Jis atvažiuo (*dviratis*).
5. Ar tu (*arklys*) atvažiuai?
6. Kuod jūs važiuosite į Kaunā? Ar (*auto-*

būsas)? 7. Mēs skrisime (lēktūvas) ī Klaīpēdā. 8. Jiē īš Kaūno ī Nīdā īš-plaukē (gārlaivis).

X. Ответьте на следующие вопросы.

1. Kuō jūs šiañdien važiūojate namō? 2. Kuō jūs važiūojate ī dārba? 3. Aī daūg žmoniū važiūoja šituo troleibusū? 4. Aī jūs dažnai važiūojate taksi? 5. Kuō jūs ūpač mėgstate važiūoti? 6. Kuō atvažiāvo ī Vilniū studeñtai īš Kaūno? 7. Kuō atvūko ī Vilniū studeñtai īš Rygōs? 8. Kuō īšvūko studeñtai ī festivālij?

XI. Прочтите предложения, поставьте приведенные в скобках слова в требуемом падеже.

1. Gārlaivis īš Kaūno ī Klaīpēdā plaūkia (Nēmuno ūpē). 2. Žmōnēs miestē visadā vāikšcioja (šaligatvis), ō mašinos važiūoja (gātvē). 3. Lēktūvai skreñda (oras). 4. Į kolūkio fērma ējome (kēlias) prō grāžū ēžerā. 5. Peī miška ējome (tākas).

XII. Переведите на литовский язык.

1. Мои друзья полетят самолетом. 2. Мы к вам приедем на автобусе. 3. Вы в Клайпеду поедете поездом? 4. Вы приехали на велосипеде? Нет, мы приехали на своей машине. 5. На чем ты приехал? Я приехал на троллейбусе. 6. Она идет по тропе. 7. По улице ездят машины, а по тротуару ходят люди. 8. Пароход плавает по морю. 9. Он любит писать карандашом. 10. Делегаты приехали на машине. 11. Он играет на скрипке. 12. Болели ли вы когда-нибудь гриппом? 13. Она часто болеет насморком. 14. В этом году я был в Ленинграде. 15. В следующем году я кончу школу. 16. На днях ко мне приедут мои родители. 17. По утрам еще холодно.

XIII. Составьте предложения, используя слова *namō, rytē, Į dārba, šiañdien, paprastai*.

Jis		<i>taksi</i>
Tū	<i>važiūoti</i>	<i>autobūsas</i>
Mēs		<i>troleibusas</i>
Jūs		<i>dviratis</i>
Āš		<i>motociklas</i>
Jiē		<i>mašinā</i>

XIV. Переведите на литовский язык.

1. Ты едешь домой на троллейбусе? 2. На чем ты поедешь сегодня вечером в театр? 3. Он обычно ездит в институт на автобусе. 4. Вы едете в Клайпеду на поезде? 5. Мои друзья едут завтра в Таллин на своей машине.

XV. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа слова.

1. Kuō tū vālgai sriūba?	<i>šaukštas</i>
2. Kuō reikia vālgyti mėsq?	<i>peilis ī šakūtē</i>
3. Kuō pila sriūba?	<i>sāntis</i>
4. Kuō maišome arbātą arbā kāvą?	<i>šaukštēlis</i>
5. Kuō žmogūs giñdi?	<i>aūsys</i>

6. Kuō žmōnēs māto?
7. Kuō žmogūs kraūto maīstą?
8. Kuō reikia kvėpuoti?
9. Kuō susiīgo jū sūnūs?
10. Kuō jī dažnai seīga?

ākys
dañtys
nōsis
gripas
slogā

XVI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Jis mėgsta fūbolą.*
Jis dōmisi fūbolu.

1. Jūrātē mėgsta mūziką. 2. Lāima mėgsta balētą. 3. Jōs sūnūs mėgsta teatrą. 4. Olėgas mėgsta spōrtą. 5. Ji mėgsta virtūvę.

Образец 2: *Jis mėgo fiziką.*
Jis domėjosi fizika.

1. Āš mėgau matemātiką. 2. Māno brōlis mėgo mūziką. 3. Ji mėgo literatūrą. 4. Jūs mėgote istoriją.

XVII. Ответьте на вопросы. Употребите в отрицательных ответах слово *deja*.

Образец: — *Aī jis patėnkintas tėvo atsākymu?*

— *Deja, jis nepatėnkintas māno atsākymu.*

1. Aī dėstytojas patėnkintas tuō seminarū? 2. Aī tėvas patėnkintas savo sūnumi? 3. Aī jūs patėnkintas šituo lāišku? 4. Aī šitas žmogūs patėnkintas savo profesija? 6. Aī dėstytojas patėnkintas tėvo kūršiniu dārbu? 6. Aī jūs patėnkintas savo kolėgū atsākymu? 7. Aī jī patėnkinta šituo susitikimū? 8. Aī mōtina patėnkinta savo dūkteria? 9. Aī jis patėnkintas savo dārbu? 10. Aī jis patėnkintas vakarienē šiojē valgūkloje? 11. Aī jūs patėnkinti šita kelionē?

XVIII. Составьте вопросы к предложениям по образцу, в ответах уточните выраженную в предложении мысль.

Образец: — *Māno brōlis yrā mōkytojas.*

— *Kuō jis tāpo?*

— *Mōkytoju.*

1. Jō tėvas yrā inžiniėrius. 2. Māno draūgas yrā vertėjas. 3. Jōs tėvas yrā rašytojas. 4. Jis nōri būti gūdytojas. 5. Ji yrā turistū vadōvė. 6. Jō brōlis yrā lakūnas. 7. Jō sesuō yrā mōkytoja. 8. Jis yrā ekonomistas.

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Он доволен этой работой. 2. Учительница довольна этим учеником. 3. Чем ты доволен? Я доволен статьей нашего преподавателя. 4. Мать довольна своей дочерью. 5. Они недовольны этим разговором.

XX. Составьте предложения, ставя существительные в форме творительного падежа по образцу.

Образец: *Jōno tėvas yrā matemātikas.*

Jōnas iīgi nōri tāpti matemātiku.

1. Jūrātēs mōtina yrā mōkytoja. 2. Lāimos sesuō yrā dėstytoja. 3. Jō tėvas yrā āktorius. 4. Jōs brōlis yrā žurnalistas. 5. Jōno draūgas yrā vertėjas.

XXI. Переведите словосочетания, составьте к ним вопросы и ответьте по образцу.

Образец: *Jō tėvas. Kuō vardū jō tėvas?*
Jō tėvas vardū Jōnas.

1. Ego otc.	5. Eē sestra.
2. Ego mat.	6. Eē podruka.
3. Ego brat.	7. Ego žena.
4. Ego drug.	8. Eē muž.

XXII. Составьте вопросы и ответьте, используя словосочетания *jō tamā, jōs tėvas, jū simūs, jū duktė, tās studeñtas, tā studeñtė.*

Образец: *Jōnas. Kuō vardū jō draūgas?*
Jō draūgo vařdas Jōnas.

XXIII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Šitas filmas.*
Kaip vadinasi šitas filmas?

1. Šitas miestas.	5. Tās spektaklis.
2. Šitas kaimas.	6. Anā knyga.
3. Anā aikštė.	7. Šitas muziejus.
4. Šita gatvė.	8. Tās rajonas.

XXIV. Ответьте на вопросы, используя известные вам слова, обозначающие род занятий.

1. Kuō dirba jūsu tėvas? 2. Kuō dirba jūsų mótina? 3. Kuō tãpo (arbà tãps) jūsų brólis? 4. Kuō tãpo (arbà tãps) jūsų sesuō? 5. Kuō dirba (arbà dirbo) jūsų draūgas (draūgė)?

XXV. Ответьте на вопросы.

Kuō aš norėiau tãpti? Kuō tapaū? Kuō tū norėjai tãpti? Kuō tapai? Kuō jis norėjo tãpti? Kuō tãpo?

Расскажите о выборе профессии своих товарищей, своих друзей, родителей, скажите, какую профессию вы (они) хотели выбрать и какую выбрали.

XXVI. Переведите на литовский язык.

Сестра Олега работает в техникуме преподавательницей. Она преподает литовский язык. Изучать литовский язык она начала давно, когда была еще девочкой. Олег начал изучать литовский язык, когда стал студентом. Его учительницей была его сестра.

XXVII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kóks buvo sekmadienio rytas? 2. Kuō džiaūgėsi Olėgas? 3. Kã jis veikia? 4. Kuĩ jam reikia bũti deviñtã vãlandã? 5. Kuĩ jis važiuos iš stoties? 6. Kaip jis vyksta į stotį? 7. Kodėl jis važiuoja autobusų? 8. Kã jiė kalbėjosi stotyjė? 9. Kã papãskojó Olėgas?

Tėvas

Geraĩ neprisimenu, kuĩ aš tã kaĩtã bėgau, tik žinaū, jóg bėgau bãsas. Bėgau iĩ nepastebėjau, kãd aĩt kėlio buvo nedidelis akmenũkas, uĩ kuriō uĩzkliuvaū iĩ susižeidžiaū kójã. Pajutaū skausmã kairėjė kójoje. Pažiūrėjau iĩ jã iĩ pamačiaū, kãd iš mãžojo piĩřsto lãša kraūjas. Dabaĩ bėgti nebegalėjau, todėl pamažũ ejaū. Pamačiaū tėvã. Jis grĩžo iš laukũ. Aš nebėverčiau, nės priė tėvo niekadã nėverkiu.

Tėvas pakėlė manė aĩt raĩkũ. Mãn iĩ skausmas praėjo. Aš žiūrėjau iĩ jō vėidã, tókį gėrã, mielã. Aš dabaĩ puikiausiai mačiaū iĩ tãs pievas, kuĩ tėvas šiaĩdien króvė šiėnã. Jōs prasideda uĩ rugiũ iĩ uĩ tũ dviejũ beržũ, kuriė taĩsi bróliai – abũ aukšti iĩ tiėsius tvirtai stóvi. Iš teĩ geraĩ mačiaū laukuosė žmónes iĩ girdėjau jũ balsũs.

- Nã, aĩ dãr skaũda piĩřtã? – paklausė tėvas.
- Neskaũda, – atsakiaū aš. – Jaū išgijo.
- Aĩ gėra, kaĩ aš nešũ tavė aĩt raĩkũ? – vėl paklausė tėvas.
- Labaĩ gėra, – atsakiaū aš iĩ dãr stipriaū apsikabinaū jō kãklã.

Tėvas tãrė:

– Ő kaĩ aš bũsiu sėnas iĩ mãn sunkũ bus vaĩkščiotti, ō tũ bũsi jaunas iĩ stiprũs, aĩ neši manė?

– Nėšiu, tėvėli, nėšiu, – iš visōs širdies atsakiaū aš jam.

– Nã, jėigu taĩp, taĩ metũ tavė aĩt žėmės. Tũ meluóji, – rimčiaū tãrė tėvas.

Nesuprataū jō žodžių iĩ žiūrėjau jam iĩ akis.

– Aš nemeluóju, – nedrãšiai atsakiaū.

– Nã, taĩ paklausyk, kaĩp kaĩtã pasielgė vařnas, kuris priė didelio ežero aukštojė eglėje turėjo lizdã, – pradėjo tėvas. – Augino vařnas tris vaĩkũs. Jiė buvo dãr maži iĩ nemokėjo skraidyti. Sugalvójo kaĩtã vařnas pėrkelti sãvo lizdã iĩ kitã ežero pũsė, iĩ didėsnj miškã, iĩ dãr aukštėsnė eglė. Užsisodino aĩt nũgaros viėnã vaĩkã, plačiai išskėtė stipriũs sparnũs iĩ nėša... Skreĩnda vařnas pėĩ ežerã. Tiėš ežero viduriu klãusia sãvo vaĩkã. „Nã, – sãko, – sũnaū, kaĩ aš bũsiu sėnas iĩ nebegalėsiu skraidyti, aĩ tũ nėši manė aĩt sãvo jaunũ sparnũ?“ „Nėšiu, nėšiu“, – sukranksėjo jis... „Meluóji!“ – tãrė vařnas iĩ nũmetė vaĩkã iĩ ežero bangãs.

Nėša vařnas sãvo aĩtrãjį sũnũ. Tiėš ežero viduriu iĩ vėl klãusia: „Sakyk, vaĩke, aĩ tũ nėši manė, kaĩ aš bũsiu sėnas iĩ nebegalėsiu skraidyti?“ – „Nėšiu, nėšiu“, – vėl atsãkė vaĩkas.

Nũmetė vařnas iĩ šãltã ežero vãdenj iĩ šj sãvo vaĩkã. Grĩžta jis vėl iĩ sãvo lizdã iĩ pasiima trečiajį. Tiėš ežero vařnas vėl paklausė tō paties. „Nenėšiu aš tavės, – atsãkė trečiajį, – aš turėsiu sãvo vaĩkũs nėšti“. „Tũ tiėšã pasakeĩ, sũnaū“, – tãrė senãsis vařnas iĩ pėrnešė jĩ iĩ kitã ežero pũsė, iĩ didelj miškã, iĩ naũjã lizdã, kuris buvo aukštojė eglėje.

Tėvas nutilo, ō aš nebežinójau, kã sakyti. Aš labaĩ mylėjau sãvo tėvã. Aĩgi aš jō nenėšiu, kaĩ jis bus sėnas?

– Tėvėli, – paklausiau aš, – ō kodėl tũ mũsũ senėlė išnešei aĩt raĩkũ iĩ kiėmã, kaĩ ji siĩgo iĩ norėjo pasėdėti sãulėje?

Tēvas paziūrējo ī manē īf suspāudē kaīf žvirbliūka sāvo stipriomis raīf-komis.

— Žmogūs netūri būti tóks, kaīf vaīfnas, — tārē jis lūg mán, lūg sāu. Paskuī jis tylējo īf žiūrējo kažkuīf toli ī kēliā.

Pagal A. Pōciū

Prīežodīs. Mán nemīela āuksas, sidābras, mán tiktaī miela tēvas, mo-čiūtē.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

āš nebegalējai я больше не мог
līša kraūjas капает кровь
āš nebēverkiāu я больше не плакал
praējo skaūsmas прошла боль, перестало
болеть
āš puīkiāusiai maītaī я отлично видел
kraūti šīnā скирдовать сено
īš visōš širdīēs ot всего сердца
rimēciaī tārē tēvas более серьезно сказал
otec
ī didēsni miška в бóльший лес

ī aukštēsne ēglē на ель повыше
užsīdodinti aīt nūgaros посадить на спину
plaīciaī īšskēsti sparnūs широко распра-
вить крылья
tiēs ēžero viduriu над серединой озера
āš nebegalēsiu я больше не смогу
sukranksējo vaīfnas каркнул ворон
āš nebežinōjai я уже не знал
suspāudē kaīf žvirbliūka прижал как
воробушка
močiūtē матушка

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kās atsitiko berniūkui īf kodēl tēvas turējo jī nēšti?
2. Kō tēvas paklāusē sūnū? Kaīf jis atsākē?
3. Kodēl tēvas papāsakōjo pāsakā apiē vaīfnā?

УРОК 25

ТЕКСТ

OLĒGAS EĪNA Į FŪTBOLA

Olēgas mėgsta spērtā. Jis geraī plaūkia, žaidžia tēnisā, žiēmā slidinēja. Taīciaū ūpač mėgsta fūtbolā.

Vaikystēje Olēgas domėjosi fūtbolu īf pāts neblogāi žaidē. Kaī dār būvo berniūkas, labaī svajōjo tāpti fūtbolininku. Jis īf dabaī ūpač mėgsta fūtbolā, dēl tō eīna į visās įdomesnēs rungtynēs.

Štaī īf šiaūdien Rimas pakvietē jī eīti kartū sū juō į stadiōnā. Šēštā vālandā Rimas sū draugū laūks Olēgo priē „Žalgirio“ stadiōno.

Диалог

Rimas. Sveīkas, Olēgai!
Olegas. Labā dienā!
Rimas. Kadā tū baigi šiaūdien dārbā?

Olegas. Ketviřtā vālandā. Ō kodēl klāusi?

Rimas. Aī tū nenōri eīti sū mumis į fūtbolā?

Olegas. Aī tū eīni sū Lāima?

Rimas. Nē, sū draugū. Rōdos, tū sū juō pažįstamas? Taī Vlādas. Mēs sū juō vienamē namē gyvename.

Olegas. Taīp, āš kēletā kaftū susitikaū sū juō pās jūs. Ō kās žaidžia?

Rimas. „Žalgiris“ ir „Spartākas“. Aī tū jau mateī kadā, kaīf žaidžia šiōs komādos?

Olegas. Taīp. Įf stadionē, īf peī televizijā. Āš jās geraī pažįstu. Fūtbolas — māno mėgstamas spērtas. Vaikystēje mēs sū draugaīs neblōgaī žaidēme.

Rimas. Ō dabaī?

Olegas. Fūtbolo āš jau nebēžaidžiu, taīciaū šitā spērtā vis tiek mėgstu. Taī kadā mēs sū tavimi susitiksime?

Rimas. Šēštā vālandā priē „Žalgirio“ stadiōno.

Olegas. Geraī.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

Sveīkas, Olēgai!

Žiūrēti kā nōrs peī televizijā.

Klausytis ko nōrs peī rādiijā.

Girdēti mūzikā.

Zdravstviuj, Oleg!

Смотреть что-нибудь по телевидению.

Слушать что-нибудь по радио.

Слышать музыку.

Aī jūs žinote?

Aī jūs žinote, kād didysis rūsū rašytojas Lēvas Tolstōjus mėgo spērtā? Jis sportāvo īf jaunystēje, īf senātvejē.

Būdamas 70 mėtū, jis neblogāi bēgo, nuōlat mankštinosi, važinėjo dvi-raīu, geraī jōjo.

Pātarlēs

Apiē draugystē

Ieškōk draūgo, ō jēi radaī — sāu-gok.

Sakūk mán, kās tāvo draūgas, īf āš tāu pasakysiu, kās tū esi.

Нет друга — ищи, а нашел — береги.

Скажи мне, кто твой друг, и я скажу, кто ты.

Darbas méistrą gria. Дело мастера боится.
Mokėjai pradėti — mokėk iš baigti. Начал дело — кончай смело.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

plaūkti, -ia, -ė плыть, плавать
tėnisas теннис
ypač особенно
jūk ведь
svajóti, -ója, -ójo мечтать
svajónė мечта
fūtbolininkas футболист
todėl поэтому
dėltō (kād) потому (что)
sū с
pažįstamas, -a знакомый
komānda команда
mėgstamas, -a любимый

dviratis, -cio велосипед
sportuoti, -uoja, -avo заниматься спор-
том
būdamas будучи

ieškóti, ieško, ieškójo искать
ràsti, rañda, ràdo найти, находить
sáugoti, sáugo, sáugojo беречь
méistras мастер
mokėti, móka, -ėjo уметь

žaisti { tėnisa футбол играть { в теннис
fūbolo komānda футбольная команда

didýsis, didžióji великий
jaunýstė молодость
senātvė старость
mankštintis, -inasi, -inosi делать зарядку
jóti, jója, jójo ехать верхом

patėnkintas, -a довольный

ГРАММАТИКА

Употребление предлогов sū, pō

— Sū kuō jis eina į fūbolą? — С кем он идет на футбол?
— Sū draugū. — С товарищем.

Portfelis yra pō stalū. Портфель находится под сто-
лом.

Запомните:

Предлоги sū, pō требуют творительного падежа.

Предлог sū употребляется в большинстве случаев при указании на совместное действие, pō обозначает место (под чем-нибудь).

Предлоги sū, pō на русский язык переводятся: sū — с (вместе, совместно), pō — под.

О предлоге pō с винительным и родительным падежами см. Уро-
ки 15, 20.

Употребление предлога sū в конструкции sū švarkū (в пиджаке)

Āš mačiau jį (ją) sū	šviesiū paltu juodu švarkū tamsiā skrybėle raudonu kaklėraiš- čiu žieminė kepurė gražiā suknelė	Я видел его (ее) в	светлом пальто черном пиджаке темной шляпе красном галстуке зимней шапке красивом платье

Примечание. О соответствующей конструкции во множественном числе см. Урок 38.

Творительный падеж личных местоимений

Именитель- ный	Творитель- ный		
		Rimas domėjosi	{ manimi tavimi juō jā jaīs jomis
āš	manimi		
tū	tavimi		
jis	juō		
ji	jā	Jis dirbo kartū sū	{ manimi tavimi juō jā jaīs jomis
mēs	mumis		
jūs	jumis		
jič	jaīs		
jōs	jomis		

Конструкции mēs sū sėseria, mótina sū tėvu

Mēs sū sėseria išvažiāvome į gamtą. Мы с сестрой поехали на природу.
Mótina sū tėvu išvažiavo atostoga- Мы с отцом поехали отды-
gauti. хать.

Запомните:

1. Употребление этих конструкций в литовском и русском языках совпадает.

2. Сказуемое при наличии таких конструкций употребляется во множественном числе. Ряд глаголов требует к управляемому слову предлога sū, напр.:

gyvėnti	} sū kuō?	būti	} kuō? sū kuō?
kalbėti		dirbti	
mókytis		eiti	
susipažinti		važiuoti	
susitikti		žaisti	
sókti			

galėti + bendratis	mokėti + bendratis
<p>Āš negaliu skaityti: man skauda galva. Я не могу читать: у меня болит голова. Āš galiu padėti tau. Я могу помочь тебе.</p>	<p>Mano brolis jau moka skaityti. Мой брат уже умеет читать. Āš nemoku plaukti. Я не умею плавать.</p>

Запомните: Глагол *galėti* обозначает физическое или психическое явление. Глагол *mokėti* обозначает наличие соответствующих знаний или навыков.

žinoti, pažinti	
ką?	
<p>Āš žinau paslaptį. Jis žino kelią į mokyklą. Āš pažįstu jį brolių.</p>	<p>Я знаю тайну. Он знает дорогу в школу. Я знаю его брата.</p>

Запомните:

1. Глагол *žinoti* соответствует русскому **знать**, за исключением случаев, указывающих на наличие соответствующих знаний или навыков (в таких случаях употребляется глагол *mokėti*, напр.: *Āš moku rusų kalbą* — Я знаю русский язык).

2. Глагол *pažinti* также соответствует русскому **знать**, но в литовском языке употребляется для обозначения кого или чего-либо уже знакомого, напр.: *Āš jį pažįstu* — Я его знаю.

Употребление глаголов *žaisti, gróti, skaĩbinti*

žaisti ką? играть	futbolą в футбол	gróti <i>kuo?</i>	smuikù на скрипке
	tėnisą в теннис	играть	gitarà на гитаре
	tinklinį в волейбол	skaĩbinti	pianinù на пианино
	bádmintoną в бадминтон	<i>kuo?</i>	fortepijonù на фортепьяно
žaisti <i>kuo?</i> играть	šachmátais в шахматы		
	šáškėmis в шашки		
	sviediniù в мяч		

играть

- žaisti (играть в разные игры)
- vaidinti (играть роль)
- lōšti (играть в карты, в другие азартные игры)
- gróti, skaĩbinti (играть на инструменте)

Образование сложных предложений с придаточными предложениями причины (с союзами *nès, kadangi*)

nès, kadangi	
Jis neatėjo į institutą, nès (kadangi) susiřgo.	Он не пришел в институт, потому что (так как) заболел.
todėl (результат)	
Jis susiřgo, todėl neatėjo į institutą.	Он заболел, поэтому не пришел в институт.

Примечания: 1. Придаточное причинное предложение отвечает на вопрос *kodėl? dėl kuriòs priežasties?* (почему? по какой причине?). С главным оно соединяется союзами *nès, kadangi*.

2. Сложноподчиненное предложение может начинаться союзом *kadangi*, напр.: *Kadangi vėkar lijo, aš į kiną nėjau*. Если придаточное предложение стоит после главного, употребляется союз *nès* (может также употребляться союз *kadangi*).

3. В тех случаях, когда обозначается результат действия, употребляется союзное слово *todėl* (поэтому).

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные или местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Sù dėstytoju. Põ stalù.*

sù (dėstytojas, mokytojas, draugas, brólis, sesuð, draugė, žodynas, tù, aš, jis, ji, mēs, jùs, jiė, jòs);

põ (stálas, súolas, spinta, knygà, pòrtfelis, žurnálas, lóva, kėdė).

II. Дополните предложения предлогами *sù* или *põ*.

1. Šiañdien aš budžiù ... draugù. 2. ... stalù yrà sviedinys. 3. Studeñtė konsultuojasi ... dėstytoja. 4. Jùs tũrite pasikalbėti ... juð arbà jam parašyti. 5. Knygà bũvo ... pòrtfeliu.

III. Прочтите высказывания, составьте вопросы и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: *Āš važiavaū sū bróliu.*

— *Ō jis?*

— *Jis iŗgi važiāvo sū bróliu.*

1. Āš kalbējausi sū dėstytoju. 2. Āš atējaū susitikti sū draugū. 3. Āš sėdėjau pō medžiū. 4. Āš padėjau batūs pō sūolu.

IV. Ответьте на вопросы, используя предлоги *sū*, *pō* и приведенные справа слова.

1. Sū kuō jūs kalbėjote apiē sūnų?	<i>mókytoja</i>
2. Sū kuō ji važiúoja namō?	<i>draugė</i>
3. Sū kuō tū buvai kinė?	<i>brólis</i>
4. Kuŗ būvo sįsiuvinis?	<i>knygā</i>
5. Kuŗ turistai ilsisi?	<i>mėdis</i>
6. Kuŗ jis patėko?	<i>mašinā</i>

V. Составьте предложения, используя словосочетания.

1. Sū dėstytoju, sū draugū, sū mókytoju, sū žodýnu, sū taviml, sū maniml, sū juō, sū jā, sū mumis, sū jumis, sū jaís, sū jomis.
2. Pō knygā, pō pōrtfelíu, pō spinta, pō sūolu, pō stalū.

VI. Ответьте на вопросы, используя данные в скобках слова в соответствующей форме.

1. Sū kuō jūs kalbėjote? (*draugas, dėdė, turistas*). 2. Sū kuō kalbėjo šitas studentas? (*mūsų dėstytojas, profesorius, dekānas*). 3. Sū kuō kalbėjo tėvas? (*sūnūs, duklė, berniukas*). 4. Sū kuō kalbėjo gýdytojas? (*mótina, vaikas, kolegā*).

VII. Преобразуйте вопросы по образцу и ответьте на них отрицательно.

Образец: — *Aŗ tū nori eiti sū mumis į fūbolā?*
— *Nė, āš nenóriu (eiti sū jumis į fūbolā).*

1. Aŗ tū mókai si kartū sū juō? 2. Aŗ jūs pažįstami sū juō? 3. Aŗ Láima ėjo sū taviml į fūbolā? 4. Aŗ jūs norite važiúoti sū mumis? 5. Aŗ mēs susitiksime sū jumis šiańdien? 6. Aŗ tū pažįstamas sū tuō žmoguml?

VIII. а) Ответьте на вопрос: *Sū kuō jūs būvote teatrė*, употребив слова *Birūtė, Jūrātė, Gediminas, Olėgas, draugas, draugė*.

Образец: *Āš buvai teatrė sū Láima.*

б) Дополните предложения (с предлогом *sū* или без него).

Образец: *Jōno draugas. Láima pažįstama...*
Láima pažįstama sū Jōno draugū.

1. Rimō brólis. Āš mókiausl mokýkloje ... 2. Saũlius mėgsta matemātikā. Jis iš vaikýstės domėjosi ... 3. Į Vilnių atvažiāvo Jōno sesuō. Mēs susipažinome ... 4. Vākar Láimai skāmbino tėvas. Láima kalbėjosi ... 5. Birūtės mamā yrā mókytoja. Birūtė iŗgi nori tapti ... 6. Rimas mėgsta spōrtā. Jis seniai dėmisi ...

IX. Дополните предложения, используя соответствующие местоимения в требуемой форме.

- *Štai Olėgas. Aŗ tū pažįstamas sū ...?*
— *Taĩp, mēs susitikome sū juō pās Láima.*
- *Aŗ tū susitinki sū Láima?*
— *Taĩp, āš dažnai susitinkū sū ...*
- *Kuŗ tū buvai vākar? Skāmbino Jōnas, jis norėjo susitikti sū ...*
- *Aŗ tū pažįsti juōs?*
— *Taĩp, āš susipažinaū sū ... Palangojė.*
- *Aŗ tū pažįsti Jōnā?*
— *Taĩp, labai gerai. Jis dirba kartū sū ...*
- *Āš žinaū, kād Jōnas yrā tavo draugas. Aŗ jis mókėsi sū ... mokýkloje?*
— *Taĩp, mēs mókėmės sū ... vienojė mokýkloje.*
- *Olėgai, mēs važiúojame į gaĩtā. Aŗ nenóri važiúoti kartū sū ...?*
— *Sū mielū nōru. Āš visadā mėgstu būti kartū sū ...*

X. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец 1: *Sū kuō jis susipažino? (draugo brólis).*
Jis susipažino sū draugo bróliu.

Sū kuō tū susipažinaĩ? (*gėras studentas, draugės sesuō, tėvo draugas, draugės tėvas, brólio pažįstamas*).

Образец 2: *Sū kuō tū nori susipažinti? (respúblikos sóstinė).*
Āš noriu susipažinti sū respúblikos sóstine.

Sū kuō jūs norite susipažinti? (*Vilniaus senāmiestis, Klaipėdos miėstas, Palangės kurórtas, Neringės miėstas, M. K. Čiurlionio muziejus, Trākų pilis*).

XI. Переведите на литовский язык.

1. Мы с этим туристом познакомились в музее. 2. Студенты из Минска ознакомились с Вильнюсом. 3. Когда ты познакомилась с его братом? 4. Они познакомились во время путешествия по республике. 5. Посетители музея знакомятся с историей Вильнюса. 6. Я хочу познакомиться с книгой нашего профессора. 7. Когда вы познакомились с другом вашего брата?

XII. Составьте предложения и прочтите их.

Образец: *Jis kalbasi sū mókytoju.*

Vardinińkas		Įnagininkas
Jis	kalbėtis sū	mókytojas
Tū		draugas
Āš		brólis
Ji		sesuō
Mēs		dėstytojas

XIII. Составьте предложения с глаголом *pažinti* (кв?) и словосочетанием *būti + pažįstamas* (сү куо?).

Образец: *Jis pažįsta tą žmogų.*

Jis yra pažįstamas su tuo žmogumi.

Vardiniškas		Galiniškas или Įnagininkas
Jis Mēs Jūs Mokytojas	pažinti, būti + pažįstamas	šitas vaikas jō draugas šitas turistas mūsų grupės studentė

XIV. Переведите на литовский язык.

1. Кто знаком с этим туристом? 2. Ты знаком с нашим преподавателем? 3. Мы знакомы с его отцом. 4. Студенты знакомы с преподавателем. 5. Мы знакомы с твоей сестрой. 6. Теперь вы знакомы с ним?

XV. Прочтите текст. Слова в скобках поставьте в нужной форме, где необходимо употребите соответствующий предлог.

Mano svajonė

Mano tėvas buvo (*inžinierius*), o motina (*mokytoja*). Brolis, kuris gerai mokėjo rusų kalbą, norėjo būti (*vertėjas*), o aš nežinojau, (*kas*) man tapti.

Vasarą aš išvažiavau pas (*senelė, kaimas*). Ten aš susipažinau (*gydytojas*), kuris dirbo (*kaimas*) jau trisdešimt metų. Man patiko kalbėtis (*jis*). Jis papasakojo (*savo, darbas*). Aš sužinojau, kokią įdomi jō profesija. Dabar aš žinau, (*kas*) aš tapsiu. Aš tapsiu (*gydytojas*).

XVI. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

1. Su kuō tu draugauji? (*klāsės draugas, grupės studentas, šita mergaitė*).
2. Su kuō jis draugauja? (*anās mokinys, tās studentas, jō brolis, aš*).
3. Su kuō draugauja tėvo sesuo? (*šita studentė, anā mergaitė, mano brolis, inžinierius*).
4. Su kuō draugauja šitas studentas? (*aš, tu, jis, ji, tās vaikas*).

XVII. Переведите на литовский язык.

1. Она дружит с моей сестрой. 2. С кем ты дружишь? 3. Я дружу с одной студенткой. 4. Вы дружите с этим студентом? 5. Кто дружит с твоим братом?

XVIII. Составьте предложения, используя нижеследующие слова и словосочетания.

1. sū, kās, tū, kalbėti? 2. aš, kalbėti, sū, brolio draugas. 3. jis, vāikščioti, sū, pažįstamas, mergaitė. 4. tū, susipažinti, sū, mano sesuo. 5. aš, jau,

pažįstamas, sū, jī. 6. jī, sū, draugė, išeiti, pasivaikščioti. 7. motina, sū, sūnūs, išeiti, i, poliklinika. 8. sū, kās, tū, dabar, susitikti? 9. gatvė, aš, susitikti, sū, tėvo, duktė, i, kalbėtis. 10. aš, susitikti, koncertas, sū, mūsų kurso studentas.

XIX. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Olėgas yra sportininkas.*

Jis (ji) mōkosi (dirba) kartū su mano draugu.

1. Birūtė yra gydytoja. 2. Jōnas yra fizikas. 3. Vytas yra dėstytojas. 3. Jūrātė yra mōkytoja. 4. Rimas yra studentas. 5. Jōs sesuo yra studentė.

XX. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно.

Образец: — *Af tū mėgsti duoną su sviestu?*

— *Taip, aš mėgstu duoną su sviestu.*

— *Nė, aš nemėgstu duonos su sviestu.*

1. — *Af tū mėgsti duoną su medumi?* 2. — *Af jis mėgsta kavą su pienu?* 3. — *Af ji mėgsta arbātą su uogienė?* 4. — *Af jūs mėgstate sumuštinį su dešra?* 5. — *Af jōs mėgsta duoną su vārške?*

XXI. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kuō vaikystėje domėjosi Olėgas? 2. Kuō jis norėjo tapti? 3. Kuif eina Olėgas su Rimu? Kās šiañdien žais stadione? 5. Af Olėgas su Rimu pažįsta šitas komandas?

XXII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Af jums patinka muzika?*

— *Taip, mēs dažnai klausomės muzikos.*

1. Af jūs dōmitės sportu? 2. Af jūs mėgstate žaisti tēnisą? 3. Af jūs mōkate plaukti, slidinėti? 4. Af jūs dažnai būnate stadione? 5. Af jūs mėgstate futbolą?

XXIII. Переведите на литовский язык.

1. Я люблю бутерброд с сыром. 2. Она любит чай с молоком. 3. Я люблю суп с мясом и сметаной. 4. Мы любим кофе с молоком. 5. Он любит кефир с булочкой. 6. С кем вы разговаривали? 7. Мы разговаривали с твоим братом и сестрой. 8. С кем ты дружишь? 9. Я дружу со студентом из нашей группы. 10. Я хочу познакомиться с вами. 11. Я тоже хочу с вами познакомиться. 12. Познакомьтесь также с моей сестрой.

XXIV. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно по образцу, используя глагол *domėti*.

Образец: *Jis dōmisi kalbā.*

— *Af tū domiesi kalbā?*

— *Taip, aš iřgi domiuosi kalbā.*

— *Nė, kalbā aš nesidomiu. Aš domiuosi istorija.*

1. Tās studentas dōmisi istorija. 2. Mano draugai dōmisi turizmū. 3. Ji dōmisi biologija. 4. Mūsų grupės studentai dōmisi sportu. 5. Ji dōmisi muzika. 6. Jōs dōmisi psichologija. 7. Studentai labai dōmisi šita kelione.

XXV. Ответьте на вопросы, ставя выделенные слова в требуемой форме.

1. Rimas sù Láima išėjo į institūtą pàs dėstytoją.
— Kuř jiė būvo?
— Iš kuř jiė grįžo?	4. Tėvas sù sūnumi išėjo į mokyklą pàs mokytoją.
— Kuř jiė dabař yrà?
— Iš kuř jiė pareis?
2. Láima sù sàvo bróliu išvažiàvo į Klaipėdą pàs sėserį.
— Kuř jiė būvo?
— Iš kuř jiė parvažiàvo?	5. Màno brólis sù draugù nuėjo į laboratoriją pàs dėstytoją.
— Kuř jiė dabař yrà?
— Iš kuř jiė grįš?
3. Sūnùs sù dūkteria atėjo į gamyklą pàs tėvą.
— Kuř jiė dabař yrà?
— Iš kuř jiė grįš?	

XXVI. Вместо пропуска поставьте соответствующее слово в требуемой форме (mokėti, mokyttis, žinoti, pažinti или susipažinti).

1. — Ař Jõnas ... lietuvių kalbà? — Taip, ... Màno draugas ... kartù sù juõ. 2. Ař jùs ... žaisti šachmàtais? — Taip, ..., àš sù klāsės draugù dažnai ... šachmàtais. 3. — Ař jis ... skaĩbinti gitarà? — Taip, jis ... skaĩbinti gitarà, àš jĩ ..., jis dalyvàuja mūsų orkestrė. 4. — Ař tũ ..., kadà prasideda šitos rungtynės? — ..., mēs sù draugù teĩ žaisime. 5. — Ař tũ ... Rimo draugà Olėgà? — Nė, àš jõ ..., bėt àš noriu ... sù juõ. 6. — Ař tũ ... kėlià į viėšbutį? — Dàr nelabai. — Tai àš kartù sù tavimi važiuosiu.

XXVII. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — Ař tũ sù juõ važiuosiu?
— Taip, àš sù juõ važiuosiu.

1. — Ař tũ susitiksi sù Jonù? 2. — Ař tũ pažįstamas sù jõ sėseria? 3. — Ař tũ kviėsi Jūrātė sù draugė į gimimo diėnà? 4. — Ař tũ važiuosiu sù manimi į Pàlangà? 5. — Ař tũ eisi sù manimi į kinà? 6. — Ař tũ ateisi rytój sù draugù į institūto vākara?

XXVIII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: Jis atostogàuja priė žėzero sù draugù, nēs abù mėgsta žvejóti.
Jis sù draugù mėgsta žvejóti, todėl abù atostogàuja priė žėzero.

1. Rimas sù Olegù dažnai eina į stadiónà, nēs abù mėgsta fùtbolà. 2. Jūrātė sù sàvo draugė važiuoja į Klaipėdà, nēs abi nori pamatyti Jūrų muziejų. 3. Jis sù sàvo draugù išvažiàvo į stõti, nēs abù nori pasitlkti tėvą. 4. Vāsaraž Láima sù Rimù važiuoš į Klaipėdà, nēs teĩ gyvėna jõs tėvai. 5. Mēs sù juõ pažįstami, nēs kartù atostogávome Palangojė.

XXIX. Слова справа переведите на литовский язык и поставьте их в предложениях слева в требуемом падеже после слова patėnkintas (доволен).

Образец: Šeimà patėnkinta tuõ butù.

1. Šeimà patėnkinta ...	эта квартира
2. Mēs ėsame patėnkinti ...	ваше письмо

3. Studeĩtai yrà patėnkinti ...	эта лекция
4. Ař jùs ėsate patėnkintas ...?	ваша специальность
5. Ař jiė patėnkinti ...?	эта экскурсия
6. Ař ji patėnkinta ...?	этот подарок
7. Ař tũ patėnkintas ...?	этот разговор
8. Mokytojas nepatėnkintas ...	тот ученик

XXX. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: Šiaĩdien Rimo nebũvo institutė. Jis susiřgo.
— Kodėl Rimo nebũvo institutė?
Rimo nebũvo institutė todėl, kad jis susiřgo.

1. Mēs norime eiti į pàrodà, sàko, kad šita parodà labai įdomi.
— Kodėl jùs norite nueiti į pàrodà?
2. Láima labai mėgsta balėtà, ji dažnai eina į Óperos iř balėto teãtrà.
— Kodėl Láima dažnai eina į Óperos iř balėto teãtrà?
3. Draugas ilgaĩ mán neràšė láiško, jis būvo labai užsiėmęs.
— Kodėl draugas ilgaĩ neparàšė jùms láiško?
4. Rimas dažnai eina į stadiónà, jis žaĩdzia tėnisà.
— Kodėl Rimas dažnai eina į stadiónà?
5. Jõnas nėjo sù mumis slidinėti, jis turėjo temperatũros.
— Kodėl Jõnas nėjo sù jumis slidinėti?

XXXI. Дополните предложения словами: а) tėvas, б) mótina, в) sesuõ в требуемой форме.

а) Màno tėvas gyvėna Klaipėdoje. Vāsaraž àš dažnai važiuoju ..., õ žiėmàž jis kaĩtais atvažiuoja pàs manė. Neseniaĩ àš gavaũ láiškàž ... Jis rãšo, kad greit atvažiuoš į Vilnių. Mán bũs labai malonũ pamatyti ... Kai àš susitiksiu sù ..., àš papàsakosiu jám, kaip àš gyvenũ, kuř dirbu.

б) Láimos mamà gyvėna Klaipėdoje. Láima labai myli ..., dažnai rãšo láiškàž ..., kaĩtais skaĩbina jái. Neseniaĩ Láima būvo Klaipėdoje ... Kai Láima išvažiàvo iš Klaipėdos, ... pažadėjo jái greitai atvažiuoti į Vilnių. Láima láukia, kadà vėl susitiks sù ...

в) Jūrātės sesuõ gyvėna Panevėžyjė. Jūrātė mókėsi mokýkloje kartù sù ... Dabař Jūrātė mókosi institutė Vilniuje, õ ... Klaipėdoje. Jūrātė dažnai paràšo láiškàž ... Neseniaĩ Jūrātė paskaĩbino ... iř pàkvietė jãž į Vilnių. Greit Jūrātė susitiks sù ... Gediminas nori susipažinti sù Jūrātės ... Jis klausinėjo Jūrātė, kuõ vardũ ... iř kiek jái mėtų. Jūrātė atsàkė jám, kad greit jis galės susipažinti sù jõs ...

XXXII. Дополните предложения личными местоимениями в единственном числе, где необходимо поставьте предлоги.

Àš — studeĩtas

Susipažinkime. Àš esũ studeĩtas. ... vardũ Jõnas. ... 20 mėtų. Àš gyvenũ iř mókausi Vilniuje. ... turiũ draugàž, jis vardũ Rimas iř mókosi kartù ... universitetė. Rimas dažnai ateina ..., kaĩtais telefonũ paskaĩ-

bina ... Mēs kartu mōkoms, kartu atostogāujame. Vākar Rimas sāké, kād brōlis nōri susipažinti ..., nēs daug girdējo iŕgi būs malonū susipažinti sū Rimo brōliu.

Lāima — studeņtē

Susipažinkite! Štai studeņtē. ... vardū Lāima. ... 20 mētū. Lāima gyvēna iŕ mōkosi Vilniuje. ... tūri drauģē Jūrātē, jōs kartu mōkosi universitetē. Jūrātē dažnai ateina pās Lāimā, kaŕtais paskaņbina Jūrātēs brōlis nepažīsta Lāimos, bēt daug girdējo ..., todēl nōri sū jā susipažinti.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Pirmōji lāisvēs dienā

Dangūs giēdras, nē vieno debesēlio, tačiaū apliņkui dūnda, lūg griāudētū perkūnija. Prasidējo kāras.

* * *

Pašilēs vaikū namai stōvi aņt Neriēs kraņto, toll nuō miēsto iŕ viēške, lio, priē pāt miško. Kai prasidējo kāras, sū vaikaīs liko vedējas iŕ kel, vaikū namū darbūotojai. Atējo vōkiečiai, vaikūs išvārē, liēpē jiems eit i pūsrūs. Čiā vaikaī aņt šiaudū iŕ miegōjo, iŕ vālgē, iŕ žaidē. Daugiaū veŕkē negū žaidē.

Petrūkas — pāts vyriāusias. Jis čiā liko sū sāvō jaunesniāja sesutē. Ji visāi mažā, dār nemōka apsireņgti. Aŕ toli sū tōkia nueīsi? Ō iš tikrūjū — kuŕ eiti? Pirmajā kāro diēnā tētē išējo kariāuti. Petrūkas sū mamā iŕ jaunesniāja sesutē važiāvo tolyn nuō mūšio viētos, bēt kelyjē sugēdo suņkvežimis — iŕ jīē liko. Mamā nuējo i kāimā ieškōti piēno, ō jīs sū sesutē lāukē. Tuō metū tiēs jaīs pasirōdē vōkiečū lēktūvai iŕ šaudē iš kulkōsvaidžū. Jis liko viēnas sū sesutē. Mamā nebegrižo. Jīē išējo jōs ieškōti iŕ rādo nebegūvā. Abū vaikūs svetimi žmōnēs nūvežē atgal i vaikū namūs. Teņ jīē suņkiai gyvēno, trūko maīsto. Petrūkas globōjo sāvō sesutē. Sū jā jīs eidavo pasivāikščioti, i miškā pauogāuti. Lāukē jīē sāvō tēvēlio.

* * *

Išaūšo graži dienā. Lāukē šviētē sālū, čiuļbējo paūkščiai. Priē šūlinio kareīviai gērē iš kibiro vāndenj.

— Berniūk, eik čiā! — šūktelējo kareīvis. — Susipažinkime!

Iš pradziū Petrūkas išsigaņdo iŕ jaū norējo bēgti atgal. Bēt kai pamātē aņt kareīvio kepūrēs raudonā žvaigždē, apsidžiaugē: savi.

Kareīvis sū raudonā žvaigždē ištraukē iš kišēnēs gābalā cukraus, nūpūtē nuō jō tabākā iŕ linksmaī pasākē:

— Prāšom vālgyti!

Netrūkus atvažiāvo laūko virtūvē. Mažiēji vaikū namū gyvētojai gāvo kopūstū, pō sāmtj kōšēs. Jīē labaī gardžiaī vālgē.

Visi džiaūgēsi. Tik viēnas Petrūkas vāikščiojo liūdnas.

— Kās tāu yrā? Kō tōks liūdnas? — paklāusē kareīvis.

— Sakýkite, aŕ nesutikote māno tētēs?

— Ō kuŕ yrā tāvo tētē?

— Išējo i kārā. Tōks āukštas, stiprūs.

— Nenusimiņk! Jēi yrā sveīkas — sugrjš.

Petrūkas pakēlē i kareīvj ašarōtas akis iŕ sāko:

— Ō jēi nesugrjš?

Kareīvis pagalvōjo, paglōstē Petrūkui gālvā iŕ pasākē:

— Jēi nesugrjš — nepražūsi. Dēl tō mēs, kareīviai, iŕ kovōjame.

Pagai K. Marūkā

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

Pašilēs vaikū namai Пашильский детский дом

i pūsrūs i полуподвал

jīē daugiaū veŕkē они больше плакали

pāts vyriāusias самый старший

tuō metū в то время

tiēs jaīs над ними

mamā nebegrižo мама больше не вернулась

sū sesutē с сестричкой

rādo nebegūvā нашли уже неживую

apsidžiaugē: savi обраловался: свои

pūpūsti tabākā слухть табак

gardžiaī vālgyti вкусно есть

jēi nesugrjš — nepražūsi если не вернуться — не пропадешь

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite apiē vaikū likimā kāro pradziōjē.
2. Pasakykite, kodēl Petrūkas būvo liūdnas, kai kalbēfiosi sū kareīviū?
3. Kaip jī pagūodē kareīvis?
4. Prisiimiņkite iŕ papāsakokite panašiū atsitikimū is Didžiojo Ievynes kāro mētū.

УРОК 26

Диалог

Olegas. Rimai, aŕ tū buvaī kada nōrs Sibire?

Rimas. Ō! Nē kaŕtā! Dār pračjusiais mētais peŕ vāsaros atōstogas važiavaū sū universitetō ansāmbliu. Tadā nuvūkome pās BAM-o statytojus iŕ jiems koncertāvome, dāvēme mēninē progrāmā. Ō anksčiaū aš teņ važiavaū kartū sū statybininkū grupē.

Olegas. Ō kā jūs teņ veikēte?

Rimas. Kēliā tiēsēme.

Olegas. Aī labāi ilgā keliōnē?

Rimas. Be ābejo, ilgā, bēt naudinga iī jdomī. Gamtā teņ labāi graži. Mēs dirbome taigojē. Kaīfā āš paklūdau taigojē: trīs vālandas ieškōjau kēlio, niēkaip negalējau rāsti namū. Rādo manē draugaī. Kokiā didelē lāimē, kaī išgirdau jū balsūs! Jiē šaūkē: „Rimai! Rimai!“ Mān tiē žōdži ai būvo kaīp labāi graži mūzika. Vakarē mergāitēs pārūošē mūms šveñtiškā vakariēņē. Mēs tā vākarā ilgāi nējome guīti. Ō kaī tā žiēmā netrūkus šveñtēme māno gimimo diēnā, tāi draugaī padovanōjo mān Sibiro žemēlapī iī kōmpasā, kād kitā kaīfā nepaklūsciau iī galēcīau rāsti kēliā.

Olegas. Aī tik BAM-e tū buvaī? Ō daugiau niēkur nevažinējai pō Sibirā?

Rimas. Buvaū dār priē Baikālo ēzero.

Olegas. Aī patiko Baikālo ēzeras?

Rimas. Labāi gražūs ēzeras! Nuostabūs!

Olegas. Pavūdžiu tāu, kād tū galējai viskā pamatūti.

Rimas. Labāi norējau nuvažiūoti iī Tolimūosius Rytus, bēt nebegalējau. Gāl kādā kitā kaīfā nuvažiūosiu.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

Padovanōti kā nōrs	{ gimimo diēnai gimimo diēnōs prōga	Подарить что-нибудь	{ на день рождения ко дню рождения
Dovanā	{ šveñtei šveñtēs prōga	Подарок	{ к празднику по случаю празд- ника
Eīti iī gimimo diēnā		Идти на день рождения	

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

statūtojas строитель
statūbininkas
ilgas, -ā долгий, длинный
be ābejo без сомнения
žemēlapis, -io карта
kōmpasas компас
važinēti, -ēja, -ējo ездить
dovanōti, -ōja, -ōjo дарить
gamtā природа
jdomūs, -i интересный
kēliās дорога
šveñtiškas, -a праздничный
taigā тайга
paklūsti, paklūsta, paklūdo заблудиться

kitas, -ā другой, следующий
nuostabūs, -i удивительный
pavūdēti, pavūdi, -ējo завидовать
ne kaīfā не раз
praējusiais mētais в прошлом году
vāsaros atōstogos летние каникулы
tiēsti kēliā строить дорогу
Tolimieji Rytai Дальний Восток
reikējo pagālbos нужна была помощь
nepaklūsciau... galēcīau... не
 заблудился... смог...
bānderōlē бандероль
vakarinis, -ē вечерний
programā программа

ТЕКСТ

SUNKĪ KELIŌNĒ

Tai iīvķo šaliēs šiaurēje. Mažamē kāime, kuris būvo salojē, suñkiai susiīgo mōteris. Jāunas gūdytojas apžiūrējo mōterī, bēt negalējo padēti. Reikējo kviēsti gūdytoją iš miēsto, ō miēstas būvo aīt jūros kraīto. Nuō miēsto iki salōs ganā toli. Kaī būna graži iī giedrā dienā, iī sālā skreīnda malūnsparnis. Bēt tā diēnā negalējo skristi, nēs būvo labāi blōgas ōras.

Taigi padētis būvo sunki: salojē mōteriai reikējo skubiōs pagālbos, ō gūdytojas negāli teņ nuvūkti. Mōteriai grēsia mirtis.

Gyvēno miēstē sēnas žvejys, kuris žinōjo kēliā iī sālā. Jis žinōjo negi-liās vietās, kuī gālima pēscīām eīti. Jēi gūdytojas nebijōs eīti, tās žvejys gāli jī nuvēsti iī sālā šituo keliū. Iī gūdytojas ryzōsi eīti kartū sū tuō žvejū.

Kēletā valandū gūdytojas iī žvejys ējo peī šāltā vāndenī. Keliōnē būvo labāi sunki iī pavojinga. Pūtē stiprūs vējas. Iījo iī snigo. Ō jiē vis ējo. Pagaliaū jiē pamātē sālā. Aīt salōs kraīto jū lāukē šio kāimo žmōnēs. Gūdytojas nuējo pās tā mōterī iī sūtekē jāi taip reikalingā pagālbā.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

salā остров
suñkiai тяжело
silpnas, -ā слабый
vējas ветер
jāunas, -ā молодой
sēnas, -ā старый
glēdras, -ā ясный
kraītas берег
skristi, skreīnda, skrido лететь
malūnsparnis, -io вертолет
ōras воздух, погода
pūsti, pūcia, pūtē дуть
stiprūs, -i сильный
vāltis, -ies лодка

išgiēsti, išgiēsta, išgiēdo услышать
lietus дождь
žvejys рыбак
giliūs, -i глубокий
sunkūs, -i тяжелый
leigvas, -ā легкий
pagālbā помощь
reikalingas, -a нужный

lyti, lyja, lijo идет дождь
snigti, sniūga, snigo идет снег
suteikti pagālbā оказать помощь
grēsia miriis угрожает смерть

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite atsitikimą, kuris įvyko šaliės šiaurėje.
2. Kodėl gūdytojas ējo sunkiū keliū iī sālā? Aī jis galējo neiti?

ГРАММАТИКА

Имена прилагательные (женский род)

(Būdvardžiai)

— Kaīp tāu patiūka Sibiro gamtā?	— Как тебе нравится природа Сибири?
— Sibire labāi graži gamtā.	— В Сибири очень красивая природа.

- Iš kō šitas laiškas? — От кого это письмо?
— Iš mano gerōs draugēs. — От моей хорошей подруги.

- Kā tū skaitai? — Что ты читаешь?
— Skaitau įdōmią knygą. — Читаю интересную книгу.

Прилагательные с окончаниями на -a, -i

Падеж	Вопрос	Прилагательные с окончанием на		Окончание
		-a	-i	
V.	kokià?	gerà	graži	-a, -i
K.	kokiōs?	gerōs	gražiōs	-(i)os
N.	kókiai?	gėrai	grāžiai	-(i)ai
G.	kókią?	gėrą	grāžią	-(i)ą
Į.	kókia?	gerà	gražią	-(i)a
Vt.	kokiojė?	gerojė	gražiojė	-(i)oje

Запомните:

Прилагательные женского рода, оканчивающиеся на -a, -i, склоняются так же, как соответствующие существительные (кроме именительного прилагательных на окончание -i): *gerà dienà, gerōs dienōs, gėrai diėnai; graži vyšnià, gražiōs vyšnios, grāžiai vyšniai*.

Некоторые прилагательные с окончанием на -a (*stačià, žalià* и др.) во всех падежах имеют мягкий согласный перед окончанием, напр., *stačià, stačiōs, stāčiai* (см. Урок 28).

Склонение указательных местоимений женского рода

Падеж	Вопрос	Указательные местоимения			Окончание
V.	kuri?	šita(ši)	tà	anà	-a
K.	kuriōs?	šitos(šiōs)	tōs	anōs	-os
N.	kuriái?	šitai(šiái)	tái	anái	-ai
G.	kurių?	šitą(šių)	tą	aną	-ą
Į.	kurià?	šita(šià)	tà	anà	-a
Vt.	kuriojė?	šitoje(šiojė)	tojė	anojė	-oje

Запомните:

Указательные местоимения женского рода *šita (ši), tà, anà* склоняются как соответствующие прилагательные.

Местоименные прилагательные женского рода

(Įvardžiūotiniai būdvardžiai)

Склонение местоименных прилагательных

Падеж	Вопрос	Прилагательные				Окончания местоименных прилагательных
		с окончанием на -a	местоименные	с окончанием на -i	местоименные	
V.	kokià?	gerà	geróji	graži	gražióji	-(i)oji
K.	kokiōs?	gerōs	gerōsios	gražiōs	gražiōsios	-(i)osios
N.	kókiai?	gėrai	gėrajai	grāžiai	grāžiajai	-(i)ajai
G.	kókią?	gėrą	gėrąją	grāžią	grāžiąją	-(i)ąją
Į.	kókia?	gerà	gerąja	gražią	gražiąja	-(i)ąja
Vt.	kokiojė?	gerojė	gerójoje	gražiojė	gražiójoje	-(i)oje

Примечания: 1. Местоименные прилагательные имеют этимологически двойные окончания: они состоят из окончания простого прилагательного и личного местоимения (*gerà + ji = geróji, graži + ji = gražióji*).

2. Местоименные прилагательные образуются только от прилагательных I и II склонений (на окончания -as, -a и -us, -i, напр., *gėras, gerà, gražus, graži*).

3. Местоименные порядковые числительные склоняются и употребляются так же, как и местоименные прилагательные (*pirmóji knygà, antróji dalis*).

Употребление местоименных прилагательных

- Iš kō šitas laiškas? — От кого это письмо?
— Iš mano mielēsios mamōs. — От моей любимой мамы.

Примечания: 1. Местоименные прилагательные употребляются в случаях, когда предмет по каким-либо качествам выделяется из числа других однородных предметов, напр.: *geróji sesuō, gražióji gėlė*, т. е. сестра, выделяющаяся своей добротой, или цветок, выделяющийся своей красотой.

2. Местоименные прилагательные указывают на вид, сорт, свойства, категорию предметов либо явлений живой или неживой природы, напр.: *baltà rōžė — baltóji rōžė; greità pagálba — greitóji pagálba*.

На русский язык как простые, так и местоименные прилагательные переводятся одинаково: *baltà (baltóji) rōžė* — белая роза, *greità (greitóji) pagálba* — скорая помощь. Однако в некоторых случаях имеются различия, напр.: *aukštà mokyklà* — высокое здание школы, *aukštóji mokyklà* — высшая школа.

3. У прилагательного *didelė* — большая (м. род *didelis* см. Урок 28) в литовском литературном языке нет местоименной формы: она образуется от его синонима *didi* (м. род *didis*) — *didžióji (didžiōsios, didžiajai, didžiaja, didžioje)*. В русском языке этой форме соответствуют прилагательные *большая* или *великая*, напр.: *didžióji gatvė* — большая улица, *didžióji raidė* — большая буква, *didžióji salė* — большой зал, *didžióji revoliucija* — великая революция (ср. *Didžióji Spūlio socialistinė revoliucija* — Великая Октябрьская социалистическая революция).

Имена прилагательные с окончанием на -ė (относительные)

- Ką tū teĩ veiki?	- Что ты там делаешь?
- Atliekù rytinę maĩkštą.	- Занимаюсь утренней зарядкой.

rytinė	утренняя	šiandieninė	сегодняшняя
vakarinė	вечерняя	kaimýninė	соседняя
vasarinė	летняя	vidinė	внутренняя
žieminė	зимняя	išorinė	внешняя
rudeninė	осенняя	paskutinė	последняя
pravasarinė	весенняя	vakarykštė	вчерашняя
viršutinė	верхняя		
žemutinė	} нижняя		
apatinė			

Запомните:

1. Относительные прилагательные женского рода склоняются так же, что и существительные с таким же окончанием в именительном падеже единственного числа: *vasarinė gėlė, vasarinės gėlės, vasarinei gėlei* и т. д. Таким же образом склоняется и слово *didelė* — большая (по значению оно относится к качественному прилагательным): *didelė, didelės, didelei, didelę, didele, didelėje*.

2. Прилагательные женского рода с окончанием на -ė не имеют местоименных форм. О м. р. см. Урок 28.

Употребление глагола *výkti*

výkti	{	отправляться	{	Lis išvýko į kitą miestą.
			{	Он отправился в другой город.
		происходить	{	Tai įvýko šaliės šiaurėje.
			{	Это произошло на севере страны.

Безличные глаголы

lyti	lýja	дождь идет	lįjo	дождь шел	lis	дождь пойдет
snigti	snįnga	снег идет	snįgo	снег падал	snįgs	снег пойдет
šálti	šąla	морозит	šálo	морозило	šáls	будет морозить
aũsti	aũsta	светает	aũšo	светало	aũš	будет светать
tėmti	tėmsta	темнеет	tėmo	темнело	tėms	будет темнеть

Примечание. Безличные глаголы в литовском языке употребляются в 3-м лице во всех временах и наклонениях.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Дополните предложения прилагательными *graži, šviesi, šiltà, karštà, gróžinė, naujà, įdomi, brangi, šveitiška*.

Образец: *Jis piřko kepūrę.*
Jis piřko žieminę kepūrę.

1. Kokià šiañdien ... dienà! Žýdras dangùs, sàulė! 2. Ō vākar būvo ... naktis! 3. Mėgstu ... vāsarą. 4. Ji dōmisi ... literatūrà. 5. Jiė kalbėjo apie ... pjėšę. 6. Dúok mán paskaitýti ... knýgà! 7. Rimui nupiřko ... dóvaną. 8. Vakarė mergaitės pàruošė ... vakariėnę.

II. Составьте вопросы к прилагательным.

Образец: *Tai būvo įdomi ekskúrsija.*
Kokià būvo ekskúrsija?

1. Čià yrà naujà knygà. 2. Šiañdien būs svarbi paskaità. 3. Čià yrà naujà autobusų stotis. 4. Vākar būvo labai graži dienà. 5. Mēs mōkomės naujoje iř šviesioje auditorijoje. 6. Mēs atliekame labai suñkią gramàtinę úžduotį.

III. Ответьте на вопросы, используя прилагательные по образцу.

Образец: *Jiė draugàuja sù vakarinė mokýklà.*
— *Kuř jiė išvýko?* — *Į vakarinę mokýklà.*
— *Kuř jiė būvo?* — *Vakarinėje mokýkloje.*
— *Įs kuř jiė parvýko?* — *Įs vakarinės mokýklos.*

1. Netoli júsų yrà mōkstinė bibliotekà.
— *Kuř jūs išėjote?*
— *Kuř jūs būvote?*
— *Įs kuř jūs parėjote?*
2. Músų kolūkyje pastàtė mūrinę fėrmą.
— *Kuř tū išėjaĩ?*
— *Kuř tū buvai?*
— *Įs kuř tū parėjaĩ?*
3. Músų dėstytojas skaitė ateistinę pāskaitą.
— *Kuř jōs išėjo?*
— *Kuř jōs būvo?*
— *Įs kuř jōs parėjo?*

IV. Ответьте на вопросы, употребив местоименные прилагательные.

Образец: *Jiems dėsto jaunà dėstytojà.*
— *Kuř jiė išėjo?* — *Pàs savo jaunąją dėstytojà.*
— *Kuř jiė būvo?* — *Pàs savo jaunąją dėstytojà.*
— *Įs kuř jiė parėjo?* — *Įs savo jaunōsios dėstytojos.*

1. Músų mieste pastàtė naujà mokýklà.
— *Kuř jōs išvýko?* — *Kuř jōs būvo?* — *Įs kuř jōs parėjo?*
2. Músų gátveje atidàrė naujà parduotuvę.
— *Kuř jis išėjo?* — *Kuř jis būvo?* — *Įs kuř jis parėjo?*

3. Ji tūri gērą draūgę.

— Kuř ji išėjo? — Kuř ji buvo? — Iš kuř ji parėjo?

4. Jis pėrėjo į naują darbóvietę.

— Kuř jis išėjo? — Kuř jis buvo? — Iš kuř jis parėjo?

V. Составьте вопросы со словами *kokią* или *kuri* в требуемой форме.

Образец: *Jis mókosi mokýkloje (kuri?)*.

— *Kuriojė mokýklojė?*

1. Jō mótina dirba bibliotėkoje (*kuri?*). 2. Jis mūsų laūks stotyjė (*kuri?*). 3. Rimas apsigyvėno viėšbutyje (*kuris?*). 4. Mės pėstl nuėjome iki stotėlės (*kuri?*). 5. Aš važiuoju į ligóninę (*kuri?*). 6. Aš susitikaū sū juđ ekskursijoje (*kokią?*). 7. Mės vākar išmókome daīną (*kokią?*).

VI. Разверните предложения, вставляя местоименное прилагательное *vyrėnėji* в соответствующем падеже.

Образец: *Aš buvaū pās sāvo sėseri.*

Aš buvaū pās sāvo vyrėsniają sėseri.

1. Neseniaī jis gāvo laīšką iš sėsės. 2. Jis domėjosi tāvo sėseria. 3. Jis norėjo susipažinti sū tāvo sėseria. 4. Aš klāusiau apiė jō sėseri. 5. Aš seniaī mačiaū tāvo sėseri. 6. Vāsarą aš atostogavaū Palangojė pās sāvo sėseri. 7. Māno sesuđ mókosi konservatōrijoje. 8. Rytój aš eisiu pās sėseri į įkurtuvės.

VII. Составьте предложения по образцу.

Образец 1: *Lāima buvo parduotūvėje (didelė).*

— *Kuř ji ėjo?*

— *Ji ėjo į didelę parduotūvę.*

1. Studeñtai mókosi auditōrijoje (*šviesi*). 2. Tėvas buvo gamýkloje (*didelė*). 3. Brólis mókosi mokýkloje (*graži*). 4. Jiė buvo parodojė (*įdomi*). 5. Mės pietāvome valgýkloje (*gerą*).

Образец 2: *Mės būvome sanatórijoje (didelė).*

— *Kuř jūs važiāvote?*

— *Mės važiāvome į didelę sanatóriją.*

1. Jiė buvo fėrmoje (*naują*). 2. Sesuđ buvo geležinkelio stotyjė (*erdvi*). 3. Mamą buvo parodojė (*įdomi*). 4. Olėgas buvo laboratórijoje (*turtinaga*). 5. Jis buvo ekskursijoje (*įdomi*).

VIII. Ответьте на вопросы отрицательно, используя прилагательные-антонимы *šiltą* — *šaltą*, *didelė* — *mažą*, *lengvą* — *sunkų*, *įdomi* — *neįdomi*, *seną* — *jauną*, *seną* — *naują*, *žemutinė* — *viršutinė*.

Образец: — *Ař šiltą buvo ši žiemą?*

— *Nė, šaltą.*

1. Ař didelėjė salojė dirbo šitas gýdytojas? 2. Ař gýdytojui lengvą buvo kelionė? 3. Ař tū įdómiaį knýgą skaitai? 4. Ař seną buvo tā móteris, kuri susiřgo? 5. Ař tadą buvo šiltą dieną? 6. Ař Jūrātė seną spintą piřko? 7. Ař žurnālai (yrą) žemutinėje lentýnoje? 8. Ař šaltą buvo ši vāsara?

IX. Составьте предложения, используя приведенные ниже словосочетания. gerą studentė, šiltą dieną, šaltą žiemą, mažą salą, įdomi knygą, naują spintą, viršutinė lentýna, rytinė mankštą, paskutinė dieną.

X. Ответьте на вопросы по образцу, используя приведенные справа прилагательные.

Образец: *Aš vākar pirkaū žieminę kepūrę.*

1. Kókią kepūrę pirkaū vākar?	žieminė
2. Kókią knýgą gavai iš draūgo?	įdomi
3. Kókią progrāmą atliko studeñtai?	mėninė
4. Kokiojė sālėje výko paskaitą?	didelė
5. Kókią kāvą jūs gėriate rytais?	juodą
6. Kókią arbātą tū mėgsti?	stipri

XI. Составьте вопросы, уточняющие высказывания, и дайте на них ответы.

Образец: — *Prāšom dúoti mán vasarinę suknelę.*

— *Vasarinę?*

— *Taip, vasarinę.*

1. — Jiė mókosi vakarinėje mokýkloje. 2. — Padėk žurnālą į viršutinę lentýną. 3. — Aš nóriū nusipiřkti rudeninę skrybėlę. 4. — Māno draūgas piřko žieminę kepūrę. 5. — Jis dėmisi grōžine literatūrą. 6. — Mės išlipsime paskutinėje stotėlėje.

XII. Дополните предложения указанными справа прилагательными в требуемой форме.

1. — Kuř tū padėjai žodyną?	viršutinė
— Į ... lentýną.	
2. — Kuř yrą vadovėlis?	
— ... lentýnoje.	apatinė
3. — Ō kuř yrą šitas žurnālas?	
— ... lentýnoje.	
4. — Kuř reikia padėti šitą knýgą?	vasarinė
— Į ... lentýną.	
5. — Kodėl tū išėjaī iš stadiōno anksčiaū?	
— Mán buvo šalta ... suknelė.	paskutinė
6. — Ař tū važiūosi į universālinę parduotūvę?	
— Taip, aš nóriū nusipiřkti ... suknelę.	
7. — Prāšom pasakyti, kaip nuvažiūoti iki ligóninės?	vakarinė
— Jums reikia išlipti ... troleibūso stotėlėje.	
8. — Kuriojė pamainojė tū mókaisi?	
— Aš mókaisi ... pamainojė.	paskutinė
9. — Į kurią pāmainą tū eisi šiañdien?	
— Šiañdien aš eisiu į ... pāmainą.	

XIII. Составьте утвердительные предложения по образцу.

Образец: — *Jū labai gerą duktė? — Taip, jū duktė gerą.*

1. — Šita labai įdomi knygą? —

2. — Tāvo naują suknelė? —

3. — Jū maža virtūvē? — ...
4. — Šita didelē aikštē? — ...
5. — Šiaņdien šiltā dienā? — ...
6. — Mūsu ļaībai gerā gūdytoja? — ...
7. — Jō ļaībai gerā mōtina? — ...

XIV. Прочтите предложения, ставя словосочетания в скобках в требуемом падеже; прилагательные преобразуйте в местоименную форму.

Образец: *Štai ateina mūsu (naujā dēstytoja).*
Štai ateina mūsu naujōji dēstytoja.

1. Māno (naujā draugē) Lāimai ļaībai patiņka. 2. Aļ tū tebegyveni pās sāvo (gerā tetā)? 3. Sekmādienj āš praiēidau sū sāvo (naujā draugē). 4. Ji ļaībai patēnkinta sāvo (naujā skrybēlē). 5. Mūsu institūto (naujā sālē) ļaībai jauki.

XV. Составьте ответы на вопросы в форме сложных предложений с союзом *kaļ* по образцу.

Образец: *Kadā jis mielai sutiko padēti? (Aļ paprašiaū).*
Kaļ āš paprašiaū, jis mielai sutiko padēti.

1. Kadā āš jau rengiaūsi išeiti? (Jis atējo pās manē). 2. Kadā jis niēko neatsākē? (Mēs apiē tai jī paklausēme). 3. Kadā tū ļaībai mēgai čiuōžti? (Tū buvai māžas). 4. Kadā studeņtai atsistōjo? (Jējo dēstytojas). 5. Kadā jis nusišypsōjo? (Aļ pasižiūrējau jī). 6. Kadā tū jiems padēkōjai? (Tavē jīž pākvietē). 7. Kadā tū matei, kād jis tikrai seļga? (Tū kalbējaisi sū juō). 8. Kadā tāu atrōdē, kād jī tavē supraņta? (Tū kalbējaisi sū jā). 9. Kadā jis ēmē ļaībai domētis spōrtu? (Jis pradējo sportuoti).

XVI. Составьте вопросы и ответы; в каждом ответе употребите одно из прилагательных *svārbī, ļdomi, sunki*.

Образец: *Ji gāvo banderōlē.*
 — *Kōkiq banderōlē jī gāvo?*
 — *Ji gāvo svārbiq banderōlē.*

1. Aņt stālo yrā knygā. 2. Jis pāsakojo mums apiē kelioņē. 3. Mēs vākar klaūšēmēs paskaitōs. 4. Studeņtai reņģiasi jskaitai. 5. Studeņtēs āptaria paskaitōs tēmq. 6. Mēs atliēkame lietūviq kalbōs ūzduoti.

XVII. Ответьте на вопрос, используя глаголы *ļyti, snigt, ļālti*.

Образец: *Vākar ļijo.*

Kōks ōras { *būvo vākar?*
yrā šiaņdien?
būs rytōj?

XVIII. а) Дополните предложения глаголом *domētis* в требуемой форме.

1. Matemātikai dār vaikystēje ... matemātika. 2. Mēs ... šiuō klāusimu. 3. Mūsu grūpēs studeņtai ... spōrtu. 4. Šitas dēstytojas ļaībai ... istōrija. 5. Aļ tū ... māno specialybe? 6. Jis ... lietūviq kalbā.

б) Дополните текст глаголами *skristi, pūsti, ļyti, snigt, kviēsti, padēti* в требуемой форме.

1. Kaļ būna gēras ōras, j sālq ... malūnsparnis, bēt tā diēnq jis negalējo ... 2. — Kodēļ malūnsparnis negalējo ...? — Negalējo todēļ, kād ... stiprūs vējas, ... iļ ... 3. — Kodēļ ... gūdytojq iļ miēsto? — Kviētē todēļ, kād jāunas gūdytojas negalējo ... mōteriai.

XIX. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Aļ būvo Rimas BAM-e? 2. Kās jām viēnq kaļtq atsitiko taigojē? 3. Kā draugaļ padovanōjo Rimui gimimo dienōs prōga? 4. Kodēļ jīē nu-piļko žemēlapj iļ kōmpasq?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Гувēнимо алēja

Tās miēstas būvo jāunas, kaļp iļ žmōnēs, kuriē jamē gyvēno. Jis neseniaļ iļāugo karštojē kazāchū stēpeje iļ pavadinatas jaunystēs vardū.

Senāsis Jemeljānas atvažiāvo čia j plēšinius sū sāvo dūkteria. Vaikinaļ iļ merginos, sutikē jī, juokāvo:

— Aļ iļ jūs, dēde, sū komjaunimo keliālapiu atvažiāvote?

Kaļtq senūkas iļgiļdo, kād vienas jāunas tēvas pasiūlē kiekvieno gimusio vaiko gaļbei pasodinti medēļj. Jemeljānas stebējosi: sodinti mēdj žmōgui, kuris tik gimē... Ō kōks jis būs, kās žino? Bēt jō duktē tadā atsākē:

— Tū tik pažiūrēk, kokiē mūsu vaikū tēvai iļ mōtinos? Aļ gāli būti blogi jū vaikai?

Iļ visi nūtarē miēsto centrē pasodinti mēdžiq alējq; tegū visi pamāto kiekvienōs jaunōs šeimōs džiaūgsmq.

Taļp atsirādo pirmāsis mēdis, kurj būsimōjoje alējoje pasodino vienas jāunas tēvas. Tai būvo beržēlis.

Atējo karštā vāsara. Jemeljānui, kuris negalējo priprāsti priē tōkio kārto klimato, būvo sunkū kvēpuoti. Būvo sunkū iļ beržēliui. Jemeljānas tai pastebējo iļ susirūpino. Nuō tō laiko jis kiekviēnq vākarq ēmē ļāistyti beržēļj. ļāistē iļ lūg sū žmogumi kalbējosi:

— Gērk, beržēli!

Iļ beržēlis gērē. Jis ēmē spaļčiai āugti iļ gražiai ļaliuoti.

Atējo ruduō. Jaunieji tēvai toliaū sodino medeliūs. Iļ gretā pirmojo beržēlio atsirādo daugiaū jaunū medēliū. Pō kuriō laiko alēja nusidriekē ūž miēsto j stēpē. Ō senāsis Jemeljānas tāpo alējos šeimīnīkū. Jis sū mēile žiūrējo j jāunus medeliūs. Mēdžiai āugo, ō kartū sū jais āugo iļ vaikai. Jīē bēgiōjo pō alējq iļ būvo tokiē pāt jauni iļ tokiē pāt skirtingi, kaļp iļ mēdžiai alējoje. Iļ jū kalbā būvo panaši j liņksmq paūkščiū čuļbējimq.

Jauni tēvai visadā svēikinasi sū Jemeljanū iļ vis linksmāļ klāusia jī:

— Nā, ō kaļp āuga medēļiai?

Senūkas nusišypso iļ atsāko:

— Āuga. Greit j mokyklq eis.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

sutikę jį **встретив его**
 sū komjaunimo **кейблариų по комсомоль-**
 skой **путевке**
 gimusio **vaiko garbei в честь родивше-**
 гося **ребенка**
 būsimąjį **alėjoje на будущей аллее**
 tai **būvo berželis то была березка**

jis **ėmė laistyti он стал поливать**
 jaunas **medėlis молодое деревце**
 pė **kuriė laiko через (спустя) некоторое**
 время
 alėja **nusidriekė аллея протянулась**
 geriau **gyventi лучше жить**
 į **plėšinius на целину**

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite, kā jūs zinote apie plėšinius.
2. Kodėl miestas, įkurtas kazachų žemėje, pavadintas jaunystės vardū?
3. Papasakokite istoriją, kuri įvyko šiamė miestė.

Nauja sofa

Mums nelabai rūpėjo, kokiė mūsų butė baldai, kol kafta nesulūžo sofa.
 — Reikia galvoti apie naujus baldus, — sako žmona. — Mūsų baldai jau seni. Sofa visai sulūžo.

Kitą dieną nuėjome į parduotuvę ir nusipirkome naują sofa.

— Dabai sofa nauja, graži, gaila aint jės miegoti kiekvieną dieną, — nutarė žmona.

Aš pasižiūrėjau į sofa: tikrai, ji nauja, graži, ir pagalvojau, kad žmona turbūt teisi.

Taigi abu sutarėme nemiegoti kasdien aint šiės sofas. Aš pėrėjau miegoti į virtuvę, o žmona — į koridorių.

Bėt sofa — tai tik visko pradžia. Pasirodė, jóg ji vis dėlto per gerà kambaryje prie kitų baldų, nės jiė seni ir negražūs. Todėl nutarėme pirkti visus naujus baldus.

Kai nusipirkome ir pastatėme kambaryje naujās kėdės, mūsų geriausi draugai ir pažįstami buvo nepatėnkinti, nės jiems pàs mūs reikėjo sėdėti aint grindų, o tai buvo labai nepatogū. Padėtis nepagerėjo ir tadà, kai nusipirkome naują stalà, nės mūsų svečiai ir mės vālgėme nē aint stalo, o šalià stalo, aint grindų pasidėję laikraštį. Tiesà, dabai jau ir mūsų vaigis buvo labai kuklūs, nēt per pràstas, nės taupėme pinigus butui ir baldams. Kai sutvarkėme butà, žmona liko labai patėnkinta. Ji pasakė, kad dabai butas tikrai gražūs, tik gaila, kad netėkome draugų ir pažįstamų, kuriė buvo mūsų dažni svečiai. O dabai jiė mūs pamiršo. Kai turėjome draugų, buvo geriau gyventi.

Pagal T. Meganą

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

nelabai rūpėjo **мало интересовало**
 per geras **слишком хороший**
 per pràstas **слишком плохой**

pasidėję laikraštį **постелив газету**
 humoristinis kūrėnėlis **юмористический**
рассказ

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite tēkstà.
2. Kodėl draugai pamiršo tą šeimà?
3. Tàs kūrėnėlis — humoristinis. Kaip jūs mánote, ať taip būna gyvenime?

УРОК 27

Диалог

Rimas. Olėgai, tū pasirinkai biològo specialybę. Sakyk, kurią specialybę tū dabai pasirinktum, jei reikėtų rinktis aitrà kaftà?

Olegas. Aš pasirinkčiau tą pačią — biològo specialybę.

Rimas. O kodėl? Gál jūsų šeimoje yrà biològų?

Olegas. Nė, mamà ir sesuō — filològės, tėvas — ekonomistas. Bėt mūsų šeimoje visi labai mėgo mòkso populiarinimo literatūrà. Tėvai visadà pirko mums sū sėseria populiarų biològijos, chemijos, fizikos knygų. Dabai aš nēt neatsimenu, kadà biològija pradėjo dōminti manė labiau už kitus dalykus. O mokykloje mán pasisekė: mės turėjome gerà biològijos dėstytoją. Tai buvo labai mėgstamas mokytojas. Mės neturėjome kito tókio dėstytojo. Tikrai, kai prisimenu, niėkas nemokėjo taip gerai ir įdōmiai išdėstyti savo dalykà. O kaip tū pasirinkai specialybę?

Rimas. Mán buvo sunkū pasirinkti specialybę. Mokykloje aš mėgau daugelį dalykų. Literatūrà mėgau nē mažiaū negū biològija.

Olegas. O vis dėlto tapai biologū! Kodėl?

Rimas. Galbūt dėl to, kad mókiausi klāsėje, kuř biològija dėstė mamà. Iš mūsų klāsės dēšimt draugų tapo biologais.

Olegas. O kurią specialybę pasirinktum dabai, jei reikėtų vėl rinktis iš naujo?

Rimas. Manaū, kaip ir tū, pasirinkčiau tą pačią biològo specialybę. Mán ji patinka.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

rinktis, reikasi, rinkosi **выбирать**
 filològas **филолог**
 populiarūs, -i **популярный**
 ekonomistas **экономист**
 mòkslas **наука**
 biològija **биология**
 chemija **химия**
 dōminti, -ina, -ino **интересовать**
 dalykas **предмет**

niėkas **никто, ничто**
 dėstyti, -o, -ė **преподавать**
 sunkū **трудно, тяжело**
 daugelis **многие**
 tàpti, taipra, tàpo **стать**
 patikti, patinka, -iko **правиться**
 mòkso populiarinimo **научно-популяр-**
ный
 mán pasisekė **мне повезло**

mažai мало
 reikia, reikėjo нужно, нужно было
 mėgti, -sta, -o любить (что?)
 pirkti, pirkta, pirko купить
 atsiminti, atsimena, atsiminė вспомнить
 geriau лучше
 pradėti, pradeda, -ėjo начинать

aštrą kartą второй раз
 tas pats тот самый
 labiau už kitus dalykus больше остальных предметов
 mėgstamas любимый
 dėstomas dalykas преподаваемый предмет

...

chemijos } vadovėlis,
 biologijos } paskaita
 fizikos }

knyga apie } chemiją
 biologiją
 fiziką }

учебник }
 лекция } по { химии
 книга } { биологии
 физике

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ ДИАЛОГА

1. Kurią specialybę jūs pasirinkote ir kodėl?
2. Papasakokite apie jūsų būsimą specialybę.
3. Kodėl jūsų specialybė jums labiausiai patinka?
4. Kurią specialybę jūs pasirinktumėte dabar, jei reikėtų dar kartą rinktis?

ГРАММАТИКА

Сослагательное наклонение

(Tariamoji nuosaka)

- Aš galėtum ateiti rytą pas manė?	- Мог бы ты завтра прийти ко мне?
- Aš noriu, kad tu ateitum rytą pas manė.	- Я хочу, чтобы ты пришел завтра ко мне.

Образование сослагательного наклонения

Сослагательное наклонение	
dirbti } turėti } sakyti }	-čiau, -tum, -tų, -tume, -tumėte

Запомните:

1. Сослагательное наклонение образуется от основы неопределенной формы с помощью личных окончаний (вместе с суффиксом): -čiau, -tum, -tų, -tume, -tumėte (*dirbčiau, dirbtum, dirbtų, dirbtume, dirbtumėte; turėčiau, turėtum, turėtų, turėtume, turėtumėte; sakýčiau, sakýtum, sakýtų, sakýtume, sakýtumėte*).

Во 2-м лице множественного числа употребляются также формы с окончанием -tute, напр.: *dirbtute, turėtute, sakýtute*.

2. Глаголы в сослагательном наклонении сохраняют ударение инфинитива (*dirbti - dirbčiau, dirbtum ...; sakýti - sakýčiau, sakýtum...*).

Спряжение возвратных глаголов в сослагательном наклонении

Спряжение			
	I	II	III
ąš	rūpinčiausi	domėčiausi	mokyčiausi
tù	rūpintumeisi	domėtumeisi	mokytumeisi
jis, ji } jie, jės }	rūpintųsi	domėtųsi	mokytųsi
mēs	rūpintumės	domėtumės	mokytumės
jūs	rūpintumėtės	domėtumėtės	mokytumėtės

Обратите внимание на то, что глаголы сослагательного наклонения во 2-м лице единственного числа в окончании имеют -ei-, а в I и 2-м лицах множественного числа -ė-.

Употребление сослагательного наклонения в простом предложении

Глаголы в сослагательном наклонении в литовском языке, как и в русском, могут обозначать:

1) Возможное или желательное действие, например:

Aš su mielu noru eičiau į tą parodą!	Я с удовольствием пошел бы на эту выставку!
Tu paskambintum jai!	Позвонил бы ты ей!

2) Просьбу, совет или предложение, например:

Gál galétumėte iř mán nupirkti šitą knygą?	Может быть, вы могли бы и мне купить эту книгу?
Pasiimtum tu mano žodyną!	Взял бы ты мой словарь!

Сослагательное наклонение в сложных предложениях

Jėi rytų būtu gėras óras, mės važiūtume į gamtą.	Если бы завтра была хорошая погода, мы бы поехали за город.
Jėi tu pakviėstum, jis ateitų čia.	Если бы ты пригласил его, он пришел бы сюда.
Šiańdien aš ateičiau pas tavė, jėi galėčiau.	Сегодня я бы пришел к тебе, если бы смог.

Jėi jis nepadėtu mán, aš neišsprėčiau šito uždavinio.	Если бы он не помог мне, я бы не решил эту задачу.
Jėi nesijaudintų, jis išsprėstų šitą uždavinį.	Если бы он не волновался, он решил бы эту задачу.
Jėi jáudintųsi, jis neišsprėstų šito uždavinio.	Если бы он волновался, он не решил бы эту задачу.

Примечание: 1. Сослагательное наклонение в литовском языке, как и в русском, употребляется в придаточных предложениях условия с союзом *jėi* (если).

2. В сложноподчиненных предложениях глагол сослагательного наклонения может употребляться и с отрицанием.

Jis padarė viską, kád pasiektų savo tikslą.	Он сделал все, чтобы достичь своей цели.
Kád sėkmingiau atliktume sėją, mės nūtarėme lenktniauti.	Чтобы успешнее провести сев, мы решили соревноваться.
Kád tik (mės) nepavėluotume!	Как бы только нам не опоздать!

Запомните:

Сослагательное наклонение в литовском языке, как и в русском, употребляется также в придаточных предложениях цели.

Особенностью в литовском языке является то, что глагол сослагательного наклонения с союзом *kád* употребляется для обозначения цели и в тех случаях, когда в русском употребляется союз *чтобы* с инфинитивом.

Примечание. В отличие от русского языка, в литовском союз *kád* в значении *чтобы* не употребляется с инфинитивом при обозначении цели.

Употребление глаголов *dōminti, sėktis*

dōminti I, sėktis I			
Настоящее время	Прощ. однократное время	Сослаг. накл.	
manò tavė jį, ją mūs jūs juos, jās	} dōmina }	} dōmino }	} dōmintų }
mán táu jám, jái mums jums jiems, joms	} sėkasi }	} sėkėsi }	} sėktųsi }

rińktis — pasirińkti
 pirkti — nusipirkti
 sėktis — pasisėkti

dėstyti — išdėstyti
 dōminti — sudōminti

УПРАЖНЕНИЯ

1 а) Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Ař jis norėtu važiuoti vėsarą su statybinių brigadų BAM-ą?*
 — *Taip, norėtu.*

1. — *Ař jōs brólis galėtu peńketais baigti mokýklą?* 2. — *Ař tu norėtum šiėmet įstóti į institutą?* 3. — *Ař táu patiktų mokyti medicinos institutė?* 4. — *Ař ji norėtu mokyti istorijos fakultetė?* 5. — *Ař jūs norėtumėte sekmadienį važiuoti į ekskursiją?*

б) Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: — *Ař jis norėtu skaitýti šitą knygą?*
 — *Nė, nenorėtu.*

1. — *Ař tu gáutum mán pāšto ženklų kolėkciją?* 2. — *Ař tu galėtum išsiųsti telegramą jiems?* 3. — *Ař jūs galėtumėte paimti mano banderolę?* 4. — *Ař jiė galėtu nueiti pas móklinį vadovą?* 5. — *Ař jūs sutiktumėte išvėfsti šitą straipsnį?*

II. Составьте предложения по образцу, используя глаголы в сослагательном наклонении.

Образец: *Āš daviaū tām turistui Vilniaus miēsto plānā. Jis susipažīns. Āš daviaū tām turistui Vilniaus miēsto plānā, kād jis susipažīntu.*

1. Āš pirkaū tū laikraštj. Āš paskaitysiu draūgo strāipsnj. 2. Jis paprastaī eīna ī universitētā pēscias, bēt šiaūdien važiūoja autobusū. Jis nepavēluōs ī pāskaitā. 3. Jis važiāvo taksi. Jis greičiaū nuvažiūōs ī stōtj. 4. Āš pasiēmiau īs bibliotēkos daūg knygu. Āš geraī pasireņgsiu semināruī. 5. Peī atōstogas mēs važiūojame ī Klaipēdā. Mēs susipažīnsime sū tuō miestū. 6. Pō paskaitōs jiē susiriūko ī sālē. Jiē aptaīrs koncērtō progrāmā.

III. Прочтите текст. Обратите внимание на употребление глаголов в сослагательном наклонении и прилагательных в сравнительных формах. Расскажите текст.

Turisto patarimai

Turistai — tai žmōnēs, kuriē eīna pēsti teī, kuī jiē galētū važiūoti, īf dīrba tadā, kāi jiē galētū ilsētis.

Turistinēje keliōnēje mēs pātariame jūms eīti vienas pāskui kitā. Visū stipriāusias īs jūsu tūri eīti paskutinis. Jis galēs paiūmī īf nēsti dāiktus, kuriū nebepāneša jō draugaī. Keliōnēje reīkia kuō daugiaū vālgyti, kād būtū lengvēsne kuprinē. Apskritai turistinēs īšvykos naudingos īf dēl tō, kād pō jū bet kōks dārba atrōdys kāip pōilsis.

IV. Преобразуйте предложения по образцу. Обратите внимание на употребление глагола *galėti*.

Образец: — *Aī jūs negālite dūoti mān pažiūrēti šitā vadovēlī?*
— *Aī jūs negalētumēte dūoti mān pažiūrēti šitā vadovēlī?*
— *Galēčiau.*

1. Aī jūs negālite padēti mān? 2. Aī jūs negālite nupiīkti mān laikraštj? 3. Aī jiē negāli ateīti vakarē pās manē? 4. Aī jis negāli paskaūmbinti jiem? 5. Aī jī negāli īšveīsti šitā strāipsnj?

V. Ответьте на вопросы утвердительно по образцу.

Образец: *Nōrint* geraī īsmōkti lietūviū kalbā, reīkia nemažaī mōkytis. Aī taīp?*
Taīp, jēi nōri geraī īsmōkti lietūviū kalbā, reīkia nemažaī mōkytis.

1. Nōrint geraī pasiruōšti keliōnei, reīkia īs aūksto pradēti ruōštis. 2. Nōrint īšlaikyti egzāminā, reīkia geraī pasireņgti. 3. Nōrint nuvūkti ī stōtj, reīkia važiūoti troleibusū. 4. Nōrint pradēti naujā dārba, reīkia baigtī sēnāji. 5. Nōrint daūg pamatyti, reīkia keliāuti.

VI. Прочтите предложения, поставьте данные справа глаголы в требуемой форме (в будущем времени и сослагательном наклонении).

* Nōrint — с целью; для того чтобы.

1. Jēi rytōj būs gēras ōras, ... ī gaūntā. Jēi rytōj būtū gēras ōras, ... ī gaūntā.	<i>važiūoti</i>
2. Jis jaūsis geriaū, jēi ... Jis jaūstūsi geriaū, jēi ...	<i>sportuoti</i>
3. Jēi tū ateīsi pās manē, mēs ... ī pārodā. Jēi tū ateītum pās manē, mēs ... ī pārodā.	<i>eiti</i>
4. Jēi kitā savāitē dār rōdys tā filmā, mēs ... jī. Jēi kitā savāitē dār rōdytū tā filmā, mēs ... jī.	<i>pamatyti</i>

VII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в сослагательном наклонении.

Образец: *Jēi āš paprašysiu, jis ateīs čiā. Jēi āš paprašyčiau, jis ateitū čiā.*

1. Jēi vakarē āš jī sutiksiu, paklāusiu apiē tai. 2. Jēi jūs padēsite, jī īsmōks slidinēti. 3. Jēi āš turēsiu daugiaū laīko, tā dārba geriaū atliksiu. 4. Jēi jis ateīs, āš pasikalbēsiu sū juō. 5. Āš tā knygā laikū pērskaitysiu, jēi gāusiu rytōj. 6. Mēs negalēsime rytōj baigtī tō dārbo, jēi jūs nepadēsite. 7. Jēi jūs ateīsate, āš jūms dūosiu tā knygā.

VIII. Преобразуйте предложения по образцу, употребив глаголы в сослагательном наклонении.

Образец: *Jēi tū mān padēsi, āš īsprēsiu šitā ūždavinj. Jēi tū mān padētum, āš īsprēsčiau šitā ūždavinj.*

1. Jēi turēsiu laīko, āš ateīsiu pās tavē. 2. Jēi pamēgsiu chēmija, āš stōsiu ī šitā fakultētā. 3. Jēi pās manē ateīsi laikū, mēs nepavēluōsime. 4. Jēi nesijāudins, jis īšlaikys šitā egzāminā. 5. Jēi niēkas manēs nesutrukdys, āš baīgsiu šitā dārba laikū.

IX. Поставьте вопросы и дайте на него ответы, ставя глаголы в сослагательном наклонении.

Образец: *Jī atvažiūōs ī Vilniū susipažinti sū miestū. Kō jī atvažiūōs ī Vilniū? Jī atvažiūōs ī Vilniū, kād susipažintū sū miestū.*

Jūsu sesuō greit atvažiūōs ī Vilniū. Jī nōri: susipažinti sū Vilniumi; nueīti ī muziejū; nueīti ī teātrā; pamatyti Gedimino pilj; Lēnino āikštē; architektūrinis paminklūs; susitikti sū draugaīs.

X. Составьте ответы на вопросы, ставя глаголы в настоящем, прошедшем однократном и будущем времени.

Образец 1: *Prāšom pasakyti, kadā atvūk sta (atvūko, atvūks) trauki nūs īs Klaipēdos?*

Maskvā, Kaūnas, Panevėžys, Rygā, Leningrādas, Tālinas.

Образец 2: *Prāšom pasakyti, kadā ātskrenda (atskrido, atskris) lēktūvas īs Palangōs?*

Rygā, Maskvā, Leningrādas, Minskas, Kaūnas, Klaipēda.

XI. Дополните предложения.

Образец: *Kāi mōkytojas ātnešē rāšomuosius dārbus, mēs labaī džiaūgēmēs.*

1. Kai mokytojas atnešė rāšo-
muosius dārbus,
2. Kai nusilėido sūulė,
3. Rytą pabudaū, kai....
4. Kōl pavālgiau,
5. Kai gtvėnome Klaipėdoje,
6. Kai grįžaū iš mokyklos,
7. Kai jūra šiek tiek aprimo,
8. Baigėme dārbą tik tadā, kai
9. Kai pasnigo,
10. Visi išsiskirstė, kai

XII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kuriē studeñtai šiañdien lañko mūsų institūtą? (kuriē vākar atvūko iš Maskvōs). Studeñtai, kuriē vākar atvūko iš Maskvōs, šiañdien lañko mūsų institūtą.*

1. Kuriē studeñtai atvūko iš Bulgārijos? (sū kuriaīs šiañdien susitiksime).
2. Kuri paskaitā tēsėsi dvi vālandas? (kuriā skaītė mūsų institūto profesorius).
3. Į kurį aerodromą važiāvome taksi? (kuris būvo toli nuō miēsto).
4. Kuriū knygū nebūvo bibliotėkoje? (kuriū mūms reikėjo kitaī pāmokai).
5. Kuri auditōrija yrā trečiamė aukštė? (kuriojė vūksta mūsų pāskaitos).
6. Kuriojė mokykloje dėsto māno dėdė? (kuriojė āš mōkiausi dvejus metūs).
7. Kuri keliōnė trūko dvi savāites? (apiē kuriā mūms pāsakojo vienas mūsų grūpės studeñtas).
8. Kuri temā nelengvā? (kuriā āš pasirinkaū diplominiam dārbui).
9. Kuriē māno draugaī studijūoja Vīlniaus universitetė? (apiē kuriuōs āš pāsakojau).

XIII. Переведите на литовский язык.

1. Я купила план Вильнюса, чтобы не заблудиться в городе.
2. Возьми этот журнал, чтобы подготовить доклад к семинару.
3. Ты позвонила родителям, чтобы они встретили тебя на вокзале?
4. Я возьму билеты на понедельник, чтобы в воскресенье возвратиться в Вильнюс.
5. Мы соберемся сегодня в аудиторию, чтобы обсудить результаты экзаменов.
6. Дай мне твой адрес, чтобы я смог написать тебе из Клайпеды.
7. Мы сделали все, чтобы сдать экзамены хорошо.
8. Скажи ему, чтобы он привес дипломную работу нашему преподавателю.
9. Я останусь в Клайпеді еще на два дня, чтобы осмотреть город.
10. Когда мне прийти к вам, чтобы еще раз обсудить это задание?
11. Что мне сделать еще, чтобы помочь ему в учебе?

Не забудьте, что в литовском союз *kād* для обозначения цели не употребляется с инфинитивом; в таких случаях глагол ставится в сослагательном наклонении!

XIV. Дополните предложения.

1. Jėi tikrai žinōčiau, kād šiañdien institutė būs vākaras,
2. Jėi gerai mokėčiau lietūvių kalbā,
3. Jėigu išlaikūčiau visūs egzāminus peñkteiui,
4. Jėi turėčiau jō eilėraščių riñkinį,
5. Jėi ši žiemā būtų labai šaltā,
6. Jėigu turėčiau dū bilietus į šitą spektaklį,
7. Jėi šiañdien nebūtų lietaūs,
8. Jėi jis neateitų pās manė,
9. Jėi draugaī mān nepadėtų,

XV. Ответьте на вопрос *Kō jūs skaĩbinote draĩgui?* В ответе используйте соответствующие конструкции (*kād*+сослагательное наклонение) по образцу.

Образец: — *Kō jūs skaĩbinote draĩgui?*
— *Āš skaĩbinau draĩgui, kād sužinōčiau dėstytojo telefoną.*

a) Jūs nežinote: grūpės vadōvo telefonō; Jūrātės ādreso; kadā būs konferencija; kadā prasidės paskaitā; kuĩ yrā Revoliucijos muziejus; kadā būs semināras?

b) Jūsų draĩgas susiĩgo. Jūs nōrite: sužinōti, kaip jis jauĩiasi; papāsakoti jam apie konferencijā; padėti jam; pasvėikinti jį sū švenťemis; paskaityti jam sāvo strāipsnį; pasikalbėti sū juō.

XVI. Прочтите предложения, поставьте глаголы справа в неопределенной форме и сослагательном наклонении.

Образец: *Mēs nōrime važiuoti į gaĩtą. Mēs nōrime, kād kartū važiuotum į gaĩtą.*

1. Jūrātė nōri ... pās Lāimā rytė.	(at)važiūoti
Lāima nōri, kād Jūrātė ... rytė.	
2. Tū nōri ... bilietą į kinā.	(nu)(si)piĩkti
Tū nōri, kād jis tāu ... bilietą į kinā.	
3. Ji norėjo ... mūs pās savė.	(pa)kviēsti
Ji norėjo, kād mēs ... jā pās savė.	
4. Āš nōriu ... brōliui lāiškā.	(pa)rašyti
Brōlis nōri, kād āš ... jam lāiškā.	

XVII. Ответьте на вопросы, используя данные справа слова.

Образец: *Ji rūpinasi sāvo draugė.*

1. Kuō ji rūpinasi?	draugė
2. Kuō tū rūpiniesi?	
3. Kuō jis rūpinasi?	
4. Kuō tėvaī rūpinasi?	
5. Kuō jūs rūpinatės?	
6. Kuō tās studeñtas rūpinasi?	
7. Kuō jiė rūpinasi?	
- mōkslas
keliōnė
(sāvo)duktė
ekskūrsija
egzāminas
(sāvo)sūnūs

XVIII. Ответьте на вопросы по образцу, используйте глагол *turėti* в сослагательном наклонении в значении *должен*.

Образец: *Jis turētų važiuoti šiā vāsarą į Pālangą.*

1. Aĩ jis važiuōs šiā vāsarą į Pālangą?
2. Aĩ jūs jam pranėšite apie tai?
3. Aĩ jūs nueĩsite į šitą pārodą?
4. Aĩ mēs galime susitikti?
5. Aĩ jis įvūkdys šitą plānā?
6. Aĩ jis važiuoja į Klaipėdą?
7. Aĩ šį dārbą jis pāts atliko?
8. Aĩ jam sėkasi šitas dārbas?

XIX. Прочтите предложения, поставьте глаголы в сослагательном наклонении.

- Atsiprašāū! Aĩ āš (galėti) jūs paklāusti?
- Prāšom.
- Āš (norėti) paklāusti, kaip āš (galėti) nuvūkti iki tuĩgaus?
- Aĩ jūs (norėti) važiuoti, aĩ pėsčias (eiti)?
- Jėi netoli iki tuĩgaus, āš (norėti) geriaū pėsčias eiti.
- Nuō čiā ganā toli. Jūms (reikėti) autobusū važiuoti.

- Ū kiek laiko aš (važiūoti) iki tuŕgaus?
- Iki tuŕgaus jūs (važiūoti) apie 30–40 minūčių.
- Labai ačiū!

XX. a) Atveŕtę na voprosy.

1. Aŕ jūs galėtumėte paaiškinti šitą taisųklę? 2. Aŕ jūs galėtumėte dalyvauti mūsų pókalbyje? 3. Aŕ jūs galėtumėte ateiti rytój pás manė? 4. Aŕ jūs jaũ galėtumėte papasakoti lietúviškai apie savo specialųbę?

b) Atveŕtę na voprosy, ispolyzua mestoimonia aš, tú, jis+ galėti v soslagatelnyom naklonenii.

Obrazec: — Kàs galėtų paaiškinti šitą taisųklę?
— Aš galėčiau.

1. Kàs galėtų kalbėti susirinkimė? 2. Kàs galėtų supažindinti svėčią sũ miestų? 3. Kàs galėtų pasikalbėti sũ tuõ svečių? 4. Kàs galėtų parašyti rezeñziją apie šią knųgą? 5. Kàs galėtų pareñgti pranešimą?

XXI. a) Dopolniete predloženia samostojatelno vybrannymi slovami, stava glagol v soslagatelnyom naklonenii.

1. Aš noriu, kàd tú 2. Tėvaĩ norėjo, kàd aš 3. Jūs norite, kàd mēs 4. Tėvas nori, kàd sũnũs ... 5. Aš nenoriu, kàd jũs

b) Sostavte predloženia s konstrukcijs norėti+ bendratis i norėti, kàd... po obrazu.

Obrazec: Šiañdien aš noriu nueiti į bibliotėką.
Aš noriu, kàd šiañdien tú nueitum į bibliotėką.

XXII. Atveŕtę na voprosy.

Obrazec 1: — Aŕ tú nori, kàd aš pasitikėčiau stotyje tėvų?
— Nė, aš noriu patĩ jĩ pasitikti.

1. — Aŕ tú nori, kàd aš pasitikėčiau sėserj? 2. — Aŕ tú nori, kàd aš paskaĩbinėčiau bróliui? 3. — Aŕ tú nori, kàd aš jai padėčiau? 4. — Aŕ tú nori, kàd aš išvefščiau stráipsnj? 5. — Aŕ tú nori, kàd aš nuvažiúočiau pás juõs?

Obrazec 2: — Aŕ tú nori paródyti jiems mūsų miėstą?
— Nė, aš noriu, kàd tú paródytum jiems mūsų miėstą.

1. — Aŕ tú nori dúoti jai vadovėlj? 2. — Aŕ tú nori pakláusti jĩ apie konferenciją? 3. — Aŕ tú gali pėrduoti jai šitą žurnalą? 4. — Aŕ tú gali nupirkti dúonos? 5. — Aŕ tú gali jam dúoti savo žodyną?

XXIII. Proctite predloženia, postavte slova v skobkax v soslagatelnyom naklonenii.

1. Jėi aš (turėti) laiko, (eiti) šiañdien į teatrą. 2. Aš (dirbti), jėi (galėti). 3. Mēs (norėti) pamatyti šitą pãrodą. 4. Jėi (bũti) gražũs óras, mēs (galėti) nuvažiũti į pajũrj. 5. Pasakyk jai, kàd (užėiti). 6. Jėi tú (pakviėsti), jis (atvažiũti). 7. Aš (galėti) jam parašyti, jėi aš (žinóti) jõ adresu. 8. Pasitinkrite diktantą, tik žiurėkite, kàd (nebũti) klaidũ. 9. (Bũti) geraĩ, jėi kàs (galėti) šiañdien teĩ nueiti. 10. Aš (norėti), kàd rytój tú (nevažiũti)

namõ. 11. Jėi aš (žinóti), kàd tú greĩt grĩši, (paláukti). 12. Aš (galėti) važiũti, bėt dár komandiruõtės neturiũ. 13. Skubėk, kàd (suspėti) laikũ teĩ nuvykti.

XXIV. Perevedite na litovskij jazyk. Sojuz čtoby s infinitivom v pridatčnom predložении цели переведите словом kàd s glagolom v soslagatelnyom naklonenii.

1. Мы поторопились, чтобы прибыть на место вовремя. 2. Я должен раньше выйти из дома, чтобы достать билет. 3. Товарищ зашел ко мне, чтобы вместе поехать за город. 4. Она ушла к партизанам, чтобы отомстить врагу. 5. Мы должны всё хорошо обдумать, чтобы не возвращаться к этому вопросу.

XXV. Proctite predloženia, postavte glagoly v skobkax v soslagatelnyom ili povelitelnyom naklonenii.

1. (Stėngtis) visadà viską geraĩ suprasti! 2. (Nesivėliũti), draugaĩ, į darbą! 3. (Tikėtis), kàd geraĩ atliksime šj darbą. 4. Jėi (pasistėngti), tú geriaũ (mókytis), daugiau iŕ (žinóti). 6. Jėi (bũti) graži vãsara, mēs (mãudytis) júroje, (dėgintis) sáulėje. 7. Aŕ jĩ (džiaũgtis), jėi taip (atsitikti)?

XXVI. Perevedite na litovskij jazyk.

1. Если бы у меня было время! 2. Если бы у него было много времени! 3. Если бы я мог поехать с вами! 4. Если бы он был здоров! 5. Если бы ты прислал мне телеграмму! 6. Если бы я мог это сделать! 7. Если бы ему это удалось! 8. Я хотел бы вас спросить, есть ли у вас время?

1. Конечно, мне хотелось бы поговорить с вами. 2. Не могли бы вы объяснить нам это еще раз? 3. Что бы вы ответили на этот вопрос? 4. Не могли бы мы собраться сегодня после занятий?

1. Ученик мог бы лучше учиться, если бы он не ленился. 2. Скажите, чтобы они поторопились и не опоздали на поезд. 3. Если бы не дождь, мы могли бы пойти купаться. 4. Что бы я мог сделать хорошего для них? 5. Если бы он мог достать билеты, я пошла бы в кино. 6. Если бы я знала ее адрес, то написала бы ей письмо.

DLIA ČTENIA SO SLOVAREM

Žemės širdis

Aš savo mótiną visadà vadinaũ malóniniu žodžiũ — mamýtė.

Paskutinį kartą ištariau jĩ drėgnoje nuõ lietaũs platformoje, kareivių vagonė, kai važiavaũ į frontą. Aš tadà dár nežinójau, kàd visám laikui atsivėikinu sũ mótina. Tadà dár nežinójau, kàd sũ mótina apskritaĩ gailima atsivėikinti visám laikui.

Teĩ, frõnte, kuĩ kiekvienà dienà sunki, kuĩ dažnai táu atródo, jóg išsėko arbà baigia sėkti jėgos, tuõ metũ labai pãdeda laiškaĩ iš namũ. Vis galvóji: „Jėi gáučiau šiañdien láišką iš namũ, kóks bũčiau laimingas!“

Tačiau tadà gavaũ nuõ mamõs láišką nė pøpieriuje rašyta, nė į vóką jđėta. Tai tik girdėjau mintysė mamõs balsą.

Aš atsimenu naktį prieš Naujuosius metus. Tadą gulėjau snigė, gretą sproginėjo vokiečių sviediniai. O aš mintysė mačiau šviēsų ir šiltą kambarį, naujamėtinę eglutę ir savo mamą šalia eglutės. Mán ródėsi, kád mamà parāšė láišką, ir jamė rášo, jóg atsitiktinai rádo spintoje žvakių ir uždegė jās priė eglutės. Kambarijė pasidáro šviesū ir jaukū. Dėk, eglute!

Geraí, kád kažkuř netoli mamós yrà taikós salà, kuř viskas kaip ir anksčiau: ir šilta, ir ramū. Ir mamà yrà saugiojė viētoje. Tik vieniñtelis jės nėrimas – tai aš.

Bėt gaila, kád visa tai tik legendà, kurią sukūrė mào vaizduotė tuđ metū, kai mamà žuvo savo namė, kai nāmas griuvo nuđ sproginimo bangós, kai teñ žmónės mirė nuđ bado ir šalčio. Tās láiškas sukūrtas tuđ metū, kai ji mirė blokādoje ēsančiame miestė, iš kuř ji siuntė mán paskutiniūs savo šilumós lašūs, paskutiniūs gyvybės lašūs.

O aš patikėjau tą legendà... Mótina rášė tuós láiškus, kól plākė širdis.

Ir pācią sunkiāusią mán minūtė, kai aš suñkiai sūžeistas gulėjau nepažįstamame káime, pagálbą sūteikė mótina. Manė kankino skaūsmas ir troškulys. Ir aš staigà pagalvójau, kád vieniñtelis žmogūs, kuris galėtų manė išgėlbėti, – tai mamà. Kai táu blōga – gretà turi būti mótina. Ir aš ėmiaū šaukti ją. Iš paskutiniūjų tik šnibždomis ištariau pátį brangiāusią žodį – mamytė. Aš žinójau, kád ji ateis. Ir ji priėjo priė manės. Atsargiai pakėlė mào gálvą, dāvė mán gėrti, ir aš išgirdaū mielą balsą:

– Sūnėli! Mielāsis sūnėli!...

Aš negalėjau atsimėrkti, bėt jutaū, kád gretà yrà mótina. Aš pažinaū jės gerāsias rankās, girdėjau jės balsą. Ir aš pasakiaū jai:

– Māma, mamytė...

Māno mamà gulėjo bróliū kapė blokādoje ēsančiame Leningradė. Nepažįstamame káime visái svetimā mótėris mán tāpo tikrāja mótina. Matyt, visos mótėrys turi kažkā beñdra. Jėi kuri mótina negāli padėti sūnui, pādeda kitā.

– Māma, mamytė...

Piskariōvo kapinēsė žaliūoja žolė. Piskariōvo kapinēsė dideli kapaí. Dideli. bendri, pilni žmoniū skaūsma. Čia paláidota mào mótina.

Dokumeñtų nėrā. Iródymų nėrā. Bėt sūnaūs nuojauta sāko – čià. Ir aš sukniubaū aūt žėmės.

Aš glóstau rankā Piskariōvo kapiniū žolę. Aš ieškau mótinos širdiės. Ji negāli išnykti. Ji tāpo žėmės širdimi,

Pagal J. Jākovlevą

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

išsėko jėgos išsėkli siñla
baigia sėkti jėgos siñla na ischole
visām laikui na vse vrėmja
nė pōpieriūje rašytā, nė í vōkā ídėtā ne na
būmāge napisanōe, ne v konvert
vložennoe
mintysė girdėti, matyti mýslėnno slyšātā,
vidětā

sproginėjo sviediniai vėryvalisė snarydy
uždėgti žvakės priė eglutės zažechy svėchy
na elke
taikōs salā ostrov mira
kaip ir anksčiau kāk ir pėrjėde
saugiojė viētoje v bezopasnom meste
tās láiškas sukūrtas eto piśmno složenno

blokādoje ēsančiame v nachoļšėmė v
blokade
sunkiāusią minūtė v trūdneiščyū minuty
aš gulėjau sūžeistas y ležal ravenšy
iš paskutiniūjų iz poslednih sil
suteikti pagálbą okazatā pomōshy
pátį brangiāusią žodį samoe dorogoe slovo
aš pažinaū jės gerāsias rankās y uznal
ee dobre ty ruky

nepažįstamame káime v nepzīkomoj le-
revnė
tāpti tikrāja mótina staty rodnoj matėryū
mótėrys turi kažkā beñdra v ženšniñax
estā čto-to obšnee
čia paláidota mótina zlesy pōhoronėva
maty
iródymų nėrā dokazatelstv net
sūnaūs nuojauta pėdčuvstvė siñny

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kókią réikšmę turėjo láiškaí iš namų tiems, kuriė buvo frōntė?
2. Kā jūs gālite papāsakoti apie apsākymo aūtoriaus mótina?
3. Kodėl apsākymas pavadintas „Žėmės širdis“?
4. Paskaitykite eilėrašty ir ištraukā apie mótina.

Motūlės rūpestėliai

Seniai seniai sugulė
Lovėlėse vaikai.
Tik tu, tik tu, motūle,
Peř naktį nemigaí.

O kiek ilgū naktėlių,
Kiek nēmigo naktų
Aūt jės baltų rankėlių
Supaūs ir aš, ir tu.

Tamsiūs sparnūs nulėido
Sodė naktis gūdi,
Tū priė sūnėlio vėido
Parimusi budi.

Užaugom, jės sūpūoti,
Kaip tėviškės beržai.
Jai viskā atidūoti
Pasūly – per mažai.

K. Kubilinskas

Kaip saulėtė, kaip šviesl
Tū, mamytė, mūms esi.
Tū ir šildai, ir šypsais
Mėilės spinduliais šviesiais.

A. Matūtis

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

seniai sugulė vaikai deti davno spjat
peř naktį nemigaí vsyū nočy ne somknyla
glaz
parimusi budi sklonjav golovy bdišy

nēmigo naktis bessonnaj nočy
užaugom, jės sūpūoti vyrosli, siy ukā-
čannye

5. Pasakykite eilėraščių, priežodžių, aforizmų apie mótina. Išvėřkite iuos į lietū-
vių kalbā.
6. Parašykite rašinėlį, kuriō epigrafū galėtų būti aforizmai apie mótina;
Niėko nėrā brangėsnio už mótinos mėilę.
Mótinos akysė mėilė šviėčia.

Диалог

Laima. Jaū šaltas óras.

Jūratē. Atējo ziemā.

Laima. Kād īf ruduō šiaīs mētais būvo šaltas.

Jūratē. Ō praējusiais mētais ruduō būvo ļabai šiltas īf saūsas.

Laima. Iš tikrūjū. Aš prisimenu, kād dār spālio mēnesj parsinešiau īš miško gēliū.

Jūratē. Mēgstu rūdenj. Ūpač mēgstu šiltā rūdenj. Tuō laikū ļabai gražūs miškas. Kai baigsiu institūtā īf pradēsiu dirbti, visadā atostogāsiu tik rūdenj, īf tik kāime.

Laima. Ō aš mēgstu vāsarā. Mēgstu vāsarā šiltā saule, vēsiā jūrā. Šiaīs mētais mēs dvi savāites būvome Palangojē īf trīs savāites Nidoje.

Jūratē. Aš negaliū taip ilgai būti kurōrte, kuī yrā kāršta, aš ļabiau mēgstu vēšū orā. Mān patiņka mūsū šaliēs šiaūres gamtā. Šiaīs mētais bevēik visā rugpjūčio mēnesj buvaū Karēlijoje. Kaip teñ gražū! Aš parsivežiau īš teñ jdomiū skaidriū īf ļabai gerū nūotraukū albūmā „Karēlija“. Pirkaū Petrozavōdsko knygīne. Jēi nōri pažiūrēti – atēik, parōdysiū.

Laima. Sū mēlu nōru! Ō aš neseniai buvaū Bulgārijoje. Atsinēšiu taip pāt jdomiū skaidriū īš keliōnēs pō Bulgārijā īf graziū nūotraukū albūmā, kurj pirkaū Sōfijoje.

Āktorius īf žurnālistas

– Kōki vāidmenj jūs mēgstate – didelj aī māžā?

– Jēi pjēsē gerā, – didelj, ō jēi pjēsē blogā, – māžā.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

šiltas, -ā теплый
saūsas, -ā сухой
kārstas, -ā горячий, жаркий
vēsūs, -ī прохладный
jdomūs, -ī интересный

knugūnas книжный магазин
rōdyti, -o, -ē показывать
skaidrē слайд
nūotraukū albūmas фотоальбом
īš tikrūjū действительно

ТЕКСТ

NAMĒLIS MIŠKĒ

Kaītā aš plaukiaū vāltimi graziā upē, kurī tēka peī Varēnōs miškūs. Būvo vāsarā, dienā saulēta, šiltā. Aūt kraīto aš pamačiaū pažištāmā meškeriōtojā. Jis sāko mān:

– Greit būs perkūnija, lipkite ī kraītā!

Aš pažiūrējau ī daīgū. Tikrai, dangūs būvo tamsūs, ō tiēs miškū jūodas jūodas debesis. Iī ļabai didelis.

Aš īšlipaū ī kraītā. Mēs sū juō pasišnekējome, ō paskuī pradējome eīti miškū toljn. Pērējome ļabai tānkū miškā. Ūž tankaūs miško priējome ļabai gražū gamtōs kampēlj. Tamē gražiamē miško kampēlyje aš pamačiaū māžā namēlj, kuriūō ļabai susidomējau.

– Kienō tās nāmas? – pakļausiau aš.

– Poēto Anzēlmo Matūcio. Aī jūs nezinōjote?

Aš daīg zinōjau apī poētā Anzēlmā Matūtj, bēt nezinōjau, kād mūsū žymūsī vaikū poētas Varēnōs miškū viduryjē tūri jdomiā sodybā, kuriā vadīna Drevē. Sodybōje yrā māžas namēlis, ō priēšais jī senā, storā īf aukstā pušis sū keliomis drevēmīs.

– Aīgi jūs nezinōjote īf tō, kād čia dažnai, ūpač vāsarā, gvēna īf pāt poētas? Jis ļabai mēgsta miškā, gamtā. „Drevē pasistačiaū nē poīlīsiui, bēt dārbui, rāmū kampēlj kūrybai“, – sāko poētas. Vāsarā, ūpač peī atostogas, čia jis īlsīs, rāšo, kūria vaikāms eilēraščius. Poētas aprāšē sāvo „Drevē“ vienojē vaikū knygoje. Čia netoli, ūž miško, yrā mūsū kolūkis, kuriamē aš dirbu. Mūsū kolūkio žmōnēs geraī žino, kād čia gvēna vaikū rašytojas. Pō dārbo vakarāis jīē atēina pasišnekēti, paklausyti naujū eilēraščiu. Mēgsta šiaī sodybā īf vaikai.

Perkūnija baigēsī, mēs dār valandlēļ pastovējome pō medžiū, īf aš nuējau priē sāvo vālties īf nūplaukiaū.

Sutēmo. Drēgnos pō lietaūs gēlēs īf mēdžiai ļabai kvepējo. Tadā aš ūpač pajutaū tā švelnū miško kvāpā īf čia dār kaītā rjškiai pamačiaū, kōks mieļas īf puikūs mūsū gimtāsis krāstas, kokiā graži jō gamtā, īf dažnai sunkū tā grōžj nēt īf žōdžiais nusakyti.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

namēlis, -io домик
plaūkti, -ia, -ē плыть
vāltis, -ies лодка
tekēti, tēka, -ējo течь
saulētas, -a солнечный
meškeriōtojas rybak
perkūnija гром
dangūs nebo
tamsūs, -ī темный
jūodas, -ā черный
debesis, -ies облако
šnekētis, šnekasi, -ējosi разговаривать
susidomēti, susidōmi, -ējo заинтересоваться
žymūs, -ī выдающийся

sodyba усадьба
vidurys середина
kolūkis, -io колхоз
tēmti, tēmta, tēmo темнеть
drēgnas, -ā влажный
kvepēti, kvēria, -ējo пахнуть
švelnūs, -ī нежный
rjškiai ярко
puikūs, -ī прекрасный
nusakyti, nusāko, nusākē выражать, выразить
grōžis, -io красота
drevē дупло
kampēlis уголок
vāsarā летом

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kōkj atsitikimā papāsakojo meškeriōtojas?
2. Kodēļ poētas vāsarā gvēna šiamē kampēlyje?

ГРАММАТИКА

Имена прилагательные мужского рода с окончаниями на *-as*, *-us*
(ед. ч.)

(Výriškosios giminės būdvardžiai)

Jis yra mąno gėras draugas.	Он мой хороший друг.
— Iš kō šitas láiškas?	— От кого это письмо?
— Iš mąno gėro draugo.	— От моего хорошего друга.

— Kā tū skaitai?	— Что ты читаешь?
— Skaitau įdōmų stráipsnį.	— Читаю интересную статью.

Па-деж	Вопрос	Прилагательные с окончанием на		Окончание
		-as	-us	
V.	kóks?	gėras	gražūs	-as, -us
K.	kókió?	gėro	gražaūs	-o, -aus
N.	kokiám?	gerám	gražiam	-(i)am
G.	kókį?	gėrą	grāžų	-ą, -ų
Į.	kókiu?	gerù	gražiù	-(i)u
Vt.	kokiamè?	geramè	gražiamè	-(i)ame

Запомните:

1. В конце слова для смягчения согласного перед гласными заднего ряда ставится буква *i* (*gražiam*, *gražiamè*, *gražiù*).

2. Винительный падеж оканчивается на долгий гласный *ą* или *ų* (*gėrą*, *grāžų*).

3. В прилагательных, как и в других словах, смягченные *d*, *t* перед *a*, *o*, *u* чередуются с *dž*, *č* (*gardūs*, *gardžiam*, *gardžiù*; *kartūs*, *karčiam*, *karčiu*).

4. Некоторые прилагательные с окончанием на *-a* (*stāčias*, *žālias* и др.) во всех падежах имеют мягкий согласный перед окончанием, напр., *stāčias*, *stāčio*, *stāčiam* (см. Урок 26).

5. Обратите внимание, что прилагательные мужского рода склоняются так же, как и существительные с соответствующим окончанием, напр., *gėras vaikas*, *gražūs sūnūs*, кроме дательного, творительного и предложного (местного) падежей:

N.	gerám vaikui	gražiam sūnui
Į.	—	gražiù sūnumi
Vt.	geramè vaikè	gražiamè sūnujè

Склонение местоименных прилагательных

Па-деж	Вопрос	С окончанием на -as	Местоименное	С окончанием на -us	Местоименное	Окончание
V.	kóks?	gėras	geràsis	gražūs	gražūsis	-asis, -usis
K.	kókió?	gėro	gėrojo	gražaūs	gražiojo	-(i)ojo
N.	kokiám?	gerám	gerąjam	gražiam	gražiamam	-(i)ajam
G.	kókį?	gėrą	gėrąjį	grāžų	grāžųjį	-ąjį, -ųjį
Į.	kókiu?	gerù	gerúoju	gražiù	gražiúoju	-(i)uoju
Vt.	kokiamè?	geramè	gerąjame	gražiamè	gražiamame	-(i)ajame

Примечания: 1. Местоименные прилагательные мужского рода, как и женского, имеют этимологически двойные окончания, состоящие из окончания простого прилагательного и личного местоимения (*gėras + jis > geràsis*, *gražūs + jis > gražūsis*. См. Урок 26).

2. Местоименные прилагательные мужского рода, как и женского, образуются только от I и II склонений.

Употребление местоименных прилагательных

— Iš kō šitas láiškas?	— От кого это письмо?
— Iš gėrojo draugo.	— От хорошего друга.

Запомните:

1. Местоименные прилагательные как мужского, так и женского рода употребляются в случаях, когда выделяется предмет по его качеству из числа других однородных предметов (*geràsis brólis*, *gražūs mēdis*), а также указывают на сорт, породу, категорию предмета, на качество, свойственное этой группе предметов, лиц или явлений: *greitàsis traukinys* — скорый поезд (см. Урок 26).

2. У прилагательного *didelis* — большой местоименные формы, как и в женском роде (ж. р. *didelė*, см. Урок 26), образуются от его синонима *didis* — *didysis* (*didžiojo*, *didžiamam*, *didįjį*, *didžiúoju*, *didžiamame*). Употребляются как и все местоименные прилагательные, напр.: *didysis žodynas* — большой словарь, *didysis atlasas* — большой атлас, *didysis teatras* — большой театр, *didysis kambarys* — большая комната, *didysis kunigaikštis* — великий князь.

Имена прилагательные мужского рода
с окончанием на *-is* (относительные)

— Kā tū pirkaī? — Что ты купил?
— Žiemīņ pālta. — Зимнее пальто.

V. kóks?	vasarinis	-is
K. kókio?	vasarīno	-io
N. kokiám?	vasarīniam	-iam
G. kókj?	vasarīņj	-j
I. kókiu?	vasarīniū	-iū
Vt. kokiamè?	vasarīniamè	-iamè

rytinis утренний	šīandieninis сегодняшний
vakarinis вечерний	kaimýnīnis соседний
vasarinis летний	vidīnis внутренний
žiemīnis зимний	išorinis внешний
rudēnis осенний	paskutinis последний
ravasarinis весенний	* * *
viršutinis верхний	
žemutinis нижний	vakarykštis вчерашний

Запомните:

Относительные прилагательные мужского рода склоняются так же, как и существительные с соответствующими окончаниями (*žiemīnis drabūžis*), кроме дательного и местного (предложного) падежей:

N. žiemīniam drabūžiui
Vt. žiemīniamè drabūžyje

Такое же склонение и у слова *didelis* — *большой*, которое по своему значению относится к качественным прилагательным (*didelis, didelio, dideliám, didelē, dideliu, dideliámè*).

Склонение указательных местоимений *šitas* (*šis*), *tās*, *anās*

V.	kuris?	šitas	šis	tās	anās
K.	kuriō?	šito	šiō	tō	anō
N.	kuriám?	šitam	šiám	tám	anám
G.	kurj?	šitā	ši	tā	anā
I.	kuriuō?	šituo	šiuō	tuō	anuō
Vt.	kuriamè?	šitame	šiamè	tamè	anamè

Запомните:

Указательные местоимения *šitas* (*šis*), *tās*, *anās* в единственном числе склоняются так же, как и прилагательные с такими же оконча-

ниями в именительном падеже. Исключение составляет творительный падеж, который оканчивается на *-(i)uo* (ср. окончание у прилагательных *-(i)u*).

tekēti

- течь
- всходить (о солнце)
- выходить замуж

témti — sutémti kláusti — pakláusti
domētis — susidomēti eīti — nueīti
šnekēti — pasišnekēti plaūkti — nuplaūkti
matýti — pamatýti lipti — išlipti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Составьте вопросы и ответы по образцу, используя соответствующее по смыслу прилагательное (*svarbūs, īdomūs, īlgas, didelis, sunkūs*).

Образец: *Māno draūgas gāvo láiškā.*
Kókj láiškā gāvo tāvo draūgas?
Māno draūgas gāvo īdōmū láiškā.

1. Aspirāntas parāšē strāipsni. 2. Teī stóvi žmogūs. 3. Studeītas pāsakojo mums apiē seminārā. 4. Šiamē miestē yrā viēšbutis. 5. Aūt stālo yrā žurnālas. 6. Māno draūgas rytój dāro pranešimā. 7. Studeītai reīģiasi egzāminui.

II. Прочтите предложения, вместо пропуска поставьте данные справа прилагательные в требуемом падеже.

1. Aūt kraīto jis pamātē ... meškeriotojā.
2. Jis dāvē vāltj ... meškeriotojui.
3. Jis paslēmē ... meškeriotojo vāltj.
4. Aš sužīnojāu, kād šito miško viduryjē gyvēna ... poētas.
5. Vakaraīs tō kolūkio žmónēs ateīna pās ... poēta.
6. Aš susipažīnaū sū ... poetū.
7. Kaftā vakarē jis plaūkē upē iř pamātē ... nāma.
8. Aš sužīnojāu, kād šitame ... namē gyvēna vaikū poētas.
9. Mēs nuējome ī ... nāmo kiēma.
10. Lāima nemēģsta ... rudeīs.
11. Tā vāsara būvo labaī ... ōras.
12. Jiems reikējo eīti priēš ... vējā.
13. Jis dēvējo ... pālta.

pažīstamas

žymūs

īdomūs

lietīngas

šāltas

žiemīnis

III. Разверните предложения, вставляя прилагательные *šitas, kārštas, tānkus, didelis, gēras, žymūs, pažīstamas* в требуемой форме.

Образец: *Aš mēģstu miškā (gražūs).*
Aš mēģstu grāžū miškā.

1. Lāima mēgsta ... rudenī. 2. Sulāukēme ... vāsaros. 3. Mēs ējome peī ... miškā. 4. Aš ilgaī gyvenāū šitame ... miestē. 5. Aš seniaī mačiaū sāvo ... draūgā. 6. Mēs būvome ... daīlininko M. K. Čiurlionio darbū parodojē. 7. Koncērtē aš sutikaū ... studentā iš Vilniaus universitēto.

IV. Поставьте вопросы к прилагательным.

Образец: *Tai būvo įdomūs pókalbis.*
Kóks būvo pókalbis?

1. Čiā yrā naūjas stráipsnis. Pērskaitykite jī! 2. Atkreīpkite dėmesj į tā vyriškį! Tai mūsų naūjas dėstytojas. 3. Šiañdien įvyksta svarbūs susirinkimas. 4. Jis gāuna naūją, šviēsų kambarj. 5. Jū sūnui reikia gēro gydytojo. Jis seīga sunkiā ligā.

V. Ответьте на вопросы, используя простые прилагательные (Образец 1) и местоименные (Образец 2).

Образец 1: *Mūsų miestē yrā etnogrāfinis muziejus.*

— *Kuī jiē išėjo?* — *Į etnogrāfinį muziejū.*
— *Kuī jiē būvo?* — *Etnogrāfiniame muziejuje.*
— *Iš kuī jiē parėjo?* — *Iš etnogrāfinio muziejaus.*

1. Tū pirkaī bilietā į vaka-
rinį spektaklį. — *Kuī jis būvo?*
— *Kuī tū išėjaī?* — *Iš kuī jis grįžo?*
— *Kuī tū buvai?* 3. Ji įstójo į neakivaizdinį
skýrių. — *Kuī ji išėjo?*
— *Iš kuī tū grįžai?* — *Kuī ji būvo?*
2. Jis mókosi pedagoginiame
institutē. — *Iš kuī ji grįžo?*
— *Kuī jis išėjo?*

Образец 2: *Mūsų miestē įrengē naūją stadióną.*

— *Kuī jis išėjo?* — *Į naūją į stadióną.*
— *Kuī jis būvo?* — *Naujājame stadionē.*
— *Iš kuī jis parėjo?* — *Iš naujojo stadióno.*

1. Jiē gāvo naūją būtā. — *Iš kuī jis parėjo?*
— *Kuī jiē išėjo?* 3. Mūsų miestē pastātē naūją
mikrorajóną. — *Kuī mēs išėjome?*
— *Kuī jiē gvēna?* — *Kuī mēs būvome?*
— *Iš kuī jiē atėjo?* — *Iš kuī mēs parėjome?*
2. Jis túri gērą draūgā. — *Kuī jis būvo?*
— *Kuī jis išėjo?*
— *Kuī jis būvo?*

VI. Составьте самостоятельно предложения, используя словосочетания *Zeminis paltas, vasarinis kostiumas, vakarinis spektaklis, žemutinis aukštas, vakarinis seansas.*

VII. Составьте отрицательные предложения по образцу.

Образец: — *Jō gražūs būtas.*
— *Nē, jō būtas negražūs.*

1. — *Aī tāvo naūjas paltas?* — ... 6. — *Šita labai sunki pamot-
kà.* — ...
2. — *Šiañdien šaltā dienā.* — ... 7. — *Šitas labai didelis pra-
timas.* — ...
3. — *Kóks šiltas šis vaka-
ras!* — ... 8. — *Tāvo įdomūs dárbas.* — ...
4. — *Kóks įdomūs šitas fil-
mas!* — ... 9. — *Jō gražios ákys?* — ...
5. — *Tā knygā labai senā.* — ... 10. — *Kóks jūsų tamsūs kam-
barys!* — ...

VIII. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец 1: — *Mán patiko jū naujasis būtas. Ō táu?*
— *Mán iīgi patiko jū naujasis būtas.*

1. — *Mán patiñka tāvo naujasis kostiūmas. Ō táu?* 2. — *Jōnui patiko naujasis paltas. Ō Rimui?* 3. — *Lāimai patiko naujójį sofā. Ō Jūrātei?* 4. — *Mūms patiko jū naujójį spinta. Ō jums?* 5. — *Jái patiñka naujasis stālas. Ō Rimui?*

Образец 2: — *Aī mán tiñka naujójį suknelē?*
— *Tai, táu labai tiñka naujójį suknelē.*

1. — *Aī Rimui tiñka naujasis kostiūmas?* 2. — *Aī jám tiñka naujā-
sis kaklāraštis?* 3. — *Aī jái tiñka naujasis paltas?* 4. — *Aī tėvui tiñka naujójį skrybėlē?* 5. — *Aī māmāi tiñka naujasis apsiaūstas?*

IX. Прочтите предложения, заполните пропуски местоименным прилагательным *naujasis* в требуемой форме.

1. Māno draūgē pákvietē manē į svečiūs. Ji norėjo paródyti mán sāvo ... būtā. 2. Kodēl tū mán nepaskāmbini, turbūt nežinaī māno ... telefōno? 3. Jūrātē iī Jōnas būvo ... teatrē. 4. Jiē labai susidomėjo ... spektakliū. 5. Nunēšk knygā māno ... draūgui. 6. Aš pērsikēliau gyvėnti į ... mikrorajóną.

X. Прочтите предложения, поставьте прилагательные в местоименной форме.

Образец: *Štai ateina (mūsų naūjas dėstytojas).*
Štai ateina mūsų naujasis dėstytojas.

1. (*Māno naūjas draūgas*) jám labai patiñka. 2. *Aī tū tebegyveni pās (sāvo, gēras dėdē)?* 3. *Sekmādienj aš pralēidau sū (sāvo, naūjas draūgas).* 4. *Jis labai patēnkintas (sāvo, naūjas būtas).* 5. *Dėstytojas pāsakojo apiē (sēnas Vilniaus universitētas).*

XI. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений с союзом *kaī*.

Образец: *Kadā tū pērskaitysi šitą knygā? (turėti laiko).*
Aš pērskaitysiu šitą knygā, kaī turėsiu laiko.

1. *Kadā jūs skaitėte tą knygā? (ji pasiródē).*
2. *Kadā jūs važiuosite į Pālangā? (gauti atostogas).*
3. *Kadā jūs susipažinote sū jā? (važiuoti į Klaipėdą).*
4. *Kadā jūs rašysite draūgui laiškā? (gauti ādresą).*
5. *Kadā jūsų dėstytojas pradēs sāvo dalýko pāskaitas? (grįžti iš komandiruotės).*
6. *Kadā jums gidas pāsakojo apiē Vilnių? (váikščioti pō mižstą).*

XII. Переведите на литовский язык.

1. Когда я вернулся вечером домой, меня уже ждали мои друзья.
2. Когда я еду домой к своей матери, я беру с собой какой-нибудь учебник.
3. Когда в Вильнюсе проходила студенческая конференция, я был в Ленинграде.
4. Когда я познакомился с ним, мне было 20 лет.
5. Когда я проводил каникулы со своим другом, время проходило всегда быстро.
5. Когда я навестил его, он принял меня сердечно.
6. После того как я ушел, он еще долго готовился к докладу.
7. Когда я прохожу мимо нашей школы, я вспоминаю своего хорошего учителя.

XIII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kuris pranešimas tau patiko? (kurį dūrė mūsų aspirantas).*
Pranešimas, kurį dūrė mūsų aspirantas, man patiko.

1. Kuris straišpnis tau buvo neįdomus? (*kurį vākar skaičiau*).
2. Kuris tēkstas buvo sunkus? (*kurį turėjo išvežti studentai*).
3. Kuris žmogus gyvena netoli mūsų? (*kurį jūs norite sutikti*).
4. Kuris tēkstas nesunkus? (*kurį dabar skaityme*).
5. Kuris nāmas visai naujas? (*kuriame aš gyvenū*).
6. Kuris kambarys didelis ir patogus? (*kuriame aš dirbu*).

XIV. Прочтите предложения, ставя местоименное прилагательное *jaunesnysis* в нужной форме.

Образец: *Vākar aš buvau pās savo brōlį.*
Vākar aš buvau pās savo jaunesnįjį brōlį.

1. Studentas gāvo laišką nuō jaunesnioj- brōlio.
2. Rytōj draūgas turi pasitikti jaunesnįj- brōlį.
3. Māno draūgė atvažiūds pās mūs sū jaunesniūoj- brōliu.
4. Aš seniai noriu susipažinti sū jaunesniūoj- tėvo brōliu.
5. Aš tū nežinaū, kiek mētų jaunesniāj- jōs brōliui?
6. Jōs jaunesnioj- brōlio vaīdas Saūlius.
7. Birūtė pāsakojo mums apie savo jaunesnįj- brōlį.

XV. Составьте вопросы по образцу, используя местоимения в скобках в требуемом падеже.

Образец: *Jōnas kalbėjo susirinkimē (kōks?)*
— Kokiamē susirinkimē?

1. Jōs brōlis mōkosi (*kuris?*) institutē?
2. Aš skaičiau šitą straišpniį žurnalē (*kuris?*).
3. Literatūros vakarē mēs susipažinome sū jaunu poetū (*kōks?*).
4. Vilniaus teatrē aš sutikau savo sēnā draūgā (*kuris?*).
5. Vākar mēs būvome baletē (*kōks?*).
6. Aš gavau įdōmų (*kōks?*) laišką.
7. Aš gyvenū naujājame bendrābutyje (*kuris?*).
8. Vakarē mēs eisime į naujājā kavinę (*kuri?*).

XVI. Преобразуйте предложения, ставя глаголы в форме сослагательного наклонения.

Образец: *Jėi aš jį sutiksiu, pasikalbėsiu sū juō.*
Jėi aš jį sutikčiau, pasikalbėčiau sū juō.

1. Jis ateis į susirinkimą, jėi jūs pakviėsite.
2. Jėi jis nebūs užsiėmęs, galėš jūs pakonsultuoti.
3. Jėi kās klaūs apie manē, sakykite, kād aš

išėjaū namō. 4. Jėi jūs padėsite, mēs rytōj baigsime tāj darbā. 5. Jėi jis būs namiē, aš jam paskambinsiu. 6. Jėi turėsimė laiko, rytōj žaisime tinklinį. 7. Jėi jis ateis, mēs pradėsimė tāj darbā anksti rytā. 8. Jėi atvėš, mēs dār šiaūdien pradėsimė remontuoti mašinā. 9. Jėi gāusiu žodynā, tāj straišpniį išveīsiu rytōj.

XVII. Переведите на литовский язык.

1. Ученик мог бы хорошо учиться, если бы он не ленился.
2. Если бы я знал, что он болен, я поехал бы его навесити.
3. Скажите, что бы они поторопились и не опоздали на поезд.
4. Если бы я умел управлять трактором, я работал бы трактористом.
5. Если бы не дождь, мы могли бы пойти купаться.
6. Он хотел бы приехати, но ему некогда.
7. Что бы я мог сделать хорошее для них?
8. Если бы она не ленилась работать, много могла бы достигнути.
9. Если бы он мог достати билет, я пошла бы в кино.
10. Если бы ты захотел, мог бы помочь ему.
11. Если бы я знала ее адрес, то написала бы ей.

XVIII. Прочтите текст, заполните пропуски прилагательными *šiltas, saulėtas, pažįstamas, didelis, sunkus, tūkū, graūis, įdomus, žymus, drėgnas, puikus*.

Kaītā ... ir ... diēnā aš plaukiaū upē. Aūt kraūto aš pamačiaū ... meškeriōtoją. Jis sākē man, kād greit būs ... perkūnija. Aš išlipau į kraūta, ir mēs nuėjome peī ... miškā. Staigā ... miško kampelyje aš pamačiaū ... nāmā. Šitame namē gyvenō ... poetas. Miškē kverpėjo ... žolė, mēdziai. Mēs pamātēme, kokiā ... yrā mūsų gamtā.

XIX. Дополните предложения словами в скобках, ставя их в требуемой форме.

1. Rimas sākē, kād (*važiūoti, į BAM-q*).
2. Jūrātē prāšē, kād (*Lāima, jį, paskambinti*).
3. Duktē parāšē tėvams, kād (*ji, vāsara, parvažiūoti, namō*).
4. Tėvas norėjo, kād (*sūnūs, atvažiūoti, peī atostogas, pās, jis*).
5. Draūgas paprāšē manē, kād (*šiaūdien, aš, nueiti, pās, jis*).
6. Māno brōlis nori, kād (*aš, jis, padėti, nupirkti, dovanā*).
7. Jis pasākē savo draūgui, kād (*negalėti, pās, jis, atvažiūoti*).

XX. Ответьте на вопросы, выражая в них неуверенность и желание.

Образец 1: — *Aš važiūds tėvas į sanatoriją?*
— *Turbūt važiūds.*
— *Būtų gēra, kād važiūotų.*

1. — *Aš važiūds sesuō atostogauti į Klaipėdā?*
2. — *Aš važiūds Olėgas vāsarā į Māskvā?*
3. — *Aš jūs važiūosite šeštadienį į Pālangā?*
4. — *Aš jiē važiūds į kaimā pās tėvus peī atostogas?*
5. — *Aš tū važiūosi vāsarā į BAM-q?*

Образец 2: — *Aš į sanatoriją tėvas važiūds rudenį?*
— *Turbūt į sanatoriją. Sākē, kād į sanatoriją važiūds.*
— *Aš norėčiau, kād jis į sanatoriją važiūotų.*

1. — *Aš į Klaipėdā sesuō važiūds atostogauti?*
2. — *Aš į Pālangā važiūds Olėgas vāsarā?*
3. — *Aš į Drūskininkus jūsų duktē važiūds gydytis?*
4. — *Aš į kolūki studentai važiūds rudenį?*
5. — *Aš į BAM-q Rimas važiūds vāsarā?*

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Didžiausias žygdarbis

Māno vienas gēras bičiulis nuėjo didelį iš sudėtingą karėivio kėlią. Kārą jis pradėjo seržantu, o baigė Berlyne kapitonu. Jis turėjo aūt krūtines daūg ōrdinų iš medāliū.

Kaŗtą aŗ jį paklausiau:

— Pasakyk mán, kóks buvo pirmasis tavo žygdarbis?

Jis pālenkė bāltą galvą, pagalvójo iš tārė:

— Tai buvo vaikystėje.

Kaŗtą pō skambūčio mokýklos koridoriuje radaū sidabrinį pinigą. Labai džiaugiaūsi. Peŗ pērtrauką nusipirkaū riestainį iš gardziai suvalgiau, nēs tėvaĩ buvo neturtingi, iš pietūms turėjau tik duonos. Ūŗ likusius pinigus nūtariau nusipiŗkti spalvótų pieštūkų. Labai laukiau, kād tik greiciaū prasidētų iš baigtūsi ōita pamokā.

Bēt dār pamokai neprasidėjus, priēŗ pāt skambūtį į klāsę įėjo kitōs klāsēs mókytojas. Jis kartū atsiwedė māŗą mergaitę.

— ōita mergaitė ōiaūdien mokýkloje pāmetė pinigūs. Kās rādo, prāŗom graŗinti, — sāko mókytojas.

Mergaitė nusiŗuko į leŗtą iš praviŗko. Ō aŗ ūŗ tą pinigą jaū pirkaū riestainį iš nebegaliū prisipaŗinti. Kaip aŗ graŗinsiu? Kai suŗinōs teisybē, visi iš manēs juōksis. Todēl nusprēndziau neprisipaŗinti.

— Mamā dāvė mergaitei pinigų vadovēliams piŗkti, — vėl sāko mókytojas. — Ji labai neturtinga.

Neŗinaū, kās mán pasidārė — aŗ sūkaupiau visās sāvo jėgās, atsistóju iš pasakiaū viskā, kaip būvo.

— Bēt kās ōiā beūdra sū kārō žygdarbiais? — paklausiau.

— Prisipaŗinti, kād esi kaltas, reikia didelēs draŗōs, — atsākė bičiulis. — Iš kaŗin kóks būtų iš manēs karýs, jei tadā būciau pasielgēs kaip bailýs.

Pagal K. Mariką

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

didžiausias žygdarbis — самый большой подвиг
ūŗ likusius pinigus — за остальные деньги
pietūms turėjau — на обед у меня было
pamokai neprasidėjus — перед началом урока
priēŗ pāt skambūtį — перед самым звонком

nusiŗukti į leŗtą — отвернуться к доске
aŗ nebegaliū prisipaŗinti — я уже не могу признаться
sukaūpti jėgās — собраться с силами
jei būciau pasielgēs kaip bailýs — если бы поступил как трус

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite atsitikimā mokýkloje.
2. Pasakykite, kóks ryŗys tarp tō atsitikimo iš žygdarbiū karė?
3. Papāsakokite, kā ōinote iš Tėvynės kārō mēto žygdarbiū.

4. Paskaitykite priezodziūs iš aforizmiūs apie dārba, gyvėnimo tikslą iš prāŗmę. Kuŗ daūg ōdōziū, teŗ maŗai darbū. Źmogūs pavaŗgsta, jėigu jis neturi kō veikti. Nenaudingai gyvėnēs Źmogūs — mirēs* Źmogūs. Pirmā jis mirŗta kitiems, o paskui sāu.
5. Pasakykite priezodziū iš aforizmiū apie dārba, gyvėnimo tikslą iš prāŗmę. Išveŗkite į lietūviū kalbā.

УРОК 29

Диалог

Jonas. Prāŗom duoti bilietā į Klaipėdā.

Kāsininkė. Į kurį traukinį?

Jonas. Ō kokiē traukiniai teŗ eina?

Kāsininkė. Į Klaipėdā eina keli traukiniai. Ō kadā jūs turite būti Klaipėdoje?

Jonas. Sekmādienio vakarē.

Kāsininkė. Jūs gālite imti bilietā į dvideŗimt ketviŗtąjį traukinį. Jis išvyksta deviŗtą vālandā. Arbā gālite imti į ōimtas aŗtūoniasdeŗimt septiŗtąjį traukinį, jis išvyksta ōeŗiōliką vālandā.

Jonas. Prāŗom duoti vienā bilietā į dvideŗimt ketviŗtąjį traukinį.

Kāsininkė. Mokėkite ōeŗis rubliūs.

Jonas. Aŗiū.

Kāsininkė. Prāŗom.

* * *

Olegas. Kuŗ tū buvai? Aŗ tavē seniai maŗiaū.

Jonas. Buvaū Klaipėdoje, grįŗau tik vākar ryťā.

ТЕКСТ

PIRMŪJI MĀNO KELIŌNĖ

Kiekvienā sekmādienį mēs sū ōeimā vaŗiuojame į gaŗtā. Źiēma aŗ vāsara, gēras aŗ blōgas ōras — mēs visadā vaŗiuojame. Ō kai traukiniu grįŗtame namō, į miēŗtā, jaū vėl kalbamēs apie tai, kuŗ mēs vaŗiuosime kitā kaŗtā. Kai aŗ dabaŗ vaŗiuoju į gaŗtā arbā mataū, kaip kiti vaŗiuoja, aŗ visadā prisimenu pirmajā sāvo savaraŗkiŗkā keliōnē.

Mán tadā būvo tik ketveri mētai. Aŗ turėjau draūgā. Jis vardū Jōnas. Mēs sū juō vis svajójome pamatýti visā pasāulį. Kaŗtā mēs pasiēmėme sumuŗtiniū sū sviestu iš iŗkeliāvome.

Būvo ōiltā pavāсарio dienā, ōviētē sūlė. Mūsų nuotaika būvo gerā. Mēs ējome gatvė, iš Jōnas sāko: „Mán rōdos, jėigu eitume anā gatvė,

* Nenaudingai gyvėnēs — mirēs бесполезно живший — мертвый.

nueitume į Šiaurės ašigali, o jei eitume šita gatvė, nueitume tiesiai į Afriką. Tai sakyk, kur tu nori eiti: į Šiaurės ašigali ar į Afriką?“ Aš, tiesą sákant, niekur nebenorėjau, aš jau norėjau namo grįžti, bėt pasakyti tai mán buvo nepatogu. Sutikau eiti toliau tik dėl savo draugo. Aš paklausiau: „O kur arčiau?“ — „Arčiau į Afriką“. Iš mės nuėjome Afrikos liūk. Ejome ilgai. Pagaliau gatvė baigėsi, o mės pavařgome. Laikas buvo iš pailsėti.

— Ką darysime? — paklausiau aš.

— Čia statysime namą, — atsakė Jónas, — pagyvėnsime kurį laiką jamė, o paskui vėl eisime toliau.

Bėt rasti vietą namui statyti — nelėngva. Apliūkui visuř nauji aukšti namai. Laisvės viėtos nebūvo.

— O gál nestatykime? Gál geriau eikime štai į šitą namą iš pagyvėnkime jamė, — pasiūliau aš draugui iš paródžiaus rankà į nedidelį namą gátvės galė.

— Nà, ką gi, — sutiko Jónas, — eikime.

Mės priėjome prie tó namo, atidàreme sunkiàs duris iš įėjome ... Pasiródo, patáikėme į milicijos skýrių. Búdintis milicininkas památė mūs iš paklausė:

— O kó jūs, vaikai, nórite?

— Ař gálima čia mums pagyvėnti pórą dienų? — paklausė Jónas. — O pó dviejų dienų mės išeisime, mės einame į Afriką.

— Nà, jei paskui nórite eiti į Afriką, tai gálite pasilikti, — atsakė milicininkas.

Iř vėlai vakarė mės sù Jonù atsidùreme namiė. Taip baigėsi pirmoji mūsų kelióne.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

kiekvienas, -à каждый
savaraikiškas самостоятельный
statyti, státo, státė строить
pasaulis, -io свет, мир
svajoti, -oja, -ojo мечтать
šviesti, šviėčia, šviėte светить
nuotaika настроение
arti близко
pasiródyti, -o, -ė показаться
patáikyti, -o, -ė попасть
ilgai долго
pavařgti, pavařgsta, pavařgo устать, уста-
вать
laikas пора

nepatogu неудобно
dėl для, из-за, ради
nelėngva нелегко
siūlyti, -o, -ė предлагать
atsidurti, atsiduria, atsidurė очутиться

tiesą sákant по правде говоря
Šiaurės ašigalis Северный полюс
Afrikos liūk по направлению к Африке
milicijos skýrius отделение милиции
búdintis milicininkas дежурный милици-
онер

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papásakokite apie berniuko iš ió draugo Jono kelióne. Pabandýkite papásakoti iš trečiuoju ásmeniu.
2. Ař jūs mėgstate kelionės? Kur jūs keliavote?
3. Papásakokite, kaip jūs leidziate laisvą laiką.

ГРАММАТИКА

Глаголы движения

(Slinktiės veiksmážodžiai)

— Kur tu eini?
— Куда ты идешь?
— Aš einu į bibliotėką.
— Я иду в библиотеку.

— Kur tu vaikščiojai?
— Где ты гулял?
— Aš vaikščiojau pó miška.
— Я гулял по лесу.

Глаголы, обозначающие движение, в литовском языке, как и в русском, могут указывать на однократное и многократное действие:

Непереходные глаголы

eiti — vaikščioti	идти — ходить
važiuoti — važinėti(s)	ехать — ездить
skristi — skraidyti	лететь — летать
plaukti — plaukyti	плыть — плавать
bėgti — bėgioti	бежать — бегать

Переходные глаголы

nėsti — nešioti	} kã?	нести — носить
vėsti — vedžioti		вести — водить
vėžti — vežioti		везти — возить

Обратите внимание на употребление глаголов в однократном и многократном значении:

Ji eina į bibliotėką.
Она идет в библиотеку.

Ji vaikščioja pó parką.
Она гуляет по парку.

Mės važiuojame į gamtą.
Мы едем на природу.
Jiė skreinda į Klaipėdą.
Они летят в Клайпеду.
Jis plaukia į kraštą.
Он плывет к берегу.
Vaikai bėga į sódą.
Дети бегут в сад.

Vaikai važinėjasi nuó káлно.
Дети катаются с горы.
Viřš mūsų skraidó lėktuvai.
Над нами летают самолеты.
Vaikai plauko úreje.
Дети плавают в реке.
Vaikai bėgioja sodė.
Дети бегают в саду.

Tėvas *nėša* ašt raikų sūnų.
Отец несет сына на руках.

Mótina *vėda* sūnų į mokyklą.

Мать ведет сына в школу.

Móteris *vėža* vaiką.

Женщина везет ребенка.

Mótina visą vakarą *nešioja* vaiką ašt raikų.

Мать целый вечер носит ребенка на руках.

Vaikas *nemóka eiti*, todėl tėvas *vedžioja* jį už raikos.

Ребенок не умеет ходить, поэтому отец водит его за руку.

Šita móteris dažnai *vežioja* savo vaiką *vežimėliu*.

Эта женщина часто возит своего ребенка в коляске.

Употребление глаголов *eiti*, *vairuoti*

eiti

Обратите внимание, что русскому глаголу идти не всегда соответствует глагол *eiti* в литовском языке.

1. идут часы	laikrodis eina	
идет время	laikas eina	
идет жизнь	gyvenimas eina, bėga, sleiņa	
идет дождь	lyja	
идет снег	sniūga	
2. идет фильм	filma rodo	
идет {	spektaklis	} vūksta
	lekcija	
	ramokà	
урок		

Aš nežinau, koki filmą dabar rodo per televiziją?

Не знаешь ли, какой фильм идет сейчас по телевидению?

3. идет {	autobus	autobusas	} važiuoja,
	троллейбус	troleibusas	
идет поезд		traukinys	} kursuoja
идет пароход		garlaivis	plaukia

vairuoti

vairuoti mašiną, autobusą, troleibusą
водить машину, автобус, троллейбус

Mano brolis gerai *vairuoja* mašiną.
Мой брат хорошо водит машину.

Употребление притяжательного местоимения *savo*

Āš pasiėmiau	} savo knygą	я	} взяла	} свою книгу
Tu pasiėmei		мы		
Jis pasiėmė		он		
Ji pasiėmė		она		
Mēs pasiėmėme	}	мы	} взяли	}
Jūs pasiėmėte		вы		
Jiė, jūs pasiėmė		они		

Запомните:

Притяжательное местоимение *savo* (свой, своя, свое, свои) обозначает принадлежность объекта действующему лицу, однако употребление его отличается тем, что в литовском языке это слово имеет одну форму и не согласуется с определяемым словом.

Примеры:

Čià yra mano knyga.

Это моя книга.

Tei yra Rimo knyga.

Там книга Римаса.

Jonas paėmė jė (ne savo) portfelį.

Йонас взял его (не свой) портфель.

Čià Laimos vadovėlis.

Этот учебник Лаймы

Rimas paėmė jės nuotrauką.

Римас взял ее фотографию.

Āš pasiėmiau savo knygą.

Я взял свою книгу.

Rimas pasiėmė savo knygą.

Римас взял свою книгу.

Jonas pasiėmė savo portfelį.

Йонас взял свой портфель.

Laima pasiėmė savo vadovėlį.

Лайма взяла свой учебник.

Ji padovanojo Rimui savo nuotrauką.

Она подарила Римасу свою фотографию.

Порядковые числительные

(Keliūtiniai skaitvardžiai)

vienas	— pirmas, pirmà
dù	— antras, antrà
trys	— trečias, trečià
keturi	— ketvirtas, ketvirtà
penki	— penktas, penktà
šeši	— šeštas, šeštà
septyni	— septyntas, septintà
aštuoni	— aštuontas, aštuntà
devyni	— devintas, devintà
dėšimt	— dešimtas, dešimtà
vieniolika	— vienoliktas, vienoliktà

dvýlika	—	dvýliktas, dvýlikta
trýlika	—	trýliktas, trýlikta
keturiólíka	—	keturiólíktas, keturiólíkta
penkiólíka	—	penkiólíktas, penkiólíkta
šešiólíka	—	šešiólíktas, šešiólíkta
septyniólíka	—	septyniólíktas, septyniólíkta
aštuoniólíka	—	aštuoniólíktas, aštuoniólíkta
devyniólíka	—	devyniólíktas, devyniólíkta
dvidešimt	—	dvidešimtas, dvidešimtà
trisdešimt	—	trisdešimtas, trisdešimtà

Склонение порядковых числительных

Падеж	Мужской род		Женский род	
V.	kelintàs? kuris?	pirmas, trečias	kelintà? kuri?	pirmà, trečià
K.	kelinto? kuriò?	pirmo, trečio	kelintòs? kuriòs?	pirmòs, trečioòs
N.	kelintám?	pirmám, trečiam	kelintái? kuriái?	pirmai, trečiai
G.	kelintà? kurį?	pirmà, trečią	kelintà? kurià?	pirmà, trečią
I.	kelintù? kuriuò?	pirmu, trečiù	kelintà? kurià?	pirma, trečià
Vt.	kelintamè? kuriamè?	pirmamè, trečiamè	kelintojè? kuriojè?	pirmojè, trečiojè

Запомните:

1. Порядковые числительные как мужского, так и женского рода склоняются так же, как и прилагательные с соответствующими окончаниями (*pirmas—gėras, pirmo—gėro, pirmà—gerà, pirmòs—geròs*).

2. С порядковыми числительными употребляются вопросительные местоимения *kelintàs? kuris?* (*Kelintàs iš eilės? Kuris iš eilės? Kelintà valandà? Kuri valandà?*).

3. В сложных порядковых числительных склоняется только последнее слово, напр., *šimtas dvidešimt penktas, tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt šeštas. Jis nuėjo į šimtas trisdešimt penktą kambarį.*

Местоименные порядковые числительные как мужского, так и женского рода образуются, склоняются и употребляются по тем же правилам, что и соответствующие местоименные прилагательные, напр., *pirmasis (naujasis) tomas, pirmojo (naujojo) tomo, pirmajam (naujajam) tomui; pirmoji (naujoji) dalis, pirmosios (naujosios) dalies.*

Обозначение времени

Kadà?	Когда?
Galiniñkas (Винительный)	
šià praėjusią (praeitą) ateinančią sėkančią } saváite	на { этой прошлой будущей следующей } неделе
ši praėjusį (praeitą) ateinantį sėkantį } mėnesį	в { этом прошлом будущем следующем } месяце
saūsio vasario kovo balandžio gegužės birželio liepos rugpjūčio rugsėjo spalio lapkričio gruodžio } mėnesį	в { январе феврале марте апреле мае июне июле августе сентябре октябре ноябре декабре }

Предлог dėl

Dėl lietaus mēs negalėjome dirbti sodė.	Из-за дождя мы не могли работать в саду.
Dėl ligòs jis nėjo į mokýklà.	По болезни он не пришел в школу.
Jis žuvo dėl Tėvynės.	Он погиб за родину.
Ji pasiaukójo dėl savo sūnaus.	Она пожертвовала собой ради своего сына.

Запомните:

Предлог *dėl* управляет родительным падежом. Он употребляется только в значении причины и цели (в значении притяжательности в литовском языке употребляется дательный падеж, но не с предлогом *dėl*; см. Урок 22).

statyti — pastatyti
gyventi — pagyventi
silyti — pasiulyti
rodyti — parodyti

matyti — pamatyti
klausti — paklausti
ilsėti — pailsėti
imti — paimti

sutikti {
встретить
согласиться

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения, используя глаголы в скобках в форме настоящего времени.

1. Gatvē (*eiti*) mōteris. Ji (*vēstis*) vaiku. Kartū (*eiti*) vīras. Jis (*nēstis*) laģamina. Jis atējo ī stotēļ. Sēda ī autobūsu. Autobūsas (*vēžti*) juods ī ceņtra.

2. Susiģgo sūnūs. Tēvas (*vāikščioti*) pō kaņbari, (*nešiōti*) vaiku. Mōtina iģžjo ī vāistine. Tēvas priģjo priģ lāngo. Štai peģ kiēma (*eiti*) mōtina. Ji (*parnēsti*) vāistu.

3. Kiekvienā rīta Birūtē (*vēsti*) sūnu ī vaiku darģeļi. Iģ šiaņdien aģ einu ī dārba iģ susitinku Birūtē. Ji (*vēsti*) berniuku ī vaiku darģeļi.

4. Brōlis mēģsta plaukūti. Jis ģeraī (*plaukūti*). Aģ žiūriū iģ stebiūosi, kaģ ģreitai iis (*plaukti*) upē.

5. Tēvas dažnai (*skristi*) ī Klaipēda. Šiaņdien mēs kartū (*skristi*) ī Pālangā. Kiekvienā diēnā viģš mūsu (*skraidūti*) lēktūvai.

II. Составьте письменно рассказ по содержанию рисунков, используя глаголы *nēsti*, *vēžti* сначала в настоящем, затем в прошедшем однократном времени

III. Прочтите предложения, поставьте глаголы движения в пужной форме.

eiti — vāikščioti

1. — Sveikā, Lāima! Kuģ tū ...?
— Aģ ... ī institūta.
— Aģ tū visadā ... ī institūta pēģcia?
— Taģp, aģ visadā ... pēģcia, nēs iģ taģp maģai ... Jūģ ģiā netoll, tik dvi stotēļēs. Māno draugaģ paprastai kasdiēn daģgiaū

važiūoti — vaģinēti(s)

2. — Kaģ jūs mānote pralēisti vāsarā?
— Kaģ visadā! Vāsarā mēs paprastai ... ī Klaipēda pās Jūrātēs mōtina. Netoli yģ Giruliai, ģraģūs miģkas. Teņ tūrimē dviģatģ, aģ dažnai ... dviģaciū takais pō miģka.

3. (*Autobusē*)
— Jōnai! Sveģkas! Kuģ tū ...?
— Aģ ... ī stōģi. Rytōģ vykstū ī Šiauliūs, teņ būs konfereņģija. Šiaņdien reģkia nusipiģkti bilietģ.

- Aģ tū dažnai ... ī Šiauliūs?
— Nē, šieģmet tik pirma kaģta

4. — Aģ tū paģģstamas sū juōģ?
— Taģp, mēs susipaģģinome trauķinyģē, kaģ aģ ... ī Klaipēda.
— Aģ tū dažnai ... ī Klaipēda?
— Nē, nē dažnai. Tik tadā ..., kaģ labaģ reģkia.

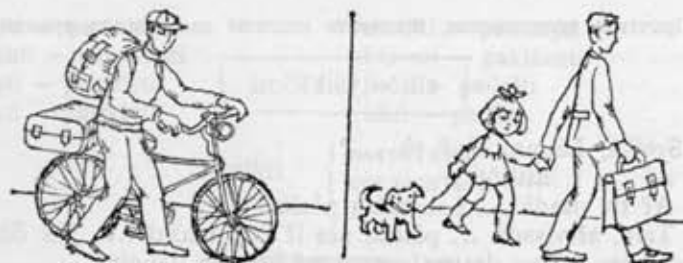
plaukti — plaukūti

5. — Aģ tū mōģi ...?
— Trūģutģ. Ō tū?
— Aģ mōģiausi ..., ģanā ilģai ... baseinē, bēt ģeraģ neiģmōķau.
6. (*Plaūķymo baseinē*)
— Rimai, sveģkas! Aģ tū vienas ģiā?
— Nē, sū Lāima. Žiūģēģ, štai ģi ... pās mūs,
— Ō kodēģ tū (ne) ...?
— Aģ dabaģ turiū temperatūros.

skristi — skraidūti

7. — Kģ tū veģģi šestģdienģ?
— Šestģdienģ aģ ... lēktuvū ī Pālangā. ģai iģ tū nōģi kartū ...?
— Nē, aģiū. Aģ negaliū... lēktuvū. Mān baisū iģ žiūģēģi, kaģ viģģ mūsu kasdiēn ... lēktūvai.

IV. Расскажите содержание рисунков, используя глаголы *eiti* — *vāikščioti*, *nēsti*(s) — *nešiōti*, *vēžti*(s) — *veģiōti*, *vēsti*(s) — *vedģiōti*.

V. Преобразуйте предложения, заменяя глагол *būti* другим глаголом в требуемой форме по образцу.

Образец 1: *Jis būvo teatrē.*
Jis išējo ī teātrā.

1. Jiē būvo cirke.
2. Jis būvo koncērtē.
3. Ji būvo naujojē parodojē.
4. Aš esū pās draūgā.

Образец 2: *Jis būvo tėviškēje.*
Jis išvažiāvo ī tėviškē.

1. Mēs būvome tojē ekskursijoje.
2. Ji būvo miēsto centrē.
3. Brōlis būvo sanatorijoje.
4. Rīmas būvo BAM-e.
5. Jis yrā parduotūvēje.
6. Jōnas būvo Kaunē.

Образец 3: *Ji būvo poliklinikoje pās gýdytoją.*
Ji išējo ī poliklinikā pās gýdytoją.

1. Jis būvo fabrikē pās tėvā.
2. Aš buvaū mōtinōs darbōvietēje.
3. Ji būvo bendrābutyje pās sēserj.
4. Olēgas būvo laboratorijoje pās Rīmā.
5. Ji būvo mokykloje pās dirēktoriū.

VI. Составьте вопросы по образцу.

Образец 1: *Autobūsas atvīks 5 vālandā.*
— Kadā atvīks autobūsas?

1. Šitas traukinys atvīks ī Klaipēdā rýtā.
2. Tās traukinys atvīksta iš Šiauliū vakarē.
3. Mēs atvažiūosime ī Vilniū sekmādienj.
4. Jūs gālite važiūoti namō rytōj.

Образец 2: *Šitas troleibūsas važiūoja ī Žirmānus.*
— Kuŗ važiūoja šitas troleibūsas?

1. Šitas autobūsas važiūoja ī miēsto ceņtrā.
2. Tās troleibūsas važiūoja ī stōtj.
3. Anās traukinys vēža žmōnes ī gamtā.
4. Šis lēktūvas skreņda ī Pālangā.

VII. Дополните диалог.

1. — ...?	3. — ...?
— (Aš važiūoju) ī miēsto ceņtrā.	— (Vāsara māno tėvas būvo) Klaipēdoje.
2. — ...?	4. — ...?
— (Mēs važiūojame) ī teātrā.	— (Ji būvo) parduotūvēje.

VIII. Составьте диалог.

Ситуация 1: Jūs pirmā kaŗtā einate pās sāvo draūgā (draūge) ī svečiūs. Jūs tūrite jō (jōs) ādresa. Paklāuskite, kaŗp nuvažiūoti ī tā gātve, kuŗ gývēna jūsu draūgas (draūgē), kuriūs transpōrtu važiūoti īf kuriojē stotēlēje išlipti.

Ситуация 2: Jūms reikia važiūoti ī Kaūnā arbā ī Klaipēdā. Sužinōkite, kuriē traukiniai kursuoja teņ, kuriā (kelinā) vālandā (kadā) jiē išvīksta iš Vilniaus, kiek kainuoja bilietas.

IX. a) Прочтите предложения, глаголы в скобках поставьте в требуемой форме.

1. — Aŗ tū nežinaī, kōkj filmā (*rōdyti*) mūsu kino teatrē? 2. — Aŗ jau baigēsi paskaitā? — Nē, dār (*nesibaigtī*).
3. Kaŗp greitai (*eiti*) laīkas, netrūkus āš baigsiu institūtā!
4. — Aŗ jūs negālite pasakyti, kuris autobūsas (*kursuoti*) iki stadiōno?
5. Vākar visā diēnā (*lyti*).
6. — Aŗ tū patī (*vairuoti*) automobilj? — Taīp, āš patī (*vairuoti*).
7. — Tū (*nevažiūoti*) taīp greitai, āš bijaū!

б) Составьте предложения, используя слова и словосочетания *lįja, sniūga (lijo), snigo*; *spektākliis vīksta; vairuoti automobilj*.

X. Образуйте порядковые числительные от количественных и сочетайте их с существительными: а) *pūslapis, eilē*; б) *nūmeris, vietā*.

Образец: а) *Pirmas pūslapis.* б) *Vienūoliktas nūmeris.*
Pirmā eilē. Vienūolikta vietā.

а) vienas, trīs, penki, šeši, aštuoni, dēšimt; б) vienūolika, dvīlika, keturiolika, šešiolika, septyniolika, devyniolika, dvidešimt.

XI. Ответьте на вопросы:

Образец: — *Kadā jis pradeda dārba?*
— Deviņtā vālandā.

1. — Kadā prasideda paskaitos universitetē? 2. — Kadā baigiasi paskaitos? 3. — Kadā jūs pusryčiaujate, pietaujate, vakarieniujate? 4. — Kadā atidāro īf kadā uždāro jūsu valgyklā? 5. — Kadā atidāro īf kadā uždāro bibliotēkā? 6. — Kadā pradeda īf baigia dārba mūsų poliklinika?

XII. Прочтите предложения, вставляя соответствующие порядковые числительные (местоименные).

Образец 1: *Pirmādienis yrā pirmōji savāitēs dienā.*

1. Pirmādienis ... savāitēs dienā.
2. Antrādienis ...
3. Trečiādienis ...
4. Ketvirtādienis ...
5. Penktādienis ...
6. Šeštādienis ...
7. Sekmādienis ...

Образец 2: *Saūsis yrā pirmāsis mētų mėnuo.*

1. Saūsis ... mētų mėnuo.
2. Vasāris ...
3. Kōvas ...
4. Gegužė ...
5. Liepa ...
6. Rugsėjis ...
7. Grūodis ...
8. Pirmōji mētų dienā yrā saūsis ...

XIII. Ответьте на вопросы, преобразуя данные справа количественные числительные в порядковые и ставя их в требуемом падеже.

1. Keliñtą láišką tavo draugas gáuna šiá saváitę?
2. Kuriamė aukštė yrá tavo bútas?
3. Kuri knýgų spinta táu patíñka?
4. Kuriojė paskaitojė tú nebuvai?
5. Keliñtas dabať semėstras?
6. Keliñtas tú esi žurnalė?

два
восемь
два
один
три
пять

XIV. Прочтите предложения, правильно произнесите порядковые числительные.

1. Grúodžio 31 yrá paskutinė mėtų diená. 2. Šitas stráipsnis yrá gegužės 7 laikraštyje. 3. Rugsėjo 1 prasideda nauji mókso mėtai. 4. Saúσιο 15 įvyks susirinkimas. 5. Pirmá dienis yrá 1 saváitės diená. 6. Gegužės 1 iť 2 diėną mės nesimókome. 7. Lápkričio 7 mės taip pat nesimókome. 8. Šiañdien yrá vasáριο 26 diená.

XV. a) Ответьте на вопросы, используя названия месяцев (*saústs, vasáris, kóvas, balañdis, gegužė, biržėlis, liepa, rugpjūtis, rugsėjis, spális, lápkritis, grúodis*).

Образец: — *Kadà Olėgas búvo Klaipėdoje?*
— *Balañdžio mėnesį.*

1. Kadà prasideda mókslas universitetė? 2. Kadà prasideda žiemės atóstogos? 3. Kadà baigiasi žiemės atóstogos? 4. Kadà prasideda vasáros atóstogos? 5. Kadà baigiasi vasáros atóstogos? 6. Kadà Rimas búvo BAM-e sù statýbininkais? 7. Kadà búvo studeñtų konfereñcija Vilniaus universitetė?

b) Составьте отрицательный ответ по образцу.

Образец: — *Ať lápkričio mėnesį jis búvo pàs tavė?*
— *Nė, grúodžio mėnesį.*

1. Ať balañdžio mėnesį tú buvai pàs sėserį? 2. Ať biržėlio mėnesį jis búvo Nidoje? 3. Ať gegužės mėnesį jiė nóri važiuoti į Pálangą? 4. Ať rugsėjo mėnesį jiė atostogávo priė júros? 5. Ať liepos mėnesį Júrátė búvo Klaipėdoje? 6. Ať spálio mėnesį jiė gávo bútą? 7. Ať kóvo mėnesį jės gimimo diená?

XVI. Ответьте на вопросы, используя данные справа словосочетания.

Образец: — *Kadà baigiasi mókso mėtai?*
— *Ateinančią saváitę.*

1. — Kadà jis grįžo iš Klaipėdos? | *praėjusį (práeitą) mėnesį*
2. — Kadà jis búvo Kaunė? | *ši mėnesį*
3. — Kadà jis važiuòs į Rýgą? | *ateinantį mėnesį*

1. — Kadà jis dārė pranešimą? | *praėjusią (práeitą) saváitę*
2. — Kadà búvo šita paskaitá? | *šią saváitę*
3. — Kadà bús tà ekskursija? | *sėkančią saváitę.*

XVII. Ответьте на вопросы в первом лице.

1. Kurį mėtų láiką jūs mėgstate (pavásariį, vasará, rúdenį, žiėmą)?
2. Kóks óras búna teñ, kuť jūs gyvėnate? 3. Kaip jūs léidžiate vasáros atóstogas? (Kaip atostogáujate vasará?) 4. Kóki spórtą mėgstate vasará? Ať jūs mókate pláukti? 5. Kóks pàs jūs óras búna rúdenį? 6. Ať jūs mėgs-

tate rúdenį? 7. Kóks pàs jūs óras búna žiėmą? 8. Kaip jūs atostogáujate žiėmą? (Kaip léidžiate žiemòs atóstogas?) 9. Ať jūs mókate slidinėti? 10. Kóks pàs jūs óras búna pavásariį? 11. Ať jūs mėgstate pavásariį?

XVIII. Дополните диалог.

1. — ...? | 3. — ...?
— (Rúdenį áš buvaũ) Palangojė. | — (Júrátė búvo) Karėlijoje.
2. — ...? | 4. — ...?
— (Vásará jiė atostogávo) priė | — (Jis búvo Nidoje) rugpjúčio mėnesį.
ėzero.

XIX. Составьте диалог.

Ситуация: Jūs susitikote draugá (draugę). Pakláuskite jį (ją), kaip jis (ji) atostogávo. Kuť jis (ji) búvo? Ką jis (ji) veikė?

XX. Переведите на литовский язык.

1. — Умеете ли вы плавать?
— Да, умею.
— Как часто вы ходите в бассейн плавать?
— Я хожу в бассейн плавать каждый день.
2. — Знаете ли вы литовский язык?
— Да, я хорошо говорю по-литовски.
— Помогите, пожалуйста, мне перевести эту статью на литовский язык.
— С удовольствием, но в другой день, сегодня я очень занят.
3. — Где вы проводили летние каникулы?
— Я проводил каникулы у Балтийского моря.
— Как вы провели летние каникулы?
— Не очень хорошо. Лето было холодное. Почти каждый день лил дождь. Летом я хочу поехать к озеру.

XXI. Составьте предложения, используя существительные или местоимения *ligà, lietùs, šaltis, jis, jiė, jòs, óras, jis, tú* в требуемом падеже.

Образец: *Dėl ligòs áš nebuvaũ susirinkimė.*

XXII. Ответьте на вопросы, используя слова справа.

Образец: — *Kodėl jis neatėjo į darbą?*
— *Jis neatėjo į darbą dėl ligòs.*

1. Kodėl grúpės vadòvas neatėjo į darbą? | *ligà*
2. Kodėl duktė nėjo į parduotuvę? | *lietùs*
3. Kodėl kolúkiėčiai negalėjo dirbti laukė? | *blògas óras*
4. Kodėl vaikai tą diėną nėjo į mokyklą? | *šaltis*
5. Dėl kò visa tai atsitiko? | *jiė*
6. Dėl kò tú važiavaĩ į káimą? | *tú*
7. Dėl kò jūs pavėlavote į koncertą? | *jàs*

XXIII. Дополните предложения, вставляя соответствующие по смыслу слова в требуемой форме.

Kiekvieną sekmá dienį mės sù šeimà ... į gamtą. Žiėmą iť vasará mės ... į žýgi. Vasará ... pò ezerą, ... pò mišká, žiėmą Ó kai traukinýs ... mūs namò, áš prisimenu pirmąją sávo keliònę.

Kaftā, kai mán būvo ketveri mētai, mēs sū draugū nūtarēme... ī Āfrikā. Mēs ... ilgai, pavaŗgome īf nūtarēme ... Draugas sākē, kād reĩkia ... nāma. Bēt sunkū būvo rāsti nāmui viēta. Tadā mēs nūtarēme pailsēti namē, kuris būvo gātvēs galē. Mēs ... duris īf ... ī milicijos skŗyriŗ. Vakarē mēs ... namiē. Taip ... pirmōji māno keliōnē.

Слова: *vaŗiŗoti, eĩti, plaukŗyti, vaĩkŗŗiŗoti, slidĩnēti, vēŗti, statŗyti, atidārŗyti, patēkti, atsĩdŗrti, baĩgtis.*

XXIV. Прочтите текст, вставляя местоимения *тāno* или *sāvo*.

Jōs svajōnēs

Aŗ nōrite, āš jūms papāsakosiu apĩē ... gŗvēnĩmaŗ? Mān tik dvideŗšimt mēŗtŗ, todēl neĩlgas īf ... pāsakojĩmas.

Āš gimĩau kāĩme. Āš mēŗstu atvaŗiŗiŗoti ī ... kāĩmaŗ. Īf Źiēmaŗ, īf vāsarā ... kāĩme labaĩ graŗŗ. ... kāĩmas aŗt ūpēs kraŗĩto. Dabaŗ, kai āš gŗvenū miestē, daŗnaĩ prisĩmenu ... kāĩmaŗ.

Āš baĩgiaŗ mokŗklā ... kāĩme, ō paskuĩ īšvaŗiŗavaŗ mōkytis ī miestā. Āš nōriŗ tāpti mōkytoŗa īf grŗŗti ī ... mokŗklā. Āš svajōju dirbti ... klāseje, kuŗ sēdēŗjau, kai buvaŗ mokinē, īf sakŗti: „Sveĩki, vaĩkai! Sēskĩtel Prādedame pāmokā“.

Dabaŗ taĩ tik svajōnēs, bēt greĩt āš baĩgsiu institŗtā īf dirbsiu ... mokŗkloje, kuŗ āš mōkĩausi vienŗolĩka mēŗtŗ.

XXV. Прочтите предложения, вставляя местоимения *ĩds* или *sāvo*.

1. Jŗrātēs sesuō gŗvēna Klaĩpēdoje. Jŗrātē mān sākē, kād ... sesuō vardŗ Birūtē. Kĩekvienā vāsarā Jŗrātē vaŗiŗiŗoŗa pās ... sēserĩ. Źiēmaŗ ... sesuō atvaŗiŗiŗoŗa ī Vilniŗ. Jŗrātē mēŗsta pāsakoti apĩē ... sēserĩ, daŗnaĩ parōdo mān ... nŗotŗaukā.

2. Ćiā māno mamōs kambārŗs. ... kambārŗs Źviesŗs īf Źĩltas. Vakarē, kai mōtĩna sēdi ... kambaryjē, āš mēŗstu ateĩti pās jā. Mān patĩnka bŗti ... kambaryjē.

XXVI. Дополните предложения, вставляя местоимения *jōs, jō* или *sāvo*.

1. Ćiā Danūtēs sesuō. — Aŗ jŗs neŗĩnote, kuō vardŗ ... sesuō? Danūtē daŗnaĩ parāŗo lāĩŗkā ... sēserĩai. 2. Ćiā Vlādo mōtĩna. — Aŗ jŗs neŗĩnote, kuŗ gŗvēna ... mōtĩna? — Nē, bēt Źĩnaŗ, kād Vlādas daŗnaĩ parāŗo lāĩŗkā ... mōtĩnai. 3. Lāĩmos draŗģē gŗvēna Klaĩpēdoje. Āš neŗĩnaŗ, kuō vardŗ ... draŗģē. Vāsarā Lāĩma vaŗiŗiŗoŗa pās ... draŗģē. 4. Jōno senēlē gŗvēna Vilniŗje. Āš neatsĩmenu, kĩek mēŗtŗ ... senēlei. Jōnas kĩekvienā diēnā telefonŗ skāmbĩna ... senēlei. 5. Ćiā Birūtēs dukťē. Āš Źĩnaŗ, kuŗ mōkosĩ ... dukťē. Birūtē visadā pādeda ... dŗkterĩai.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Pĩrmāsis, kurŗ sutĩkaŗ

(*Turĩstēs Ĺspŗdŗŗiŗai*)

Tŗ einl īŗ stotĩēs tĩēsiā ī skŗvērā īf Źvelŗ ī nepaŗŗĩstamā miestā. Neleŗŗgva atvėrti pĩrmā kaŗtā duris ī nepaŗŗĩstamo miestō gŗvēnĩmaŗ.

Kaĩp svarbŗ, kā pĩrmiāusia sutĩkaŗ nepaŗŗĩstamame miestēl

Daŗnaĩ nuō tō priklaŗso tāvo Źŗpsena, tāvo dŗŗiŗaŗgsmas, tāvo pĩrmĩeji Ĺspŗdŗŗiŗai apĩē miestā.

Tās pĩrmāsis Źmogŗs bŗtĩnai reĩkalingas. Ő kaĩp sunkŗ īŗ minĩōs pasĩrĩnkti vienā, atsĩpraŗŗyti, kād trukdaĩ, īf paklāusti, kaĩp nuvaŗiŗiŗoti teŗ īf teŗ, pamatŗyti tā aŗ tā.

Tā rŗtā Vilniŗje tās pĩrmāsis pāts manē atrādo. Āš īŗŗiŗemĩau miestō plānā īf Źiŗriŗu, kaĩp Ćiā susĩorientŗti īf Źĩamē miestē. Tadā priē manēs pĩrēŗo pagŗvėnēs Źmogŗs īf draŗŗiŗskai, sŗ maloniā Źŗpsena mān pasākē:

— Aŗ nereĩkia padēti? Gāl kuō naudingas bŗŗiŗau? Āš Źĩnaŗ, kād neleŗŗgva susĩorientŗti nepaŗŗĩstamame miestē vien pagaŗ plānā.

Jis Źiŗrēŗo ī plānā īf Ćmē pāsakoti:

— Źtai senāmiestis, ō Ćiā Gedimĩno aikŗtē īf pĩlls. Źtai universitētas, Ćiā Lēnino aikŗtē. Īki Lēnino aikŗtēs jŗs gālte nuvaŗiŗiŗoti, bēt gerĩau eĩkite pēŗŗiŗa, miestās jūms tikŗai patĩks.

Īf tomis minŗtēmĩs āš gavaŗ vĩŗā mān reĩkalingā informācijā. Bēt padariaŗ klāĩdā: niēko nesuŗĩnōŗjau apĩē tā Źmōŗŗ īf dabaŗ neŗĩnaŗ, kās jis, kuŗ dirba, kokiā profesĩja.

Lĩk sveĩkas tŗ, pĩrmāsis, kurŗ āš sutĩkaŗ, kai pĩrmā kaŗtā buvaŗ Vilniŗje! Tŗ — maŗā dalēlē tō graŗaŗs miestō,

Āš tavēs nepamĩŗŗiu.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

atvėrti duris открыть дверь
pagŗvėnēs Źmogŗs пожилой человек
tomis minŗtēmĩs в те минуты

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kaĩp jūms atrōdo, aŗ pĩrmāsis Źmogŗs, kurŗ jŗs sutĩnkaŗte nepaŗŗĩstamame miestē lēmĩa pĩrmŗosius Ĺspŗdŗŗius apĩē miestā?

2. Papāsakokĩte apĩē sāvo pĩrmā keliōnē ī nepaŗŗĩstamā miestā īf apĩē Źmōŗŗ, kuris jūms padēŗo susĩpaŗĩnti sŗ miestŗ.

УРОК 30

Диалог

TRĒĆIĀDIENĪ EGZĀMINAS

Rĩmas. Sveĩkas, Olēgai!
Olegas. Labā diēnā, Rĩmai!
Rĩmas. Aŗ tŗ nenōri eĩti sŗ mumis ī lēdo rĩtulŗ?
Olegas. Āš negaliŗ, mān reĩkia reŗŗgtis egzāminui. Ateĩnantŗ treŗĩādiēnŗ laĩkaŗ lietŗviŗ kalbōs egzāminā.
Rĩmas. Źiāndien treŗĩādiēnis, vadĩnasi, tik pō savāitēs tāu egzāminas.

Olegas. Taip, bût mán daũg dár reikia mókytis. Máno vienas draũgas praẽjusį pirmádienį laikẽ lietuvių kalbõs egzámina, sáko, neleĩgva búvo išlaikýti, ýpaç raštù.

Rimas. Bût tú geraĩ kalbi lietuviškai.

Olegas. Galbút, bût rašaũ, mán ródos, blogaĩ.

Rimas. Gál n'ri, kád áš táu padẽciau pasireĩgti šiám egzáminiui?

Olegas. Geraĩ, jei tik laiko turi.

Rimas. Šiaũdien, gaĩla, negaliũ, neturiũ laiko, õ rytój põ dárbo gálime susitikti.

Olegas. Õ kadà tú baigi dárba?

Rimas. Áš baigiũ dárba ketviřtą. Tád láuk manẽs põ ketvirtõs valandõs skaitýkloje. Geraĩ? Áš galẽsiu padėti táu visą saváitę kasdiẽn põ valandẽlę. Pamatýsi, kaip išlaikýsi egzámina, peĩketui.

Olegas. Jėi gáusiũ iř kėtvertą, búsiu patėnkintas. Áš nemóku peĩketui. Tád iki rytójaus, Rimai! Áçiũ táu.

Rimas. Kol kás nerà už kã. Iki rytójaus!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Áçiũ!	Спасибо!
— Nerà už kã.	Нé за что.
Išlaikýti egzámina kėtvertui (peĩketui).	Сдать (выдержать) экзамен на четверку (пятерку).
Gáuti kėtvertą (peĩketą).	Получить четверку (пятерку).
Parašýti kám nórs kėtvertą (peĩketą).	Поставить кому-либо четверку (пятерку).

TÉVAI IŘ VAIKAI

Kaftą matemátikos profẽsorius egzaminávo Peterbũrgo kalnũ institutė. Laikýti egzámino pàs profẽsorių atẽjo studeĩntas, garsaũs matemátiko, fiziko iř astronõmo gimináitis.

Studeĩntas priẽjo priẽ stalėlio, ištráukė bilieta iř pradẽjo atsakinėti. Atsakinėjo labai blogaĩ.

Tadá profẽsorius jám léido tráukti kitą bilieta — rezultátai tiẽ pãtys. Iřgi blogaĩ atsakinėjo.

Pagaliaũ profẽsorius pádavė studeĩntui egzaminų žiniãraštį.

— Prašom pasirašýti dvėjetą sávo patieš rankà, nès mán nekýla rankà rašýti dvėjetą tokiõs garsiõs giminės žmõgui.

Pãtarlėis iř aforizmai

(Apiẽ mókymási, mokėjima, žinõjima)

Visi nóri mokėti, bût nè visi mókytis.	Kã išmóksi — aũt peçių nenešiõsi.
Gyvenĩ iř mókaisi.	Negėda nemokėti — gėda nesimókyti.
Móki žodj — žinaĩ kėliã.	Kartójimas — mókslų mótina.
Mókytis niekadà nevėlũ.	Kás nedirba, tàs neklýsta.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

raštù письменно	mókslas наука
žodžiũ устно	vėlũ поздно
skaitýklà читальный зал	gėda стыдно
kol kás пока	kartójimas повторение
egzaminuoti, -uoja, -avo принимать эк-	klýsti, klýsta, klýdo ошибаться, ошибиться
замен	pažymys отметка
garsus, -i знаменитый	***
astronõmas астроном	lėdo ritulys хоккей
kitas, -à другой	laikýti egzámina slavati экзамен
gimináitis, -cio родственник	tráukti bilieta брати билет
giminė родня	egzaminų žiniãraštis экзаменационная ведомость
dvėjetas двойка	rašýti pažymj ставить отметку
trėjetas тройка	nekýla rankà не поднимается рука
kėtvertas четверка	ištisas, -à весь, целый
peĩketas пятерка	niẽkas никто, ничто

mókymasis, -osi учёба, учение	
mokėjimas звание, умение	

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papãsakokite, kaip vỹko egzáminas pàs matemátikos profẽsorių.
2. Pasakýkite, kokiũ žinote patarliũ apiẽ mókymási, mokėjima, žinõjima. Išveĩskite j lietuvių kalba.
3. Papãsakokite, kaip jũs mókėtės mokýkloje. Kuriuõs egzáminus laikėte? Ai turėjote įdomesnių atsitikimų? Papãsakokite apiẽ juõs?

Šveĩčių dãtos

1. Grúodžio trisdešimt pirmąjã — saũsio pirmąjã mės šveĩçiams Naujõsius metũs.
 2. Kóvo aštuĩntąjã mės šveĩçiams Tarptautinę móters diėna.
 3. Balaũdzio dvidešimt aũtrąjã mės pažýmime V. Lėnino gimimo diėna.
 4. Gegužės pirmąjã mės šveĩçiams dárbo žmoniũ tarptautinio solidarũmo diėna.
 5. Gegužės deviĩntąjã mės šveĩçiams Pėrgalės diėna.
 6. Lėpos dvidešimt pirmąjã — 1940 mėtai Lietuvojė atkurtà Tarýbų valdžiã iř paskelbtà Lietuvos Tarýbų Socialistinė Respublika.
 7. Spãlio septiĩntąjã mės šveĩçiams TSRS Konstitucijos diėna.
 8. Lãpkriçio septintõji — aštuntõji — Didžiõsios Spãlio socialistinės revoliucijos šveĩtė.
- Mės tũrime iř daugiau šveĩčių, bût šitos — svarbiãusios mũsų šveĩtės.

švęsti, švenčia, šventę праздновать
 tarptautinis, -ę международный
 motėris, -ęs женщина
 pažymėti, pažymi, -ęjо отмечать
 solidarumas солидарность
 pergalė победа
 didysis, didžioji великий
 socialistinis, -ę социалистический

revoliucija революция
 konstitucija конституция
 svarbiausias, -ia главный, важнейший
 armija армия

Pėrgalės diena День победы
 darbo žmogus трудящийся

ГРАММАТИКА

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

- Kadà jis atvažiuos?	- Когда он придет?
- Šį trečiadienį.	- В эту среду.
- Kiek laiko jis bus Vilniuje?	- Сколько времени он будет в Вильнюсе?
- Saváite.	- Неделю.

Обозначение времени (продолжение)

Винительный падеж

Винительный времени	
kada?	когда?
šį pirmadienį	в этот понедельник
praėjusį (práeitą) antradienį	в прошлый вторник
ateinantį trečiadienį	в будущую среду
sėkantį ketvirtadienį	в следующий четверг
kitą penktadienį	в другую пятницу
aną šeštadienį	в ту субботу
ateinantį sekmadienį	в будущее воскресенье
kitą dieną	на другой день
sėkančią dieną	на следующий день
šià saváite	на этой неделе
praėjusį (práeitą) rudenį	прошлой осенью
aną saváite	на той неделе

Ať dažnai?		Как часто?		
kiekviena	pirmadienį	каждый каждую	понедельник	
	antradienį		вторник	
	trečiadienį		среду	
	ketvirtadienį		четверг	
	penktadienį		пятницу	
	šeštadienį		субботу	
	sekmadienį		воскресенье	
kiekviena	vakarą	каждый каждую	вечер	
	mėnesį		месяц	
	rudenį		осень	
	pavasarį		весну	
	válandą		каждый каждую	час
	diená			день
	minutę			минуту
naktį	ночь			
saváite	неделю			
žiemą	зиму			
vásarą	лето			
kaitą peť	saváite	один раз в	неделю	
	diená		день	
	mėnesį		месяц	
	minutę		минуту	
	sekundę		секунду	

Примечание. В литовском языке для обозначения времени может употребляться слово *kàs*, напр: *kàs sekmadienį, kàs mėnesį* (каждое воскресенье, каждый месяц). В словосочетаниях с числительным используется только слово *kàs* напр.: *kàs antrą dieną, kàs trečią sekmadienį, kàs penkeri metai* (каждый второй день, каждое третье воскресенье, каждые пять лет).

Kiek ilgai?		Как долго?	
visą	pirmadienį	весь, всю все	понедельник
	antradienį		вторник
	trečiadienį		среду
	ketvirtadienį		четверг
	penktadienį		пятницу
	šeštadienį		субботу
	sekmadienį		воскресенье
	mėnesį		месяц
	vakarą		вечер
	diená		день

Kiek ilgai?	Как долго?
visą { <ul style="list-style-type: none"> saváite žiema vásara pavásari rūdenį naktį laiką rytą 	весь, всю, все { <ul style="list-style-type: none"> неделю зиму лето весну осень ночь время утро
vieną { <ul style="list-style-type: none"> vālandą dieną saváite minūtę 	один { <ul style="list-style-type: none"> час день неделю минуту

Обозначение даты

— Kelintà šiañdien dienà?	— Kadà jis gimė?
— Liepos dvidešimt šeštóji.	— Liepos dvidešimt šeštąją.

Запомните:

При ответе на вопросы: *Kelintà šiañdien dienà? Kelintà dienà buvo vakar? Kelintà dienà bus rytó?* числительное употребляется в именительном падеже. *Vakar buvo liepos dvidešimt penktóji. Rytó bus liepos dvidešimt septintóji.*

При ответе на вопрос *kadà?* числительное употребляется в винительном падеже. *Kadà jis gimė? Jis gimė tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt penktųjų metų liepos dvidešimtąją.*

Творительный падеж

Творительный времени	
kadà?	когда?
šiuo metu	в это время

Двойное отрицание

niėkas ne-...	никто (ничто) не...
niėkur ne-...	нигде (никуда) не...
niekadà (niekuomėt) ne-...	никогда не...

Примечание. После слов *niėkas, niėkur, niekadà*, имеющих отрицательное значение, глаголы в литовском языке, как и в русском, употребляются тоже с отрицанием.

Mán niėkas nerášo laiškų. Мне никто не пишет.
 Jis niėko nežino. Он ничего не знает.
 Rytó jš niėkur neisiu. Завтра я никуда не пойду.
 Jis niekadà (niekuomėt) nepýksta. Он никогда не сердится.

laikyti — išlaikyti rašyti — parašyti
 tráukti — ištráukti reñgtis — pasireñgti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа словосочетания в требуемой форме.

Образец: — Kadà tú grįši?
 — Aš grįšiu šį penktádienį.

1. — Kadà Olėgas laiko lietúvių kalbės egzáminą?	šis pirmádienis
2. — Kadà jūms buvo egzáminas raštų?	práeitas antrádienis
3. — Kadà būs egzáminas žodžių?	ateinantis ketvirtádienis
4. — Kadà būs fizikos egzáminas?	šis trečiádienis
5. — Kadà mės susitiksimė sù Rimu?	kità dienà
6. — Kadà jūs mokėtės sù Olegu kartú jō namuose?	práeitas penktádienis
7. — Kadà baigiasi egzáminai?	ateinantis šeštádienis
8. — Kadà Olėgas buvo pàs jūs?	práeitas sekmádienis

II. Ответьте на вопросы.

Образец 1: — Aš trečiádienį tú buvai pàs jį?
 — Taip, bėt nė šį, o práeitą trečiádienį.

1. — Aš ketvirtádienį jis grįžo? 2. — Aš šeštádienį jūs būvotė parodojė? 3. — Aš trečiádienį sutiká Jōną? 4. — Aš sekmádienį jūs važiávote į gamtą? 5. — Aš pirmádienį tú susitiká sù vadovu? 6. — Aš penktádienį tú buvai pàs tėvą? 7. — Aš antrádienį buvo konferencija?

Образец 2: — Aš penktádienį jis dāro pranešimą?
 — Taip, bėt nė šį, o kitą penktádienį.

1. — Aš pirmádienį prasideda egzáminai? 2. — Aš trečiádienį jis laikys egzáminą? 3. — Aš ketvirtádienį tú atneši knygą? 4. — Aš sekmádienį tú eisi į lėdo ritulį? 5. — Aš šeštádienį Jūrátė atvažiuoja?

III. Преобразуйте предложения по образцу, используя глаголы несовершенного и совершенного вида.

Образец 1: *Kiekvieną dieną aš einu į darbą.*
Aš visada laikų išeinu į darbą.

1. Kiekvieną rytą jis eina į mokymą. 2. Kiekvieną vakarą jis grįžta iš darbo. 3. Kiekvieną sekmadienį mes einame į stadioną. 4. Kiekvieną šeštadienį jis eina į kiną.

Образец 2: *Kiekvieną vasarą jis važiuoja prie jūros.*
Jis visada laikų išvažiuoja.

1. Kiekvieną vasarą mes važiuojame į Nidą. 2. Kiekvieną rudenį jis važiuoja į Klaipėdą. 3. Žiemą kiekvieną šeštadienį mes važiuojame į žemių slidinėtį. 4. Kiekvieną pavasarį jie važiuoja į Palangą.

IV. Ответьте на вопросы, используя слова *diena, vakaras, savaitė, vasara, mėnuo, metai* в сочетании со словом *visas*.

Образец: — *Aš ilgai jūs važiavote traukiniu?*
 — *Visą naktį (dieną).*

1. — Kiek laiko tu vertei šitą straipsnį? 2. — Aš ilgai jūs būvote pėsčiomis? 3. — Aš ilgai tu skaitei šitą romaną? 4. — Aš ilgai jūs liojote? 5. — Aš ilgai jūs rengėsi egzaminui?

V. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Kaif laikščiūju pō miēstą, aš visadā nueinū į Lēnino aikštę.*
Kadā aš nueinū į Lēnino aikštę?

1. Kai baigė vidurinę mokyklą, mąno sūnūs įstoję į universitetą. 2. Kai gausiu keliąlapį į Palangos sanatoriją, aš skrisiu lėktuvu. 3. Kai svečiai nuėjo į universitetą, juos pasvėikino studentai. 4. Kai nuvažiuoju į savo tėviškę, visad prisimenu vaikystę. 5. Kai svečiai išlipo iš autobuso, juos pasitiko instituto studentai. 6. Kai susipažino su Vilniumi, svečiai išvažiavo į Kauną. 7. Kai nuvykome į Kauną, pirmiausia nuėjome prie Kauno mario.

VI. Прочтите текст, глаголы в скобках поставьте в сослагательном наклонении.

Sesėrs laiškas

Sesuo paršė laišką. Ji laiškė rāšo, kād (*norėti*) atvažiuoti į Vilnių. Ji prāšė, kād mes (*parašyti*), aš vasarą niekur neišvažiuosime iš Vilniaus. Laiškė ji klāusė, kā mes veiksime vasarą. Mēs atsākėme, kād Vilniuje būsime visą vasarą ir labai (*norėti*), kād ji (*atvažiuoti*) pās mūs į Vilnių.

VII. Составьте вопросы к приведенным ответам.

1. — ...?	3. — ...?
— Aš gyvenau Vilniuje visą žiemą.	— Aš einu į teatrą kiekvieną savaitę.
2. — ...?	4. — ...?
— Aš mokausi lietuvių kalbės kaifą peš savaitę.	— Dieniniai spektakliai Vilniuje prasideda dvjliktą vālandą.

VIII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в будущем времени и в повелительном наклонении по образцу.

Образец: *Kaif (papietauti), (ateiti) pās manē.*
Kaif papietausi, ateik pās manē.

1. Kai (*parašyti*), (*nunėsti*) laišką į pāštą. 2. Kai (*baigtif*) savo darbą, (*padėti*) savo draugui. 3. Kai viską (*susidėti*), (*važiuoti*) į geležinkelio stotį. 4. Kai (*nusipiškiti*) bilietą, (*sėsti*) į traukinį. 5. Kai (*susipažinti*) su miesto centru, (*grįžti*) į viešbutį.

IX. a) Составьте предложения по образцу.

Образец: *Susitiksime pō sekmādienio.*

Susitiksime	pō	dārbas
Pasikalbėsime		paskaitā
Paskaibink mán		koncērtas
Ateik pās manē		jō pranešimas

b) Ответьте на вопросы, используя слова *susirinkimas, paskaitā, koncērtas, jō pranešimas, egzāminas* с предлогом *prieš*.

Образец: — *Kadā tu susitikai Jōnā?*
 — *Prieš egzāminą.*

1. — Kadā draugas duos tau šitą žurnālą? 2. — Kadā tu pėrskaitysi šitą knygą? 3. — Kadā tu paĩmsi iš katedros bilietus? 4. — Kadā tu prašysi iš dėstytojo straipsnį? 5. — Kadā tu išmoksi eilėraštf?

X. Ответьте на вопросы.

1. — Kurį egzāminą turi laikyti Olėgas? 2. — Kadā jis laiko tą egzāminą? 3. — Kiek laiko Olėgas reĩngsis egzāminui? 4. — Kurį egzāminą jūs laikysite šiā savaitę? 5. — Kadā jūs laikote lietuvių kalbės egzāminą? 6. — Žodžiū aš raštū jūs rytój laikysite egzāminą? 7. — Kiek laiko jūs ruošitės egzāminui? 8. — Kókį pažymį jūs mānote gauti peš egzāminą?

XI. Дополните диалог.

1. — ...?	— ...?
— Vakār aš gavaū įskaitą iš fizikos.	— Taip, išlaikė.
— ...?	— ...?
— Mān atrōdo, neblogai.	— Jis gāvo peñketą.
2. — ...?	— ...?
— Trečiadienį jis laikė matemātikos egzāminą.	— Aš laikaū matemātiką ši penktadienį.

XII. Ответьте на вопросы утвердительно по образцу с союзом *kaif*.

Образец: — *Aš tu viską suprantif, kaif dėstytojas kalba lietuviškai?*
 — *Taip, aš viską suprantū, kaif dėstytojas kalba lietuviškai.*

1. — Ať visadà nueinate į teãtrà, kai atvažiúojate į Vilnių? 2. — Ať jūs slidinésite, kai turésite laiko? 3. — Ať tuóđ eísite namó, kai baĩgšis pàskaitos? 4. — Ať jūs búvote institutė, kai atvỹko studeñtai iš Mas-
kvós? 5. — Ať visadà jis eina pėsčias į dárba, kai túri laiko?

Juokai

Sunkūs kláusimas

— Ať žinaĩ, máma, šiañdien niėkas negalėjo atsakýti į mókytojo kláu-
simà.

— Ó kó jis kláusė?

— Jis kláusė, kàs iš mūsų suláuzė kėdė.

— Taip, tikrai sunkūs kláusimas.

Niekadà nemátė júros

— Máma, mūsų mókytojas niekadà nemátė júros.

— Iš tikrųjų?

— Kai àš šiañdien pamokojė nùpiešiau jùrà, mókytojas priėjo priė ma-
nėš ir pakláusė: „Kàs čià yrà?“

XIII. Прочтите предложения, вставляя подходящие по смыслу слова (*niėkas, niėko, niėkur, niekadà*).

1. Vákar mán ... neskaĩbino. 2. Pailsėkime trùputį, àš pavargau ir
... nebesuprantù. 3. Àš ... negalėjau rasti šitos knỹgos. 4. Vakarė mės...
neísime. 5. Kodėl tú ... neateini pàs manė?

XIV. Прочтите текст, вставьте местоимения *sàvo* или *jó*.

1. Máno tėvas gimė Klaipėdoje. Jis labai mýli ... miėstà ir dažnai pà-
sakoja apie jį. Àš labai nóriu pamatýti tã miėstà. Jis yrà priė júros. Klaipė-
pėdoje tėvas túri brólį. Vákar ... brólis búvo Vilniuje. Tėvas seniai mátė
... brólį. Jis labai džiaugėsi, kai susitiko sù juó.

2. Rimas — Olėgo draugàs. Olėgas dažnai búna pàs ... draugà. Nese-
niai jis paràšė láiškà ... sėseriai ir papàsakojo jái apie ... draugà. Olėgas
nóri, kád sesuó susipažintų sù ... draugù.

XV. Составьте предложения, используя местоимения *sàvo* или *jó*.

Образец: *Čià yrà Jóno brólis.*

Jónas seniai mátė sàvo brólį.

— Ať jūs nežinote, kuř dárba jó brólis?

1. Vỹto tėvas gyvėna Kaunė. 2. Saũlius túri brólį. 3. Jónas túri sėserį.
4. Jó sùnùs gyvėna Maskvojė. 5. Jùrátės mamà gyvėna Klaipėdoje.

XVI. Прочтите предложения, обратите внимание на употребление именительного и винительного падежей при обозначении дат.

Kelintà (kuri) dienà?

Kadà?

1. Šiañdien saũsio *pirmóji*.

1. Saũsio *pirmàjà* mės šveñčia-
me Naujuosius metùs.

2. Rytój vasàrio *dvidešimt tre-
čioji*.

2. Vasàrio *dvidešimt trėčiajà* mės
šveñçiamo Tarybinės Àrmijos diė-
nà.

3. Vákar búvo *kóvo aštuntóji*.

3. Kóvo *aštuñtąjà* mės šveñçiamo
Tarptautinę móters diėnà.

4. Šiañdien balañdzio *dvidešimt
antroji*.

4. Balañdzio *dvidešimt añtrąjà* mės
šveñçiamo V. Lėnino gimimo
diėnà.

5. Rytój gegužės *pirmóji*.

5. Gegužės *pirmąjà* mės šveñçiamo
dárbo žmonių tarptautinio so-
lidarùmo diėnà.

6. Vákar búvo gegužės *devintóji*.

6. Gegužės *deviñtąjà* mės šveñçiamo
Pėrgalės diėnà.

7. Šiañdien lãpkričio *septintóji*.

7. Lãpkričio *septiñtąjà* mės šveñ-
çiamo Didžiósios Spãlio socia-
listinės revoliucijos diėnà.

XVII. Ответьте на вопросы. При обозначении даты употребите винительный падеж (*laiko galiniėkas*).

1. — Kadà júsų gimimo dienà? 2. — Kadà júsų tėvo gimimo dienà?
3. — Kadà júsų mótininos gimimo dienà? 4. — Kadà júsų brólio gimimo
dienà? 5. — Kadà júsų sėsėšs gimimo dienà? 6. — Kadà júsų draugó
gimimo dienà? 7. — Kadà júsų draugės gimimo dienà?

XVIII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Šiañdien rugsėjo trečioji.*

— *Kadà jis atvažiúos į Vilnių?*

— *Šiañdien, rugsėjo trėčiajà.*

1. Šiañdien rugsėjo pirmóji. — Kadà prasideda mókslas universitetė?
2. Šiañdien saũsio penkióliktoji. — Kadà baĩgiasi pirmasis semėstras?
3. Vákar búvo saũsio dvidešimtóji. — Kadà prasidėjo įskaitos? — Kadà
prasidėjo egzàminai? 4. Rytój bús saũsio dvidešimt trėčioji. — Kadà baĩ-
giasi įskaitos? — Kadà baĩgiasi egzàminai? 5. Šiañdien vasàrio septin-
tóji. — Kadà baĩgiasi žiemós atóstogos? 6. Rytój liepos pirmóji. — Kadà
prasidės vãsaros atóstogos? 7. Porýt rugpjúčio trisdešimt pirmóji. — Kadà
baĩgšis vãsaros atóstogos? 8. Šiañdien rugsėjo pirmóji. — Kadà prasideda
mókslo mėtai?

DLA ČTENIJA SO SLOVAREM

Muziėjus mėdžio kamieni

Puiki ir poėtiška gamtà Žemaitijoje. Tó jós gróžio niekadà nepamiřš
tàs, kuris nuvažiúos ir pamatys Póškos Baubliùs*. Čià, añt upėlio kraĩto,
gyvėno poėtas Dionizas Póška. Jis daug váikščiojo ir važinėjo pó gimtąjį

* Šilalės rajonas, Bijótų káimas.

krāštā, dziaugēsi puikiā Lietuvōs gamtā, jūto jōs grōžj. Jōs apýlinkēs labiāusiai jām iř patiko, poētas jās ýpač mylējo.

Añt upēlio krañto, priē sēno malñno ēsanēioje sodýboje 1812 mētais jis jkūrē pirmajj Lietuvojē muziējū. D. Pōška pariñko tojē apýlinkēje storiāusj āžuolā, ātvežē j sodýbā, āžuolo kamiene išskobē kambārēlj. Tai iř būvo pirmāsis muziējus Lietuvojē.

Stōvi muziējus añt upēlio krañto. Čiā atvažiūoja ekskursijos, atvýksta turistai aplankýti D. Pōškos Baubiiū, pasigrozēti gamtā, puikiomis apýlinkēmis. Čiā ekskursāntū lāukia gidas, kuris visūs malñniai sutiñka, papāsa-koja apie D. Pōškos gyvenimā iř pirmojo muziējaus iřtōrija.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

priē sēno malñno ēsanēioje sodýboje в labiāusiai mylēti любить больше всего
усальбе, находящейся у старой мель- āžuolo kamiēnas ствол дуба
ницы išskōbti kambārēlj выдолбить (устроить)
jkūrti muziējū основать музей комнату

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Trumpai papāsakokite, kā jūs sužinōjote apie D. Pōškos Baubliūs.
2. Papāsakokite, kuī jūs būvote, kōkius muziējus mātēte. Kās jūms ýpač patiko?

Vilkas iř dūona

(Lietuviū liāudies pāsaka)

Kaĩtā vilkas sutiko miškē žmogū iř prāšo:

— Dūok mán dūonos!

Žmogūs davē. Vilkas suēdē, iř jām dūona atrōdē labai skanī. Jis sāko žmogui:

- Kā reikia darýti, kād iř āš visadā dūonos turēčiau? Išmōkyk manē!
- Gerai, — atsākē žmogūs iř pradējo vilkā mōkyti:
- Pirmiāusia reikia žēmē išarti.
- Ō kai žēmē išari, ař jaū gālima vālgyti?
- Dār nē. Reikia pasēti rugiūs.
- Ō kai rugiūs pasēji, ař jaū gālima vālgyti?
- Dār nē. Reikia rugiūs nukiršti.
- Ō kai nukerti, ař jaū gālima vālgyti?
- Dār nē. Reikia iškūlti.
- Ō kai iškuli, ař jaū gālima vālgyti?
- Dār nē. Reikia sumālti.
- Ō kai sumali, ař jaū gālima vālgyti?
- Dār nē. Reikia iškēpti dūoną.
- Ō kai iškēpi, ař jaū gālima vālgyti?
- Gālima.

Vilkas pagalvōjo pagalvōjo iř sāko:

— Geriāū āš nekēpsiu dūonos, jēigu tiek ilgai reikia lāukti. Kaiř ikl šiōl bē dūonos gyvenaū, taip iř toliaū gyvensiu.

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Pasakykite, kō norējo vilkas.
2. Papāsakokite, kodēl vilkas atsisākē dūonos.

УРОК 31

ТЕКСТ

STUDENTŲ VĀKARAS INSTITUTĒ

Rytōj institūto studentū vākaras. Jūrātē iř jōs draugai labai užsiēmē, jīē ruōšia progrāmā. Iki vākaro jīē turējo daūg dārbo, ō šiañdien paskutinē repeticija. Jīē labai linksmi iř patēnkinti, kād galēs parōdyti draugāms sāvo mėninius sugebējumus. Progrāmoje dainos, šōkiai, jūmoros. Studeñtai patēnkinti iř tuō, kād bevēik visās dainās, eilēraščius iř jūmorā sukūrē jīē pātys. Āutoriai trūputj jāudinosi: progrāmā žiūrēs jū pačiū draugai, ō draugū kritika būna griežtā. Ō jīē norētū, kād draugāms patiktū programā.

Диалог

Laima. Rimai, ař tū turēsi laiko rytōj vakarē?

Rimas. Dār nežinaū. Ō kodēl klāusi?

Laima. Jūrātē kviečia mūs j studentū vākarā. Sāko, kād būs gerā progrāma. Jīē jaū seniai ruōšiasi, nōri, kād visiems patiktū vākaro programā.

Rimas. Kadā prasidēs vākaras?

Laima. Septiñtā vālandā. Bēt mēs šēštā vālandā tūrime būti „Lietuvōs“ kino teātro stotēlėje. Jūrātē teñ mūsū laūks.

Rimas. Manaū, kād ketviñtā vālandā āš jaū būsiu laisvas. Tiesā, visāi pamiršaū! Olēgas prāšē manē padēti išveřsti strāipsnį. Mēs dār vākar turējome tai atlikti, bēt nespējome.

Laima. Gāila, jēi tū būsi užsiēmēs rytōj vakarē.

Rimas. Āš pasistēngsiu suspēti j vākarā. Kai tik baigsime veřsti strāipsnį, āš tuōj grįšiu namō.

Laima. Puikū! Tū gali iř Olēgā pakviēsti j vākarā, jēigu rytōj vakarē jis neužsiēmēs.

Rimas. Āš galiū jį paklāusti. Manaū, kād jis sutiks,

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

užsiėmęs, -usi занят
 programą программа
 paskutinis, -ė последний
 repeticija репетиция
 beveik почти
 autorius автор
 griežtas, -à строгий
 kurti, kùria, kùrė творить, создавать,
 сочинять
 kritikas критик
 laisvas, -à свободный
 linksmas, -à веселый

tikriausiai вероятно, пожалуй
 turėti; tūri иметь, быть должным
 pamiršti, pamiršta, pamiršo забыть
 jaudintis, -inasi, -inosi волноваться
 atlikti, atliėka, atliko выполнить
 gaila жаль
 stėngtis, -iasi, -ėsi стараться
 vaizduoti, -uoja, -avo изображать
 mėniniai sugebėjimai художественные спо-
 собности
 studentų vakaras студенческий вечер

ГРАММАТИКА

Прилагательные в качестве именной части составного сказуемого

Àš esu patėnkintas mėninc pro- gramà.	Я доволен художественной про- граммой.
Àš esu patėnkinta studentų va- karu.	Я довольна студенческим ве- чером.

Глагол būti и прилагательное составляют сложное сказуемое. Он может употребляться во всех временах и наклонениях. Именная часть сказуемого согласуется с подлежащим в роде и числе. Например:

Местоимение	Настоящее время	Прошедшее однократное время	Будущее время	Сослагательное наклонение	Повелительное наклонение
Àš	esu	buvaũ	bũsiu	bũčiau	—
Tũ	esi	buvaĩ	bũsi	bũtum	bũk
Jis, ji	yrà	bũvo	bũs	bũtũ	tegũ bũna
Mēs	ėsame	bũvome	bũsime	bũtume	bũkime
Jūs	ėstate	bũvote	bũsite	bũtumėte	bũkite
Jiė, jės	yrà	bũvo	bũs	bũtũ	tegũ bũna

Обратите внимание, что в литовском языке именная часть, выраженная прилагательным, употребляется в именительном падеже, напр.: *Jis bũvo paskutinis. Он был последним. Mũno brõlis greitũs didelis. Мой брат скоро станет большим.*

1. В роли именной части составного сказуемого в безличном предложении употребляются прилагательные среднего рода. Например:

Mån
 Táu
 Jám
 Jái
 Mũms
 Jũms
 Jiems
 Jõms

} namiė (yrà) gėra.
 miėkė bũvo gražũ.

2. Глагол настоящего времени, выступающий в роли связки, иногда может и пропускаться, напр.: *Jis (yrà) patėnkintas. Jám ċià (yrà) gėra.*

Степени сравнения прилагательных

(Bũdvardžių laipsniãvimas)

Единственное число	— Aĩ jis vyrėsnis ūž sėserj? — Он старше сестры?	— Nė, jis jaunėsnis. — Нет, моложе.
	— Aĩ ji vyrėsnė ūž brõlj? — Она старше брата?	— Nė, ji jaunėsnė. — Нет, моложе.
Множественное число	— Aĩ brõliai vyresni ūž sėserj? — Братья старше сестры?	— Nė, jaunesni. — Нет, моложе.
	— Aĩ sėserys vyrėsnės ūž brõlj? — Сестры старше брата?	— Nė, jaunėsnės. — Нет, моложе.
Единственное число	Šitas brõlis jauniãusias.	Этот брат самый младший.
	Šita sesuõ vyriãusia.	Эта сестра самая старшая.
Множественное число	Tiė mokiniai jauniãusi.	Те ученики самые младшие.
	Tõs mokinės vyriãusios.	Те ученицы самые старшие.

Запомните:

1. У прилагательных в литовском языке имеются три степени сравнения (laipsniai):

I. nelyginamãsis (положительная)

II. aukštesnỹsis (сравнительная)

III. aukščiãusiasis (превосходная)

2. Сравнительная и превосходная степени образуются от положительной степени прилагательных при помощи суффиксов: *-esnis, -esnė, -iausias, -iausia*.

gėras	{ gerėsnis	geriausias
	{ gerėsnė	geriausia
gražūs	{ gražėsnis	gražiausias
	{ gražėsnė	gražiausia

Не забудьте, что мягкие *t, d* перед *a, o, u* чередуются с *č, dž*: *šiltas – šilčiausias, gardūs – gardžiausias*.

Примечания: 1. Степени сравнения образуются только от качественных прилагательных (I и II склонений: *gėras, gražūs*). Относительные прилагательные (III склонение: *vakarinis*) степеней сравнения не имеют. См. Уроки 26, 28.

2. Прилагательные сравнительной и превосходной степеней склоняются так же, как и соответствующие прилагательные положительной степени, напр.: *gerėsnis, gerėsnio, gerėsniam, gerėsnė, gerėsnės, gerėsnėi* и т. д.

3. У прилагательного *didelis* (большой) нет сравнительной и превосходной степеней – они образуются от синонима *didis*. У прилагательных *vyrėsnis, vyriausias* (старший, самый старший) нет положительной степени.

didelis (didis)	didėsnis	didžiausias
–	vyrėsnis	vyriausias

Употребление прилагательных в сравнительной степени

Brólis yra vyrėsnis už manė.	Брат старше меня.
Vilnius yra didėsnis už Kauną.	Вильнюс больше Каунаса.

Запомните:

Прилагательные сравнительной степени требуют к определяемому слову дополнения с предлогом *už* (за) или со словами *negù* (чем), *kaip* (как).

Предлог *už* требует винительного падежа, а *negù, kaip* – именительного (*Birutės liniuotė ilgėsnė už Vytauko liniuotę. Birutės liniuotė ilgėsnė negù (kaip) Vytauko liniuotė*).

О предлоге *už* см. Уроки 15 и 18.

В литовском языке, в отличие от русского, невозможны сравнительные конструкции без предлога или сравнительных слов, напр.: *Mano brólis jaunėsnis už manė (negù aš, kaip aš)* – Мой брат моложе меня.

Употребление прилагательных в превосходной степени

Vilnius – didžiausias Tarybų Lietuvos miestas.	Вильнюс – самый большой город Советской Литвы.
Ši žiemà buvo šalčiausia.	Эта зима была самой холодной.
Šitie darbai man buvo sunkiausi.	Эти работы для меня были самыми трудными.
Tos vietos yra gražiausios.	Те места самые красивые.

Примечание. Формы прилагательных как в сравнительной, так и в превосходной степенях согласуются с определяемым словом в роде, числе и падеже.

Формы прилагательных среднего рода и наречия от прилагательных

Положительная степень	Сравнительная степень	Превосходная степень
gėra gerai	geriau	geriausia geriausiai
gražū gražiai	gražiau	gražiausia gražiausiai

Запомните:

1. У прилагательных среднего рода в сравнительной степени окончание *-iau* (*geriau, gražiau*), в превосходной – *-iausia* (*geriausia, gražiausia*), у наречий от прилагательных – соответственно *-iau* (*geriau, gražiau*), *-iausiai* (*geriausiai, gražiausiai*).

2. Наречия, образованные от прилагательных, в сравнительной степени употребляются, как и прилагательные среднего рода, с предлогом *už* (винительный) или со словами *negù, kaip* (именительный). *Jis mókosi geriau už manė. Ji rāšo gražiau negù (kaip) aš.*

**Употребление союзов в союзных слов *kā, kuõ, kadā, kuĩ,*
kuris, kóks, kienõ в сложном предложении**

	kā āš veĩksiu vakarē. kuõ jis vardū. kadā āš grĩžaū pamõ. Jis klāusē, Jis prāšē paklāusti,		что я буду де- лать вечером. как его зовут. когда я вернулся домой. Он спросил, Он просил узнать, где я живу. куда я иду. какое сегодня число. чей это журнал.
--	--	--	--

kũrti { зажигать (огонь)
создавать, творить

klāusti	—	paklāusti
kũrti	—	sukũrti
jāudintis	—	susijāudinti
vỹkti	—	ĩvỹkti
veĩsti	—	iĩveĩsti
kviēsti	—	pakviēsti
stēngtis	—	pasistēngti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Преобразуйте повествовательные предложения в вопросительные. Обратите внимание на употребление прилагательных в качестве именной части составного сказуемого.

Образец: *Šitas sįsiuvinis naĩjas.*
— *Aĩ šitas sįsiuvinis naĩjas?*

1. Šitas nāmas didelis. 2. Tās tēkstas įdomūs. 3. Jõ atsākyimas teisingas. 4. Jis šiañdien liĩksmas. 5. Māno brõlis darbštūs. 6. Mūsų vaĩkas greĩt būs didelis.

II. Ответьте на вопросы, употребив прилагательные справа в качестве именной части составного сказуемого.

Образец: *Šitas mokinỹs stropūs.*

1. Kóks šitas mokinỹs?	<i>stropūs, -ĩ</i>
2. Kokiā šita užduotis?	<i>sunkūs, -ĩ</i>
3. Kóks šitas strāipsnis?	<i>įdomūs, -ĩ</i>
4. Kóks tās kambarỹs?	<i>šviesūs, -ĩ</i>
5. Kóks anās būtas?	<i>jaukūs, -ĩ</i>
6. Kóks šitas dārbas?	<i>svarbūs, -ĩ</i>
7. Kóks tās viēšbutis?	<i>naĩjas, -ā</i>
8. Kokiā tā geležinkelio stotis?	<i>sēnas, -ā</i>

III. Составьте предложения, подтверждающие, затем опровергающие приведенные высказывания, используйте прилагательные в качестве именной части составного сказуемого.

Образец: а) *Šitie pastataĩ grāžūs.*
Taĩp, tai grāžūs pastataĩ.
б) *Jõ lengvāsis automobilis naĩjas.*
Nē, jõ lengvāsis automobilis nē naĩjas (nērā naĩjas).

1. Šitie namaĩ modeñnūs. 2. Anās pamiĩklas geraĩ žinomas. 3. Šita parduotuvē didelē. 4. Tās strāipsnis įdomūs. 5. Šitas namũ kvartālas nedidelis, bēt labaĩ jaukūs. 6. Šita troleibūso stotilē nauja.

IV. Составьте предложения, опровергающие приведенные высказывания, употребив прилагательное в качестве именной части составного сказуемого.

Образец: *Šitas tēkstas sunkūs.*
Nē, šitas tēkstas nesunkūs.

1. Šitas tēkstas sunkūs. 2. Tās stālas sēnas. 3. Anā darbinĩkē stropi. 4. Šitas vaĩkas māžas. 5. Tās kambarỹs šviesūs. 6. Šitas atsākyimas teisingas. 7. Tā keliõnē įdomi. 8. Mān šita paskaitā naudinga.

V. Дополните предложения данными справа словами в требуемой форме.

1. — <i>Aĩ tũ ... vākarõ programā?</i>	<i>patėnkintas</i>
— <i>Taĩp, āš labaĩ ... šita programā, āš apskritaĩ viskuõ ... žmogūs.</i>	
2. — <i>Šiañdien jis labaĩ ...</i>	<i>liĩksmas</i>
— <i>Jis apskritaĩ labaĩ ... vaĩkinas.</i>	
3. <i>Tās filmas labaĩ ...</i>	<i>įdomūs</i>
— <i>Mēs vākar mātėme ... filmā peĩ televizijā.</i>	

VI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Šiañdien jis yrā užsiēmęs. Iĩ vākar jis būvo užsiēmęs.*

1. Šiañdien vakarē mēs ēsame užsiēmę. 2. Peĩktą vālandą jis yrā užsiēmęs. 3. Šiañdien popiēt jĩ yrā užsiēmusi.

Образец 2: *Šiañdien jiē nērā užsiēmę. Šiañdien jiē nebūvo užsiēmę.*

1. Vakarē jiē nērā užsiēmę. 2. Ketviřtą vālandą jĩ nērā užsiēmusi. 3. Sep-tiñtą vālandą mēs nēsame užsiēmę.

VII. Прочтите предложения, заполните пропуски прилагательными среднего рода:

а) в положительной и сравнительной степенях:

Образец: *Žiēmą gražũ, bēt vāsarą gražiaũ.*

1. Žiēmą ..., bēt vāsarą ...	<i>grāžūs</i>
2. Mān visuĩ ..., bēt namič ...	<i>gėras</i>
3. Sālėje būvo ..., bēt laukē ...	<i>šviesūs</i>
4. Pavāsarj yrā ..., bēt vāsarą ...	<i>šiltas</i>
5. Mums miškē būvo ..., bēt priē jūros ...	<i>malonūs</i>
6. Rũdenj yrā ..., õ žiēmą ...	<i>šaltas</i>

б) в положительной, сравнительной и превосходной степенях:

Образец: *Mūms čià būvo gēra, teiñ geriaū, ð namiē geriausia.*

1. Koridoriuje būvo ..., auditōrijoje..., ð kiemē... .	<i>šviesūs</i>
<i>šiltas</i>
<i>maloniūs</i>
<i>šaltas</i>
<i>švarūs</i>
<i>gilūs</i>
2. Rūdenj ..., pavāsarij..., ð vāsarij... .	
3. Mūms mokýkoje būvo..., miškē..., ð priē júros... .	
4. Iš rýto būvo ..., diēnā ..., ð vakarē... .	
5. Kiemē būvo..., koridoriuje..., ð klāsėje	
6. Baseinē būvo..., ūpėje..., ð ežerē... .	

VIII. Прочтите и укажите прилагательные сравнительной и превосходной степеней.

1. — Sāulē — geriausias gydytojas.
— Gali būti. Bėt ką darýti, jei naktj susirgai?
2. Mokytoja: Mokiniai, praeitą pamoką aš jums pasakojau, kaip svėikinasi žmonės. Vieni sako: Sveiki! Kiti: Labas! Treti: Kaip gyvenate? Ketvirti: Kaip sėkasi?
Mokinys: Ō aš girdėjau, kád sako iř taip: Ói, kóks blógas óras!
Atsako: Taip, blogėsnio negali būti.

IX. Образуйте от приведенных прилагательных сравнительную и превосходную степени сначала в мужском, затем в женском роде.

Образец 1: *Gėras — gerėsnis — geriausias*
Gerà — gerėsnė — geriausia

(Jáunas, sėnas, blógas, mázas, leñgvas, teisingas, siļpnas, liñksmas, dáznas, naūjas, ilgas)

Образец 2: *Grazūs — grazėsnis — gražiausias*
Graži — grazėsnė — gražiausia

(Įdomūs, drąsūs, stiprūs, sunkūs, patogūs, tamsūs, švarūs, šviesūs, svarbūs, stropūs)

Образец 3: *Aukštas — aukštėsnis — aukščiausias*
Aukštà — aukštėsnė — aukščiausia
Gardūs — gardėsnis — gardžiausias
Gardì — gardėsnė — gardžiausia

(Prāstas, šaltas, šiltas, greitas, tvirtas, ankstūs, kartūs, saldūs)

X. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Aĩ Rimas vyrėsnis už Laimą?*
— *Taip, Rimas vyrėsnis negù Laima.*

1. — Aĩ tavo brólis vyrėsnis už sėserj? 2. — Aĩ jò sesuð jaunėsnė už brólj? 3. — Aĩ jūsų būtas didėsnis už jū? 4. — Aĩ tavo kambarys mažėsnis už jòs? 5. — Aĩ antrāsìs žurnālo numeris įdomėsnis už pirmajj? 6. — Aĩ mūsų nāmas aukštėsnis už jūsų? 7. — Aĩ ši vāsara šiltėsnė už praeitą? 8. — Aĩ Vilnius didėsnis už Kaūną?

XI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Tėvas vyrėsnis už motiną.*
Mótina jaunėsnė už tėvą.

1. Šitas tėkstas lengvėsnis už aną.
2. Tās kėlias trumpėsnis už aną.
3. Klaipėda yrà didėsnis miėstas už Pānevėžj.
4. Šitas uždavinys būvo lengvėsnis už aną.
5. Mūsų nāmas aukštėsnis už aną.

XII. Преобразуйте предложения, ставя прилагательные в превосходной степени.

Образец: *Fizika — mán leñgvas dalýkas.*
Fizika — mán lengviausias dalýkas.

1. Olėgas — māno gėras draūgas. 2. Jūrātė — māno gerà draūgė. 3. Tās laikraštis naūjas. 4. Šita keliōnė būvo ilgà. 5. Tās uždavinys būvo leñgvas. 6. Jis būvo drąsūs žmogūs. 7. Šita savaitė jam būvo sunki. 8. Nėmunas — didelė Tarýbų Lietuvòs ūpė. 9. Vilnius — didelis mūsų respublikos miėstas.

XIII. Составьте предложения, употребив прилагательные в сравнительной степени.

Образец: *Kriaušė iř obuolys (skanūs).*
Kriaušė skanėsnė už óbuolj.

1. Everėstas iř Elbrūsas (*aukštas*). 2. Nėmunas iř Neris (*ilgas*). 3. Mokyklà iř bibliotekà (*didis*). 4. Vilnius iř Kaūnas (*grazūs*). 5. Juodóji iř Báltijos jūra (*šiltas*).

XIV. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kàs mūms būvo įdomù? (kàs laimėš varžýbas)*
Mūms būvo įdomù, kàs laimėš varžýbas.

1. Kàs mán būvo neaišku? (*kàs teiñ atsitiko*). 2. Kàs mokiniai būvo maloni? (*kād mokytojas jam parāšė peñketą*). 3. Kàs būvo smagù Saūliui? (*kād jò komānda laimėjo*). 4. Kàs būvo svarbù? (*kād visi grupėš studentai ateitų į repeticiją*). 5. Kàs būna geriausia? (*kaĩ pats viską pamatai*).

XV. Прочтите предложения, поставьте прилагательные в сравнительной степени по образцу.

Образец: *Šitas nāmas aukštėsnis už mūsų nāmą.*

1. Šitas nāmas (*aukštas*) už mūsų nāmą. 2. Tās tėkstas (*sunkūs*) už aną tėkstą. 3. Māno duktė (*mažà*) už māno brólio dukterj. 4. Tavo žodýnas (*gėras*) už māno žodýnā. 5. Jĩ duktė (*stropūs*) už sūnų.

XVI. Составьте вопросы со словом *negù*.

Образец: *Mūsų būtas mažėsnis už jūsų.*
Aĩ jūsų būtas mažėsnis negù mūsų?

1. Jūsų kambarys šviesėsnis už mūsų. 2. Šitas tėkstas sunkėsnis už aną. 3. Vilnius yrà didėsnis už Kaūną. 4. Tās nāmas aukštėsnis už aną. 5. Mūsų uždavinys sunkėsnis už jūsų.

XVII. Соедините главное предложение с придаточным соответствующим словом (*kuĩ, kadà*).

- Jis klāusē manē,... {
 āš buvaū vākar vakarē.
 āš jī kasdiēn sutinkū.
 āš jī sutikaū priēš 2 dienās.
 āš einū ī institūtā.
 būna vakarē pāskaitos.
- Jis klāusē manē,... {
 jīē dabaī gyvēna.
 āš išvykstū ī Kaūnā.
 mēs einame pasivāikščiōtī.

XVIII. Прочтите предложения, поставьте прилагательные в сравнительной степени.

1. Mūsu gātvēje namaī (*āukštas*) negū anojē. 2. Āš dabaī skaitaū dār (*īdomūs*) knygā ūž anā. 3. Jōs atsākymas (*gēras*) negū jō. 4. Jūsū būtas (*šviesūs*) ūž mūsū. 5. Jī tūri (*māžas*) vaika negū māno sūnūs. 6. Šite studenteī veīēta (*sunkūs*) tēkstā negū aniē. 7. Klaipēda yrā (*sēnas*) miēstas ūž Vilniū.

XIX. Составьте предложения по образцу.

Образец: *Šito mōkinio atsākymas gēras.*
Jō draūgo atsākymas gerēsni.

1. Šitas žemēlapis didelis. 2. Šiañdien māno pōrtfelis sunkūs. 3. Tās laikrodīs sēnas. 4. Anās mokinīs stropūs. 5. Šitas žurnālas īdomūs. 6. Tā gātvē yrā ilgā. 7. Šitas žodīnas naūjas.

XX. Составьте ответы на вопросы, используя прилагательные в сравнительной степени по образцу.

Образец: — *Aī šitas pratimas sunkūs?*
 — *Taiī, jīs yrā sunkūs, bēt aniē pratimai sunkesni.*

1. Aī šitas strāipsnis īdomūs? 2. Aī tās lāiškas ilgas? 3. Aī šitas autobūsas naūjas? 4. Aī šitas miēstas sēnas? 5. Aī šita knyga gerā? 6. Aī šita gātvē ilgā? 7. Aī tā auditōrija šviesi?

XXI. Составьте предложения по образцу.

Образец: *Tō mōkinio rašinīs gēras.*
Tai gerāusias rašinīs.

1. Tā auditōrija didelē. 2. Šitas berniūkas māžas. 3. Tās atsitikimas labaī īdomūs. 4. Šita šeimā didelē. 5. Anā gātvē ilgā. 6. Tās gūdytojas gēgas.

XXII. Переведите на литовский язык.

1. Этот текст еще труднее, чем тот. 2. В вашей группе более интересные студенты, чем в нашей. 3. Твоя тема более интересная, чем моя. 4. Вильнюсский университет — самый старый университет в Советском Союзе. 5. Это упражнение самое трудное. 6. Наша страна богаче любой другой страны, она самая богатая страна в мире. 7. Наша республика больше Советской Латвии. 8. Вильнюс — самый большой город в республике, он больше Каунаса. 9. Самая длинная река в республике Нямунас, но она короче Волги.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Pađavimas apīē mōtinā

(*Afrikiečīū legendā*)

Tai atsitiko seniaī seniaī, taiī seniaī, kād pātys seniāusi žmōnēs tū laikū nebeatsimena.

Tadā, kā didžiōji ī gerōji ūpē Flajā gražindavo seniēsiems žmōnēs jaunystē, Naujōjoje Gvinējoje gyvēno mergāitē, vardū Dandajā. Jī būvo pati gražiausia salōs mergāitē. Niēkas ūž jā geriaū nemokējo nei dainuoti, nei šōkti.

Kaīrtā, kā Dandajā atsisēdo pailsēti pō šōkio, priējo priē jōs senōji Buinachā.

— Tū linksmā ī džiaugiesi gyvēnimu, Dandāja, — tārē Buinachā, — taiī ī reikia, jūk tū esi jaunā ī graži. Bēt nē visa laikā tū tokiā būsi. Āš taiī pāt buvaū jaunā ī graži. Bēgs mētai, ī tāvo taīsūs plaukaī pražiš, jūdosiēs ākys nebeblizgēs, tū būsi tokiā, kā ī āš dabaī: senā ī negraži.

Dandajā linksmaī nusijuokē:

— Bēt jūk mēs tūrime gērajā ūpē Flajā, kuri gāī gražinti jaunystē ī tū taiī pāt naudōjaisi jōs gerumū.

— Taiī, — atsākē Buinachā, — āš jāū nūgyvenaū sāvo aītrajā jaunystē, ō Flajā gražina jaunystē tik vienā kaīrtā.

Dandajā pamio gražiāusias ī dīšāusias salōs jaunuōlis Mankāsis. Netrūkus Dandajā tāpo Mankāsio žmōnā. Dabaī jī jāū nebešōko sāvo draūgiū būryjē. Nebeturējo lai:ō. Nuō rýto iki vākaro výras sū žmōna dirbo laukuosē. Dandajā turējo šešis vaikus. Bēt vyresnieji sūnūs pō sunkiōs ligōs mirē, dū sūnūs žūvo džiunglēse, vienā nusinešē ūpē, ō Dandājai liko tik pāts jauniāusias — Leitūkas. ī Dandajā jī labaī mylējo.

Kaīrtā jōs výras Mankāsis nebegrīžo īš džiungliū. Nuō tō laiko Dandajā liko dirbti laukuosē vienā.

Greītai ī nejučiomis atējo Dandājai senātvē. Juodieji jōs plaukaī pražilo, ākys nebeblizgējo.

„Greī āš eisiū ī Flājos ūpē ī prašýsiū jā gražinti mán jaunystē, — galvōjo Dandajā. — Āš pasakýsiū jāi, kād nelenģvas māno gyvēnimas. Pasakýsiū jāi, jōg nōriū, kād māno sūnūs pamatýtū manē tōkiā, kokiē āš buvaū anksčiāū. Jīs dēr labiaū mylēs jāunā ī grāžijā mōtinā“.

Kā Leitūkuī suējo šešeri mētai, Dandajā ēmē ruōštis ī keliōņē.

— Aī tū īšēni, māma? — nustēbēs klāusē berniūkas. — Ō manēs aī nēimi kartū sū savimi?

— Nē, šī kaīrtā negaliū, sūnēli. Bēt tū lāuk manēs, āš greī grīšiu.

— Āš lāuksiū tavēs pō pālme, māma, labaī lāuksiū.

Sunki būvo keliōnē priē ūpēs: Dandajā ējo peī dýkumā ī tamsiās džiunglēs, jōs kōjos pavaīgo ī ēmē skaudēti. Bēt štai pagaliaū priēš jōs akis sublizgējo didžiūlē ūpē. Dandajā pamažū brido ī vāndenī.

— Ō gerōji ūpē, īsklausýk manē! Pažvelk ī māno žilūs plāukus, ī māno ūžģesusias nuō āšarū akis ī gražink mán jaunystē!

Flājos ūpē staigā sušniokštē, subangāvo, iř aukřtai iřkilo jōs žālios baņgos. Pō minūtēs i kraņtā iřlipo jaunā jaunā gražuōlē.

— Dēkōju tāu, Flāja! Dēkōju jūms, žāliosios baņgos! — suřūko Dandajā. Ji nūmetē lāzda, sū kuriā atējo priē ūpēs, iř lengvai nubēgo i sāvō kāimā.

Priē pālmēs sēdējo Leitūkas.

— Māno sūnaū! Māno sūnaū!

Berņiukas pūolē priē mōtinōs.

— Māma! Māma!

Bēt ģiā jis stābtelējo.

— Aš maniaū, kād ģiā māno mamā...

— Ģiā aš, sūnēli. Ař tū nepažįsti sāvō mamōs?

Leitūkas ģmē balsū veřkti:

— Eik! Aš tavēš nepažįstu! Māno mamā būvo pati gražiāusia pasāulyje. Ji turējo tōkius gražiūs plāukus.

— Neveřk, sūnēli, patikēk, aš tāvo mamā. Gerōji Flājos ūpē gražino mán jaunystē. Ařgi tū nesidžiaugi, kād aš vēl tapaū jaunā?

Bēt sūnūs nenorējo žiūrēti i jā, jis veřkē. Skaudū pasidārē mōtinai, jūk tik dēl sūnaūs norējo ji vēl būti jaunā iř graži.

Iř Dandajā vēl iřģejo teņ, kuř tekējo Flājos ūpē. Vēl diēnā iř nāktj ģjo peř dýkumā iř džiungles. Vēl nuģejo ji aņt ūpēs kraņto iř pamažū ibrido i žāliā vādenj.

— Dēkōju tāu, didžiōji ūpe, ūž gražintā jaunystē, — týliai tārē Dandajā — bēt aš atidūodu tāu jā. Vaiko mēilē brangēsne ūž grōžj iř jaunystē. Ō ūpe, atlēisk mán, vēl padarýk manē tōkiā, kokiā buvaū!

Sujuodāvo Flājos ūpē, sušniokštē, iř pakilo jōs baņgos. Ō kai jōs iřnýko, ūpēs vidurý stovējo senā, žilā mōteris.

— Dēkōju tāu, ūpe! — tārē Dandajā iř pamažū nuģejo i sāvō kāimā.

Kai ji parģejo i sāvō kāimā, jā pasitlko liņksmas Leitūkas:

— Māma! Kaip ilgaī tavēš nemaģiaū!

— Sūnaū, — týliai tārē Dandajā, — māno sūnaū!

Nuō tō laiko Flājos ūpē niķkam nebeģražindavo jaunystēs,

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

afrikiģģiū legendā африканская легенда
ākus nebeģlģģēs glāza перестанут блес-
теть

ji jāū nebeģģoko она больше не танцевала
výras nebeģģiģo муж больше не вернулся
suģģjo řeřeri mētai исполнилось шесть
лет

nustēbģes klāusē с удивлением спросил
subģlģģējo ūpē заблестела река

iřklausyķ manē выслушай меня
užģģesusias akis потухшие глаза
iřkilo baņgos вздулись волны
nūmetē lāzda бросила палку
iřbristi i vādenj войти в воду
ģražintā jaunystē возвращенную моло-
дость
niķkam nebeģģražindavo никому не возвра-
щала

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite padavimā apiē mōtinā.
2. Kokiā řito padavimo prasmē?
3. Kokiū padavimū apiē mōtinā jūs žinote? Papāsakokite juģs,

Диалог

TEĀTRUOSE, MUZIĖJUOSE...

Laima. Rimai, tū skaitai laikrařtj — pažiūrēk, kās rytōj teātruose.

Rimas. Ōperos iř balēto teatrē diēnā J. Juzeliūno balētas „Aņt māriū kraņto“, ō vakarē naujā E. Balsio ōpera „Keliōnē i Tilģę“. Drāmos teatrē diēnā spektaklis vaikāms, vakarē — J. Marcinkēviģģiaus dramā „Mindaugas“, ō rytōj — Žemaitēs „Marti“.

Laima. Ō kās Jaunimo teatrē?

Rimas. Ģiā dieninis spektaklis vaikāms, ō vakarē — Kaūno drāmos teatro gastrōlēs — V. Krėvēs „Šarūnas“.

Laima. Visūs tuōs spektakliūs mēs jāū mātēme. Ō kās kino teātruose?

Rimas. „Lietuvōs“ kino teatrē lietūviřkas filmas „Niķkas nenorējo miřti“. Bēt jūk řitā filmā jāū mātēme.

Laima. Ō kās koncērtū sālēse?

Rimas. Koncērtū sālēse, atrōdo, nērā niķko, kās mūms patiktj.

Laima. Ō kās stadiōnuose? Jūk tū mėģsti spōrtā. Aš iřgi kartū eiģiaū.

Rimas. Nē, stadiōnuose řiaņdien niķko nērā.

Laima. Tai ģāl einame i kokiā nōrs pārodā. Pažiūrēk, kās parodū sālēse. Jūk mēs sū tavimi seniai būvome muziģjuje.

Rimas. Dailēs muziģjuje neseniai atidaryta liāudies meistrū darbū parodā. Ģāl einame teņ?

Laima. Gerai. Reikia susipažinti sū liāudies meistrū darbaīs. Apskritai, mán patiņka liāudies meistrū darbaī.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Kās řiaņdien teatrē?	Что сегодня в театре?
— Kās řiaņdien kino teātruose?	Что сегодня в кинотеатрах?

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

dramā драма
spektākļis, -io спектакль
dieninis, -ė дневной
niķkas никто
miřti, mirřta, mirē умирать
seniai давно

parodā выставка

kōks nōrs какой-нибудь
liāudies meistrū darbaī работы народных
умельцев

ГРАММАТИКА

Местный (предложный) падеж (мн. ч.)

(Viētīninkas)

Местный падеж обозначает место, отвечает на вопрос *kuŗ?* (где?)

— *Kuŗ mōkosi studentei?* — Где учатся студенты?
 — *Universitētuose, institūtuose.* — В университетах, институтах.

— *Kuŗ dirba darbinīkai?* — Где работают рабочие?
 — *Fabrikuosē, gamyķlose.* — На фабриках, заводах.

Употребление существительных в местном падеже

1) Соответственно предложной конструкции с предлогом *в* в русском языке (см. Урок 10).

Именительный падеж кто? что? (kās?)	Местный падеж где? (kuŗ?)	Окончание	Соответствие в русском									
<i>būtas</i>	<i>būtuose</i>	- (i)uose	в	квартирах								
<i>miēstas</i>	<i>miēstuose</i>				городах							
<i>žodýnas</i>	<i>žodýnuose</i>					словарях						
<i>káimas</i>	<i>káimuose</i>						деревнях					
<i>institūtas</i>	<i>institūtuose</i>							институтах				
<i>teātras</i>	<i>teātruose</i>								театрах			
<i>universitētas</i>	<i>universitētuose</i>									университетах		
<i>viēšbutis</i>	<i>viēšbučiuose</i>										гостиницах	
<i>muziējus</i>	<i>muziējuose</i>											музеях
<i>koridorius</i>	<i>koridoriuose</i>											
<i>mokyklā</i>	<i>mokyķlose</i>	школах										
<i>laboratōrija</i>	<i>laboratōrijose</i>		лабораториях									
<i>auditōrija</i>	<i>auditōrijose</i>			аудиториях								
<i>bibliotēka</i>	<i>bibliotēkose</i>				библиотеках							
<i>poliklinika</i>	<i>poliklinikose</i>					поликлиниках						
<i>sanatōrija</i>	<i>sanatōrijose</i>						санаториях					
<i>šeimā</i>	<i>šeimosē</i>							семьях				
<i>klāsē</i>	<i>klāsēsē</i>								классах			
<i>sālē</i>	<i>sālēsē</i>									залах		
<i>ligōninē</i>	<i>ligōninēsē</i>										больницах	
<i>kavinē</i>	<i>kavinēsē</i>	кафе										
<i>šalis</i>	<i>šalysē</i>		странах									
<i>sēdēti suoluosē</i> сидеть за партами				-ose								
				-ēse								
				-yse								

2) Соответственно предложной конструкции с предлогом *на* в русском языке.

Именительный падеж кто? что? (kās?)	Местный падеж где? (kuŗ?)	Окончание	Соответствие в русском									
<i>fābricas</i>	<i>fabrikuosē</i>	- (i)uose	на	фабриках								
<i>vakaraī</i>	<i>vakaruosē</i>				западе							
<i>rytai</i>	<i>rytuosē</i>					востоке						
<i>stadiōnas</i>	<i>stadiōnuose</i>						стадионах					
<i>egzāminas</i>	<i>egzāminuose</i>							экзаменах				
<i>pranešimas</i>	<i>pranešimuose</i>								докладах			
<i>koncērtas</i>	<i>koncērtuose</i>									концертах		
<i>spektākļis</i>	<i>spektākļiuose</i>										спектаклях	
<i>piētūs</i>	<i>piētuosē</i>											юге
<i>ekskūrsija</i>	<i>ekskūrsijose</i>											
<i>gamyķlā</i>	<i>gamyķlose</i>	заводах										
<i>paskaitā</i>	<i>paskaitosē</i>		лекциях									
<i>pamokā</i>	<i>pamokosē</i>			уроках								
<i>parodā</i>	<i>parodosē</i>				выставках							
<i>vyšniā</i>	<i>vyšniosē</i>					вишнях						
<i>aikštē</i>	<i>aikštēsē</i>						площадях					
<i>gātvē</i>	<i>gātvēsē</i>							улицах				
<i>stotēlē</i>	<i>stotēlēse</i>								остановках			
<i>stotis</i>	<i>stotysē</i>									вокзалах		
											-ose	
		-ēse										
		-yse										

Местный падеж указательных местоимений

šitas (šis), tās, anās

Именительный падеж	šitie, šitos (šič,šičs); tie, tōs; anie, anōs			
Местный падеж	šituose	(šiuosē)	tuosē	anuosē
	šitose	(šiosē)	tosē	anosē

Местный падеж прилагательных

Именительный падеж	gēras, gerà, gražūs, graži, vakarinis, vakarinė		
Местный падеж	geruose gerosė	gražiuosė gražiosė	vakariniuose vakarinėse

Примечание. Окончания местоименных прилагательных, как и в других падежах, двойные: *gerūsiuose, gerūsiose, gražūsiosiose, gražiosiosiose; didžiūsiuose, didžiūsiuose* (напр., *didžiūsiuose rūmuose* — в большом дворце). См. Уроки 26 и 28.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы, используя существительные в местном падеже множественного числа.

Образец: *Studeñtai gyvena bendrābučiuose.*

- Kuř gyvena studeñtai?... *Bendrābučiai, privātūs būtai.*
- Kuř dirba dėstytojai?... *Universitėtai, institūtai, tėchnikumai.*
- Kuř mōkosi studeñtai?... *Institūtai, universitėtai.*
- Kuř dirba darbininkai?... *Gamyklos, fabrikai, įmonės.*
- Kuř mōkosi moksleiviai?... *Vidurinės mokyklos, tėchnikumai, profesinės tėchnikos mokyklos.*
- Kuř buvo turistai?... *Muziejai, teātrai, pārodos, naujosios statybos, naujieji mikrorajonai.*
- Kuř dirba kolūkiėčiai?... *Kolūkiai, fėrmos, laukai.*
- Kuř buvo studeñtai?... *Pāskaitos, seminārai, laboratorijos.*
- Kuř buvo moksleiviai?... *Pāmokos, prāktikos darbai.*
- Kuř dirba gydytojai?... *Poliklinikos, ligōninės, mokyklos.*

II. Дополните диалоги.

Образец: — *Kuř buvo turistai?*

- ...?
— Turistai buvo muziejuose.
- ...?
— Darbininkai dirba gamyklose iř fabrikuosė.
- ...?
— Moksleiviai mōkosi tėchnikumuose, vidurinėse iř profesinėse tėchnikos mokyklose.
- ...?
— Dėstytojai dirba institutuose, universitetuose, tėchnikumuose.
- ...?
— Studeñtai gyvena bendrābučiuose, privačiuosė būtuose,
- ...?
— Kolūkiėčiai dirba kolūkiuose,

- ...?
— Studeñtai mōkosi universitetuose, institutuose, konservatoriuose iř kitosė aukštiosiose mokyklose.
- ...?
— Šiā savaitę Vilniaus teātruose būs įdomiū spektaklių.
- ...?
— Kitā savaitę kino teātruose būs kino festivalis.

III. Ответьте на вопросы отрицательно по образцу.

Образец: — *Ař turistai buvo muziejuose? (teātrai).*
— *Nė, jiė buvo tik teātruose.*

- *Ař jiė buvo parodosė? (muziejai).*
- *Ař tū buvai paskaitosė? (seminārai).*
- *Ař jis būna semināruose? (pāskaitos).*
- *Ař mokiniai buvo pamokosė? (praktikumai).*
- *Ař jūs būvotė prācitā savaitę koncertuose? (teātrai).*

IV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Pāskaitos. — Kuř buvo Rimas? — Paskaitosė.*

- Universitėtai. — *Kuř dirba dėstytojai?*
- Mokyklos. — *Kuř dirba mōkytojai?*
- Kolūkiai. — *Kuř dirba kolūkiėčiai?*
- Kino teātrai. — *Kuř vyksta kino festivaliai?*
- Muziejai. — *Kuř buvo turistai?*
- Pārodos. — *Kuř jūs būvotė?*
- Seminārai. — *Kuř jiė dažnai būna?*
- Koncertai. — *Kuř tū buvai prāėjusią savaitę kelis vākarus?*

V. Прочтите вопросы и ответы. Обратите внимание на интонацию предложения и объясните зависимость ответа от интонации вопроса.

— Ař studeñtai buvo paskaitosė?	— Ař darbininkai dirba gamyklose iř fabrikuosė?
— Taip, paskaitosė.	— Taip, gamyklose iř fabrikuosė.
— Ař studeñtai buvo paskaitosė?	— Ař darbininkai dirba gamyklose iř fabrikuosė?
— Taip, buvo.	— Taip, dirba.
— Ař studeñtai buvo paskaitosė?	— Ař darbininkai dirba gamyklose iř fabrikuosė?
— Taip, studeñtai.	— Taip, darbininkai.

VI. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Ař yrā tuosė miėstuose parkų?*
— *Taip, tuosė miėstuose yrā parkų.*

- *Ař yrā jūsų kambariuosė knygų spintų?*
- *Ař yrā šiosė splintose žodynų?*
- *Ař yrā tosė lentynose vadovėlių?*
- *Ař yrā spintų jūsų virtuvėse?*
- *Ař būs rytėj pāskaitos aukštiosiose mokyklose?*
- *Ař yrā liftai šiuosė namuosė?*
- *Ař būs šiañdien pāmokos mokyklose?*

VII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Kai aš atostogavau Palangojė, ljo bevėik kiekvieną dieną. Kadā ljo bevėik kiekvieną dieną?*

1. Kai baigiaū universitetą, grįžau dirbti į savo tėviškę. 2. Kai aplaūkėme Vilniaus senamiestį, tadą važiavome autobusų susipažinti su naujaisiu mikrorajonu. 3. Kai jis mokėsi universitetė, dažnai ėjo į respublikinę bibliotėką. 4. Kai mokėsi politėchnikos institutė, brėlis kiekvieną vakarą dirbo bibliotėkoje. 5. Kai susipažino su miestu, turistai grįžo į viešbutį. 6. Kai mės nuvėkome į Vilnių, mūs pasitiko universitetė studentai.

VIII. Ответьте на вопросы. Ответ составьте с учетом интонации вопросительного предложения.

1. — Aĩ moksleiviai buvo pamokosė?	2. — Aĩ kolūkiėčiai dirba kolūkiuose?
— Aĩ moksleiviai buvo pamokosė?	— Aĩ kolūkiėčiai dirba kolūkiuose?
— Aĩ moksleiviai buvo pamokosė?	— Aĩ kolūkiėčiai dirba kolūkiuose?

IX. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Kuĩ tũ buvoĩ? — Šituose kaimuose.*

1. — *Kuĩ jũs bũvotė? (Šitie miėstai).*
2. — *Kuĩ tũ vakar buvoĩ? (Aniė miškaĩ).*
3. — *Kuĩ studentai gyvėna? (Šitie bendrėbučiai).*
4. — *Kuĩ gyvėna tėvo draugai? (Aniė namai).*

X. a) Ответьте на вопросы по образцу. Обратите внимание на составное именное сказуемое, образованное из глагола и существительного.

Образец: — *Kàs tiė vaikai yra? — Mokinys. Tiė vaikai yra mokiniai.*

1. — *Kàs tãmsta ėsate? — Darbiniėkas.* 2. — *Kàs šitos merginos yra? — Mėkytoja.* 3. — *Kàs tiė vaikai yra? — Studentas.* 4. — *Ō kàs šiė merginos yra? — Studentė.* 5. — *Kàs tãmsta ėsate? — Mėkytojas.* 6. — *Kàs jėds yra? — Dėstytoja.* 7. — *Kàs tiė vėrai yra? — Trėktoriėnkas.*

b) Ответьте на данные выше вопросы в прошедшем однократном времени.

Образец: — *Kàs jiė buvo? — Jiė buvo mokiniai.*

v) Ответьте на те же вопросы в будущем времени.

Образец: — *Kàs jiė bũs? — Jiė bũs mokiniai.*

XI. Переведите на литовский язык.

Где ты был на прошлой неделе? Я на прошлой неделе был в театрах. Где работают преподаватели? Они работают в институтах, университетах и в других высших школах. Где работают колхозники? Они работают в колхозах. Где работают рабочие? Они работают на заводах и фабриках. Где учатся студенты и школьники? Студенты учатся в университетах, институтах, в консерваториях и других высших школах, а школьники учатся в средних школах и профтехучилищах. Где живут твои друзья? Они живут в этих домах.

XII. Составьте ответы на вопросы со словом *kĩl* (пока).

Образец: — *Kiek laiko tũ bũsi ėia? (Aĩ ateisiu).*
— *Aĩ bũsiu ėia, kĩl tũ ateisi.*

1. Kadà mės dažnai susitiksimė? (*Aĩ bũsiu ėia*). 2. Kiek laiko tàs studentas neiėėjo iš laboratorijos? (*Nėbaigė darbė*). 3. Kiek laiko ekskursantai laũks ėia? (*Prasidė ekskursija*). 4. Kiek laiko draũgas tavėds laukė? (*Aĩ grįžau*). 5. Kiek laiko studentai sėdėjo auditorijoje? (*Atėjo dėstytojas*).

XIII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений условия по образцу. Обратите внимание на употребление сослагательного наклонения.

Образец: — *Aĩ tũ padėtum mán atlikti tã pratimã? (aĩ suprãsciau).*
— *Aĩ tãu padėčiau atlikti tã pratimã, jei suprãsciau.*

1. Aĩ tũ atsinėstum rytėj savo vadovėlj? (*bũtũ lietũviũ kalbėds pratỹbos*). 2. Aĩ jũs galėtumėte bũti tojė paskaitojė? (*tuė metũ nebũtũ susirinkimo*). 3. Aĩ tũ mokėtum jãm lietũviškai atsakyti? (*bũtũ nesunkũs klãusimas*). 4. Aĩ reikėtũ balsuoti? (*klãusimas bũtũ svarbũs*). 5. Aĩ tũ atciutum rytėj pàs mũs? (*nebũtũ paskaitėds*).

XIV. Составьте сложные предложения с союзом *jei*.

Образец: — *Aĩ tũ ateisi šiañdien pàs manė? (turėti laiko).*
— *Aĩ mielaĩ ateičiau pàs tavė, jei turėčiau laiko.*

1. Aĩ tũ eisi šiañdien pàs savo draũgã? (*galėti*).
2. Aĩ tũ eisi šiañdien į kinã? (*neiti į futbolã*).
3. Aĩ ateis sesuė kartũ su tavimi? (*bũti namiė*).
4. Aĩ jũs greit važiuosite namė? (*neiti į parduotũvė*).
5. Aĩ jũs ateisite sekmãdienį pàs manė? (*neiti slidinėti*).

XV. Глаголы в скобках поставьте в изъявительном или сослагательном наклонении.

1. Láiima sãkė Jũrãtei, kãd jĩ (*norėti*) nupiĩkti Rimui dėvanã. 2. Láiima paprãšė Jũrãtė, kãd (*padėti*) jãi nupiĩkti Rimui dėvanã. 3. Gýdytojas sãkė Rimui, kãd jãm (*bũti*) gripas. 4. Láiima prãšė Rimã, kãd jis (*nupiĩkti*) bilietã į kinã. 5. Rimas sãkė, kãd jiė (*paskaĩbinti*) Láiimai. 6. Jũrãtė prãšė, kãd Láiima (*paskaĩbinti*) jãi. 7. Sesuė laisėkė parãšė, kãd vãsarã (*atvaĩiuoti*) į Vilnių. 8. Sesuė prãšė, kãd Jũrãtė su Láiima (*atvaĩiuoti*) vãsarã pàs jã. 9. Rimas sãkė, kãd jis (*vaĩiuoti*) į Sibirã su statybininkais. 10. Rimas norėjo, kãd Olėgas (*vaĩiuoti*) kartũ su juė į BAM-ã.

XVI. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Knygã, kuriã jũs dãvėte, mán patiko.*

1. *Kuri knygã tãu patiko? (kuriã jũs dãvėte).* 2. *Kuri sãlė yra didelė iĩ erdvi? (kuriojė mės klaũsome paskaitĩ).* 3. *Kuri gãtvė yra ilgã iĩ plati? (kuriojė mės gyvėname).* 4. *Kuri klãsė yra šviesi iĩ jauki? (kuriojė mės mėkomė).* 5. *Kuriã K. Sajėds pjėšė tũ mateĩ teatrė? (kuriã jis neseniaĩ parãšė).*

XVII. Переведите на литовский язык (не забудьте, что в данных случаях *na* *ходиться* и *являться* соответствуют литовскому глаголу *bũti*).

1. — Где вы находитесь? — Я нахожусь в гостях. 2. — Где сейчас находятся школьники? — Они находятся в школах. 3. — Где сейчас находятся рабочие? — Рабочие сейчас находятся на заводах и фабриках. 4. — Где сейчас находятся студенты? — Они находятся на лекциях и семинарах. 5. Кем вы являетесь и где учитесь? — Мы являемся учениками и учимся в школах. 6. — Кем являются твои друзья и где работают? — Они являются рабочими и работают на заводах и фабриках. 7. — Где ты был вчера? — Я был в этих лесах. 8. — Кем они являются? — Они — студенты. 9. — Были вы вчера на лекциях? — Да, мы вчера были на всех лекциях. 10. — Где происходил кинофестиваль? — Кинофестиваль происходил в кинотеатрах. 11. — Где ты был на прошлой неделе? — Я был в гостях. 12. — Были они на выставках? — Да, они были на всех выставках.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Tarýbų Lietuvos gamtą

Respublika pagal teritorijos dydį Tarýbų Sąjungoje užima vienoliktą vietą. Iš rytų į vakarus yra 350 kilometrų, o iš pietų į šiaurę 270 kilometrų. Plotas 65 tūkstančiai kvadratinų kilometrų.

Nedidelė Tarýbų Lietuvos respublika. Bėt kokią įvairi jos gamtą! Įdomu pakeliuoti pō respublikos teritoriją ir susipažinti sū jos kraštovaizdžiu.

Paviššius respublikoje nevienodas. Piėtvakarių Lietuvojė, taip pat siaurinėje jos dalyjė paviššius lygėsnis. Teñ daugiausia lėgumos, kurios yra dirbami laukai arba āuga miškai.

Tačiau kai kurios respublikos vietose paviššius nelėgus. Ypač Rytų Lietuvojė ir Žemaičių aukštumojė, kuri yra Vakarų Lietuvojė. Bėt tai tik maži kalnėliai, daugiausia kalvos. Tosė vietose daugiausia yra dirbami laukai, vietomis āuga miškai.

Nōrs lietūviai vienojė dainojė dainuoja, kād „kalnai aīt kalnū, o aīt tū kalnū kalnai ir maži kalnėliai“, tačiau aukštū kalnū, kōkius mātome kitosė respublikose, čiā nerā. Aukščiausias kalnas siekia tik kelis šimtū metrū.

Respublikoje palėginti nemāza miškū. Jū yra apie trečdalį visos teritorijos. Grāžūs ir įvairūs Lietuvos miškai. Miškuosė āuga lapuėėių ir spygliuėėių mēdžiū. Respublikos pietuosė ir rytuosė daūg pušėnū, o vakaruosė ir piėtryčiuose daugiausia lapuėėiai mēdžiai.

Respublikos miškuosė daūg įvairiū žvėriū ir paūkščėių. Gražū pasiklausyti, kaip paūkščėiai čiūlba įvairiais balsais pavāsarij ir vāsara. Tačiau respublikos miškuosė gražū nē tik pavāsarij ir vāsara, juosė malonū rūdenj ir žiėma.

Tarýbų Lietuvos teritorijoje yra apie 4000 ežerū. Jiė labai puėšia respublikos kraštovaizdį. Jū daugiausia Rytū Lietuvojė. Ignalinos, Zarasū, Molėtū rajonai — tikras ežerū krāstas. Teñ pātys gražiausi ežerai. Nemāza jū ir pietuosė. Ežeruosė veisiasi įvairiū žuvū. Ežerus mėgsta žvejai

mėgėjai. Tačiau priė ežerū dažnai gali sutikti poilsiautojū, turistū. Gražiosė ežerū pakrāntėse turistai pasistāto palapinės ir poilsiauja. Ypač gražū priė ežerū vāsara. Saulėtā diėnā ežerū vanduo skaidrūs, gėra juosė pasimāudyti, vāltimi paplaukyti. Žvejai mėgėjai mėgsta ežerus ir žiėmā. Tadā ežeruosė aīt lėdo dažnai pamatysi nē vienā meškiėiojā. Tai poledinės žūklės mėgėjai.

Kitōkia yra Pietū Lietuvā. Čiā daūg smėlynū. Tuosė smėlynuose āuga pušys, o pušėnuose daūg grėbū. Ypač žmōnės mėgsta baravykūs. Niėkur kitur respublikoje nerā tiek daūg baravykū, kaip Varėnos miškuosė. Rūdenj teñ pilni miškai grybāutojū. Čiā grybāuja nē tik vietiniai gyvėntojai, bėt atvažiuoja žmoniū grybāuti iš visos respublikos.

Daūg grōžio Lietuvos gamtai teikia ūpės. Jū palėginti yra nemāza. Iš viso respublikoje yra apie 8000 ūpiū ir upėliū. Didžiausia ūpė — Nėmunas. Mažėsnė ūž jā yra Neris. Daūg ūpiū įteka į Nėmunā, o Nėmunas sāvo vādenis nēša į Kuřšiū mariās, iš čiā vanduo pateika į Bāltijos jūrā. Nėmunas priė Kaūno ūžtvenktas. Teñ pastatyta Nėmuno hidroelektrinė. Priė hidroelektrinės tėvuliuoja Kaūno mārios.

Grāžūs ūpiū krantai. Ypač gražū ūpiū slėniuose, o slėniai daūg kuř yra lėgios pėevos. Ypač grāžios pėevos teñ, kuř Nėmunas įteka į Kuřšiū mariās. Labai grāžūs ūpiū skaīrdžiai. Skaīrdžiuose daūg kuř āuga miškai.

Taigi graži Lietuvos gamtā. Sunkū tā grōžj žōdžiais nusakyti. Ji labiaū gālima suprāsti tadā, kai pāts pakeliāuji pō respublikos miškūs ir laukūs, pavāikščėioji ūpiū pakrāntėmis, aplankaī ežerus, ežeruosė pasimāudai, ūžkopi į kālnus, pasižiūri į kraštovaizdį nuō kālno. Tadā tikrai pamatai, kād graži Lietuvos gamtā.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

dirbamas laukas	обрабатываемое поле	Nėmunas priė Kaūno ūžtvenktas	Нямунас у Каунаса перекрыт
vāltimi paplaukyti	покататься на лодке	Kuřšiū mārios	Куршский залив
poledinė žūklė	подледная ловля рыбы	užkōpti į kālnus	подняться в горы
teikti daūg grōžio	придавать много красоты		

ЗАДАНИЯ ПО ТЕКСТУ

1. Kā sužinōjote apie Tarýbų Lietuvos gamtā?
2. Papāsakokite apie sāvo gimtojo krāsto gamtā.

УРОК 33

Диалог

Rimas. Olėgai, labā dienā! Kuř tū buvai vakar? Aš norėjau tavė pakviėsti pās savė, skaībinau tāu visā vakarā. Kadāngi tavė nebūvo, negalėjau pasikalbėti.

Olegas. Aš vėlai grįžau, buvau pàs draugą.

Rimas. Gál pàs mūsų aspirántą?

Olegas. Nè, jis mókosi parengiamuósiuose kúrsuose. Jis yrà mào draugo, kuris gyvèna kartù bendràbutyje, brólis.

Rimas. Af jau seniai jis Vilniuje?

Olegas. Nè, dár tik kèletas mènesiù, bèt jau apsirpàto, daùg kà Vilniuje pamàtè, daùg kuř pabùvo. Jis dómisi architektùrà. Tai búsimoji jò specialybè. Vákar jis mums ródè skaidrès, mātème gražiù architektùros paminklù.

Rimas. Af jis pàts dārè?

Olegas. Nè, dàlj pířko, dàlj jàm padovanójo jò draugas, taip pàt búsimàsis architektas. Dár mès žiūrèjome labai puikiùs núotraukù albumùs: „Vilnius“, „Tarybù Lietuvà“, „Neringà“, „Drúskininkai“, „Tràkai“, „Kaùnas“. Mán visi albumai patiko, bèt labiausiai patiko núotraukù albumas apie Trakùs. Af tù buvai kadà Trakuose?

Rimas. Kuřgi nebùsi, buvau. Bèt i Trakùs visadà mielaì važiùoju. Teñ gràžùs ežerai, pilis. Ypaç Láima mægsta Trakùs. Gál kadà važiùojame kartù?

Olegas. Gerai, àš nóriu nuvažiùoti i Trakùs.

Rimas. Malonù! Kadà nórs važiùosime. Tàd kaip šiañdien? Af ateisi pàs manè? Aš turiù daùg skaidriù iř núotraukù iř įdomesniù respùblikos viètù, gamtòs vaizdù. Núotraukas àš pàts dariaù. Ateik, paródysiu! Kai kuriàs núotraukas galèsiu iř táu padovanóti.

Olegas. Àçiù! Bùtinaì ateisiu.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

parengiamàsis, -òji подготавливательный
kaimýnas сосед
apsirpàsti, apsirpàita, apsirpàto свыкаться, свыкнуться
fakultètas факультет
kèletas несколько
architektùrà архитектура
specialybè специальность
pamiñklas памятник

mielaì с удовольствием
architektas архитектор
bùsimas, -à будущий

kèletas mènesiù несколько месяцев
kai kuriè некоторые
gamtòs vaizdas пейзаж

ТЕКСТ

VISADÀ LÁUKIAME PRATÝBÙ

– Šiañdien pratýbù nebùs! – sàko kažkàs iř grupès.

Bèt mès nètikime, visi supràntame, kàd jis juokàuja. Todèl láukiame lietùviù kalbòs dèstytojo iř pratýbù.

Añt suolù užrašù sàsiuviniai, lietùviù kalbòs vadovèliai.

Laikrodìs ródò devýnias. Lýgiai deviñtà vàlandà pratýbù pradžià. Mókysimès lietùviù kalbòs. Štai ateina mūsų dèstytojas.

Kokià šiòs dienòs pratýbù temà? Mès pratýbù temà jau žinome, nè reñgèmès pratýboms.

Pràdedame nuò gramàtikos. Dàrome daùg pratimù. Dèstytojas kalba lietùviškai. ~~Mès dár~~ nè viskà supràntame. Dažnai klàusiamo dèstytojà, pràšome jì pakartóti.

Paskuì dèstytojas sàko: „Paskaitýkite iř iřveřskite!“ . Tèkstas nežinomas. Tiesà, jis neilgas, bèt nè visi žòdžiai žinomi. Kai skaitome, nè viskà supràntame. Kuř yrà mào žodynas? Aš ieškau jò ... Pasiròdo, kàd čià neturiù, palikaù namiè. Tai mào mào draugas Jònas. Jis pasiima pòrtfelj iř kažkò ieško. Iř pòrtfelio ima knýgà. Gál vadovèlj? Ò gál žodynà mán duòs? „Iñk, – sàko jis, – sù žodynù galèsi tiksliai iřveřsti“. Jònas mán visadà pàdeda. Aš sakaù jàm: „Àçiù!“ . Bèt Jònas negiřdi. Jis užsièmès, atlièka užduotj.

Visi baigiame mums skirtas užduotis, iřveřçiame tèkstà. Tadà patikriname dár kařtà. Paskuì výksta pòkalbis. Kalbame mès, kalba dèstytojas. Jis papàsakoja mums apie kelionè pò respùblikà. Dèstytojas labai įdomiai pàsakoja.

Pratýbos baigiiasi, bèt mès dár kalbamès lietùviškai, dalijamès įspùdžiais. Ò įspùdžiù iř šiù pratýbù daùg. Dabař láuksime kitù pratýbù. Lietùviù kalbòs pratýbù mès visadà láukiame.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

užduotis задание
pratýbos занятия
juokàuti, -àuja, -àvo шутить
pradžià начало

kartóti, -òja, -òjo повторять
tikrinti, -a, -o проверять
užrašù sàsiuvinis тетрадь для записей
reñgtis pratýboms готовиться к занятиям

ГРАММАТИКА

– Iř kò jùs gáunate laiškù?	– От кого вы получаете письма?
– Iř sàvo draugù iř pažįstamù.	– От своих друзей и знакомых.

Родительный падеж множественного числа

(Kilminiñkas)

Именительный	Родительный	Окончание
draūgas	draugū	} -(i)ų
svēčias	svečiū	
gūdytojas	gūdytojų	
brōlis	brōlių	
kambarys	kambarių	
sūnūs	sūnū	
muziėjus	muziejų	
akmuo	akmenū	
* * *		
knygā	knūgų	
vyšniā	vūšnių	
auditōrija	auditōrijų	
studeñtė	studeñčių	
mōteris	mōterų	
akis	akių	

Запомните:

1. Все склоняемые части речи в родительном падеже множественного числа имеют окончание **-(i)ų**. Это окончание может быть после твердого или после мягкого согласного (конца основы): *draugų, brolių*. Мягкость или твердость окончания в родительном падеже можно определить по именительному: если в именительном падеже оно твердое, то в родительном тоже твердое (*sūnūs — sūnū, dainā — dainū*), а если в именительном мягкое, то и в родительном мягкое (*brōlis — brōlių, svēčias — svečiū, vyšniā — vūšnių, sālė — sālių, akis — akių*). Исключение составляют некоторые существительные III склонения, напр.: *debesis — debesų, ausis — ausų, žąsis — žąsų, pušis — pušų*. Обратите внимание, что мягкие **d, t** перед **ų** чередуются с **č, dž** (*mėdis — mėdžių, studeñtė — studeñčių, dėdė — dėdžių, tėtė — tėčių*).

2. Обратите внимание, что слова *žmogūs, mėnuo* в родительном падеже перед окончанием имеют мягкий согласный (*žmonių, mėnesių*), а *duktė* — твердый (*dukterų*, как и *seserų*).

Употребление родительного падежа*

Родительный с глаголами в отрицательной форме

(Nėiginio kilminiñkas)

— Af tū turi tuos strāipsnius?	— Есть ли у тебя эти статьи?
— Nė, aš neturiū tų strāipsnių.	— Нет, у меня нет этих статей.

ką?	kō?
Jis rāšo laiškus.	Jis nerāšo laiškų.
Ji skaīto knygās.	Jis neskaīto knūgų.
Jis māto juōs.	Aš nemataū jū.
Mēs mātēme tuos spektakliūs.	Jiė nemātė tų spektaklių.

Родительный в функции несогласованного определения

(Nedėrinamojo pažyminio kilminiñkas)

Lietūvių kalbā	Литовский язык
Rūsuų kalbā	Русский язык
Tarūbų Sąjunga	Советский Союз
Tarūbų Lietuvā	Советская Литва
Jū duktė	Их дочь
Jūsų brōlis	Ваш брат
Mūsų vaikai	Наши дети

Родительный части

(Daliēs kilminiñkas)

— Skanių pietų!	— Вкусного обеда!
— Ačiū!	— Спасибо!

— Duokite mán ką nors pietų!	— Дайте что-нибудь мне на обед!
— Prāšom šaltibarščių iř būlių.	— Пожалуйста холодный борщ и картошку.

Vakar pās mūs buvo svečių.	Вчера у нас были гости.
Aš turiū pinigų.	У меня есть деньги.
Brōlis turi vaikų.	У брата есть дети.

* Об употреблении родительного падежа в единственном числе см. Уроки 16, 17.

Количественный родительный
(Kièkio kilminiñkas)

Āš turiù daūg tokiū žurnālų. У меня есть много таких журналов. Jis turi mažaī knygų. У него мало книг.			
daūg mažaī kēletas kilogrāmas mètras maišas	kogo? чего? (kõ?)	Āš turiù daūg knygų. У меня много книг. Jiè turi mažaī kambariū. У них мало комнат. Atėjo kēletas vaikų. Пришли несколько детей. Jis piško kilogrāmą bulvių. Он купил килограмм картофеля. Mums atvežè mètrą malkų. Нам привезли метр дров. Čià maišas obuoliū. Здесь мешок яблок.	У меня много книг. У них мало комнат. Пришли несколько детей. Он купил килограмм картофеля. Нам привезли метр дров. Здесь мешок яблок.

Родительный предложный
(Kilminiñkas sù prièlinksniais)

Aūt sienų kabo pavėikslai. Priè dūrų stóvi spinta.	На стенах висят картины. У двери стоит шкаф.
Jis ateis pò šveñčių. Pò Naujųjų mėtų pradėsime kitą semėstrą.	Он придет после праздника. После Нового года начнем второй семестр.

Родительный прилагательных
(Būdvardžių kilminiñkas)

Именительный какие? (kokiè?)	Родительный каких? (kokių?)	Окончание
gerl grāžūs mediniai	baīdai	gerų gražių medinių
gėros grāžios medinės	spintos	
	baīdų	
	spintų	

Обратите внимание, что у прилагательных *grāžūs, medinis* согласный перед окончанием мягкий (*grāžiū, medinių*).

dideli didelės	} — didelių
-------------------	-------------

Не забудьте, что окончания местоименных прилагательных двойные: *gerų jų, gražių jų, didžių jų*. См. Уроки 26 и 28.

Родительный указательных местоимений
(Parodomųjų įvardžių kilminiñkas)

Именительный которые? (kuriè?)	Родительный которых? (kurių?)
Šitie (šiè) tiè aniè	studeñtai
šitos (šiõs) tõs anõs	studeñtės
šitų (šių) tų anų	studeñtų studeñčių

Местоименно savęs
([vardis savęs])

Возвратное местоименно *savęs* (себя) в литовском языке, как и в русском, не имеет именительного падежа. В остальных падежах склоняется как местоименно *tù*. Местоименно *savęs* в предложении служит дополнением.

V. — K. savęs N. sáu G. savè Į. savimi Vt. savyjè
--

Pradėk skaičiuoti nuò savęs.
 Pasiimk iř sáu obuolį.
 Jis pakvietè mūs pàs savè.
 Ji daūg pàsakojo apiè savè.

Начинай считать от себя.
 Возьми яблоко и для себя.
 Он пригласил нас к себе.
 Она много рассказывала о себе.

Pasiimk sù savimi raketès.

Возьмите с собой ракетки.

Словосочетания с местоимением *savęs*

Reikia mylėti ne tik <i>savė</i> .	Надо любить не только себя.
Nesigailėti <i>savęs</i> .	Не жалеть себя.
Negalvokite tik apie <i>savė</i> .	Не думайте только о себе.
Nerasti <i>sau</i> vietos.	Не находить себе места.
Pajusti jėgą <i>savyje</i> .	Почувствовать силу в себе.
Duoti <i>sau</i> žodį.	Дать себе слово.
Būti <i>savimi</i> .	Быть самим собой.

Обратите внимание, что в отдельных случаях возвратное местоимение в литовском и русском языках употребляется различно.

Aĩ ji yra (savo) kambarijė?	Она находится у себя в комнате?
Kaip jūs jaučiatės?	Как вы себя чувствуете?
Taip nereikia elgtis.	Не надо так вести себя.

Употребление союзов *nės, kadangi* в сложном предложении

Åš vėlai grįžau, nės buvau pàs draugą.	Я поздно вернулся, так как был у товарища.
Kadangi tavęs nebùvo, mės negalėjome baigti tò dárbo.	Так как тебя не было, мы не смогли закончить эту работу.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы отрицательно, используя родительный падеж множественного числа.

Образец 1: — *Aĩ daug gamyklų yra šitame mikrorajone?*
— *Nė, čia iš viso nėra gamyklų.*

1. — *Aĩ daug viešbučių čia yra?* 2. — *Aĩ daug muziejų ten yra?*
3. — *Aĩ daug fabrikų miesto centre?* 4. — *Aĩ daug laboratorijų šitame mieste?* 5. — *Aĩ daug bendrabučių čia yra?*

Образец 2: — *Aĩ būs čia bibliotekà?*
— *Nė, čia bibliotekų iš viso nebūs.*

1. — *Aĩ būs čia stadionas?* 2. — *Aĩ būs čia mokyklà?* 3. — *Aĩ būs ten sanatorija?* 4. — *Aĩ būs čia laboratorija?* 5. — *Aĩ būs čia poliklinika?*

II. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Jis turi gerą draugą.*
Jis turi gerų draugų.

1. *Mēs turime gerą dėstytoją.* 2. *Vakar pàs mūs buvo svėčias.* 3. *Ji gavo dovaną iš savo draugės.* 4. *Aš turiu gražią nuotrauką.* 5. *Mūsų gatvėje yra parduotuvė.* 6. *Šitame aukštė yra laboratorija.* 7. *Mūsų universitetas turi gerą bendrabutį.*

Образец 2: *Šitos knygos yra mano draugo.*
Šitos knygos yra mano draugų.

1. *Šitie vadovėliai yra mūsų dėstytojo.* 2. *Tiė žodynai yra mūsų aspiranto.* 3. *Kambarys į kairę yra šitos mergaitės.* 4. *Šitos nuotraukos yra mano draugės.* 5. *Mēs buvome žymaus pianisto koncerte.*

III. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Instituto literatūros vakarė dalyvavo jaunieji poetai.*
Åktorius skaitė jaunųjų poetų naujųsių eilėraščių.

1. *Čia gyvena mano tėvai. Šitas butas* 2. *Jūs sūnus mokosi institute. Instituto Garbės lentoje kàbo ... nuotraukos.* 3. *Jò dukterys gyvena Klaipėdoje. Jis dažnai gauna laiškus ...* 4. *Mano broliai gyvena Palangoje. Aš turiu ... adresus.* 5. *Rytój pàs manė atvažiuos mano sėserys. Åš eisiu pasitikti savo* 6. *Jòs vaikai yra sanatorijoje. Ji lækia savo*

IV. Составьте отрицательные ответы на вопросы со словом *mažai*.

Образец: — *Aĩ daug draugų jis turi?*
— *Nė, jis turi mažai draugų.*

1. — *Aĩ daug yra knygų šitoje bibliotekoje?* 2. — *Aĩ jau daug žodžių tų moki?* 3. — *Aĩ daug ji turi pinigų?* 4. — *Aĩ daug kambarių yra tamė butė?* 5. — *Aĩ daug klaidų tų padareĩ pratimė?* 6. — *Aĩ daug studentų buvo ekskursijoje?* 7. — *Aĩ daug kalbų jis moka?*

V. Прочтите предложения, ставя слова, приведенные в скобках, в нужной форме.

Образец: — *Aĩ daug naujų studentų yra jūsų institute?*

1. *Aĩ daug (naujos studentas) yra jūsų institute?* 2. *Åš turiu daug (draugas) Vilniuje.* 3. *Jis moka daug (kalbà).* 4. *Åš jau pažįstu daug (studentas) jūsų institute.* 5. *Aĩ daug (lietuviių kalbòs žòdis) mokate?* 6. *Jò referatė buvo daug (klaidà).* 7. *Jis visadà turi daug (draugas).* 8. *Aĩ daug (vaikas) jis turi?* 9. *Aĩ daug (butas) būs anamė namė?*

VI. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Aĩ tik vienà kėdė yra šitame kambarijė?*
— *Nė, šitame kambarijė yra daug kėdžių.*

1. — *Aĩ tik vienas žodynas yra tojė knygų spintoje?* 2. — *Aĩ tik vienas studentas yra anojė auditorijoje?* 3. — *Aĩ tik vienas liftas yra šitame viešbutyje?* 4. — *Aĩ šiañdien tik vienas svėčias yra institute?* 5. — *Aĩ tik vienas laikraštis čia yra?* 6. — *Aĩ tik vienas laiskas yra šiañdien?* 7. — *Aĩ tik vienà autobusų stotėlė yra tojė gatvėje?*

VII. Составьте вопросы, ставя данные справа прилагательные во множественном числе.

Образец: — *Af teñ nērā ēžero?*
— *Af teñ nērā gražiū ežerū?*

1. — Atlēskite, af čia nērā parduotūvės?	<i>didelės
nauji
trumpi
lietuviški
jaunieji</i>
2. — Atsiprašū, af jūs netūrite laikraščio?	
3. — Kās šito apsākymo áutorius?	
4. — Af jūs netūrite žurnālo?	
5. — Af atidārē šito dailininko darbū pārodā?	

VIII. Atveŗte na voprosy, stava zaključennye v skobki slova v trebuemoj forme.

Образец: *Jis gāvo láišķā nuō senū draugū (kuriē),
— Nuō kuriū draugū?*

1. Mūsū nāmas yrā priē parduotūviū (*kuris*). 2. Susiriņko daūg svečiū (*kóks*). 3. Mēs susitikome pō paskaitū (*kuris*). 4. Jiē mūms parāšē gražiū laiškū (*kóks*). 6. Jō albumē yrā daūg įdomiū nuotraukū (*kóks*). 7. Mūsū institūtas tūri žymiū mókslininkū (*kóks*). 8. Rimas parodē gražiū skaidriū iš keliōnēs pō respūbliķā (*kóks*). 9. Mūsū miestē yrā įdomiū architektūros pamiņklū (*kóks*).

IX. Составьте краткие диалоги, используя данные слова и сочетания.

Образец 1: — *Atsiprašū, af jūs netūrite mēlynū šratinūķū?*
— *Mēlynū netūrime, tik juodū. Af imsite?*
— *Nē, juodū neimšiu.*

Didelī — maži pōrtfeliai; stori — ploni sāsuiviniai; juodi — balti plunksnākočiai; spalvōti — nespalvōti pieštūķai; didelēs — māžos kepūrēs.

Образец 2: — *Af jūs tūrite šiltū piŗštinūķū?*
— *Šiltū netūrime.*

Taņsūs kostiūmai, bāltos suknelēs, juodos skrybēlēs, šviēsūs lietpalčiai, raudōni kaklāraiščiai, pilki marškiniai, bāltos kēlnēs.

X. Составьте вопросы по образцу.

Образец 1: — *Sāķē, kād jiē išējo į teātrā.*
— *Bēt āš jū nemačiaū teatrē.*
— *Paklausime, kai jiē grīš.*

1. — Sāķē, kād jiē išējo į stadiōnā. 2. — Sāķē, kād jis išvažiāvo į sportōrijā. 3. — Sāķē, kād jōs išējo į bibliotēķā. 4. — Sāķē, kād jiē išējo į paskaitā.

Образец 2: — *Vakarē mamā netūri laiko, būna pamokosē.*
— *Ō kadā ji grīžta iš pamokū?*

1. — Diēnā tėvo nērā namiē, būna paskaitosē. 2. — Kiekvienā šeštādienj jis užsiēmēs, būna turistinēsē keliōnēsē. 3. — Sekmādienius māno tėvai visadā pralēidžia išvykose. 4. — Šį mėnesį vakarais māno draūgas būna vairuotojū kūrсуose.

XI. Atveŗte na voprosy utverditeljno, используя слова в скобках.

Образец: — *Kō tū iešķai? (praeitū mētū žurnālai),
— Āš iešķau praeitū mētū žurnālu.*

1. — Kō atsineša lietuviū kalbōs mōkytojas į pāmokas? (*įvairios knygōs*). 2. — Kō yrā šitame tekstē? (*nauji žōdžiai*). 3. — Kō yrā tojē knygōje? (*grāžūs paveikslėliai*). 4. — Kō tū norėjai iš manēs, kād skaĩbinai mán? (*paskaitōs konspektai*). 5. Kō Rimas turėjo? (*grāžios skaĩdrēs*).

XII. Продолжите список слов, которые подходят к данному прилагательному, поставьте их в родительном падеже множественного числа и составьте предложения.

Образец: *Gerā — knygā, dainā...
Gēras — žmogūs, rašytojas, romānas...*

1. Talentingas — aktorius, 2. Medinis — pastatas, 3. Lietuviška — architektūra, 4. Žymūs — mokslininkas, 5. Žinomas — poetas, 6. Pažįstamā — mergaitē, 7. Sunkūs — klausimas,

XIII. Вместо союза *nēs* употребите союз *kadāngi*.

Образец: *Šiañdien mēs važiuojame autobusu, nēs labai skūbame.
Kadāngi labai skūbame, šiañdien mēs važiuojame autobusu.*

1. Āš jums negaliū dúoti žodyno, nēs turiū išveŗsti vienā tēkstā. 2. Māno žmonā eina į parduotūvę, nēs reikia nusipiŗkti daržoviū ir vaĩsiū. 3. Šiañdien jis ilgāi dirbo bibliotēķoje, nēs reņgiasi semināru. 4. Āš keliuosi liftū, nēs māno būtas yrā dešimtamē aukštē. 5. Mokiniai tūri pakartōti gramatikā, nēs šiā savaitę būs kontrolinis dārbas. 6. Āš negaliū rāsti sāvo draūgo būto, nēs pamiršū nāmo numerį. 7. Ji kaŗtais vėluoja, nēs tūri nuvėsti sāvo sūnū į darželį. 8. Pō paskaitū āš einū į bibliotēķā, nēs reikia pasikeisti knygā. 9. Jis mán neatsāķē, nēs negāvo māno láišķo. 10. Āš tuojāū važiuoju namō, nēs māno mamā šiañdien išvyksta į Kaūnā.

XIV. Преобразуйте предложения, вставляя союз *nēs* вместо *kadāngi*.

Образец: *Kadāngi jis yrā namiē, mēs gālime pās jį dabaŗ užeĩti.
Mēs gālime dabaŗ pās jį užeĩti, nēs jis yrā namiē.*

1. Kadāngi projēktas jaū yrā, gālime pradēti statyti šitā nāmā. 2. Kadāngi labai pavaŗgo, ji liks namiē. 3. Kadāngi iš rýto buvo šilta, āš nepasiēmiau pālto. 4. Kadāngi óras buvo šalťas, āš apsilvikaū šiltū pālto. 5. Kadāngi jam padėjo draugai, jis greit baigē sāvo dārbā. 6. Kadāngi buvo labai užsiēmēs, jis negalėjo dalyvāuti paskaitoje.

XV. Atveŗte na voprosy, используя приведенные справа слова.

Образец: *Nuō mōkslo mētū pradžiōs praėjo kēletus mėnesiū.*

1. Kiek mėnesiū praėjo nuō mōkslo mētū pradžiōs?	<i>kēletas
kilogrāmas
mētras
daūg
maŗai</i>
2. Kiek tū pirkaĩ obuoliū?	
3. Kiek jūs parsiveŗžete málķū?	
4. Kiek tū turl knygū?	
5. Kiek jis tūri žodynū?	

XVI. Расскажите об известных вам памятниках, используя слова и словосочетания *architektas, skaidrē, architektūros pamūnķlas, garsūs, įžymūs, fotoalbūmas*.

XVII. Прочтите предложения, ставя вместо пропусков местоимение *savēs* в требуемой форме, где необходимо — с предлогом.

1. Jūrātē pākvietē mūs pās ... 2. Papāsakokite mūms apiē ... 3. — Kodēļ Saūlius neīna sū mumīs? — Ōgi jīs, kāip visadā, nōri būti īstikimas ..., sāvō principams. 4. — Aš taip bijaū tō egzāmino, kād, rōdos, ūzmiršāū nēt tai, kā mokējau. — Negālima taip darīti, reīkia ... valdīti, kontrolīoti, mokēti ... īsakīti, pareikalāuti īš ... 5. Mān atrōdo, kād nē taip leīgva būti visadā 6. Aš davīaū ... žōdj, kād daugīaū balso nekēlsiu teī, kuī nereīkia. 7. Jīs niēko nepāsakoja mān 8. Blogāī, jēi kās māsto tik 10. Jī negeībia neī ..., neī kitī.

XVIII. Ответьте на вопросы по образцу, используя приведенные справа слова.

Образец: — *Kō jīs gāuna dažnāī?*

— *Jīs dažnāī gāuna laiškī.*

1. Kō būvo institūto vakarē?	<i>poētai īf rašītojai</i>
<i>geri draugāī</i>
<i>vaikai</i>
<i>viēšbučiai, parduotūvės, pārkai, muziėjai</i>
<i>laikraščiai, žurnālai</i>
<i>dōvanos</i>
2. Kō mēs tūrīme?	
3. Kō jīē turējo?	
4. Kō yrā mūsū miestē?	
5. Kō tū pirkaī?	
6. Kō vaikaī gāvo priēš šventēs?	

XIX. Выполните задание, используя приведенные в скобках слова.

Ситуации:

1. Jūs negālite eīti sū Olegū ī kinā, nēs Jōnas pākvietē jūs ī svečiūs. Kāip jūs apiē tai paīškinsite Olēgū? (*[pa-]kviēsti pās savē*).
2. Jūs nōrite īšlaikīti lietūviū kalbōs egzāminā peīknetui īf tvirtai pasirīzote daūg dirbti. Pasakīkite apiē tai draūgū (*dūoti sū žōdī*).
3. Jūms paskaībino jūsū dārbo vadōvas īf prāšē ūžeiti pās jī. Kāip jūs apiē tai pasakīsīte? (*[pa-]kviēsti pās savē*).
4. Jūs ruōšīatēs ī keliōnē. Paklāusīte Jōnā, aī reīkia pasiīmti fūtbolo sviedinī.

XX. Дополните предложения словами в требуемой форме.

1. Aš turiū draūgā.	7. Mēs mōkomēs lietūviškai.
Aš turiū daūg	Tās dēstytojas dēsto mūms ...
2. Draūgas sēdējo īf klaūsēsī manēs.	kaībā.
Aš jām papāsakojau apiē	8. Jīs dār nesēnas. Bēt aš nežīnaū,
3. Mēs sū juō nuējome ī parduotūvē, bēt jīs pamiīšo pīnīgus. Jīs prāšē paskōlinti	kiek jām
4. Mūms kasdiēn yrā pāskaitos.	9. Vākar visā diēnā būvo mūms pāskaitos.
Mēs kasdiēn klaūsōme	Rytōj nebūs ...
5. Tō dēstytoja pāskaitos īdōmīos.	10. Šīta knygā yrā īdoml.
Tās dēstytojas skaīto mūms daūg	Tokiū ... māža.
6. Jī gāvo peīknetā.	11. Šīandīen vīksta konfereīcija,
Jī gāuna daūg	kuriojē dalyvāuja dēstytojai īf studeīntai.
	Sālē pilnā... īf ...

XXI. Прочтите текст, вставляя глаголы *eiti*, *važiuoti* и *lpti* с подходящей приставкой.

Sekmādienj aš ... ī miēstā. Kāī ... īš namū, aš susītikaū draūgā. Kāī mēs ... iki stotēlēs, mūsū autobūsas jaū ... Tadā sēdome ī kitā autobūsa īf ... iki ceīntro. Centrē mēs ... īš autobūso īf ... ī universālinē parduotūvē. Kāī ... priē universālinēs parduotūvēs, pamātēme, kād šīandīen parduotūvē nedirba. Todēļ nūtarēme pasīvāikščioti pō ceītrā. Šēstā vālandā vākarō mēs ... namō. Pradžiojē ... autobūsu, paskuī ... īš autobūso īf sēdome ī troleibūsa. Juō ... iki namū. Mēs ... namō septīntā vālandā.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Trākai

Mēs daūg girdējome apiē Trakūs. Žīnōjome, kād jīē yrā priē ežerū īf kād juōs reīkia pamatīti. Todēļ lāukēme ekskūrsījos ī Trakūs.

Važiāvome īš Vīlnīaus autobūsu. Pleīntas labaī puikūs. Mēs sēdīme autobūse īf žvālgomēs prō lāngus, nōrīme pamatīti Vīlnīaus īf Trākū apylīnkes. Vadōvas mūms pāsakoja apiē Trakūs. Mēs sužīnōme, kād Trākai yrā netoli Vīlnīaus, labaī gražiojē viētoje. Aplīnkui ežeraī, kaīvos, miškaī.

Trākai — sēnas Lietuvōs miēstas. Jīē žīnōmi jaū 14 āmžīuje. Tadā kunigāikštīs Keštūtīs pastātē pilj. Ō trūputj vēliaū kunigāikštīs Vītautos ežero salojē pastātē kitā pilj. Vadōvas mūms paīškīno, kād Vītauto pilīs tais laikāīs būvo vienā modernīausīj Eurōpoje. Jī būvo labaī reīkalinga, turējo padēti gīntīs nuō kryžiūdēi.

Paskuī mēs plačīaū susīpažīnōme sū Trākū īstōrija. Vadōvas mūms pāsakojo, kād 1920 mētais buržuāzinē Lēnkīja okupāvo Vīlnīaus krāštā īf Lietuvōs sōstīnē Vīlnīū. Prō Trakūs ējo demarkācinē līnīja, jī atskyrē miēstā nuō Lietuvōs. Lietūviai čīa keītē sociālīnē īf nacionālīnē priēspaudā, būvo ūzdāromos lietūviškos mokjīklos.

Bēt žmōnēs kovōjo dēļ švīesēsnēs atēitiēs.

1939 mētais, kāī Tarjūbū Sājunga gražīno Lietuvai Vīlnīū, grjžo Lietuvai īf Trākai. Jīē greitai tāpo populīariā respūblikos vietā.

Trākuose gīvēnīmas ypač pagyvējo pō 1940 mētū, kāī Lietuvojē būvo atkurtā Tarjūbū valdžīa. Tačīaū 1941 mētais prasīdējo kāras. Trākuose ēmē šēiminīkāuti vōkiečīai. Žmōnēs kovōjo priēš vōkiečīj okupācijā. Trākū apylīnkēsē veīkē tarjūbinīai partizānai. Kāī pō kāro Trākai tāpo rajōno centrū, jīē spaīčīai ēmē āugti. Pagyvējo kultūrīnis gīvēnīmas.

Kāī īš ānksto susīpažīnōme sū Trākais, jū īstōrija, mēs dār labīaū norējome juōs pamatīti sāvō akīmīs. Trākuose īsitīkīnōme, kād tai gražūs miēstas. Pīrmiāusia īšvūdome ežerus. Ežeraī īf vienojē, īf kītojē Trākū pūseje. Tikraī, grōžīs neapsākomas! Labaī puikūs gamtōs kampēlis. Ō kokiā dīdīnga Vītauto pilīs! Jī jaū īš tōlo matīti. Pilīs rūpeīngai restaurīota. Pavāikščiōjome pō pīliēs terītōrija, būvome pīliēs muziējuje, mātēme dīdžīajā Vītauto mēnē. Sužīnōjome, kād jojē vīksta koncērtai. Paskuī aplānkēme kitūs turistīnīus objektūs. Būvome vandeīns spōrto bāzēje, taip pāt turistīnēje bāzēje. Sāvō akīmīs pamātēme, kād Trakūs labaī mēgsta turistai. Čīa mūms paīškīno, kād Trakūs kasmēt aplānko daūg turistū nē tik īš mūsū, bēt īf īš kitū respūblikū, īš ūzsīenio. Ō Trākai turistūs prīma svetīngai, ātverīa visā sāvō grōžj.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

kęsti priespaudą находится под гнетом
 buvo uždąromos mokýklos закрывались
 школы
 kovójo dėl šviesesnės ateitiės боролись
 за более светлое будущее
 buvo atkurtą Tarýbų valdžią была восста-
 новлена Советская власть

gamtós kampėlis уголок природы
 didžióji Výtauto mėnė большая гостинная
 Витаутаса
 turistinė bázė туристическая база
 atvėrti gróžį раскрыть красоту

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, ką jūs sužinójote apie Trakųs.
2. Kuriosė šalyse iř miėstuose jūs būvote, kókius architektūros paminklųs mātėte? Kąs jums úpač patiko?
3. Kuriuos Vilniaus architektūros paminklųs mātėte? Jei mātėte, kaip jums patiko Vilniaus senámiesčio istorijos bei architektūros paminklai — šv. Onós, taip pat šv. Pėtro iř Póvilo bažnyčių šedėvrai, Gedimino pilis? Ką jūs žinote apie juos?
4. Ař jūs žinote, kuř Vilniuje yra paminklas V. Lėninui, taip pat V. Kapsúkui, Žemaitei, K. Doneláičiui, P. Cvirkai?

УРОК 34

Диалог

KĪEK RYTÓJ TEMPERATŪROS

Laima. Rimai, ař dár nebūvo vakarinio laikraščio?
 Rimas. Jaũ yra. Ő ką tũ nori sužinóti?
 Laima. Pažiūrėti oro prognozės rytđienai. Jũk mės ruđšiamės eiti slidinėti.
 Rimas. Štai laikraštis, paskaitýk balsũ.
 Laima. Šiaňdien Vilniuje náktj temperatũrą buvo 23 láipsniai šalčio, ō diená 13 vąlandą 21 láipsnis šalčio. Rytój Vilniuje dár bũs šalti oraĩ. Temperatũrą náktj 15—17, ō diená 12—15 láipsnių šalčio. Trũputj snigs. Vėjas pũs iš vakarũ, silpnas.
 Rimas. Ną ką gi, nė taip jaũ iř šalta, slidinėti bevėik gąlima.
 Laima. Dár rytė paklausýsime pranešimo apie órą. Tadą iř nusprėsimė — eisime ař neisime slidinėti.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

prognozė прогноз
 láipsnis. -io градус
 bevėik почти

gąlima можно
 óro prognozė прогноз погоды
 atródyti, -o, -ė выглядеть; казаться

bũs { šiltas
 šáltas
 lietingas
 debesuotas
 saulėtas } óras будет { теплая
 холодная
 дождливая
 облачная
 солнечная } погода

vėjas { šiaurės
 pietũ
 rytũ
 vakarũ
 pietvakarių
 šiaurės rytũ
 pietryčių } ветер { северный
 южный
 восточный
 западный
 юго-западный
 северо-восточный
 юго-восточный

pranešti ką nors { peř rądiją
 peř televiziją } передать { что-либо { по радио
 передавать } по телевидению

pranešimas (peř rądiją, televiziją) сообщение (по радио, телевидению)

Jaũ { šalta šilta tamsũ šviesũ	Уже { холодно тепло темно светло
---	---

Visadą geraĩ pagalvók!

Pąvelas iř Viktoras móko i lietúvių kalbős. Pąvelas pirmus metũs, ō Viktoras antrũs. Viktoras iř Pąvelas yra geri draugai. Jiė labai dažnai susitiũka iř dažnai bũna kartũ. Jiė vienas sũ kitũ kalbasi lietúviškai. Kařtą Viktoras kląusia Pąvelą:
 — Kiek dienũ turi savaitė?
 — Savaitė turi septynias dienas.
 — Gál tũ žinaĩ lietúviškai visũ septyniũ dienũ pavadinimus? — kląusia ji Viktoras.
 — Mán atródo, kąd žinaũ. Aš mókiausi juos vąkar iř úžvakar, ō šiaňdien pakartójau.
 — Geraĩ, pasakýk juos.
 — Pabandýsiu. Štai jiė: pirmądienis, antrądienis, trečiądienis, ketvir-
 tądienis, penktądienis, šeštądienis ir sekmądienis.
 — Geraĩ, — sąko Viktoras Pąvelui. — Dabař pasakýk mán penkiũ dienũ pavadinimus, bėt nevartók tũ pačių pavadinimų, kuř ką tik mán pasakeĩ.
 — Bėt aš móku tik šituos savaitės dienũ pavadinimus.
 — Tũ žinaĩ iř penkis kitũs dienũ pavadinimus. Tik trũputj pagalvók, prisimiňsi.
 — Nė, aš jũ nežinaũ.
 — Žinaĩ. Tikrai žinaĩ. Dár trũputj pagalvók.

- Aš sakaū, kād aš žinaū tik šiuōs: pirmādienis, antrādienis ...
- Tū tikrai žinaī. Jūk žinaī žōdj vākar? Gali jī dabaī iī pavartōti. Jūk tai dienōs pavadinimas? Be ābejo, tū žinaī iī žōdj rytōj?
- Taip, žinaū.
- Tai vā, dabaī pavartōk tuōs iī kitūs panašiūs žōdžiūs iī jaīs pasakūk dienū pavadinimus.
- Dabaī suprantū. Tād paklausūk: šiaūdien, vākar, ūžvakar, rytōj iī pōryt.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pavadinimas название
bandyti, baūdo, baūdē пытаться
kartoti, -ōja, -ōjo повторять
trūputj немного
ūžvakar позавчера
vartoti, -ōja, -ōjo употреблять
savaitēs dienōs pavadinimas название
дня недели

dabaī iī seniaū теперь и раньше
pasirašyti, pasirašo, pasirašē расписаться
igyti, igyja, igijo приобрести
aukštasis mōkslas высшее образование
priimtas, -ā приятный
išsilavinimas развитие, образование

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Pasakūkite, kodēi Pāvelas iīs kaīto nepasākē kitū savaitēs dienū pavadinimū.
2. Ar jūs žinote vienus iī kitūs savaitēs dienū pavadinimus? Pasakūkite juōs.

ГРАММАТИКА

Количественные числительные

(Kiēkiniai skaitvardžiai)

1— vienas, vienā	11 — vienūolika
2— dū, dvi	12 — dvylīka
3— trys	13 — trylīka
4— keturi, keturios	14 — keturiolika
5— penki, penkios	15 — penkiolika
6— šeši, šešios	16 — šešiolika
7— septyni, septynios	17 — septyniolika
8— aštuoni, aštuonios	18 — aštuoniolika
9— devyni, devynios	19 — devyniolika
10— dēšimt	20 — dvidešimt
30— trisdešimt	200 — dū šimtai
40— keturiasdešimt	300 — trys šimtai
50— penkiasdešimt	400 — keturi šimtai
60— šešiasdešimt	500 — penki šimtai
70— septyniasdešimt	600 — šeši šimtai
80— aštuoniasdešimt	700 — septyni šimtai
90— devyniasdešimt	800 — aštuoni šimtai
100— šimtas	900 — devyni šimtai
	1000 — tūkstantis

Согласование числительных с существительными

- Kiek asmenū jūsq šeimojē?	- Сколько у вас в семье человек?
- Mūsq šeimojē yrā septyni āsmenys: mēs sū žmōna, dū sūnūs iī trys dukterys.	- У нас в семье семь человек: мы с женой, два сына и три дочери.

Vienas vaikas, mėnuo, rūblis	Vienā duktē, minūtē, valandā, dienā, savaitē, kapeikā
dū } trys } keturi } ... } ... } devyni }	vaikai } mėnesiai } rūbliai }
dvi } trys } keturios } ... } ... } devynios }	dukterys } minūtės } valandos } diēnos } savaitės } kapeikos }

Запомните:

Числительное *vienas* (*dvidešimt vienas, trisdešimt vienas, keturiasdešimt vienas* и т. д.) согласуется с существительным в падеже, числе и роде: *vienas mėdis, vieno mėdžio, vienam mėdžiui, vieną mėdį* и т. д.

Числительные *dū, trys, keturi, penki, šeši, septyni, aštuoni, devyni* (*dvidešimt dū, dvidešimt trys, dvidešimt keturi...*) также согласуются с существительным в падеже, числе и роде (как и слово *keli*: *miestē yrā kėlios mokyklos*): *dū berniukai, dviejū berniukų, dviem berniukams, dū berniukūs; dvi mergaitės, dviejū mergaičių, dviem mergaitėms* и т. д.

Числительное управляет существительным в родительном падеже множественного числа.

Примеры:

- Kiek mėnesiū turi mėtai?	- Сколько месяцев в году?
- Mėtai turi dvylīka mėnesiū.	- В году двенадцать месяцев.
- Kiek rūbliū tū trūksta?	- Сколько рублей тебе не хватает?
- Mān trūksta penkiolikos rūbliū.	- Мне не хватает пятнадцати рублей.

Числительное	Родительный количественный		
dėšimt vieniolika dvýlika trylika ... dvidešimt trisdešimt kėturiasdešimt ... šimtas	<table> <tr> <td rowspan="2">} vaikų mėnesių rūblių</td> <td rowspan="2">} minčių kapėikų</td> </tr> </table>	} vaikų mėnesių rūblių	} minčių kapėikų
} vaikų mėnesių rūblių	} minčių kapėikų		

Запомните:

Числительные от *vieniolika* до *devyniolika*, а также *dvidešimt*, *trisdešimt*, *kėturiasdešimt* ..., *šimtas*, *tūkstantis*, ... требуют существительного в родительном падеже множественного числа: *vieniolika pieštukų*, *vieniolikos pieštukų*, *vieniolikai pieštukų*, *vieniolika pieštukų* и т. д.; *dvýlika knygų*, *dvýlikos knygų*, *dvýlikai knygų*, *dvýlika knygų* Числительные 11–19 склоняются как существительные с соответствующим окончанием, только у числительных, в отличие от существительных, окончание в винительном падеже без крючка (*bė pėsinė*).

Употребление слова *mėtai* с числительными

– Kadà tù baigsi institutà?	– Когда ты окончишь институт?
– Institutà àš baigsiu pė trejų mėtų.	– Я окончу институт через три года.

1 – vieneri*	10 – dėšimt	} mėtai	} mėtų
2 – dveji	11 – vieniolika		
3 – treji	12 – dvýlika		
4 – ketveri	13 – trylika		
5 – penkeri	14 – keturiolika		
6 – šešeri	15 – penkiolika		
7 – septyneri	16 – šešiolika		
8 – aštuoneri	17 – septyniolika		
9 – devyneri	18 – aštuoniolika		
	19 – devyniolika		
	20 – dvidešimt		
	30 – trisdešimt		
	40 – kėturiasdešimt		
	50 – penkiasdešimt		

* Числительные *vieneri* – *devyneri* называются множественными (*dauginiai skaitvardžiai*). Они употребляются с существительными, имеющими только множественное число.

Запомните:

Слово *mėtai* (год, годы) употребляется только во множественном числе (в ед. ч. это слово имеет другое значение: *mėtas* – *пора*, *время*). Числительные 1–9 (*vieneri* – *devyneri*) согласуются с ним в падежах (*vieneri mėtai*, *vienerių mėtų*, *vieneriems mėtams*, *vienerius mėtus*, *vieneriais mėtais* и т. д.), числительные *dėšimt* – *dvidešimt*, *trisdešimt*, *kėturiasdešimt*, ... требуют родительного падежа (*vieniolika mėtų*, *vieniolikos mėtų*, *vieniolikai mėtų*, *vieniolika mėtų* и т. д.). Числительные 10, 20, 30, 40, 50, ..., как обычно, не склоняются (*dėšimt mėtų* и т. д.). Наряду с ними употребляются склоняемые формы: *dėšimtis*, *dvi dėšimtys*

Словосочетание *vienas kitas*

Jiė gerai pažįsta <i>vienas kitą</i> .	Они хорошо знают друг друга.
Jiė neužmiřšta <i>vienas kito</i> .	Они не забывают друг друга.
Jiė dažnai paràšo láiškà <i>vienas kitam</i> .	Они часто пишут друг другу.
Jiė rūpinasi <i>vienas kitù</i> .	Они заботятся друг о друге.

Спряжение глаголов

atitekti I				
Наст. вр.	Прош. однокр. вр.	Буд. вр.	Сослаг. накл.	
jis, ji jiė, jės	atitiška	atitiks	atitiktų	atitiktų

rodytis I, atrodyti I, pasirodyti I, patikti I				
Наст. вр.	Прош. однокр. вр.	Буд. вр.	Сослаг. накл.	
mán táu jám jái múms júms jiems jóms	ródos atródo pasiródo patiška	ródės atródė pasiródė patiko	atródys patiks	atródytų pasiródytų patiktų

patikti I				
Наст. вр.	Прош. од-вокр. вр.	Буд. вр.	Сослаг. накл.	
mán				
táu				
jám				
jái				
mùms	patiñka	patiko	patiks	patiktų
jùms				
jìems				
jóms				

matýti	—	patatýti
kélti	—	pakélti
áiškinti	—	paáiškinti
klausýti	—	paklausýti
vartóti	—	pavartóti
važiúoti	—	atvažiúoti
sakýti	—	pasakýti
galvóti	—	pagalvóti

УПРАЖНЕНИЯ

I. a) Прочтите текст, произнесите цифры, ставя числительные в требуемой форме.

Skaiciai iř fãktai

(Dabař iř seniaũ)

Ikl revoliucijos 88 prõcentai mõterų Rùsijoje nemokẽjo nèt pavardẽs pasirašyti. Labai nedaũg mõterų galẽjo igyti áukštãjã mõkslã. 1916 mẽtais vienas žurnãlas rãšẽ: „Į Maskvõs universitẽtà priimtos 7 studeñtės. Į Peterbũro universitẽto Istõrijos iř filolõgijos fakultẽtà įstõjo 3 mõterys“.

Tarybų Sãjungoje 59 prõcentai specialistų sũ aukštũoju iř viduriniũ mõkslu — mõterys.

* * *

Tarybų Lietuvojẽ iř 175 tũkstančių žmoniũ sũ aukštũoju išsilãvinimu 1979 mẽtais 91 tũkstantis, arbã 52 prõcentai, bũvo mõterų.

Iř tũkstančio gyvõntoju áukštãjã išsilãvinimã turi 106 mõterys iř 76 vũrai. Dabař respũblikoje kas trẽcias mõkslininkas yrã mõteris: mõkslų dãktarių iř kandidãčių yrã 29 prõcentai, profõsorių — 12 prõcentų, doceñčių — 22 prõcentai.

Mõterys pãs mùs — ministrės iř mõkslininkės, rašýtojos iř kosmonãutės, gýdytojos iř inžiniẽrės.

b) Ответьте на вопросы, употребив слова и словосочетания *šimtas, tũkstantis, kãletas šimtiũ, kãletas tũkstančių, vidurinis mõkslas, aukštãsis mõkslas, igyti mõkslã, įstõti : universitẽtà (institutã), baigtĩ universitẽtà (institutã).*

1. Ař jũs žinote, kiek jũsų respũblikoje mõterų sũ viduriniũ iř aukštũoju išsilãvinimu?

2. Ař daũg mõterų — gýdytoju, inžiniẽriũ, dẽstytoju?

3. Į kuriuõs institutũs (fakultetũs) paprastã stõja mõterys? Kuriãs specialýbes jõs igýja?

II. Ознакомьтесь с данными о Вильнюсе и ответьте на вопросы.

Vilniuje yrã 6 áikštės, 900 gãtviũ, 3 prospẽktai; 5 teãtraĩ, 18 kino teãtrũ, 5 stadiõnai, 6 muziejai iř 45 bibliotẽkos.

Вопросы:

1. Ař daũg jũsų miestẽ bibliotẽkũ, muziejũ, kino teãtrũ, stadiõnũ? Nurodykite skãičiũ.

2. Kiek miestẽ teãtrũ?

3. Ař yrã miestẽ institutũ? Jẽi yrã, kiek jũ iř kuriẽ?

III. Выполните следующие задания.

a) Jũs esate pirmã kartã Vilniuje kaip turistas. Jũs norite sužinõti, kiek Vilniuje yrã muziejũ, teãtrũ, viešbučių, skvõrũ, parkũ, istõriũ pamiñklũ. Paklaũskite gidã (vadõvã), vartõdami (употребляя) žodžiũs: *ař daũg, kiek*.

b) Jũs pirmã kartã nuvažiúojate į Kaunã iř norite sužinõti, kiek miestẽ yrã ūpiũ, tiltũ, stadiõnũ. Sudarykite klãusimus, vartõdami žodžiũs: *ař daũg, kiek*.

в) Jũs užėjote pãs institutõ prorẽktoriũ iř norite sužinõti: kuriẽ fakultẽtai iř laboratorijos veikia institutẽ; kiek studeñtũ bũs jũsų kũrse; kiek iř kuriẽ dẽstytojai jũms dẽstys; kiek paskaitũ bũs peř diẽnã. Sudarykite klãusimus.

IV. Преобразуйте предложения, употребляя слова: a) *daũg*, b) *mažai*, в) *kãletas*.

Образец: *Mũsų studeñtai bũvo kolũkyje.*

Daũg mũsų studeñtũ bũvo kolũkyje.

a) 1. Vãkar Kaunẽ poẽtai iř rašýtojai skãitẽ sãvo kũrybã. 2. Mũsų kũrso mergãitės bũvo institutõ vakarẽ. 3. Dailẽs institutõ studeñtai dalyvãvo koncerto progrãmoje. 4. Mũsų berniũkai išẽjo į čiuožyklã. 5. Mũsų grũpės mergãitės bũvo kinẽ.

b) 1. Mũsų parduotũvės veikia iř šeštãdieniais. 2. Į naujãjã mikrorãjonã kursõja autobusai iř troleibũsai. 3. Institutõ auditorijos iř laboratorijos yrã antrãjame aukštẽ. 4. Studeñtai laikũ susiriñko į pãskaitã. 5. Tamẽ mikrorãjonẽ yrã bendrãbutis.

в) 1. Vaikai atẽjo į bibliotẽkã. 2. Kãime aš išbuvaũ savãitẽ. 3. Studeñtai atẽjo į pãskaitã. 4. Knygýne pirkaũ įdõmiã knygã. 5. Ji gãvo lãiškã.

V. Вместо пропусков поставьте существительные и местоимения *šitas, tãs, anãs* в требуемой форме.

Образец: *Šitame kambaryjẽ yrã 1 langas.*

Tamẽ kambaryjẽ yrã 3 langai.

Anamẽ kambaryjẽ yrã daũg langũ.

1. ... virtũvẽje yrã 1 kẽdẽ. ... virtũvẽje yrã 4 virtũvẽje yrã daũg 2. ... kambaryjẽ yrã 1 minkštã kẽdẽ. ... kambaryjẽ yrã 2 kambaryjẽ yrã daũg 3. Añt ... sũolo yrã 1 peilis. Añt ... sũolo yrã 3 Añt ... sũolo yrã 5 4. Añt ... stãlo yrã 1 šakutẽ. Añt ... stãlo yrã 3 Añt ... stãlo yrã kãlios 5. Čiã yrã 1 puodũkas kavõs. Teñ yrã 2 ... kavõs. Ő teñ yrã kelĩ

VI. Ответьте на вопросы, преобразуя данные справа цифры в имена числительные.

Образец: *Kambaryjė yrà vieniolika kėdžių.*

1. Kiek kėdžių yrà kambaryjė?	11
2. Kiek šakūčių yrà aūt stālo?	13
3. Kiek bandėlių yrà vitrinoje?	20
4. Kiek puodų yrà lentynoje?	18
5. Kiek peilių yrà aūt stālo?	16
6. Kiek mokinių yrà klāsėje?	17
7. Kiek studeñtų buvo seminarė?	15

VII. Составьте предложения, указывая возраст.

Образец: *Jām yrà treji mėtai,*

1. Jis	būti	mėtai (mėtų)	5
2. Tū			25
3. Mokinys			15
4. Berniukas			3
5. Māno sūnūs			4

VIII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Birūtei yrà dvidešimt mėtų.*

Kiek mėtų yrà Birūtei?

1. Tāu yrà dvidešimt mėtų. 2. Šitam mokiniiui yrà šešiolika mėtų. 3. Jō brōliui yrà dveji mėtai. 4. Tāvo sūnui yrà dvilika mėtų. 5. Tāvo dukteriai yrà trylika mėtų. 6. Šitam vaikui yrà penkeri mėtai.

IX. Дайте полные ответы на вопросы, используя числительные *penki, dvylika, trisdešimt, trys, šimtas, aštuoni*.

1. Kiek skėrių yrà šitoje knėgoje? 2. Kiek naujų žōdžių yrà tamė tekstė? 3. Kiek knėgų yrà šitoje lentynoje? 4. Kiek langų yrà šitame kambaryjė? 5. Kiek būtų yrà jūsu namė? 6. Kiek langų yrà šitoje sālėje?

X. Ответьте на вопросы, используя местоимения *jis, ji* в требуемой форме.

Образец: — *Kiek mėtų jūsu draūgei?*

— *Jāi dvidešimt treji mėtai.*

1. — Kiek mėtų jūsu mōtinai? 2. — Kiek mėtų tėvui? 3. — Kiek mėtų sėseriai? 4. — Kiek mėtų jūsu brōliui? 5. — Kiek mėtų jūsu draūgui? 6. — Kiek mėtų jō sėseriai (jō brōliui)?

XI. Составьте предложения о погоде с винительным времени (*parvāsari, vāsara, rudenį, žiednį*), используя слова и словосочетания *temperatūrā, šviėcia, sūdė, kārštas, kārsta, šiltas, šilta, šaltas, šalta, stiprus (silpnas) vėjas, perkūnija, lėja, sniėga*.

XII. Выполните задания, используя слова *rōdytis (atrōdyti), pasirōdyti*.

Ситуация: Jūms reikia išvešti strāipsnį. Jūs mānėte, kād strāipsnis leņgvas iř jūs greitai jį išvešite, bėt strāipsnis buvo labai sunkūs. Kaip jūs apiė tai pasakysite?

Образец: *Strāipsnis mām atrōdė leņgvas iř āš maniaū, kād greitai išvešiu, bėt iř tikrūjų jis yrà labai sunkūs.*

Ситуации:

1. Kai jūs ruošėtės į BAM-ą, jūs mānėte, kād teñ visadā šalta. O BAM-e tuō metū buvo šiltas oras. Kaip jūs apiė tai pasakytumėte?

2. Kai jūs pirmą kartą atvažiavote į Klaipėdą, jūs pastebėjote, kād ji tokiā pat, kaip iř nuotraukose ją matėte. Kaip jūs apiė tai pasakysite?

3. Jūs nevažiavote į gamtą, nės rytė buvo debesuota, iř jūs mānėte, kād bus blōgas oras. Bėt nelijo, iř dienā buvo graži. Kaip jūs apiė tai pasakytumėte?

4. Jūsu draūgas ilgai reīgėsi pranešimui, iř jūs mānėte, kād jō pranešimas bus gėras. Bėt pranešimas buvo per ilgas iř nejdōmus. Pasakykite apiė tai.

5. Jūs pasākėte draūgui, kād lauksite jō priė geležinkelio stoties, bėt tiksliai nepasākėte, priė kuriō jėjimo lauksite, nės mānėte, kād yrà tik vienas jėjimas. O kai atvažiavote priė stoties, pamātėte, kād stotyjė yrà trys jėjimai. Kaip jūs tai paaiškinsite draūgui?

XIII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений с союзами *nės, kadangi* по образцу.

Образец: *Kodėl jūs pasiimate daūg daiktų? (Āš važiūoju kelioms savaitėms į Pālangą.)*

a) *Kadangi važiūoju kelioms savaitėms į Pālangą, āš pasiimu daūg daiktų.*

b) *Āš pasiimu daūg daiktų, nės važiūoju kelioms savaitėms į Pālangą.*

1. Kodėl jūs vāsara važiūojate atostogauti priė ežero? (*Āš labai gerai pailsiu priė ežero.*) 2. Kodėl jūs neatėjote vākar pās mūs? (*Āš lydėjau stōtį svėčių iš Klaipėdos.*) 3. Kodėl jūs nėjote sū mumis į pārodą? (*Āš tį pārodą jau mačiaū.*) 4. Kodėl Jōnas nevažiavo kartū namō iš instituto? (*Jis nuėjo į bibliotėką.*) 5. Kodėl jis nevažiavo į Tāliną sū ekskursija? (*Jis neseniai buvo Tāline.*) 6. Kodėl tū verti strāipsnį bė žōdyno? (*Šito strāipsnio tėkstas nesunkūs.*) 7. Iš kuř tū žinaī, kād jiė išvažiavo į Māskvą? (*Āš bilietus jiems pirkaū.*)

XIV. Преобразуйте предложения, заменяя глагол *domėtis* глаголами *mėgti* и *patikti*.

Образец: *Jis dōmisi istōrija.*

Jis mėgsta istōriją.

Jām patiņka istōrija.

1. Jis dōmisi lietūvių literatūrā. 2. Ji dōmisi architektūrā. 3. Māno brōlis domėjosi senōvine lietūvių mūzika. 4. Lāima domėjosi baletū. 5. Olėgas dōmisi lėdo rituliu. 6. Jis anksčiaū domėjosi futbōlu.

XV. Расскажите о характере, интересах и увлечениях своего товарища, используя слова и словосочетания *būti (kōks yrā? buvo?), turėti (kā?)*, *charakteris, upatybė, toks, tokiā, jō, jās, mėgti (kā?), patikti (kās patiņka? kās patiko?)*.

XVI. Прочтите предложения, вставляя словосочетание *vienas kitą* в требуемой форме.

Olėgas iř Rimas seniai pažįsta Jiė dažnai susitiņka universitetė. Vāsara, kai Olėgas išvažiūoja į sāvo gimtinę, jiė paprastai parāšo lāišką Jiė visadā māsto apiė ... iř dažnai kviėcia ... į teātrą, į stadiōnā.

XVII. Выполните задание, используя словосочетание *vienas kitą* и соответствующий глагол.

Ситуация: Rimas iř Jōnas kartū mōkosi institutė. Jiė jau seniai yrà pažįstami. Kaip apiė tai pasakysite? (*pažinti, žinoti*)

Образец: *Jiė jau seniai pažįsta vienas kitą.*

Ситуация:

1. Šveitēms jūs nupirkote draugui dovanū knygā. Jis taip pat nupirko jums knygā. Kaip jūs apie tai pasakysite? (*dovanoti—padovanoti*).
2. Jūs turite labai gerą draugą. Kai jums sunkū, visadā galite tikėtis jō pagālbos. Kai jām sunkū, jūs visadā padedate (*padėti*).
3. Kiekvienā šeštadienį Olėgas būna pās Rimā ir Laimā. Jūrātē šeštadienį taip pat ateina pās juōs (*sutikti—susitikti*).
4. Jūs seniai susitikote sū savo mokyklos draugū (*matyti—pamatyti*).
5. Kai jī's mōkėtēs mokykloje, draugāvote sū mergāite. Bēt dabaž jūs retai jā prisimenate, o ji jūsq visāi neprisimenā (*užmiršti*).

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Vilnius ir vilničiai

(*Svēčio špūdžiai*)

Atvažiavo į Vilnių žmogus, kuris mato šį miestą pirmą kartą. Kai jis išvydo Vilnių, jam pasirodė, jog Vilnius ir yra toks, kokiį jis matė nuotraukose ir įsivaizdavo.

Vilnius ir vilničiai jam patiko, miestas gražus, o vilničiai paprastai geri, nuoširdūs žmonės.

Bė kitų, jis pastebėjo vieną idėmią vilničių ypatybę, būtent, kad jie labai dėmisi oro prognozės pranešimais. Jis sėdėjo kėletą dienų parke. Ten sėdėjo ir vilničiai. Jis matė, kaip vilničiai, kai tik pradeda kalbėti per radiją apie oro prognozę, tuoj visi nutyla, pakelia galvas ir gądo kiekvieną pranešėjo žodį. O paskui sėkančią dieną vienas su kitu kalbasi apie tai, ar oras atitinka prognozę. Atrūdytų, lųg vilničiai vis laukia kažkoko ypatingo oro.

Tiesā, gālima pamanyti, jōg tūkstančiai vilničių reņgiasi tā arba kitā dieną eiti medžioti ar šiaip į gamtā važiuoti. Bēt jūk jie kasdien kiekvienas eina į savo darbā, sēdi savo darbo kabinetuose, dirba įmonese, gamyklose, fabrikuose, įstaigose. Gāl būtų gālima tā domėjimasi oro prognozē paaiškinti tuō, kad, žmōgui einant ar grįžtant iš darbo, gāli užėiti lietūs, ir sunkū kad ir kēletā mētrų nueiti per liētų ikl autobūso ar troleibūso stotelēs. Nē, čiā turbūt nē pagrindinė priežastis. Apskritai, matyt, žmōgų dėmina, kōks būs oras. Nē paslaptis, kad dažnai žmogaus ir sveikatā, ir nūotaika priklaūso nuō oro. Jūk žmogūs yra gamtōs dalis. Svēčias prisipažįsta, kad ir jis apskritai visadā dėmisi ōru. O po tō, kai pastebėjo, kad ir vilničiai turi tā ypatybę, ėmē dār labiau domėtis, pajūto didesnį norā kalbėtis apie ōrā.

— Nā kaip, — klāusia vilniētį svēčias, — kā pranešē apie ōrā? Kōkiā būs temperatūrā? Iš kuř pūs vėjas?

— Pūs pietvakarių vėjas. Jis būna stiprūs, — atsāko jām vilničiai, — bēt šį kartā vidutinio stiprumo.

— Nā, jėi vidutinis, — sāko, — tai dār niēko.

Iř svēčias vis laukē ōro prognozēs pranešimų, kadā galēs sužinōti, kōks būs ōras rytōj.

Прочтите текст, вставляя глаголы по смыслу.

(*Važiūoti—atvažiuoti*) Į Vilnių vienas žmogus. Jis pirmą kartą (*matyti—pamatyti*) Vilnių. Jam (*rodytis—atrodyti, pasirodyti*), kad Vilnius toks pat, kokiį jis (*matyti—*

pamatyti) nuotraukose. Vilničiai jam (*patikti*). Jis (*pastebėti*), kad vilničiai (*domėtis*) oro prognozė. Kai per radiją (*pradėti*) kalbėti apie orą, jie (*nutilti, pakelti*) galvas ir (*gądyti*) kiekvieną pranešėjo žodį. Kitą dieną vienas su kitu (*kalbėtis*) apie oro prognozę, žiūri, ar ji (*atitikti*) orą. Per radiją pranešė, kad rytōj (*pūsti*) vidutinio stiprumo vėjas.

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kokiā žmonių ypatybė iškeliamā kūrinyje?
2. Ar jūs pastebėjote tā ypatybę?
3. Ar jūs dėmitēs ōro prognozē? Ar jūs kasdien mėgstate klausytis ōro prognozēs per radiją arba skaityti laikraštyje, ar tik tadā, kai ruōšiatēs važiuoti į keliōnē, išvykā, ekskursijā?

УРОК 35

Диалог

Olegas. Labā dienā, Rimai! Vākar tū skafmbinau, bēt niēkas neatsākē. Norėjau jus sū Laima pakviēsti į vākarā.

Rimas. Mūsų nebūvo namiē. O į kōkį vākarā?

Olegas. Į mūsų fakulteto pirmojo kūrso studentų vākarā. Aš žiūrėjau jū programā ir stebėjaisi, kaip gerai pārengē koncertā. Jūk jie dār neseniai mōkosi universitetē.

Rimas. Tai, sakai, gēras būvo koncertas?

Olegas. Taip, koncerto programoje būvo daūg puikių eilėraščių, dainų ir lietuvių liaudies šōkių. Pō koncerto kalbėjaisi sū mūsų studentais ir aspirantais, mēs dalįjomēs įspūdžiais apie koncertā. Jiē iřgi sākē, kad koncertas patiko.

Rimas. O kā dār sutikai?

Olegas. Savo kaimynā Jōnā ir mergāites iš mūsų laboratorijos. Jiē taip pat sākē, kad vākaras gēras. Jiems labai patiko programā.

Rimas. Ar tū viskā supratai koncerte? Jūk teņ lietuviškai deklamāvo ir daināvo.

Olegas. Bevėik viskā. Mān labai patiko kompozitoriaus Bālio Dvairiōno dainā „Sesuō žydriōji — Vilija“ (žōdžiai Salomėjōs Nėriēs). Aš nē visūs žōdžiūs suprataū, bēt dainōs turinį gerai suvōkiau. Labai graži dainā. Ir melōdija puiki.

Rimas. Mān taip pat patinēka šita dainā, kuriā lietuvių liaudies poētē S. Nėris parāšē Tėvynēs kāro metū. Ji daūg gražių eilėraščių sukūrē. Aš turiū dvi jōs eilėraščių knygas. Jėi norėsi, galėsiu duoti ir tū paskaityti.

Olegas. Sū mielu norū.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

stebėtis, stėbisī, -ėjosi удивляться	lietuvių liaudies šōkis литовский народный танец
liaudis, -ies народ	dalytis įspūdžiais делиться впечатлениями
melōdija мелодия	svōkti turinį понятие содержание
bevėik почти	
turinys содержание	
kompozitorius композитор	

Jūrātē iņ jōs mamā neseniai gāvo naūjā būtā. Jū būtas gēras, šviesūs, patogūs.

Kairējē didelē virtūvē. Virtūvēje yrā gražūs stālas, kēdžiū, šaldytūvas. Dešinējē yrā Jūrātēs kambarūs. Čiā yrā sofā lōva, knūgū spinta, rāšomasis stālas. Jūrātē nōri piņkti dār minkštā kēdē, māžā staliūkā iņ knūgū lentūnā.

Ō tiēšiai koridoriaus galē yrā mamōs kambarūs. Jōs kambarūs didelis, šviesūs, sū balkonū.

Jūrātē iņ jōs mamā kviēčia Lāimā iņ Rimā iņ ģkurtuvēs.

Диалог

Laima. Rimai, mūs kviēčia iņ ģkurtuvēs.

Rimas. Kās?

Laima. Jūrātē sū mamā. Jōs gāvo naūjā būtā.

Rimas. Aņ tū jau buvai teņ?

Laima. Taip, buvai.

Rimas. Nā, iņ kaip?

Laima. Gražiāi atrōdo. Gēras būtas, šviesūs, šiltas. Dū kambariāi, didelē virtūvē, balkōnas.

Rimas. Ō kuris aūkštas?

Laima. Peņktas.

Rimas. Aņ jōs jau piņko baldūs?

Laima. Taip, bēt nē visūs. Piņko naūjā sofā lōvā, labāi gražiā knūgū spintā, rāšomāji stālā.

Rimas. Ō aņ tū jau galvōjai apiē dōvanā ģkurtuvēms?

Laima. Vākar buvai universālinēje parduotūvēje, teņ yrā gražiū staliņū lēmpū.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

ģkurtuvēs новоселье

gāuti, gāupa, gāvo получать, получить

būtas квартира

šviesūs, -i светлый

tamsūs, -i темный

patogūs, -i удобный

virtūvē кухня

sofā lōva диван-кровать

minkštā kēdē мягкое кресло

lentūna полка

didelis, -ė большой

balkōnas балкон

šiltas, -a теплый

šiltas, -a холодный

baldaī (dg.) мебель

dōvanā подарок

gāuti būtā получить квартиру

knūgū spinta книжный шкаф

rāšomasis stālas письменный стол

ģkietimas приглашение

ģkietimas приглашение

ģkietimas приглашение

paklysti, paklysta, paklydo заблудиться

knūgū lentūna книжная полка

stalinē lēmpa настольная лампа

kambarūs sū balkonū комната с балконом

nā, iņ kaip? ну, и как?

kviēsti i	svečiūs ģkurtuvēs gimimo diēnā vākarā teātrā kinā	приглашать	в гости на новоселье на день рождения на вечер в театр в кино
- Kviečiū jūs (tavē) i ģkurtuvēs!			- Пригласаю вас (тебя) на новоселье!

ГРАММАТИКА

- Kā jis sutiko koncerte?	- Кого он встретил на концерте?
- Savo draugūs iš Vilniaus universiteto.	- Своих друзей из Вильнюсского университета.
- Kokiūs baldūs piņko Jūrātē?	- Какую мебель купила Юрате?
- Jūrātē piņko gražiūs ir patogius baldūs.	- Юрате купила красивую и удобную мебель.

Винительный падеж существительных (мн. ч.)

(Daiktavardžių galiniņkas)

Именительный	Винительный	Окончание
draugas	draugūs	-(i)us
svēčias	svečiūs	
brólis	brólius	
mokinys	mókinius	
sūnus	sūnus	-is
koridorius	koridorius	
muziejus	muziejūs	-(i)as
akmuo	akmenis	
knyga	knygās	
vyšnia	vyšniās	
auditorija	auditorijas	-es
studentė	studentės	
akis	akis	-is

Запомните:

1. Окончания существительных, обозначающих одушевленные и неодушевленные предметы, в винительном падеже, в отличие от русского языка, не совпадают с окончаниями родительного (или именительного) падежа.

2. Существительные, имеющие мягкий согласный перед окончанием в именительном падеже множественного числа, сохраняют мягкость и в винительном падеже множественного числа (*svečiai* — *svečīus*, *brōļi* — *brōļius*, *vīšņi* — *vušņiūs*).

3. Существительные, имеющие в именительном падеже множественного числа окончание с долгими *ū*, *u*, в винительном падеже имеют окончание с краткими *u*, *i* (*sūnūs* — *sūnus*, *ākys* — *akis*).

Винительный прилагательных (мн. ч.)

(Būdvardžiu galiniņas)

Именительный		Винительный		Окончание
kokiē? м. род	kókios? ж. р.	kókius? м. р.	kókias? ж. р.	
geri } grā- } žūs } medi- } niai }	bal- } dai }	gerūs } grāžius } medi- } niūs }	bal- } dūs } grāžias } medi- } nēs }	-us, -as -(i)us, -(i)as -(i)us, -as

Обратите внимание, что у прилагательных *grāžūs*, *medinis* в винительном падеже множественного числа перед окончанием мягкий согласный (*grāžiūs*, *mediniūs*).

dideli — didelius
didelēs — dideles

Примечание. Местоименные прилагательные в винительном, как и во всех падежах, имеют двойное окончание: *gerūosius*, *grāžiūsosius*, *gerāšias*, *grāžīšias*, *di- džiūsosius*, *didžišias*. См. Уроки 26, 28.

Винительный указательных местоимений (мн. ч.)

Именительный		Винительный	
kuriē? м. род	kuriōs? ж. р.	kuriuōs? м. р.	kuriās? ж. р.
šitie } (šiē) } tiē } aniē }	šitos } (šiōs) } tōs } anōs }	šituos } (šiuōs) } tuōs } anuōs }	šitas } (šiās) } tās } anās }

Обозначение времени винительным множественного числа

Kā? (apiē laikā)	Сколько? (о времени)
dū, trīs, kēturis, penkis, ..., devynis } mēnesius	два, три, четыре } месяца пять, ..., девять } месяцев
dvī, trīs, kēturias, penkiās, ..., devynias } vālandas dienās savāites minutēs	два (две), три, } часа четыре } дня недели минуты
	пять, ..., девять } часов дней недель минут
vīenerius, } dvejūs, } trejūs ... } metūs	один } год два } три ... } года
visūs (ištisus) metūs	весь (целый) год

Kaip dažnāi?

Как часто?

dū } trīs } kēturis } penkis } kartūs ... }	reī }	savāitē } diēnā } mēnesī } metūs } minūtē } sekundē }	два, } три, } четыре } раза } пять } и т. д. раз }	в }	неделю } день } месяц } год } минуту } секунду }
---	-------	--	---	-----	---

Примечание. Об обозначении времени винительным единственным числом см. Урок 14.

Винительный с предлогом *priėš* (при обозначении времени)

Jiė atvažiuds **priėš** šventėš.
Priėš Naujųosius metus namiė turėjome daųg dárbo.
Priėš atóstogas mokiniai sutvařké klasėš.

Примечание. Предлог *priėš* при обозначении времени соответствует русскому до или перед.

Употребление союзного слова *kóks* в винительном падеже

Именительный (Vardiniėkas)	
<i>Kokiė</i> jų kambariai? <i>Kókios</i> jų spintos?	Aš nežinaū, } <i>kokiė</i> jų kambariai. <i>kókios</i> jų spintos.
Винительный (Galiniėkas)	
<i>Kókius</i> baldus jiė piřko? <i>Kókias</i> kėdėš jiė pastātė?	Aš nemačiaū, } <i>kókius</i> baldus jiė piřko. <i>kókias</i> kėdėš jiė pastātė.

kviėsti — pakviėsti	skaitýti — paskaitýti
ruoėšti — paruoėšti	skirti — paskirti
rašýti — parašýti	spáusdinti — išspáusdinti
kúrti — sukúrti	veřti — išveřti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите текст, обратите внимание на употребление существительных и прилагательных в винительном падеже множественного числа.

Kařtą karálius pasikvietė gařsų gýdytoją, kuris visadà nuoėirdžiai iř rūpestingai gýdė *neturtlingus žmónes*.

— Tikiúosi, kád jūs manė gýdysite nė taip, kaip *páprastus* sávo ligóninėš *pacientus*? — pakláusė karálius gýdytoją.

— Sù mielu nóru, bėt tai neįmánoma, — atsákė gýdytojas, — júk žmónėš sáko, kád aš sávo *páprastus pacientus* gýdau kaip *karalius*.

II. Ответьте на вопросы, используя соответствующие местоимения.

Образец: *Pàs draųgą atvažiávo tėvai,*
 — *Kā jiė pasitiko vākar?*
 — *Sávo tėvūs.*

1. Jōš vaikai prádėda eiti į mokýklą. Kā ji kiekvieną rytą vėda į mokýklą? 2. Geležinkelio stotyjė jis láukia sávo sūnų. Kā jis pasitiks? 3. Jō dukterys pažįstamos sù Láima iř Rimù. Kā pažįsta Láima iř Rimas? 4. Šitame institutė mókosi būsímieji gýdytojai. Kā reňgia šitas institútas? 5. Šitame fakultetė mókosi būsímieji inžiniėriai. Kā reňgia šitas fakultėtas? 6. Konferėncijoje kalbėjo aspirántai. Kā pagýrė konferėncijoje? 7. Šitos mergáitėš vākar bŭvo institúto vakarė. Kā Olėgas sutiko institúto vakarė? 8. Šiaňdien Láimos gimimo dienà, pàs jā ateiš jōš draųgėš. Kā Láima pákvietė į sávo gimimo diėną? 9. Jis bŭvo Klaipėdoje, kuř gŭvėna jō sėšerys. Kā jis aplaňké?

III. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Jis pasitiko sávo draųgą.*
Jis pasitiko sávo draugūs.

1. Jis dažnai prisimena sávo brólį. 2. Stotyjė máno sesuė pasitiko tā mergáite. 3. Aš jaū mačiaū mūsų naųją mókytoją. 4. Statýbininkai gerai pažįsta tā jaúnąjį architektą. 5. Aš labai mėgstu šitą talentingą dailininką.

Образец 2: *Solistė koncėrte dainávo mėgstamą liáudies dainą.*
Solistė koncėrte dainávo mėgstamas liáudies dainás.

1. Aš verčiū į lietuvių kalbą paskutinį jō knýgos pŭslapį. 2. Aš neatsimenu, kadà pastātė šitą námą. 3. Neseniai šitas jaunásis rašýtojas išleido pirmąją sávo knýgą. 4. Jis skaíto vākar dienōš laikraštį. 5. Aš pasiėmiau távo vadovėlį. 6. Mėš gāvome jŭsų láišką.

IV. Слова в винительном падеже единственного числа поставьте во множественном по образцу.

Образец: *Jiė pákvietė į páskaitą mūsų jaúnąjį mókytoją.*
Jiė pákvietė į páskaitą mūsų jaunúosius mókytojus.

1. Vākar mėš pasitikome jaúnąjį specialistą. 2. Į ekskúrsiją mėš pákvietėme naųjąjį studeňtą. 3. Merginos pákvietė į kiną mūsų naųjąjį aspirántą. 4. Į institúto vākarą mėš pákvietėme mūsų naųjąjį dėstytoją. 5. Studeňtai pakláusė mūsų jaúnąjį dėstytoją, kadà bŭs egzáminai. 6. *Priėš* Naujųosius metus studeňtėš pápuoėšė mūsų naųjąją auditoriją.

V. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Šiaňdien atvažiúoja draųgo sėšerys.*
Jiė geležinkelio stotyjė pasitiko sávo sėšeris.

1. Iš kelióniš pō ūšienį grįžo mūsų fakultėto studeňtai. Mėš pasitikome ... 2. Tō rašýtojo pjėseje vaidino žýmūs áktoriai. Aš mačiaū ... 3. Šitas mėgstamas dainás parášė mūsų talentingi kompozitoriai. Aš gerai pažįstu ... 4. Peř televiziją pasiródyš jauniėji daininiėkai. Aš mėgstu ... 5. Vākar žaidė mūsų fŭtbolininkai. Aš mačiaū ...

VI. Перечислите как можно больше существительных, с которыми могут употребляться данные прилагательные, и поставьте их в винительном падеже множественного числа. Составьте предложения.

Образец: *Svarbiūs — dárbas, pranešimas, ...*
Svarbiūs — dárbus, pranešimus, ...
Svarbi — priešastis, temà, mintis, ...
Svarbiàs — priešastis, temàs, mintis, ...

1. Darbštūs — studeñtas, ...	Darbšti — studeñtė, ...
2. Gėras — draūgas, ...	Gerà — draūgė, ...
3. Liūdnas — žmogūs, ...	Liūdnà — melòdija, ...
4. Liñksmas — berniūkas, ...	Linksmà — mergaitė, ...
5. Stiprūs — vūras, ...	Stipri — mòteris, ...

VII. Ответьте на вопросы, ставя слова *rublis* и *karėikà* в требуемой форме.

Образец: — *Kiek kainuoja šita knygà? 3 rb*
 — *Tris rubliūs.*

1. Kiek kainuoja tà kepūrė? 11 rb
2. Kiek kainuoja anàs apsiaūstas? 30 rb
3. Kiek kainuoja šita suknelė? 23 rb
4. Kiek kainuoja tiė marškiniai? 10 rb
5. Kiek kainuoja anàs rañkšluostis? 2 rb
6. Kiek kainuoja šitas vadovėlis? 1 rb 24 kp
7. Kiek kainuoja tàs rūsų—lietūvių kalbū žodýnas? 3 rb 75 kp
8. Kiek kainuoja anàs sásiuvinis? 13 kp
9. Kiek kainuoja šitas plunksnàkotis? 35 kp
10. Kiek kainuoja tàs pieštukas? 2 kp

VIII. Преобразуйте предложения, употребив слово *kell* с существительным в соответствующем падеже.

Образец: *Šiamė kambaryjė mės tūrime vieną kėdę.*
Anamė kambaryjė mės tūrime kelias kėdės.

1. Añt stàlo padėjau vieną šaukštą. 2. Pràšom dúoti mán šakutę. 3. Jiė užsisakė puoduką kavòs. 4. Pràšom dúoti mums vieną bandelę. 5. Pràšom atnėsti mums peilį.

IX. Расскажите о вашем любимом поэте или прозаике, употребляя слова и словосочетания *tàlentas, talėningas, liàudies mėgstamas, žinomas; išlėisti, išspàusdinti; jò (jòs) pagrindinė temà; veřsti (išveřsti) į kitą kalbà (kitàs kalbàs), veřsti iš kitòs kalbòs (kitų kalbų).*

X. Расскажите биографию знакомого вам человека, используя слова и словосочетания *jò (jòs) vardas, pavardė ...; jàm (jái) ... mėtų, gimti (kuř?); įstóti į mokýklà (kuř? kadá?); baigti mokýklà; įstóti į institútą arba universitėtą (į kurį fakultėtą?); baigti institútą (universitėtą); tãpti (kuõ?); dirbti (kuř? kã?).*

XI. Составьте диалоги по образцу.

Образец: — *Ař Olėgas àtnešė šituos žurnalūs?*
 — *Nė.*
 — *Tegù àtneša rytój.*

1. — Ař Jònas skambino jàm?	2. — Ař jiė paràšė láiškus į Klaipėdą.
— <i>Nė.</i>	— <i>Nė.</i>
—	—

3. — Ař Rimas nèkvietė Jòno į svečiūs?	5. — Ař tavo draugai nėjo į šituos filmus?
— <i>Nė.</i>	— <i>Nė.</i>
—	—
4. — Ař studeñtai neišvažiavo į tuòs kolúkius?	6. — Ař àtnešė Láima mào knygàs?
— <i>Nė.</i>	— <i>Nė.</i>
—	—

XII. Составьте краткие диалоги по образцу.

Образец; — *Mán reikia pasiimti iš bibliotėkos šituos žodýnus. (Olėgas eina į bibliotėkà.)*
 — *Paprašyk Olėgà, tegù jis pàima, jis eina į bibliotėkà.*

1. — Mán reikia nusipiřkti dúonos.	ratòrijos tuòs vadovėliūs. (Jūrātė eina į laboratorijà.)
(Jònas eina į parduotuvę.)	5. — Mán reikia greitai išveřsti tuòs stráipsnius į rūsų kalbà.
2. — Aš nóriu nusipiřkti bütelj limonàdo.	(Láima gerai móka rūsų iř lietūvių kalbà.)
(Olėgas eina į bufėtą.)	6. — Aš nóriu, kàd atidarýtų lángus.
3. — Mán reikia nusipiřkti šiòs dienòs laikraščius.	(Rimas sėdi arti langų.)
(Rimas eina į kiòskà.)	
4. — Mán reikia pasiimti iš labo-	

XIII. Прочтите текст, вставляя глаголы *eiti, vaikščioti, važiuoti, lipti, grįžti* с требуемой приставкой.

Sekmàdienį mės ... į gamtą. Mės atsikėlėme ankstl iř 8 vālandą jau ... iš namų. Kai ... į stotėlę, teñ jau láukė mūsų draugai. Mės sėdome į autobùsą iř ... į geležinkelio stòtį. 9 vālandą jau bývome traukinyjė. Peř vālandą mės ... iki mūsų stotiės iř ... iš vagòno. Netolì stotiės bùyvo miškas. Mės ... į miškà. Ilgai ... pò miškà, prisiskýnėme gėlių, o 5 vālandą ... į geležinkelio stòtį. Kai mės ... į stòtį, bùyvo jau šeštà vālandà. Namò ... 8 vālandą. Dabař mės sūtareme kiekvieną sekmàdienį ... į gamtą.

XIV. Поставьте к предложениям вопросительное местоимение *kòks* в требуемой форме.

Образец: *Vākar àš mačiaū flmą. — Kòkį?*

1. Àš pirkaū pàltą. — ...?	6. Ař tù skaitėi láiškà? — ...?
2. Šiañdien mės einame į teàtrą. — ...?	7. Ař tù turi sásiuvinį? — ...?
3. Pràšom dúoti žodýnà. — ...?	8. Àš labai mėgstu sùltis. — ...?
4. Kviečiù tavė į muziejų. — ...?	9. Àš turiù labai gėrą knygà. — ...?
5. Àš nóriu piřkti kostiùmà. — ...?	10. Jis skaito tik geràs knygàs. — ...?

XV. Ответьте на вопросы по тексту „*Naijas bũtas*“.

1. Kã gāvo Jūrātė iř jòs mamà? 2. Kòks jũ bũtas? 3. Kokià jũ virtuvė?
4. Kòkius baldùs piřko Jūrātė? 5. Kã Jūrātė pàkvietė į įkurtuvės? 6.

Kóks būvo Láimos iř Rimo pókalbis apiē Jūrātės būtą? 7. Kókią dóvaną jiē nupiřko?

XVI. Переведите на литовский язык.

Недавно Юрате получила новую квартиру. Квартира хорошая. А главное, теперь Юрате ходит в институт пешком — квартира недалеко от института. Раньше она ездила на троллейбусе и на автобусе.

Сейчас 8 часов. Юрате идет в институт. Она хочет еще зайти в магазин, купить продукты, а в киоске газету. Она садится в автобус и едет в магазин, а оттуда едет в институт на троллейбусе. Вечером возвращается домой пешком.

Ваши друзья приглашают вас на новоселье. Они получили большую, светлую и теплую квартиру. Они купили новую мебель: книжный шкаф, письменный стол и диван. Мы покупаем в магазине подарок и идем на новоселье.

XVII. Из двух простых предложений составьте одно сложное в двух вариантах, употребив слова *nės* и *kadangi* по образцу.

Образец: *Āš nepaklyđau miestė. Āš turėjau miėsto plānā.*

a) *Āš nepaklyđau miestė, nės turėjau miėsto plānā.*

b) *Kadangi turėjau miėsto plānā, āš nepaklyđau miestė.*

1. Šitas studeñtas blogai kalba lietuviškai. Jis studijuoja pirmus metus.
2. Mės negalime pėsti eiti. Labai blėgas óras. 3. Āš negaliu išveřti tō stráipsnio. Āš neturiu žodyno. 4. Jis nebegyvėna senājame butė. Jis jau gāvo naują būtą. 5. Mės gāvome bilietus į balkoną. Į párterį jau nebebūvo bilietų. 6. Mės džiaugėmės ekskursija pō respublika. Keliōnė būvo įdomi. 7. Mės važiuosime į stđtį taksį. Pō penkiólikos minūčių išeina traukinys. 8. Ji liko namič. Labai lijo. 9. Šita knyga jám patiks. Ji yra labai įdomi.

XVIII. Составьте предложения с глаголами *lyti* (*lyja, lijo*), *snigti* (*snįga, snigo*) в настоящем, прошедшем однократном и будущем временах и со словами *šiañdien*, *vakar*, *rytį*.

Образец: *Šiañdien lyja visą diėnā.*

XIX. Ответьте на вопросы, используя словосочетания *vlenā kařta, dū* (*tris, keturis*) *kartus pė saváite* (*mėnesį, metus*).

Образец: — *Ař dažnai būna šita paskaitā?*

— *Dū kartus pė saváite.*

1. — *Ař dažnai būna lietuvių kalbės pāmokos?* 2. — *Ař dažnai jūs gáunate laiřkų?* 3. — *Ař dažnai jūs parāšote laiřką į namus?* 4. — *Ař dažnai jūs važiuojate į tėviškę?* 5. — *Ař dažnai jūs einate į teatrà?* 6. — *Ař dažnai jūs naudojate ekskursijas?*

XX. Ситуации:

1. Вы получили новую квартиру. Пригласите товарища на новоселье.

2. В субботу — день вашего рождения. Пригласите брата и сестру на день рождения.

3. У вас есть билеты в театр. Пригласите друга (подругу) пойти с вами в театр.

XXI. Поставьте указанные глаголы в требуемой форме.

1. Naują cirką ... trejus metus. Mūsų bendrąbutį ... neseniai.
2. Kiek laiko jūs ... egzaminui? Egzaminui aš ... tris dienas ir gavau penketą, nes gerai ...
3. Praėjusią žiemą aš ... keturis egzaminus, bet ne visus ... Māno draugas jau ... visus egzaminus.
4. Šito poeto eilėraščius aš ... į lietuvių kalbą. Neseniai aš ... naujuosius jō eilėraščius.
5. Aš labai mėgstu ... knygas. Kai tik turiu laiko, tuoj imu knygą ir Kaftais pė saváite aš ... pō keliās knygas. Praėjusią saváite aš ... tris knygas.
6. Paprastai aš niekadā ... į darbą. Vakar labai lijo, ir aš ... į darbą.
7. Poėtai ... eilėraščius apie Tėvynę, gamtą, žmogų. Salomėja Nėris ... daug eilėraščių Didžiojo Tėvynės karo temā.

statyti—*pastatyti*

rengtis—*pasirengti*

laikyti—*išlaikyti*

veřsti—*išveřsti*

skaityti—*pėskaityti*

vėlioti—*pavėlioti*

kurti—*sukurti*

XXII. Ответьте на вопросы в первом лице по содержанию приведенных предложений.

Образец: *Šiañdien aš neinu į paskaitas, nės turiu nuvesti dukterį pas gydytoją.*

1. Šiañdien jis neina į paskaitas, nės turi nuvesti dukterį pas gydytoją. Ō kodėl tu neini į paskaitas? 2. Māno sūnus eina į bibliotėkā, nės turi pasirengti egzaminui. Ō kō tu eini į bibliotėkā? 3. Šiañdien māno draugas anksti kėliasi, nės paskaitos institutė prasideda 8 valandā 30 minūčių. Ō kodėl jūs anksti kėliatės? 4. Šiañdien ji nedirba, nės seřga. Ō kodėl tu nedirbi? 5. Māno kaimynas dažnai vėluoja, nės jám reikia nuvesti sūnų į darželį. Ō kodėl tu dažnai vėluoji? 6. Jis nėperka šitos knygos, nės ją turi. Ō kodėl jūs nėperkate šitos knygos? 7. Ālgirdas neina į muziejų, nės jis neseniai būvo. Ō kodėl jūs neinate į muziejų?

XXIII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: — *Jų naujas butas.*

— *Kóks jų butas?*

1. — *Jų gėras butas. — ...?*
2. — *Mūsų butė dideli kambariai. — ...?*
3. — *Virtuveje didelis lāngas. — ...?*
4. — *Jiė turi gerus baldus. — ...?*
5. — *Jų graži sofā. — ...?*
6. — *Jų naujas rāšomasis stālas. — ...?*

XXIV. Переведите на литовский язык.

1. У Римаса есть хороший друг Олег. Он хорошо говорит по-литовски. 2. У нее есть литовский журнал. Она очень хорошо читает и

говорит по-литовски. 3. У Олега есть хороший учебник литовского языка и большой русско-литовский словарь. 4. Она изучает литовский язык, так как по-литовски она говорит не очень хорошо.

XXV. Прочтите предложения, ставя слова в скобках в требуемой форме.

1. Mán nepatiñka, jéi kàs (vè-luotì, ì, dárbas).	10. Jiè visl trýs (susitiktì, koncèrtas).
2. Jis pàkvietè (mēs, ì, koncèrtas).	11. Jis (pasiiñti, knyga, iš, biblio-tekà).
3. Aš nepastebėjau, kadà (jiš, išeiti, iš, sàlè).	12. Jūrātè (padèti, draugai, pasireñgti, koncèrtas).
4. Mēs sùtarème, kàd visl kartù (važiùoti, ì, gamtà).	13. Jis (pakabinti, pàltas, ì, splinta)!
5. Jis sutiko kartù èiti (ì, kinas).	14. Pràšom uždarýti (dùrys)!
6. Aš tù gall išveřsti (šitas, stràipsnis)?	15. Aš jùs (turèti, rytój, pàskaltos)?
7. Jis móka daũg (dainà).	16. Pràšom paródyti (tà, knyga).
8. Olègas geraì (pažinti, Rimas, iř, Làima).	17. Dúokite (àš, šitas, žurnàlas)!
9. Jis (sutikti, mergàitès, priš, laboratòrija).	18. Kìek (kainuoti, stiklinè, sùl-tys)?

XXVI. Переведите на литовский язык, объясните употребление союзов и соединительных слов.

1. Мы знаем, что завтра вы уезжаете в Клайпеду. А когда вы вернетесь? Мы хотим встретить вас на вокзале. 2. Туристы хотят познакомиться с Палангой, потому что Паланга — курорт и там находится Музей янтаря. 3. Ты не знаешь, когда весной в Паланге начинается курортный сезон? Конечно, знаю. Курортный сезон начинается 1 июня и кончается 15 августа, но отдыхают люди в Паланге круглый год. 4. Гид рассказал, что Паланга является основным курортным городом в Советской Литве. 5. Он спрашивает, купили ли вы уже билет и когда отходит ваш поезд. 6. Этот студент много путешествует во время каникул. 7. Вы не забыли, что в музей мы пойдем сегодня в десять часов утра? 8. Летом она обычно отдыхает на море. То она едет туда на поезде, то летит на самолете. 9. В Клайпедо туристы не только смотрели город, но и посетили Морской музей. 10. На этот раз она не смогла сообщить ни своим знакомым, ни родным, что уезжает в Каунас в пятницу.

XXVII. Прочтите сложные (присоединенные) предложения, вставляя соединительные слова *kòks, kokià, kokiè, kókios*.

1. Aš tù nežinaì, ... vàkar bũvo koncèrtas filharmonijoje? 2. Aš tù nemateì, ... yrà Jūrātès virtuvè? 3. Rimas norèjo sužinòti, ... yrà Jūrātès baldai. 4. Aš tù nežinaì, ... knýgos yrà aĩt anò stàlo? 5. Pasakýk, ... laik-raščiai iř žurnàlai yrà kambaryje aĩt spintos.

XXVIII. Ситуация. У вас новая квартира. Расскажите, какая ваша квартира и какую мебель вы купили.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Lietuvių liaudies poëtè

1940 mëtai milijõnai tarýbinių žmonių girdėjo Salomėjõs Nèriès balsa iš Kremliaus rûmų, kuř ji kartù su kitaìs lietuvių liaudies pasiuntiniaiis dalyvavo TSRS Aukščiausiosios Tarýbos VII sèsijoje.

Lietuvių liaudies poëtei Salomėjai Nèriai tadà buvo tik 35 mëtai. Žymiõji poëtè gimè piëtvakarių Lietuvõs lygumosè, nedideliàmè Kiršų káime (Vilkaviškio rajonè), valstiëčių šeimojè. Iš mažeñs poëtè labai pamilo sàvo gimtąjį kràštą iř vèliau visà sàvo gyvenimà paskýrè kõvai dël šviesèsnès liaudies ateitiès.

Mókési Salomėja Nèris sàvo tèviškès mokýkloje. Vèliau, baigusì Vilkaviškio gimnàzijà, studijavo Kauno universitetè. Paskui dirbo lietuvių kalbõs iř literatũros mokytoja. Ji anksti pradėjo rašyti eilèraščius, buvo talentinga poëtè. Pirmuosius sàvo eilèraščius ji išspausdino 1923 mëtai. Jái tadà buvo tik 19 mëtų. Daũg eilèraščių paràšè 1940 mëtai. Tačiaũ 1941 mëtai prasidėjo kãras. S. Nèris pasitraukè i Tarýbų Sàjungos gilumà. Čià kùrè eilèraščius, dalyvavo literatũros vakaruosè, sàvo eilèraščius skaitè 16-osios lietuviškosios divizijos kariãms.

Mèilè gimtãjam kràstui iř tikėjimas pèrgale — pagrindinè jõs temà Tèvynès kãro mëtų lyrikoje. Tai atsispindi daũgelyje jõs eilèraščių, pavyzdžiui, eilèraštyje „Sesuo žydriõji — Vilija“:

Vilnèle, bék i Vilijà,	Kovàs kovõjè — kruvini
Ò Vilija — i Nèmunà, —	Sugrìžtame, sugrìžtame.
Sakýk: tèvynè mýlime	Žaizdàs nuplãusim vandený.
Labiaũ mēs už gyvenimà.	Žaliais šilkais aprišime.

S. Nèriès eilèraščiai labai dainingi. Daũg gražių dainų sukũrta jõs žõdžiais. Poëtès eilèraščiai išverstì i rùsų, kitų broliškų respublikų kalbàs. Jõs eilèraščiai žinomi nè tik tarýbiniam skaitytojui, jiè išverstì iř i kitàs kalbàs.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

Kremliaus rûmai Кремлевский дворец
iř mažeñs с малых лет
gimtãsis kràštas родной край
gyvenimà paskýrè kõvai dël šviesèsnès
liaudies ateitiès посвятила жизнь борь-
бе за более светлое будущее народа
baigusì Vilkaviškio gimnàzijà окончив
Вилкавишкскую гимназию
pasitraukè i Tarýbų Sàjungos gilumà эва-
куировалась в глубь Советского Сою-
за

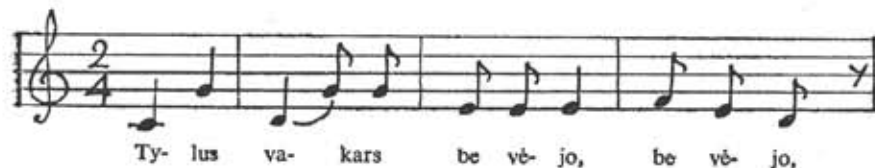
literatũros vakaras литературный вечер
tikėjimas pèrgale вера в победу
Tèvynès kãro mëtai годы Отечественной
войны
kovàs kovõjè — kruvini sugrìžtame
возвращаемся после кровопролитных
боев
eilèraščiai išverstì i kitàs kalbàs стихо-
творения переведены на другие языки
sukũrta jõs žõdžiais создано на ее слова

Прочтите предложения, вставляя вместо пропусков прилагательные.

1940 mētais milijonai ... žmonių girdėjo peñ rādijs balsą iš Kremliaus rūmų. ... poētė gimė valstiečių šeimojė. S. Nėris pamilo ... krāštą. Ji buvo ... poētė. ... jōs lūrikos temā Tėvynės karo metų buvo mēilė ... krāštui iñ tikėjimas pėrgale. S. Nėriēs eilėraščiai labai Daūg ... dainų sukūrta jōs žōdžiais. Jōs eilėraščiai išverstī ī ... respūbliķų kalbās. Jōs eilėraščiai žinomi nē tik ... skaitýtojui.

1. Papāsakokite apie lietuvių liaudies poētę Salomėją Nėrį.
2. Añ jūs skaitėte jōs eilėraščius? Jėi skaitėte, tai pasakykite, kuriē jōs eilėraščiai jums labiausiai patiko?
3. Papāsakokite apie jums žinomą rūsų liaudies poētą (poētę).
4. Kuris jūsų mėgstamiausias poėtas (mėgstamiausia poētė)? Papāsakokite apie jį (ją).

Tylūs vākars
(Lietuvių liaudies dainā)

Tylūs vākars bė vėjo, bė vėjo,
lakštiņgala čiulbėjo, čiulbėjo. (2 k.)*

Mergužėlė daržėly, daržėly
žaliās rūtās ravėjo, ravėjo. (2 k.)

— Lābas vākars, mergėle, mergėle,
añ nematei žirgėlio, žirgėlio? (2 k.)

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

vākars (=vākaras) вечер
žirgėlis (ласкательное) конь

žaliā rūtā зеленая рута
mergužėlė (ласкательное) девушка

* 2 k. (=dū kartūs) два раза

Šiañdien Olėgas ateina pās sāvō draūgā Rimā pasitafti dēl lietuvių kalbōs semināro. Rytōj jis skaīto referātā, todēl dabāñ nōri apie tai pasikalbėti sū Rimū iñ gāuti iš jō pėrskaityti vienā reikalingā strāipsnį. Bēt Rimas šiañdien nē vienas. Pās jī svečiuosē studentei — Borisas ir Ivānas. Rimas sū jaīs jaū kēletas mėtų kaip pažįstami. Jiē draugāuja. Rimas dažnai gāuna laiškų iš Boriso iñ Ivāno. Jis taip pāt nuolat rāšo jiems laiškus. Dabāñ Borisas iñ Ivānas Vilniuje kaip turistai.

Диалог

Rimas. Olėgai, čiā yrā māno draugai — Borisas iñ Ivānas — studentai iš Maskvōs. Jiē ī Vilnių atvėko kaip turistai.

Olegas. Malonū. Añ jūs Vilniuje pirmā kartā?

Borisas. Taip.

Olegas. Añ jūs ilgai būsite Vilniuje?

Ivanas. Neilgai, mēs kartū sū turistais Vilniuje būsime dvi dienas. Pas-kuī nōrime dār vienā diēnā ilgiaū pasilikti Vilniuje, iki porýt. Kād iñ neilgai būsime, bēt peñ tās keliās dienas tikimēs daūg kā pamatýti. Miestas mums labai ratiņka.

Olegas. Ō kuñ jūs mōkotēs?

Borisas. Maskvōs universitetē.

Olegas. Ō! Tās universitėtas yrā žinomas visamē pasāulyje. Malonū studijūoti tokiamē žymiamē universitetē. Be tō, jūk tai sėnas universitėtas?

Borisas. Taip. Maskvōs universitetē puikū mōkytis. Bēt jis nērā tōks sėnas kaip jūsų, Vilniaus universitėtas.

Olegas. Taip. Iš tikrūjū, Vilniaus universitėtas neseniai atšventē sāvō 400 mėtų jubiliejū. Ō kā jūs studijūojate?

Borisas. Ivānas studijūoja istorijā, ō aš medicinā.

Ivanas. Mūsų universitetē galima įsigyti daūgelį specialýbių. Ō kuñ jūs mōkotēs?

Olegas. Aš mōkausi Vilniaus universitetē. Tiesā, aukštūjū mokýklų respūbliķoje yrā nē tik Vilniuje. Jū yrā Kaunē, Klaipėdoje, Šiauliuosē. Josē mōkosi daūg tūkstančių studentų.

Borisas. Labai įdomū kalbėtis sū jums. Bēt mums jaū reikia eiti. Gaila, kād mēs nedaūg laiko tūrime. Tōks turisto gyvenimas. Tū, Rimai, tai gerai supranti, mėgsti keliāuti, daūg kur važinēji.

Rimas. Gāl dār vienā puodūkā kavōs? Ji nelabai stipri. Ō gāl arbātos nōrite?

Borisas. Āčiū, nē. Sakýkite, kaip nuvažiuoti iki Gedimino aikštės?

Rimas. Gedimino aikštē netoli. Jūs galite eiti pėsti. Šiañdien óras gėras. Nešalta, nelýja.

Olegas. Aš jūs palydėsiu iki Gedimino aikštės. Aš einu kaip tik į tą pusę.

Borisas. Labai ačiū. Pakeliui pasikalbėsime apie studijas. Aš papasakosiu apie Maskvos universitetą, apie pažįstamus.

Olegas. Labai malonu. Tada einame!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

taūtis, tūriasi, tūrėsi советоваться
nuolat постоянно
porūt послезавтра
likti, liēka, liko оставаться
įsigyti, įsigyti, įsigyti приобрести
studijuoti, -uoja, -avo изучать
kārštas, -a горячий

lydėti, lydi, -ėjo провозжать
pakeliui по дороге
tikėtis, tikisi, -ėjosi надеяться
įkūrtas, -a основан
į tą pusę в ту сторону
lygus, -i ровный
lygiai ровно

ГРАММАТИКА

Предлоги *apie, pàs, į* с существительными (мн. ч.)

- <i>Apie ką jie kalbėjosi?</i>	- О чем они разговаривали?
- <i>Apie studijas.</i>	- Об учебе.
- <i>Ateik apie pietus.</i>	- Приходи ближе к обеду.
- <i>Kuį jis užėjo?</i>	- Куда он зашел?
- <i>Pàs savo draugus.</i>	- К своим друзьям.
- <i>Kuį nuėjo studentai?</i>	- Куда пошли студенты?
- <i>Į auditorijas.</i>	- В аудитории.

Именительный (kàs?)	Винительный (apie ką? kuį? pàs ką?)	Окончание
drauges svėčias sąsiuvinis gdytojas sūnus koridorius mótina vyšnià auditorija studenėtė akis	apie draugus į svečius į sąsiuivinius pàs gdytojus pàs sūnus į koridorius apie mótinas apie vyšniàs į auditorijas pàs studentės į akis	- (i)us - (i)as - es - is

Употребление предлога *apie* с существительными (вместе с прилагательными)

Именительный		Винительный		Окончание	
kokiē? м. род.	kokios? ж. р.	apie kokius? м. р.	apie kokias? ж. р.		
geri grāžūs mediniai	bal- dai	gėros grāžios medinės	kė- dės	- (i)us, - (i)as - ius, - es	
		apie gė- rūs grā- žiūs medi- niūs	bal- dūs	apie gė- rās grā- žiàs medi- nės	kė- dės

Употребление предлогов *apie, pàs* с существительными (вместе с указательными местоимениями)

Именительный		Винительный							
kuriē? м. род	kuriōs? ж. р.	apie kuriōs? м. р.	apie kuriàs? ж. р.						
šitie (šiē) tie aniē	stu- deñtai	šitos (šiōs) tōs anōs	stu- deñtės	apie pàs	šituos (šiuōs) tuōs anuōs	stu- den- tūs	apie pàs	šitas (šiàs) tàs anàs	stu- den- tės

eiti — ateiti lydėti — palydėti
kalbėtis — pasikalbėti pàsakoti — papàsakoti
skaityti — pèrskaityti vỹkti — atvỹkti
matyti — pamatyti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите текст, найдите предлоги *apie, į* и объясните их употребление.

Išvyka

Kaip gėra šeštadienį ať sekmadienį kur nòrs pakeliàuti!
Vilniēčiai dalyvuoja organizuotose išvykose, apie kuriàs sužino iš skel-
bimų lentų, laikraščių. Vàsarą vilniēčiai keliàuja pèsčiomis, o žiemà bũna
išvykos sù slidėmis.

Turistai rytė susirenka geležinkelio stotyje ar kitoje vietoje, kur jų laukia vadovas. Tada visi važiuoja traukiniu, autobusu arba eina pėsti. Ji kalbasi apie šeimą, apie savo vaikus. Vadovas papasakoja apie istorines vietas.

Tokiose išvykose visada liūksma ir įdomu. Vakarė visi patenkinti grįžta namo. Ir vėl laukia kitos išvykos.

II. Дополните предложения, составьте вопросы и ответьте на них.

Образец: *Kiekvieną vasarą tūkstančiai žmonių išsisi sanatorijose.*
— *Kur jie važiuoja?*
— *Į sanatorijas.*

1. Tarųby Lietuvoje daug sanatorijų. Kiekvieną vasarą tūkstančiai žmonių išsisi ... 2. Vilniuje būna įdomių parodijų. Mēs dažnai laukomės ... 3. Mán patinka Vilniaus dailės parodijų rūmai. Aš daug kartų buvau ... 4. Šitą daininišką nesenai mačiau koncerte. Jis dažnai dainuoja ... 5. Į fabrikus ir gamyklas atvyksta jaunieji poėtai ir rašytojai. Jiė ... skaito savo kūrybą. 6. Spaudos kiškuose yra daug laikraščių ir žurnalu. Vilničiai mėgsta keliuone skaityti ...

III. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Jiė kalbėjosi apie šitą koncertą.*
Jiė kalbėjosi apie štuos koncertus.

1. Jis pasakojo apie naująjį spektaklį. 2. Jiė kalbėjo apie naująsias filmą. 3. Jūs kalbėjo apie geriausią jė pavėkslą. 4. Ji pasakojo apie žinomą dailininką. 5. Šita knyga yra apie žymų aktorį. 6. Aš daug skaičiau apie šitą žymųjį matematiką. 7. Jis klausinėjo apie mano jaunėsniją sėserį. 8. Ji dažnai galvoja apie savo jaunėsnįjį brólį.

IV. Ответьте на вопросы, ставя данные справа слова в требуемой форме.

Образец: — *Kuriuose žurnaluose jūs apie tai skaitėte?*
— *Mėnesiniuose žurnaluose.*
— *Apie kuriuos žurnalus jis kalbėjo?*
— *Apie mėnesinius žurnalus.*

1. — Kokiosė vietose jis buvo vasarą?	kalniotos
— Apie kokiais vietās jis pasakojo?	
2. — Kuriuose laikraščiuose buvo štie straipsniai?	vakariniai
— Apie kuriuos laikraščius jūs kalbate?	
3. — Kokiosė namuose jiė gyvėna?	mūriniai
— Apie kokiais namūs jūs klėjuate?	
4. — Kokiosė statybose jiė dirba?	naujosios
— Apie ką jis pasakojo?	

V. Разверните предложения, ставя прилагательные в скобках в требуемом падеже множественного числа.

Образец: *Mēs kalbėjomės apie kosmonautą (tarýbiniai).*
Mēs kalbėjomės apie tarýbinius kosmonautus,

1. Jis dažnai prisimena apie keliuonę.	tólimos jauni žymūs
2. Šitas filmas yra apie gydytoją.	
3. Aš vakar skaičiau laikraštyje straipsnij apie fizikos dėstytoją.	
4. Šita knyga yra apie mokslininką.	žinomi talentingi paskutiniai
5. Jiė papasakojo apie kompozitorij.	
6. Ji klausinėjo apie egzaminą.	

VI. Составьте из двух простых сложное предложение в двух вариантах, используя союзы *nės, kadangi* по образцу.

Образец: *Šiañdien studentai anksti kėliasi. Paskaitos prasideda 8 valanda.*
Šiañdien studentai anksti kėliasi, nės paskaitos prasideda 8 valanda.
Kadangi paskaitos prasideda 8 valanda, studentai šiañdien anksti kėliasi.

1. Táu reikia važiuoti taksl. Tù neturi laiko. 2. Jis tūri mán padėti. Aš tós tēmos nesuprantù. 3. Studentai eina namo. Jiė nebetūri paskaitų. 4. Jis šiañdien neateis. Jis yra užsiėmęs. 5. Olėgas gerai moka kalbėti lietuviškai. Jis jau antrūs metūs gyvėna Vilniuje. 6. Įjunkite rėdiją. Aš nóriu atlikti rytinę mañkštą. 7. Aš galiu šitą tēkstą išveřsti. Jis nesunkūs. 8. Tù paprašyk savo mokytoją paaiškinti. Tù nesupratai šitos taisyklės. 9. Māno draugas visuomėt papasakoja įdomių dalykų. Jis daug keliuauja ir daug žino. 10. Aš nebepažįstu šito miėsto. Jis yra labai pasikeitęs.

VII. Заполните пропуски словами в требуемой форме.

1. Čia yra jaunieji specialistai. Aš daug gerų žodžių girdėjau apie ... Jis klausinėjo apie ... 2. Teñ gyvėna jė vyresnieji bróliai. Jis gāvo laišką nuo ... Jis papasakojo mán apie ... 3. Ji tūri gerų draugių. Ji visad laukia savo ... Ji papasakojo apie ... 4. Štuos namūs stātė žinomi architektai. Aš pirkaũ knygą apie ... Šitie projektai yra ... 5. Konferencijoje kalbėjo mūsų naujieji dėstytojai. Aš klausiaũsi ... pranešimų. Mēs kalbėjome apie ... 6. Vilniuje yra nemažai studentų bendrėbučių. Juosė gyvėna daug studentų. Mēs instituto komjaunimo pósėdyje kalbėjome apie ..., kuriė gyvėna mūsų bendrėbučiuose. 7. Jis piėšia respublikos žymiųjų žmonių portretūs. Jiė parāšė knygą apie ... Ji nóri nusipiřkti kėletą ...

VIII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kō atėjo Olėgas pās Rimą? 2. Ką jis čia rado? 3. Kur tie studentai mókosi? 4. Kō jiė atvažiāvo į Vilnių? 5. Kiek laiko jiė būs Vilniuje? 6. Kaip jėms patiko Vilnius?

IX. Пригласите своего товарища пойти вместе с вами.

Образец: — *Šiañdien Ŗperos ir balėto teatrė (yra) Ŗpera „Karmėn“.*
— *Gāl eikime į tą Ŗperą?*
— *Geraĩ, eikime!*

1. — Šiañdien Ŗperos ir balėto teatrė yra Ŗpera „Karmėn“. 2. — Rytój Ŗperos ir balėto teatrė būs balėtas „Añt mērių krañto“. 3. — Sekmādienj Jaunimo teatrė būs spektaklis „Guľbės giesmė“. 4. — Rytój „Lie-

tuvõs" kino teatrē ródys gēra filmā. 5. — Dailēs rīmuose atidarýta tapýbos parodā. 6. — Šeštādienj konservatōrijoje būs M. K. Čiurliónio mūzikos koncertas. 7. — Šiañdien mūsū institutē liáudies mūzikos vākaras.

X. Прочтите предложения, ставя данные справа глаголы в требуемой форме.

1. — Kaī eīsi namõ, paskaĩbink mán, aš tavē...
— Aš dažnai ... jī institutē.		<i>pasitikti — sutikti</i>
2. — Kā tū ... šiañdien?
— Knýgā apiē kosmonáutus.
— Iť aš táu ... tā pāciā knýgā.		<i>pirkti — nupirkti</i>
3. — Neseniaĩ aš ... sū jõ sēseria. Ať tū jā pažĩsti?
— Aš jā seniaĩ ...		<i>susipažinti — pažinti</i>
4. — Ať čiā távo knygā?
— Nē, aš jā ... iš bibliotēkos.
— Ať tū dažnai ... knygās iš bibliotēkos?
— Daugiausia šeštādieniais.
— Kaī eīsi, iť mán ... kókiā nōrs knýgā.		<i>iĩti — pa(si)iĩti</i>

XI. Из двух предложений составьте одно с соединительным словом *todēl* (поэтому).

Образец: *Aš gyvenū toli nuõ darbóvietēs. Mán reikia važiuoti autobusū.*

Aš gyvenū toli nuõ darbóvietēs, todēl mán reikia važiuoti autobusū.

1. Mán pjēsē patiko. Aš ējaū iť aĩtrā kaĩtā. 2. Norējau pērskaityti vieñā knýgā. Aš ējaū i bibliotēkā. 3. Jis seĩga. Jis šiañdien neatējo i darbā. 4. Šitame knygýne nebūvo turistinio žemēlapio. Mēs ējome i kitā knygýnā. 5. Jis netūri žodýno. Jis negāli išveŗsti šito strāipsnio. 6. Jaū velū. Aš važiuosiu autobusū. 7. Māno kolegā yrā užsiēmēs. Jis dabať negāli sū jumis pasikalbēti. 8. Šiañdien yrā gražūs óras. Namõ mēs eĩsime pēsti. 9. Šitas studeĩntas viskā laikū atliēka. Jis tūri visadā laĩsvo laĩko.

XII. Составьте предложения по указанным ситуациям, используя данные в скобках глаголы в требуемой форме.

Ситуации:

- Jūs nebeatsimenate, kuriojē gātvēje gyvēna jūsu pažĩstamas. Kaip jūs apiē tai pasakýsite? Jūs ne visadā atsimenate pažĩstamū ādresus, telefonū nūmerius. Pasakýkite visa tai draūgui (*atsimĩti — užmiŗsti*).
- Vākar būvo sekmādienis. Sužinókite iš draūgo, kā jis vākar veikē. Netrūkus atostogos. Paklāuskite draūgā, kuĩ jis paprastāi išvýksta peť atostogas (*lēisti — pralēisti laikā, sekmādienj, atostogas*).
- Pirmādienj iť treēiādienj būs jums egzāminas. Pasakýkite apiē tai. Jūsų draūgas važiuoja atostogu, nēs jis jaū balgē egzāminus. Pasakýkite apiē tai (*laikýti — išlaikýti egzāminus*).
- Pās jūs dažnai būna sesuõ iš Klaipėdos. Kaip jūs apiē tai pasakýsite? Štaĩ iť dabať jūsų sesuõ pās jūs Vilniuje. Pasakýkite apiē tai (*važiuoti — atvažiuoti*).
- Kiekvienā sekmādienj pās jūs būna jūsų draūgas. Kaip jūs pasakýsite apiē tai? Tačiaū vākar, sekmādienj, jūsų draūgas būvo labaĩ užsiēmēs iť negalėjo atēiti pās jūs. Pasakýkite apiē tai (*ēiti — atēiti*).

XIII. Дополните предложения словами во множественном числе.

Образец: *Jis lýdi sàvo draūgā.*

Vākar jis palydėjo sàvo draugūs.

1. Jis atsiveda sūnū i koncertā. Vākar jis atsivedē ... i koncertā. 2. Ji dažnai pāsakoja apiē sàvo jaunēsniāją dūkterj. Vākar ji pāsakojo apiē ... 3. Māno sēseriai patiĩka gintariniai karõliai. Vākar tėvas būvo Palangojē iť nupirko ... 4. Pās mūs dažnai atvýksta studeĩntai iš kitū respūblikū. Vākar geležinkelio stotyjē aš pasitikaū ... iš kitū respūblikū. 5. Jis daūg strāipsniū veŗčia iš lietūviū iť rusū kalbā. Jis vākar išvertē dū ... 5. Māno draūgas tūri vaikū. Jaū mētai, kaip aš jū nemačiaū. Vākar aš buvaū pās sàvo draūgā iť mačiaū jõ ...

XIV. Дополните предложения подходящими по смыслу словами в нужной форме.

1. Kuõ jis vardū iť ...?	8. Põ paskaitū mēs susiriĩkome
2. Jis išlėido pirmāją sàvo ...	ĩ ...
3. Mēs skūbame i ...	9. Jis mán paaiškino, kaip ...
4. Aš einū pās ...	10. Aš nepastebėjau, kadā ...
5. Jis pāsakojo apiē sàvo ...	11. Prāšom pasakýti, kā ...
6. Jis, mán ródos, sekmādienj ...	12. Jis neseniaĩ įstójo ...
7. Šeštādienj mēs neĩname pās ...	13. Ji jaū baĩgē ...

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Kareivio sūnūs

Avalbėkas sàvo tėvo visāi neatsimena. Jis būvo dār māžas, kaĩ tėvas žūvo frõnte. Pirmā kaĩtā jis pamātē sàvo tėvā tik kinē. Tadā Avalbėkui būvo penkeri mētai.

Filmas būvo apiē kārā. Avalbėkas sėdėjo kino sālėje sū mótina iť žiūrėjo filmā. Jis mātē, kaip mótina žiūrėdama jáudinasi, ýpač kaĩ ekranē ima šaudyti. Ō Avalbėkui nebūvo labaĩ baisū, kaĩtais nēt liĩksma, ýpač kaĩ krito fašistai. Ō kaĩ žūvo kelĩ mūsū kariaĩ, jám atródē, kād jiē vėl atsikeĩs.

Ekranē pasiródē septyni artileristai. Vienas iš jū — juodaplaũkis, neaũkštas, nepanašūs iť rusū. Mótina tuõ metū staigā atsísũko iť sūnū iť sako:

— Žiūrėk, teĩ távo tėvas...

Kodēl ji taip pasākē? Gál iť ji pati nežinójo, kodēl. Gál tik šiaip sau ėmē iť pasākē. Ō gál dēl tõ, kād prisiminē vyrā. Iť tikrai, kareivis ekranē būvo labaĩ panašūs iť Avalbėko tėvā, visāi toks pat kaip iť núotraukoje, kuri kabójo jū namuosē.

Berniũkas patikėjo mótinos žodžiais. Ir nuõ tõs minūtēs, kaĩ mótina pasākē jám: „Žiūrėk, teĩ ekranē távo tėvas“, tās kareivis tãpo jõ tėvu. Berniũkas jaū māstē apiē jĩ kaip apiē sàvo tėvā, iť jõ vaĩkiškoje širdėlėje gimē naujas jaũsmas — mēilē tėvui. Ō kaip jis ėirdyjē ėmē didžioutis sàvo tėvu, kareiviũ! Tai jõ tėvas! Iť kãras nuõ tõs minūtēs berniũkui nebeatrodē žaidimas. Já m dãrēsi liĩdna, kād žũsta žmónēs. Kãras jám pasidãrē bailsūs. Iť jis pirmā kaĩtā patýrē báimēs jaũsmā dēl aĩtimo žmogaūs netekimo, dēl žmogaūs, kuriõ jám visā laikā trũko.

Ō ekranē kāras vjko toliau. Pasirōdē fašistų tānkai. Berniukas išsigañdo: „Tēvēli, tānkai eina, tānkai!“ — šāūkē jis tēvui. Tānkų būvo daūg, jiē riedējo pirmyn iř šāudē iř patrānkų. Štai krito vienas artileristas, paskuī kitas, trēčias ... Liko tik tēvas. Jis pamažų žingsniāvo priēšais tānkų sū granatā rañkose.

— Stōk, nepraeisi! — sušūko tēvas iř mētē granatą i tānką. Tuč momentū iř tānko pasipylē kulķų sērija, iř ... tēvas griuvo.

Kino aparātas staigā nutilo. Frōntas nutrūko. Tai būvo pirmōsios daliēs pabaigā. Kino mechānikas ijjūngē sālēje šviēsą, iř tadā vaikas nubēgo priē pirmōsios eilēs, kuī sēdējo kiči jō draugai. Jām būvo labai svarbū, kā jiē pasakūs.

— Berniukai, teñ būvo māno tēvas! Aī jūs nemātēte? Teñ žuvo māno tēvas! ... — sušūko jis.

Berniukai niēko nežinōjo apiē jō tēvą iř negalējo iš kařto suprāsti, kās čia dēdasi. Kiči žmōnēs iřgi nustēbē žiūrējo i berniuką iř tylējo. Ō jis, kareivio sūnūs, kareivio, kuris jau seniai žuvo, toliau įrodinējo:

— Aī jūs nemātēte, teñ būvo māno tēvas!... Jis žuvo! — kalbējo berniukas iř nesuprāto, kodēl žmōnēs žiūrējo abejlingai iř nesijāudino, nesididžiāvo jō tēvu, kaip jis. Vienas berniukas, kuris sēdējo gretā jō, ėmē iř pasākē jām visā tiēsą:

— Jūk teñ nē tāvo tēvas. Kā tū šneki? Jūk tai āktorius. Jēi nētiki, paklāusk štai kino mechāniką.

Bēt kino mechānikas tylējo. Jis nenorējo atimti iš berniuko graudžiōs iř kartū gražiōs iliūzijos.

— Nē, teñ būvo māno tēvas, māno! — nenusilēido kareivio sūnūs.

— Tai kuris būvo tāvo tēvas? — ėmē ginčytis gretā sēdintis berniukas.

— Jis ējo sū granatā rañkose priēš tānką. Aī tū nematei? Iř jis štai šitaip griuvo!

Iř berniukas čia pāt sālēje griuvo taip pāt, kaip griuvo jō tēvas. Iř gulējo nejudēdamas priēšais ekrānā.

Žiūrōvai nebežinōjo, aī juōktis, aī liūdēti. Visi nutilo. Ō jis gulējo kaip negyvas, netaīdamas nē žōdžio. Tuomēt priē sūnaūs sū āšaromis akysē priējo mōtina.

Ji pakēlē sūnų iř tūliai pasākē:

— Eikime, sūnēli, eikime. Teñ būvo tāvo tēvas. — Iř nusivedē jī.

Iř tik dabaī, pirmą kařtą gyvēnime, berniukui pasidārē labai liūdna iř skaudū. Tik dabaī jis suprāto, kā rēiškia netēkti tēvo. Jis negalējo neveřkti. Pāžvelgē i mōtiną, bēt ji tylējo. Tylējo iř jis. Vaikas džiaūgēsi, kād mōtina nemāto jō āšarų.

Berniukas tadā dār nesuprāto, kād nuō šiōs valandōs jamē gyveñs tēvas, kuris jau seniai žuvo karē.

Pagal Č. Aitmatovą

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

kaī ima kaudyti	когда начинают стрелять	pasipylē kulķų sērija	раздалась пулеметная очередь
mōtina žiūrēdama jāudinosi	видя это, мать волновалась	žiūrējo nustēbē	смотрели удивленно
jō vaikiškoje širdėlėje	в его детском сердечке	ėmē ginčytis	начал спорить
ėmē didžiūotis	стал гордиться	gretā sēdintis	сидящий рядом
kāras nebeatrōdē žaidimas	война уже не казалась игрой	gulējo nejudēdamas	лежал не шевелясь
		netairdamas nē žōdžio	не говоря ни слова

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kās atsitiko berniukui, kareivio sūnui?
2. Kaip jūs mānote, kodēl mōtina pasākē sūnui, kād ekranē jis māto sāvo tēvą?
3. Kā jūs žinote apiē Antrajį pasaulinį karą, apiē tarýbinēs liāudies kovų sū fašizmū?

УРОК 37

Диалог

Rimas. Sveikas, Olēgai! Kuī tū eini?
 Olegas. I pāštą. Nōriu išsiųsti telegrāmą sāvo tēvams iř kēletą laiškų: seserims, brōliams, draugams.
 Rimas. Ō mán reikia išsiųsti registruotą banderolę. Eikime kartū!

Paštē

- Prāšom pasakýti, kuī priima registruotus láiškus?
- Kairējē, priē trēčiojo langėlio.
- Āčiū.

* * *

- Prāšom pasakýti, kuī priima banderolēs?
- Priē pirmojo langėlio.
- Ō telegramās?
- Tēlegrāfas antramē aukštē.
- Āčiū.
- Prāšom.

* * *

- Kiek kainuoja vōkas sū pāšto ženklų?
- Šešiās kapeikās.
- Ō šitas atvirukas?
- Tris kapeikās.

- Prāšom dúoti viena voka, dù atvirukùs iř pāšto ženkla už penkiās kapcikās.
- Prāšom.
- Āčiū.

Laiškū pavyzdžiai

232000 Vilnius
Lėnino pr. 10-13
P. Jonaičiui

235802 Klaipėda
Taikės pr. 5-7
J. Petrąitiui

Privatūs

Sveikas, Rimai!

Vakar gavaū tavo laišką. Labai džiaugiuosi, kád Tù pagaliaū parašei mán. Aš ruošiuosi saváitei į Vilnių. Atvažiuosiu apiē šiō mėnesio penkió-likta ař šešiólikta diēnā. Kai atvažiuosiu, paskambinsiu iš stotiēs. Šiaip mánō gyvenime daugiau niēko nauja.

Linkėjimai Láimai!

Iki greito susitikimo!

Vytas

Oficialūs

Geřbiamas Petrąiti!

Jūsų strąipsnį pėrskaičiau, labai įdomūs. Aš noriu Jùs kai kō paklausti. Saváitės pabaigojē aš būsiu Vilniuje, mēs galėtume susitikti iř pasikalbėti. Jėi Jùms nesunkù, paskambinkite mán vakarē dešimta vālandā telefonù 75-56-32.

Sù pāgarba
P. Jonaitis

Telegrāmų pavyzdžiai

Telegramà

Vilnius, Lėnino pr. 15-15
J. Petrąitiui
Šveñtėms atvėksime pàs jùs Klaipėdos tráukiniū.
Bučiúojame Birutė Jōnas

Sveikinimo telegrāmos

Privatì

Brangióji Láimai!
Sveikinu gimimo dienōs prōga. Linkiū sveikātos, láimēs, sėkmēs.
Bučiúoju Birutė

Oficiall

Geřbiamas P. Jonaiti!
Sveikinu Jùs sù ateinančiais Naujaisiais mėtais. Linkiū Jùms láimēs, ilgū gyvėnimo mėtų.
J. Petrąitis

M. K. Čiurlionio laiškaì

S. Čiurlionienei

Peterbūrgas.

1908 m. lapkričio 11 d.

[...] Kā tik grįžaū iš lietūvių vākaro, kuriamē skařbinau savo kompozicijas. [...] mūsū laukia daūg dārbo, iř kaip aš džiaugiuosi. Tiesā, kaip tai nuostabū būti reikalingam žmonėms iř jausti šviēsą savo delnuosē. [...] kaip aš didžiūojusi, jóg mēs, Tù iř aš, esame tokiojē padėtyjē, kád galime kā nors dúoti žmonėms [...].

M. K. Čiurlionis

P. Čiurlioniui

Kuliai,

1909 m. lapkričio 2 d.

Mýlimas Brolėli,

Norėčiau Tau ilgā laišką parašyti ař pasikalbėti, bēt nežinaū, nuō kō pradėti. Bēt ař nē vis tiek, - kád iř nuō bet kō.

Dabař esame Kuliuose pàs Zōsēs Tėvą (Kuliai - tai mažas miestėlis, 10 vařstų nuō Plūngės). Viēšime čiā jau aňtrą saváitę. [...] šiomis dienomis ruošiamēs grįžti į Plūngę, o iš teñ į Drūskininkus, o paskui - į Peterbūrgą. Vāsaros atóstogas šiēmet turėjome nepaprastas. [...] Dirbau, o iš tikrųjų mėgavausi tuō laikū puikiai, nēs nutapiaū apiē 20 pavėikslų, kuriais kařtais esū baisiai nepatėnkintas, o kařtais pasistataū, žiūriū iř džiaugiuosi.

M. K. Čiurlionis

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

Iki susitikimo!
Iki greito susitikimo!
Viso gėro!
Sù pāgarba.

До встречи!
До скорой встречи!
Всего хорошего!
С уважением.

Linkėjimai Laimai (bróliui, sėseriai)!	Привет Лайме (брату, сестре)!
Pėrduokite linkėjimus iř svėikinimus Laimai (bróliui, sėseriai)!	Передайте привет и поздравления Лайме (брату, сестре)!
Lik sveikas (laimingas)!	Будь здоров (счастлив)!
Likite sveiki (laimingi)!	Будьте здоровы (счастливы)!

Svėikinu (svėikiname) jūs (tavė): sù šveñtėmis (šveñčių próga)!	Поздравляю (поздравляем): вас (тебя) с праздником!
sù Naujaisiais mėtais (Naujųjų mėtų próga)!	с Новым годом!
sù ateinančiomis šveñtėmis (ateinančių šveñčių próga)!	с наступающим праздником!
sù gimimo dieną (gimimo dienos próga)!	с днем рождения!

Linkių (liñkime) jums (táu): sveikātos!	Желаю (желаем) вам (тебе): здоровья!
lāimės!	счастья!
sėkmės!	успехов!
ilgų gyvėnimo mėtų!	долгих лет жизни!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

siųsti, siunčia, siuntė посылать
 telegrama телеграмма
 registruotas, -a заказной
 banderolė бандероль
 priimti, priima, priėmė принимать, принимать
 telegrafas телеграф
 vokas конверт
 atvirukas открытка
 pavyzdys образец
 draugiškas, -a дружеский
 kuriam laikui? на сколько времени?
 susitikimas встреча
 oficialus, -i официальный
 privatus, -i частный, личный
 gerbiamas, -a уважаемый
 sveikinimas поздравление
 pranešti, praneša, pranešė сообщать, сообщить
 bučiuoti, -iuoja, -iavo целовать
 linkėti, linki, -ėjo желать
 laimė счастье
 sėkmė успех

vokas sù pašto ženklų конверт с почтовой маркой
 pašto ženklas почтовая марка
 sveikinimo telegrama поздравительная телеграмма
 iš (visos) širdiės от всей души, от всего сердца
 vėrausti galną жать руку
 * * *
 dėlnas ладонь
 padėtis, -iės положение
 didžiūotis, -iuojasi, -iavosi гордиться
 mylimas, -a любимый
 viešėti, vieši, -ėjo гостить
 nieko nauja ничего нового
 daugiau negu больше, чем
 pasistatū iř džiaugiuosi поставлю и радуюсь
 baisiai nepatėnkintas страшно недоволен
 nepaprastas, -a необыкновенный
 mėgautis, -aujasi, -avosi наслаждаться
 tapyti, tairo, tairė писать (картину)

ГРАММАТИКА

- Kām jis išsiuntė telegrāmą?	- Кому он послал телеграмму?
- Savo geriems draugams.	- Своим добрым друзьям.

Окончания существительных в дательном падеже (мн. ч.)

Именительный kās?	Дательный kām?	Окончание
draugas	draugams	-(i)ams
svėčias	svėčiams	
gydytojas	gydytojams	
brólis	bróliams	
dirėktorius	dirėktoriams	-ums
sūnūs	sūnūms	
piemuō	piemenims	-ims
mótina	mótinoms	
vyšniā	vyšnioms	-(i)oms
auditōrija	auditōrijoms	
studeñtė	studeñtėms	-ėms
akis	akims	-ims

Примечания: 1. Окончания дательного падежа множественного числа сходны с окончаниями именительного мн. числа: -ai — -ams, -is — ums, -ys — -ims, -os — -oms, -ės — -ėms, напр.: tėvai — tėvams, sūnūs — sūnūms и т. д.

2. У существительных, имеющих мягкий согласный перед окончанием в именительном, мягкость сохраняется и в дательном падеже мн. числа: svečiai — svečiams, bróliai — bróliams, dirėtoriai — dirėktoriams, vyšnios — vyšnioms. На письме мягкость обозначается гласным i (знаком смягчения).

Окончания прилагательных в дательном падеже (мн. ч.)

Именительный		Дательный		Окончание
kokiė? м. род	kokios? ж. р.	kokiems? м. р.	kokioms? ж. р.	
nauji	naujos	naujiems	naujoms	-iems
puikūs	puikios	puikiems	puikioms	
draugytarėbieniai	draugytarėbinės	draugytarėbiniams	draugytarėbinėms	-i(om)s -iams -ėms

dideli – dideliems
 didelės – didelėms

Примечание. Местоименные прилагательные в дательном и во всех остальных падежах имеют двойное окончание: *geriėsiems, gražiėsiems, gerėsioms, gražiėsioms; didiėsiems, didžiėsioms*.

Дательный указательных местоимений (мн. ч.)

(Parodomąjį įvardžių naudiniškąs)

Именительный		Дательный	
kuriė? м. род	kuriėds? ж. р.	kuriems? м. р.	kuriėms? ж. р.
šitie (šiė) tie aniė	šitos (šiėds) tėds anėds	šitiems (šiėms) tiems aniems	šitioms (šiėms) tėms aniėms

Местоимение *kuris* в функции соединительного слова в сложных предложениях (во всех падежах ед. ч.)

Štai studeñtė, | *kuri* mėkosi mųsų grųpėje.
 | *kuriėds* vėkar nebųvo paskaitosė.
 | *kuriái* aš daviaų sėvo vadovėlj.
 | *kurią* mės sutikome instituto vakarė.
 | sų *kurią* aš mėkiausi mokýkloje.
 | *kuriójė* aš mataų tikrėds mokytojos brúožus,

Štai studeñtas, | *kuris* mėkosi mųsų grųpėje.
 | *kuriė* vėkar nebųvo paskaitosė.
 | *kuriám* aš daviaų sėvo vadovėlj.
 | *kuri* mės sutikome instituto vakarė.
 | sų *kuriuė* aš mėkiausi mokýkloje.
 | *kuriamė* aš mataų tikrėds mokytojo brúožus.

Eilėraštį deklamėvo studeñtas,
 Vadovėljį pasiskėolinau iš studeñto,
 Aš paskambinau studeñtui,
 Mės sutikome studeñtą,
 Ji bųvo kinė sų studentų,
 Aš mataų tikrėds mokytojo brúožus studentė,

kuris mėkosi mųsų
 grųpėje.

Запомните:

Местоимение *kuris* в функции соединительного слова, как и в русском, согласуется в роде и числе с существительным: *studeñtas, kuris ...; studeñtė, kuri ...; studeñtai, kuriė ...; studeñtėds, kuriėds ...; studeñtams, kuriėms ...; studeñtėms, kuriėms ...*.

siųsti – išsiųsti tapýti – nutapýti
 bučiúoti – pabučiúoti statýti – pastatýti
 linkėti – palinkėti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Tėvas nupiřko sėvo sėnui slidėds.*
Tėvas nupiřko sėvo sėnėms slidėds.

1. Jis pėdėda jaunesniąjam brėliui. 2. Rimas telefonų paskaĩbino sėvo sėseriai. 3. Jėnas išsiuntė telegrėmą sėvo senėliui. 4. Lėima nupiřko dėvaną sėvo draugėi. 5. Jis dėvė žodýną tam studeñtui. 6. Mės parėdysime miėstą sėvo svečiui. 7. Jis visadą pėdėda sėvo draugui.

II. Составьте вопросы и ответьте на них по образцу.

Образец: *Ji išvažiėvo pės sėvo dũkteris.*
 – *Kám ji nupiřko dėvaną? – Sėvo dũkterėms.*

1. Šeštądienį jis bųvo Kaunė pės sėvo vaikųs. 2. Prėeitą savaitė Rimas aplėnkė tėvųs. 3. Sekmądienį Jėnas bųvo pės sėvo draugųs. 4. Studeñtai svečiėvosi pės fėbriko darbininkųs. 5. Jiė bųvo svečiuosė pės sėvo kolegās. 6. Jiė bųvo gimimo dienojė pės sėvo grųpėds studentėds.

III. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Į mųsų gamýklą atvýko grųpė jaunųjų inžiniėrių. Mės sutikome jaunuosius inžinieriųs. Jaunėsiems inžinieriams mės parėdėme sėvo gamýklą.*

1. Į mųsų gamýklą atvýko grųpė jaunųjų inžiniėrių. Mės sutikome ...
 ... mės parėdėme sėvo gamýklą. 2. Konferėncijoje pranešimųs dārė ke-
 li žýmųs mėkslininkai. Mės išklaųsėme ... pranešimų. ... mėс parėdėme
 sėvo laboratorijas. 3. Į institutą atvýko grųpė tarýbinių rašýtojų. Jiė ...
 paskaĩtė sėvo naujėsių eilėraščių iř prėzos ištėrukų. Mėс ... sųrengėme
 koncėrtą. 4. Į kėimą atvýko jaunėji specialistai. Mėс sutikome ...
 ... mėс palinkėjome sėkmėds darbė. 5. Šitame fakultetė mėkosi bųsimieji
 gýdytojai. Šėšerius metųs jiė mėkėsi visko, kė reikia ... 6. Šiañdien į
 mųsų universitetą atvýks jaunėji literėtai. Mėс lėukiame ... Mėс ...
 parėdysime sėvo universitetą. 7. Visamė pasėulyje yrą žinomi tarýbiniai
 kosmonėutai. Mųс miėstas sutiņka ... vaikai įteiks gelių.

IV. Составьте вопросы со словом *kuris* и ответьте на них, употребив местоимения *šitas, tās* или *anās*.

Образец: *Jis išsiuntė banderolę draugams,*

— *Kuriems draugams?*

— *Šitiems draugams.*

1. Mergaitėms mės nupirkome bilietus į teatrą. 2. Mokytojas papasakojo mokiniams apie lietuvių kompozitorius. 3. Dėstytojas pademonstravo studentams skaidrių iš keliūnės pė užsienį. 4. Piřmininkas aiřkino kolūkiėčiams, kaip didinti deřlių. 5. Pė paskaitėd lėktorius rėdė klausytojams kino filmą.

V. Дополните диалоги по образцу.

Образец: — *Kám jūs įteikėte gėlių?*

— *Mės įteikėme gėlių svečiams iš kitų respublikų.*

1. — ...? universitėto aspirantams,

— (Jis paaiřkino šitą failų sėklę) naujiems studentams,

2. — ...?

— (Jiė dėkingi už žiniąs) šitiems dėstytojams.

3. — ...?

— (Mės dāvėme bilietus į studentų vakarą) Vilniaus

4. — ...? — (Prėmija už rařinį tėko) mūsų pažįstamoms mergaitėms.

5. — ...?

— (Jis ruđiasis) vėsaros atostogoms.

VI. Составьте сложноподчиненные предложения, употребив слово *kuris*.

Образец: *Draugas važiėd į Kauną Mės sutikome jį vakar universitėto dalyvėuti konfereñcijoje.*

Draugas, kurį mės sutikome vakar universitėte, važiėd į Kauną dalyvėuti konfereñcijoje.

1. Šitas draugas — mūsų Mės kalbėjomės sū juđ vakar aspirantas. laboratorijoje.

2. Šita mergaitė yrà mūsų Mės bėvome įkurtėvėse pàs jį. studentė.

3. Tās vaikas mókosi mūsų Šiañdien mės susipažinome, institutė.

VII. Поставьте слово *kuris* в требуемой форме; где это необходимо, употребите предлог.

1. Ař pasikviečiau pàs sève draugą, ... neseniai grįžo iš keliūnės, ... nemačiau dū mėnesius, ... žadėjau parėdyti nuotraukas, ... mókiausi institutė, ... táu daūg pāsakojau,

2. Štai institutas, ... jis baigė, ... jis mókėsi, ... tū klausei, ... tū domėjaisi,

3. Paskaità, ... neseniai baigėsi, prasidėjo añtrą vālandą. ... mės klausėmės, prasidėjo ketviřtą vālandą. ... jis laukė, prasidėjo vienūoliktą vālandą. ... mės bėvome, baigėsi dvėliką vālandą.

VIII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Ař žinaū tą mokėklą, kuř jį đirba. Ař žinaū tą mokėklą, kuriojė jį đirba.*

1. Káimas, kuř jis gimė, kuř jis išvažiėvo, iš kuř jis atvažiėvo, yrà netoli Vilniaus.

2. Miestė, kuř jis gyvėna, kuř jis išvažiėvo, iš kuř jis atvažiėvo, yrà daūg institutų.

IX. Составьте из двух предложений одно с союзом *noris* (хотя) в придаточном предложении и союзом *bėt* — в главном.

Образец: *Óras nebėvo labai gėras. Mėms išvykoje bėvo malonū. Noris óras nebėvo labai gėras, bėt mėms išvykoje bėvo malonū.*

1. Dárbas bėvo sunkūs. Mės jį gerai atlikome. 2. Jis labai stėngėsi. Jis negalėjo atidaryti dėžės. 3. Sunkū bėvo tą dárba atlikti. Mės jį laikū baigėme. 4. Stipriai snigo iš šalo. Mės ėjome į mokėklą. 5. Ař bėsiu labai užsiėmęs. Ař jums padėsiu.

X. Составьте краткие диалоги со словами и словосочетаниями *telegrāfas, netoli universitėto; telefonas automātas, centriniame pařte; knygėnas, prieřais universālinę parduotėvę; troleibėso stotėlė, priė „Lietuvėd“ kino teātro; autobėso stotėlė, prie įais turgāvietę.*

Образец: — *Prāřom pasakýti, kuř yrà pāřtas?*
— *Prieřais universālinę parduotėvę.*
— *Āčiū.*
— *Prāřom.*

XI. Составьте краткие диалоги по образцу.

1. *Registrėtuos lāiškus priima kairėjė priė trėčiojo langėlio; telegramās priima antramė aukštė.*

Образец: — *Ař jūs nežinote, kuř priima banderolės?*
— *Kairėjė priė añtrojo langėlio,*
— *Āčiū.*
— *Prāřom.*

2. *(Jums reikia) vokį bė žėnklo, vokį sū žėnklu, pāřto žėnklū pė penkiās kapeikās.*

Образец: — *Ař jūs tūrite atvirėkų?*
— *Tūrime.*
— *Prāřom duoti mán vieną atvirėkų.*

XII. Составьте предложения, обозначающие поздравление и приглашение.

Образец: *Spālio šventės.*
Svėikiname jūs Spālio švenčių prōga.
Kviēčiame jūs į svečius peŗ Spālio šventės.

1. Gegužės pirmōsios šventė.
2. Naujieji mėtai.
3. Birūtės gimimo dienā.
4. Jubiliejus.
5. Įkurtūvės.

XIII. a) Прочтите телеграмму, обратите внимание, как она пишется.

Vilnius Lėnino prospėktas 70 bt. 45 Jonāičiui Lāukiui tavēs peŗ šventės Parašyk aŗ galėsi atvažiūoti.

Bučiūoju Mamā.

б) Ответьте на телеграмму соответственно приведенным ниже ситуациям.

1. Jūs galėsite atvažiūoti peŗ šventės. Atvažiūosite gruodžio trisdešimtą. 2. Jūs negalėsite atvažiūoti, paaiškinkite, kodėl.

XIV. Переведите на литовский язык.

1. Я послал письма всем своим друзьям. 2. Они готовятся к экзаменам. 3. Он купил подарок своим родителям. 4. Мы показали город своим гостям. 5. Чьи это портфели? — Это портфели наших коллег. Они сейчас сидят в той большой комнате и слушают лекцию. 6. Они переводят литовские тексты. Некоторые литовские тексты трудные. 7. У нас нет новых словарей. Покажите, пожалуйста, эти новые словари! 8. Мы получаем интересные письма из Таллина. Я всегда показываю все интересные письма своим старым друзьям. 9. Он читает новые газеты. Многие статьи в этих газетах для нас очень интересны и важны.

XV. Напишите письма по данным ситуациям.

Ситуации:

1. Jūs jau seniai gāvote laiškā iš savo brōlio (draugo, seseŗs iŗ pan.), tačiaŗ negalėjote laikū atsakyti į jį. Parašykite laiškā, paaiškinkite, kodėl ilgai neparāšėte, papasakokite, kaip jūs gyvenate.

2. Greit jūsų mamōs (tėvo, brōlio, seseŗs) gimimo dienā. Parašykite svėikinimū laiškā, pavartokite žodžiūis iŗ junginius: *svėikinu ... , linkiū ... , pėrduok linkėjimus ... , lik sveŗkas (-ā) ...*

3. Greit Naujieji mėtai. Parašykite svėikinimo laiškā savo dėstytojui (dėstytojai).

XVI. Ответьте на вопросы, используя глагол *siūsti*.

Образец: — *Kā tū siunti? (siuntinỹs, draugai).*

— *Āš siuēčiū siuētini.*

— *Ō kām?*

— *Draugāms.*

1. Kā jūs siuēciate? (*laiškas, paŗįstami*). 2. Kā jis siuēčia? (*banderlė, sėserys*). 3. Kā ji siuēčia? (*telegramā, brōliai*). 4. Kā jūs išsiuntėte? (*pinigai, tėvai*). 5. Kā jiė išsiuntė? (*atvirūkas, grupės draugai*).

XVII. Ответьте на вопросы отрицательно по образцу.

Образец: *Nė, nė jums, ō jiems.*

1. Aŗ mums šitos knygōs? 2. Aŗ mums šitas žemėlapis? 3. Aŗ mūsų grupės studeņitams tiė vadovėliai? 4. Aŗ mūsų kabinėtams tiė stalai? 5. Aŗ mums šitie laikraščiai?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Drūskininkai iŗ Čiurlionis

Tarybų Lietuvōs pietuosė, kuŗ yrā Nėmuno vingis, tarp žaliū pušū stōvi drūskos šaltinių miėstas — Drūskininkai.

Miėstas daūg kuŗ žinomas. Jį gārsina sanatorijos iŗ gydėklos, kuŗ žmōnės gūdosi kārštu purvū, puikus sėnas pārkas, kuriamė yrā minerālinio vandeņs šaltiniai.

Iŗ žiėmā, iŗ vāsarā Drūskininkuose pilna žmoniū.

Peŗ miėstā tėka Rātnyčios upėlis. Jėigu eisi jō pakrānte, prieši Sāulės tākā. Jis vingiūoja graziomis Rātnyčios pakrāntėmis, todėl ji labai mėgsta poilsiautojai.

Drūskininkai yrā susiję sū žymiū lietūviū daīlininku iŗ kompozitoriū Mikalōjumi Konstantinū Čiurlioniu. Tik peŗ 35 savo gyvenimo metū (1875—1911) Čiurlionis sukūrė tiek dailės iŗ mūzikos kūrinii, kād jiė išgārsino ji visamė pasāulyje.

Gimė jis pietū Lietuvojė, Varėnoje, āugo Drūskininkuose. Tėvas mōkė ji mūzikos. Kāi jām būvo tik 7 mėtai, jis jau skāmbino iš gaidū. Toliaū mūzikos mōkėsi Vāršuvos, paskui Leipcigo konservatorijoje. Vėliaū gyvėno Peterbūrge, Vilniuje. Palāidotas Vilniaus Rasū kapinēsė.

Čiurlionj daugiāusia išgārsino dailės kūriniai. Jiė originālūs, juosė daūg fantāzijos, giliū minēiū. Be tō, Čiurlionis — pirmāsis lietūviū kompozitorius profesionālas. Čiurlionio kūrybā labai vėrtino lietūviū kultūros darbuotojai. Apie Čiurlionio kūrybā graziai atsiliepe rašytojai R. Rolānas ir M. Gōrkis.

Drūskininkuose yrā nāmas, kuriamė gyvėno Čiurlionis. Dabaŗ čiā — Čiurlionio muziejus. Jamė gausū lankytojū. Muziejuje dažnai skāmba mūzika. Vāsarā į Drūskininkus atvažiūoja geriausi Lietuvōs pianistai koncertuoti Čiurlionio namė. Čiā skāmba Čiurlionio iŗ kitū kompozitoriū kūriniai. Daūg žmoniū susirenka klausyti mūzikos.

Netoli Drūskininkū yrā Raigardas. Tai gilūs slėnis prie Nėmuno. Kāip sāko legendā, čiā nugrimzdo Raigardo miėstas. Kārtais tyliomis naktimis girdėti, kaip pō žēmėmis skāmba jō varpai. Todėl Čiurlionis mėgo nė tik graziāusias Rātnyčios pakrāntes, bėt iŗ legeīdinj Raigardā.

Čiurlionis — daīlininkas. Čiurlionis — mūzikas, kompozitorius. Jō būvo turtingas vidinis pasāulis, kuris atsispindėjo jō dailės iŗ mūzikos kūriniosė.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

Sāulės tākās Солнечная тропа
vingiūoja tākās вьется тропа
yrā susiję связаны

(yrā) palāidotas похоронен
graziai atsiliepe хорошо отзывались
tyliomis naktimis в тихие ночи

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite apie dailininką ir kompozitorių M. K. Čiurlionį.
2. Kuriuos M. K. Čiurlionio pavėklus matėte? Ar matėte kino filmą apie M. K. Čiurlionį? Ar klausėtės M. K. Čiurlionio muzikos kūrinių?
3. Ar patinka jums M. K. Čiurlionio pavėkslai? Muzikos kūriniai?
4. Kuriuos dūr lietūvių dailininkus ir kompozitorius žinote?
5. Išvaidykite jūsų mėgstamus dailininkus ir kompozitorius, papāsakokite, ką jūs žinote apie juos.
6. Nurodykite jūsų mėgstamą dailės bei muzikos kūrinių.
7. Kokių vaidmenį jūsų gyvenime vaidina mėnas?

УРОК 38

Диалог

Rimas. Laima, ar tu nenori važiuoti į ekskursiją pō Tarūbų Lietuvos pajūrio miestūs?

Laima. Ō kur būtent?

Rimas. Į Palangą ir Nėringą. Šitie miestai labai įdomūs.

Laima. Ō kada važiuotume? Ir kaip?

Rimas. Universitėtas duoda mums autobusą trims dienoms. Išvažiuojame šeštadienio rytą.

Laima. Ō kąs dūr važiuoja?

Rimas. Draugai iš mūsų laboratorijos su savo žmonėmis, taip pat Jōnas su draugais. Visū tū, be ābejo, nepažįsti.

Laima. Ō jei ir Jūrātė važiuotū, ar būtų patogū?

Rimas. Manaū, kād patogū, jei tik viėtos būtų autobusē. Āš rytōj sužinōsiu. Vakarē galēsi paskaūbinti jāi.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

būtent именно
patogū удобно
trims dienoms на три дня

ТЕКСТ PALANGĀ

Palangā – pajūrio miestas. Ji yrā vakarinėje respublikos dalyjē, prieš gintarinės Bāltijos.

Palangōs teritorijoje žmōnēs gyvėno jau III–I tūkstantmetyje pr. m. e. Istōriiniuose šaltiniuose Palangōs vardas minimas nuō XII āmžiaus. Palangā XIII–XIV āmžiuje buvo žvejū kāimas. Vėliaū tūpo svarbiausiu Lietuvos ūostu, kurį paskuī išgriōvė Švėdijos kariūomenē.

XIX āmžiaus pradžiojē Palangā pradėjo garsėti kaip vasārvietē, patogūs klimatinis kurōrtas. Tačiaū ir cāro, ir buržuāzijos viešpatāvimo mėtaiis dārbo žmogūs čiā buvo svėtimas.

Āntrojo pasāulinio kārto metū Palangā labai nukentėjo. 1941 metū birželio 22 dienōs rytā pirmosios fašistiniū lėktūvū bōmbos patāikė į pionieriū stovūklā, kuriojē ilsėjosi daūg vaikū iš visōs respublikos. Sugriāuta ir daūgelis kitū kurōrto pastatū.

Tarūbiniiais mėtaiis Palangā tūpo gražiausiu ir didžiausiu Lietuvos pajūrio kurōrtu. Rēta kuī rāsi tōkiā puikiā pōilsiu jūros pakrāntē, tōkį švelnū smėlį, efdvū pāplūdimį, kaip čiā. Į jūrā nūtiestas tiltas viřto poilsiautojū mėgstamiāusia vietā. Vāsarōs vakaraiis sūlės palydėti ānt jūros tilto susirenka daūgybē Palangōs vasarōtojū.

Gražūs Palangōs pārkas. Jamē yrā Birūtės kālnas, apie kurį sukūrta padavimū, dainū, pāsakū, eilėraščiū. Nuō Birūtės kālno į jūrā atsiveria puikūs vaizdas. Šiuō gražiū kampeliū žavėjosi žymūs lietūviū dailininkai M. K. Čiurlionis ir A. Žmuidzināvičius, gařsūs poėtai Mairōnis ir S. Nėris, daūgelis kitū mėno ir mōkslo žmoniū. Netoli Birūtės kālno didingi rūmai – Dailininkū kūrūbos namai ir Giūtarō muziejus.

Vāsarā Palangā viřta judriū kurōrto miestū: čiā ilsėtis atvūksta dēšimtys tūkstantiū žmoniū iš įvairiausių Tarūbū šalies viėtū. Svetingai ātveria duris sanatorijos, pōilsio namai, vilos. Palangōs sanatorijos veikia ištisus metūs.

Kasmēt Palangōs kurōrtas āuga ir gražēja, stātoma naujū sanatorijū ir pōilsio namū. Kurōrtas plėčiasi Šventōsios liūk, netrukus čiā išaūgs naujli sanatorijū rajōnai.

Palangā tūpo turistū mėgstama vietā. Ypač vāsarā miestā laūko gaūsūs būriai turistū.

Kiekvienā pavāsarij Palangā ruōšiasi vāsarai, lāukia svečiū, poilsiautojū. Stėngiamasi sudarūti visās sālygas jiems pailsėti, kād su naujomis jėgomis grįžtū į dārba.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pajūris, -io взморье
vakarinis, -ė западный
dalis, -iės часть
gintarinis, -ė янтарный
teritorija территория
tūkstantmetis, -čio тысячелетие
minimas, -ā упоминается
āmžius век
žvejūs рыбақ
ūostas порт
griāuti, griāuna, griōvė разрушать
garsėti, -ėja, -ėjo славиться
vasārvietē дачная местность
patogūs, -i удобный
nukentėti, nukeñcia, nukentėjo постра-
дать
pakrāntē побережье
švelnūs, -i нежный
erdvūs, -i просторный
pāplūdimys пляж
viřti, viřta, viřto превращаться

poilsiautojas, -a отдыхающий
daūgybē множество
vasarotojas, -a дачник
dailininkas, -ė художник
kampelis, -io уголок
mėnas искусство
judriūs, -i подвижный
vaizdas вид
svetingas, -a гостеприимный
vilā вилла
ištisas, -ā целый
gražėti, -ėja, -ėjo хорошеть
plėstis, plėčiasi, plėtėsi расширяться
liūk по направлению
gaūsūs, -i многочисленный
ryškūs, -i яркий

Istōrinis šaltinis исторический источник
Švėdijos kariūomenē шведские войска

cāro viešpatāvimo mētais в годы царизма
 pionieriū stovyklā пионерский лагерь
 sugriāuta daūgelis pastatū разрушены
 многие здания
 rēta kuŗ редко где
 nūtiestas tiltas построен мост
 mēgstamā vietā любимое место
 sukūrta padavimū бытуют легенды
 atsiveria vaizdas открывається вид
 didingi rūmai величественный дворец

Dailininkū kūrybos namai Дом твор-
 чества художников
 dešimtyt tūkstančių десятки тысяч
 ātveria duris открывают двери
 stātoma sanatorijū строятся санатории
 stēngiamasi sudarūti sąlygas старают-
 ся создать условия
 buržuāzijos viešpatāvimo mētais в годы
 господства буржуазии

ГРАММАТИКА

— Sū kuŗ jis važiāvo į ekskūrsiją? — С кем он ездил на экскурсию?
 — Sū savo gerai draugais. — Со своими хорошими друзьями.

— Kuŗ važiāvo į ekskūrsiją studeñtai? — На чем ехали на экскурсию студенты?
 — Autobūsais. — На автобусах.

Творительный существительных (мн. ч.) (Daiktavardžių įnagininkas)

Именительный ед. ч.	Творительный мн. ч.	Окончание
draūgas	draugaīs	- (i)ais
svėčias	svečiaīs	
gūdytojas	gūdytojaīs	
brólis	bróliaīs	
koridorius	koridoriaīs	-umis
sūnūs	sūnumis	
akmuđ	akmenimis	-imis
mótina	mótinomis	
vyšniā	výšniomis	- (i)omis
auditórija	auditórijomis	
studeñtė	studeñtėmis	-ėmis
akis	akimis	

Примечания: 1. Во множественном числе наблюдается сходство окончаний творительного с окончаниями именительного падежа: (-ai — -ais, -ūs — -umis, -ys — -imis, -os — -omis, -ės — -ėmis (ср. с окончаниями дательного падежа).

2. У существительных, имеющих мягкий согласный перед окончанием в именительном падеже, мягкость сохраняется и в творительном падеже: svečiaī — svečiaīs, bróliai — bróliaīs, koridoriai — koridoriaīs, výšnios — výšniomis. На письме мягкость обозначается буквой i.

Творительный прилагательных множественного числа (вместе с существительными)

Именительный		Творительный		Окончание
kokiē? м. р.	kókiós? ж. р.	kokiaīs? м. р.	kokiomis? ж. р.	
nauji	naū- jos	nau- jaīs	nau- jomis	- (i)ais
puī- kūs	puī- kios	draū- gės	drau- gaīs	
tarý- biniai	tarý- binės	puī- kiaīs	pui- kiomis	- (i)omis
		tarý- biniaīs	tarýbi- nėmis	- (ė)mis

dideli — dideliaīs
 didelės — didelėmis

Примечание. У местоименных прилагательных в творительном, как и во всех падежах, двойные окончания: geraištas, gerōsiomis, gražiaštas, gražiōsiomis, didžiaštas, didžiōsiomis.

Употребление предлога sū в конструкции sū bātais (в сапогах)

Aš mačiaū jī (jā) sū	šiltaīs kailiniaīs guminiaīs bātais baltaīs marškinaīs juodomis kėlnėmis	Я видел его (ее) в	теплой шубе резиновых сапогах белой рубашке черных брюках
-------------------------	---	-----------------------	--

О соответствующей конструкции в единственном числе см. Урок 25.

Творительный пути (мн. ч.) (Viėtos įnagininkas)

С творительным пути употребляются глаголы, обозначающие движение. Например:

Что делать? (Kā veikti?)	По какому месту? (Kuriā vietā?)
eiti važiuoti plaukti bėgti	takaīs, šaligatviaīs, miškaīs, laukaīs, paupiaīs, kalnaīs keliaīs, gātvėmis, viėškeliaīs, plėntais jūromis, kanālais, ūpėmis, vandenūnaīs takaīs, keliaīs, paupiaīs

Обозначение времени творительным множественного числа

Šiomis dienomis aš išvyksiu į Pālangą.	На днях я уеду в Палангу.
Māno draugas mėgsta dirbti rytais.	Мой товарищ любит работать по утрам.
Šiais metais* aš baigiau mokytis.	В этом году я окончил школу.
Praėjusiais metais brólis įstójo į universitetą.	В прошлом году брат поступил в университет.
Kitais metais aš baigsiu institutą.	В следующем году я окончу институт.

Jis gimė tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt devintaisiais metais. Он родился в тысяча девятьсот сорок девятом году.

Kada?	Когда?			
šiais praėjusiais ateinančiais	mėnesiais	в	этих прошлых будущих	месяцах
šiomis praėjusiomis ateinančiomis	dienomis savaitėmis	на	этих прошлых будущих	днях неделях
pirmaisiais antraisiais trečiaisiais devintaisiais	mėtais	в (o)	первом втором третьем девятом	году
šiais praėjusiais ateinančiais kitais			этом прошлом будущем следующем	
pirmadieniais antradieniais trečiadieniais šeštadieniais sekmadieniais			понедельникам вторникам средам субботам воскресеньям	
kiekvienaš metais	каждый год (в каждом году)			

Примечание. Об обозначении времени творительным единственным числа см. Урок 24. Об обозначении времени винительным падежом см. Уроки 14, 35.

* Слово *mėtai* (год) в литовском языке употребляется только во множественном числе (см. Урок 34).

Творительный указательных местоимений (мн. ч.)

(Paródomųjų įvardžių įnagininkas)

Именительный		Творительный	
kuriẽ? м. р.	kuriõs? ж. р.	kuriais? м. р.	kuriomis? ж. р.
šitie (šiẽ) tiẽ aniẽ	šitos (šiõs) tõs anõs	šitais (šiais) tais anais	šitomis (šiomis) tomis anomis
	stu- deñtai	stu- deñtais	studeñ- tėmis

Местоимение *kuris* в функции соединительного слова
(во всех падежах мн. ч.) в сложных предложениях

Štai studeñtai,	<i>kuriẽ</i> mókosi mūsų grupėje. <i>kurių</i> vakar nebūvo paskaitosė. <i>kuriems</i> aš daviaũ savo vadovėlj. <i>kuriuõs</i> mės sutikome instituto vakarė. <i>sũ kuriais</i> aš mokiausi mokỹkloje. <i>kuriuosė</i> aš mataũ mokytojo brúožus.
Štai studeñtės,	<i>kuriõs</i> mókosi mūsų grupėje. <i>kurių</i> vakar nebūvo paskaitosė. <i>kurioms</i> aš daviaũ savo vadovėlj. <i>kuriàs</i> mės sutikome instituto vakarė. <i>sũ kuriomis</i> aš mokiausi mokỹkloje. <i>kuriosė</i> aš mataũ mokytojos brúožus.

Склонение существительных (обобщение)

Единственное число

(Vienáskaita)

Склонения (Linksniauðtės)					
	I	II	III	IV	V
V.	stālas, brólis, kambarỹs	knygā, klāsė	akis	sūnũs	skiemuõ
K.	stālo, brólio, kambario	knỹgos, klāsės	akiẽs	sūnaũs	skiemeñs

Склонения (Linksniuodės)					
	I	II	III	IV	V
N.	stalui, bróliui, kambariui	knūgai, klāsei	ākiai	sūnui	skiemeniui
G.	stalą, brólį, kambarį	knūgą, klāšę	ākį	sūnų	skiemenį
Į.	stalū, bróliu, kambariu	knygą, klasę	akimi	sūnumi	skiemeniu
Vt.	stalė, brólyje, kambaryje	knūgoje, klāsėje	akyje	sūnuje	skiemenyje

Множественное число
(Daugiskaita)

V.	stalai, bróliai, kambariai	knūgos, klāsės	ākys	sūnūs	skiemenys
K.	stalų, brólių, kambarių	knūgų, klāsių	akių	sūnų	skiemenų
N.	stalams, bróliams, kambariams	knūgoms, klāsėms	akims	sūnums	skiemenims
G.	stalūs, brólius, kambarius	knygās, klāsės	akis	sūnus	skiemenis
Į.	stalais, bróliais, kambariais	knūgomis, klāsėmis	akimis	sūnumis	skiemenimis
Vt.	staluosė, bróliuose, kambariuosė	knūgose, klāsėse	akysė	sūnuosė	skiemenysė

Существительные в литовском языке имеют 5 склонений (I — -as, -is(-ys), II — -a, -ė, III — -is (в род. -ies), IV — -(i)us, V — -uo). См. Приложение 1.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Jonas su savo sūnumi važiavo į Pālangą.*
Jonas su savo sūnumis važiavo į Pālangą.

1. Jis su savo sėseria buvo parodojė. 2. Rimas su vyresniūoju bróliu išėjo į stadioną. 3. Mēs seniai pažįstami su tuō studentū. 4. Lāima buvo ekskursijoje su savo draugė. 5. Rytój āš susitiksiu su savo gerū draugū. 6. Āš susipažinaū su įdomiū žmogumi.

II. Ответьте на вопросы.

Образец: — *Kuō tūps studeñtai, kuriē mōkosi konservatōrijoje?*
— *Daininiñkais iř muzikāntais.*

1. — *Kuō tūps studeñtai, kuriē mōkosi inžinēriñiame institutē? 2. — Kuō tūps istōrijos fakultēto studeñtai? 3. — Kuō tūps filolōgijos fakultēto studeñtai? 4. — Kuō tūps studeñtai, kuriē mōkosi architektūros fakultētē? 5. — Kuō tūps medicinos institūtō studeñtai? 6. — Kuō tūps pedagōginio institūtō studeñtai?*

III. Ответьте на вопросы в первом лице.

1. *Kadā pradėjote mōkytis mokūkloje (kuriaīs mētais)? 2. Kadā jūs baigēte mokūklą? 3. Kadā jūs pradėjote mōkytis institutē (universitetē)? 4. Kadā jūs baigēte institūtą (universitetą)? 5. Kadā jūs pradėjote dirbti? 6. Kadā jūs atostogaujate (kurį mėnesį)? 7. Kuriuose miēstuose jūs būvote iř kadā (kuriaīs mētais)? 8. Kuriuos lietūviškus filmus iř spektaklius jūs mātēte iř kadā?*

IV. Ответьте на вопросы, используя данные справа словосочетания.

Образец: — *Kadā buvo šiltas iř saūsas ruduō?*
— *Praėjusiais mētais.*

1. — Kadā jis atvažiavo į Vilnių?	praėjusiais (praeitais) mētais šiais mētais
2. — Kadā jis pradėjo mōkytis lietūvių kalbōs?	
3. — Kadā jis baigia institūtą?	ateinančiais mētais tūkstantis devyni šimtai septyniasdešimt penktaisiais mētais tūkstantis devyni šimtai septyniasdešimt aštuntaisiais mētais tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimtaisiais mētais
1. — Kadā rodė šitą filmą?	
2. — Kadā vūko tās spektaklis?	
3. — Kadā buvo šita parodā?	

V. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Jis pažįsta respūlikos poetūs iř rašytojus.*
Jis pažįstamas su respūlikos poetais iř rašytojais.

1. *Jis pažįsta respūlikos jaunuosius poetūs iř rašytojus. Jis pažįstamas su ... 2. Šitame jubiliejiniame vakarē buvo iř mūsų grupės studeñtų. Teñ āš susitikaū su ... 3. Netoli mūsų gretimamē kambaryje gyvena tēchnikumo moksleiviai. Mēs dažnai susitiñkame su ... 4. Mūsų institutē yra naujų dėstytojų. Pō paskaitų mēs kalbėjomės su ... 5. Vilniaus universitetē skaitē paskaitas respūlikoje žinomi mōkslininkai. Studeñtai klaūsė ... iř susipažino su ... 6. Dailēs institūtō studeñtai sukūrė įdomiū darbū. Parodų rūmuose mēs susipažinome su ...*

VI. Составьте вопросы, используя слова *kuris, kōks* в нужной форме.

Образец: *Jis kalbėjo telefonū su savo senaisiais draugais.*
Su kuriaīs?

1. *Vākar mēs laikėme įskaitas kartū su kito kūrso studeñtais.* 2. *Dėstytojas mūs supažindino su pavāsario sėsijos egzāminais.* 3. *Jis dōmisi dailēs*

mēno šakomis. 4. Aī jis susitarē sū mūsū grūpēs studeñtais dēl konferēncijos? 5. Mēs susipažinome sū žymiaīs āktoriais. 6. Ji atējo sū naujōsiomis draugēmīs. 7. Jiē dirbo statybos būriuosē. 8. Jōs kalbējosi įvairiaīs klāusimais.

VII. Дополните диалоги, используя слова *kienō, kuris, kōks*.

1. — ...?
— (Pās jā atvažiāvo) jōs tėvaī.	4. — ...?
— (Jis mōkosi fizikos) sū šitais studeñtais.
2. — ...?
— (Jis skañbino) stūdijų draugāms.	5. — ...?
— (Ji atostogāvo) sū sāvō vaikaīs.
3. — ...?
— (Jiē lāukia) svečiū iš Klaipėdos.	6. — ...?
— (Lėktorius pāsakojo) apiē lietūvių dailininkus.

VIII. Ответьте на вопросы, используя словосочетание *mūsū naujieji draugai* в требуемой форме.

Образец: — *Sū kuō jūs būvote teatrē?*
— *Sū mūsū naujaīsiaīs draugaīs.*

1. Kās gyvēna šitame kambaryjē? 2. Pās kā jūs būvote sekmādienj? 3. Kām jūs dabaī skañbinote telefonū? 4. Kām jūs dūosite tās knygas? 5. Pās kā jūs eisite vakarē? 6. Kō jūs dabaī lāukiate? 7. Sū kuō jūs tūrite susitikti? 8. Apiē kā jūs pāsakojote draugāms?

IX. Вставьте слово *kuris* в требуемой форме, где необходимо — с предлогом.

Šiañdien jis išlaikē egzāminus,	... mēs laikysime pō savāitēs.
	... jis labaī bijōjo.
Pās jī atvažiāvo draugaī,	... ilgaī reñgēsi.
	... vākar kalbējo mūms dėstytojas.
	... mōkēsi sū juō mokykloje.
	... jis būvo vāsara.
	... jis gāvo lāiška.
	... jis neseniaī susipažino.
	... jis pāsakojo mán.

X. Составьте сложные предложения из двух простых.

Образец: *Šitie yrā kurōrtiniai miēstai. Mēs sū tavimi juosē dār nebūvome.*

Šitie yrā kurōrtiniai miēstai, kuriuosē mēs sū tavimi dār nebūvome.

1. Autobusē sėdējo mergāitēs.	Jōs dirba kartū sū mumīs.
2. Priē universitēto mūsū lāukia studeñtai.	Mēs važiūojame sū jaīs į ekskursija.
3. Palangā iī Nidā — kurōrtiniai miēstai.	Apiē juōs āš pāsakojau Olėgui.

4. Āš skaičiaū turistinių knygūčių.

Josē rāšo apiē Palangōs iī Nidos miestūs.

5. Šiañdien pās manē atvūko svečiū.

Āš nōriu jiems parōdyti Vilniū.

XI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Ji padėjo aīt stālo lėkštę, kuriojē būvo skānūs sumuštiniai.*
Ji padėjo aīt stālo lėkštę sū skaniaīs sumuštinaīs.

1. Āš paslēmiau iš šaldytūvo būtelj, kuriamē būvo pienas. 2. Jis pasidėjo aīt sūolo pōrtfelj, kuriamē būvo knygū iī sāsuivinių. 3. Jis dāvē mán vōka, aīt kuriō būvo gražių pāšto ženklj. 4. Jōnas užsidėjo aīt pečiū kupriņę, kuriojē būvo maisto produktaī. 5. Jis pasiēmē lagamlnā, kuriamē būvo jō drabūžiai. 6. Ji dāvē mán sāsuivinj, kuriamē yrā šitie pratimai.

XII. Ситуация:

1. Peī atostogas jūs rušiatēs važiūoti sū ekskursija į Klaipėdā arbā Kaūnā. Pakviēskite sāvō draugā (draugę) važiūoti kartū sū jums. Pasakykite, kadā būs ekskursija, kuō jūs važiūosite: trāukiniu, autobusu, kiek dienū būsite Klaipėdoje (Kaunē). Kartū pasakykite, kā jums atsakytū draugas (draugē).

2. Neseniaī jūs būvote įdomiojē ekskursijoje (mokykloje, muziejuje, gamykloje и т. д.)

Расскажите об этой экскурсии: что видели? кого встретили? что вам понравилось? и т. д.

XIII. Прочтите предложения, обратите внимание на употребление творительного во множественном числе.

1. Pirmōsios lietūviškos knygos aūtorius Martynas Māžvydas mirē tūkstantis penkl šimtaī šēšiasdešimt trečiaīsiaīs mėtais. 2. Lietūvių grōžinēs literatūros prādininkas Kristijōnas Donelāitis gimē tūkstantis septyni šimtaī keturiōliktaīsiaīs mėtais. 3. Žymūs lietūvių dailininkas iī kompozitorius Mikalōjus Konstantinas Čiurliōnis gimē tūkstantis aštuoni šimtaī septyniasdešimt penktaīsiaīs mėtais. 4. Žymūs lietūvių poetas, rašytojas iī dramaturgas Viñcas Mykolāitis-Pūtinas gimē tūkstantis aštuoni šimtaī devyniasdešimt trečiaīsiaīs mėtais. 5. Lietūvių poetas Antānas Veñclova gimē tūkstantis devyni šimtaī ketvirtaīsiaīs mėtais. 6. Žymūs lietūvių beletristas Pētras Cvirka gimē tūkstantis devyni šimtaī devintaīsiaīs mėtais. 7. Lietūvių liāudies poētē Salomėja Neris gimē tūkstantis devyni šimtaī ketvirtaīsiaīs mėtais.

XIV. Расскажите о курортном городке, в котором вы были, используя слова и словосочетания *pažadīnimas, būti, miēsto įkūrimo datā, ištōriniai dokumeñtai, padavimai, senōvinis, garsūs, žymūs, architektūros pamiñklas, kultūros pamiñklas, kūrėti (sukūrėti), lankyti (aplankyti), turistas, domėtis*.

XV. Дополнительно назовите существительные, которые могут употребляться с данными прилагательными.

1. Pedagoginis institūtas, pedagoginē mokyklā, ... 2. Šiuolaikinis poetas, ... 3. Kurōrtinis miēstas, ... 4. Savarañkiškas žmogūs, ... 5. Registruotas lāiškas, ... 6. Nuoširdūs linkėjimas, ...

XVI. Прочтите предложения, вставляя слова *būti, tapti, atsivėrti, žavėtis, sugriūuti, veikt*.

Palangā ... vakarinēje respublikos dalyjē. Tarýbiniais mētais Palangā ... gražiāsiu pajūrio kurortu. Nuō Birūtēs kálno ... ī jūrā puikūs vaiždas. Šiuō gražiū kampeliū ... M. K. Čiurliónis. Vāsarā Palangā ... dideliu miestū. Palangōs ūostā ... švėdai. Tiltas ... pasivaikšćiojimų vietā. Palangōs sanatorijos ... ištisus metūs.

XVII. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках прилагательные.

1. Kokiais keliais jūs važiuote? (*vingiuotas*). 2. Kokiais kalnais tū keliava? (*dukštas*). 3. Kokiais šokiais jūs dōmisi? (*naujoviškas*). 4. Kokiomis gātvėmis sunkū važiuoti mašinā? (*siaūras*). 5. Kokiomis vietomis tū dār nekeliava? (*labai kalniotas*). 6. Kokiais ūpės kranta is jūs ėjote? (*gražūs*).

XVIII. Прочтите предложения, заполните пропуски словами справа.

1. ... dār būna šalta.	<i>rytais</i>
2. ... aš važiuoju ī Kaūnā.	<i>šiomis dienomis</i>
3. ... jis baigs universitetā.	<i>ateinančiais mētais</i>
4. ... mēs būvome Maskvojē.	<i>šiais mētais</i>
5. ... pās mūs būna labai gražū.	<i>vakarais</i>

XIX. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kās mán pasirōdē? (kād mūsų vāltis tuōj apsiveřs).
Mán pasirōdē, kād mūsų vāltis tuōj apsiveřs.*

1. Kās būvo aišćiai matýti? (*kād vaikas tikrai seřga*). 2. Kās pasirōdē Rimui? (*kād jō draūgas labai susirūpinęs*). 3. Kās mūms labai rūpėjo? (*kād berniūkas nenuskęstų*). 4. Kās patiko mokiniāms? (*kād taip įdomiai baigėsi žaidimas*). 5. Kās mán pasigiřdo? (*kād kažkās eina peř kiēmā*). 6. Kās būtų gēra? (*jėi šiañdien baigtume sāvo darbā*). 7. Kās būvo girdėti? (*kaip visas miškas ōšia*).

XX. Прочтите текст, ставя соответствующие глаголы в нужной форме.

Tē visād šviēcīa sālulē!

Plaćiaī žinoma tarýbinē dainā „Tē visād šviēcīa sālulē!“

Taćiaū nē visi (*žinoti—pažinti*), kaip atsirādo tā dainā. Jōs atsirādimo istōrija tokiā.

Vienām berniūkui būvo tik ketveri mētai, kaī jis jau ėmē suprāsti, kā rėišćia žōdis „visadā“. Iř vaikas (*deklamuoti—padeklamuoti*) māmā pirmāsis sāvo eilēs:

Tē visād šviēcīa sālulē!
Iř dangūs būna giēdras!
Tē visād būna mamā!
Tē visād būnū aš!

(*Eiti—praeiti*) 40 mētų. Berniūkas tāpo inžiniēriumi. Jām dabař apiē 50 mētų, jis dirba Maskvojē. Bēt jō eilēraštis nepāmirstas: jī surādo iř užrāšē rašytojas Kornėjus Čiukōvskis.

Poētas Lēvas Ošāninas (*rašyti—parašyti*) eilēraštj apiē taiką. Jis prisimīnē berniūko žodžiūs „Tē visād šviēcīa sālulē!“ Šitie žōdziai tāpo eilēraščio temā. Mūzikā šiems žōdziams (*rašyti—parašyti*) kompozitorius Aleksāndras Ostrōvskis.

Taip (*rāstis—atsirāsti*) dainā „Tē visād šviēcīa sālulē!“

XXI. Дополните предложения.

1. Bendrābutyje aš gyvenū sū ... 2. Jis dōmisi ... 3. Ji yrā pažįstama sū ... 4. Aš susipažinaū sū ... 5. Aš kalbėjau telefonū sū ... 6. Jis susitarē sū ... 7. Ji būvo teatrē sū ... 8. Jis dirba kartū sū ... 9. Keliōnėje važiavaū ..., plaukiaū ... 10. Jis pasvėikino sāvo draugūs sū ... 11. Aš norėjau pasitaftū sū ... 2. Svėikiname jūs sū ...

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Neringā

Iř Klaipėdos kėltu peř Kuřšių mariās patenkī ī Kuřšių nērijā. Tai ilgā iř siaurā smėlio jūosta: jōs ilgis apiē 90 kilometrų, ō plōtis vidutinićkai 2 kilometrāi.

Legendā sāko, kād tā smėlio jūostā supylē aukštā, ilgomis kasomis iř graži merginā Neringā. Anōt legeñdos, vienā šeimā ilgāi neturėjo vaikų — nebūvo kām palikti neī sāvo tuftų, neī garbės. Pagaילו dievāitei Lāimai šiōs šeimōs, iř gimē jiems mažā dukrýtē. Džiaūgėsi tėvai. Dukterj pavadinō Nėringa. Ji labai greitai āugo, pō keturių savāićių nebegalėjo jōs aņt raņķų nulaikýti. Devynių mėnesių mergāitē jau bėgiojo, ō jōs kāsos būvo ikl žēmės. Užāugo labai graži iř gerā mergāitē. Neganā tō, ji būvo labai stipri, galėjo išnėsti aņt raņķų žvejų vāltj iš jūros.

Kařtā kilo didelē audrā, ō žvejai būvo jūroje. Jiems grėsē mirtis. Neringā supylē smėlio jūostā iř išgėlbėjo žvejūs.

Tokiā, anōt legeñdos, Kuřšių nērijos kilmė. Ji iř pavadināta merginos vardū — Neringā.

Mōkslininkai sāko, kād Kuřšių nērijai padėjo atsirāsti Nėmunas. Iř tai būvo labai seniai. Kuřšių nērijoje jau akmeñs āmžiuje gyvėno žmōnės.

Dabartinē Neringā — kurortas Kuřšių nērijoje, kuriōs ilgis 50 kilometrų. Čiā yrā Nidā, Jūodkrantē iř kitos vietōvės.

Didžiausia iš jų yrā Nidā. Tai puiki kurortinė vietā. Apliņkui pušynai, smėlis iř jūra. Priē Nidos smėlio kōpos siekia ikl 60 mētų aukščio.

Prancūzų rašytojas Žanas Pōlis Sārtras apiē Nidā taip pasākē:

— Aš Nidoje suradaū Čiurliónij. Nidā — tai Čiurliónis. Mažā šalis Lietuvā, bēt turtinga — ji turi Nidā iř Čiurliónij. Iř Nidos gamtā, iř Čiurliónio pavėikslai — tai gilūs grōžis, kilni svajōnē, harmōnija.

Nidoje taip žalių pušų yrā vokiećių rašytojo Tōmo Māno namėlis. Rašytojas šiame namėlyje ilsėjosi kėletā vāsarų. Sėnos pušys gerai prisimena žymų vokiećių rašytojā.

neganà tð более того
anði legeñdos согласно легенде
Kuršių perjù Куршская коса

akmeñis àmžius каменный век
didžiàusia is jù самая большая из них

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papàsakokite, kà jùs sužinòjote apie Lietuvòs kuròrtà Nèringà? Papàsakokite legeñdà apie Nèringà.
2. Kuriuosè Tarýbù Lietuvòs kuròrtuose jùs bìvute, kà mâtète, kàs jùms patiko?
3. Kuriuos žinote kitù respùblikù kuròrtus? Papàsakokite apie juòs.

УРОК 39

Диалог

Rimas. Láima, mùms telegramà is Klaipèdos.

Laima. Is kò?

Rimas. Is màno draugò. Js atvažiuoja peř šventès i Vilniù. Nóri Naujòsius metùs sutikti kartù sù mumis.

Laima. Ò kadà js atvažiuoja?

Rimas. Grúodžio 30 dièna.

Laima. Kuriò laikù?

Rimas. Valandòs, kadà atvýks, js tiksliai nenuròdè. Bèt jùk šitas mùsù draugas iř anksčiaù atvažiuodavo pàs mùs traukiniu, mès jì visadà pasitikdavome. Ò traukinys atvýksta rýta. Tik nebeatsimenu, kurià vãlandà. Aĩ tù iřgi pamiršai traukinio atvykimo laikà? Reikia paskambinti i informàcijos biùrà iř sužinòti, kadà atvýksta traukinys.

Láima skambina i informàcijos biùrà.

Laima. Pràšom pasakýti, kadà atvýksta is Klaipèdos 56 traukinys?

Budètoja. Deviñtà vãlandà.

Laima. Àčiù.

Budètoja. Pràšom,

- Pràšom pasakýti, kadà àtskrenda lèktùvas is Maskvòs?
- Kuris reisas?
- 235.
- Šešiòliktà vãlandà.

- Kadà iřvýksta i Šiauliùs 23 traukinys?
- Dešimtà vãlandà.

skristi, skreñda, skrido лететь
lèktùvas самолет
reisas рейс

atvykimas прибытие
informàcijos biùras справочное бюро

ТЕКСТ

AÑTRAS BÅTAS

Vienas žmogùs turèjo blògà įprotj: kai nusiaudavo batùs, smařkiai mèsdavo ànt žèmès. Kambaryjè bñtai krisdavo ànt grindù iř pabùdindavo kitùs is miègo.

Kařtà tàs žmogùs nakvòjo vièšbutyje. Js vakaraĩs grįždavo i vièšbutj vèlai, kai kiti jau miegòdavo. Pirmiausia nusiaudavo vienà bñtà iř mèsdavo ànt grindù, ò paskui nusiaudavo àntrà - iřgi mèsdavo ànt grindù. Taip js darýdavo kiekvienà vãkarà.

Kitamè kambaryjè gyvèno ramùs, mandagùs kaimýnas. Jám labai nepatikdavo, kàd tàs žmogùs pabùdindavo jì is miègo. Iř js vienà vãkarà nuėjo pàs tã žmogù iř mandagiai pasikalbèjo apie batùs. Tàs žmogùs pažadèjo tỳliai nusiauti batùs.

Kità dièna tàs žmogùs turèjo daũg dárbo, grįžo vèlai vakarè i vièšbutj iř visai pamiršo kaimýno pràšymà. Js nusiavè bñtà iř kaip visuomèt mètè ènì grindù. Paskui nusiavè àntrà bñtà iř norèjo mèsti, bèt prisiminè kaimýno pràšymà. Todèl àntrà bñtà js tỳliai padèjo. Paskui atsigulè i lóvà iř užmigo. Pò valandèlès tàs žmogùs giřdi prò miegùs, kàd už dūrù kažkàs kalba. Kàs teĩ galètù bñti? Js pasiklausè iř išgiřdo, kàd priè dūrù stóvi tas pats kaimýnas iř mandagiai pràšo:

- Mielas kaimýne, búk žmogùs, mèsk pagaliaù iř àntrà bñtà iř léisk mán ramiai miegòti.

Nuò tò vãkaro js nebeprimiřdavo tỳliai nusiauti iř tỳliai pasidèti batùs.

įprotis, -cio привычка
bñtas сапог
aũtis, aũnasì, àvèsì обуваться
nusiauti, nusiauna, nusiavè разуться
kristi, kriũta, krito падать
mèsti, mètà, mètè бросить
nakvòti, -òja, -òjo ночевать
mandagus, -i вежливый

pràšymas просьба
kaimýnas сосед
grindys пол
guliti, -a, -è ложиться
miègas сон
vaiřinti, -ina, -ino угощать

prò miegùs сквозь сон

ГРАММАТИКА

Прошедшее многократное время

(Būtasis dažninis laikas)

Pas Rimą atvažiavo draugas iš Klaipėdos.	К Римасу приехал товарищ из Клайпеды.
Jis ir anksčiau atvažiūdavo pas jį.	Он и раньше приезжал к нему.

Спряжение глаголов в прошедшем многократном времени

Прошедшее многократное время (Būtasis dažninis laikas)			
dirbti	dirb-	} -davau, -davai, -davo, -davome, -davote	} <i>ąš dirbdavau</i> <i>tù dirbdavai</i> <i>jis, ji</i> <i>jiè, jòs</i> } <i>dirbdavo,</i> <i>mès dirbdavome</i> <i>jūs dirbdavote</i>
turėti	turè-		
sakýti	saký-		

Запомните:

1. В литовском языке, в отличие от русского, имеется два прошедших времени: прошедшее однократное и прошедшее многократное.

2. Глаголы прошедшего многократного времени образуются от основы неопределенной формы при помощи суффикса вместе с личными окончаниями *-davau, -davai, -davo, -davome, -davote*: *darýdavau, darýdavai, darýdavo* и т. д.

3. Возвратные глаголы в прошедшем многократном времени спрягаются так же, как и невозвратные, только 1 и 2-е лица множественного числа имеют в окончании долгий гласный *è*: *mókydavausi, mókydavaisi, mókydavosi, mókydavomès, mókydavotès*.

4. Глаголы в прошедшем многократном времени обозначают действие, которое совершалось в прошлом неоднократно.

5. Глаголы в прошедшем многократном времени сохраняют ударения инфинитива (*dirbti — dirbdavau, dirbdavai, ...*).

Глаголам прошедшего многократного времени в русском языке соответствуют глаголы прошедшего времени, обозначающие многократность действия:

Mės anksčiau kasdien gáudavome laiškų.

Brólis práeítą saváitę kiekvieną dieną grýždavo vélaí. Seniaũ áš dažnai eidavau í teátrą.

Tadá jí labai gerai atlikdavo sávo dárba.

Мы раньше ежедневно получали письма.

На прошлой неделе брат каждый день возвращался поздно. Раньше я часто ходил в театр.

Тогда она очень хорошо выполняла свою работу.

Употребление прошедшего многократного времени

Прошедшее однократное время		Прошедшее многократное время	
atėjo	пришел	ateidavo	приходил
atvažiavo	приехал	atvažiūdavo	приезжал
atskrido	прилетел	atskrisdavo	прилетал
atplaukė	приплыл	atplaūkdavo	приплывал
atnešė	принес	atnėšdavo	приносил
atvedė	привел	atvėsdavo	приводил
atvežė	привез	atvėždavo	привозил

Pàs manè atėjo draugas.

Ко мне пришел товарищ.

Vákar jis atvažiavo í Vilnių.

Вчера он приехал в Вильнюс.

Pàs jí lèktuvù atskrido sesuò.

К нему прилетела на самолете сестра.

skristi — atskristi

važiuoti — atvažiuoti

výkti — atvýkti

skambinti — paskambinti

Praėjusiais metais jis dažnai ateidavo pàs manè.

В прошлом году он часто приходил ко мне.

Praėjusiais metais jis dažnai atvažiūdavo í Vilnių.

В прошлом году он часто приезжал в Вильнюс.

Praėjusiais metais sesuò dažnai atskrisdavo pàs jí.

В прошлом году сестра часто прилетала к нему.

sakýti — pasakýti

eiti — ateiti

aũtis — apsiaũti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Дополните предложения глаголами в прошедшем многократном времени.

Образец: *Šiañdien parėjaũ iš universitèto 5 vãlandą.*

Praėjusiaį saváitę áš pareidavau iš universitèto 4 vãlandą.

1. Pās Lāimā atvažiāvo sesuō īš Klaipēdos. Ji anksčiaū dažnai ... 2. Pās Jōnā atējo draugai īš Vilniaus universitēto. Pračjusiais mētais jīē dažnai ... 3. Šiañdien aš īšējau īš namū 8 vālandā. Pračjusią savaitē aš ... 4. Olēgas ātnešē mán īdōmiā knygā. Anksčiaū jis dažnai ... 5. Šiañdien jīē īšējo namō 6 vālandā. Seniaū jīē ... 6. Šīryt mēs sū Birutē susitikome autobūsū stotēļe. Anksčiaū mēs bevēik kasdiēn ...

II. Прочтите текст, ставя глаголы в скобках в прошедшем многократном времени в требуемой форме.

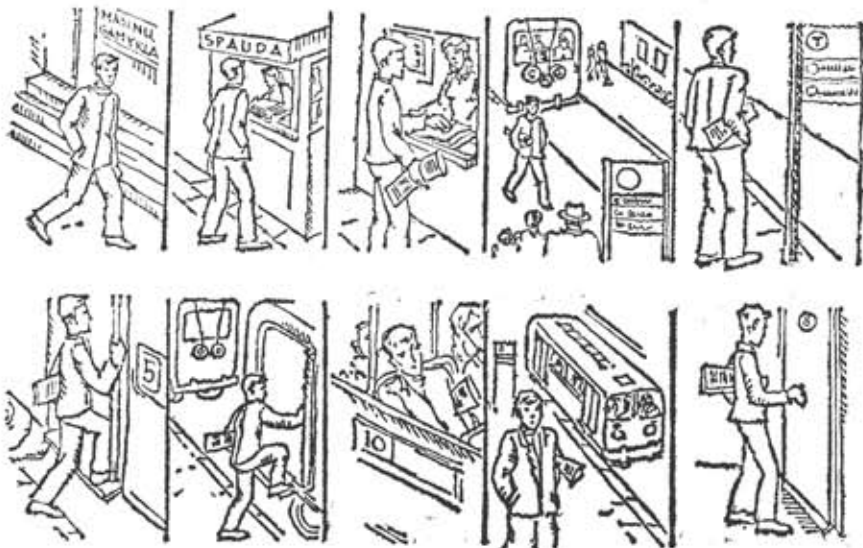
Vākar atvažiāvo māno draugas īš Klaipēdos. Anksčiaū jis dažnai (atvažiūoti) pās manē. Īš geležinkelio stotiēs pēsti mēs (eiti) ī māno būtā, (papietāuti) ī (pasikalbēti). Paskuī mēs (vāikščioti) pō miēstā, (susitīkti) sū draugais, pažīstamais, (nueiti) ī stadiōnā. Vakarē mēs (eiti) ī autobūsū stōtī, teñ (nusipiřkti) bilietā ī Klaipēdā ī (grīžti) namō. Kitā diēnā draugas (īšvīkti) namō. Aš jī (palydēti) iki stotiēs.

III. Составьте диалоги по данным ситуациям.

1. Anksčiaū pās jūs atvažiūdavo draugas īš Klaipēdos. Jūs zinōdavote trāukinio nūmerī ī diēnā, kadā jis atvažiūōs, bēt nezinōdavote, keliñtā vālandā atvīksta trāukinys. Kaip īf kuī jūs tai suzinōdavote? Kaip paklāusdavote?

2. Jūsū pažīstami atskrisdavo ī Rygōs. Kaip jūs suzinōdavote laikā, kadā jīē āt-skrenda?

IV. Посмотрите на рисунки и расскажите, как этот человек раньше возвращался с работы. Обратите внимание на употребление глаголов с приставками (обозначаяших движение).

V. Прочтите текст, из двух глаголов в скобках выберите подходящий и поставьте его в прошедшем многократном времени.

Pās Olēgā (vīkti—atvīkti) svēčias īš Minsko. Jis (gyvēnti—apsigyvēnti) viēšbutyje. Īš rýto jis (norēti—nenorēti) eiti pasivāikščioti pō Vilniū, tačiaū Olēgas (būti—nebūti) užsiēmēs.

Svēčias anksti rýtā (eiti—īšēti) īš viēšbučio, (eiti—nueiti) iki troleibūsos stotēļēs īf (sēsti—īšēsti) ī troleibūsā. Jis (važiūoti—nuvažiūoti) keliās stotēļēs īf (sēsti—īšēsti) ī autobūsā. Autobūsū jis (važiūoti—nuvažiūoti) ī aerodrōmā, (pūrkti—nusipiřkti) bilietā lēktuvū īf (grīžti—negrīžti) autobūsū ī miēsto ceñtrā.

Svēčias dažnai (eiti—nueiti) ī Gedimino āikštē, (vāikščioti—pasivāikščioti) pō senāmiestī, (būti—nebūti) Lēnino prospektē.

Kai jis vakarē (sutīkti—pasitīkti) Olēgā, (pāsakoti—papāsakoti) sāvō īspūdžius apiē Vilniū Olēgui, (sakyti—pasakyti), kād Vilnius jām labai patiko, yrā gražūs miēstas. Svarbiāusia, kād žmōnēs gerī, viskā jām (dīškinti—pađīškinti), jēi jis (klāusti—paklāusti). Olēgas (sakyti—pasakyti), kād tiesiōg pātyš žmōnēs (skubēti—neskubēti) jām padēti, patafīti.

Olēgas kiekviena kārtā (pažinti—susipažinti) sū kultūrinīu Vilniaus gyvēnīmu, (žiūrēti—apžiūrēti) architektūros, istōrinīus pamīnkļūs, (važiūoti—nuvažiūoti) ī naujūosius Vilniaus mikrorajonus.

VI. Переведите на литовский язык, ставя глаголы в прошедшем многократном времени.

1. Я много ездил на велосипеде. 2. Я брал с собой свой фотоаппарат. 3. Я привозил интересные снимки. 4. Вы обычно писали нам каждую неделю. 5. Мой приятель и я проводили каникулы вместе. 6. Я отвечал на ваши письма в тот же день. 7. Мы описывали свои впечатления в нашем журнале. 8. С завода я обычно ездил на троллейбусе. 9. Я встречал своих друзей либо в поезде, либо на станции. 10. Мы часто приходили на завод. 11. Мои друзья рассказывали о своей работе. 12. Летом я рано вставал, ходил к реке и купался.

VII. Прочтите текст, поставьте глаголы в прошедшем многократном времени.

Seniaū aš kasmēt (pralēisti) sāvō atōstogas Palangojē. Kai (vīkti) ī Pālangā, tā diēnā daūg kā aš (turēti) atlikti. Mán (reikēti) bilietā nusipiřkti, daiktus susitvarkyti. Tā rýtā (atsikēlti) anksti, (sēsti) ī taksī īf (važiūoti) ī stōtj. Teñ aš (nusipiřkti) bilietā īf (grīžti) namō. Namiē aš (susidēti) daiktus. Keliōnei (ruđstis) dvi vālandas. 14 vālandā (bařgti) susitvarkyti keliōnei. 15 vālandā (atēti) pās manē māno draugas. Jis (norēti) palydēti manē ī stōtj. Mēs (turēti) dār viēnā vālandā laiko. Tada mēs (kalbētis) apiē māno keliōņē. Lýgiai 16 vālandā (īšēsti) mēs ī autobūsā īf pēf 15 minūčių (nuvažiūoti) ī stōtj. Iki īšvykimo (likti) tik kēlios minūtēs. 16 vālandā 55 minūtēs māno trāukinys (īšvīkti).

VIII. Выполняя упражнение, укажите, какой глагол и в какой форме употребляется. Составьте предложения с этим глаголом.

1. Jūsū sesuō pērsikēlē ī naujā būtā. Kaip jūs pasakysite apiē tai sāvō draūgi? (gāudavo—gāvo).

2. Jūs įsigijote knygyne knygā. Kaip jūs pasakysite apiē tai sāvō draūgi? (pirkdavau—pirkau).

3. Jūs parsinešēte īš bibliotēkos knygā. Kaip jūs pasakysite apiē tai sāvō draūgi? (pasiečiau—pasiečiau).

4. Anksčiaū jūs īmdavote knygās vienojē bibliotēkoje, o paskuī jūs pērsikēlēte ī kitā viētā. Kaip jūs pasakysite draūgi, kād anksčiaū īmdavote knygās kitojē bibliotēkoje? (ėmiau—įmdavau).

5. Jūs dabai grįžtate namo po darbo šesį valandą, o anksčiau grįždavote septintą valandą. Kaip jūs pasakysite draugui? (*grįždavau—grįžau*).

6. Anksčiau jūs vis pamiršdavote vieną gėtvės pavadinimą. Kaip apie tai jūs pasakysite draugui? (*pamiršdavau—pamiršau*).

IX. Прочтите предложения, поставьте глаголы в прошедшем однократном или прошедшем многократном времени по смыслу.

1. Kai mēs geraī (*mokytis*), mokytojas mūs pagirdavo. 2. Mēs žiūrėjome į vaikus ir (*šypsotis*). 3. Kai gaudavo laišką, jis visadà labai (*džiaugtis*). 4. Iš jō pōkštų visadà visi gardžiaī (*juoktis*). 5. Aš visadà (*siengtis*) suprasti, kā aiškindavo dėstytojas. 6. Kai vāsarą būvome kolūkyje, mēs daūg (*dirbti*), (*māudytis*), (*sportuoti*).

X. Дополните предложения относительным местоимением *kuris* в нужной форме.

Образец: *Istōrijos paskaità, kurį vỹksta didžiōjoje auditōrijoje, prasideda 8 vālandą.*

1. Istōrijos paskaità, ... vỹksta didžiōjoje auditōrijoje, prasideda 8 vālandą. 2. Traukinỹs, ... šiañdien vakarè išvažiāvo, Klaipėdoje turi būti rytè 7 vālandą. 3. Dėstytojas, ... dirbo universitetè, pėrsikėlè į Kauną. 4. Pāstatas, ... mēs apžiūrėjome, statytas prièš kèletą mètų. 5. Studeñtai, ... šiañdien išvažiōja į Klaipėdą, išvỹko į stōtį. 6. Kurōrtas, ... aš vāsarą atostogāusiu, yrà priè Báltijos jūros. 7. Nāmas, prō ... mēs pravažiāvome, yrà 24 aukštų. 8. Studeñtai, sù ... mēs susirašinėjame, parāšo įdomių dalų.

XI. Ответьте на вопросы, используя словосочетания в скобках; прилагательные употребите в местоименной форме.

Образец: *Mán patin̄ka visų naujųjų studeñtų elgesỹs.*

1. Kienō elgesỹs tãu patin̄ka? (*visi nauji studeñtai*). 2. Kám dũoda dėstytojas lietũviškà laikraštį? (*strōpios studeñtės*). 3. Kuō jūs džiaugiatės? (*šitos įdōmios kelionės*). 4. Kám jūs pasirengète? (*abiũ suĩkũs seminārai*). 5. Kienō referatà skaĩtote? (*mũsų naujà studeñtè*).

XII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kō dėstytojas norėjo?(kād, studeñtai, tuoj pat, išveĩsti, tās tẽkstas).*

Dėstytojas norėjo, kád studeñtai tuoj pat išveĩstų tã tẽkstą.

1. Kō jis prāšo manè? (*kád, aš, atlikti, tās, dārbas*). 2. Kō jì nōri? (*kád, jĩs, atvažiuoti, į, Klaipėda*). 3. Kā sākè dėstytojas? (*kád, aš, pasiĩkti, pō, paskaità*). 4. Kās netũri reikĩmĩs? (*aĩ, aš, jis, sutikti, aĩ, nẽ*).

XIII. Переведите на литовский язык; где требуется по смыслу, глаголы ставьте в прошедшем многократном времени.

1. В прошлом году я жил в Клайпеде. 2. Я был рабочим. 3. Я работал на большом заводе. 4. Я вставал в 7 часов, завтракал и шел на завод. 5. Моя работа начиналась в 8 часов. 6. Мне нравилась моя работа. 7. По воскресеньям я обычно ходил в театр. 8. Театр находился недалеко от дома, в котором я жил. 9. Я приехал в Вильнюс и поступил в институт. 10. Вчера я не ходил в институт, потому что

было воскресенье. 11. Он часто вспоминал о поездке в Клайпеду и рассказывал нам много интересного.

XIV. Выполните задания, ставя глаголы в прошедшем многократном времени в требуемой форме.

1. Jũsų sesuō grįždavo iš Klaipėdos. Jũs nueĩdavote į aerodrōmą jōs pasitĩkti. Kaip jūs pasakysite apie tai? (*skristi—parskristi*). 2. Dabaĩ jũsų tėvas yrà nẽ Vilniuje, o Palangojè. Anksčiau jis kiekvieną vāsarą važiũodavo į Pālangą. Papāsakokite apie tai sãvo draugui (*važiũoti—išvažiũoti*). 3. Pasakỹkite, kádà jũsų draugas anksčiau grįždavo iš dārbo (*eiti—pareĩti*). 4. Pračjusia vāsarą jūs norėdavote sužinōti, kádà traukinỹs atvỹksta į Vilnių iš Leningrādo. Kaip jūs sužinōdavote informācijas biurè? (*klāusti—paklāusti*). 5. Jũsų draugas anksčiau dažnai pasiskōlindavo iš jũsų kèletą žurnālų, kuriũ jums vėliaũ reikėdavo. Kaip jis grāžindavo juōs? (*nėĩti—atnėĩti*). 6. Jũsų draugas anksčiau dažnai būdavo Krỹme. Kai jis parvažiũodavo į Vilnių, jis visadà pavaišindavo vaĩsiais iš teĩ. Kaip jūs apie tai pasakysite? (*vėĩti—parvėĩti*).

XV. Расскажите о своей республике, используя слова и словосочетания *pavadinimas, bati, siaurè (pietũs), upè, ežeras, kãlnas, klimatas, kãrstas, sãltas, siltas, pagrĩdinè gãtvè (aikštè), teãtras, muziejus, kino teãtras, pãrkas, istōrinis pamĩnklas, miẽsto transportas, fãbricas, gamyklà, mokyklà, institũtas*.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Šaunuoliai

Kai mēs būvome maži, labai mėgome žiēmą važinėtis rogūtėmis nuō kãlno. Peĩ mũsų apỹlinkè tekėjo upè ir buvo nemaži jōs skaĩrdziai. Kai prisnigdavo, mēs nuō tũ skaĩrdziũ ir lėisdavomės rogūtėmis. Ateĩdavo pàs mūs ir suaugusieji — vaikų tėvai, kaimynai. Jiè stovėdavo aĩt kãlno ir žiūrėdavo į vaikus, stebėdavo, kaip vieni lipa į kãlną, teĩpia rogès, paslysta ir griũva lipdami, kiti lėidžiasi nuō kãlno, šaukdami: „Atsargiai! Iš kèlio!“ Jiè šypsoi, žiũri į vaikus, džiaũgiasi, kád jũ vaikai patėnkinti ir laimingi. Jiems būdavo malonũ matyti linksmũs ir laimingus sãvo vaikus.

Ateĩdavo priè vaikų ir tō kãimo pradinės mokyklos mokytojas. Jis stovėdavo sù jũ tėvais aĩt kãlno ir stebėdavo sãvo mokinius. Štai jis prieina priè vieno berniũko, pástumia jō rogès, ir jōs lèkia nuō kãlno žemyn, o berniũkas sėdi, laikosi už rogũciũ, kád neišgriũtu, vairuoja kójomis rogutè., kád jōs nepasisũktų į šoną ir neapviĩstų. Rogūtès lèkia dideliu greičiũ, ir juō toliaũ, juō greičiũ jōs skreĩnda į pakaĩnè. Mokytojas šaukia berniũkui: „Drãsiai! Nebijok!“ Bèt tuō momentũ rōgès paslysta į šoną ir apviĩsta. Mōkytojas žiũri, kaip berniũkas atsikels. Jis šypsoi, kai berniũkas atsikelia, tuōj pastato rogès ir atsisėda. Mokytojas vėl sãko: „Drãsiai! Nebijok!“ Berniũkas pasižiũri į mokytoją ir lėidžiasi toliaũ į pakaĩnè.

Kai berniũkas nusilėido nuō kãlno ir sustōjo, jis liĩksmas ir patėnkin-tas, o mokytojas nusišypso ir šaukia: „Šaunuolis! Lipk į kãlną!“ Berniũkas užlipo aĩt kãlno sù rogūtėmis. Mokytojas jĩ paglōstè ir pagyrè:

- Tū didvyriškai nusilėidai nuō kálno! Móki nugalėti sunkumūs!
- Aš galiū dár kařtą nusilėisti nuō kálno.
- Aš žinaū.
- Ař žiūrėsite, mókytojau? Aš dár kařtą nusilėisiu!
- Gerai.

Iř berniukas drąsiai vėl nusilėido rogūtėmis nuō kálno.
- Šaunuolis! - sako mókytojas.

Paskui mókytojas priėjo priė mergaitės. Ji sėdo iř pasilėido rogūtėmis žemyn. Bėt tuōj pát išgriuvo iř praviřko. Mókytojas nulipo kálno žemyn, priėjo priė mergaitės, pádavė jái raňką. Mergaitė atsikėlė iř kartū sū mókytoju atsisėdo į rogutės iř abū nusilėido nuō kálno.

- Ař lėisies dár kařtą? - paklausė mókytojas, kai juōdu abū lipo į kálną iř tēmpė rogės.

- Ař sū jumis?

- Nė.

- Vienà? Kažin.

Mergaitė užsimėrkė,

- Ař bijai?

- Taip.

- Ō kō tū bijai?

- Aš bijaū, kád negriūčiau.

- Ař užsigavai, kai griuva?

Mergaitė nusišypsójo prō ašaras:

- Nė, aš neužsigavaū.

- Nà tai matai...

Kai abū užlipo aňt kálno, mergaitė atsisėdo į rogės iř vienà pasilėido nuō kálno. Ō mókytojas sako:

- Drąsiai! Nebijók!

Iř mergaitė gražiai nusilėido nuō kálno. Ji jaū išmóko lėistis nuō kálno. Ō gál jái padėjo tóks ramūs, nuoširdūs mókytojo balsas! Gaibūt.

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite vaizdėlį, kurį jūs pėrskaitėte.
2. Kaip jūs mánote, kodėl berniukas buvo laimingas? Kodėl mergaitė aňtrą kařtą gražiai nusilėido nuō kálno?
3. Ką jūs gálite pasakýti apie mókytoją?

УРОК 40

Диалог

Laima. Rimai, aš gavaū láišką iš seseřs.

Rimas. Ką ji rášo?

Laima. Rášo, kád buvo labai užsiėmusi, neturėjo laiko, todėl ilgai neparášė láiško. Svėikina mūs sū ateinančiais Naujaisiais mėtais, kláu-

sia, ař mės negalėtume atvažiúoti pàs ją šveñtėms. Štai skaitýk: „Jėi galėsite, atvažiúokite pàs mūs peř Naujósiosius metūs, mamà iř tėtis labai džiaūgtųsi“.

Rimas. Parašýk, ō kartū iř atsiprašýk, kád šiais mėtais mės neatvažiuosime, ō kitaís mėtais mės pralėisime pàs juōs dālį atóstogų: eisime į teatrūs, muziejūs, kino teatrūs.

Laima. Rašýti jaū peř vėlū, aš rytój paskañbinsiu jái.

Rimas. Tik nepamiřšk padėkóti už kvietimą į svečius peř Naujósiosius metūs.

Laima. Gerai, padėkósiu. Aš dár norėjau pasakýti, tū dár nežinaí, kád iř Jūrátė taip pát kviečia mūs kartū sutikti Naujósiosius metūs. Ji kviečia mūs kartū sutikti sū jōs pažįstamais, kuriė gyvena už miēsto. Jiė sutiks Naujósiosius metūs miškė priė áugančios eglūtės.

Rimas. Nà ká gi, būtų labai įdomū. Tai gál važiúojame pàs juōs? Teñ galėsimė iř paslidinėti.

Laima. Ō ká sesuō pasakýs?

Rimas. Jūk pàs juōs sutikome štuos Naujósiosius metūs. Kitaís mėtais vėl važiuosime pàs juōs.

Laima. Gerai. Iř aš taip manaū.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

egute елка
atsiprašýti, atsiprašo, atsiprašė извиниться
per vėlū слишkom поздно

dalis, -iės часть
kvietimas пригласение
Naujieji mėtai Новый год
miškė priė áugančios eglūtės у елки в лесу

ТЕКСТ

MŪSŲ EGLŪTĖ

Visamė pasáulyje žmonės sutiňka Naujósiosius metūs iškilmingai. Naujūjų mėtų sutikimo tradicijos įvairios.

Mūsų respúblikoje žmonės seniai Naujósiosius metūs sutiňka priė eglūtės. Ji tãpo Naujūjų mėtų simboliu.

Vaikáms daržėliuose iř mokýklose organizúojamos kolektývinės eglūtės. Priė Naujamėtinės eglūtės vaikai žaidžia įvairiáusius žaidimūs, dainuoja, deklamuoja eilėraščius, sėka pāsakas. Naujūjų mėtų mėninei prográmai jiė ruošiasi iš aňksto. Pàs juōs ateina Senėlis Šaltis, árneša pilną maišą dovanų. Vaikai už dovanėlės turi Senėliui Šalčiui padeklamuoti eilėraštį, padainuoti dainėlę, pasėkti pāsaką. Jiė visadà láukia Naujūjų mėtų eglūtės, ýpač Senėlio Šalčio sū dovanėlėmis.

Suáuge žmonės Naujósiosius metūs sutiňka šeimosė. Seniai tãpo tradicija Naujūjų mėtų náktį (iš grúodžio 31 į sausio 1) kartū sū giminėmis, draugais, kaimýnais iř pažįstamais sutikti Naujósiosius metūs. Naujūjų mėtų simboliu pàs mūs tãpo eglūtė. Kai kuriė vietoj eglūtės peř Naujósiosius metūs papuōšia gražią eglės šáką. Žmonės priė šveñtinio stálo

su papuōšta eglutē sutiņka Naujūsios metūs, svēikina vieni kitūs, liņki lāimēs, sveikātos ateinānciāis mētais.

Naujūju mētū nāktj lūgiai dvūliktā vālandā peī rādijā iīr televīzijā nu-
skaīmba Kreīnliāus kurāntai. Kaīp tik šīā minūtē prasideda Naujieji mētai.

Naujieji mētai — tai nauji planā iīr naujos viltys,

Laimīngū Naujūju mētū, draugai!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

seniāi давно
tradīcija традиция
gimīnēs родные
papuōštas, -ā нарядный
siīmbolis, -io символ
puōšti, -ia, -ē украшать
lūgiai ровно
viltis, -iēs надежда
īskīlmingas, -a торжественный
īvairūs, -i разнообразный

vaīkū daržēlis, -io детский сад
kolektīvinis, -ē коллективный
žaidīmas игра
eīlēraštis, -cio стихотворение
deklamūoti, -ūoja, -āvo декламировать
maišas мешок
dovanā подарок
īš aīksto заранее
Senēlis Šaltis Дед Мороз
organīzūojamos организуются

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kaīp žmōnēs sutiņka Naujūsios metūs?
2. Kās tāpo Naujūju mētū šveīntēs siīmboliu?
3. Kaīp jūs šveīciate Naujūsios metūs?
4. Kā jūs zinote apiē kitū šaliū Naujūju mētū tradīcijas?

ГРАММАТИКА

Прямая и косвенная речь

(Tiesiōginē iīr netiesiōginē kalbā)

Прямая речь	Косвенная речь
1. Jis klāusē manē: — Aī tū eisi ī teātrā? Он спросил у меня: — Ты пойдешь в театр?	Jis klāusē manē, aī āš eīsiu ī teātrā. Он спросил у меня, пойду ли я в театр.
2. Jis sākē mán: — Šiaīndien ateīsiu pās tavē. Он сказал мне: — Сегодня я приду к тебе.	Jis sākē mán, kād šiaīndien jis ateis pās manē. Он сказал мне, что сегодня он придет ко мне.
3. Jis prāšē manē: — Nupīrk mán šitā knūgā. Он просил меня: — Купи мне эту книгу.	Jis prāšē manē, kād āš nupīrkčiau jām šitā knūgā. Он просил меня, чтобы я купил ему эту книгу.

Запомните:

1. Если в прямой речи имеется вопросительное слово, то оно сохраняется и в косвенной речи. Например:

Mēs klāusēme jī: „Kuī tū gyveni?“

Mēs klāusēme jī, kuī jis gyvēna.

Āš klāusiau jā: „Aī tū žinaī jō ādresa?“

Āš klāusiau jā, aī jī žino jō ādresa.

2. Если в прямой речи содержится только информация, то в косвенной речи употребляется союз **kād**. Например:

Lāima sākē: „Āš gavaū lāišķā īš seseīrs“.

Lāima sākē, kād jī gāvo lāišķā īš seseīrs.

3. Если в прямой речи высказываются просьба, указание или приказ, то в косвенной речи употребляется конструкция, состоящая из союза **kād** + **tarīamōji nūosaka** (сослагательное наклонение). Например:

Jis sākē mán: „Pasīiīnk šitā žurnāla!“

Jis sākē mán, kād āš pasīiīčiau šitā žurnāla.

Употребление местоимений в прямой и косвенной речи

Jis klāusē manē: — Kuī tū eini?	Jis sākē mán: — Šiaīndien āš ateīsiu pās tavē.
Jis klāusē manē, kuī āš einū.	Jis sākē mán, kād šiaīndien jis ateis pās manē.

Запомните:

При перестройке прямой речи в косвенную, если подлежащее в прямой речи выражено личным местоимением, как и в русском языке, его часто приходится заменять местоимением в другом лице в соответствии со смыслом предложения:

Ji sākē: „Āš nōriu eīti namō“.

Ji sākē, kād (jī) nōri eīti namō.

Jis sāko: „Mēs atliēkame gramātikos pratimūs“.

Jis sāko, kād jīē atliēka gramātikos pratimūs.

rašūti — parašūti
važiūoti — atvažiūoti

lēisti — pralēisti
skaīmbinti — paskaīmbinti

УПРАЖНЕНИЯ

1. а) Прочтите текст, обратите внимание на употребление прямой и косвенной речи.

б) Перескажите текст в третьем лице.

Kiekviena rytą pās manē ateina mókytoja Birūtė. Ji móko manē lietūvių kalbōs. Aš gyvenū Vilniuje, bēt lietūviškai dār nedaug išmókau. Ganā gerai jau móku pasakýti: „Lābas rýtas!“ arbā „Šiañdien aš nepāruošiau pamokōs“. Mókytoja Birūtė dažnai sāko mán, kād kalbā mokėti labai naudinga. Juō daugiau móki kalbū, juō geriau. Bēt mán jau nebē 20 mētų, iř mókytis kalbū ganā sunkū.

Mēs prādedame pāmokā.

— Ekskursija pō miēstā, — sāko Birūtė. — Mēs ēsime Lēnino aikštējē. Aš — turistē, nōriu susipažinti sū jūsu miestū. Pāsakokite.

— Aikštē graži, — prādedu, — yrā Lēnino pamiñklas, pavāsarj mēdziai sužaliuoja, prādeda žydėti tulpēs.

— Blogai, — sāko Birūtė, — visa tai mēs jau mókēmēs priēš pūšē mētų. Eikime iš aikštēs toliaū...

Dabař mēs parduotūvėje. Jūs nōrite nusipiřkti baldų naujām būtui. Aš esū pardavēja.

— Mán reikia knygų lentýnos, — sakaū aš.

— Knygų lentýnų netūrime, — atsāko Birūtė, — bēt gāl jums reikia minkštū kėdžiū? Mēs tūrime labai gerū.

— Nē, minkštū kėdžiū mán nereikia, — atsakaū aš iř galvōju: „Ō kō mán reikia?“ Aš geriau norēčiau pasakýti, kād mán būtų malonū sū tōkia mergāite, kaip Birūtė, nueiti į Gedimino piliēs kálnā, pasivāikščioti pō pārkā, bēt nemóku pasakýti, todēl toliaū āiškinu lietūviškai, žinoma, sū klaidomis, kokiū baldų mán reikia piřkti.

II. Прочтите текст, поставьте глаголы в скобках в нужной форме (конструкция *kād+iesioginē niuosaka* (изъявительное наклонение) или *kād+tariamōji niuosaka* (сослагательное наклонение)).

1. Jiē parāšē mūms lāiškā iř prānešē, kād peř šventēs (*atvažiūoti*) į Vilnių. 2. Lāimos tėvai lāiškē parāšē, kād jį sū Rimū peř Naujūosius metūs (*atvykti*) pās juōs. 3. Jiē sākē, kād sekmādienį (*atvažiūoti*) į Klaipėdā. 4. Jōs prāšē, kād sekmādienį mēs (*ateiti*) pās jās. 5. Turistai stebėjosi, kād tāj vāsarā liepos mėnuo (*būti*) labai šaltas. 6. Mēs nenorėjome, kād svečiai taip greit (*išvažiūoti*).

III. Прочтите предложения, вставляя слова *ař* или *jei*.

1. Jiē klāusē, ... čiā šalta būna žiēmā. 2. ... jūs pagyvėntumėte vāsarā Sibire, jums teñ labai patiktų. 3. ... jūs žinote, kād Tarýbų Lietuvojē yrā apie 8000 ūpių iř upėlių? 4. ... eitumėte pēsti iš Vilniaus į Pālangā, užtrūktumėte visā savāitē. 5. ... tū nōri vykti į šiā ekskursijā? 6. ... tū nōri pamatýti Tarýbų Lietuvōs kurōrtus, gal vāžiūoti sū mumis. 7. Jis klāusē, ... aš žinaū jōs ādresā. 8. ... tū žinaū Jūrātēs ādresā, pasakýk mán.

IV. Ответьте на вопросы, заменяя прямую речь косвенной.

Образец: *Jōnas klāusē Birūtē: „Kadā tū buvai šitoje parodojē?“*
— *Kō Jōnas klāusē Birūtē?*
— *Jis klāusē Birūtē, kadā ji būvo šitoje parodojē.*

1. Gýdytojas klāusē Lāimā: „Kaip jūs jaučiatēs? — Kō klāusē gýdytojas? 2. Olēgas klāusē: „Kadā ātskrenda Jōnas?“ — Kō klāusē Olēgas? 3. Lāima klāusē: „Kās rytój teātruose?“ — Kō klāusē Lāima? 4. Rimas klāusē manē: „Kurį egzāminā tū laikai trečiādienį?“ — Kō klāusē manē Rimas? 5. Jōnas klāusē mergāites: „Kaip jūs ruošiatēs pralēisti šventēs?“ — Kō Jōnas klāusē mergāites? 6. Aš klāusiau Lāimā: „Kuř tū sutiksi Naujūosius metūs? — Kō aš klāusiau Lāimā?“

V. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец 1: *Lāima sākē: „Naujūosius metūs mēs nōrime sutikti miškē.“*
— *Kā sākē Lāima?*
— *Lāima sākē, kād jiē nōri sutikti Naujūosius metūs miškē.*

Образец 2: *Jūrātē prāšē Lāimā: „Pasiimk slidēs.“*
— *Kō prāšē Jūrātē?*
— *Jūrātē prāšē Lāimā pasiimti slidēs.*

Образец 3: *Jūrātē sākē Lāimai: „Pasiimk slidēs.“*
— *Kā sākē Jūrātē?*
— *Jūrātē sākē Lāimai, kād ji pasiimtų slidēs.*

1. Olēgas sākē: „Aš dabař nōriu išsiūsti į namūs lāiškā iř banderolē“. — Kā sākē Olēgas? 2. Brōlis lāiškē mán parāšē: „Aš tadā buvaū labai užsiēmēs“. — Kā mán parāšē lāiškē brōlis? 3. Birūtē rāšo sēseriai: „Tāvo lāiškā gavaū“. — Kā rāšo Birūtē sēseriai? 4. Sesuō prāšo manē: „Pėrduok Lāimai linkėjimus!“ — Kō prāšo sesuō? 5. Rimas sākē Olēgui: „Mán patiñka J. Marcinkėvičiaus eilėraščiai“. — Kā sākē Rimas? 6. Rimas sākē Lāimai: „Paskaitýk šitā strāipsni“. — Kā sākē Rimas?

VI. Прочтите диалоги. Ответьте на вопросы.

Образец: *Birutė. Jōnai, ař tū turi laiko šiañdien?*
Jonas. Taip, turiū.
— *Kō klāusē Birūtē?*
— *Birutė klāusē, ař Jōnas šiañdien turi laiko.*
— *Kā atsākē Jōnas?*
— *Jōnas atsākē, kād šiañdien jis turi laiko.*

1. Laima. Rimai, ař jau yrā šiōs dienōs laikraščiai?
Rimas. Nē, dār nērā.
— Kō klāusē Lāima? — Kā atsākē Rimas?
2. Rimas. Lāima, paskaĩbink į informācijas biurā!
Lāima. Aš jau skaĩbināu.
— Kō prāšē Rimas Lāimā? — Kā atsākē Lāima?
3. Jūrātē. Lāima, ař tū seniai baigē vidurinę mokýklā?
Lāima. Priēš dvejūs metūs.
— Kō klāusē Jūrātē? — Kā atsākē Lāima?
4. Rimas. Olēgai, ař tū móki slidinėti?
Olēgas. Móku.
— Kō klāusē Rimas? — Kā atsākē Olēgas?

5. Jonas. Olėgai, ar tū važiuosi namō per žiemōs atostogas?

Olegas. Dār nežinaū.

— Kō klāusē Jōnas? — Kā atsākē Olėgas?

6. Jonas. Dālia, ar tās pratimas sunkūs?

Dalia. Labai, padėk mán atlikti.

— Kō klāusē Jōnas? — Kā atsākē Daliā?

— Kō prāšē Daliā?

VII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Af jūš eisite rytój į Pavėikslų galėriją?*

— *Dār nežinaū, ar mēs eisime į Pavėikslų galėriją.*

1. — Af M. K. Čiurlionio parodā jau atidaryta? 2. — Af tā filmā rōdo mūsų kino teātrai? 3. — Af jis jau grįžo iš atostogų? 4. — Af jis išlaikė įskaitą iš matematikos? 5. — Af paskaitos jiems baigėsi? 6. — Af valgyklā jau uždaryta?

VIII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Jōnas klāusia, ar tū atvažiuosi rytój?*

— *Pasakyk jam, kād aš tikrai atvažiuosiu.*

1. — Birutė klāusia, ar tū paskambinai jai? 2. — Lāima klāusia, ar tū kviēsi Jūrātę į kiną? 3. — Daliā klāusia, ar tū duosi jai šitą žurnālą? 4. — Lāima klāusia, ar tū pasitiksi ją? 5. — Olėgas klāusia, ar tū padėsi jam atlikti tuos pratimus? 6. — Rimas klāusia, ar tū darysi konferencijoje pranešimą?

IX. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках слова.

Образец: *Kelintamė aukštė yra auditorija, kuriojė mōkomės lietūvių kalbōs? (keturi).*

Auditorija, kuriojė mēs mōkomės lietūvių kalbōs, yra ketvirtamė aukštė.

1. Af jūš pažįstate šitą vaikiną, kuris kalbasi kiemē? (*nė*). 2. Af tū atsa-kei į laišką, kurį vakar gavai? (*dār nė*). 3. Af jūš mōkotēs tamē pačiamē institutē, kuriamē mōkēsi jūšų brōlis? (*nė tamē pačiamē*). 4. Kuriamē institutē mōkosi vyresnysis jūšų brōlis, apiē kurį jūš mán pāsakojote? (*politėchnikos institutē*). 5. Af tū patiko filmas, kuriamē kartū būvome? (*taip, labai*). 6. Af tū matei pārodą, apiē kurią skaitēme laikraštje? (*dār nė*). 7. Af jūš prisimenate vāsara, kuriā mēs kartū pralėidome priē ežero? (*nė tik aš, bēt ir māno draugai*). 8. Af mōkytoias nurōdē knygą, kuriojē yra strāipsnis semināro temā? (*taip*). 9. Af jūš dalyvāusite konferencijoje, kuri įvyks per žiemōs atostogas (*nė*).

X. Переведите на литовский язык.

1. Вы не знаете этого студента, который сидит рядом с вашим другом? 2. Скажи, пожалуйста, как зовут студента, с которым ты был вчера в кино? 3. Как поживает твой друг, о котором ты рассказывал мне? 4. Принес ли ты книгу, которую я дал тебе вчера? 5. Где живут студенты, с которыми вы учились в университете? 6. Мой друг написал мне письмо, в котором он рассказывает о своей поездке на БАМ.

7. Там стоит профессор, работы которого меня очень интересуют.

8. Книга, которую написал наш преподаватель, очень интересная.

9. Аспирант читает статью, которая нужна ему для доклада.

XI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Af jūš žinote, kuř čiā yra peñktojo autobūso stotėlė?*

Af jūš nežinote, kuř čiā yra peñktojo autobūso stotėlė?

Gal jūš žinote, kuř čiā yra peñktojo autobūso stotėlė?

1. Af jūš žinote, kuř yra universālinė parduotuvė? 2. Af jūš žinote, kuř „Lietuvōs“ kino teātro stotėlė? 3. Af jūš žinote, kaip nuvažiuoti į „Draugystės“ viešbutį? 4. Af jūš žinote, kaip nueiti į Dzeržinskio tuigų?

Образец 2: *Af jis pasākē jums māno telefonō numerį?*

Prāšom pasakyti, ar jis dāvē jums māno telefonō numerį?

1. Af jūš galite paskaityti jō strāipsnį? 2. Af jūš nepamiřšote, kād rytój mēs susitiñkame pās Rimą? 3. Af jūš atsiūsite tās knygās? 4. Af jis sākē jums ką nōrs apiē tai?

XII. Составьте краткий диалог по образцу, используя слова и словосочетания: 1) *sesuō, brōlis, tėvai, draugai, Lāima, Jōnas*; 2) *Naujėji mėtai, atostogos, žiemōs atostogos, vāsara, šis sėkmādienis*.

Образец 1: — *Pėrduokite svėikinimus ir linkėjimus sāvō žmōnait*

— *Āčiū! Būtinai pėrduosiu.*

Образец 2: — *Kaip jūš ruōšiatēs pralėisti šventēs?*

— *Dār nežinaū.*

XIII. a) Jūs norite pasveikinti savo draugą šveičių prōga ir palinkėti jam ilgo amžiaus, gerōs sveikatos ir daug laimēs. Kaip jūš pasakysite tai lietūviškai?

Образец: *Svėikinu jus šveičių prōga!*

Linkiu jums sėkmēs!

b) Jūs norite palinkėti draugui laimingų Naujųjų metų telegramā ir laiřku. Kaip jūš pasakysite ir parařysite?

XIV. Greit šventēs. Kaip ir kuř jūš ruōšiatēs jas pralėisti? Pasakykite sāvō planūs draugui (draugei). Pakviėskite jį (ją) pralėisti šventēs kartū sū jumis.

Sudarykite apiē tai trumpą dialogą.

XV. Прочтите диалог. Обратите внимание на употребление прямой речи.

Jonas. Birutė, labā dienā! Seniai tavē mačiaū. Kuř tū buvai? Gal vāžiavai kuř?

Birutė. Nė, laikiaū egzāminus. Kiekvieną diēną nuō rýto iki vākaro rengiaūsi skaitykloje. Vakaro išlaikiaū paskutinį egzāminą.

Jonas. Ō kiek egzāminų būvo?

Birutė. Trīs egzāminai. Sunkiausias mán būvo vōkiečių kalbōs egzāminas. Mokykloje aš mōkiausi aņglų kalbōs, ō čiā pradėjau mōkytis vōkiečių kalbōs.

Jonas. Ō kaip išlaikei vōkiečių kalbą?

Birutė. Išlaikiaū peñketui.

Jonas. Nā ir šaunuōlė tū! Tai dabař turėsi daug laisvo laiko?

Birutė. Šiuō metū taip.

Jonas. Ar nenóri vakarè eiti sù manimi į koncèrtą?
Birutė. Āčiū. Sù tavimi visadà!

Диалог замените монологом:

1) в 3-м лице; 2) от имени Бируте; 3) от имени Йонаса.

Образец 1: *Jõnas sutiko Birutę iř klàusė, kuř jì bũvo...*

Образец 2: *Āř sutikau Jõną. Jis klàusė manė, kuř ař buvau...*

Образец 3: *Āř sutikau Birutę iř klàusiu ją, kuř jì bũvo...*

XVI. Прочтите текст, ставя подходящие глаголы в нужной форме. Расскажите текст от 3-го лица.

Vàkaras priėř Naujũsius Metũs

Vàkaras. Vilniaus gãtvėse, parduotũvėse daũg žmoniũ. Visi (*skubėti—paskubėti*). Skubũ iř ař. Mán dár daũg kã reikia (*veikti—atlikti*): nusipiřkti deřdõs, sũrio iř saldainiũ. Paskuĩ ař turiũ (*skam̃binti—paskam̃binti*) Jõnuĩ iř (*sakýti—pasakýti*) jám, kuř mės susitiksime. 8 vãlandã mės važiũojame į ũžmiestį pãs Jũratę sutikti Naujũjũ mėtũ. Bėt pirmiãusia ař nõriu (*siũsti—išsiũsti*) telegràmã į namũs, (*svėikinti—pasvėikinti*) visũs sũ šveĩtėmis iř (*rašýti—parařýti*), kãd peř žiemõs atõstogas ař tikrai (*važiũoti—atvažiũoti*). Ő laikas eĩna: greit 6 vãlandõs. Einũ į pãřtã, paskuĩ į parduotũvę.

Nã štai, rõdõs, viskã (*veikti—atlikti*): telegràmã (*siũsti—išsiũsti*), prođuktũ (*piřkti—nusipiřkti*). Āi, vã ũžmirřau (*skam̃binti—paskam̃binti*) Jõnuĩ. Skam̃binu Jõnuĩ, bėt jõ nerã namiė. Sesuõ sãko, kãd jis jau (*važiũoti—išvažiũoti*) į bendrãbutį pãs manė iř teũ (*lãukti—palãukti*) manėř. Nã kã gi, gerai, važiũoju į bendrãbutį.

XVII. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Greĩt Naujũjũ mėtũ šveĩtė. Mės ruõřiamės Naujũjũ mėtũ šveĩtei. Mės pãkvietėme draugũ į Naujũjũ mėtũ šveĩtę.*

1. Peř šventės pãs mũs atvažiũõs *giminės iř pažįstami*. Mės pãkvietėme šveĩtėms Mės pasvėikinome sũ šveĩtėmis Naujũsius metũs sutiksime kartũ sũ Mės nupiřkome naujamėtiniũ dovanũ 2. Jũms prasĩdėda *egzãminai*. Vãkar dėstytojas pãsakojo mũms Mės dabař daũg õirbame, ruõřiamės Āř manaũ, kãd gerai iřlaikýsime Põ ... žãdame važiũoti į Pãlangã. 3. Greĩt *žiemõs atõstogos*. Mán reikia iřlaikýti lietũviũ kalbõs egzãminã iki Peř ... mės sũ draugũ nõrime važiũoti į Rýgã. 4. Āř dár mařai pažįstu *Vilniaus naujũsius mikrorajonũs*. Vilniuje daũg Daũgelis mãno draugũ gývėna Āř prařiau draugũ papãsakoti mán

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Naujũjũ mėtũ nãktį

Naujũjũ mėtũ nãktis. Tũščios, tamřios gãtvės. Žmoniũ nematýti. Bevėik visi vilniėčiai namiė, jiė ruõřiasi sutikti Naujũsius metũs. Liko penkiõlika minũciũ. Põ penkiõlikõs minũciũ Gedimĩno bõkřte laikrodis iřmũř dvýliktã.

Olėgas stõvi priė taksĩ stotėlės. Teĩ stõvi nė tik jis, õ didelė eilė keleiviũ. Jiė visi jau susigyvėno sũ mintimi, kãd Naujũsius metũs sutiks eĩã, priė taksĩ stotėlės. Suspėti namõ grįžti gãli tikėtis nebeĩt tik pirmõji porã: aũkřtas vyras iř jaunã mõteris. Tã mõteris turi raĩkose gėliũ iř piktai žiũri į vyriřkį, kuris kařkã tũliai kalba jái. Abũ nepatėnkinti: kaip gãlima pavėluoti į Naujũjũ mėtũ sutikimã?

Olėgas labai nõri, kãd atvažiũotũ taksĩ iř kãd nõrs šitã porã parvėžtũ namõ. Jãm pačiãm jokiõs viltiės nerã.

Bėga laikas. Põ keliũ minũciũ pasigiřsta klãusimas eilės galė:

— Kãs paskutinis?

Visi atsigrėžia — dár vienas keistuõlis. Tai vaikinãs iř merginã. Vaikinãs laiko raĩkose maitinamã kũdikį. Glėbyjė jis atrõdo tõks mãžas, nė didėsnis ũž lėlę.

— Ar duktė? — klãusia Olėgas.

— Sũnũs, — iřdidžiaĩ atsãko tėvas.

— Kuř jũs važiũoju?

— Namõ. Labai nõrime Naujũsius metũs sutikti kartũ sũ visaĩs.

Žmonės eilėjė šypsosi, žiũri į kũdikį. Tik pirmõji porã nekreipia dėmesio į tã porã sũ vaikũ.

Štai pagaliaũ iř taksĩ. Pirmãsis eilėjė vyriřkis kařkã sãko vairũotojui, õ vairũotojas linksmũ balsũ řaukia: „Eĩ, tėvũk, taksĩ laĩsvas, greitai řėsk!“

Jaunieji tėvai šypsosi iř niėkaip negãli tikėti, kãd tai tiesã, nės jiė nesitiĩkėjo namõ grįžti laikũ.

Jiė sėda į mařinã, õ pirmõji porã tũliai nueĩna.

Eilėjė keleiviai toliaũ kalbasi, juokãuja, nės visi jau pavėlãvo. Bėt nuõtaika naujamėtinė, puiki.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

laikrodis iřmũř dvýliktã часы пробьют двенадцать
susigyvėnti sũ mintimi примириться с мыслью
jiė nesitiĩkėjo они не надеялись

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kãs atsĩtiko kařtã Naujũjũ mėtũ nãktį?
2. Kaip baigėsi řis atsitikimas?
3. Kodėl žmonės, kuriė pavėlãvo į Naujũjũ mėtũ sutikimã, linksmaĩ kalbėjosi, juokãvo iř jũ nuõtaika bũvo gerã, naujamėtinė?

Ar patĩnka mãno kambarĩs?

Sekmãdienis. Pėtras iř jõ sesuõ Onã eĩna pãs Jõnã į sveĩiũs. Štai Jõno nãmas. Nãmas didelis, dvýlikõs aũkřtũ. Jõnas gývėna septintamė aũkřtė. Pėtrã iř Őnã pãklelia liftas į septiĩtã aũkřtã. Štai jiė jau stõvi priė řiĩntas dvideřimto bũto. Jiė paskam̃bina. Jõnas namiė. Jis atidãro duris. Jis džiaũgiasi svečiaĩs. Jõnas nuveda draugũ į sãvo kambarį.

- Tai šitas tavo kambarys, Jõnai? - klausia Onà.
- Taip, tai mano kambarys. Jaù dù mènesiai, kaip àš jamè gyvenù.
- Af tau patinka mano kambarys?
- If taip, if nè. Jis yrà didelis, erdvùs, šviesùs. Tai gerai. Bèt jis ne-
jaukùs.
- Ò kodèl?
- Labai prastaì sutvarkytas. Atléisk, Jõnai, už tókius žodžiùs! Bèt
drabùziù spinta if knygù spinta netinka priè vienòs sienos, negerai, kàd
taip spintù stóvi bufètas. Langaì bè užuolaidù. Aùt rãšomojo stàlo pilna
visókiù knygù, sãsiuviniù, laikrašèiù if žurnàlù.
- Matai, Òna, - sàko Jõnas, - mès, vyrài, tò nesupraùtame taip
gerai, kaip móterys. Tàd padèk mán sutvarkyti, Ònai!
- Gerai. Mès sù Petrù tau gálime padèti.
- Tai padèkime, - sàko Pètras.
- Drabùziù spintà reikia statyti i kampa, - àiškina Onà. - Knygù
spintà pastatysime šalia sòfos. Sàvo sãsiuvinius susidèk i knygù spintà.
- Àš tuojaù susidèsiu, - sàko Jõnas.
- Ò kèdès sustatù priè stàlo if priè sienos, - sàko Pètras.
- Kodèl lãngas bè užuolaidù? - klausia Onà. - Af tù neturi?
- Kaipgi? Àš turiù. Tik vis nepakabinù.
- Tàd pakabinkime, - sàko Pètras.
- Greitai jiè pèrtvarkè Jõno kambari. Tada Onà klausia:
- Kaip tau dabaì patinka kambarys, Jõnai?
- Labai àciù, Òna. Dabaì is tikrùjù jaukù kambarijè. Dabaì kambarys
mán tikrai patinka,

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papãsakokite, kaip jiè tvaikè kambari.
2. Kodèl Ònai nepatikò Jõno kambarys?
3. Kaip patiko Jõnui kambarys, kai jiè sutvaikè jì?
4. Kaip jùms atròdo, af teisi buvo Onà?

УРОК 41

Диалог

Kuif esi bûves

- Olegas. Lãbas!
- Rimas. Sveikas, Olègai!
- Olegas. Kaip gyveni? Kàs nauja?
- Rimas. Nièko ypatinga.
- Olegas. Àš norèjau paklàusti, kuif važiuosime vãsarà?
- Rimas. Àš noriu vÿkti teñ, kuif dár nesù bûves.

Olegas. Tai sudètingas klãusimas. Kiek žinaù, tù Lietuvojè visuif esi bû-
ves.

Rimas. Iš tikrùjù...

Olegas. Ò Krýme af esi bûves?

Rimas. Esù. Anã visà vãsarà teñ važinèjausei.

Olegas. Ò priè Baikàlo èzero af esi bûves?

Rimas. Kaipgi, kai važiavo visà mùsù grupè i BAM-à, bûvome nu-
važiavè if priè Baikàlo èzero.

Olegas. Ò Kaukãzo kálnus af esi mãtes?

Rimas. Ói, maèiaù, labai patiko. Tada važinèjausei pò Tarýbù Grùzijà,
Armènijà, Azerbaidžanà.

Olegas. Šiàurès Kaukazè tikrai nesi bûves?

Rimas. Esù if teñ bûves. Tosè viètose lankiaùsi sù ekskursija, kurià
organizavo ekskursijù biùras. Kai teñ ekskursavome, àš pamaèiaù Kislo-
vòdskà, Piatigòrskà, kitùs kuròrtus.

Olegas. Priè Elbrùso kálno tikrai nesi bûves?

Rimas. Esù if teñ bûves. Mès is Piatigòrsko vienai diènai bûvome už-
sùkè priè Elbrùso, važiavome peif Téberdà, Dombàjù, - tai labai jðm-
ios if grãžios, sakýèiau, ispùdingos sàvo gamtòs vaizdais viètòs.

Olegas. Tai nebežinaù, kã tau if besiflyti. Ò gál Karèlijoje nesi bûves?

Rimas. Ò, èia tai patàikei. Karèlijoje tikrai nesù bûves. Ò tù af esi
teñ bûves?

Olegas. Buvaù kaftà, bèt labai trumpai. Norèèiau teñ ilgiaù pabùti,
geriaù pažinti Karèlijà.

Rimas. Tàd važiukime vãsarà i Karèlijà!

Olegas. Gerai, važiukime!

Rimas. Tik reikia susidaryti keliðnès plànà, maršrutà.

Olegas. Àš turiù Karèlijos žemèlapj. Rytòj ateisiu pàs tavè, if mès ap-
taisime visà keliðnès plànà if maršrutà.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

ypatingas, -a особенный

sudètingas, -a сложный

ispùdingas, -a впечатляющий

aptaiti, aptaria, aptarè obsuditi

siflyti, -o, -è предлагать

gamtòs vaizdas вид природы

Šiàurès Kaukãzas Северный Кавказ

Tarýbù Grùzija Советская Грузия

ГРАММАТИКА

Причастия действительного залога

(Veikiamieji daļýviai)

Ateinantis pavãsaris turi bú-
ti šiltas.

Будущая весна должна быть
теплой.

Praèjes ruduð buvo gèras.

Прошлая осень была хоро-
шей.

Ateinanti savaitė mėn bus sunki, prasideda egzaminai.	Будущая неделя для меня будет трудной, начинаются экзамены.
Praėjusi vasara buvo lietinga.	Прошлой лето было дождливым.
— Aš tū esi mātęs šitą filmą?	— Ты видел этот фильм?
— Taip, aš jį mačiau praėjusią savaitę.	— Да, я видел его на прошлой неделе.

Образование действительных причастий

Глагол наст. вр.	Настоящее время					
	Единственное число			Множественное число		
	м. р.	ж. р.	окончание	м. р.	ж. р.	окончание
dirb-a myl-i māt-o	dirbąs, mylįs, mātąs	dirbanti mylinti mātanti	-ąs, -anti -įs, -inti	dirbą, mylį, mātą	dirbančios mylinčios mātančios	-ą, -ančios -į, -inčios
Глагол пр. одн. вр.	Прошедшее однократное время					
dirb-o mylėj-o māt-ė	dirbęs, mylėjęs, mātęs	dirbusi mylėjusi māčiusi	-ęs -(i)usi	dirbė, mylėję, mātė	dirbusios, mylėjusios māčiusios	-ė (i)usios

Запомните:

1. Действительные причастия настоящего времени образуются от основы глагола настоящего времени и окончаний -ąs или -įs для мужского рода и -anti или -inti для женского, а прошедшего однократного времени — при помощи окончаний -ęs для мужского рода и -(i)usi для женского.

2. Причастия действительного залога имеют также прошедшее многократное и будущее время: *dirbdavęs, dirbdavusi* (прошедшее многократное время); *dirbsiąs, dirbsianti* (будущее время).

3. Причастия действительного залога склоняются как прилагательные соответствующей формы; *dirbąs, dirbanti, dirbančio, dir-*

bančios, dirbančiam, dirbančiai... (настоящее время); *dirbęs, dirbusi, dirbusio, dirbusios, dirbusiam, dirbusiai...* (прошедшее однократное время). Разница только в том, что причастия мужского рода в окончаниях именительного падежа имеют гласные *a, e, i*: *dirbąs, dirbą, mylįs, mylį, rąšąs, rąšą* в наст. вр.; *dirbęs, dirbė, mylėjęs, mylėję, rąšęs, rąšė* — в прошед. однокр. времени.

4. Причастия действительного залога, как и прилагательные, могут быть местоименными: *dirbantysis, dirbančioji, dirbantieji, dirbančiosios*.

Употребление действительных причастий

Причастные формы в литовском языке имеют широкое распространение. Действительные причастия употребляются в роли определения, обстоятельства, именной части составного сказуемого и др.

Причастия в роли определения

Tėkantis vanduo būna švarus.	Проточная вода бывает чистой.
Studentai aplankė seįgantį dėstytoją.	Студенты навестили больного преподавателя.

Запомните:

Причастия действительного залога в литовском языке употребляются в предложении в роли определения, напр., *tėkantis, seįgantis*.

Причастия в роли обстоятельства

Grįžęs pavalgiau iš vėl išėjau į darbą.	Вернувшись, я поел и опять ушел на работу.
Jis nepasiruošęs atėjo laikyti egzaminų.	Он пришел на экзамен неподготовленным.

Baigęs (baigusi) darbą,	{ aš galėsiu tū galėsi jis (ji) galės }	pailsėti
Baigę (baigusios) darbą,	{ mēs galėsime jūs galėsite jiė (jės) galės }	pailsėti

Закончив работу,	{ я смогу ты сможешь он (она) сможет мы сможем вы сможете они смогут	} отдохнуть	

Примечания:

1. Причастия действительного залога употребляются в предложении в роли обстоятельства времени и образа действия, напр.: *grįžęs, baigęs* (времени), *neapsi-rušęs* (образа действия).

2. Запомните, что действительные причастия прошедшего времени в роли обстоятельств обозначают такое дополнительное действие, которое протекало раньше основного, и в литовском языке, в отличие от русского, они согласуются с подлежащим в роде, числе и падеже. Например, в предложении *Baigęs darbą, jis galės pailsėti* причастие *baigęs* согласуется с подлежащим *jis*, т. е. он закончит и он сможет отдохнуть. Ср. употребление полупричастий и деепричастий (Уроки 43, 44).

Причастия в роли именной части составного сказуемого

Сложные формы глаголов настоящего времени				
Āš esù Tù esi Jis, ji yrà	{ skaiteš, skaičiusi	} tą knygą	Я Ты Он, она	{ когда-то читал(а) эту книгу
Mēs esame Jūs esate Jiè yrà Jòs yrà	{ skaite, skaičiusios		Мы Вы Они	{ когда-то читали эту книгу

Запомните:

При помощи действительных причастий прошедшего времени и глагола *būti* образуются сложные формы глагола, которые употребляются в предложении в качестве составного сказуемого. Они образуются во всех временах и наклонениях (*āš esù skaitęs, āš buvau skaitęs, āš būsiu skaitęs* и т. д.). Эти формы глагола обозначают не само действие, а его результат. Например, сложная форма глагола настоящего времени обозначает такой результат действия, который имеет значение и в настоящее время:

Āš esù skaitęs tą knygą.	Я когда-то читал эту книгу.
--------------------------	-----------------------------

УПРАЖНЕНИЯ

I. Образуйте от данных глаголов действительные причастия в настоящем и прошедшем однократном времени.

Образец: *Tekąs, tēkanti; girdįs, girdinti; skaitąs, skaitanti. Tekėjęs, tekėjusi; girdėjęs, girdėjusi; skaitęs, skaičiusi.*

Tekėti, girdėti, skaityti, grįžti, turėti, rašyti, dėgti, važiuoti, bėgti, matyti, dalyvauti.

II. Ответьте на вопросы, используя действительные причастия в роли определения.

Образец: *Mēs einame pasitikti grįžtančių draugų.*

1. Kokių draugų pasitikti mēs einame?	} grįžtančių
ateinančius
atvykstančius
išvykstančius
tėkanti
2. Kuriė mėtai jam labai svaibūs?	
3. Kókius svečius mēs pasitikome?	
4. Kókius draugus mēs palydėjome?	
5. Kokià sàulė gražiaī šviētė?	

III. Прочтите предложения, ставя выделенные курсивом слова или словосочетания в нужной форме.

1. Palydėjome studentus, vỹkstančius (*kuř?*) *į, BAM-as*. 2. Prāšom apiš taī pranėšti studeitams, nedalyvavusiems (*kuř?*) *susirinkimas*. 3. Gražiaī šviētė sàulė, tēkanti (*kadà?*) *ankstus rytas*. 4. Vėjas nuláužė mēdį, áugusį (*kuř?*) *priė, kėlias*. 6. Jiė pasitiko svečius, atvykusius (*iš kuř?*) *iš, Minskas*. 7. Mēs vỹkstame pasitikti draugų, grįžtančių (*iš kuř?*) *iš, festivālis*. 8. Vanduo, tekąs (*iš kuř?*) *iš, kalnai, būna švarus*.

IV. Ответьте на вопросы, используя действительные причастия в роли обстоятельства времени.

Образец: *Āš atėjęs radaū tuos svečius.*

1. Kadà tù tuos svečius radaī?	} atėjęs
baigusios
padirbėję
grįžęs
parplaūkęs
parvažiävęs
atsisvėikinusios
2. Kadà jūs išėjote namø?	
3. Kadà jiė norėjo pailsėti?	
4. Kadà jis paválgė?	
5. Kadà laivas prisišvartāvo priė krantinės?	
6. Kadà tù užėjaī pàs sàvo draugą?	
7. Kadà jòs išvažiāvo?	

V. Прочтите предложения, дополняя действительные причастия относящимися к ним словами.

Образец: *Atėjęs į svečius, jàs jaū radaū.*

1. Atėjęs ..., jàs jaū radaū.	} į svečius
trūputį
dàrbą
į uostą
iš darbo
sù visaīs
iš kelionės
láišką
2. Jiė, ... padirbėję, norėjo pailsėti.	
3. Baigusios ..., jòs išėjo namø.	
4. Parplaūkęs ..., laivas prisišvartāvo priė krantinės.	
5. Grįžusi ..., ji paválgė.	
6. Atsisvėikinę ..., mēs išvažiāvome.	
7. Parvažiävęs ..., užėjaū pàs sàvo pažįstamą.	
8. Parāšęs ..., āš nūnešiau ji į pàštą.	

VI. Прочтите предложения, от глаголов в скобках образуйте действительные причастия прошедшего однократного времени.

Образец: *Atsisėdęs į suolą, aš pamiršau viską, ką reikėjo mokėti.*

1. (*Atsisėsti*) į suolą, aš pamiršau viską, ką reikėjo mokėti. 2. (*Parvažiuoti*) atostogų, aš padėjau tėvams nupjauti šieną. 3. (*Pamatyti*) languosė šviėsa, aš ėjau tiėsiai tą kryptimi. 4. Trūputį (*pailsėti*), turistai ėjo toliau. 5. (*Atsisvėikinti*) sū visais, mės išvažiāvome. 6. (*Išeiti*) atsakinėti pāmoka, aš viską pamiršau. 7. (*Sustoti*) prieš mēdžio, mės žiūrėjome į vóverę. 8. (*Baigti*) dárba, mės išėjome namō.

VII. Прочтите предложения, преобразуйте выделенные словосочетания в частные обороты по образцу.

Образец: *Āš parėjau namō ir atsiguliau pailsėti.*
Āš, parėjęs namō, atsiguliau pailsėti.

1. Jis išėmė knygą iš pòrtfelio ir pādavė draugui. 2. Mės užlipome aūt káлно ir žiūrėjome į miėsto panorámą. 3. Ji baigė tēchnikumą ir išvažiavo dirbti. 4. Šuō pažino šeimininką ir nustójo lóti. 5. Jiė atsisvėikino sū šeimininkais ir išvažiavo. 6. Jōs atsisvėikino sū visais ir išvýko. 7. Āš grįžau iš keliōnės ir užėjau pās savo draugūs.

VIII. Прочтите предложения, выделенные действительные причастия преобразуйте в глаголы.

Образец: *Berniukai pažaidę sodino obelaites.*
Berniukai pažaidė ir sodino obelaites.

1. Jis papusryciāvęs išėjo į dárba. 2. Mergaitė atsikėlusi išėjo pās tētą. 3. Jis pasileikęs pācmė nukritusį pòrtfelį. 4. Mergaitė pribėgusi pādavė láišką. 5. Sūnūs papietāvęs išėjo pās draugūs. 6. Jis pagalvójes nutilo. 7. Āš, išėjęs į kiēmą, sutikau pažįstamą. 8. Mės, susėdė aūt suolū, ilgaī kalbėjomės. 9. Jis atsisukęs pamātė pažįstamą žmōgų. 10. Mės paválgė ėjome toliau. 11. Āš priėjęs įjungiau rádiją.

IX. Прочтите предложения, от выделенных глаголов образуйте действительные причастия.

Образец: *Āš atsistójau ir ėjau toliau.*
Āš atsistójęs ėjau toliau.

1. Mės pailsėjome ir ėmėme dirbti. 2. Tėvas atsisėdo ir ėmė skaityti laikraštį. 3. Vaikai užaugo ir išvažiavo kitur gyventi. 4. Jōnas patylėjo ir išėjo. 5. Papietāvome ir dirbome toliau. 6. Āš atsikusau ir pamačiau savo sėną pažįstamą.

X. Ответьте на вопросы, используя словосочетания справа в требуемой форме.

Образец: *Užlipęs aūt káлно, jis grožėjosi gamtōs vaizdais.*

1. Kadā jis grožėjosi gamtōs vaizdais? | užlipti aūt káлно
2. Kadā mergaitė išbėgo į kiēmą? | paruōšti pāmokas
3. Kadā apsirýniau raūkšluosčiu ir apsirengiau? | švariaī nusipraūsti

4. Kadā mės nudžiūgome?

5. Kadā tū sužinójai, kād rytój būs pāskaitos?

6. Kadā ji prānėšė, kād atvýks svečių?

| pamatýti brángų svėčių
| grįžti namō
| ieiti į auditòriją

XI. Переведите на литовский язык.

1. Поработав, они сели отдыхать. 2. Окончив работу, мы пошли домой. 3. Осмотрев его сад, мы вернулись в комнату. 4. Собака, узнав хозяина, перестала лаять. 5. Он, оглядев зал, начал выступать. 6. Мы, посоветовавшись с другими, вернулись обратно. 7. Он молчал, опустив голову. 8. Подготовив уроки, девочка побежала поиграть. 9. Увидев гостя, мы обрадовались. 10. Вернувшись они нашли нас на том же самом месте.

Запомните, что русские деепричастия здесь следует переволить литовскими причастиями действительного залога.

XII. Ответьте на вопросы, используя действительные причастия в роли обстояательства образа действия по образцу.

Образец: *Kaip turistai válgė vakariėnę? (susėdė)*
Turistai susėdė válgė vakariėnę.

1. Kaip jūs apžiūrėjote pārodą?

2. Kaip ji išvýko?

3. Kaip jis pradėjo naują dárba?

4. Kaip jis išėjo namō?

5. Kaip jis pasiėmė mašiną?

6. Kaip ji ėjo laikýti egzáminų?

7. Kaip jis grįžo?

8. Kaip ji išėjo?

9. Kaip jūs išvertėte tėkstą?

| susidomėje
| pósėdyje nedalyvāvusi
| sėnojo nebaigęs
| neatsisvėikinęs
| nesiklāusęs
| nepasiruōšusi
| draugū nepalydėjęs
| sū svečiaiatsisvėikinusi
| nepažvelgęs į žodýną

XIII. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Aī tū esi skaitęs tą spektaklį?*

— *Taip, aš jį vākar mačiau.*

1. — *Aī tū esi skaitęs tą knygą?* 2. — *Aī tū esi ėjęs tuō keliu?* 3. — *Aī tū esi girdėjęs tą daíną?* 4. — *Aī jūs ėsate bŭvęs Rygojė?* 5. — *Aī šitame miėstė tū esi gimęs?*

XIV. Прочтите предложения, составьте вопросы, выражающие сомнение в высказанном, и дайте ответ на них.

Образец: *Māno brólis yrā mókėsis universitetė.*

— *Aīgi iš tikrūjų jis yrā mókėsis universitetė?*

— *Taip, yrā mókėsis.*

1. Māno kolegā ilgaī yrā gyvėnęs Klaipėdoje. 2. Jis jau yrā grįžęs iš keliōnės. 3. Šitas studeñtas dār nērā išvertęs tėksto. 4. Āš dār nesū gāvęs láiško iš savo draugo. 5. Paskaitā jau yrā prasidėjusi. 6. Jis yrā lydėjęs manė į institutą. 7. Māno brólis yrā domėjęsis mókytojo dárbu. 8. Studeñtų ekskursija jau yrā atvŭkusi.

XV. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: — *Af tū esi mātēs šitā filmā?*
— *Nē, aš nesū mātēs šito filmo.*

1. — *Af tū esi skaitēs tā strāipsni?* 2. — *Af tū esi mātēs tā spektāklj?*
3. — *Af tū esi skridēs lēktuvū?* 4. — *Af tū esi skaitēs tā knygā?* 5. — *Af tū esi pasiruōšēs semināru?* 6. — *Af jis yrā susidraugāvēs sū tāvo sēseria?* 7. — *Af jiē yrā girdējē tā daīnā?* 9. — *Af jis jaū yrā apsireņģēs?*
10. — *Af tū esi pasiruōšēs eiti ī stadiōnā?* 11. — *Af jūs ēsate gīvēņēs Klaipeđoje?*

XVI. Прочтите предложения и преобразуйте их, употребив сложные формы глагола с действительными причастиями в прошедшем однократном времени.

Образец: *Čiā aš gyvenū jaū dvejl mētai.*
Čiā aš anksčiaū esū gīvēņēs.

1. Jiē gīvēna Lēnino prospektē. 2. Dabaī aš skaitaū šitā knygā. 3. Vākar aš mačiaū tā spektāklj. 4. Šiañdien mēs girdējome tā daīnā. 5. Praējusia savaitē jiē būvo Klaipeđoje. 6. Šiā vāsarā keliōnēse mēs mātēme daūg įdomiū daljķķ. 7. Dabaī jis dirba šitoje gamjķķoje.

XVII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Mūsų grūpē yrā pasireņģusi semināru.*
Af jūs taip pat ēsate pasireņģe semināru?

1. Mēs ēsame gīvēņē Kaunē. 2. Aš esū mātēs tā spektāklj. 3. Jis yrā bŭvēs šitame filme. 4. Jiē yrā pasireņģe egzāminui. 5. Aš esū girdējēs tā daīnā. 6. Draūgas jaū yrā pasiruōšēs eiti ī stadiōnā. 7. Ji yrā pasiruōšusi eiti ī teātrā. 8. Mūsų grūpēs studeñtai yrā visuī važinējē, daūg kō mātē. 9. Jis nērā bŭvēs Nidoje? 10. Māno mamā yrā gimusi iī āgusi kāime.

XVIII. Прочтите предложения, вместо сложной формы глагола поставьте глагол в прошедшем однократном времени.

Образец: *Mēs ēsame daūg keliāve (šiā vāsarā).*
Šiā vāsarā mēs daūg keliāvome.

1. Tamē miestē jis yrā bŭvēs (*šiais mētais*). 2. Tōkio gražaūs miēsto aš dar nesū mātēs (*šiojē keliōnēje*). 3. Traukinys jaū yrā išvŭķēs (*neseniai*). 4. Māno draūgas jaū turbūt yrā grjžēs iš keliōnēs (*vākar*). 5. Aš jaū esū iī nusipraūšēs (*priēš vālandā*). 6. Aš esū gīvēņēs tamē miestē (*priēš kēletā mētu*).

XIX. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kurj universitetā baigē māno brōlis? (Vilnius, kuris neseniaī minējo 400 mētų jubiliejų).*
Māno brōlis baigē Vilniaus universitetā, kuris neseniaī minējo 400 mētų jubiliejų.

1. Kōks teñ būvo strāipsnis? (*kuris reikalingas semināru*). 2. Kōks čiā stōvi profēsorius? (*kuris parāšē daūg įdomiū mōkslo darbū*). 3. Kuris miēstas yrā daīlininko M. K. Čiurliōnio tėviškē? (*Druskininkai, sū kuriaīs šiañdien susipažinome*). 4. Kōkiaus M. K. Čiurliōnio pavėikuslus jūs žiūrējo-

te? (*kuriē yrā plačiaī žinomi*). 5. Kokiā respublikos prāmonē āuga dienā iī dienōs? (*kuriōs reikšmē ūkui yrā labai didelē*).

XX. Составьте предложения, используя данные справа слова в нужной форме по образцу.

Образец: *Aš esū bŭvēs (bŭvusi) priē Bāltijos jūros.*

āš esū	}	bŭvēs, bŭvusi	}	<i>(priē) Bāltijos jūra</i>
tū esi				
Rimas	}	yrā	}	<i>Nidā</i>
Lāima				
mēs ēsame	}	yrā	}	<i>Klaipeđa</i>
jūs ēsate				
šiē studeñtai	}	yrā	}	<i>Palangā</i>
šiōs studeñtēs				
				<i>Maskvā</i>
				<i>Rygā</i>
				<i>Kaūnas</i>
				<i>Minskas</i>

XXI. Прочтите предложения, слова в скобках преобразуйте в сложную форму глагола при помощи действительных причастий прошедшего однократного времени и глагола *būti*.

Образец: *Jis jaū yrā baigēs sāvo mōkslinj dārba.*

1. Grūpēs studeñtai svėikina sāvo draūgā. Jis jaū ... sāvo mōkslinj dārba (*baigtj*). 2. Mokinys eina į kinā. Jis jaū ... visās ūžduotis (*atlikti*). 3. Jiē išvažiūoja šiañdien vakarē. Bilietus jiē jaū ... (*nusipiŗkti*). 4. Dėstytojas skaito įdōmiā pāskaitā. Jis gerai ... (*pasireņgtj*). 5. Aš neinū ī muziejū. Aš jaū ... (*būti*). 6. Māno draūgas mán pādeda mōkytis lietūviū kalbōs. Jis ... lietūviū kalbōs fakultētā (*baigtj*). 7. Aš nedrāšiai einū ī pāskaitā. Paskaitā jaū ... (*prasiđēti*).

XXII. Дополните предложения, употребив сложную форму глагола.

Образец: *Šiañdien atvažiāvo iš Kaūno māno sesuō.*

Praējusia savaitē būvo atvažiāvusi iš Kaūno māno sesuō.

1. Šiañdien pās Jōnā atvažiāvo iš Klaipeđos brōlis. Praējusiais mētais ... 2. Dabaī pās Rimā atējo jō draūgas Olėgas. Vākar ... 3. Šiañdien pās Lāimā atējo jōs draūgē Jūrātē. Praējusia savaitē ... 4. Šjryt pās mūs atvažiāvo Olėgo pažjstamas. Šiomis dienomis ...

XXIII. Переведите на литовский язык, употребив сложные формы глагола (с причастиями и словом *būti*) в требуемой форме.

1. Я долго проработала в этой школе. 2. Мы жили в Клайпеде. 3. Были ли вы когда-нибудь в Паланге? 4. Она родилась и росла в Клайпеде. 5. Они много ездили, многое повидали. 6. Я их нигде не встречал.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Berniūkas iī jūra

Šviētē sūlė. Šiltā vāsaros dienā. Pilnas Žemaičių plėntas lengvŭjŭ automobilj. Visi lėkia į pajūrj.

Vienas automobilis sulėtino greitj. Jis jaū nuvažiāvo daugiaū kaip trīs šimtūs kilometrų. Mašinā sustōjo. Visi išlipo iš automobilio iī nučjo pajūrio liūk. Priėjo pajūrj. Švelnūs vėjas iī ramybė sutiko juōs. Ūž kōpŭ ošė jūra.

Māžas bērniukas nedidēlais žingsnēlais ējo šaliā. Pažiūrējis ī tēvā, jis paklāusē:

— Tēvēli, t kās teñ taip dšia?

Tēvas suprāto, kād vaikas žino, kād teñ dšia jūra, bēt vis tiek ramiaī atsākē:

— Jūra.

— Ō kā jī veīkia, tā jūra?

Tēvas nusijuokē:

— Jūra niekadā niēko neveīkia.

Tačiaū īf jis pāts, taip atsāķes, susimāstē. Nēgi jūra niēko neveīkia? Sunkū čia īf jām pačiam suprāsti. Ō tuō metū jis giīdi šēlstančią jūrā, māto, kaip dūžta ī kraņtā baņgos.

— Tēvēli, ō kām reīkia jūros? — vēl paklāusē bērniukas.

Tēvas, paēmēs bērniukā ūž raņkos īf suspāudēs jā sāvō didelējē sāujoje, sāko:

— Kām reikalinga jūra, klāusi? — īf, niēko negalvōdamas, atsākē: — Žmonēms māudytis.

Bērniukas nusišypsōjo. Mjislē būvo ģmintā. Īf bērniukas pirmas nubēgo priē jūros.

Štai jī, jūra. Bērniukas jāudinosi, širdis smaīkiai plākē, bēt īf pāts nezinōjo kodēl. Jis atsistōjo priē jūros, jō basū kōjū pirštūs siekē vanduō. Jis pažvelgē ī jūrā, īf jām tadā pasirōdē, kād jis labai māžas, ō jūra tokiā didelē īf galīga. Pirmā kaītā jis pajūto jūros stichijos didybē.

— Mamýte, ō kodēl jūra tokiā didelē? — tīliai, konē šnibždomis paklāusē vaīkas. Bēt mōtina negirdējo, jī plaūkē tolýn ī jūrā.

— Kā tū čia šnibždi, sūnaū? — paklāusē tēvas.

— Tēvēli, ō kodēl jūra tokiā didelē? — pakartōjo sūnūs, īf jī āpēmē liūdā nūotaika. Tēvas suprāto, dēl kō jāudinosi bērniukas... Dū kontrāstiķi objēktai: bērniukas tōks māžas, ō jūra tokiā didelē, dšianti, šēlstanti.

Īf tikrai. Bērniukas ilgaī nepamiīšo pirmūjū ģspūdžiu priē jūros. Vēliaū jis pajūto, kād pamilo jūrā, īf ēmē ilgētis jōs. Paskuī jis išsiriņko jūrā sāvō draugū visām gyvēnimui — tāpo jūrininku.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pažiūriō liīk v napravlenii k morju pažiūrējis ī tēvā posmotrev na otca taip atsāķes tak atvėtiv dšiančią īf šēlstančią jūrā rokočuisse v bušuiošee more paēmēs ūž raņkos īf suspāudēs vzia v za ruķu v sġav ee niēko negalvōdamas niēko ne dumia mjslē būvo ģmintā zaġadka byla otġadana

jūra bedūgnē, jūra beribē more bezlovnoe, more beskrajnee jūra bāras(i) piktaī more gnevno brānitas ī neramiōji māno širdis slovno bespokoinoe serdše moe blāškosi, daūzos(i) bangā laisvōji plėšet-sia, bėtės v olna svobodnia ī ūzburtōji māno mintis slovno zakolovānā duma moā

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite pirmuosius bērniuko ģspūdžius apiē jūrā.
2. Kodēl kūrinēlis pavadintas „Bērniukas īf jūra“?
3. Af jūs mėġstate jūrā?
4. Rāskite eilėraščiu af ištraukū apiē jūrā. Išveīskite juōs ī lietūviū kalbā.
5. Paskaitýkite ištraukā iš S. Nėriēs eilėraščio apiē jūrā.

Jūra bedūgnē, jūra beribē.
Dūsauja, veīkia, bāras piktaī...
Niēko apliīk, tik melsvā tolybē,
Baņgos putōtos, smēlio krantai..

Veīkia, nerimsta jūra giliōji.
Īt neramiōji māno širdis ...
Blāškosi, daūzos bangā laisvōji,
Īt ūzburtōji māno mintis ...

УРОК 42 | ТЕКСТ | КÁИМА

Sekmādienj Jōnas būvo káime pās sāvō tēvūs. Važiāvo tráukiniu. Keliōnē sēķesi gerai.

Īš geležinkelio stotiēs ī kolúķio ceñtrā kursōjo autobūsas, teñ dabaī nūtiestas naujas kēlias. Todēl jis sēdo ī autobūsā īf juō nuvažiāvo iki kolúķio ceñtro. Kolúķyje pastatýta graži gyvėnviētē, stātomos fērmos, baigiami statýti nauji kultūros namaī.

Kāi Jōnas nuvažiāvo pās sāvō tēvūs, sužinōjo jō pažįstami īf norējo sū juō pasikalbēti. Todēl Jōnas būvo pākviestas ī svečiūs pās pažįstamus. Jōnas, būdamas kolúķyje, visadā aplaīko sāvō draugūs īf pažįstamus, todēl īf dabaī jis mielaī sū jaīs susitiko.

Диалог

Rimas. Jōnai, kuī tū buvaī sekmādienj? Aš tāu skaībināu visā diēnā, niēkas neatsiliepē.

Jonas. Aš buvaū káime, pās sāvō tēvūs.

Rimas. Ō kaip sēķesi keliōnē?

Jonas. Gerai. Važiāvaū tráukiniu. Ō iš geležinkelio stotiēs autobusū. Teñ nuō stotiēs iki kolúķio ceñtro nūtiestas naujas kēlias.

Rimas. Nā, ō kās nauja káime?

Jonas. Grāžūs kolúķiēčių gyvėnamieji namaī, yrā elektrā, žmōnēs gyvėna švariaī, patōgiai, tūri rādiją, televizoriū. Dabaī kolúķyje žmōnēs gyvėna panašiaī kaip īf miestē.

Rimas. Ō kaip teñ kolūkis tvařkomas?

Jonas. Kolūkis gerai tvařkomas, dabař stātomos naujos fėrmos, baigiami statyti nauji kultūros namai.

Rimas. Ō kaip tėvai gyvėna?

Jonas. Āčiū, gerai. Tėvų gyvėnamasis nāmas naujas, pastatytas gražioje vietoje, sodyba sutvarkyta. Apskritai visų kolūkiėčių sodybos rūpestingai prižiūrimos.

Rimas. Ō kaip teñ pralėidai sekmādienį?

Jonas. Žinai, kād sūnūs visadā yrā tėvų lāukiamas iř mýlimas. Tiesā, vakarė buvaū pākviestas pās kaimynus į svečius. Malonū būvo pasikalbėti sū pažįstamais žmonėmis, sū kuriais vaikystėje kartū gyvėnta, mokyti.

Rimas. Ō kaip kāimo jaunimas gyvėna?

Jonas. Tā diėnā būvo fūtbolo varžybos sū kito kolūkio komāda. Iř āš buvaū pākviestas. Bėt nenuėjaū. Šiaip buvaū susitikęs iř kalbėjaisi sū jaunimū.

Rimas. Tai patėnkintas kelionė?

Jonas. Visiškai. Pailsėjau pėr tā laikā nuō miėsto triūkšmo. Kāime vis dėlto ramiau negū miestė.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

tvarkyti, tvaiko, tvaikė прводить в varžybos sostязания
порядок

patogūs, -i удобный

apskritai вообще

rūpestingas, -a заботливый

jaunimas молодежь

vaikystė детство

tėkti, teñka, tėko прйтись, достаться

tiėsti kėliā строить, прокладывать до-
рогу

tiėsti

keliōnė sėkėsi gerai поездка была удач-
ной

tiėsti — nutiėsti
statyti — pastatyti
kviėsti — pakviėsti

tvarkyti — sutvarkyti
kalbėti(s) — pa(si)kalbėti
įsėti — pailsėti

ГРАММАТИКА

Причастия страдательного залога

(Neveikiamieji dalįviai)

Šita yrā māno mėgstamā dai-
nā.
Atvūko mūsų kviėstas svė-
čias.

Это моя любимая песня.
Прибыл приглашенный нами
гость.

Образование причастий страдательного залога

Настоящее время			
Глагол	Причастие		Окончание (вместе с суффиксом)
	м. р.	ж. р.	
lāukia	lāukiamas	laukiama	-mas, -ma -mi, -mos
mýli	laukiami	laukiamos	
māto	mýlimas	mylimā	
	mylimi	mýlimos	
	mātomas	mātoma	
	mātomi	mātomos	

Прошедшее время			
Неопред. форма глагола	Причастие		Окончание (вместе с суффиксом)
	м. р.	ж. р.	
lāukti	lāuktas	lauktā	-tas, -ta -ti, -tos
turėti	laukti	lāuktos	
matyti	turėtas	turėta	
	turėti	turėtos	
	matytas	matyta	
	matyti	matytos	

Запомните:

1. Страдательные причастия образуются от всех глаголов (независимо от их переходности и вида) при помощи соответствующих окончаний.

Страдательные причастия настоящего времени образуются от 3-го лица глагола настоящего времени при помощи окончаний (вместе с суффиксом) -mas в мужском и -ma в женском и среднем роде: *skaito* — *skaitomas*, *skaitoma* (читаемый, -ая), *lāukia* — *lāukiamas* (ожидаемый), *laukiama* (ожидаемая); ср. род: *skaitoma*, *laukiama*.

Страдательные причастия прошедшего времени образуются от основы неопределенной формы и окончаний (вместе с суффиксом) -tas в мужском и -ta в женском и среднем роде (*skaitytas* — читанный, *skaityta* — читанная, *skaityta* — читано). О ср. роде см. с. 413.

2. Причастия страдательного залога в мужском и женском роде склоняются так же, как прилагательные соответствующей формы: *láukiamas, laukiamà, láukiamo, laukiamòs, laukiamám, ...; láuktas, lauktà, láuкто, lauktòs, ...*

3. Причастия страдательного залога могут иметь местоименные формы: *laukiamàsis, laukiamóji, mylimàsis, mylimóji, lauktàsis, lauktóji*. Склоняются они по тем же правилам, что и прилагательные соответствующей формы.

Употребление страдательных причастий

Страдательные причастия употребляются преимущественно в роли определения и именной части составного сказуемого.

Причастия в роли определения

Mūsų sprėndžiamas klausimas visus sudomino. Važiavau neseniai nutiestu keliu.	Решаемый нами вопрос заинтересовал всех. Я ехал по недавно проложенной дороге.
--	---

Запомните:

Страдательные причастия в литовском языке, как и в русском, употребляются в предложении в роли определения.

Причастия в роли именной части составного сказуемого

Наст. время	Прощ. однокр. время	Буд. время	Страдательное причастие настоящего и прошедшего времени
Ед. ч. $\left. \begin{array}{l} \text{Aš esù,} \\ \text{Tù esi,} \\ \text{Jis, ji yrà,} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{buvaù,} \\ \text{buvaì,} \\ \text{buvo,} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{bùsiu...} \\ \text{bùsi...} \\ \text{bùs...} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{kvièčiamas,} \\ \text{kvièčiamà,} \\ \text{kvièštas,} \\ \text{kvièstà} \end{array} \right\}$
Мн. ч. $\left. \begin{array}{l} \text{Mēs ēsime,} \\ \text{Jūs ēsate,} \\ \text{Jiē, jòs yrà,} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{bùvome,} \\ \text{bùvote,} \\ \text{bùvo,} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{bùsime...} \\ \text{bùsite...} \\ \text{bùs...} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{kvièčiami,} \\ \text{kvièčiamos,} \\ \text{kvièšti,} \\ \text{kvièstos} \end{array} \right\}$
} į pòsėdį			
Я приглашаюсь (приглашен, буду приглашаться...) на заседание. Ты приглашаешься (приглашен, будешь приглашаться...) на заседание. И т. д.			

Запомните:

Причастия страдательного залога, как и прилагательные, выступают в предложении в роли именной части составного сказуемого (с глаголом *bùti* во всех временах и наклонениях; глагол *bùti* иногда может пропускаться). Эти формы в литовском языке называются сложными формами глагола.

Teñ visadà jò láukiama. Čià jò stovėta.	Там всегда его ждут. Здесь он стоял.
--	---

Запомните:

Причастия страдательного залога, как и прилагательные, имеют формы среднего рода. Они, как и соответствующие формы прилагательных, не склоняются и употребляются в безличном предложении в роли именной части сложного сказуемого.

Visuñ primenama, kàd rūkyti žalinga. Buvo nutarta, kàd reikės susiriñkti.	Везде напоминает, что курить вредно. Было решено, когда надо будет собраться.
--	--

Запомните:

Страдательные причастия среднего рода могут выступать в роли главного предложения: *Mànoma (manýta), kàd ... Sàkoma (sakýta), kàd ... Ràšoma (rašýta), kàd ...*

Šitie ekspozitai mokiniu rinkti. Atvyko mūsų seniai lauktas svečias.	Эти экспонаты собраны учениками. Прибыл гость, которого мы давно ждали.
---	--

Запомните:

Слово, которое управляет сложным сказуемым и обозначает действующее лицо, в литовском языке, в отличие от русского, ставится в родительном падеже.

У определенной части страдательных причастий настоящего времени утрачено значение залога и времени, и они употребляются как прилагательные:

Čià yrà $\left\{ \begin{array}{l} \text{miėgamasis maišas} \\ \text{laukiamóji sàlė} \\ \text{gyvėnamasis nāmas} \\ \text{siuвамóji mašinà} \\ \text{ràšomoji mašinėlė} \\ \text{ràšomasis pòpierius} \\ \text{výkdomasis komitėtas} \\ \text{pėreinaмоji vėliava} \end{array} \right.$	Это $\left\{ \begin{array}{l} \text{спальный мешок} \\ \text{зал ожидания} \\ \text{жилой дом} \\ \text{швейная машина} \\ \text{пишущая машинка} \\ \text{писчая бумага} \\ \text{исполнительный комитет} \\ \text{переходящее знамя} \end{array} \right.$
---	---

Обратите внимание на некоторые особенности перевода возвратных глаголов страдательного залога. Например:

Nāmas stātomas.	Дом строится.
Darbas vākdomas.	Работа выполняется.
Tēkstas večiamas.	Текст переводится.
Daržovės auginamos.	Овощи выращиваются.

Запомните:

Глаголы в литовском языке не имеют возвратной формы страдательного залога. Например, глаголы *строится, выполняется, переводится, изучается, выращивается, пишется* и др. на литовский язык переводятся причастиями страдательного залога или глаголами (см. Урок 15).

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения и переведите на русский язык.

1. Aĩ jaũ išverstas aĩtras tēkstas? Taĩp, aĩtras tēkstas jaũ priēš kēletą dienũ išverstas. 2. Kuris tēkstas dabaĩ večiamas? Dabaĩ večiamas trēčias tēkstas. 3. Taĩgi jũsų grũpēs jaũ išverstĩ dũ tēkstai? Taĩp, mũsų grũpēs jaũ išverstĩ dũ tēkstai. 4. Aĩ šito studeĩto referāto temā jaũ aptartā? Nē, jĩ dār neaptartā. Dabaĩ aptariamā kito studeĩto temā. 5. Kienō referātas vākar būvo āptartas? Vākar būvo āptartas māno referātas. 6. Aĩ jaũ paskēlbta, kadā prasidēs egzāminai? Taĩp, egzāminų tvarkāraštis vākar būvo apsvarstýtas.

II. Ответьте на вопросы, используя данные справа страдательные причастия (в роли определения).

Образец: *Vākar māno skaitýtas strāipsnis būvo įdomūs.*

1. Kuris strāipsnis būvo įdomūs?
2. Kuri temā yrā labaĩ sunki?
3. Kuris eksperimeĩntas yrā labaĩ svarbūs?
4. Kuriuōs laikraščius reĩkia padēti į spintą?
5. Kuriuōs žurnalūs reĩkia palikti?
6. Kuris laĩškas grĩžo atgal?
7. Kuris klāusimas labaĩ įdomūs?
8. Kokiā žiniā atējo?

*vākar māno skaitýtas
šiaĩdien jō pakartōta
mũsų pradētas
pērskaitytus
neskaitytus
māno išsiýstas
mũsų vākar āptartas
seniaĩ lauktā*

III. Составьте предложения со страдательными причастиями в единственном и множественном числе, а также в среднем роде.

Образец: *Šitas dārbas vākar būvo baĩgtas. Šitie darbaĩ vākar būvo baĩgti. Čiā daũg dirbta.*

Baĩgtas dārbas, pāmestas pieštũkas, nukirstas mēdis, nepažįstamas žmogũs, tiēsiamas kēlias, nematýta vietā, negirdētas dalýkas, įvýkdytas plānas, pastatýtas nāmas, išnuomotas kambarýs, išnuomojamas būtas, gāutas

laĩškas, išverstas strāipsnis, matýtas filmas, numatýta pastatýti, įsakýta pērtvarkyti, žādama (ketinama) nutiēsti, būvo kalbēta.

IV. Переведите на литовский язык, обратите внимание на страдательные причастия.

1. Мы сегодня продолжали начатую вчера работу. 2. Спрошенный ученик хорошо ответил урок. 3. Мне понравилась написанная им статья. 4. Меня заинтересовала рассказанная ею история. 5. Прочитанная газета лежит на столе. 6. Он ищет переведенный текст. 7. Где будет жить встреченная нами делегация? 8. Я не поняла объясненное правило. 9. Прочитанная мною вчера статья была интересной. 10. Заданное вчера упражнение очень трудное. 11. Нас интересует переведенная книга. 12. Надо отложить не прочитанные мною журналы и газеты. 13. Вам надо переписать исправленные ошибки. 14. Мама показала детям купленный ею подарок отцу.

V. Ответьте на вопросы, используя местоименные страдательные причастия (в роли определения).

Образец: *Mēs piĩkome siũvamaįą mašinaį.*

1. Kokiā mašinaį mēs piĩkome?
2. Koki stālā jis pasistātē kambaryjē?
3. Kokiē egzāminai prasidējo?
4. Kokiosē kasosē mēs laikome pinigųs?
5. Kokiamē komitetē jis būvo?
6. Kokiā šveĩtē atējo?
7. Kuriōs kalbōs visi mōkosi?
8. Kōks krāštas visiems brangūs?

*siũvamaįą
rāšomaįą
stojamieji
taũpomosiōse
výkdomaįame
lauktōji
gimtōsios
gimtāsias*

VI. Образуйте страдательные причастия в настоящем и прошедшем времени и составьте предложения.

Numatýti, suprāsti, lankýti, láukti, vadováuti, minēti, atlikti, statýti, piēšti, skaitýti, kartōti, veĩsti, padēti, atidaryti, uždaryti, aptaĩti.

VII. Переведите на литовский язык слова и словосочетания.

1. Обсуждается, обсуждался, был обсужден. 2. Переведены, переводятся, были переведены, переводились. 3. Был назван. 4. Могут (gāli būti) использоваться, должны (turi būti) использоваться, должны были быть использованы. 5. Может быть избран, могут (gāli būti) избираться, должны быть избраны, должен был быть избран.

Глаголы: *обсуждаться — aptaĩti; переводить — išveĩsti; назвать — pavadinĩti; использовать — naudōti, vartōti; избрать — išriĩkti.*

VIII. Ответьте на вопросы утвердительно, используя страдательные причастия во множественном числе.

Образец: *Aĩ šitas miēstas jums yrā žinomas? Taĩp, šitie miēstai mán yrā žinomi.*

1. Aĩ tũ buvai pākvieistas pās juōs į sveĩūs? 2. Aĩ būvo numatýtas šiaĩdien pōsēdis? 3. Aĩ bũs nukēltas susirinkimas į kitą saváiteį? 4. Aĩ pamokā jaũ baĩgtā? 5. Aĩ tā knygā bũs išleistā šiais mėtais? 6. Aĩ tās

pratimas būvo atliktas tavo draugo? 7. Ar tās pavēikslas M. K. Čiurlionio piēstas? 8. Ar tās M. K. Čiurlionio pavēikslas žinomas visamē pasaulyje? 9. Ar tā pjēsē neseniai parašyta? 10. Ar šitas įvykis yrā pāmirstas? 11. Ar jō diplōminis dārbas jau yrā apgintas?

IX. Составьте вопросы к предложениям по образцу.

Образец: *Taip, mūsų išvykimo laikas yrā numatytas.*
Ar numatytas mūsų išvykimo laikas?

1. Nē, bilietai dār nenupirkti. 2. Taip, mūsų ekskursijos vadōvas jau pākviestas. 3. Nē, šitas kino filmas šiā savaitē nebūs rōdomas. 4. Taip, jō eilēraščių knyga būs išleista kitaīs mētais. 5. Taip, pasitarimas būs nukēltas į kitā savaitē. 6. Nē, šiañdien nebūvo numatytas pōsėdis. 7. Taip, tā pjēsē parašyta prieš metūs. 8. Nē, pamokā dār nērā baigta. 9. Taip, šitas lāiškas jums adresuotas. 10. Nē, mán tās miēstas visāi nežinomas. 11. Taip, tās strāipsnis išverstas māno draugo. 12. Taip, M. K. Čiurlionio pavēikslai žinomi visamē pasaulyje.

X. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kās dažnai primenama mokiniams? (kād mōkytis yrā svarbiusia jų pareigā).*

Mokiniams dažnai primenama, kād mōkytis yrā svarbiausia jų pareigā.

1. Kās yrā žinoma? (kād šitas pāstatas statytas XVIII amžiuje). 2. Kās mán visāi suprantama? (kād ji dabar užsiėmusi, nēs reñgiasi egzaminams). 3. Kās yrā mánoma? (kād tojē viētoje yrā būvęs ēžeras). 4. Kās yrā tvirtinama? (kād Mėnulyje nērā gyvībės). 5. Kās aprāšoma šitoje knygoje? (iš kuř atsirādo Žemė).

XI. Переведите на литовский язык, обратите внимание на страдательные причастия.

1. Когда будет обсуждаться твоя дипломная работа? Моя дипломная работа будет обсуждаться в пятницу. 2. Этот доклад уже обсуждался? Еще нет. А когда он будет обсуждаться? 3. Сегодня обсуждается план поездки в Палангу. Почему он не был обсужден раньше? Он уже обсуждался, но отложен на сегодня. 4. Я не знала, что в нашем институте организуется самодеятельность. 5. Где сооружается этот памятник? Я не знаю, где он сооружается. 6. Когда будет строиться новое здание нашего института? Я слышал, что здание для нашего института будет строиться в этом году.

XII. Прочтите предложения, поставьте страдательные причастия в прошедшем и будущем времени по образцу.

Образец: *Māno lagaminas (yrā) sudėtas.*
Tavo lagaminas vākar būvo sudėtas.
Jō lagaminas rytōj būs sudėtas.

1. Teñ jis visadā (yrā) lāukiamas. 2. Referāto temā jau (yrā) aptartā. 3. Mūsų keliōnės plānas (yrā) āptartas. 4. Šitas įvykis (yrā) pāmirstas. 5. Jō diplōminis dārbas (yrā) apgintas. 6. Tās dārbas jau (yrā) pradėtas.

7. Šita užduotis (yrā) aptartā. 8. Referāto temā (yrā) suformuluota. 10. Mūsų rāšomojo dārbo temā (yrā) nurōdyta. 9. Literatūros egzaminai (yrā) baigti. 10. Tōs mašinos (yrā) gaminamos mūsų miestē. 11. Mūsų gamykloje (yrā) įvykdytas plānas. 12. Tās nāmas (yrā) pastatytas iš plytų. 13. Kolūkyje (yrā) pastatytos naujos fėrmos.

XIII. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно.

1. Ar jau sudarytas keliōnės plānas? 2. Ar bilietai jau nupirkti? 3. Ar viskas pasiruošta keliōnei? 4. Ar lagaminas jau sudėtas? 5. Ar prānešta, kād mēs atvyksime?

XIV. Прочтите предложения, вместо глаголов поставьте страдательные причастия по образцу.

Образец: *Tā metodā tāiko mūsų laboratorija.*
Tās metodas yrā tāikomas mūsų laboratorijoje.

1. Šito laūko nēaria. 2. Šitā knygā māno draugas išvertė į lietuvių kalbā. 3. Manē pākviētē į konferēncijā. 4. Konferēncijoje svařstė labai svarbiūs klāusimus. 5. Tuōs parodōs standūs paskyrė jubiliejui. 6. Tiltā laikū pastātē. 7. Nāmā nudāžė žaliā spalvā. 8. Šitā miēstā vāsarā gaūsiai lañkō turistai. 9. Šitame rajonē pastātē daūg naujū namū. 10. Bilietus jau vākar nupirko. 11. Vākar jiē āptarē keliōnės klāusimus. 12. Tā nāmā pastātē prieš kēletā mētū. 13. Aš ji mataū pirmā kartā. 14. Tō dalūko aš visāi negirdėjau.

XV. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: *Ar tās nāmas seniai (yrā) statytas?*
Nē, tās nāmas neseniai (yrā) statytas.

1. Ar jūsų miestē (yrā) pastatytā naujā geležinkelio stotis? 2. Ar jis tū pirmā kartā (yrā) matytas? 3. Ar tās dalūkas tū (yrā) girdėtas? 4. Ar šitas metodas (yrā) tāikomas jūsų gamykloje? 5. Ar tā knyga (yrā) išverstā į lietuvių kalbā? 6. Ar tū buvai pākviestas į konferēncijā? 7. Ar šitas miēstas vāsarā (yrā) lañkomas turistū? 8. Ar daūg naujū namū pastatytā jūsų rajonē? 9. Ar būvo vākar nupirkt šilietai į Klaipėdā? 10. Ar vākar būvo āptartas keliōnės plānas? 11. Ar tā taisyklė dažnai pamirštama? 12. Ar tās lāiškas (yrā) rašytas pieštukū?

XVI. Прочтите предложения, выделенные глаголы преобразуйте в страдательные причастия по образцу.

Образец: *Jis sāko, kād jau ketviřtā pratimā atliko.*
Jis sāko, kād jau ketviřtas pratimas atliktas.

1. Jiē prānešē dėstytojui, kād jau pasiriñko kùrsinio dārbo temās. 2. Ji sākė, kād išlaikė visūs egzaminus. 3. Aš nežinōjau, kād jiē tā dārba jau atliko. 4. Aš manaū, kād jiē baigė sāvo dārba kolūkyje. 5. Brigadininkas sāko, kād šitā nāmā pastātē peř kėturis mėnesius. 6. Jis sāko, kād šitā knygā jau vākar grāžino. 7. Jiē prānešē, kād jau nupirko bilietā. 8.

Jis manė kláusė, ať *pradėjau* rašyti kùrsinį dárba. 9. Ji nežinójo, ať jiė *sudarė* keliđnės maršrutą.

XVII. Составьте предложения со страдательными причастиями.

Образец: *Jūs tūríte dū pratímūs atlíkti.*

Šítie pratímai íaū (yrà) atlíkti.

1. Semināru šitas dvj grupės reikia sujungti. 2. Tą láišką jūs tūríte pėduoti dėstytojui. 3. Šiañdien jūs tūríte nupířkti bilietą. 4. Šitą knygą reikia gražinti šeštádienį. 5. Tą problėmą reikia aptařti. 6. Šitą tėmą reikia pakartóti. 7. Jūsų brigadà iki Naujųjų mėtų turėjo pastatyti aną nāmą. 8. Šitą nāmą státė trejus metūs. 9. Tą pratímą tūríte patikrinti. 10. Šitame kvartale reikėjo pastatyti daūg naujų namų. 11. Jūs tūríte laikų įvykdyti plāną. 12. Tą stráipsnį jūs tūríte pė saváitę parašyti.

XVIII. Составьте предложения, обратите внимание на употребление страдательных причастий и глагола *turėti* в значении *должен*.

Образец: *Tās nāmas tūri būti laikū pastatýtas.*

Tūri būti pastatýtas; turėjo būti pastatýtas; tūri būti nūpirktas; turėjo būti nūpirktas; tūri būti atlíktas; turėjo būti atlíktas; tūri būti įvykdytas; turėjo būti įvykdytas; tūri būti aptartas; turėjo būti aptartas.

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Мне были известны его планы. 2. Нам было поручено это задание. 3. Разве вам об этом не было известно? 4. Нами была предусмотрена поездка. 5. Урок проводит любимый нами учитель. 6. Они будут известны всему миру. 7. Когда ты придешь, книга уже будет прочитана. 8. Когда они вернутся, эта работа уже будет закончена. 9. Вы перевели этот текст? Да, этот текст уже переведен. 10. Нам пришлось много поработать, но теперь этот план осуществлен. 11. Эта комната уже занята? Нет, она еще не занята. 12. Собрание уже открыто. Доклад делает наш преподаватель. 13. Создана новая туристическая группа. Хочешь принять в ней участие? 14. Статья этого студента уже передана в редакцию газеты. Теперь надо ждать ответа.

XX. Составьте вопросы к предложениям, обратите внимание на употребление страдательных причастий и глагола *turėti* в значении *должен*.

Образец: *Šiañdien tūri būti išlaikýtas tās egzāminas.*

Kadà tūri būti išlaikýtas tās egzāminas?

1. Šitas dárbas tūri būti šiañdien atlíktas. 2. Taip, jūsų dárbas tūri būti dėstytojo patikrintas. 3. Šiā saváitę tūri būti pakartótos kėturios tėmos. 4. Taip, tėkstas tūri būti raštū išverstas. 5. Nė, šitų tėmų nejmānoma pakartóti pė saváitę. 6. Taip, šitas kontrolinis dárbas tūri būti šiañdien patikrintas. 7. Keliđnės plānas laikū tūri būti aptartas.

XXI. Ответьте на вопросы, используя данные справа словосочетания.

Образец: *Kuriė kláusimai táu įdómūs? (svarstýti konfereñcijoje).*

Mán įdómūs kláusimai, svarstýti konfereñcijoje.

1. Kuriė parodős steñdai jums patiko?
2. Kuriė pavėikslai žinomi visamė pasáulyje?
3. Kokiā pjėsė vėl stātoma šitame teatre?
4. Kokiojė paskaitojė tú buvái?
5. Kókią knygą jūs skaitėte?
6. Kóki architektūros pamiñklą jiė aplaĩkė?
7. Kóki dárba tú baigėi šiañdien?
8. Kóki láišką įmetėi į pašto dėžutę?
9. Kóki stráipsnį tú skaitei?

*skirti jubiliejui
tapýti M. K. Čiurliónio
parašyta prieš kėletą mėtų
skirtojė Pėrgalės diėnai
išverstą mūsų pažįstamo
statýta prieš kelis šimtūs mėtų
pradėta prieš saváitę rašýta prieš keliàs diėnas
išverstą iš rusų kalbős*

XXII. Переведите на литовский язык, обратите внимание на страдательные причастия.

1. Окна были открыты студентами. 2. Они открываются после каждого занятия. 3. Они будут закрыты через несколько минут. 4. Этот рассказ был прочитан преподавателем. 5. Художественная литература читается студентами дома. 6. Этот текст будет прочитан завтра. 7. Это письмо было написано моим братом. 8. Эти упражнения выполняются в аудитории. 9. Много произведений создано нашими писателями. 10. Этот завод был построен два года тому назад.

XXIII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kadà mės pailsėjome? (kaĩ dárbas buvo baigtas).*

Kaĩ dárbas buvo baigtas, mės pailsėjome.

1. Kadà šitą knygą visi labai piřko? (*kaĩ tik ji buvo išleistà*). 2. Kadà sutrumpėjo tās kėlias? (*kaĩ buvo pastatýtas tiltas pėr upe*). 3. Kadà palėngvėjo dárbas? (*kaĩ buvo sukonstruotas naujas prietaisas*). 4. Kadà aš galėsiu pėrskaityti távo stráipsnį? (*kaĩ jis būs išspáusdintas laikraštyje*). 5. Kadà tú važiúosi atóstogų? (*kaĩ būs išlaikýti visi egzāminai*).

XXIV. Ответьте на вопросы отрицательно по образцу; обратите внимание на употребление причастий среднего рода.

Образец: — *Ať daūg šĩ mėnesį dirbta?*

— *Nė, šĩ mėnesį nedaūg dirbta.*

1. Ať daūg apie šitą kùrsinį dárba buvo kalbėta? 2. Ať daūg diskutuota dėl šiđ įvykių? 3. Ať daūg šiėmet skaitýta paskaitų? 4. Ať čià jđ ilgai stovėta? 5. Ať čià jđ búa? 6. Ať daūg vāsarų keliáuta? 6. Ať prānešta jám apie pósėdį? 7. Ať jđ čià vaĩkščiota? 8. Ať táu apie tai girdėta? 9. Ať viskas teĩ buvo pāruošta? 10. Ať teĩ jđ láukta? 11. Ať čià kas nōrs dāroma tuđ kláusimu? 12. Ať jaū susipažinta sū miestū?

XXV. Образуйте сложноподчиненные предложения по образцу.

Образец: *Kàs bũvo àptarta? Kaip rašyti kũrsinį dárba.*
Bũvo àptarta, kaip rašyti kũrsinį dárba.

1. Kàs bũvo paáiškinta? Kuriàs temàs pasiriñkti kũrsiniam dárbuì.
3. Kàs bũvo sũtarta? Kàd šitas dárbas bũs pradėtas šià saváitę. 4. Kàs bũvo žadėta? Kàd studeñtai gaũs šià saváitę seminárũ tvarkàraštj. 5. Kàs bũvo nũtarta? Kadà mės išvỹksime. 6. Kàs bũvo nuródyta? Kàd reikia baigti vertimà peĩ vãlandà. 7. Kàs bũvo liėpta? Kàd tã dárba reikia baigti peĩ dvi dienas. 8. Kàs bũvo prãnešta? Kàd atvỹks studeñtũ grupė iš Minsko. 9. Kàs bũvo pasakýta? Kàd tã dárba reikėjo baigti priėš mėnesj.

XXVI. Составьте предложения, включающие сложные формы глагола (со страдательными причастиями среднего рода).

Образец: *Daũg knỹgũ (yrà) išversta iš rùsũ į lietũviũ kalbã.*

1. (yrà) išversta; bũvo išversta; bũs išversta; 2. (yrà) kalbėta; bũvo kalbėta; 3. (yrà) àptarta; bũvo àptarta; 4. (yrà) susitarta; bũs susitarta; 5. (yrà) prãnešta; bũvo prãnešta; bũs prãnešta.

XXVII. Переведите на литовский язык, употребляя страдательные причастия среднего рода.

1. Уже решено построить здесь памятник? Да, еще несколько лет тому назад было решено построить здесь памятник. 2. Новое здание вашего института уже построено? Да, оно уже построено год тому назад. 3. Вы уже все подготовили для того, чтобы начать эту работу? Да, для этого уже все подготовлено. 4. Зачем все это делается? 5. О чем говорится в этой брошюре?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Užsieniėtiškas žodis

Dabaĩ niėkas nesistebi, kàd lietũviũ kalbojė pavartojami tarptautiniai žodžiai. Iĩ reikia pasakýti, kàd lietũviũ kalbojė jũ nemažai vartojama. Jiė jaũgo į kalbã iĩ vartojami kaip savi žodžiai.

Ó kaip jiė atėjo į lietũviũ kalbã?

Štai vienà dieną netikėtai atsiranda lietũviũ kalbojė užsieniėtiškas žodis. Niėkas nežino, iš kuĩ iĩ kaip jis atėjo pirmà kartã. Lietũviũ kalbės žodžiai draũgiškai iĩ malõniai sutiñka jũ. Iĩ kadãngi jis bũvo daiktavardis, tai bũvo paklãustas, kuriõs jis giminėš.

— Pardõn, — atsakė užsieniėtiškas žodis, — àš seniai keliãuju iĩ užmiršãũ, kuriõs àš giminėš.

— Nã, ó kaip jũs ėsate linksniuojamas? — paklãusė jũ gramãtikos paradigmos.

— Linksniuojamas? Kã tai rėiškia „linksniuojamas“? — klãusimu į klãusimà atsakė jis,

— Pàs mũs tai įprasta, tõ reikalãuja elementariãusias mandagũmas, — paáiškino jam. — Mũsũ daiktavardžiai turi galũnes iĩ yrà linksniuojami. Tai dãroma iš pagarbõs kitiems žodžiams.

— Mersi, — atsakė užsieniėtiškas žodis, — àš nepriprãtes bũti linksniuojamas.

— Šiuõ atveju jũs negãlitate gãuti mũsũ pilietybės, — sãko griežtos gramãtikos paradigmos.

— Okėi! — nudžiũgo užsieniėtiškas žodis. — Mãn šitai labiãusiai iĩ patiñka!

Taigi šis užsieniėtiškas žodis negalėjo jaũgti į lietũviũ kalbã, nės nenorėjo bũti linksniuojamas. Jũk iĩ neįmãnoma žodžiams gyvėnti tekstė vienišiems, nebendrãujant sũ kitaĩs. Todėl tarptautiniai žodžiai norom nenorom susipažjsta sũ lietũviškais žodžiais iĩ pamãto, kokiė jiė paprastì iĩ draũgiški. Pãvyzdžiui, veiksmažodžiai iš pagarbõs daiktavardžiams lėidžiasi asmenuojami, bũdvardžiai linksniuojami iĩ dėrinami, daiktavardžiams tarnãuja iĩ prielinksniai. Taigi tarptautiniai žodžiai lietũviũ kalbojė iĩgi nori bũti linksniuojami.

Taĩp tarptautiniai žodžiai susirañda lietũviũ kalbojė tiñkamà sãu galũnė, gimine, taĩpa linksniuojami. Čia jiė susirañda tėvynė, taĩpa tokiė pãt, kaip iĩ lietũviški žodžiai. Pãvyzdžiui, humanizmas, kõsmosas iĩ daũgelis kitũ žodžių lietũviũ kalbojė yrà tokiė pãt populiãrũs, kaip iĩ lietũviũ kalbõs žodžiai — *mõsklas, svajõnė, teisingũmas*.

Pagal F. Krivinq

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

niėkas nesistebi никто не удивляется
kalbojė vartojamas употребляется в
языке

nemažai vartojama немало употребляется

bũvo paklãustas спросили у него
kaip jũs ėsate linksniuojamas? как вас
склоняют?

daiktavardžiai... linksniuojami существи-
тельные ... склоняются

tai dãroma это делается

àš nepriprãtes bũti linksniuojamas я не
привык, чтобы меня склоняли

ėmė gyvėnti стал жить

kaip nelinksniuojamas как несклоняе-
мый

nebendrãujant sũ kitaĩs не общаясь с
другими

nõrom nenõrom волей-неволей

susipažinti sũ žodžiais познакомиться
со словами

veiksmažodžiai lėidžiasi asmenuojami гла-
голы согласны, чтобы их спрягали

bũdvardžiai (lėidžiasi) linksniuojami iĩ
dėrinami прилагательные согласны,
чтобы их склоняли и согласовы-
вали

nõri bũti linksniuojami хотят быть скло-
няемыми

taĩpa linksniuojami становятся склоня-
емыми

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Pasakýkite, kuriõs žinote lietũviũ kalbojė vartojamus tarptautiniũs žodžius.
2. Aĩ lietũviũ kalbojė gãli bũti linksniuojami tarptautiniai žodžiai? Iĩlinksniuo-
kite kėletã.

Rimas ir Olėgas seniai buvo susitikę. Per tą laiką abu išlaikė egzāminus. Olėgas gavo iš visų dalykų pö peñketą. Rimas džiaugėsi, kad Olėgas gerai išlaikė egzāminus. Per atostogas Olėgas keliavo pö respublika, o Rimas buvo išvažiavęs į kaimą päs savo tėvus.

Eidamas pö didžiąją auditoriją, Rimas sutinka savo draugą Olėgą.

Диалог

Rimas. Olėgai! Draugūži! Labà dienà!

Olegas. Sveikas, Rimai!

Rimas. Olėgai, àš seniai tavè mačiau! Mán atródo, kad jau šimtas metų, kaip sù tavimi kaibėjau.

Olegas. Šimto metų dár nerà, bët jau daug laiko mës nesimátème.

Rimas. Girdėjau, kad tù visus egzāminus išlaikèi ir iš visų dalykų gavai pö peñketą. Sveikinu tavè! Àš labai džiaugiuosi.

Olegas. Àčiù, Rimai. Malonù iš tavęs girdėti tokius gerus žodžius.

Rimas. Nà, o kaip tù pralèidai atostogas?

Olegas. Tiesà, tù dár nežinaì. Per atostogas àš sù draugais keliavau pö respublika.

Rimas. Àk šitaip? Iš tikrųjù àš tó nežinóju. Añ tù papasakosi apie savo keliönę?

Olegas. Mielaì. Bët dabar àš mažià turiù laiko.

Rimas. Gaìla. Bët truputį gali dabar papasakoti. Kuriosè viëtose buvai? Ką matei?

Olegas. Apsilankiau Druskininkuose, Kaunè. O bûdamas Báltijos pajúryje, susipažinau sù Pálanga, Klaipèda, Nėringa. Važinėdamas pö tás viëtàs, daug įdomiù dalykù mačiau. Buvaù muziejuose, mačiau tuosè miēstuose architektúros pamiñklų. Tačiau táu jùk nelabai įdomù, nès tosè viëtose esi ne kañtà bûvęs.

Rimas. Tai tiesà, kad esù bûvęs. Tačiau ir apie matýtas viëtàs įdomù klausýtis įspūdžiù. Kuris miēstas táu labiausiai patiko?

Olegas. Kiekvienas yrà savaip įdomus ir gražus. Tačiau turbút didžiausią įspūdį paliko Kuřšiu nėrija, ýpaç patì Nidà. Vaikšçiodamas pö Nidà ir jòs apýlinkes, mačiau kopàs, kuriòs yrà priè Kuřšiu máriù. Girdėjau, kad jòs yrà aukščiausias Šiàurės Európoje, turi apie 60 mètrù aukščio.

Rimas. Añ tù nepaklýdai? Kaip viskà radaì?

Olegas. Nè, àš turėjau plànà, be tó, kiti mào draugai anksčiau yrà bûvè tosè viëtose.

Rimas. Àš ateinantį mēnesį irgi važiuosiu į Báltijos pajúrį saváitei.

Olegas. O kàs teñ būs?

Rimas. Mēs atliksime pràktikà priè Kuřšiu máriù.

Olegas. Oi, visai pamiršau. Bûdamas Palangojè, sutikau mūsų gėrą draugą Vlādà. Táu linkėjimai nuð jò.

Rimas. Àčiù. Tiesà, jis mán ràšè laiškè apie tai.

Olegas. O sakýk, kaip tù pralèidai atostogas?

Rimas. O, àš labai gerai pailsėjau. Pö egzāminų àš buvaù išvažiavęs į kaimą päs savo tėvus. Pavasarį káime labai gražù. Bûdamas päs tėvus, padėjau jiems dirbti. Kèletą dienù smarkiai lijo, negalėjau nei laukè nièko dirbti, nei eiti priè èžero. Tadà sèdėjau namiè ir skaiçiau knygà, klausiausi rādijo ir žiūrėjau televizijà. Be tó, àš buvaù nuçjęs päs savo klàsès draugus, sù kuriais kartù teñ mókémès, kalbėjau sù savo mókytojais, kuriè manè mókè. Bûdamas päs juòs, àš papasakojau apie stúdijas universitetè ir savo mókslinį darbà.

Olegas. O fùbolà ar žaidei?

Rimas. Dejà, nè. Bët mēs ši mēnesį dár pažaísime fùbolà Vilniuje.

Olegas. Tiesà, sakýk, añ turèsi laiko ši sekmadienį?

Rimas. Taip, ródos, turėsiu.

Olegas. Vakarè ateik päs manè. Ateis ir daugiau mūsų draugù.

Rimas. Àčiù, ateisiu. Tad iki pasimátymo.

Olegas. Iki susitikimo sekmadienį päs manè!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

apsilankýti, apsilañko, apsilañkè pose- tity	stúdijos учеба в высшей школе
savaip по-своему	atródyti, atródo, atróde казаться
kopà дна	mán atródo мне кажется
aukštis, -cio высота	įdomiù dalykù много интересного
mókslinis, -e научный	klausýtis įspūdžiù слушать рассказ о
didžiausią įspūdį padarè произвел наи- большее впечатление	впечатл. чиях
Kuřšiu nėrija Куршская коса	mēs nesimátème мы не виделись
Kuřšiu mários Куршский залив	Šiàurės Európa Северная Европа
	Báltijos pajúris Балтийское взморье
	atlikti pràktikà проходить практику

- laikýti — išlaikýti
- ilsėtis — pailsėti
- važiuoti — išvažiuoti

ГРАММАТИКА

Полупричастие

(Pùsdalyvis)

Išeidamas studente	} atsi- } svėi- } kino	Уходя	} студент } студентка } студенты } студентки	} попросался } попросалась } попросались
Išeidamà studentè				
Išeidami studentai				
Išeidamos studentės				

Образование полупричастий

Инфинитив глагола	Полупричастие м. и ж. рода		Окончание (вместе с суффиксом)
	ед. число	мн. число	
dirb-ti	{ dirbdamas dirbdamà	dirbdami dirbdamos	-damas, -dama -dami, -damos
láu-k-ti	{ láukdamas laukdamà	laukdami láukdamos	
tylė-ti	{ tylėdamas tylėdama	tylėdami tylėdamos	
skaitý-ti	{ skaitýdamas skaitýdama	skaitýdami skaitýdamos	

Запомните:

Полупричастия (термин дословно переведен с литовского) образуются от основы неопределенной формы глагола посредством окончания вместе с суффиксом **-damas** в мужском роде и **-dama** в женском. Они имеют единственное и множественное число: окончания в единственном числе **-as**, **-a**, во множественном **-i**, **-os**. Полупричастия в литовском языке образуются от всех глаголов.

Возвратные формы полупричастий

džiaũg-tis	{ džiaũgdamasis džiaũgdamasi	džiaũgdamiesi džiaũgdamosi	радуюсь
pasilik-ti	{ pasilikdamas pasilikdamà	pasilikdami pasilikdamos	остаюсь

Примечание. Обратите внимание, что возвратные полупричастия множественного числа в мужском роде имеют окончание **-iesi**, в женском **-osi**. Полупричастия, образованные от возвратных глаголов с приставками, сохраняют возвратную частицу между приставкой и корнем (*pasilikdamas*).

Употребление полупричастий

Полупричастия употребляются в качестве обстоятельств в личном предложении и обозначают действие, выступающее в качестве признака другого действия.

Grįždamas Grįždamà Grįždami Grįždamos	iš instituto	{ jis ji jie jõs	užeis į bibliotėką
Возвращаясь из института, { он она } зайдет } в библиотеку они зайдут }			

Запомните, что полупричастия в предложении обозначают такое дополнительное действие, которое происходит, происходило или будет происходить одновременно с основным действием, и в литовском языке они согласуются с подлежащим в роде, числе и падеже, например: *Grįždamas iš instituto, jis užeis į bibliotėką*, т. е. он будет возвращаться и он зайдет.

Когда?	Grįždamas nusipiřksiu sąsiuvinį.	Возвращаясь, я куплю тетрадь.
Как?	Jis ėjo namõ džiaũgdamasis.	Он шел домой радуясь.
Каким образом?	Jis skaito nes kubėdamas.	Он читает не спеша.

Запомните:

Полупричастия в предложении в большинстве случаев выполняют роль обстоятельства времени или образа действия, напр., *grįždamas* (времени), *džiaũgdamasis* и *nes kubėdamas* (образа действия).

kam?	Jis dėkõjo	{ drau- gams	Он благодарил	} товарищей
kam?	Jis išėjo dėkõdamas		Он ушел, благодаря	

Запомните:

Полупричастия управляют теми же падежами, что и глаголы, от которых они образуются.

На русский язык полупричастия в большинстве случаев переводятся деепричастиями, напр.: *Jis ėjo nes kubėdamas*. Он шел не спеша.

Однако в связи с тем, что полупричастия в литовском языке, в отличие от соответствующих форм в русском, могут быть образованы от любого глагола, на русский язык они не всегда передаются деепричастиями. Такие непереводимые дословно полупричастия, как *bėgda-*

mas (от *bėgti*), *rašýdamas* (от *rašýti*), *galėdamas* (от *galėti*) и другие, на русский язык обычно передаются придаточными предложениями:

Bėgdamas namo, vaikas pargriuvo.

Когда ребенок бежал домой, он упал.

Rašýdamas láišką, pėrduok jam linkėjimus.

Когда будешь писать письмо, передай ему привет.

Negalėdamas įvykdyti, nežadėk.

Если не можешь выполнить, не обещай.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Дополните предложения таким образом, чтобы оба глагола обозначали 1) одновременно происходящие действия, 2) одно за другим происходящие действия.

Образец 1: *Jiė gėrė arbātą iė ... (kalbėtis).*

Jiė gėrė arbātą iė kalbėjosi.

1. Ji ródė mán nuotraukas iė ... (*pāsakoti*). 2. Mės vakarieniávome iė ... (*juokáuti*). 3. Draugai kalbėjosi iė ... (*klausýtis mūzikos*). 4. Ji sėdėjo balkonė iė ... (*svajóti*). 5. Jėnas mókėsi vakarinėje mokýkloje iė ... (*dirbti*).

Образец 2: *Jis išjūngė televizorių iė ... (sėsti mókytis).*

Jis išjūngė televizorių iė sėdo mókytis.

1. Jis baigė institutą iė ... (*pradėti dirbti*). 2. Draugai susitiko pė darbo iė ... (*ilgai kalbėtis*). 3. Ji pasitaísė pė ligės iė ... (*pradėti lankýti paskaitas*). 4. Jis pamiršo institutė knygás iė ... (*grįžti pasiimti*). 5. Mašinà sugėdo iė ... (*sustóti*).

II. Преобразуйте предложения, второстепенное действие выражая полупричастиями.

Образец: *Jiė gėrė kávą iė kalbėjosi.*

Jiė gėrė kávą kalbėdamiesi.

1. Ji ródė mán nuotraukas iė pāsakojo. 2. Mės pietávome iė juokávome. 3. Jiė pusryčiávo iė tylėjo. 4. Jis váikščiėjo pė kambari iė skaitė. 5. Saūlius mókėsi iė dirbo. 6. Ji ėjo iė dainávo. 7. Ji labai mėgsta sėdėti sávo kambarýjė iė klausýtis mūzikos.

III. Ответьте на вопросы, используя данные справа полупричастия.

Образец: *Jis važiuodamas žvalgėsi iė šalis.*

1. Kadà jis žvalgėsi iė šalis?

2. Kadà àš sutikau draugą?

3. Kadà pioniėriai dainávo?

4. Kadà tū žiūrėjai prė lángą?

5. Kadà jis tūri daugiau galvóti?

*važiuodamas
grįždamas
žygiuodami
sėdėdamas
rašýdamas*

6. Kadà jis pavařgo?

7. Kadà tū užsúksi pàs mūs?

8. Kadà darbininkai kažką áiškinosi?

9. Kadà vaikai dainávo?

bėgdamas

grįždamas

eidami

žaisdami

IV. Прочтите предложения; полупричастия, употребляемые в роли обстоятельства времени, дополните относящимися к ним словами в скобках в нужной форме.

Образец: *Tvarkýdamas knygás, radaū sėną láišką.*

1. Tvarkýdamas (*ką?*) ... (*knýgos*), radaū sėną láišką. 2. Rúpindamasis (*kuo?*) ... (*kiti*), búi iė pats laimingas. 3. Naudódamasis (*kuo?*) ... (*próga*), nuvykau iė Máskvą. 4. Projektuodamas (*ką?*) ... (*pamiñklas*), jis paródė didelę pátirtį. 5. Váikščiiodami (*ku?*) ... (*párkas*), mės dažnai susitiñkame sū sávo draugais. 6. ... (*niėkas*) neláukdamas (*kó?*), jis išėjo namo. 7. Gerdamà (*ką?*) ... (*arbatà*), ji skaitė laikraštį. 8. Iñdamasis (*kó?*) ... (*šis darbas*), àš žinójau, kád jis neleñgvas.

V. Ответьте на вопросы, используя полупричастия в значении обстоятельства образа действия.

Образец: *Jis ėjo namo dainuodamas.*

1. Kaip jis ėjo namo?

2. Kaip ji priėjo prie manės?

3. Kaip jiė stóvi?

4. Kaip nubėgo vaikas?

5. Kaip pioniėriai žygiávo?

6. Kaip àš láukiau draugo?

7. Kaip ėjo žmogus?

8. Kaip vaikas išbėgo namo?

*dainuodamas
šypsodamasi
nejudėdami
veřkdamas
juokáudami
sėdėdamas
neskubėdamas
šypsodamasis*

VI. Прочтите предложения, дополните полупричастия, выступающие в роли обстоятельства образа действия, относящимися к ним словами в требуемой форме.

Образец: *Studeñtai, spausdami rankás, atsisvéikino sū mumis.*

1. Studeñtai, spausdami (*ką?*) ... (*rañkos*), atsisvéikino sū mumis.

2. Skaitýdamas (*ką?*) ... (*knýgos*), jis išmóko lietuvių kalbą. 3. Àš ėjau namo, klausýdamasis (*kó?*) ... (*mūzika*). 4. Sėdėjau aikštėjė ant sūolo, láukdamas (*kó?*) ... (*draugas*). 5. Jis baigė láišką, linkėdamas (*kó?*) ... (*sėkmė*). 6. Mókýdamas (*ką?*) ... (*kiti*), pats išmóksi. 7. Rúpindamasis (*kuo?*) ... (*kiti*), rási sávo láime.

VII. Прочтите предложения, преобразуя выделенные глаголы в полупричастия.

Образец: *Ji nubėgo juokdamasi.*

1. Ji nubėgo (*juoktis*). 2. Vaikas (*máudytis*) žaidė. 3. Móterys (*šypsotis*) kažką vienà kitai áiškino. 4. Jis ėjo (*neskubėti*). 5. Vaikas (*šypsotis*) išėjo namo. 6. Jis ėjo (*dairýtis*). 7. (*Rúpintis*) kitų láime, rási iė sávo. 8. Priešas (*bėgti*) turėjo daūg nuostolių.

VIII. Прочтите предложения и преобразуйте их, заменяя выделенные полупричастные обороты глаголами.

Образец: *Vaikščiodami p̄d mišką, mēs pamātēme voverę.*
Mēs vaikščiojome p̄d mišką iř pamātēme voverę.

1. Studeñtai iř Rygõs, būdami Vilniuje, susipažino sù miestù. 2. *Válgydami vakariēnę*, pāsakojome sàvo keliõnēs ģspūdžius. 3. *Dirbdamas miškē*, ģs labai pavaĩgo. 4. Mótina, *žiūrédama p̄d lángą*, džiaũgēsì vaikais. 5. Sàulė, *kildamà aukštĳn*, vis labiaũ šildė. 6. *Sėdėdamas priė stàlo*, ģs kažkà mąstė.

IX. Прочтите предложения, выделенные словосочетания замените полупричастными оборотами.

Образец: *Àš keliavaũ p̄d respùbliką iř mačiaũ daũg ģdomiũ dalĳkų.*
Keliáudamas p̄d respùbliką, àš mačiaũ daũg ģdomiũ dalĳkų.

1. Mēs būvome Klaipėdoje iř užėjome ģ Jùrų muziejų. 2. *Àš ģjaũ ģ dárbağ* iř sutikaũ draũgą. 3. Jis važiàvo iř *dairėsi p̄d apýlinkes*. 4. Ji *ģjo namõ* iř sutiko pažįstamą. 5. Pioniėriai *žygiàvo miško keliũ* iř dainàvo. 6. Ji *sėdėjo priė lángo* iř žiūrėjo ģ vaikùs. 7. Jiė *ģjo peř mišką* iř dairėsi ģ šalis. 8. Mēs *niėko nebeláukėme* iř pradėjome dárbağ. 9. Jõs *sėdėjo koridoriuje* iř láukė egzàminų rezultátų.

X. Переведите на литовский язык, используя полупричастия.

1. Готовясь к экзамену, мы прочитали несколько книг. 2. Пользуясь случаем, мы зашли к вам. 3. Проверяя наши контрольные работы, преподаватель нашел много ошибок. 4. Спрашивая дорогу, ты забыл узнать, сколько километров до этой деревни. 5. Ожидая автобуса, мы с ними беседовали. 7. Ученики отвечают урок стоя, а не сидя. 8. Стараясь всё узнать, он прочитал много книг.

XI. Выделенные словосочетания (придаточные предложения времени) замените полупричастными оборотами.

Образец: *Kaĩ ģjaũ namõ, užsukaũ ģ bibliotėką.*
Eidamas namõ, užsukaũ ģ bibliotėką.

1. Kaĩ važiavaũ keliũ, mačiaũ naujàs kolúkiõ fėrmas. 2. Kaĩ ģjome máudytis, sutikome sàvo draugùs. 3. Kaĩ būvome labai pavaĩgę, nùtarėme pailsėti. 4. Kaĩ ģjaũ ģ institutą, užsukaũ ģ parduotùvę. 5. Kaĩ rašiaũ diktántą, padariaũ kėletą klaidų.

XII. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец: *Kaĩp vadinasì filmas, kurį ģs vākar mātėte?*
(„Niėkas nenorėjo miřti“).

Filmas, kurį mēs vākar mātēme, vadinasì „Niėkas nenorėjo miřti“.

1. Kàs iř jùsų būvote konferėncijoje, kuri vĳko institutė? (*visi*).
2. Kadà ģs gāvote láišką iř draugų, sù kuriais susirašinėjate? (*vākar*).
3. Kuř yrà bibliotėkà, kuriojė ģs dirbate? (*netoli universitėto*). 4. Kadà būs seminàras, kuriamė ģs skaĩtote referátą? (*kitą saváitę*). 5. Kuř tũ pirkaĩ miėsto plānà, kurį dabař žiũri? (*anamė knygyne*). 6. Kaĩp ģs pasvėikinote móktyojà, kuris bũvo apdovanótas órdinu? (*iřkilmingai*). 7. Kuř tũ pralėidai atóstogas, apiė kuriàs dabař kalbi? (*Nidoje*).

XIII. Переведите на литовский язык, придаточные предложения времени замените полупричастными оборотами.

1. Когда был в городе, я посетил музей революции. 2. Когда писал мне письмо, он еще не знал, что я переехал жить на новое место. 3. Когда работал на заводе, он окончил вечерний факультет. 4. Когда ехал домой, я встретил своего товарища. 5. Когда летом жил в деревне, я помогал родителям. 6. Когда провожали товарищей, мы встретили соседей из другого колхоза. 7. Когда жил в Клайпеде, я посещал шестой класс.

XIV. Прочтите предложения, замените причастия полупричастиями по образцу. Вспомните, что действия, выраженные полупричастием и глаголом, происходят одновременно.

Образец: *Papietāvēs žiūrėjau televiziją (pietáuti).*
Pietáudamas žiūrėjau televiziją.

1. Priėjė pamātėme stórą ážuolą (*eĩti*). 2. Grįžęs užsukaũ ģ bibliotėką (*grįžti*). 3. Papusryčiaũve kalbėjomės apiė keliõnę (*pusryčiauti*). 4. Nuvažiàvę sudainàvome daĩnà (*važiáuti*). 5. Pažaĩdę vaikai dainàvo (*dainiáuti*). 6. Išmókęs pámokas, klausiaũsi rãdijo (*mókytis*). 7. Sustoję pionieriái dalijosi ģspūdžiais (*stovėti*).

XV. Переведите на литовский язык, используя полупричастия или действительные причастия.

1. Идя к вам, я надеялся вас найти дома. 2. Переписывая диктант, он сделал несколько ошибок. 3. Дожидаясь автобуса, пассажир читал журнал. 4. Дождавшись дочери, мать была очень счастлива. 5. Вызывая такси, я думал, что оно скоро прибудет. 6. Приглашая вас, мы думали, что вы приедете. 7. Пригласив гостей, она стала убирать комнату. 8. Выучив уроки, мальчик пошел к товарищам.

XVI. Прочтите предложения и переведите на русский язык. Имейте в виду, что литовским сочетаниям *priėš+ pùsdalyvis* (полупричастие) в русском языке соответствуют другие конструкции (прежде чем..., до того как..., перед тем как...)

1. Priėš išeĩdamas paskaĩbink mán. 2. Priėš piřkdamas pažiūrėk, ař turĩ pinigų. 3. Priėš eidami ģ seminàrą, mùsų grùpės studeñtai visadà geraĩ pasirefigia. 4. Priėš išeĩdamas išjũnk rãdijà. 5. Priėš atsakýdama geraĩ pagalvók. 6. Priėš išvažiáudami ateisime atsivėikinti. 7. Priėš pirkdami bilietus, pasitaĩkite sù mumis.

XVII. Переведите на литовский язык, используя конструкцию *priėš+ pùsdalyvis* (полупричастие).

Образец: *Priėš išvažiáudami namõ, mán paskaĩbinkite!*

1. Прежде чем уедете домой, позвоните мне. 2. Прежде чем начать работу, мы составили планы. 3. Прежде чем будете покупать билеты, позвоните мне. 4. Перед отъездом мы придем попрощаться с вами. 5. Прежде чем идти на семинар, студенты нашей группы хорошо подготовились. 8. Прежде чем покупать билеты, посмотри, есть ли у тебя деньги. 9. До отъезда позвони ему.

Žodis apie altruizma

Аš noriu papasakoti atsitikimą, kuris paliko man didelį įspūdį visam gyvenimui.

Kaį tik kalbū apie žmones, apie tai, аf jie geri аf blogi, аš visадā prisimenu тā atsitikimą iš savo vaikystės.

Mēs gtvēnome kāime. Kаftā sū tėvu nuvažiāvome ī miēstā. Atsimenu, miestē ieškōdami pō parduotuvēs бātū, mēs užējome иf ī knygyнā. Теn аš pamačiau knygā. Pāemiau jā ī rankās иf pradėjau sklaidyti. Kiekvienamē jōs pūslapyje būvo pilna paveikslėliū.

Bēt tėvas pasižiūrėjo ī knygos viršėlį, kuį yrā kāina, иf тārē:

— Kitā kаftā nusipiřksime.

Knygā mūms būvo per brangl.

Namiē аš visā vākarā kalbėjau tik apie šitā knygā. If štai pō dviejū savāičiū tėvas man dāvē kēturis rubliūs.

Kaį ējome ī knygyнā, man būvo neramū. Аš galvōjau: o jei tā knygā būs parduotā? Таčiau pažvelgiau ī knygās иf pamačiau jā tojē pačiojē viētoje.

Namō grįžome traukiniu. Vagonē visi ātkreipē dėmesį ī manē, domēdamiesi, kōkiā knygā аš vežiuosi. Daūgelis atsisēdo gretā, kād pamatytū paveikslėliūs. Visas vagonas džiaūgēsi mano piřkiniu. If pūsvalandį аš buvaū dėmesio ceņtras.

Traukinys riedėjo toliaū. Prō lāngus būvo matyti laukai, miškai. Аš pasidėjau knygā priē ātviro lāngo иf žiūrėjau ī miškūs иf laukūs, kuriē lėkē prō šalį. If staigā knygā diņgo tarp dvigubū vagono langū. Dār iki gālo nespėjau nē suprasti, kās jvỹko, tik išsigañdēs žiūrėjau ī tėvā, ī gretā sēdintį lakūnā, kuris bañdē išimti knygā. Pō minūtēs jau visas vagonas ieškōjo knygos.

Ō traukinys vis nēsē tolyn. Jau greiт иf mūsų stotis. Аš verkiaū иf nenorėjau lipти iš vagono. Lakūnas apkabino manē иf тārē:

— Nā, niēko, traukinio maršrūtas иlgas. Mēs rāsime knygā иf atsiųsime jums. Kuį tū gyvenl?

Аš verkiaū иf negalėjau žodžio ištařti. Тėvas dāvē lakūnui ādresā.

Kitā diēnā tėvas, grįždamas iš dārbo, paņnešē man тā knygā.

— Af radai? — paklausiau.

— Radaū, — nusijuokē tėvas.

Tai būvo та pati knygā. Tā vākarā аš užmigaū sū knygā raņkose.

Ō pō keliū dienū pās mūs atėjo laiškanēsys иf ātnešē mūms banderōlę.

Banderōlėje būvo та pati knygā иf lakūno raštėlis, kuį jis rāšo, jōg vykdo savo pāžadā.

Ō dār pō keliū dienū atėjo laiškanēsys иf vėl ātnešē banderōlę, o pas-kuī dār dvi banderolēs иf dār tris: gavaū iš viso septynias vienōdas knygutēs.

Nuō tō laiko praėjo 30 mētū. Knygutēs peř kārā kaųkuį diņgo. Таčiau liko svarbiausia — gēras prisiminimas apie žmones, kuriū аš nepažįst иf nēt jū veidū nebeatsimenu. Niekadā nepamiřšiu, kād gerū žmoniū ļaugiaū negū blogū.

Paul V. Peskova

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

visam gyvenimui на всю жизнь	išsigañdēs žiūrėjau испуганно смотрел
ieškōdami бātū когда искали ботаники	sēdintį lakūnā сидящего летчика
per brangl слишком дорога	grįždamas iš dārbo возвращаясь с работы
būs parduotā будет продана	ty
ātkreipē dėmesį ... domēdamiesi обра- тили внимание ... интересуясь	doróvinē savybē нравственное качество

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kās atsitiko apsakymo аutoriui.
2. Kōkiā įtakā turėjo тās atsitikimas аutoriaus pōžiūriui ī gyvenimą, ī žmones?
3. Af jūсų gyvenime būvo panašiū atsitikimų, kuriē suvaidino svařbū vaidmenį?
4. Paskaitykite priežodžių apie žmogū, jō doróvines savýbes.

Ieškōk nē grōžio, o gērio.

Nē visa аuksas, kās blizga.

5. Pasakykite jūсų mėgstamū priežodžių (patarliū), kuriē išreikštū jūсų pōžiūrį ī žmones, иf išveřskite ī lietuviū kalbā.

УРОК 44

Диалог

Į Buitiēs muziejū

Olegas. Kā jūs veikēte šeštadienį?

Rimas. Būvome Liаudies buitiēs muziejuje.

Olegas. Af patėnkinti kelionē?

Rimas. Labai. Važiuojant autobusū, būvo gālima pasižvalgyti pō apýlinkes.

Olegas. Nā, o pāts muziejus kaip patiko?

Rimas. Nuvažiāvus ī muziejū, pirmiausia kriūta ī akis tai, kād muziejus įkurtas аnt Kaūno māriū kraņto, labai gražiojē viētoje, apliņkui kalvos иf kalnėliai, miškai, peř teritorijā tēka upėlis ī Kaūno mariās.

Olegas. Ō pati muziejaus teritorija аf didelē? Аš теn dār nesū būves.

Rimas. Ganā didelē. Iėjus ī teritorijā, nematyti kltо krašto. Pėsčiām reikia nemažai laiko, kōl viskā apžiūrėsi. Bēt gālima muziejū apžiūrėti иf važiuojant specialiū autobusiukū, kuris kursuoja pō teritorijā.

Olegas. O jūs važiavote ar pėsti ėjote?

Rimas. Pradžioje važiavome, o paskui dar ėjome pėsti. Norėjome pasivaikščioti.

Olegas. Ar daug tei sodybų?

Rimas. Nemažai. Visos suskirstytos pagal etnografinius respublikos regionus, atskirai išdėstytos žemaičių, aukštaičių, dzūkų ir suvalkiėčių sodybos.

Olegas. Kaip atrodė tos sodybos?

Rimas. Nuėjus į žemaičiams skirtą teritoriją, galima pamatyti žemaitiškus gyvenamuosius namus, trobomis vadinamus. O vaikščiojant po dzūkų plotą, po jų smėlietas kalvelės, galima pamatyti būdingą dzūkų sodybą. Aukštaičių sodybose įdomu pamatyti jų gyvenamuosius namus, piškėmis vadinamus. O suvalkiėčių sodybos parinktą lygi vietą, nes jiė ir gyvena lygumose.

Olegas. Ar sodybos atstatytos tokios, kokios buvo?

Rimas. Taip, visos atvežtos iš kaimų ir pastatytos visai taip, kaip buvo tei. Ir atrodo, kad čia iš tiesų šiuo metu gyvena žmonės, tik dabar yra išėję į laukus — kas daržų ravėti, kas šieno pjauti, kas kitų darbų dirbti arba šiaip kur noris.

Olegas. Bėt juk išeinant dūrys užrakinamos?

Rimas. Kiek esu mątes savo kaimė, išeidami iš namų netoli, kaimo žmonės nerakindavo dūrų.

Olegas. Įdomu! Dar noriu paklausti. Juk kaimė buvo visokių — turtungų ir neturtungų žmonių. Kurių sodybos yra muziejuje?

Rimas. Yra visokių. Gretai neturtingo valstiečio yra turtingo ūkininko sodyba. Muziejuje parodoma sociālinė nelygybė, kai vieni gyvena turtinai, valgė sōčiai, o kiti gyvena suņkiai, vaigo, dažnai duonos kāsno trūkdavo.

Olegas. Dabartinis kaimas juk skiriasi nuo sėnojo?

Rimas. Kā tū! Labai. Muziejuje ir pamatai tā didelį sėnojo ir dabartinio kaimo skirtumą.

Olegas. Tād žmonės dabar geriaū gyvena?

Rimas. Žinoma. Dabar kaimas mažai skiriasi nuo miesto. Nauji namai, būtai grāžūs, patōgūs gyventi, visuī elektrā, žmonės turi televi-zorių, rādiją.

Olegas. Tai sakaī, kad, susipažinus su muziejumi, labiaū išryškėja ir dabartinio kaimo pranašumas.

Rimas. Aš pasakýčiau, kad net labai. Rekomenduočiau ir tū apsilankyti Buities muziejuje.

Olegas. Be ābejo. Artimiausiu metu ir āš norėčiau nuvėkti į šitą muziejų.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

įkurti, įkuria, įkūrė основать
skirti, skiria, skyrė выделить, выделять
kalvā холм
smėlietas, -a песчаный
būdingas, -a характерный
pariūkti, pārenka, pariūko выбрать
lygus, -i ровный
lygumā равнина
atstatyti, atstato, atstatė восстановить
tikrovė действительность
B desū на деле
ravėti, rāvi, -ėjo полоть
rakinti, -ina, -ino замкнуть
turtingas, -a богатый
išdėstyti, -o, -ė расположить
valstietis, -cio крестьянин
ūkininkas хозяин, собственник земли
vaigti, vaigsta, vaigo бедствовать
dabartinis, -ė, šiuolaikinis, -ė современный
kursuoti, -uoja, -avo курсировать
skirstyti, -o, -ė распределять
regionas регион
etnografinis, -ė этнографический

tipiškas, -a типичный
trobā, pirkiā изба
skirtis, skiriasi, skyrėsi отличаться
skirtumas разница
vaizduoti, -uoja, -avo изображать
važinėti, -ėja, -ėjo ездить
lyginti, -a, -o сравнивать
pranašumas превосходство
rekomenduoti, -uoja, -avo рекомендо-
вать

liaudies buities muziejus музей народного быта
kriūta į akis бросается в глаза
žemaičių, aukštaičių, dzūkų ir suvalkiėčių sodybos усадьбы жемайтов, аукштайтов, дзуков и сувалкийцев
labiaū išryškėja становятся очевидное
šiēną pjauti косить сено
sociālinė nelygybė социальное неравенство
su reikalais по делам
artimiausiu metu в ближайшее время

ГРАММАТИКА

Деепричастие

(Pādalyvis)

Skaitant nereikia skubėti.	При чтении не надо торопиться.
Dirbant reikia susikaūpti.	Во время работы надо сосредоточиться.

Образование деепричастий

Настоящее время

Глагол наст. вр.	Деепричастие	Окончание
dirb-a lāuk-ia rāš-o žiūr-i	dirbant lāukiant rāšant žiūrint	-(i)ant -int

Глагол прош. однокр. вр.	Деепричастие	Окончание
dirb-o láu-k-ė žiūrėj-o rāš-ė	dirbus láu-kus žiūrėjus rāšius	-(i)us

Запомните:

1. Деепричастия настоящего времени в литовском языке образуются от основы глагола настоящего времени при помощи суффиксов **-ant** (для глаголов I и III спряжений) и **-int** (для глаголов II спряжения): *dirbant* (láu-kiant), *rāšant*, *žiūrint*.

2. Деепричастия прошедшего однократного времени образуются от основы глаголов прошедшего однократного времени при помощи суффикса **-(i)us**: *dirbus* (I спряжение); *žiūrėjus* (II спряжение); *rāšius* (III спряжение).

3. Деепричастия в литовском языке образуются от всех глаголов. Они не спрягаются, не изменяются ни в роде, ни в числе; им свойственно лишь изменение по временам.

Возвратные формы деепричастий

praūsiasi nusi-prausė	praūsiantis nusi-praūsus	при умывании после умывания
ruošiasi pasiruošė	ruošiantis pasiruošus	при подготовке после подготовки

Примечание. Деепричастия, как и глаголы, могут иметь возвратные формы, напр., *praūsiantis*, *ruošiantis*. Деепричастия, образованные от возвратных глаголов с приставками, как и глаголы, сохраняют возвратную частицу между приставкой и корнем, напр., *nusi-praūsus*.

Употребление деепричастий

Деепричастия в литовском употребляются как в личном, так и в безличном предложении.

Sáulei tēkant, čiulbėjo paūkščiai.	На восходе солнца пели птицы.
Mán skaitant knygą, kažkàs pasibėldė į duris.	Когда я читал книгу, кто-то постучал в дверь.

Примечания:

1. Действие, обозначенное деепричастием, в литовском языке, в отличие от русского, всегда относится к лицу или предмету, совершающему побочное, второстепенное действие. Поэтому на русский они передаются различными конструкциями и лишь в редких случаях — деепричастиями (напомним, что действие, обозначенное деепричастием, в русском языке всегда относится к лицу или предмету, совершающему основное действие).

Напр., в предложении *Sáulei tēkant, čiulbėjo paūkščiai* деепричастие *tēkant* обозначает обстоятельство, связанное с действием *tēka*, совершаемым второстепенным предметом *sáulė*, т. е. встало солнце (оно — *ji*), а пели птицы (они — *ji*). Ср. употребление полупричастий, Урок 43.

2. Обратите внимание, что лицо или предмет, выполняющие побочное действие, употребляются в дательном падеже, напр.: *Sáulei tēkant, čiulbėjo paūkščiai. Mán skaitant knygą, kažkàs pasibėldė į duris.*

Деепричастия в безличном предложении

Stójant į institūtą, reikėjo laikyti egzāminus.	При поступлении в институт надо было сдавать экзамены.
Istójus į institūtą, reikėjo dažnai reñgtis seminārams.	После поступления в институт надо было часто готовиться к семинарским занятиям.

Примечание. Деепричастие настоящего времени в безличном предложении в литовском языке указывает на дополнительное действие, происходящее одновременно с основным. Напр., деепричастие *stójant* обозначает обстоятельство, связанное с действием *stóti*, совершаемым одновременно с действием *laikyti*, т. е. при поступлении в институт одновременно надо было сдавать экзамены.

Деепричастие в прошедшем времени указывает на дополнительное действие, которое предшествовало главному действию.

ką? Jis baigė darbą.	Он завершил работу.
ką? Baigus darbą, galima pailsėti.	После завершения работы можно отдохнуть.

Запомните:

Деепричастия, как причастия и полупричастия, управляют теми же падежами, что и глаголы, от которых они образуются (*baigiant*, *baigus ką? — baigtį ką?*).

На русский язык деепричастия зачастую передаются различными конструкциями.

Например:

Láukiant buvo nuobodù.	Во время ожидания было скучно.
Einant buvo slidù.	Идти было скользко.
Parėjus buvo gëra pailsëti.	По возвращении приятно было отдохнуть.

stójant	при поступлении
įstójus	после поступления
skaitant	при чтении
përskaičius	после прочтения
susiřgus	в случае болезни

Употребление некоторых деепричастий, обозначающих обстоятельство времени

kadà?		когда?	
Aš ëjaũ namõ	Я шел домой	aũštant	на рассвете
		išaũšus	когда рассвело
		tëmstant	в сумерках
		sutëmus	когда стемнело
		lÿjant	под дождем
		palijus	после дождя
		sniňgant	когда падал снег
		pasniňgus	когда уже выпал снег
		sáulei tëkant	на восходе солнца
		sáulei patekëjus	после восхода солнца
sáulei léidžiantis	на закате солнца		
sáulei nusiléidus	после заката солнца		

žvalgytis — pasižvalgyti	ródyti — paródyti
važiuoti — nuvažiuoti	lyginti — palýginti
váikščioti — pasiváikščioti	vÿkti — nuvÿkti
skirstyti — suskirstyti	sakýti — pasakýti
statyti — pastatyti	važinėti — pasivažinėti
vëžti — atvëžti	dëstyti — išdëstyti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения и укажите, где употреблены полупричастия и деепричастия

1. Jis sėdėdamas pasisvėikino.	Nemandagù sėdint svėikintis.
2. Jiė susidraugavo keliáudami.	Keliáujant gálima greitai susidraugáuti.
3. Jis skaitydamos áiškino.	Kaĩ kadà skaitant reikia paáiskinti.
4. Jis reňgdamasis válgė.	Reňgiantis nemandagù válgyti.
5. Jis kalbėdamasis bũna atidùs.	Kalbantis reikia bũti atidžiam.
6. Eidamas peř gátvę, vaikas buvo atsargùs.	Einant peř gátvę, reikia bũti atsargiam.

II. Ответьте на вопросы, используя деепричастия.

Образец: Kadà jis parėjo? (tëmstant),
Jis parėjo tëmstant.

- Kadà jũs šiañdien atsikėlėte?
- Kadà buvo šlãpia?
- Kadà tũ grižai namõ?
- Kadà jũs išėjote grybáuti?
- Kadà jis išvažiavo?
- Kadà ekskursijoje jũs kėldavotės iř guđavote?
- Kadà nemalonũ dirbti laukė?

aũštant
palijus
sutëmus
išaũšus
sáulei tëkant
aũštant, tëmstant
lÿjant iř sniňgant

III. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец: Kõ jiė láukė? (prasidedant spektãklio).
Jiė láukė prasidedant spektãklio.

- Kõ jũs láukėte? (draũgo pareinant).
- Kõ láukė pũblika? (artistų pasirõdant).
- Kõ láukė tėvai? (sũnaũs grįžtant).
- Kõ áš dažnai láukdavau? (šveičių ateinant).
- Kõ jiė láukia? (autobũso atvažiuojant).
- Kõ láukia tiė studeñtai? (dëstytojo ateinant).
- Kõ jũs láuksite? (jãsių atvÿkstant).

IV. Прочтите предложения, вставляя приведенные справа слова в требуемой форме в дательном (обр. 1) или винительном (обр. 2) падежах.

Образец 1: ... iėjus, mokiniaiã atsistõjo (mõkytojas),
Mõkytojui iėjus, mokiniaiã atsistõjo.

1. Praėjus ..., mės vël susitikome.	mėtai
2. ... išvÿkus, pasitaisė óras.	mės
3. ... žyđint, káime labai gražũ.	sõdas
4. Áš išėjaũ, ... tëkant.	sáulė
5. Mės važiãvome, ... lÿjant.	stiprus lietũs

Образец 2: ... përskaičius, naudinga sukonspektuoti (knygà).
Knygà përskaičius, naudinga sukonspektuoti.

1. Parāšius ..., reikia visadą patikrinti.	<i>diktántas</i>
2. Atidārius ..., kambaryjė pasidārė šalta.	<i>dūrys</i>
3. Uždārius ..., pasidārė tvankū.	<i>lángas</i>
4. Paválgius ..., reikėjo nunėšti indūs.	<i>piētūs</i>
5. Reñgiant ..., reikėjo daũg mēdžiagos.	<i>paskaità</i>

V. Предложения с деепричастиями преобразуйте в предложения с союзом *kàd* по образцу.

Образец: *Visi supràto jį būvus koridoriuje.*
Visi supràto. kàd jis buvo koridoriuje.

1. Visi žinójo jį mókant gróti. 2. Aš mačiaũ kiškį bėgant. 3. Mēs nūjau-
tėme Olėgą grįžus. 4. Visi mātė jį mókant daũg kalbũ. 5. Mēs jauėtėme
jį gražiaĩ dainuojant. 6. Žinójau jį viską suprañtant.

VI. Образуйте деепричастия в настоящем и прошедшем однократном вре-
мени и составьте предложения.

Образец: *Vykstant į keliõnę, reikia pasiruõšti.*
Išvykus dėstytojui, nebūvo tą dieną paskaitũ.

(Iš)vykti, (su)láukti, (pa)lýti, (pér)ėiti, (pa)rašyti, (pa)tekėti, dúoti,
(iš)aušti, (su)tėmti, (at)važiúoti, (par)ėiti, (su)siřgti.

VII. Выделенные прилагательные предложения обстоятельства времени заме-
ните деепричастными оборотами (*деепричастие + действующее лицо в дательном падеже*).

Образец: *Kai mókytojas ižjo į klāsę, mokiniaĩ atsistójo.*
Mókytojui ižjus į klāsę, mokiniaĩ atsistójo.

1. *Kai atėjo vāsara, mēs važiāvome į Pálangą.* 2. *Kai atšilo, jiė suor-
ganizāvo išvyką į gamtą.* 3. *Kai baigėsi (pasibaigė) pértrauka, visi suėjo-
me į klāsę.* 4. *Kai jiė išvažiāvo, pradėjo lýti.* 5. *Kai mēs padirbėjome, buvo
gėra iř pailsėti.*

VIII. Составьте предложения с деепричастиями и полупричастиями (1) и со
словосочетаниями (2).

1) keliáudamas, keliájant, skaitýdamas, skaitant, láukdamas, láu-
kiant.

2) važiúodamas į Klaipėdą, važiúojant į Klaipėdą, grįždami iš ekskũ-
sijos, grįžtant iš ekskũsijos, laukdami autobũso, láukiant autobũso.

IX. Переведите на литовский язык, используя формы полупричастий и дее-
причастий, и составьте предложения.

Идя, сидя, стоя, уходя, торопясь, одеваясь, обуваясь, смеясь,
радуясь, отказываясь, останавливая, разговаривая.

X. Прочтите предложения, вставляя одно из выделенных деепричастий и по-
лупричастий.

1. Aš (*išeĩdamas, išeĩnant*) palikaũ brólį dár miėgantį. 2. (*Gyvėdami,
gyvėnant*) bendrābutyje, studentai geriau susidraugāuja. 3. Mũms (*grįž-
dami, grįžtant*) pradėjo lýti. 4. Aš (*grįždamas, grįžtant*) sutikaũ pažįs-
tamą. 5. Ji (*sėdėdama, sėdint*) pasisvėikino. 6. Jis (*skaitýdamas, skaitant*)
vālgė. 7. Jiė (*klausýdamiesi, klaũsantis*) juokėsi. 8. Mũms (*kalbėda-*

masis, kalbantis) priėjo vienas māno pažįstamas. 9. Jiems (*išvažiúoda-
mas, išvažiúojant*) buvo gražūs óras. 10. Ji (*pirkdamà, peřkant*) ge-
rai apžiũri dáiktą.

XI. Переведите на литовский язык, используя деепричастия в настоящем или
прошедшем однократном времени.

1. Когда стало темнеть, похолодало. 2. Когда стемнеет, поедем
домой. 3. В дождь неприятно куда-нибудь идти. 4. После дождя пой-
дем за грибами. 5. При ожидании время тянется долго. 6. Когда дож-
дались их, всем стало очень весело. 7. Мы встали, когда рассвело.

XII. Прочтите предложения, используя подходящие слова в требуемой форме.
Образец: *Mēs grįždami daināvome.*

1. Mēs ... daināvome. 2. Jis ... pasisvėikino. 3. Jiė ... juokėsi. 4. ...
peř gātve, jis yrà atsargũs. 5. Jám ..., susiriñko draugaĩ palydėti. 6. Jis
... atsisvėikino. 7. Jám ... iš miėsto, prasidėjo saliũtas. 8. Jie ... gerai
apžiũri prėkę. 9. Výrai ... juokāvo.

Слова: *grįždamas — grįžtant, sėdėdamas — sėdint, klausýdamasis —
klaũsantis, eidamas — einant, išvažiúodamas — išvažiúojant, išvykdamas —
išvykstant, važiúodamas — važiúojant, piřkdamas — peřkant, dirbdamas —
dirbant.*

XIII. Ответьте на вопросы, используя данные справа слова, и переведите пред-
ложения на русский язык. Обратите внимание, что литовским сочетаниям *priėš +
pādalyvis* здесь соответствует конструкция *прежде чем + неопределенная форма*,
напр.: *priėš kalbant* — прежде чем говорить.

Образец: *Priėš kalbant reikia gerai apgalvóti.*

1. Kadà reikia gerai apgalvóti?	<i>priėš kalbant</i>
2. Kadà būtina pláuти rankàs?	<i>priėš vālgant</i>
3. Kadà mandagũmas reikaláuja atsisvėikinti?	<i>priėš išvažiúojant</i>
4. Kadà reikia paruõšti slidės?	<i>priėš slidinėjant</i>
5. Kadà reikia sutvarkýti mašiną?	<i>priėš važiúojant</i>
6. Kadà apsitrinama šáltu vādeniu?	<i>priėš máudantis</i>

XIV. Прочтите предложения; вместо пропусков вставьте полупричастия или
деепричастия, образуя их от данных справа глаголов.

Образец: *Pareĩdamas užsukaũ pàs draũgą. Pareĩnant reikėš užsũkti
pàs draũgą.*

1. ... užsukaũ pàs draũgą. ... reikėš užsũkti	<i>pareĩti</i>
2. ... jis dairėsi pø apýlinkes. Įdomũ ... pa-
sidairýti pø apýlinkes.	<i>važiúoti</i>
3. ... mēs pavařgome. ... bũs gālima pailsėti.	<i>parvažiúoti</i>
4. ... jiė daināvo. Mán patiñka ... dainuoti.	<i>ėiti</i>
5. Jis skaítė ... Nesvėika skaitýti ...	<i>vālgyti</i>
6. Ji ... atsisvėikino. ... reikia atsisvėikinti.	<i>išvykti</i>
7. Jiė ... kalbasi. ... nereikia kalbėtis.	<i>dirbti</i>
8. Ji ... gerai apžiũri piřkinį. ... reikia gerai
apžiũrėti piřkinį.	<i>piřkti</i>
9. Výrai ... juokāvo. ... gālima pajuokáuti.	<i>kalbėtis</i>

Āsilas ir druskā

Āsilas, nēšdamas drūskos maīšā, brido pēf ūpē. *Paslydēs* griuvo ī vādenj. *Istiīpus* drūskai, jis lengvai atsikēlē īf liko ļabi patēnkintas.

Kītā kaīfā, *eidamas* upēlio krantū, nēšē mēdvilņē. *Pagalvōjes*, kād būs lengviaū nēšti, jēi vēl griūs ī ūpē, jis tȳčia paslydo. Bēt, mēdvilnei *prisigērus* vandeņs, āsilas nebegalējo atsistōti īf prigērē.

Pagal Ezōpā

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Клūмпēs

Kā darȳti, draugaī, kād mān besimōkant pēf žiēmā suplyšo bātai? Reikia piīkti naujūs. Leņgva pasakȳti — piīkti. Iki stipeīdijos toli, ō kās liko — neužtēks dūonai, margarīnui.

Gēra tēms, kuriē tūri tēvūs, sēseris aīf brōlius. Ō āš turiū tik dēdē. Priēš kēletā mētū jis parsivežē manē, īdavē botāgā īf pasākē:

— Nuō šīōs dienōs tū būsi piemuo, ō āš tāvo dēdē.

Dēdē Ignātas — visojē apȳlinkēje garsūs klūmpīū mēistras. Daūg jō darȳtū klūmpīū nunešīojau, ganȳdamas kārves īf eidamas ī mokȳklā...

Taīgi pasiskōlinau īf draūgo Ālfonso mēdpadȳzius īf īšvaziavaū pās dēdē Ignātā pagālbos prašȳti.

Pasisekē: dēdē padārē naujās klūmpes, ō dēdienē dār īdējo mān dūonos īf lašiniū.

Vaziūoju trāukiniu atgal īf galvōju, kaīf čīa sū klūmpēmīs pirmā kaīfā draugāms pasirōdyti. Visamē tēchnikume niēkas klūmpīū nenešīoja. Kai kuriē klūmpīū visāi nērā mātē. Einant jōs barškēs, ō visi juōk-sis.

Parvaziavaū anksti rȳtā. Iki pamokū dār būvo gerā valandā. Parōdȳiau Ālfonsui klūmpes īf sakaū:

— Pataīk, gal nudažȳti rāšalu?

— Nereikia, — sāko, — bāltos dār gražēsnes.

Ī klāšē atējaū pats pirmas, pakišaū kōjas sū klūmpēmīs pō sūolu īf lāukiu skambūčio. Bandȳiaū kartōti pāmoka, bēt nesisekē. Klausiaūs, kaīf koridoriumi ateina ī pāmoka mergāitēs. Tikriāusiai taīf jū īf māno Stepūtē. Jaū girdȳiū skambū jōs juōkā.

Suskaībino. Tuōj prasidēs geometrijos pamokā. Visi tik kartōja, vaīto vadovēliūs. Nežiniā, kurī paklaūs īf kaīf pasisēks atsakȳti.

Geometrijos mōkytojas kaīfkaīf nujaūčia: pažiūrēs ī klāšē īf, jēigu norēs, pakviēs kaīf tik tā, kuris nemōka īf labiāusiai bijo.

— Kaīf tū, Ālfonsai, — klāusiu, — nebijaī šī kaīfā?

— Āš niekadā nebijaū, — sāko. — Neseniaī klāusē,

Mōkytojas jēina ī klāšē. Īdomū, kā paklaūs. Ō gal manē? Dedūosi drāšūs, nerūpestingas, ō širdis plāka: „Kād tik nepaklāustū!.. Kād tik nepaklāustū!.. Kād tik nereikētū pirmajā pāmoka sū tomis klūmpēmīs pasirōdyti!“

Mōkytojas, lȳg tȳčia nesukubēdamas, prō ākinius pažvelgē ī klāšē, atsivertē žurnālā, vēl pažvelgē ī mūs.

— Taīf, — pasākē tēsdamas. — Pasikalbēsime...

„Kād tik nepaklāustū!.. Kād tik nepaklāustū!..“ — dār smarkiaū plāka širdis.

— Priē lentōs pakviēsime... seniaī matȳtā īf girdētā...

Āišku, īskvietē manē. Neberandū, kuīf klūmpēs, kuīf namū darbaī. Užmiršaū, kās uždūota, viskā užmiršaū. Rūpi tik klūmpēs. Ō gal pasakȳti, kād buvaū īšvaziāvēs namō īf nepasiruošiaū? Tadā parašȳs dvējetā.

Staiģā ateina gerā mintis.

— Ālfonsai, — tȳliai paprašīaū, — paskōlink mēdpadȳzius.

— Imk.

Greītai apsiļaviau īf nuējaū priē lentōs. Mačiaū, kaīf Stepūtē žiūrējo ī manē.

— Taīf... — pasākē mōkytojas. — Užsibrēzk pūšē lentōs īf īrōdyk Pitagōro teorēmā.

Kai āš pradējau rašȳti, mōkytojas vēl pažiūrējo ī žurnālā īf sāko.

— Īf dār pakviēsime seniaī matȳtā īf girdētā... Ālfonsā Šalīnī.

„Ōi! Ālfonsā! Ō kaīf dabaīf būs? — īšsigandaū. — Reikia atidūoti mēdpadȳzius“.

Žiūriū ī draūgā neī gȳvas, neī mirēs, ō jis visāi nesijāudina. Mokēdamas pāmoka, Ālfonsas mėgsta īf pajuokāuti. Jis tȳčia ilgaī ieško pō sūolu klūmpīū.

Pagaliaū šiaīf taīf īkiša pō pūšē pēdōs ī klūmpes īf eina priē lentōs. Klāšē ima juōktis.

— Kōkios čīa komēdijos? — bāra mōkytojas.

— Atsiprašāū, — sāko Ālfonsas. — Grīndys īšteptos, āš bāsas neīsiu, ō jis, — parōdē ī manē, — apsiriko īf māno mēdpadȳziais apsiāvēs nuējo priē lentōs.

Āš īšsigandaū. Stōviu īf bandaū šypsōtis.

— Tēks atsimainȳti, draugūzil! — Jis nusimōvē klūmpes īf dūoda mān.

Klāšē ūžē īš juōko. Kuriē toliaū sēdējo, nēt atsistōjo, norēdami pama-tȳti klūmpes.

Norējau īšbēgti īš klāšēs, ī žēmē prasmēgti, — rōdēs, kād visi juōkiasī nē īš Ālfonso, bēt īš manēs, īš māno klūmpīū.

Nesijuokē tik Stepūtē. Tadā tik jī vienā nesijuokē.

Pagal K. Sājā

mán besimókant во время моей уче-
бы
eídamas į mokýklą идя в школу
skólinti mēdpadžius одалживать баш-
маки на деревянной подошве
seniai matýtas iš girdėtas тот, кого дав-
но не видели и не слышали
visai nėra mātę никогда не видели
mán einant когда я шел
kàs uždúota что задано
dėtis nerūpestingam прикидываться бес-
печным
taip jų среди них
skambūs juókas звонкий смех
širdis pláka сердце стучит

lyg týčia neskubėdamas как нарочно
не спеша
pasakė tēsdamas сказал протяжно
nusimauti klumpes разуть деревянные
башмаки
buvaū išvažiáves namō уезжал домой
įrodyti teorėmą доказать теорему
nei gyvas, nei miręs ни жив ни мертв
mokėdamas pamoką зная урок
įkišti puse pėdōs втиснуть полстопы
griūdys išteptos пол натертый
tėks atsimainyti придется обратно об-
меняться
į žemę prasmėgti провалиться сквозь
землю

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite atsitikimā su klumpėmis pamokoje.
2. Prisiimiñkite iš papasakokite kókj nors atsitikimā iš savo mókymosi dienų.

Zarasų krašto duktė

Herójišką gyvenimo kėlią nuėjo Tarýbų Sąjungos Didvyrė Marijā Mel-
nikaitė.

Marýtė gimė gražiājame Zarasų krašte. Jamė daug ežerų, dėl tō jls va-
dinamas ežerų kraštū. Marýtė — ežerų krašto duktė.

Kaip iš visiems darbo žmonių vaikams, Marýtei vaikýstėje tēko suñkiai
vaigti. Jaū keturiólikos mētų jái pāčiai reikėjo užsidirbti duoną.

1940 mėtai atkúrus Tarýbų valdžią Lietuvoje, su džiaugsmū sutiñka
naūjajį gyvenimą septyniolikmėtė Zarasų krašto mergaitė. Dabañ, atsirā-
dus sąlygoms, Marýtė pradėda mókytis. Ji tañpa komjaunuolė. Įstójusi
į komjaunimą, ji aktyviai padėda kurti naūją Tarýbų Lietuvą, kovóti dėl
šviesaūs darbo žmonių gyvenimo.

Prasidėjus Didžiájam Tėvynės káru, Marýtė, kaip iš kití jōs draugai
komjaunuóliai, paliko knygās, mokýklos súolą iš išėjo ginti Tėvynės. Kartū
su fróntu Marýtė pasitraukė į Tarýbų Sąjungos gilumą.

1943 mētų gegužės mėnesį Baltarusijoje nusilėidžia lėktūvas su grupė
būsimųjų partizanų. Taip jų iš Marýtė. Jiė pėsti su amunicija žygiuoja į
pavėrgtą Tarýbų Lietuvą. Jaunuóliai grįžta atkeřšyti fašistams.

Prasidėjus partizanų veiklai, kelis mėnesius virto nuō bėgių fašistų trau-
kiniai. Krito jų kareiviai visuñ, kuñ tik pasiródydavo narsioji Marýtė su
savo draugais partizanais.

Liepos mėnesį Marýtei tēko sunkūs išbañdymas. Já su penkiaūs kovōs
draugais miškėlyje netoli Dúkšto apsūpo didelis hitlerininkų būrys. Dúkš-
to miestėlyje vókiečiai já kankino, norėdami sužinóti, kuñ yra partizanai.
Tačiaū Marýtė neišdavė draugų. Negalėdami iš Marýtės niėko sužinóti,
fašistai já žiaūriai nužudė. Priėš pat miřtį Marýtė pasakė: „Aš mirštu už
Tarýbų Lietuvą!“

Pō káro Melnikaitės palaikaī buvo pėrkelti į Zārasus. Tojė viėtoje, kuñ
ji buvo nužudýta, pastatýtas gražūs obeliskas, kuriamė įrašýti poėtės Salo-
mėjos Nėriės žódziai:

Paskuī — į šóną palenktā
Nusviro táu galvėlė...

.....

Mēs atsimiñsim diėną tǎ
Iř vėkdysim tǎ vǎliǎ.

Pō mirtiės Marýtei Melnikaitėi buvo suteiktas Tarýbų Sąjungos Didvy-
rės vařdas.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

jis vadinamas он называется
pāčiai reikėjo užsidirbti пришлось са-
мой зарабатывать
atkúrus Tarýbų valdžią после восстанав-
ления Советской власти
atsirādus sąlygoms с появлением усло-
вий
įstójus į komjaunimą после вступле-
ния в комсомол
prasidėjus Didžiájam Tėvynės káru когда
началась Великая Отечественная
война
pasitraukė į Tarýbų Sąjungos gilumą
отступила в глубь Советского Со-
юза
su grupė būsimųjų partizanų с группой
будущих партизан

į pavėrgtą в порабошенную
prasidėjus partizanų veiklai когда нача-
лась партизанская деятельность
kankino, norėdami sužinóti пытали с
целью узнать
negalėdami sužinóti когда не смогли
узнать
buvo pėrkelti были перенесены
buvo nužudýta была убита
pastatýtas obeliskas поставлен обелиск
įrašýti žódziai вписаны слова
palenktā nusviro táu galvėlė склонен-
ная опустилась твоя головка
suteiktas ... vařdas присвоено звание

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite apie Marýtės Melnikaitės gyvenimą iš partizaninę veiklą.
2. Pasakýkite daugiau Tarýbų Sąjungos didvirių iš papasakokite apie juōs.

Склонение существительных
(Daiktavardžių linksniavimas)

Падежи (Liūksniai)	Склонения (Daiktavardžių linksniavimas)	Единственное число (Vienaskaita)	Множественное число (Daugiskaita)
Именительный кто? что? (Vardiniūkas kās?)	I II III IV V	{ studeñtas -as brólis -is } { dainà -a sālè -è } { sūnūs -ūs koridoriūs } -i(us) { akiš -is sūnūs -ūs koridoriūs } -i(us) { sūnūs -ūs koridoriūs } -i(us) { skiemuō -uo }	{ studeñtai bróliai } -i(ai) { dainos -os sālès -ès } { sūnūs -ūs koridoriai -iai } { skiemenys -ys }
Родительный кого? чего? (Kilminiūkas kō?)	I II III IV V	{ studeñto -o brólio -io } -i(o) { dainōš -os sālēs -ès } { akiš -is sūnūs -ūs } -i(ūs) { sūnaūs -ūs koridoriaūs } -i(ūs) { skiemeñš -s }	{ studeñtų brólių } { dainų sālių } -i(ų) { akių sūnų } { koridorių skiemenų }
Дательный кому? чему? (Naudiniūkas kām?)	I II III IV V	{ studeñtui bróliui } -i(ui) { dainai -ai sālei -ei } { sūnui -ui koridoriui } -i(ui) { skiemeniui -iui }	{ studeñtams bróliams } -i(ams) { dainoms -oms sālėms -ėms } { sūnūms -ūms koridoriams -iams } { skiemenims -ims }
Винительный кого? что? (Galiniūkas kām?)	I II III IV V	{ studeñtą -ą brólij -į } -i(ų) { dainą -ą sālę -ę } { sūnų -ų koridorių } -i(ų) { skiemenį -į }	{ studentūs brólius } -i(ų) { dainās -as sālės -es } { akis -is sūnus } { koridoriūs } -i(ų) { skiemenis -is }

Падежи (Liūksniai)	Склонения (Daiktavardžių linksniavimas)	Единственное число (Vienaskaita)	Множественное число (Daugiskaita)
Творительный кем? чем? (Inagininkas kuō?)	I II III IV V	{ studentų brólių } -i(ų) { dainà -a sālè -e } { akimi -imi } { sūnumi koridoriūmi } -i(ų)mi { skiemeniu -iu }	{ studeñtais bróliais } -i(ų)ais { dainomis -omis sālėmis -ėmis } { akimis -imis } { sūnumis -umis koridoriais -iais } { skiemenimis -imis }
Местный где? (Viētininkas kuŗ?)	I II III IV V	{ studentė -e brólyje -yje } { dainojė -oje sālėje -ėje } { akyje -yje } { sūnujė koridoriuje } -i(ų)uje { skiemenyje -yje }	{ studeñtuose bróliuose } -i(ų)uose { dainosė -ose sālėse -ėse } { akysė -yse } { sūnuosė koridoriuose } -i(ų)uose { skiemenysė -yse }

Примечания: 1. Существительные в литовском языке имеют 5 склонений. К I склонению относятся существительные мужского рода с окончаниями в именительном падеже -as, -is: studeñtas, brólis.

Некоторые существительные I склонения перед окончанием имеют мягкий согласный, напр., kēlias, svēčias. Мягкий согласный сохраняется во всех падежах: kēlias, kēlio, kēliui и т. д. В местном падеже единственного числа эти существительные имеют окончание -yje: kelyje.

Часть существительных I склонения в именительном падеже единственного числа имеют окончание -ys, напр., kambarys, traukinys. Склоняются они так же, как и существительные на окончание -is (brólis): kambarys, kambario, kambariui.

К II склонению относятся существительные женского рода на окончания -a, -ė: dainà, sālė.

Некоторые существительные II склонения перед окончанием имеют мягкий согласный, который сохраняется во всех падежах. Они склоняются как существительные на окончание -a (dainà): vyšnià, vyšnios, vyšniai и т. д.

К III склонению относятся существительные женского рода на окончание -is (род. п. -ies), напр., akis (akiš), а также некоторые существительные мужского рода, напр., dantis, debesis, vagis, žvėris и др. (при склонении они отличаются от женского рода лишь в дательном падеже единственного числа: ср. akiai - dañčiui).

К IV склонению относятся существительные мужского рода на окончание -i(us): sūnūs, direktorius. Существительные IV склонения с мягким согласным перед окончанием во множественном числе имеют окончания I склонения (koridoriai, koridorių...).

К V склонению относятся существительные мужского рода на окончание -uo (skiemuo). При склонении у существительных V склонения в косвенных падежах перед окончаниями появляется суффикс -en- (skiemeñš, skiemeniui...).

Некоторые существительные, относящиеся к этому склонению, изменяются иначе. Например, sesuo (сестра) и dukte (дочь) в косвенных падежах перед окончанием получают суффикс -er- и склоняются следующим образом: seseñš, sēseriai,

Употребление существительных в местном падеже для обозначения места, в винительном и родительном с предлогами *į* и *iš* для обозначения направления (движения) (в русском языке соответственно употребляются предлоги *на* — *с* или *в* — *из*)

	в, на į	с, из iš
Местный падеж где? (<i>Viėtininkas kur?</i>)	Винительный куда? (<i>Galiniėkas kur?</i>)	Родительный откуда? (<i>Kilminiėkas iš kur?</i>)
autobusė darbė cirke aerodromė egzāmine institutė fabrikė kāime miestė kinė koncėrte paštė stadionė susirinkimė teatrė universitetė ***	autobūsa dārba cirka aerodrōma egzāmina institutą fābrika kāima miėsta kina koncėrta pāsta stadiōna susirinkima teātra universitėta ***	autobūso dārbo cirko aerodrōmo egzāmino institutō fābriko kāimo miėsto kino koncėrto pāsto stadiōno susirinkimo teātro universitėto ***
bendrābutyje spektāklyje viėšbutyje ***	bendrābutį spektāklij viėšbutį ***	bendrābučio spektāklio viėšbučio ***
auditōrijoje bibliotėkoje ekskūrsijoje gamykloje konservatōrijoje laboratōrijoje klāsėje mokykloje konfereñcijoje parodojė paskaitojė poliklinikoje pamokojė ***	auditōrija bibliotėka ekskūrsija gamykla konservatōrija laboratōrija klāsė mokykla konfereñcija pāroda pāskaita poliklinika pāmoka ***	auditōrijos bibliotėkos ekskūrsijos gamyklos konservatōrijos laboratōrijos klāsės mokyklos konfereñcijos parodōs paskaitōs poliklinikos pamokōs ***
parduotūvėje sālėje ligōninėje vāistinėje stotyjė ***	parduotūvė sālė ligōninė vāistinė stotį ***	parduotūvės sālės ligōninės vāistinės stotiės ***
koridoriuje tuĩguje muziėjuje pietuosė rytuosė vakaruosė	koridorių tuĩgų muziėjų pietūs rytūs vākarus	koridoriaus tuĩgaus muziėjaus pietų rytų vakarų

sėseri, sėseria, seseryjė; sėserys, seserū, seserims, sėseris, seserimis, seserysė; dukteris, dukteriai, dukterį и т. д.

Существительное *mėnuo* (месяц) получает суффикс *-es-* и склоняется по I склонению (*mėnesio, mėnesiui, mėnesį...*).

Существительное *šuo* (собака) получает суффикс *-p-* (*šunis, šuniui, šuni, šunių, šunyjė; šunys, šunį, šunims, šunis, šunimis, šunysė*).

2. Место ударения у одних существительных устойчивое, у других неустойчивое, т. е. может переходить с начала слова на окончание или наоборот.

3. Следует обратить внимание на чередование *t↔č* и *d↔dž* при склонении существительных: смягченные *t, d* перед *a, o, u* (*a, u, ū*) переходят в *č, dž*, напр., *kočiūkiėtis — kolūkiėčio, mėdis — mėdžio*.

4. В литовском языке имеется седьмой падеж — звательный (*šauksminiėkas*), предназначенный для обращения, например: *draĩgas — draĩge, mokytojas — mokytojai, Rimas — Rimai, brōlis — brōli, Stasys — Stasy, mamā — mama, mamytė — mamyte, sūnūs — sūnai*.

Окончания звательного во множественном числе не отличаются от именительного падежа множественного числа: *vaikai — vaikai* (см. Урок 9).

Приложение 2

Существительные, которые в литовском языке склоняются, а в русском — нет

<i>biūras</i> — бюро	<i>kavà</i> — кофе
<i>kavinė</i> — кафе	<i>paltas</i> — пальто
<i>kinas</i> — кино	<i>rādijas</i> — радио

В литовском они склоняются так же, как и существительные с соответствующими окончаниями, напр., *biūras* как *studeñtas, kavinė* как *sālė* и т. д.

Приложение 3

Некоторые случаи окончаний существительных во множественном числе

Мужской род (<i>Vyriškoji giminė</i>)			
<i>sūnūs — sūnūs</i>	} -ūs	<i>koridorius — koridoriai</i>	} -iai
<i>lietūs — lietūs</i>		<i>pioniėrius — pioniėriai</i>	
		<i>dirėktorius — dirėktoriai</i>	
		<i>profėsorius — profėsorai</i>	
		<i>trāktorius — trāktoriai</i>	
Женский род (<i>Mōteriškoji giminė</i>)			
<i>sesuō — sėserys</i>	} -(er)ys		
<i>duktė — dukterys</i>			
Различная основа во множественном числе			
<i>žmogūs — žmōnės</i>			

Существительные с окончанием *-us* в именительном падеже множественного числа имеют окончание *-ūs*, а существительные с окончанием *-ius* (на мягкой основе) во множественном числе оканчиваются на *-iai* (соответственно изменяются и в остальных падежах).

Существительное *žmogūs* во множественном числе имеет другую основу (*žmōnės*).

Употребление предлога *pàs* (у, к), отвечая на вопрос *kuĩ?*
(для обозначения места и движения)
и *iš kuĩ?* (откуда, от кого?)

<i>pàs</i>	<i>iš (nuõ)</i>										
Винительный (Galiniñkas)	Родительный (Kilminiñkas)										
Kuĩ būvo? <table style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td rowspan="4" style="font-size: 2em; padding: 0 5px;">{</td> <td>tėva</td> </tr> <tr> <td>bróli</td> </tr> <tr> <td>sėserį</td> </tr> <tr> <td>mótina</td> </tr> </table>	{	tėva	bróli	sėserį	mótina	Iš kuĩ grįžo? <table style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td rowspan="4" style="font-size: 2em; padding: 0 5px;">{</td> <td>tėvo</td> </tr> <tr> <td>brólio</td> </tr> <tr> <td>seseřs</td> </tr> <tr> <td>mótinos</td> </tr> </table>	{	tėvo	brólio	seseřs	mótinos
{		tėva									
		bróli									
		sėserį									
	mótina										
{	tėvo										
	brólio										
	seseřs										
	mótinos										

Приложение 6

Предлоги, требующие родительного падежа
(Kilminiñko prielinksniai)

Пред-логи	Основные значения	Примеры
<i>aĩt</i>	на (вертикальная и горизонтальная поверхность)	<i>Aĩt sienos kãbo žemėlapis.</i> На стене висит карта. <i>Aĩt stãlo yrà knũgos iř sãsiuviniai.</i> На столе лежат книги и тетради.
<i>bė</i>	без кроме	<i>Mėš jau mókame veřsti tėksta bė žodýno.</i> Мы уже умеем переводить текст без словаря. <i>Bė jũsų, teĩ būvo dár penki žmónės.</i> Кроме вас, там было еще пять человек.
<i>dėi</i>	из-за (по причине)	<i>Dėi šiõ dárbo ař negaliũ eĩti šiaĩdien į kinã.</i> Из-за этой работы я сегодня не могу идти в кино.
<i>iki</i>	до	<i>Iki parduotũvės tik keli žiĩgsniai.</i> До магазина лишь несколько шагов. <i>Ař imũ šita knũga iki rýtdienos.</i> Я беру эту книгу до завтра.
<i>iř</i>	из с	<i>Studeĩtai vėlai grįžo iř institũto.</i> Студенты поздно вернулись из института. <i>Jis pãruošė pãmokas iř vãkaro.</i> Он приготовил уроки с вечера.

Пред-логи	Основные значения	Примеры
<i>iř nuõ</i>	от с (со) от с (о времени)	<i>Ař pareinũ iř (nuõ) draũgo.</i> Я иду от друга. <i>Jis gãvo láiřkã iř (nuõ) brólio.</i> Он получил письмо от брата. <i>Jis pasiėmė žodýnã nuõ stãlo.</i> Он взял словарь со стола. <i>Mãno brólis gyvėna netoli nuõ Vilniaus.</i> Мой брат живет недалеко от Вильнюса. <i>Knugã nukrito nuõ lentýnos.</i> Книга упала с полки. <i>Nuõ šių mėtų Olėgas mókosi lietũvių kalbõs.</i> С этого года Олег изучает литовский язык.
<i>priė</i>	у (возле, около), к	<i>Mókytojas stóvi priė stãlo.</i> Учитель стоит у стола. <i>Eikite priė lángo!</i> Идите к окну!
<i>řaliã</i>	около, возле, рядом	<i>Stãlas yrà řaliã spintos.</i> Стол стоит около шкафа. <i>Ař gyvenũ řaliã tãvo namũ.</i> Я живу рядом с твоим домом.
<i>taĩp</i>	между среди	<i>Taip šitų namũ yrà baseĩnas.</i> Между этими домами находится бассейн. <i>Taip mũsų studeĩtų yrà daũg pirmũnų.</i> Среди наших студентов имеется много отличников.
<i>ũž</i>	за	<i>ũž šiõ nãmo yrà vieřšbutis.</i> За этим домом находится гостиница.
<i>põ</i>	после через (спустя некоторое время)	<i>Põ dárbo mėš mókomes lietũvių kalbõs.</i> После работы мы изучаем литовский язык. <i>Jis atėjo põ valandõs.</i> Он пришел через час.

Приложение 7

Предлоги, требующие винительного падежа
(Galiniñko prielinksniai)

Пред-логи	Основные значения	Примеры
<i>apiė</i>	о (об) около	<i>Mãno draũgas dažnai pãsakoja apiė sãvo dárba.</i> Мой друг часто рассказывает о своей работе. <i>Mėš grįzome apiė septiĩtã vãlandã.</i> Мы вернулись около семи часов.

Предлоги	Основные значения	Примеры
apliūk	вокруг	Apliūk stāļā stōvi mokiniaī. Вокруг стола стоят ученики.
ī	в на	Rytōj Rimas važiūoja ī Klaipēdā. Завтра Римас едет в Клайпеду. Aī tū eini ī šitā pāskaitā? Ты идешь на эту лекцию?
pās	у к	Aš gyvenū pās sāvo brōlī. Я живу у своего брата. Jis eina pās sāvo draūgā. Он идет к своему другу.
peī	через, сквозь во время, в течение	Mēs važiāvome keliū peī miška. Мы ехали по дороге через лес. Peī atostogas mēs gerai pailsējome. Во время каникул мы хорошо отдохнули.
priēš	перед (тому) назад против	Priēš mūsū nāma yā sōdas. Перед нашим домом есть сад. Priēš šventēs būvo daūg dārbo. Перед праздником было много работы. Priēš metūs aš baigiaū mokūklā. Год тому назад я окончил школу. Visā klāsē būvo priēš tā berniūka. Весь класс был против этого мальчика.
prō	через, сквозь мимо	Prō lāngā aš mataū sāvo dūkerī. В (через) окно я вижу свою дочь. Jis visadā eina ī dārba prō mūsū nāma. Он всегда идет на работу мимо нашего дома.
pō	по	Jis vāikšcioja pō miška. Он ходит по лесу.
ūž	за	Aš vākar dirbau ūž sāvo draūgā. Я вчера работал за своего товарища. Kiškis greitēsnis ūž šūnī. Заяц быстрее собаки.

Приложение 8

Предлоги, требующие творительного падежа
(Įnagininko prielinksniai)

Предлоги	Основные значения	Примеры
sū	с (вместе, совместно)	Aš šitā dārba atliekū kartū sū dėstytoju. Эту работу я выполняю вместе с преподавателем.
pō	под	Tāvo sąsiuvinis yā pō knygā. Твоя тетрадь находится под книгой.

Приложение 9

Склонение прилагательных (Būdvardžių linksniavimas)

Падеж (Liūksnis)	Склонения (Linksniuōtės)	Единственное число (Vienāskaita)			Множественное число (Daugiskaita)		
		Мужской род (Vyriškoji giminė)	Женский род (Moteriškoji giminė)	Вопрос	Мужской род (Vyriškoji giminė)	Женский род (Moteriškoji giminė)	Вопрос
Именительный какой? какая? (Vardiniūkas kōks? kōkiā?)	I II III	gēras gražūs tarýbinis	gērā graži tarýbinė	какие? (kokiē? kōkios?)	gēros grāžios tarýbinės	каких? (kokiū?)	gēros grāžios tarýbinės
Родительный какого? какой? (Kilminiūkas kōkio? kōkiōs?)	I II III	gēro gražūs tarýbinio	gēros grāžios tarýbinės	каких? (kokiū?)	gērū grāžiū tarýbinių	каких? (kokiū?)	gērū grāžiū tarýbinių
Дательный какому? какой? (Naudiniūkas kōkiām? kōkiai?)	I II III	gērām grāžiam tarýbiniam	gērai grāžiai tarýbinei	каким? (kokiems? kōkiōms?)	gērams grāžiams tarýbiniams	каким? (kokiū?)	gērams grāžiams tarýbiniams
Винительный какого? какой? какую? (Galiniūkas kōkį? kōkiā?)	I II III	gērā grāžū tarýbinī	gērā grāžiā tarýbinę	каких? какие? (kōkias? kōkias?)	gērūs grāžius tarýbinius	каких? какие? (kōkias? kōkias?)	gērūs grāžius tarýbinius
Творительный каким? какой? (Įnagininkas kōkiū? kōkia?)	I II III	gērū grāžiū tarýbiniu	gērā grāžiā tarýbine	какими? (kokiais? kokiomis?)	gērūms grāžiūms tarýbiniais	какими? (kokiais? kokiomis?)	gērūms grāžiūms tarýbiniais
Местный в (на) каком? в (на) какой? (Viētiniūkas kōkiāmē? kōkiōjē?)	I II III	gērāmē grāžiamē tarýbiniamē	gērojē grāžiojē tarýbinėjē	в каких? (kokiuosē? kokiōsē?)	gērūosē grāžiuosē tarýbiniuosē	в каких? (kokiuosē? kokiōsē?)	gērūosē grāžiuosē tarýbiniuosē

Примечания: 1. Прилагательные в литовском языке имеют три склонения: К I склонению относятся прилагательные на окончания -as мужского рода и -a женского рода: *gėras, gerà*.

Ко II склонению относятся прилагательные на окончания -us мужского рода и -i женского: *gražus, graži*.

К III склонению относятся прилагательные на окончания -is мужского рода и -ė женского: *tarýbinis, tarýbinė*.

2. Прилагательные склоняются так же, как существительные с соответствующими окончаниями, за исключением некоторых падежей, напр., *gerám vaikui, mandagiám berniukui* (дат. ед. ч.), *gerėms vaikams* (дат. мн. ч.).

3. Прилагательные, имеющие в именительном падеже единственного числа мягкий согласный перед окончанием (напр., *žalias, žalià, graži, tarýbinis, tarýbinė*), мягкость сохраняют и в других падежах. Перед гласными заднего ряда мягкость обозначается буквой i, напр., *žalio, žaliòs, tarýbinio, žaliám, žaliai*.

Прилагательные на окончание -us имеют мягкий согласный перед окончанием в некоторых падежах, напр., *gražiam, gražiù, gražiamė*.

4. Прилагательное *didelis, didelė* (большой, -ая) склоняется как прилагательные III склонения, но во множественном числе мужского рода окончания этого слова совпадают с окончаниями прилагательных I склонения с мягким согласным перед окончанием (*didelis, didelio, dideliám, didelį, ...; didelė, didelės, didelėi, didelę, ...; dideli, didelių, dideliems, didelius...; didelės, didelių, didelėms, didelės...*).

Приложение 10

Склонение местоименных прилагательных

(Įvardžiūotinių būdvardžių linksniavimas)

Падеж	Единственное число		Множественное число	
	Мужской род	Женский род	Мужской род	Женский род
Vardiniškas	geràsis gražùsis	geróji gražióji	geriéji gražiéji	gėrosios grāžiosios
Kilminiškas	gėrojo grāžiojo	geròsios grāžiosios	gerūjų grāžiujų	gerūjų grāžiujų
Naudiniškas	gerájam grāžiam	gėrajai grāžiamajai	geriesiems grāžiesiems	gerósioms grāžiosioms
Galiniškas	gėraji grāžųji	gėrają grāžiamąją	geruosius grāžiuosius	gerásias grāžiąsias
Įnagininkas	gerúoju grāžiuoju	gerąja grāžiamąja	geraisiais grāžiaisiais	geròsiomis grāžiosiomis
Viėtininkas	gerájame grāžiamame	gerójoje grāžiamąjoje	geruòsiuose grāžiuòsiuose	geròsiose grāžiosiose

Примечания: 1. Местоименные прилагательные имеют этимологически двойные окончания: они состоят из окончания прилагательного и личного местоимения (*gėras + jis = geràsis, gerà + ji = geróji, gražus + jis = gražùsis, graži + ji = gražióji*).

2. Местоименные прилагательные *didysis, didžioji* (большой, большая, великий, великая), *jaunesnysis, jaunesnioji* (младший, младшая), *vyresnysis, vyresnioji* (старший, старшая) склоняются следующим образом: *didysis, didžio, didžiam, didį, didžioju, didžiamė; didieji, didžiųjų...; didžioji, didžiosios, didžiamajai...; jaunesnysis, jaunesniojo, jaunesniam...*

Приложение 11

Формы среднего рода прилагательных и наречия от прилагательных

Прилагательное		Употребление прилагательного ср. рода в предложении	Наречие	Употребление наречия в предложении
Мужской род	Средний род			
gėras gražus	gėra gražù	Čià yrà gėra Teñ bũvo gražù	gerai grāžiam	Jis gerai elgiasi Ji grāžiam šoka.

Приложение 12

Наречия времени и места

(Laiko ir viėtos prėveiksmiai)

Наречия времени (Laiko prėveiksmiai)			
когда? (kadà?)			
šiañdien	сегодня	neseniai	недавно
rytoj	завтра	diėnà	днем
vakar	вчера	rytė	утром
dabai	теперь	vakarė	вечером
visadà (visuomėt)	всегда	naktį	ночью
niekadà (niekuomėt)	никогда	žiėmà	зимой
anksti	рано	pavasarį	весной
vėlai	поздно	vàsarà	летом
seniai	давно	rudenį	осенью

Наречия места
(Viėtos prieveiksmiai)

где? (kuĩ?)	куда? (kuĩ?)
čia teĩ kairėjė dešinėjė viršujė apačiojė namie	čia teĩ ĩ kairė ĩ dešinė ĩ viršų ĩ apačia namo
здесь там слева справа вверху внизу дома	сюда туда налево направо наверх вниз домой

Приложение 13

Ударение у существительных и прилагательных

При склонении имен существительных и прилагательных (как и других слов) следует обращать внимание не только на окончания, но также на ударение и интонацию склоняемых слов.

В зависимости от ударения и интонации существительные и прилагательные делятся на четыре группы — парадигмы, которые здесь и в словаре условно обозначены цифрами 1, 2, 3, 4.

Парадигма 1

Vienāskaita

V.	výras	beržýnas	pāsaka	tarýbinis	vaikiškas
K.	výro	beržýno	pāsakos	tarýbinio	vaikiško
N.	výruĩ	beržýnui	pāsakai	tarýbiniam	vaikiškam
G.	výrą	beržýną	pāsaką	tarýbinį	vaikišką
Į.	výru	beržýnu	pāsaka	tarýbiniu	vaikišku
Vt.	výre	beržýne	pāsakoje	tarýbiniame	vaikiškame

Daugiskaita

V.	výrai	beržýnai	pāsakos	tarýbiniai	vaikiški
K.	výrų	beržýnų	pāsakų	tarýbinių	vaikiškų
N.	výrams	beržýnams	pāsakoms	tarýbiniams	vaikiškiems
G.	výrus	beržýnus	pāsakas	tarýbinius	vaikiškus
Į.	výrais	beržýnais	pāsakomis	tarýbiniais	vaikiškais
Vt.	výruose	beržýnuose	pāsakose	tarýbiniuose	vaikiškuose

Ударение во всех падежах и числах устойчивое. У двусложных (состоящих из двух слогов) существительных интонация корня слова нисходящая, обозначаемая правым знаком — акутом (').

У многосложных существительных и прилагательных интонация нисходящая или восходящая. У этих слов ударение чаще всего бывает на третьем или дальнейшем слого, считая от конца слова.

Парадигма 2

Vienāskaita

V.	sōdas	knygà	mokyklà	medinis	medinė
K.	sōdo	knỹgos	mokỹklos	medinio	medinės
N.	sōduĩ	knỹgai	mokỹklai	mediniam	medinei
G.	sōdą	knỹgą	mokỹklą	medinį	medinę
Į.	sodù	knygà	mokyklà	mediniù	medinė
Vt.	sodė	knỹgoje	mokỹkloje	mediniame	medinėje

Daugiskaita

V.	sōdai	knỹgos	mokỹklos	mediniai	medinės
K.	sōdų	knỹgų	mokỹklų	medinių	medinių
N.	sōdams	knỹgoms	mokỹkloms	mediniams	medinėms
G.	sodùs	knygàs	mokyklàs	mediniùs	medinės
Į.	sōdais	knỹgomis	mokỹklomis	mediniais	medinėmis
Vt.	sōduose	knỹgose	mokỹklose	mediniuose	medinėse

У двусложных существительных ударение в основном падает на корень слова, интонация которого восходящая и обозначается циркумфлексом (~).

У многих существительных и прилагательных ударение неустойчивое.

Парадигма 3

Vienāskaita

V.	kálnas	galvà	báltas	báltà
K.	kálno	galvõs	bálto	báltõs
N.	kálnui	gálvai	báltam	báltai
G.	kálną	gálvą	báltą	báltą
Į.	kálnu	gálva	báltu	bálta
Vt.	kalnė	galvojė	baltamė	baltojė

Daugiskaita

V.	kalnai	gálvos	bálti	báltos
K.	kalnų	galvų	báltų	báltų
N.	kalnams	gálvoms	baltiems	baltoms
G.	kálnus	gálvas	báltus	báltas
Į.	kalnais	galvomis	baltais	baltomis
Vt.	kalnuosė	galvosė	baltuosė	baltosė

У двусложных существительных и прилагательных ударение переходит с окончания на корень слова. Интонация в корне нисходящая.

Прилагательные мужского рода в дательном падеже единственного числа имеют ударение на окончании.

Парадигма 3a

Vienāskaita

V.	dóbilas	mokinỹs	dovanà	skrybélē	tólimas	tolimà
K.	dóbito	mókinio	dovanõs	skrybélēs	tólimo	tolimõs
N.	dóbilui	mókiniui	dóvanai	skrybėlei	tolimám	tólimai
G.	dóbilą	mókinį	dóvaną	skrybėlę	tólimą	tólimą
I.	dóbilu	mókiniu	dóvana	skrybėle	tólimu	tólima
Vt.	dobilė	mokinyjė	dovanojė	skrybėlėjė	tolimamė	tolimojė

Daugiskaita

V.	dobilai	mokiniai	dóvanos	skrybėlės	toliml	tólimos
K.	dobilų	mokinių	dovanų	skrybėlių	tolimų	tolimų
N.	dobilams	mokiniams	dovanoms	skrybėlėms	tolimiems	tolimoms
G.	dobilus	mokinius	dóvanas	skrybėles	tólimus	tólimas
I.	dobilais	mokiniais	dovanomis	skrybėlėmis	tolimais	tolimomis
Vt.	dobiluose	mokiniuose	dovanosė	skrybėlėsė	tolimuosė	tolimosė

Парадигма 3b

Vienāskaita

V.	vākaras	pavardė	sutartis	ātviras	atvirà
K.	vākaro	pavardės	sutartiės	ātviro	atvirõs
N.	vākarui	pāvardei	sutarčiai	atvirám	ātvirai
G.	vākarą	pāvarde	sutartį	ātvirą	ātvirą
I.	vākaru	pāvarde	sutartiml	ātviru	ātvira
Vt.	vakarė	pavardėjė	sutartyjė	atviramė	atvirojė

Daugiskaita

V.	vakarai	pāvardės	sutartys	atvirl	ātviros
K.	vakarų	pavardžių	sutarčių	atvirų	atvirų
N.	vakarams	pavardėms	sutartims	atviriams	atviroms
G.	vakarus	pāvardes	sutartis	ātvirus	ātviras
I.	vakarais	pavardėmis	sutartimis	atviraís	atviromis
Vt.	vakaruosė	pavardėsė	sutartysė	atviruosė	atvirosė

У многих существительных и прилагательных, относящихся к парадигмам 3a и 3b, ударение переходит с окончания на третий слог от конца (a — нисходящая, b — восходящая интонация).

Парадигма 4

Vienāskaita

V.	nāmas	dainà	gēras	gerà	mandagùs	mandagi
K.	nāmo	dainõs	gēro	gerõs	mandagaùs	mandagiõs
N.	nāmui	dainai	gerám	gėrai	mandagiám	mandāgiai
G.	nāma	dainą	gėrą	gėrą	mandagu	mandāgią
I.	namù	dainà	gerù	gerà	mandagiù	mandagià
Vt.	namė	dainojė	geramė	gerojė	mandagiamė	mandagiojė

Daugiskaita

V.	namai	dainos	gerl	gėros	mandāgūs	mandāgios
K.	namų	dainų	gerų	gerų	mandagių	mandagių
N.	namams	dainoms	geriems	geroms	mandagiems	mandagioms
G.	namus	dainas	gerus	geras	mandagiūs	mandagias
I.	namais	dainomis	gerais	geromis	mandagiais	mandagiomis
Vt.	namuose	dainosė	geruose	gerosė	mandagiuosė	mandagiosė

Ударение в основном на окончании. Интонация корня слова восходящая.

У прилагательных мужского рода в дательном падеже единственного числа ударение падает на окончание.

Приложение 14

Основные формы глагола

(Pagrindinės veiksmažodžių formos)

Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени
Pirmoji pagrindinė forma — bendratis	Antroji pagrindinė forma — ėsamojo laiko III asmuo	Trečioji pagrindinė forma — būtojo kartnio laiko III asmuo
dirbti, nešti, laukti norėti sakyti	dirba, neša, laukia nóri sako	dirbo, nešė, laukė norėjo sakė

Примечания: 1. Глагол в литовском языке имеет три основные формы, от которых образуются остальные формы глагола: настоящее время образуется от второй основной формы глагола, прошедшее однократное — от третьей, а все остальные времена и наклонения — от первой (неопределенной) формы.

2. По окончаниям второй основной формы глаголы делятся на три спряжения:

I	-a	dirba
II	-i	nóri
III	-o	sako

Спряжение
(Veiksmāžodžiu)

Лицо (Asmuņš)	dirbti, dirba, dirbo I; turēti,		
	Настоящее время (Esamāsis laīkas)	Прошедшее одно- кратное время (Būtāsis kartinis laīkas)	Прошедшее много- кратное время (Būtāsis dažninis laīkas)
āš	dirbu } -i) turiu } -u sakaū } -au	dirbau } -(i)au turėjau } sakiāū } -au	dirbdavau } -davau turėdavau } sakýdavau } -davau
tū	dirbi } -i turi } -ai sakai } -ai	dirbai } -ai turėjai } -ei sakei } -ei	dirbdavai } -davai turėdavai } sakýdavai } -davai
jis, jī } jiē, jōs }	dirba } -a tūri } -i sāko } -o	dirbo } -o turėjo } -ē sākē } -ē	dirbdavo } -davo turėdavo } sakýdavo } -davo
mēs	dirbame } -ame tūrime } -ime sākome } -ome	dirbome } -ome turėjome } -ēme	dirbdavome } -davome turėdavome } sakýdavome } -davome
jūs	dirbate } -ate tūrite } -ite sākote } -ote	dirbote } -ote turėjote } -ēte	dirbdavote } -davote turėdavote } sakýdavote } -davote

Примечания: 1. Настоящее время образуется следующим образом: берется вторая основная форма глагола (*dirba, tūri, sāko*), отбрасывается окончание (-a, -i, -o) и к основе (*dirb-, tur-, sak-*) прибавляются личные окончания: -u, -i, -ame, -ate (I спряжение), -iu, -i, -i, -ime, -ite (II спряжение), -au, -ai, -o, -ome, -ote (III спряжение).

Личные окончания глаголов типа *lāukti, lāukia, lāukē* в настоящем времени перед окончанием имеют мягкий согласный: *lāukiu, lāuki, lāukia, lāukiame, lāukiate*.

2. Прошедшее однократное время образуется следующим образом: берется третья основная форма глагола (*dirbo, turėjo, sākē*), отбрасывается окончание (-o, -ē) и к основе (*dirb-, turēj-, sak-*) прибавляются личные окончания: -au, -ai, -o, -ome, -ote (I и II спряжения), -iau, -ei, -ē, -ēme, -ēte (III спряжение).

Глаголов
asmenāvīmas)

tūri, turėjo II; sakýti, sāko, sākē III

Будущее время (Būsimāsis laīkas)	Сослагательное наклонение (Tariamóji nūosaka)	Повелительное наклонение (Līepiamóji nūosaka)
dirbsiu } turėsiu } -siu sakýsiu } -siu	dirbčiau } turėčiau } -čiau sakýčiau } -čiau	—
dirbsi } turėsi } -si sakýsi } -si	dirbtum } turėtum } -tum sakýtum } -tum	dirbk } turėk } -k sakýk } -k
dirbs } turės } -s sakýs } -s	dirbtų } turėtų } -tų sakýtų } -tų	tegū { dirba } -a { tūri } -i { sāko } -o
dirbsime } turėsimе } -sime sakýsimе } -sime	dirbtume } turėtume } -tume sakýtume } -tume	dirbkime } turėkime } -kime sakýkime } -kime
dirbsite } turėsite } -site sakýsite } -site	dirbtute } turėtute } -tute sakýtute } -tute	dirbkite } turėkite } -kite sakýkite } -kite

Личные окончания глаголов типа *nēsti, nēša, nēšē (lāukti, lāukia, lāukē)* совпадают с личными окончаниями глаголов типа *sakýti* (III спряжение): *nēšiau, nēšei, nēšē, nēšēme, nēšēte*.

3. Прошедшее многократное время, будущее время, сослагательное и повелительное наклонения образуются следующим образом: берется первая основная форма глагола (*dirbti, turēti, sakýti*), отбрасывается окончание (-ti) и к основе (*dirb-, turē-, saku-*) прибавляются личные окончания (вместе с суффиксом): -davau, -davai, -davo, -davome, -davote (прошедшее многократное время); -siu, -si, -s, -sime, -site (будущее время); -čiau, -tum, -tų, -tume, -tumēte (сослагательное наклонение); -k, -kime, -kite (повелительное наклонение).

Глаголы с изменениями в основе

Основные формы глагола

Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени	Соответствие инфинитива в русском
argáuti apsirikti atléisti	argáuna apsiriňka atléidžia	argávo apsiriko atléido	обмануть ошибиться, ошибаться отпустить; уволить; простить
atlikti atitikti atsimiňti atsiràsti atsitikti aūšti aūti baūsti bélsti bijóti bristi būsti būti	atliēka atitiňka atsimena atsiraňda atsitiňka aūšta aūna baūdžia bédžia bijo breňda buňda yra (būna бывает)	atliko atitiko atsiminė atsirādo atsitiko aūšo āvē baūdė bėdė bijójo brido būdo būvo	выполнить соответствовать вспомнить найтись, появиться случиться светать обувать наказывать, карать стучать бояться идти бродом, брести пробуждаться быть
dalýti dėti dýgti diňgti dúoti džiúti eiti ėsti gáuti gėrti gėsti gėsti gimti ginti girti gýti grėsti griáuti griúti grįžti ieškóti imti išálkti išgiřti išmókti išsigāsti jvŷkti jaūsti jūsti	dalija dėda dýgsta diňgsta dúoda džiústa eina ėda gáuna gėria geňda gėsta gimsta gina giria gýja grėsia griáuna griúva grįžta ieško ima išálksta išgiřsta išmóksta išsigāsta jvŷksta jaučia juňta	dalijo dėjo dýgo diňgo dāvē džiúvo ėjo ėdė gāvo gėrė gėdo gėso gimė gýnė gýrė gijo grėsė grióvė griúvo grįžo ieškójo ėmė išálko išgiřdo išmóko išsigaňdo jvŷko jaūtė juto	делить класть, положить всходить исчезнуть, исчезать дать, давать сохнуть идти есть, поедать получить, получать пить портиться гаснуть, тухнуть родиться защищать хвалить выздоровливать грозить валить, разрушать упасть, падать вернуться, возвращаться искать брат проголодаться услышать выучить испугаться случиться, состояться чувствовать ощущать

Основные формы глагола

Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени	Соответствие инфинитива в русском
kabóti kásti keĩsti kėlti keřšyti kėsti kilti kiřpti kiřsti kliúti	kābo kánda keičia kėlia keřšija keňčia kyla keřpa keřta kliuva	kabójo kándo keĩtė kėlė keřšijo keňtė kilo kiřpo kiřto kliuvo	висеть кусать менять поднимать, переселять мстить терпеть подниматься, возникнуть стричь рубить, жать (зерновые) задеть, попасть, зацепляться складывать, грузить падать разводить, создавать приглашать пускать, разрешать, про- водить (время) лететь трогать, касаться оставаться гнуть, сгибаться, накло- няться лезть лить (о дожде) ломаться надевать любить (что) бросить спать умереть, умирать ненавидеть нырнуть, нырять созревать обрадоваться надоеть, надоедать испугаться отчаяться, отчаиваться удивиться умолкнуть, утихнуть помогать, положить поймать оставить, покинуть, заве- щать забыть, забывать продать встретить, встречать попасть, попать понравиться испытать устать, уставать знать, узнать, познать сердиться
kráuti kristi kúrti kviėsti léisti	kráuna kriňta kúria kviėčia léidžia	króvė krito kúrė kviėtė léido	
lėkti liėsti likti liňkti	lėkia liėčia liėka liňksta	lėkė liėtė liko liňko	
lįsti lýti lúžti máuti mėgti mėsti miegoti miřti nekėsti nėrti nókti nudžiugti nusibósti nusigāsti nusimiňti nustėbti nutilti padėti pagáuti palikti	leňda lįja lúžta máuna mėgsta mėta miega miřta nekeňčia nėria nóksta nudžiunga nusibósta nusigāsta nusimena nustėmba nutýla padėda pagáuna paliėka	liňdo lijo lúžo móvė mėgo mėtė miegójo mirė nėkentė nėrė nóko nudžiugo nusibódo nusigaňdo nusiminė nustėbo nutilo padėjo pagávo paliko	
pamiřsti pardúoti pasitikti patėkti patikti patirti pavařgti pažinti pŷkti	pamiřta pardúoda pasitiňka pateňka patiňka pátiria pavařgsta pažįsta pŷksta	pamiřšo pařdavė pasitiko patėko patiko patýrė pavařgo pažino pŷko	

Основные формы глагола

Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени	Соответствие инфинитива в русском
pilti piřkti pjáuti pláuti plyšti	pila peřka pjáuna pláuna plyšta	pýlě piřko pjóvė plóvė plyšo	лить купить резать, косить мыть треснуть; разорваться; рваться
plóti	plója	plójo	хлопать, плющить, аплодировать
pradėti prasadėti praviřkti prazýsti pridũrti priimti priprãsti prisimiñti prisipažinti pũlti pũsti pũti ràsti reikšti	pradeda prasadeda praviřksta prazýsta pridũria priima priprañta prisimena prisipažista pũola pũcia pũva rañda reikšia	pradėjo prasadėjo praviřko prazýdo pridũrė priemė priprãto prisiminė prisipažino pũolė pũtė pũvo ràdo reikšė	начинать, начать начаться, начинаться заплакать расцвести прибавить принять привыкнуть припомнить, вспомнить признаться нападать дуть гнить найти означать, значить, выражать, высказывать
riñkti rýti sėmti sėsti siřgti siũsti siũti skęsti skinti skirti	reñka rýja sėmia sėda seřga siuñcia siũva skęsta skina skiria	riñko rijo sėmė sėdo siřgo siuñtė siũvo skeñdo skýnė skýrė	собирать глотать, пожирать черпать сесть болеть посылать шить тонуть рвать (цветы)
skirtis skleisti	skiriasi skleidžia	skýrėsi skleidė	отделять, различать, назначать расставаться, отличаться распространять, распускать
skristi skũsti skũsti skũstis slėpti snigti spãusti spėti spjãuti sprėsti sprógti	skreñda skũta skũndžia skũndžiasi slėpia sniņa spãudžia spėja spjãuna sprėndžia sprógsta	skrido skũto skũndė skũndėsi slėpė snigo spãudė spėjo spjãovė sprėndė sprógo	лететь брить, чистить подавать жалобу жаловаться прятать, скрывать snigti: снег идет жать, нажимать, сжимать успеть, угадывать плюнуть решать взорваться, лопнуть; распускаться
stũmti sugãuti	stũmia sugãuna	stũmė sugãvo	толкать поймать

Основные формы глагола

Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени	Соответствие инфинитива в русском
supràsti surikti susipažinti susiriñkti susitikti sušũkti sutikti sužeisti svirti	suprañta suriñka susipažista susirenka susitika sušũka sutiñka sužeidžia svyra	supràto suriko susipažino susiriñko susitiko sušũko sutiko sužeidė sviro	понять, понимать вскрикнуть познакомиться собраться встретиться вскрикнуть, воскликнуть согласиться, встретить ранить наклоняться, склоняться, клониться
sveřti	svėria	svėrė	весить (иметь вес), взвешивать
šãuti šerti šlũoti švėsti šviesti švisti tãpti tėkti tėmti tikti tiřpti trũkti	šãuna šeria šlũoja šveñcia šviėcia šviñta tañpa teñka tėmsta tiñka tiřpsta trũksta	šovė šerė šlavė šveñtė šviėtė švito tãpo tėko tėmo tiko tiřpo trũko	стрелять кормить мести, подметать праздновать светить светать сделаться, становиться достаться, прийтись темнеть годиться, подходить таять не хватать, не доставать, лопнуть
užmięgti užmiřsti užsigãuti užtėkti veřti	užmiņga užmiřsta užsigãuna užteñka veřcia	užmięgo užmiřšo užsigãvo užtėko veřtė	уснуть забыть удариться, обидеться хватать валить, опрокидывать, переверачивать, переводить
vėsti vỹkti viłkti viřsti virti výsti výti žaiřti žinóti žiopsóti žũti	vėda vỹksta vełka viřsta vérda výsta vėja žaidžia žino žiopso žũva	vėdė vỹko viłko viřto virė výto vijo žaidė žinójo žiopsójo žũvo	вести направляться, происходить тащить, тянуть, одевать валиться, превратиться варить вянуть гнать, вить играть знать зевать, ротозейничать гибнуть, погибать

Склонение действительных причастий

Настоящее время (Esamasis laikas)			
Единственное число (Vienaskaita)		Множественное число (Daugiskaita)	
Мужской род (Výriškoji giminė)	Женский род (Móteriškoji giminė)	Мужской род (Výriškoji giminė)	Женский род (Móteriškoji giminė)
V. dirbąs (dirbantis)	dirbanti	dirbą (dirbantys)	dirbančios
K. dirbančio	dirbančios	dirbančių	dirbančių
N. dirbančiam	dirbančiai	dirbantiems	dirbančioms
G. dirbantį	dirbančią	dirbančius	dirbančias
I. dirbančiu	dirbančia	dirbančiais	dirbančiomis
Vt. dirbančiame	dirbančioje	dirbančiuose	dirbančiose

Прошедшее однократное время (Būtasis kartinis laikas)			
Мужской род (Výriškoji giminė)	Женский род (Móteriškoji giminė)	Мужской род (Výriškoji giminė)	Женский род (Móteriškoji giminė)
V. dirbęs	dirbusi	dirbę	dirbusios
K. dirbusio	dirbusios	dirbusių	dirbusių
N. dirbusiam	dirbusiai	dirbusiems	dirbusioms
G. dirbusį	dirbusią	dirbusius	dirbusias
I. dirbusiu	dirbusia	dirbusiais	dirbusiomis
Vt. dirbusiame	dirbusioje	dirbusiuose	dirbusiose

Примечание. Действительные причастия склоняются так же как прилагательные. Разница лишь в том что причастия мужского рода в окончаниях именительного падежа имеют гласные а, е, і.

Склонение личных местоимений

(Asmeninių įvardžių linksniavimas)

	Единственное число (Vienaskaita)			Множественное число (Daugiskaita)		
	1-е лицо	2-е лицо	3-е лицо	1-е лицо	2-е лицо	3-е лицо
V.	aš	tù	jis, ji	mēs	jūs	jiė, jės
K.	manęs	tavęs	jõ, jõs	mūsų	jūsų	jų
N.	mán	táu	jám, jái	mums	jums	jėms, joms
G.	manė	tavė	ji, jį	mūs	jūs	juõs, jàs
I.	manimi	tavimi	juõ, já	mumis	jumis	jais, jomis
Vt.	manųjė	tavųjė	jamė, jojė	mumysė	jumysė	juosė, josė

Формы притяжательных местоимений

(Savýbinų įvardžių formos)

Единственное и множественное число (Vienaskaita ir daugiskaita) Мужской и женский род (Výriškoji ir móteriškoji giminė)			
V. K. N. G. I. Vt.	<table> <tr> <td rowspan="6">} чей? чья? чье? (kiepõs?)</td> <td rowspan="6">} mào, tàvo, sàvo, mūsų, jūsų; jõ, jõs, jų (в значении притяжательных)</td> </tr> </table>	} чей? чья? чье? (kiepõs?)	} mào, tàvo, sàvo, mūsų, jūsų; jõ, jõs, jų (в значении притяжательных)
} чей? чья? чье? (kiepõs?)	} mào, tàvo, sàvo, mūsų, jūsų; jõ, jõs, jų (в значении притяжательных)		

Склонение указательных местоимений

(Paródomųjų įvardžių linksniavimas)

	Единственное число (Vienaskaita)		Множественное число (Daugiskaita)	
	Мужской род (Výriškoji giminė)	Женский род (Móteriškoji giminė)	Мужской род (Výriškoji giminė)	Женский род (Móteriškoji giminė)
V.	šitas (šis), tàs, anàs	šita (ši), tà, anà	šitie (šie), tie, aniė	šitos (šios), tõs, anõs
K.	šito (šio), tõ, anõ	šitos (šios), tõs, anõs	šitų (šių), tų, anų	šitų (šių), tų, anų
N.	šitam (šiam), tám, anám	šitai (šiai), tái, anái	šitiems (šiems), tiems, aniems	šitoms (šioms), tõms, anõms
G.	šitą (šį), tą, aną	šitą (šią), tą, aną	šituos (šiuõs), tuõs, anuõs	šitas (šias), tàs, anàs
I.	šituo (šiuõ), tuõ, anuõ	šita (šià), tà, anà	šitais (šiais), tais, anais	šitomis (šiomis), tomis, anomis
Vt.	šitame (šiamė), tamė, anamė	šitoje (šiojė), tojė, anojė	šituosė (šiuosė), tuosė, anuosė	šitose (šiosė), tose, anosė

Склонение числительных

(Skaitvardžių linksniavimas)

	Мужск. и женск. р. (Vyr. ir mot. g.)	Мужск. и женск. р. (Vyr. ir mot. g.)	Мужск. и женск. р. (Vyr. ir mot. g.)
V.	dù	trys	keturi
K.	dvi	trijų	kėturios
N.	dviejų	trims	keturių
G.	dviem	trims	keturiems
I.	dù	tris	kėturis
Vt.	dviem	trimis	kėturias
	dviejuosė, dviejosė	trijuosė, trijosė	keturiomis
			keturiose

Vienas, vienā	как прилагательные с соответствующими окончаниями
Penki, peñkios... devyni, devynios	} как <i>keturi, kēturios</i>
Dēšimt, dvidešimt, trisdešimt... devyniasdešimt	
	} не склоняются
Vienūolika... devyniūolika, šifūtas, tūkstantis	как существительные с соответствующими окончаниями (окончания числительных на -а (от 11 до 19) в винительном пишутся без крючка: <i>vienūolika, divūolika</i>).

Приложение 22

Употребление числительных
(Skaitvardžiu vartojimas)

Числительные (Skaitvardžiai)	Согласование или управление
2—9 11—19 10, 20, 30... 100, 200... 1000, 2000... }	Согласование (в роде, числе, падеже) Управляют родительным падежом мн. ч.

Приложение 23

Время по часам
(Laikas pagal laikrodį)

Pūšē devyniņ	Половина девятого	Bē dvidešimt devynios	Без двадцати девять
Aštūnions vālandos trīsdešimt minūciņ	Восемь часов тридцать минут	Aštūnions vālandos kēturiasdešimt minūciņ	Восемь часов сорок минут
Dvidešimt valandū trīsdešimt minūciņ	Двадцать часов тридцать минут	Dvidešimt valandū kēturiasdešimt minūciņ	Двадцать часов сорок минут

Bē penkiolikos devynios	Без пятнадцати девять	Devynios vālandos	Девять часов
Aštūnions vālandos kēturiasdešimt peñkios minūtēs	Восемь часов сорок пять минут	Dvidešimt vienā valandā	Двадцать один час
Dvidešimt valandū kēturiasdešimt peñkios minūtēs	Двадцать часов сорок пять минут		

Devynios vālandos peñkios minūtēs	Девять часов пять минут	Devynios vālandos penkiolika minūciņ	Девять часов пятнадцать минут
Peñkios minūtēs dešimtōs	Пять минут десятитого	Penkiolika minūciņ dešimtōs	Пятнадцать минут десятитого
Dvidešimt vienā valandā peñkios minūtēs	Двадцать один час пять минут	Dvidešimt vienā valandā penkiolika minūciņ	Двадцать один час пятнадцать минут

ЛИТОВСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ

А

abejįngai равнодушно
 abįjingas, -a 1^а равнодушный
 abejóti, -ója, -ójo сомневаться
 abu, abi оба, обе
 áčiū спасибо
 adresuoti, -uoja, -avo (adresavaũ, adresavaĩ) адресовать
 aerodrõmas 2 аэродром
 aerouostas 1 аэропорт
 aforizmas 2 афоризм
 Afrika 1 Африка
 aikštė 3 площадь
 aišku ясно
 aiškinimas 1 объяснение
 aiškinti, -ina, -ino объяснять; paaiškinti, -ina, -ino объяснить; aiškintis, -inasi, -inosi объясняться, выяснять (для себя)
 aiškus, -i 3 ясный
 akiniai (dg.²) 3 очки
 akis, -ies 4 глаз
 akmenukas 2 камушек
 akmuo 3 камень
 akordeonas 2 аккордеон
 aktyviai активно
 aktorius 1 актер
 alėja 1 аллея
 álgebra 1 алгебра
 alyvą 2 сирень
 altruizmas 2 альтруизм
 amunicija 1 амуниция
 amžinas, -a 3 вечный
 amžius 1 возраст; век
 anas, aną тот, та
 angina 2 ангина
 anglis, -ies (dg. kilm.³ anglių) 4 уголь
 aňgtų kalbą английский язык
 anksčiau раньше
 anksti рано
 ankstus, -i 4 ранний
 anót по словам
 aũt (kilm.) на
 antai вот, вон (там)
 antradienis, -io 1 вторник

aňtras, -a второй
 anũkas 2 внук
 apačiojė внизу
 aparatas 2 аппарат
 apatinis, -e нижний
 apaugti см. áugti
 apdeňgti см. deňgti
 apdovanóti, -ója, -ójo (kã? kuõ?) награждать
 apreiti см. eiti
 apetitas 2 аппетит
 argalvóti см. galvóti
 arginti см. ginti
 apie (gal.) о, об; вокруг; около; про
 apýlinkė 1 окрестность; участок
 apimti, apima, apėmė охватить
 apýsaka повесть
 arkabinti, -ina (arkabinũ, arkabinĩ), -ino (arkabinaũ, arkabinaĩ) обнять, обнимать; apsikabinti, -ina, -ino обняться
 aplankyti см. lankyti
 aplink (gal.) вокруг, кругом
 aplink, aplinkui кругом, вокругую
 aprimti, aprimsta, aprimo (aprimaũ, aprimaĩ) успокоиться
 aprišti см. rišti
 apsakymas 1 рассказ
 apsiaustas 2 плащ
 apsiaũti см. aũtis
 apsidairyti см. dairytis
 apsidžiaũgti см. džiaũgtis
 apsigyvėnti см. gyvėnti
 apsikabinti см. arkabinti
 apsilankyti см. lankyti
 apsimauti см. maũtis
 apsiprąsti, apsipraũta (apsiprantũ, apsipranti), apsiprąto (apsiprataũ, apsiprataĩ) (su kuõ?) свхаться, свхнуться
 apshirengti см. rengtis
 apsirikti, apsirinka (apsirinkũ, apsirinkĩ), apsiriko (apsirikaũ, apsirikaĩ) ошибаться, ошибиться

apsitrinti, apsitrina, apsitrynė обтереться, обтираться
 apsavefsti см. vefstis
 apsilvilti см. vilktis
 apskritai вообще
 apsuňkinti см. suňkinti
 apsupti см. supti
 apšviėsti см. šviėsti
 aptaũti, aptaria, aptarė (kã?) обсуждать, обсудить
 apvilkti см. vilkti
 apviršti см. viršti
 apžiũrėti см. žiũrėti
 aĩ либо, или; ли (вопросительное или союзное слово)
 arba либо, или
 arbata (kilm. arbātos) 2 чай
 arbūzas 2 арбуз
 architektas, -e 2 архитектор
 architektūra 2 архитектура
 architektūrinis, -e 1 архитектурный
 afgi разве, неужели
 armija 1 армия
 armõnika 1 гармоника
 artėti, -ėja, -ejo приближаться; priartėti, -ėja, -ejo приблизиться
 arti близ, возле, вблизи, близко
 arti, aria, arė пахать; išarti, išaria, išarė вспахать
 artileristas 2 артиллерист
 artimas, -a 3 близкий
 asfaltuotas, -a 1 асфальтированный
 asmuo (asmeňs, asmeniũ ...; dg. asmenys) 3 лицо
 aspirantas, -e аспирант
 aš я
 ašara 1 слеза
 ašarotas, -a 1 заплаканный
 aštuontas, -a восьмой
 atbėgti см. bėgti
 ateistinis, -e 1 атеистический
 ateiti см. eiti
 ateitis, -ies (naud. ateiciai) 3 будущее
 atgal назад, обратно
 atidarýtas, -a открытый
 atidarýti, atidaro (atidaraũ, atidaraĩ), atidarė (atidariaũ, atidareĩ) открывать; atsidarýti, -daro, -dare открываться
 atidũoti см. duoti
 atidus, -i 4 внимательный
 atidziai внимательно
 atimti, atima, atėmė (kã?) отнять
 atitikti, atitiũka (atitinkũ, atitinkĩ), atitiko (atitikaũ, atitikai) (kã?) соответствовать
 atkefyti см. kefyti
 atkũrimas 2 воссоздание; восстановление; cr. atstātymas
 atkũrti, atkuria, atkũrė воссоздать; восстановить

atleisti, atleidižia, atleido отпустить; уволить; простить; atleiskite man! простите меня!
 atliėkamas, -a лишний
 atlikti, atliėka (atliėkũ, atliėki), atliko (atlikaũ, atlikaĩ) выполнять, выполнить
 atmintinai наизусть, на память
 atmintis, -ies 3 память
 atnešti см. nešti
 atostogauti, -auja, -avo (atostogavaũ, atostogavaĩ) проводить каникулы, находиться в отпуске
 atostogos (dg.) 1 отпуск, каникулы; palėisti atostogu отпустить на каникулы
 atrpasakojimas изложение
 atplaũkti см. plaũkti
 atrakinti см. rakinti
 atrasti см. rasti
 atródyti, atródo, atróde казаться
 atsakymas 1 ответ
 atsakinėti, -ėja, -ejo отвечать
 atsakyti, atsako (atsakaũ, atsakaĩ), atsakė (atsakiaũ, atsakeĩ) ответить
 atsargiai осторожно
 atsargus, -i 4 осторожный
 atsidarýti см. atidarýti
 atsidũrti, atsiduria, atsidũrė оказаться; очутиться
 atsigėrti см. gėrti
 atsigulti см. gulti
 atsikėlti см. kėltis
 atsiliėpti, atsiliėpia (atsiliepiũ, atsiliepi), atsiliėpė отозваться
 atsimėrkkti, -ia, -e открыть глаза (свои)
 atsiminti, atsimena, atsiminė (kã?) вспомнить, вспоминать; cr. prisiminti
 atsinėsti см. neštis
 atsiprašyti, atsiprašo (atsiprašaũ, atsiprašaĩ), atsiprašė (atsiprašiaũ, atsiprašeĩ) (kã?) извиниться
 atsiradimas 2 происхождение, возникновение
 atsirasti, atsiranda (atsirandũ, atsirandĩ), atsirado (atsiradaũ, atsiradaĩ) найтись, появиться
 atsisakyti, atsisako (atsisakaũ, atsisakaĩ), atsisakė (atsisakiaũ, atsisakeĩ) (nuo kã? kã?) отказать
 atsisėsti см. sėstis
 atsispindėti, atsispiĩdi, -ejo отражаться
 atsisótoti см. stóti
 atsisũkti, atsisuka, atsisũko (atsisukaũ, atsisukaĩ) повернуться; обернуться; отвернуться
 atsisvėikinti, -ina, -ino проститься, прощаться
 atsitikimas 2 случай, происшествие

¹ Цифрами 1, 2, 3, 4 обозначаются парадигмы ударения (см. Приложение 13).
² dg. (daugiskaita) множественное число.
³ kilm. (kilminiũkas) родительный падеж, naud. (naudiniũkas) дательный падеж, gal. (galiniũkas) винительный падеж, įnag. (įnaginũkas) творительный падеж.

atsifikti, atsitikina, atsitiko (*tik III asmuo*) случиться
atsitiktinai случайно
atsiūsti см. siūsti
atsiversti, atsiverčia (atsiverčiu, atsi-
verti), atsivertė (atsiverčiau, atsivertei)
открыть, открывать (*knigu*)
atsivėrti, atsiveria, atsivėrė открыться,
открываться
atsivėsti см. vėsti
atskiras, -a 3 отдельный, особый
atskirti см. skirti
atskristi см. skristi
atstatymas 1 восстановление; ср. at-
kūrimas
atstatyti см. statyti
atstumas 2 расстояние
atsilti см. šilti
atšvėsti см. švėsti
atvažiuoti см. važiuoti
atvejis, -jo 1 случай; šiū atveju в дан-
ном случае
atvėrti, atveria, atvėrė открыть, откры-
вать; отворить, отворять
atvėsti см. vėsti
atvėžti см. vėžti
atvykimas 2 прибытие
atvūkti см. vūkti
atviras, -a 3 открытый, открытый
atvirukas 2 открытка
auditorija 1 аудитория
audra 4 буря

augti, -a, -o расти; apaugti, -a, -o об-
расти; jaugti, -a, -o вращать, врас-
тать; paugti, -a, -o подрасти; už-
augti, -a, -o вырасти
auksas 3 золото
auksinis, -ė 3 золотой
Aukščiausioji Taryba Верховный Совет
aukštas 2 этаж
aukštas, -a 3 высокий
aukštasis išsilavinimas высшее образо-
вание
aukštyn вверх,верху
aukštis, -čio 2 высота
aukštioji mokykla высшая школа
aukštumà 3 возвышенность
ausis, -ies (*dg. kilm. ausi*) ухо
aūsti, aūsta, aūšo (*tik III asmuo*) све-
тать; išaūsti, -aūsta, -aūšo рассве-
ти, рассветать
aūtis, aūnasi (aūnūosi, aūnesi), aūvai
(aviaūsi, aveisi) (*kuo?*) обуваться;
apsiaūti, apsiaūna (apsiaunū, apsiaunū),
apsiaūvė обуется; nusiaūti, -aūna,
nuslavė (*kā?*) разуться
autobusas 2 автобус
automobilis, -io 2 автомобиль
autorius 1 автор
āvalynė 1 обувь
avis, -ies (*dg. kilm. aviū*) 4 овца
aviža 3 овёс
ąžuolas 3 дуб
ąžuolynas 1 дубняк

B

badas 4 голод
bādmintonas 2 бадминтон
baigtis, -iasi, -ėsi (*paprastai III asmuo*)
окончиться, кончатся; pasibaigti, -bai-
gia, pasibaigė окончиться, кончатся
bailys 4 трус
baimė 1 страх
baisiai очень, крайне
baisū страшно
baisūs, -i 4 страшный
balà 2 болото
balaūdis, -džio 2 апрель; голубь
baldaī (*dg.*) 2 мебель
balėtas 2 балет
ballionas 2 баллон
balkonas 2 балкон
balsas 4 голос
balsė 2 гласная буква
balsis, -io 2 гласный звук
balsū громко, вслух
balta бело
baltas, -a 3 белый
balti, bāla, bālo (*paprastai III asmuo*)
белеть; бледнеть

Baltijos jūra Балтийское море
baltiniai (*dg.*) 3 белье
Baltoji jūra Белое море
BAM-as БАМ
bandėlė 2 булочка
banderolė 2 бандероль
bandyti, baūdo (bandaū, bandaī), baū-
dė (bandžiaū, bandėi) испытывать;
пробовать; пытаться
bangà 4 волна
banguoti, -ūoja, -āvo (*paprastai III asmuo*)
волноваться; subanguoti, -ūoja, -āvo
заволноваться
baravūkas 2 белый гриб, боровик
barškėti, bārška, -ėjo звякать, брякать,
стучать
bārtis, bārsi (barūosi, barėsi), bārėsi
(bariaūsi, bareisi) браниться, ру-
гаться; ссориться
bāsas, -a 4 босой
baseinas 2 бассейн
bātas 2 ботинок
bāzė 2 база
bažnyčia 1 костёл

bė (*kilm.*) без; кроме
be ābejo без сомнения
bedūgnis, -ė 2 бездонный
bėgiai (*dg.*) 2 рельсы
bėgioti, -iūja, -iūjo бегать; pabėgioti,
-iūja, -iūjo побегать
bėgti, -a, -o бежать; atbėgti, -a, -o
прибежать; išbėgti, -a, -o выбежать;
nubėgti, -a, -o побежать; parbėgti,
-a, -o прибежать обратно; pribėgti,
-a, -o подбежать
beje кстаи
beletristas 2 беллетрист
bėlsti, bėldžia (bėldziu, bėldi), bėldė
(bėldžiau, bėldei) стучать; pasibėlsti,
-bėldžia, bėldė постучать
beūdra общее
bendrābutis, -čio 1 общежитие
beūdras, -a 4 общий
bendrāuti, -āuja, -āvo (bendravaū, ben-
dravaī) общаться
benzinas 2 бензин
be reikalo напрасно
beribis, -ė 2 беспредельный
berniukas 2 мальчик
beržas 3 береза; beržynas 1 березняк
bėt но
bet kuris, bet kuri всякий
bevaūdė giminė средний род
beveik почти
bibliotekà 2 библиотека
bičiūlis, -io 2 приятель
bijoti, bijo (bijaū, bijai), bijojo (*ko?*)
бояться
bilietas 1 билет
biologas, -ė 2 биолог
biologija 1 биология
biržėlis, -io 2 июнь
bitė 2 пчела
biūras 2 бюро
blaškūtis, blaškosi (blaškaūsi, blaškaī-
si), blaškėsi (blaškiaūsi, blaškėisi) ки-
даться, метаться
blizgėti, blizga, -ėjo (*paprastai III asmuo*)
блестеть, сверкать

biūga, biogaī плохо
biūgas, -a 4 плохой
biogiūsius, -ia (самый) худший
blokadà (*kilm. blokados*) 2 блокада
bókštas 1 башня
botāgas 2 кнут
brangu, brangiai дорого
brangūs, -i 3 дорогой
brėsti, brėsta, brėndo созревать; pri-
brėsti, -brėsta, -brėndo созреть
brėžti, -ia, -ė чертить; чиркать
brigada (*kilm. brigados*) бригада
bristi, breūda (breūdū, breūdi), brido
(bridaū, bridaī) идти бродом, брести
brólis, -io 1 брат
bróliškas, -a 1 братский
bruožas 1 черта
bučiūoti, -iūoja, -iāvo (bučiaū, bučia-
vaī) целовать; pabučiūoti, -iūoja, -iāvo
поцеловать
budėti, būdi (budžiaū, budi), -ėjo дежу-
рить
budėtojas, -a 1 дежурный
būdingas, -a 1 характерный
būdvardis, -džio 1 имя прилагательное
bufėtas 2 буфет
bufėtininkė 1 буфетчица
bulvė 1 клубень картофеля, *dg. bulvės*
картофель
būrys 4 группа
burnà 3 рот
buržuāzinis, -ė 1 буржуазный
būsimas, -a 3 будущий
būsti, buūda (bundū, bundi), būdo (bu-
daū, budaī) пробуждаться; просыпаться;
pasibūsti, -buūda, -būdo проснуться
būtas 2 квартира
būtelis, -io 1 бутылка
būti, yra (esū, esi), būvo (buvaū, buvaī)
быть; находиться; являться; бы-
вать; būna (būnū, būni) бывает; nėra
(nesū, nesi, nėsame, nėsate) нет, нету
būtinai обязательно
būtinas, -a 3 нужный, необходимый, обя-
зательный

C

centras 2 центр
centrinis, -ė центральный
charakteris, -io 1 характер
chemija 1 химия

chemikas 1 химик
cirkas 1 цирк
ciukrus 2 сахар

Č

čia здесь; сюда; čia pat здесь же
čekis, -io 2 чек
člubėjimas 1 щebet, пенне (*птиц*)

člubėti, člubti, -ėjo петть (*о птицах*)
čiuożyklà (*kilm. čiuożyklos*) 2 каток
čiuožti, -ia (čiuožti, čiuožti), -ė (čiuožiaū,
čiuožėi) кататься (*на коньках*)

D

dabaf теплёр, сейчас
dabartinis, -é 2 теперешний, настоящий; современный
daiktas 3 вещь
daiktavardis, -džio 1 имя существительное
dailė 4 искусство, искусство
dailės institūtas художественный институт
dailės parodà художественная выставка
dailininkas, -é 1 художник
dainà 4 песня
dainingas, -a 1 песенный
dainininkas, -é 2 певец, -ица
dainuoti, -uoja, -avo (dainavau, dainavai) петь; padainuoti, -uoja, -avo спеть
dairytis, dairosi (dairausi, dairaisi), dairėsi (dairiaus, daireisi) оглядываться; pasidairyti, pasidairo (pasidairau, pasidairai), pasidairė (pasidairiau, pasidairėi) оглядеться, осмотреться, озираться; apsidairyti, apsidairo (apsidairau, apsidairai), apsidairė (apsidairiau, apsidairėi) оглянуться
daktaras 3 доктор
dalgis, -io 2 коса
dalykas 2 предмет
dalis, -ies (dg. kilm. dalių) часть
dalyti, -ija (dalių, dalijai), -ijo (daliu, dalijai) делить
dalytis, -ijasi, -ijosi делиться
dalyvauti, -auja, -avo (dalyvau, dalyvavai) участвовать
dangus 4 небо
dantis, -ies (naud. dañčiu; dg. vard. dañtys; kilm. danti) 4 зуб
dār еще
darbas 3 работа, труд; занятие, дело
darbininkas, -é 2 рабочий, работник
darbovietė 1 место работы
dārbo žmogus трудящийся (человек)
darbštumas 2 трудолюбие
darbštus, -i 4 трудолюбивый
darbuotojas 1 работник
daryti, dāro (dara, darai), dārė (dariau, darei) делать; daryti pranešimą делать доклад; padaryti, -dāro, -dārė сделать
darytis, dārosi, dārėsi делаться, становиться; pasidaryti, pasidāro, pasidārė сделаться, стать
darželis, -io 2 цветник; vaikų darželis детский сад
daržovės (dg.) 1 овощи
datà 2 дата
daug (kà?) много
daugelis, -io многие
daugiauusia больше всего

daužinti, -ina, -ino множить, умножать; размножать
daugiskaita множественное число
dažyti, dažo (dažau, dažai), dažė (dažiau, dažei) красить; nudažyti, -dāžo, -dāžė покрасить, окрасить
dažnai часто
dāžnas, -à частый
debesis, -ies (dg. kilm. debesų) 3 туча, облако
debesuota облачно
debesuotas, -a 1 облачный
dėdė (dėdės, dėdei, ...; dg. dėdės) 2 дядя
dėginti, -inasi, -inosi загорать; ср. nudėgti
dėgti, dėga (degù, degi), dėgė (degiau, degei) гореть; uždėgti, uždega, uždege зажечь; užsidėgti, užsidega, užsidege загореться, зажечься
dejà к сожалению
dekānas 2 декан
dėkingas, -a благодарный, признательный
deklamuoti, -uoja, -avo (deklamavau, deklamavai) декламировать; padeklamuoti, -uoja, -avo продекламировать
dėkoti, -oja, -ojo (kam?) благодарить; padėkoti -oja, -ojo поблагодарить
dėi (kilm.) из-за, вследствие; ради; относительно; по (причине)
delegācija 1 делегация
dėlnas 3 ладонь
dėltò (kād) потому (что)
demarkācinė linija демаркационная линия
dėmesingas, -a внимательный
dėmesys (kilm. dėmesio) 3 внимание
demonstrācija 1 демонстрация
demonstruoti, -uoja, -avo (demonstravau, demonstravai) демонстрировать; pademonstruoti, -uoja, -avo продемонстрировать
dėngti, -ia (dengiu, dengi), -ė (dengiau, dengei) закрывать, покрывать; apdėngti, -dėngia, apdėngė; padėngti, -dėngia, padėngė покрыть, накрыть; uždėngti, -dėngia, uždėngė закрыть, накрыть
dėrinti, -ina, -ino согласовывать; sudėrinti, -ina, -ino согласовать
dėlius 2 урожай
dėstyti, dėsto (dėstau, dėstai), dėstė (dėčiau, dėstei) преподавать, излагать, складывать; išdėstyti, -o, -ė изложить; разложить
dėstytojas, -a преподаватель, -ница
dešimtas, -à десятый
dešinėje справа; į dešinę (dešinę) направо

dešrà 4 колбаса
dešrelė 2 сосиска
dėti, dėda (dedu, dedi), dėjo класть; деть, девать, ставить; idėti, įdeda, -dėjo вложить, поместить; padėti, padėda, -dėjo положить; sudėti, sudėda, -dėjo уложить; susidėti, susidėda, -dėjo уложить (свои вещи); сложить; состоять
dėvėti, dėvi (dėviu, dėvi), -ėjo (kq?) носить; sudėvėti, -dėvi, -dėvejo сносить, износить
dėvintas, -à девятый
dėžė 4 ящик, коробка
dėžutė 2 коробочка, шкатулка
dialogas 2 диалог
didelis, -é 3 большой
didingas, -a 1 величественный
didinti, -ina, -ino увеличивать, повышать
dydis, -džio 2 величина; размер
didysis, didžioji (от didis, didi) большой, великий
didvyriškai героически
Didžioji Spalio socialistinė revoliucija Великая Октябрьская социалистическая революция
didžiulis, -é 2 огромный, громадный
didžiūotis -iuojasi, -iāvos (didžiauasi, didžiavaisi) гордиться
dienà 4 день; diēna днем
dieninis, -é 2 дневной
dievaitė 1 богиня
dygti, dygsta, dygo всходить (о растении); išdygti, -dygsta, -dygo взойти
diktantas 1 диктант
dykumà 3 пустыня
diūgti, diūgsta (dingstu, dingsti), diūngo (dingau, dingai) исчезать, пропадать
diplominis, -é 1 дипломный
dirbamas, -à обрабатываемый
dirbti, -a, -o работать; užsidirbti, -a, -o заработать
dirėktorius (dg. dirėktoriai) 1 директор
dirėktorė 1 директор (о женщине)
diskutuoti, -uoja, -avo (diskutavau, diskutavai) дискутировать
dóbilas 3 клевер
docentas, -é 2 доцент
dokumentas 2 документ
domėjimasis, -mosi 1 интерес
domėtis, dómisi (domiuosi, domėsi), -ėjosi интересоваться; pasidomėti, pasidómi (pasidomiu, pasidomi), pasidomėjo поинтересоваться; susidomėti, susidómi (susidomiu, susidomi), susidomėjo заинтересоваться
dóminti, -ina, -ino интересоваться; sudóminti, -ina, -ino заинтересовать

dovanà 3 подарок
dovanóti, -oja, -ojo (kam?) дарить; просить; padovanóti, -oja, -ojo подарить
drabužiai (dg.) 2 одежда
dramà 2 драма
dramaturgas, -é драматург
drąsà 4 смелость
drąsiai смело
drąsus, -i 4 смелый
draugas 4 друг, товарищ
draugiškas, -a 1 дружеский, товарищеский
draugauti, -auja, -avo (draugavau, draugavai) дружить; susidraugauti, -auja, -avo подружиться
draugė вместе, совместно, одновременно
draugė 2 подруга, товарищ (о женщине)
draugystė 2 дружба
drausmė 4 дисциплина
drebėti, drėba (drebu, drebi), -ėjo дрожать
drėgnas сыро
drėgnas, -à 3 мокрый, сырой, влажный
drevė 4 дупло
druskà 2 соль
duktė (dukteris, dukteriai, ...; dg. dukterys) 3 дочь
dūndėti, dūnda, -ėjo греть; sudūndėti, -dūnda, -ėjo загреть
duobė 4 яма
duona 1 хлеб
duoti, duoda, davė (daviau, davei) дать; atiduoti, -duoda, atidavė отдать; išduoti, -duoda, išdavė выдать; paduoti, -duoda, padavė подать; perduoti, perduoda, perdavė передать
dūrys (dg.) 2 дверь
dūsauti, -auja, -avo вздохнуть
dūži, dūžta, dūžo (poprastai III asmuo) разбиваться; sudūžti, -dūžta, -dūžo разбиться
dvėjetas 1 двойка
dvigubas, -a 1 двойной
dvyliktas, -a двенадцатый
dviratis, -čio 1 велосипед
džiaugsmas 4 радость
džiaūgtis, -iasi (džiaugiūosi, džiaūgesi), -ėsi (džiaugiaūsi, džiaūgesi) радоваться; apsidžiaūgti, apsidžiaūgia (apsidžiaugiū, apsidžiaugi), apsidžiaūgė обрадоваться
džiūginti, -ina, -ino радовать; pradžiūginti, -ina, -ino обрадовать
džiugù palostno
džiūnglės (dg.) 1 джунгли
džiūti, džiūsta, džiūvo сохнуть; išdžiūti, -džiūsta, -džiūvo высохнуть; nudžiūti, -džiūsta, -džiūvo обсохнуть, засохнуть

Е

eiñ 4 ряд, очередь
 eilėrašis, -čio 1 стихотворение
 eilės (dg.) 4 стихи
 eiti, eina (einu, eini), ėjo (ėja, eja) идти;
 areiti, -eina, -ėjo обойти; ateiti, -eina,
 -ėjo прийти, наступить; iėti, -eina,
 -ėjo войти; išeiti, -eina, -ėjo выйти,
 уйти; neiti, neina (neinu, neini), nėjo
 (nejaũ, nejaĩ) не идти; nueiti, -eina,
 -ėjo пойти, уйти, сойти, сходиться;
 pareiti, -eina, -ėjo прийти, вернуться,
 возвращаться; pėreiti, pėreina, pėrejo
 перейти; praeiti, -eina, -ėjo пройти;
 prieiti, -eina, -ėjo подойти; uzeiti,
 -eina, -ėjo зайти, заходить
 ekonomistas, -ė 2 экономист
 ekrānas 2 экран

ekskavatorius 1 экскаватор
 ekskursantas 1 экскурсант
 ekskursija 1 экскурсия
 elementarus, -i 4 элементарный
 elgesys 3 поведение
 elgeta (elgetos, elgetai, ...; dg. elgetos) 1
 нищий
 elgtis, -iasi (elgiũosi, elgesi), -ėsi (elgiaũsi,
 elgelsi) вести себя, поступать; pasi-
 elgti, pasielgia, pasielgė поступить
 epigrāfas 2 эпиграф
 erdvũs, -i 4 просторный
 ėsti, ėda, ėdė есть; suėsti, -ėda, -ėdė съесть
 etapas 2 этап
 etnogrāfinis, -ė 1 этнографический
 Eurōpa 1 Европа
 žėzeras 3 озеро

F

fābrikas 3 фабрика
 fakultėtas 2 факультет
 fantāzija 1 фантазия
 fasistas 2 фашист
 fėrma 1 ферма
 festivālis, -io 2 фестиваль
 filmas 1 фильм
 filolōgas, -ė 2 филолог
 filolōgija 1 филология
 fizika 1 физика

fleitā 2 флейта
 formulė 1 формула
 formuluoti, -ũoja, -ũvo (formulavaũ, for-
 mulavaĩ) формулировать; suformu-
 luoti, -ũoja, -ũvo сформулировать
 fortepijonus 2 фортепьяно
 fotogrāfija 1 фотография
 frontas 1 фронт
 futbolas 1 футбол
 futbolininkas 1 футболист

G

gābalas 3 кусок, часть; штука
 gabũmas 2 способность
 gaidā 4 мелодия; нота
 gaila жаль, к сожалению
 gailėti, gaili, -ėjo (kđ?) жалеть; gailėtis,
 gailisi, -ėjosi (kđ?) сожалеть
 gāl может
 galantėrija 1 галантерея
 gālas 4 конец
 galbũt может быть
 galėti, gāli (galiũ, gali), -ėjo мочь; gālima
 можно; negālima нельзя, невозможно
 galingas, -a 1 могущественный, могучий
 galiniũkas 2 винительный падеж
 galũnė 1 окончание
 galvā 3 голова
 galvės skausmai головные боли
 galvoti, -oja, -ojo думать; apgalvoti,
 -oja, -ojo обдумать; išgalvoti, -oja, -ojo
 выдумать; sugalvoti, -oja, -ojo при-
 думать
 gamyklā 2 завод
 gaminti, -ina (gaminũ, gaminti), -ino (ga-
 minaũ, gaminai) готовить; изготов-

лять; pagaminti, -ina, -ino изготовить,
 приготовить
 gamtā 4 природа
 gamtės vaizdas вид природы, пейзаж
 ganā довольно, достаточно
 gaidras 2 вост
 ganyti, gāno (ganaũ, ganaĩ), gānė (ganiaũ,
 ganeĩ) пасти
 garbė 4 честь, почет
 gardũs, -i 3 вкусный
 gardžiai вкусно
 gārlaivis, -io 1 пароход
 garsėti, -ėja, -ėjo славиться; išgarsėti,
 -ėja, -ėjo прославиться
 garsiai громко
 gārsinti, gārsina, gārsino прославлять;
 išgārsinti, -ina, -ino прославить
 garsus, -i 4 знаменитый
 gāsdinti, -ina, -ino пугать; išgāsdinti,
 -ina, -ino испугать, напугать
 gātavas, -a 3 готовый
 gātvė 2 улица
 gāudyti, -o, -ė (gāudžiau, gāudėi) ловить
 gausũ обильно

gausũs, -i 4 обильный, многочисленный
 gāuti, gāuna, gāvo (gavaũ, gavaĩ) полу-
 чить, достать
 gėda 1 стыд
 gėda стыдно
 gegužė 3 май
 Gegužės pirmoji Первое мая
 gėlbėti, -ėja, -ėjo спасать; išgėlbėti, -ėja,
 -ėjo спасти
 gėlė 4 цветок
 geležinkelio stotis вокзал
 geležinkelis, -io 1 железная дорога
 gėlynas 1 цветник
 geolōgija 1 геология
 geometrija 1 геометрия
 gėra; gerai хорошо
 gėras, -a 4 хороший
 gėrbiamas, -a 3 уважаемый; didžiai gėr-
 biamas многоуважаемый
 gėrbti, -ia (gerbiũ, gerbi), -ė (gerbiaũ, ger-
 beĩ) уважать
 gerėti, -ėja, -ėjo улучшаться
 gerėtis, gėrisi (gėriũosi, gėriesi), -ėjosi
 (kuđ?) любоваться
 gėris 2 добро, доброе
 gėrti, gėria (geriũ, geri), gėrė пить; atsi-
 gėrti, atsigeria, -gėrė напиться; išgėrti,
 išgeria, -gėrė выпить
 gerũmas 2 доброта
 gėsti, gėnda (gendũ, gendi), gėdo (gedaũ,
 gėdai) портиться; sugėsti, -gėnda, -gėdo
 испортиться
 gėsti, gėsta, gėso (paprastai III asmuđ)
 гаснуть; užgėsti, -gėsta, -gėso погас-
 нуть
 gidas 2 гид
 gydyklā 2 лечебница
 gydyti, gũdo, gũdė лечить; išgũdyti, -gũdo,
 -gũdė вылечить
 gydytis, -osi, -ėsi лечиться
 gydytojas, gydytoja 1 врач
 giėdras, -a 4 ясный; светлый
 giesmė 3 песня (торжественная; птчи)
 giliai глубоко
 gilumā глубина
 gilus, -i 4 глубокий
 gimimas 2 рождение
 gimimo diena день рождения
 giminė 3 родня, родственник; род
 giminės (dg.) 3 родные, родственники
 gimnāstika 1 гимнастика; см. mankštā
 gimnāzija 1 гимназия (средняя школа)
 gimtāsis, -oji родной
 gimti, gimsta (gimstũ, gimsti), gimė (gi-
 miaũ, gimėi) родиться
 gimtinė 2 родина, отчизна, родной край
 gimtoji kalbā родной язык
 ginčytis, -ijasi, -ijosi (dėl ko?) спорить;

susiginčyti, susiginčija, susiginčijo по-
 спорить
 gintarinis, -ė 2 янтарный
 ginti, gina, (ginũ, gini), gynė записать;
 apginti, apgina, -gynė защитить
 gintis, ginasi (ginũosi, giniesi), gynėsi за-
 щитаться
 girdėti, giŗdi (girdžiũ, girdi), -ėjo слы-
 шать; см. išgĩfsti
 girti, giria (giriũ, giri), gyrė хвалить; pa-
 girti, pāgiria, -gyrė похвалить
 girtis, giriasi (giriũosi, giriesi), gyrėsi
 хвалиться; pasigirti, pasigiria, pasi-
 gyrė похвалиться
 gitarā 2 гитара
 gyti, gũja (gyjũ, gyji), gijo (gijaũ, gijaĩ)
 выздороветь; išgyti, -gũja, -gijo
 выздороветь
 gyvas, -a 3 живой
 gyvėnimas 1 жизнь; visā gyvėnima всю
 жизнь, весь век
 gyventi, -ėna (gyvenũ, gyveni), -ėno (gy-
 venaũ, gyvenai) жить; apsigyventi,
 -ėna, -ėno поселиться; išgyventi, -ėna,
 -ėno прожить, дожить, пережить;
 muggyventi, -ėna, -ėno прожить, разо-
 рить; pragyventi, -ėna, -ėno прожить,
 проживать
 gyventojas 1 житель
 gyvybė 1 жизнь; išgėlbėti kām gyvybę
 спасти кому-либо жизнь
 glėbys 4 объятие, охапка
 globoti, -oja, -ojo опекать
 glōstyti, glōsto, glōstė гладить; paglōs-
 tyti, -o, -ė погладить
 godus, -i 4 жадный
 gramātika 1 грамматика
 gramātinis, -ė 1 грамматический
 granatā 2 граната
 graudũs, -i 4 трогательный, жалобный;
 унылый
 gražėti, -ėja, -ėjo хорошеет
 gražiai, gražũ красиво; хорошо
 gražinti, -ina (gražiniũ, gražini), -ino (gra-
 žinaũ, gražinaĩ) вернуть, возвращать
 gražuolis, -ė 2 красавец
 gražus, -i 4 красивый, прекрасный
 greitai быстро, скоро
 greitas, -cio 4 скорый, быстрый
 greitis, -cio 2 скорость
 grėsti, grėsia, grėsi (paprastai III asmuđ:
 mán grėsia, táu ...) грозить, угрожать
 gretā (kō?) рядом; наряду; возле; jiė
 sėdėjo gretā они сидели рядом; jis
 stovi gretā manęs он стоит возле меня
 grėtimas, -a 3 соседний
 griāuti, griāuna, griāovė разрушать; под-
 рывать; валить; sugriāuti, -griāuna,
 -griāovė разрушить; подорвать
 grybas 2 гриб

grybauti, -auja, -avo (grybavaũ, grybavai) собирать грибы; **pagrybauti**, -auja, -avo набрать грибов
grybautojas, -a I грибник
griežtas, -à 3 строгий
griežti, -ia, -è играть (на инструменте); **pagriežti**, -ia, -e поиграть
grimzti, grimžta (grimztũ, grimzti), grimždo (grimzdaũ, grimzdai) погружаться; тонуть; **pagrimzti**, -grimžta, -grimždo погрузиться, потонуть
grindys (dg.) 4 пол
griovys 4 ров
gripas 2 грипп
griũti, griũva (griũvũ, griũvi), griũvo (griuvaũ, griuvaĩ) валиться; упасть, падать; рухнуть, рушиться; провалиться; **išgriũti**, -griũva, -griũvo вывалиться; развалиться; **pagriũti**, -griũva, -griũvo упасть, повалиться (на землю)

griuvésiai (dg.) руины
grįžti, grįžta (grįžtũ, grįžti), grįžo (grįžai, grįžai) вернуться, возвращаться
gróti, grója, grójo играть (на инструменте); см. griežti; **pagróti**, -ója, -ójo сыграть, поиграть
grožėtis, gróžisi (grožiuoisi, grožiesi), -ėjosi (kuõ?) любоваться, восхищаться; **pasigrožėti**, pasigróži, -ėjo полюбоваться, восхищаться
gróžinis, -è 1 художественный (о литературе)
gróžis, -io 2 красота
gruodis, -džio 1 декабрь
gruopė 2 группа
gūdus, -i 4 тоскливый, жуткий
gulbė 2 лебедь
gulti, gũla (gultũ, guli), gũlė (guliaũ, guleĩ) лечь; **atsigulti**, **atsigula**, **atsigulė** ложиться
guminis, -è 2 резиновый

H

harmónia I гармония
herojiskas, -a I героический

hidroelektrinė 2 гидроэлектростанция
humaniškumas гуманность

I

i (gal.) в, к, на
įaugti см. augti
į dešinę направо
įdėti см. dėti
įdomiai, **įdomu** интересно
įdomus, -i 4 интересный
įeiti см. eiti
įėjimas вход
ieškoti, ieško (ieškau, ieškai), ieškójo (ieškójavu, ieškójai) искать
igyti, igýja (igyjũ, igyji), igýjo (igijau, igijai) приобрести
įjungti см. jungti
į kairę налево
įkasti см. kasti
iki (kiln.) до
iki šiol до сих пор
iki pasimatyto до свидаяя
įkūrimas 2 создание, основание, образование
įkurti, įkuria, įkūrė создать, основать, образовать; развести (огонь)
įkurtas, -à основанный
įkurtuvės (dg.) 2 новоселье
ilgai долго
ilgas, -à 3 долгий, длинный
ilgėtis, ilgisi (ilgiuoisi, ilgiesi), -ėjosi (ko?) скучать; **pasilgti**, **pasilgsta**, **pasiligo** соскучиться
ilgis, -io 2 длина

įlipti см. lipti
įlįsti см. lįsti
ilūzija I иллюзия
ilsėti, ilsĩ (ilsĩu, ilsĩ), -ėjo отдыхать;
pailsėti, -pilsĩ, -ėjo отдохнуть
ilsėtis, ilsĩsi (ilsĩuoisi, ilsĩesi), -ėjosi отдыхать
įmėsti см. mėsti
įmonė I предприятие
imti, ima (imũ, imi), ėmė (ėmiaũ, ėmė) брать; **išimti**, išima, išėmė вынуть; **išimti**, išsiima, išsiėmė вынуть (у себя); **paįmti**, paįma, paįmė взять, забрать; **pasiiimti**, pasiima, pasiėmė взять (для себя, с собой)
imtis, imasi (imuoisi, imiesi), ėmėsi (ėmiaũsi, ėmėsi) (kõ?) взяться
imtũvas 2 приемник; **radĩjo imtũvas** радиоприемник
įnagininkas I творительный падеж
įndai (dg.) 2 посуда
informacija I информация
informacijos biũras справочное бюро
institutas 2 институт
interviũ интервью
inžinierinis, -è 1 инженерный
inžiniėrius, -è 2 инженер
ýpac, **upatingai** особенно
įpakuoti см. pakuoti

ypatybė I особенность
ypatingas, -a I особенный
įprasta принято, стало привычным
įprasti, įpraĩta (įprantũ, įpranti), įprato (įprataũ, įprataĩ) (i kã?) привыкнуть, привыкать; **įprasti anksti keltis** привыкнуть рано вставать
į priekį вперед
įprotis, -čio I привычка
įĩ и
įrašyti см. rašyti
įrengti, įrengia, įrengė оборудовать; устроить
įĩgi тоже, также
įrodinėti, -ėja, -ėjo доказывать
įrodymas I доказательство
įrodyti, įrõdo, įrõdė доказать, доказывать
įsakyti, įsako (įsakaũ, įsakaĩ), įsakė (įsakaĩu, įsakeĩ) приказать
įsėsti см. sėsti
įsimylėti см. mylėti
įsinorėti см. norėti
įsitikinti, -ina, -ino убедиться
įsivaizduoti, -uoja, -avo (įsivaizdavaũ, įsivaizdavaĩ) представить себе
įskaita I зачет
įspėti см. spėti
įspūdingas, -a I впечатлительный, впечатляющий
įspūdis, -džio I впечатление; **padaryti įspūdį** (kam?) произвести впечатление
įstaiga I учреждение
įsteigti см. steigti
įstorijs I история, случай, происшествие
įstorijos ir filologijos fakultėtas историко-филологический факультет
įstõrikas I историк
įstõrinis, -è I исторический
įstõti см. stõti
į svečius в гости
iš (kiln.) из, с, от
išalkti, išalksta, išalko проголодаться
iš anksto заранее
išartĩ см. artĩ
išaušti см. aušti
išbaũdymas I испытание
išbėgti см. bėgti
išdėstyti см. dėstyti
išdidus, -i 4 гордый
išdidžiai гордо, с гордостью
išdýgti см. dýgti
išduoti, išduoda, išdavė (kã?) изменить; предать
išdžiũti см. džiũti
išeiti см. eiti
išėjimas 2 выход
įgársinti см. gársinti

išgėlbėti см. gėlbėti
išgydyti см. gydyti
išgirsti, išgirsta (išgirstũ, išgirsti), išgirdo (išgirdaũ, išgirdai) услышать
išgyti см. gyti
išgriũti см. griũti
išilgai вдоль
išimti см. imti
išjungti см. jungti
iš karto сразу
iškėpti см. kėpti
iškilingai торжественно
iškilingas, -a I торжественный
iškĩrpti см. kĩrpti
išklausyti см. klausyti
iškũlti см. kũlti
iš kuĩ откуда
iškviesti см. kviești
išlaikyti см. laikyti
išlėisti см. lėisti
išlikti, išliẽka (išliẽkũ, išliẽki), išliko (išlikaũ, išlikaĩ) сохраниться
išlipti см. lipti
išmėsti см. mėsti
išmiñčius (dg. išmiñčiai) 2 мудрец
išmokyti см. mokyti
išmõkti, išmõksta, išmõko выучить
išnagrinėti см. nagrinėti
iš namũ из дому
iš naujo сначала
išnešti см. nešti
išnykti см. nykti
išnuomoti см. nuomoti
išorinis, -è I внешний
iš paskutiniũjũ из последних сил
išplaũkti см. plaũkti
išplauti см. plauti
iš pradžĩjũ сначала
išrėkšti см. rėikšti
išsėkti, išsėka (išsenkũ, išsenki), išsėko (išsekaũ, išsekaĩ) иссякнуть, иссякать; истошиться, истощаться
išsigąsti, išsigąsta (išsigąstũ, išsigąsti), išsigąndo (išsigandaũ, išsigandaĩ) напугаться; ср. nusigąsti
išsiimti см. imti
išsilavinimas I образование
išsikviesti см. kviești
išsiriĩkti см. riĩkti
išsiskirstyti см. skirstytis
išsiskleisti см. skleisti
išsiũsti см. siũsti
išskėsti, išskečia, išskėtė раздвинуть; раскрыть (зонтик)
išskleisti см. skleisti
išskristi см. skristi
išspausdinti см. spausdinti
išsprėsti см. sprėsti
išstudijũti см. studijũti
ištũmti см. stũmti

ištaisyti см. taisyti
 ištafti см. tafti
 ištekėjusi замужняя, замужем
 ištekėti см. tekėti
 iš tiesų поистине
 ištikimas, -à верный, преданный
 iš tikrųjų действительно
 ištipėti см. tipėti
 iššitas, -à 2 целый, весь
 iš tolo издалека, издали
 ištrauka 1 отрывок
 ištraukti см. traukti
 išvada 1 вывод
 išvaduoti см. vaduoti
 išvaryti см. varyti
 išvažiuoti см. važiuoti
 išvežti см. vežti
 išvėžti см. vėžti
 išvyka 1 поездка, экскурсия

jaū уже
 jaudintis, -inasi, -inosi волноваться; susijaudinti, -ina, -ino взволноваться
 jaukū, jaukiai уютно
 jaukūs, -i 4 уютный
 jáunas, -à 3 молодой
 jaunesnysis, -ioji младший
 jaunimas 2 молодежь
 jaunystė 2 молодость
 jausmas 4 чувство
 jausti, jaučia (jaučiu, jauti), jaūtė (jaučiaū, jautėi) чувствовать, осязать; nujausti, nujaucia, nujautė предчувствовать
 jaustis, jaučiasi (jaučiuosi, jautėsi), jaūtėsi (jaučiaūsi, jautėisi) чувствовать себя
 jėga 4 сила
 jei (jėgu) если
 ji она
 jie, jės они
 jis он
 jė ego
 jóg что
 jóks, -ia никакой
 jės ee
 jóti, jója, jójo ехать верхом
 jų их
 jubilėjinis, -ė 1 юбилейный
 jubilėjus 2 юбилей

ką что, кого
 kabinėtas 2 кабинет
 kabinti, -ina (kabinū, kabin), -ino (ka-

išvykimas 2 отбытие, отправление, отъезд
 kūykū см. vūkti
 išvirti см. virti
 išvysti, išvysta, išvūdo увидеть
 it словно, как будто
 įteikti, įteikia (įteikiū, įteiki), įteikū вручить
 (vairūs, -i 4 разнообразный, разный, различный)
 (vūkdyti см. vūkdyti)
 (vykis, -io 1 событие, случай; (vūkiū veikslas совершенный вид)
 (vūkti, įvūksta, įvūko исполниться; произойти; случиться, состояться)
 (vīrsti см. vīrsti)
 į viršų вверх
 (žymūs, -i знаменитый, знатный, выдающийся)

J

judėti, jūda (judū, judi), -ėjo двигаться, шевелиться
 jūdu вы оба
 jųк вель
 jungti, -ia, -ė соединять; включать; įjungti, -ia, -ė включать; išjungti, -ia, -ė выключать; sujungti, -ia, -ė соединить; prisijungti, -ia, -ė присоединить(ся)
 juš ... juš чем ... тем
 juokai (dg.) 4 шутки
 juokas 4 смех
 juokauti, -auja, -avo (juokavaū, juokavaū) шутить; pajuokauti, -auja, -avo пошутить
 juoktis, -iasi (juokiūosi, juokėsi), -ėsi (juokiaūsi, juokeisi) смеяться; nusijuokti, nusijuokia (nusijuokiū, nusijuoki), nusijuokė засмеяться
 juosta 1 пояс, полоса, лента
 jūra 1 море
 jūreivystė 2 мореплавание
 jūrininkas 1 моряк
 jūru muziejus морской музей
 jųs вы
 jūsti, jušta (juntū, junti), jūto (jutaū, jutaū) осязать, чувствовать; pajūsti, -jušta, -jūto почувствовать; pasijūsti, -jušta, -jūto почувствовать себя
 jųsų ваш, ваша, ваше

K

binaū, kabinaū) вешать; pakabinti, -ina, -ino повесить, подвесить
 kaboti, kabo (kabaū, kabaū), -ojo висеть

kad что
 kada когда
 kadaūgi так как; ввиду того что
 kada nors когда-нибудь
 kai когда
 kai kas кое-кто
 kai kuris некоторый
 kaimitiai (dg.) 3 пуба
 kaimas 1 деревня, село
 kaimitėtis, -cio 2 сельский житель
 kaimitėnas 1 сосед
 kaimitėnis, -ė 1 соседний
 kauna 1 цена
 kaunoti, -uoja, -avo стоить
 kaip как
 kaip tik как раз
 kaip visada как всегда
 kairėje слева; į kairę налево
 kairė налево
 kairys, -ė 4 левый; левая (ruka, stono и пр.)
 kaklaraštis, -cio 1 галстук
 kakis 4 шея
 kalba 4 язык; речь
 kalbėti, kalba (kalbū, kalbi), -ėjo говорить; pakalbėti, palkalba, -ėjo поговорить
 kalbėtis, kalbasi (kalbūosi, kalbėsi), -ėjosi разговаривать; pasikalbėti, pasikalba, -ėjo поговорить, переговорить
 kalnas 3 гора
 kalnotas, -a гористый, горный
 kalnas, -à 4 виноградный
 kalva 4 холм
 kam зачем
 kambarys (kilm. kambario) 3 комната
 kamienas 1 ствол
 kampelis, -io 2 уголок
 kamuolys 3 мяч
 kanalas 2 канал
 kankinti, -ina (kankinū, kankini), -ino (kankinaū, kankinaū) мучить; пытать
 kėras 4 могила
 kapeikā 2 копейка
 kėpinės 3 кладбище
 kapitonas 2 капитан
 kėras 4 война
 kareivis, -io 2 солдат
 kariauti, -iauja, -iavo (kariavaū, kariavaū) воевать
 karys 4 воин
 karūliai (dg.) бусы
 kėro metas военное время
 karšta, karštai горячо, жарко
 karštas, -à 3 горячий, жаркий
 kafta однажды
 kaftas иногда
 kaftas 2 раз
 kėrtis, -ies 1 (dg. kilm. kėrčiū) жердь
 kartojimas 1 повторение

kartoti, -oja, -ojo повторять; pakartoti, -oja, -ojo повторить
 kartū вместе; см. draugė
 kėrvė 1 корова
 kas кто, что; kas antras, kas trečias... каждый второй, каждый третий...; kas antra sekmėdienė каждое второе воскресенье
 kasā 4 коса; supinti kāsā заплести косу
 kasā 4 касса; kėsininkas, -ė кассир
 kasdien ежедневно
 kasmet ежегодно
 kėsnis, -io 1 кусок; vėlgyti dideliais kėsniais есть большими кусками
 kas nors кто-либо, что-либо; кто-нибудь, что-нибудь
 kėsti, kanda, kėndo кусать
 kėsti, kėsa (kasū, kasi), kėsė (kasiaū, kasei) копать, рыть; iškėsti, iškėsa, iškėsa выкопать, вырыть; užkėsti, užkėsa, užkėsa зарыть
 kastėvas 2 лопата
 katė 4 кошка
 kaupi, -ia (kaupiū, kaupi), -ė (kaupiaū, kaupėi) накапливать; сосредоточивать; окучивать
 kavā 4 кофе
 kavėnė 2 кафе
 kažin koks, kažin kokiā какой-то
 kažkodėl, kažin kodėl почему-то
 kažkoks, kažkokiā, kažin koks, kažin kokiā какой-то
 kažkuī, kažin kuī куда-то, где-то
 kėdė 4 стул
 kėfyras 2 кефир
 keisti, keičia (keičiū, keiti), keitė (keičiaū, keitei) менять; keistis, -čiasi (keičiūosi, keiteisi), -ėsi (keičiaūsi, keiteisi) меняться; pasikeisti, pasikeičia (pasikeičiū, pasikeiti), pasikeitė измениться; перемениться; обменяться
 keistuolis, -ė 2 чудак
 keleivis, -io 2 пассажир
 kėletas (kė?) несколько
 keli, kėlios несколько
 keliālapis, -io 1 путевка
 kėlias 4 дорога, путь
 keliāuti, -iauja, -iavo (keliavaū, keliavaū) путешествовать; pakeliāuti, -iauja, -iavo попутешествовать
 keliūntas, -à который
 kėliūnė 2 поездка, путешествие
 kėlnės (dg.) 1 брюки
 kėltas 1 паром
 kėlti, kėlia (keliū, keli), kėlė поднимать; перемещать; переносить; iškėlti, iškėlia, -kėlė поднимать; выселить; выдвинуть; возбудить; nukėlti, nu-

kelia, -kélé переместить; отложить; снять; pakélti, pàkclia, -kélé поднять; повысить; перенести; pèrkelti переставить, переместить; переселить; переехать; kèlti klàusimà ставить вопрос; kèlti rūpestį вызывать заботу; kèltis, kèliasi, kèlési вставать; atsi-kèlti, atsikelia, atsikélé встать; pasi-kèlti, pasikelia, pasikélé подняться; pèrsikelti, pèrsikelia, pèrsikélé переселиться; переместиться, перебраться, переправиться
kentėti, keñčia (kenčiù, kenti), -èjo терпеть, страдать
kèpti, kèpa (kerù, keri), kèpè (keriaù, kerèi) печь; iškèpti, iškerà, iškerè испечь, выпечь
kerurè 2 шапка
kešyti, kešija, kešijo мстить; atkešyti, -ija, -ijo отомстить
kèsti, keñčia (kenciù, kenti), keñtè (ken-čiaù, kentei) терпеть; iškèsti, iškeñčia (iškenčiù, iškenti), iškentè вытерпеть, стерпеть
ketinti, -ina (ketinù, ketini), -ino (keti-pai, ketinai) собираться, намереваться
kètvertas 1 четверка
ketvirtadienis, -io 1 четверг
ketvirštas, -à четвертый
kibiras 3 ведро
kiek сколько
kiekvienas, -à каждый
kièmas 4 двор
kieno чай, чья, чье
kilimas 1 ковер
kilmè 4 происхождение
kilmìnikas 2 родительный падеж
kilnùs, -i 4 благородный
kilogramas 2 килограмм
kilti, kyla (kylù, kyli), kilo (kilaù, kilaì) подниматься; возникнуть; произойти; pakilti, -kyla, -kilo подняться
kinas 2 кино
kino teàtras 1 театр
kiòskas 2 киоск
kièpti, kepra (kerpù, kerpi), kièpro (kirpau, kirpai) резать (ножницами); стричь; кронть; iškièpti, iškerpa, -kièpro вырезать, выстричь, выкронть
kièsti, kepta (kertù, kerti), kièto (kirtau, kirtai) рубить; жать; kièsti rugiùs жать рожь; nukiešti, nukerta, -kièto срубить, отрубить, отсечь; сжать
kièvis, -io 2 топор
kišènè 2 карман
kiškis, -io 2 заяц
kišti, -a (kišù, kiši), -o (kišau, kišai) совать, сунуть
kitas, -à другой, следующий
klaidà 4 ошибка

klaipeðiëtis, -è 2 клайпедчанин
klàsè 2 класс
klàusimas 1 вопрос
klausinèti, -èja, -èjo спрашивать
klaustyti, klauso (klausaù, klausai), klausè (klausiaù, klausèi) (kò?) слушаться; išklaustyti, -klauso, -klausè выслушать, заслушать; paklaustyti, -klauso, -klausè послушать, послушаться
klaustyti, klausosi (klausausi, klausaisi), klausèsi (klausiausi, klausèisi) (kò?) слушать; pasiklaustyti, -klauso, -klausè послушать
klaustytojas 1 слушатель
klàusti, -ia, -è (kà? kò?) спрашивать; paklàusti, -ia, -è (kà? kò?) спросить
klimatas 1 климат
klýsti, klýsta, klýdo ошибаться; заблуждаться; paklýsti, -klýsta, -klýdo заблудиться
kliudyti, kliudo (kliudaù, kliudai), kliudò (kliudziaù, kliudei) (kà?) заливаться
kliùti, kliuva (kliuvù, kliuvi), kliuvo (kliuvaù, kliuvaì) зацепляться; попасть
klùbas 2 клуб
klùmpés (dg.) деревянные башмаки (клумпы)
knuga 2 книга
knugynas 1 книжный магазин
knugù spinta книжный шкаф
kodèl почему
kòja 1 нога
kòks, kokià какой, какая
koks nòrs какой-нибудь
kòl пока
kolegà 2 коллега
kolèkcija коллекция
kolektyvinis, -è 1 коллективный
kol kas пока что; пока
kolonà 2 колонна
kolùkiètis, -è 2 колхозник
kolùkis, -io 1 колхоз
komànda 1 команда, указание
komandiruòtè 2 командировка
kombàinas 1 комбайн
komjaunimas 2 комсомол
komjaunuòlis, -è комсомолец
kòmpasas 1 компас
kompòtas 2 компот
kompozitorius 1 композитор
koncèrtas 1 концерт
koncèrtuoti, -uoja, -àvo (koncèrtavaù, koncèrtavaì) концерттировать
konè чуть не, едва не
konferèncija 1 конференция
konservatorija 1 консерватория
konspektuoti, -uoja, -àvo (konspektavaù, konspektavaì) конспектировать; su-konspektuoti, -uoja, -àvo законспектировать

konstitucija 1 конституция
Konstitucijos diena День Конституции
konstruoti, -uoja, -àvo (konstravaù, konstravaì) конструировать; sukonstruoti, -uoja, -àvo сконструировать
konsultacija 1 консультация
konsultuoti, -uoja, -àvo (konsultavaù, konsultavaì) консультировать; pakonsultuoti, -uoja, -àvo проконсультировать
konsultuotis, -uojasi, -àvosi (konsultavausi, konsultavausi) консультироваться
kontrastiškas, -a 1 контрастный
kontrolinis, -è 1 контрольный
kontroliuoti, -uoja, -àvo (kontroliavaù, kontroliavaì) контролировать
kopà 2 дюна
kopūstas 2 капуста
koridorius (dg. koridoriai) 1 коридор
kosmonautas, -è 2 космонавт
kòsmosas 1 космос
kostiumas 2 костюм
kòšè 2 каша
kotèlis, -io 2 ручка
kòvas 1 март
kovòti, -òja, -òjo бороться
krañtas 4 берег
krantìnè 2 набережная
krañtas 4 край
kraštovaizdis, -džio 1 ландшафт
kraujas 4 кровь
krauti, krauna, kròvé грузить; складывать
kregždè 4 ласточка
kreipti dėmesį обращать внимание
kreiptis, kreipiasi, kreipèsi (f kà?) обращаться
krepšinis, -io 2 баскетбол
kryptis, -iès (dg. kilm. krypčių) 4 направление
kristi, kriūta (krintù, krinti), krito (kritau, kritaì) падать; nukristi, -kriūta, -krito упасть
kritikas 1 критик
kryžiuòtis, -èio 2 крестоносец

krovinys 3 груз
kūdikis, -io 1 младенец
kuklùs, -i 4 скромный
kulkà 2 пуля
kùlti, kùlia (kuliù, kuli), kùlè молотить; iškùlti, iškulia, -kùlè обмолотить
kultūrà 2 культура
kultūringas, -a культурный
kultūrinis, -è 1 культурный
kunigàikštis, -èio 1 князь
kuprinè 2 ранец, рюкзак
kuř где, куда
kūrènti, kūrèna (kurenù, kureni), kūrèno (kurenaù, kurenai) топить
kūrba 1 творчество
kūrinys 3 произведение
kuris, kuri который, которая
kuris nòrs, kuri nòrs какой (ая)-нибудь
kur nòrs где-нибудь, куда-нибудь
kuròrtinis, -è 1 курортный
kursai 1 (dg.) курсы
kursas 1 курс
kursinis, -è 1 курсовой
kursuoti, -uoja, -àvo (paprastai III asmuð) курсировать
Kuršių màriòs Куршский залив
kurti, kùria (kuriù, kuri), kùrè творить, создавать, сочинять; разводить (огонь); sukurti, sukùria, -kùrè создать, сотворить, развести (огонь)
kvàpas 4 запах
kvartàlas 2 квартал
kverpèti, kvèria (kverpiù, kverpi), -èjo пахнуть
kvèruòti, -uoja, -àvo (kvèravaù, kvèravaì) дышать
kvièsti, kviečia (kvieçiù, kvietì), kvietè (kviečiaù, kvietèi) приглашать; iškvièsti, -kvièčia, iškvièti вызвать; pakvièsti, -kvièčia, pakvièti пригласить; išskvièsti, -kvièčia, išskvièti вызвать (к себе); pasikvièsti, -kvièčia, pasikvièti пригласить (к себе)
kvietimas 2 приглашение

L

labà dienà! добрый день!
labai очень
lãbas rytas! доброе утро!
lãbas vãkaras! добрый вечер!
labiaù больше
labiausiai больше всего
laboratorija 1 лаборатория
labòs nakties! (labanakt!) доброй ночи!
lagaminas 2 чемодан
laidà 4 выпуск; передача
laidoti, -oja, -ojo хоронить

laikas 4 время; пора; pò kuriò laiko через некоторое время
laikyti, laiko (laikaù, laikaì), laikè (laikiau, laikei) держать, славать; laikyti egzaminà сдавать экзамен; išlaikyti, -laiko, -laikè выдержать, удерживать; сдать; išlaikyti egzaminà сдать экзамен; nulaikyti, -laiko, -laikè удерживать
laikraštis, -èio 1 газета
laikrodis, -džio 1 часы
laikù вовремя, своевременно

laimė 1 счастье
laimėjimas 1 достижение; выигрыш
laimėti, laimi (laimių, laimi), -ėjo выиграть;
pralaimėti, -laimi, -ėjo проиграть
laimingas, -a 1 счастливый
laipsnis, -io 1 степень; градус; звание
(воинское, ученое и пр.)
laistyti, laisto, laisté (laisčiau, laistei)
поливать; palaištyti, -o, -ė полить
laisvas, -a 4 свободный, вольный
laiskanešys 3 почтальон
laiškas 3 письмо
lakštingala 1 соловей
lakūnas 2 летчик
langas 3 окно
lankyti, lanke (lankaū, lankaī), lanke
(lankiaū, lankei) посещать, навещать;
aplankyti, -lanke, -lankei навещать,
навестить
lankytis, lankeisi (lankaūsi, lankaīsi), lan-
keisi (lankiaūsi, lankeīsi) посещать,
бывать; apsilankyti, apsilanke (apsilan-
kaū, apsilankaī), apsilanke (apsilankaū,
apsilankei) посетить
lankytojas, -a 1 посетитель
lapas 2 лист
lapė 2 лиса
lapėlis, -io 2 листок
lapkritis, -čio 1 ноябрь
lapūdis mēdis лиственное дерево
lašas 4 капля
lašiniai (dg.) 3 сало
laukas 4 поле
laukė во дворе
laukinis, -ė дикий
lauko virtuvė походная кухня
laukti, -ia, -ė ждать; palaukti, -ia, -ė
подождать; sulaukti, -ia, -ė дожидаться
laužas 3 костер
laužyti, laužo, laužė ломить, ломать;
нарушать
laužti, -ia, -ė ломать
lazda 4 палка
ledas 4 лед
ledo ritulys хоккей
legendā 2 легенда
legendinis, -ė 1 легендарный
leisti, leidžia (leidžiu, leidi), leido пускать,
разрешать; издавать, выпускать; про-
водить (время, отпуск, каникулы);
išleisti, -leidžia, -leido выпустить; nu-
leisti, -leidžia, -leido опустить; paleisti,
-leidžia, -leido пустить; освободить;
praleisti, -leidžia, -leido провести (вре-
мя, отпуск, каникулы); пропустить
leisti, leidžiasi (leidžiuosi, leidi), leido-
si спускаться; заходить (о солнце);
nusileisti, nusileidžia, nusileido спус-
таться; уступить; закатыться (о солн-
це)

lėkštė 4 тарелка
lėkti, lėkia (lėkiū, lėki), lėkė (lėkiaū, lėkei)
лететь
lėktorius 1 лектор
lėktūvas 2 самолет
lėlė 4 кукла
lėmpa лампа
lėmti, lėmia (lėmiū, lėmi), lėmė (lėmiaū,
lėmei) решать; определять
lėngva, lengvai легко
lėngvas, -a 4 легкий
lėngvasis automobilis легковой автомо-
биль
lėngvoji mašina легковая машина
lėnkiausiai по-польски
lėnkėti, lėnkia (lenkiū, lenki), lėnkė (lenkiaū,
lenkei) сгибать, наклонять, гнуть;
palėnkėti, -lėnkia, -lėnkėi нагнуть,
наклонить; sklėnėti, -lėnkia, -lėnkėi
склонить; sklėnėti, -lėnkia, -lėnkėi
склоняться; sklėnėti, -lėnkia, -lėnkėi
наклоняться; sklėnėti, -lėnkia, -lėnkėi
наклоняться
lėntā 4 доска
lėntyna 1 полка
lėtinti, -ina, -ino замедлять; sulėtinti,
-ina, -ino замедлить
liaudis, -ies (vien.) 1 народ
lydėti, lydi (lydžiu, lydi), -ėjo провожать;
palydėti, -lydi, -ėjo проводить
liera 1 липа; иголь
liėpti, -ia (liėpiū, liėpi), -ė (liėpiaū, liėpei)
велеть
liėsti, liėčia (liėčiu, liėti), liėtė (liėčiaū,
liėtei) (kė?) трогать, касаться; paliėsti,
-liėčia, -paliėti тронуть, коснуться,
задеть; prisiliėsti, -liėčia, -prisiliėti при-
коснуться
lietingas, -a дождливый
lietpaltis, -čio 1 плащ
lietus 3 дождь
lietuvis, -ė 2 литовец
lietuviškai по-литовски
lietuviškoji divizija литовская дивизия
lietuvių kalbā литовский язык
lifas 2 лифт
lyg словно
ligā 4 болезнь
lygiai ровно
lyginti, -ina, -ino сравнивать; palyginti,
-ina, -ino сравнить
ligoninė 1 больница
ligonis, -io 1 больной
ligotas, -a 1 болезненный
lygumā 3 равнина
lygus, -i ровный; равный
likęs, likusi остальной
likti, liėka (liekiū, lieki), liko (likaū, likaī)
оставаться; palikti, -liėka, -liko оста-

вать; покинуть; завещать; pasilikti,
-liėka, -liko остаться
limonādas 2 лимонад
liūk (kilm.) по направлению
linkėjimas 1 положение
linkėti, liėki (linkiū, linki), -ėjo (kām?
kō?) желать; palinkėti, -liėki, -ėjo
пожелать
liūksma; linksmai весело
liūksmas, -a 4 веселый
linksniuoti, -iuoja, -iauo (linksniavaū, links-
niavai) склонять; išlinksniuoti, -iuoja,
-iauo просклонять
liūkti, liūksta (linkstū, linksti), liūko
(linkaū, linkai) гнуться, сгибаться,
наклоняться; būti linkusiam, -iam
быть склонным
lipiti, lipa (lipū, lipi), lipo (lipaū, lipai)
лезть; восходить; išlipiti, -lipa, -lipo
залезть; взобраться; войти; išlipiti,
-lipa, -lipo выйти, сойти; nulipiti, nu-
lipa, -lipo слезть, сойти; užlipiti, už-
lipa, -lipo взлезть, взобраться, под-
няться
lyrika 1 лирика
lijsti, liėda (lendū, lėdi), liėdo (lindaū,

maišas 4 мешок
maišėlis -io 2 мешочек
maitinti, -ina (maitinū, maitini), -ino (mai-
tinaū, maitinaī) кормить; pamaitinti,
-ina, -ino покормить, накормить
makaronai (dg.) 2 макароны
malkos (dg.) 1 дрова
maloniai приятно
maloninis, -ė 1 ласкательный
malonū приятно
malonūs, -i 4 приятный
malti, mala (malū, mali), malė (maliaū,
malei) молот; sumalti, sūmala, sūmalė
смолоть
malūnas 2 мельница
malūnsparnis, -io вертолет
mamā 4 мама
mamytė 1 мамочка
mandagiai; mandagū вежливо
mandagūmas 2 вежливость
mandagūs, -i 4 вежливый
manyti, māno (manaū, manaī), mānė (ma-
niaū, maneī) думать, полагать
mankštā 4 гимнастика; rytinė mankštā
утренняя зарядка
mankštintis, -inasi (mankštinuosi, mankšti-
nėsi), -inosi (mankštinaūsi, mankšti-
naisi) заниматься гимнастикой
mano мой, моя, мое
margarinas 2 маргарин
mārios (dg.) 2 море

lindaī) лезть; įlijsti, įlėnda, įliėdo
влезть, залезть; išlijsti, išlėnda, išliėdo
вылезти, выбраться
literātas, -ė 2 литератор
literatūra 2 литература
lyti, lyja (III asmuo) идет дождь; Bjo
шел дождь; palūdi: palijo выпал
дождь
litras 2 литр
liūdėti, liūdi (liūdžiu, liūdi), -ėjo печал-
иться, грустить
liūdna; liūdnai грустно
liūdnas, -a 4 печальный, грустный
lizdas 4 гнездо
lūšti, -ia, -ė играть (о карты); palūšti,
-ia, -ė поиграть
lūti, -oja, -ėjo лаять; sulūti, -oja, -ėjo
залаять
lūva 1 кровать
lovėlis, -io 2 корытце, желоб
lubos (dg.) 4 потолок
lūžti, lūžta, lūžo ломаться, ломиться;
nulūžti, -lūžta, -lūžo обломиться;
sulūžti, -lūžta, -lūžo сломиться, по-
ломаться

M

marš 4 марш
maršėlis -io 2 маршечек
marštiniai (dg.) 3 рубашка, сорочка
maršrūtas 2 маршрут
maršyti, māsto (marštaū, marštai), māstė
(marščiaū, marštei) мыслить; pamaš-
tyti, -māsto, -māstė подумать; susi-
maršyti, -māsto, -māstė задуматься
mašina 2 машина
matemātika 1 математика
matemātikas, -ė 1 математик
matyti по-видимому
matyti, māto (mataū, mataī), mātė (ma-
čiaū, matei) видеть; pamatyti, -māto,
-mātė увидеть
matytis, mātosi (mataūsi, mataisi), mātėsi
(mačiaūsi, mateīsi) видеться
matmuo 3 размер; измерение
matuotis, -uojasi, -āvosi (matavaūsi, ma-
tavaūsi) примерять; pasimatuoti, -uoja,
-āvo (pasimatavaū, pasimatavaī) ме-
рить, примерить
maudytis, māudosi, māudėsi купаться;
pasimādyti, -o, -ė покупаться, ис-
купаться
mauti(s), māuna(si), mōvė(si) надевать;
apsimāuti, -māuna, -mōvė надеть
māža; mažai мало
māžas, -a 4 маленький, малый
medalis, -io 2 медаль
medinis, -ė 2 деревянный

mėdžiaga 1 материал; вещество
medžioti, -ioja, -iojo охотиться
mėgautis, -aujasi, -avosi наслаждаться
mėgėjas 1 любитель
mėgti, mėgsta, mėgo любить (что);
pamėgti, -sta, -o полюбить; *cp.* mylėti
mėgstamas, -à любимый
mėgzti, mėzga (mezgū mezgū), mėzge
(mezgiaū, mezgei) вязать
mezgtukas 2 джемпер, свитер
mechānika 1 механика
mechānikas 1 механик
mėilė 1 любовь
mėistras 3 мастер
melodija 1 мелодия
mėlsvas, -à 4 синеватый
meluoti, -uoja, -avo (melavaū, melavaū)
лгать, врать; pameluoti, -uoja, -avo
соврать, солгать
mėnas 4 искусство
mėnė 2 гостиная
mėnesinis, -ė 2 месячный
mėninis, -ė 1 художественный
meniu меню; *см.* valgiaraštis
mėnulis, -io 2 луна
mėnuo (mėnesio, mėnesiui...; *dg.* mėne-
siai) 1 месяц; луна
mergaitė 1 девочка
mergina 2 девушка
mės мы
mėsa 4 мясо
mėsti, mėta (metū, meti), mėtė (mečiaū,
meteī) бросить; įmėsti, įmeta, įmetė
вбросить, вкинуть; išmėsti, išmeta, iš-
metė выбросить, выкинуть
meška 4 медведь
meškėriotojas 1 рыбак
mėtai (*dg.*) (vieneri, dveji, treji... devyneri
mėtai; dėšimt, vienuolika... devynio-
lika mėtų) 2 год; -šiais, praėjusiais atei-
nančiais mėtais в этом, прошлом, бу-
дущем году
mėtas время, пора; tuō metū в то время
mėtyti, mėto, mėtė (mėciaū, meteī) бро-
сать; кидать; išmėtyti, -mėto, -mėtė
разбросать; раскидать
miėgas 4 сон
miegoti, miėga (miegū, miegi), -ojo спать;
išmiegoti, -miėga, -ojo выспаться
mielai, sū mielu pūgi с удовольствием,
охотно
mielas, -à 3 милья
miestas 2 город
miestėlis, -io 2 местечко, городок

mikrorajonas 2 микрорайон
mylėti, myli, -ėjo любить (кого?); įsimy-
lėti, -myli, -ėjo влюбиться
mylimas, -à 3 любимый
milicijos skėrius отделение милиции
milijonas 2 миллион
miltai (*dg.*) 1 мука
minerālinis, -ė 1 минеральный
minėti, mini (miniū, mini), -ėjo упоми-
нать; minimas, -à упоминаемый; pami-
nėti, paminė, -ėjo упомянуть
miniā 4 толпа
ministras, -ė министр
minkštà kėdė мягкое кресло
minkštas, -à 3 мягкий
minūtė 2 минута
mintis, -iės (*dg.* kilm. minčių) 4 мысль
mirti, miršta, mirė умереть
mirtis, -iės 4 смерть
mislė 4 загадка
miškas 4 лес
moderniškas, -a 1 модный
modernūs, -i 4 современный
mokėjimas 1 знание, умение
mokėti, moka, -ėjo уметь, знать; пла-
тить; užmokėti, -moka, -mokėjo за-
платить, уплатить
mokyklā 2 школа
mokymasis 1 учеба, учение
mokinys, -ė 3 ученик
mokyti, moko, moka (kq? kδ?) учить,
обучать; išmokyti, -o, -ė выучить,
научить, обучить
mokytiis, -osi, -ėsi учиться; išmokti, iš-
moksta, išmoko выучить
mokytojas, -a 1 учитель
moksas 1 наука; учеба
mokslo mėtai учебный год
mokslėivis, -ė 2 учащийся, ученик
mokslininkas, -ė 1 ученый
mokslinis, -ė 1 ученый, научный
momentas 2 момент
moteris (moters, moteriai...; *dg.* motė-
rys) 1 женщина
motėriškas, -a женский
mōtina 1 мать
mūrinis, -ė 1 каменный
mūsų наш, наша, наше
mušis, -io 2 битва, сражение
muziejus (muziejaus, muziejui...; *dg.* mu-
ziėjai) 2 музей
muzika 1 музыка
muzikantas 1 музыкант
muzikinis, -ė 2 музыкальный

N

nacionālinis, -ė 2 национальный
nagrinėti, -ėja, -ėjo разбирать; išnagri-
nėti, -ėja, -ėjo разобрать
naktis, -iės (*dg.* kilm. naktų) 4 ночь
nakvoti, -oja, -ojo ночевать
nāmas 4 дом
namie дома
naminis, -ė домашний
namū domoy
namū dārbas домашняя работа
narsūs, -i 4 храбрый
naudinga; naudingai полезно
naudingas, -a 1 полезный
naudiniškas 2 дательный падеж
naudoti, -oja, -ojo использовать; *cp.* var-
toti
naudotis, -ojasi, -ojsi пользоваться
naujai по-новому
naujamėtinis, -ė 1 новогодний
naujas, -à 4 новый
Naujieji mėtai Новый год
naujiena 1 новость
naujoviškas, -a 1 новаторский, новый;
новомодный
nė нет; ne tik, bėt if... не только, но и...
neabejojamai несомненно
neakivaizdnis, -ė 2 заочный
neapsakomas, -a неопиcуемый, нескazan-
ный, невыразимый
nebe-, nebe уже не..., больше не...
(напр., nebegali больше не может;
nebenori уже не хочет; nebe toks
уже не такой)
nebeūt разве только, если только
neblogai неплохо
nedaug немного
neūaugelis, -io немногие
nedrūšiai несмело, робко
negālima *см.* galėti
negi неужели
negrāžūs, -i 4 некрасивый
negū чем
nei (nė) ни
neilgai недолго
neįmanoma немислимо, невозможно
neįmanomas, -a немислимый, невоз-
можный
neįčiomis незаметно
nekėsti, nekečia (nekenčiū, nekenti),
nekentė (nekenčiaū, nekentei) нена-
видеть
nekreipti dėmesio не обращать вни-
мания
nelabai не очень
nelėngva; nelengvai нелегко
nelėngvas, -à 4 нелегкий
nelinksniojamas, -a несклоняемый

nemāža; nemažai немало
nėmiga 1 бессонница
nepaprastas, -à 3 необыкновенный
nepatogū, nepatogiai неудобно
nepatogūs, -i 4 неудобный
nepažįstamas, -à 3 незнакомый
nepilnas, -à 3 неполный
nėrā *см.* būti
nerija 2 коса (*geogr.*)
nėrimas 1 тревога, беспокойство
nerimta; nerimtai несерьезно
nerimti, nerimsta, nerimo (nerimaū, ne-
rimai) беспокоиться
nėri, nėria (nėriū, nėri), nėrė нырять,
нырнуть
nėš або, так как
neseniai недавно
nešiōti, -ioja, -iojo носить
nešti, nėša (nešū, neši), nėšė (nešiaū,
nešeī) нести; atnešti, atneša, atnešė
принести; išnešti, išneša, išnešė вы-
нести; nunešti, nuneša, nunešė унес-
ти, отнести; parnešti, parneša, parnešė
принести
neštis, nėšasi (nešūsiai, nešiesi), nėšėsi
(nešiaūsiai, nešeisai) нести (*для себя,*
с собой); atsinešti, atsineša, atsinešė
принести (*с собой*); nusinešti, nusi-
neša, nusinešė унести (*с собой*)
neštūvai (*dg.*) 2 носилки
netekimas 2 потеря, лишение
netėkti, netėkna (netenkiū, netenki), ne-
tėko (netekaū, netekai) (kδ?) поте-
рять, утратить, лишиться
ne tik, bėt if не только, но и
netikėtai неожиданно
netoli недалеко
netrukūs незадолго
neturtingas, -a 1 бедный, нищий
ne vėltui недаром
nevėlū неподно
nežiniā неизвестно
niekadā никогда; *cp.* niekuomet
niekaī (*dg.*) пустяки
niekaip никак
niekas (nieko, niekam) никто, ничто
(никого, ничего; никому, ничему):
Čiā niekas neatėjo Сюда никто не
пришел; Jis nieko nematė Он нико-
го (ничего) не видел; Aš niekam
nesakiaū Я никому не говорил
niekuomet никогда; *cp.* niekadā
niekur куда
nūkti, nūksta, nūko исчезать; išnūkti,
-nūksta, -nūko исчезнуть
nōkti, nōksta, nōko созреть; prinōk-
ti, -sta, -o созреть

nóras желание; su mielu nóru с удовольствием
 norėti, nóri, -ėjo хотеть; įsinorėti, -nóri, -ėjo, panorėti, -nóri, -ėjo, panórti, panórsta, panóro захотеть
 norint при желании
 nórom nenórom волей-неволей
 nòrs хоть; хотя
 nòsis, -ies 1 нос
 nubėgti см. bėgti
 nudažyti см. dažyti
 nudėgti, núdega, núdegė загореть
 nudžiūgti, nudžiūnga (nudžiūngu, nudžiūngi), nudžiūgo (nudžiūgau, nudžiūgai) обрадоваться
 nudžiūti см. džiūti
 nueiti см. eiti
 nugalėti, nūgali, nugalėjo победить
 nūgara 1 спина
 nugyvėnti см. gyvėnti
 nugriūnti см. griūnti
 nujaūsti см. jaūsti
 nukėlti см. kėlti
 nukentėti, nukeččia (nukenčiu, nukenti), nukentėjo пострадать
 nukiršti см. kiršti
 nukristi см. kristi
 nulaikyti см. laikyti
 nuláužti см. laūžti
 nulėisti см. lėisu
 nulipti см. lipti
 numatyti, numāto (numataū, numatai), numātė (numaciaū, numatei) предвидеть; наметить, предусмотреть
 nūmeris, -io номер
 nunėsti см. nėsti
 nuō (kilm.) с; от
 nuobodū скучно
 nuobodūs, -i скучный
 nuolat постоянно
 nuolatinis, -ė 2 постоянный
 nuomonė 1 мнение; māno nuomone по моему
 nuomotī, -oja, -ojo сдавать; нанимать; снимать; išnuomotī, -oja, -ojo отдать внаём, отдать (в аренду)
 nuostabus, -i 4 удивительный, изумительный
 nuostolis, -io 1 убыток, ущерб, потеря
 nuoširdūs, -i 4 искренний
 nuoširdžiaī искренно
 nuotaika 1 настроение
 nuotrauka 1 снимок
 nupiešti см. piešti
 nupirkti см. pirkti
 nupjauti см. pjauti
 nuplāuti см. plāuti

nurašyti см. rašyti
 nuródyti, nuródo, nuródė (nuródziau, nuródei) указать
 nusakýti, nusāko (nusakaū, nusakaī), nusākė (nusakiaū, nusakei) выразить, выражать, определить, рассказать
 nusiaūti см. aūtis
 nusibósti, nusibósta (nusibóstu, nusibósti), nusibódo (nusibódau, nusibódai) надоесть, надоедать
 nusidriėkti, -ia (nusidriėkiū, nusidriėki), nusidriėkė протянуться, растянуться, раскинуться
 nusigāsti, nusigāsta (nusigāstu, nusigāsti), nusigāndo (nusigandaū, nusigandaī) испугаться; ср. išsigāsti
 nusijuėkti см. juėktis
 nusilėisti см. lėistis
 nusimiñti, nusimena, nusiminė отчаяться, отчаиваться, пасть духом
 nusinėsti см. nėstis
 nusipirkti см. pirkti
 nusipraūsti см. praūstis
 nusirengti см. rengtis
 nusiskinti см. skinti
 nusiskųsti см. skųstis
 nusisųkti, nusisuka, nusisųko (nusisukaū, nusisukai) отвернуться
 nusišypsóti см. šypsóti
 nusivėsti см. vėstis
 nusivilkti см. vilktis
 nuskėsti см. skėsti
 nuskrīsti см. skristi
 nusprėsti см. sprėsti
 nustatýti, nustāto (nustataū, nustatai), nustātė (nustaciaū, nustatei) установить, определить
 nustėbti, nustėmba (nustembū, nustembi), nustėbo (nustebaū, nustebaī) удивиться
 nustóti, -ója, -ójo перестать, переставать
 nusvirtī см. svirti
 nutapýti см. tapýti
 nutařti, nutaria, nutarė решить
 nutiėsti см. tiėsti
 nutilti, nutýla (nutylū, nutyli), nutilo (nutilaū, nutilai) замолчать, умолкнуть; утихнуть
 nutrūkti, nutrūksta, nutrūko оторваться, порваться, лопнуть; прерваться, прекратиться
 nuvažiūoti см. važiūoti
 nuvėsti см. vėsti
 nuvėžti см. vėžti
 nuvėkti см. vėkti
 nužudýti см. žudýti

O

obeliskas 2 обелиск
 objektas 2 объект
 obuolys 3 яблоко
 oficialūs, -i 4 официальный
 okupācija 1 оккупация
 okupuoti, -uoja, -avo (okupavaū, okupavai) оккупировать
 ópera 1 опера
 óras 3 воздух; погода
 órdinas 3 орден

paaiškinti см. aiškinti
 paugti см. augti
 pabaigā 3 окончание, завершение, конец
 pabėgióti см. bėgióti
 pabučiuoti см. bučiuoti
 pabūsti см. būsti
 pacieřitas 2 пациент
 padainuoti см. dainuoti
 padaryti см. darýti
 padavėjas, -a 1 официант
 padavimas 2 предание, легенда
 padeklamuoti см. deklamuoti
 pademonstruoti см. demonstruoti
 padeñgti см. deñgti
 padėti, pādeda, -ėja помогать; помочь; см. класть
 padėtis, -ies 3 положение
 padirbėti, -ėja, -ėjo поработать, потрудиться
 padovanóti см. dovanóti
 paduoti см. duoti
 pagaī (gal.) вдоль (чего); по, согласно
 pagálba 1 помощь
 pagaliaū наконец
 pagalvóti см. galvóti
 pagarbā 3 уважение
 pagauti, pagāupa, pagāvo поймать
 pagirti см. girti
 pagyvėnes, -usi пожилой
 pagyvėnti см. gyvėnti
 pagyvėti, -ėja, -ėjo оживиться
 paglóstyti см. glóstyti
 pagrybauti см. grybauti
 pagriežti см. griežti
 pagrindinis, -ė основной
 pailsėti см. ilsėti
 paimti см. imti
 pajukauti см. juokauti
 pajūris, -io 1 взморье
 pakabinti см. kabinti
 pakalbėti см. kalbėti
 pakalnė 2 подножие горы; склон
 pakartóti см. kartóti

organizuoti, -uoja, -avo (organizavaū, organizavai) организовать; suorganizuoti, -uoja, -avo организовать
 orientóutis, -uoja, -avosi (orientavaūsi, orientavaīsi) ориентироваться; suorientuoti, -uoja, -avo сориентироваться
 originalūs, -i оригинальный
 óšti, -ia, -ė шуметь, гудеть; suóšti, -ia, -suošė зашуметь, загудеть

P

pakeliauti см. keliauti
 pakeliui по дороге, по пути
 pakėlti см. kėlti
 pakilti см. kilti
 paklausyti см. klausyti
 paklausti см. klāusti
 paklysti см. klysti
 pakonsultuoti см. konsultuoti
 pakrantė 1 побережье
 pakuoti, -uoja, -avo (pakavaū, pakavaī) завертывать, паковать; įpakuoti, -uoja, -avo; supakuoti, -uoja, -avo упаковать, завернуть
 pakviėsti см. kviėsti
 palaidotas, -a похороненный
 palaikai (dg.) 3 останки, прах
 palapinė 2 палатка
 palaukti см. laukti
 palėisti см. lėisti
 palengvėti, -ėja, -ėjo полегчать, стать легче
 paleñkti см. leñkti
 palydėti см. lydėti
 paliėsti см. liėsti
 palyginti сравнительно, по сравнению; см. lyginti
 palikti, paliėka (palieku, palieki), paliko (palikaū, palikai) оставить, покинуть; завещать
 palinkėti см. linkėti
 palyti см. lyti
 palmė 1 пальма
 patósti см. lósti
 paltas 1 пальто
 pamainā 3 смена
 pamatýti см. matýti
 pamažu медленно, помаленьку, потихоньку
 pamėgti см. mėgti
 pameřkti, -ia (pamerkiū, pamerki), pamerkė помочь, замочить
 pamėsti, pāmėta, pāmėtė (pāmėciau, pāmėtei) потерять, утратить

pamilti, pamilsta (pamilstu, pamilsti),
pamilo (pamilaū, pamilai) полюбить
paminėti *см.* minėti
pamiñklas 2 памятник
pamiřšti, pamiřšta (pamiřštū, pamiřšti),
pamiřšo (pamiřšau, pamiřšai) забыть,
забывать; pamiřštas, -à забытый; *ср.*
užmiřšti
pamokà 3 урок
panařumas 2 сходство
panařus, -i 4 похожий
panoramà 2 панорама
panõrti *см.* porėti
papàsakoti *см.* pàsakoti
pařietiuoti *см.* pietauoti
papildyti, papildò, papildè (papildžiau,
papildci) дополнить, дополнять
paplūdimys 3 пляж
paprastai обычно; просто
pàprastas, -à 3 простой, обыкновенный
paprašyti *см.* prařyti
pàriõštas, -à наряженный, украшен-
ный
pàriõřti *см.* ruõřti
pàpusryçiàuti *см.* pusryçiàuti
paradigmà 2 парадигма
paragàuti *см.* ragàuti
parařyti *см.* rařyti
parbègti *см.* bègti
pardavèjas -a 1 продавец
parduõtas, -à проданный
parduõti, parduõda, pařdavè продать,
продавать
parduõtuvè 2 магазин
pareigà 3 долг, обязанность
pareikalàuti *см.* reikalàuti
pareiti *см.* eiti
parengiamasis, -õji подготовительный
parengti *см.* rengti
pargriūti *см.* griūti
parimti, parimsta, parimo (parimaū, pa-
rimai) опереться
pariñkti, pàrenka, pariñko (parinkaū,
parinkař) подобрать, подбирать
pàrkas 1 парк
pàrnèsti *см.* nèsti
parodà 3 выставка
paròdyti *см.* ròdyti
parplaūkti *см.* plaūkti
parskristi *см.* skristi
pàrteris, -io 1 партер
partizànas 2 партизан
partizàninis, -è 1 партизанский
paruõřti *см.* ruõřti
parvažiuoti *см.* važiuoti
parvežti *см.* vèžti
pàs (*gal.*) у; к
pàsaka 1 сказка
pasakýti *см.* sakýti
pàsakojimas рассказ, пересказ

pàsakoti, -oja, -ojo рассказывать; pa-
ràsakoti, -oja, -ojo рассказать
pasàulis, -io 1 свет, мир
pasèkti pàsaka *см.* sèkti pàsaka
pasèmti *см.* sèmti
pasènti *см.* sènti
pasèti *см.* sèti
pasibaigti *см.* baigtis
pasibelsti *см.* bèlsti
pasidairyti *см.* dairytis
pasidaryti *см.* darýtis
pasidomėti *см.* domėtis
pasiegti *см.* elgtis
pasigiršti, pasigiršta, pasigiršo (*tik III*
asmis: mán pasigiršta, tau ...) по-
слышаться, раздаться
pasigrožėti *см.* grožėtis
pasilgti *см.* ilgėtis
pasilūgti *см.* lūgti
pasijūsti *см.* jūsti
pasikalbėjimas 1 разговор, беседа
pasikalbėti *см.* kalbėtis
pasikeisti *см.* keistis
pasikèlti *см.* kèltis
pasiklausyti *см.* klausýtis
pasikvièsti *см.* kvieřti
pasileikti *см.* leĩktis
pasilikti *см.* likti
pasimàtymas 1 свидание
pasimatuoti *см.* matuõtis
pasimàudyti *см.* maudytis
pasirařyti, pasirařo (pasirařau, pasirařai),
pasirařè (pasirařiau, pasirařei) распы-
саться
pasirengti *см.* rengtis
pasiriñkti *см.* riñktis
pasiryžti *см.* ryžtis
pasiròdymas 1 выступление; появле-
ние
pasiròdyti *см.* ròdytis
pasiruõřti *см.* ruõřtis
pasiruřpinti *см.* ruřpintis
pasisekimas 2 успех; *ср.* sèkmè
pasisekti *см.* sèktis
pasiskòlinti *см.* skòlinti
pasistatýti *см.* statýtis
pasistèngti *см.* stèngtis
pasisūkti, pasisuka, pasisūko (pasisukaū,
pasisukaĩ) повернуться
pasiveikinti *см.* sveikintis
pasitaisýti *см.* taisýtis
pasitarimas 2 совещание
pasitařti *см.* tařtis
pasitikėti, pasitiki, -èjo (*kuõ?*) поло-
житься, довериться
pasitikrinti *см.* tikrinti
pasitikti, pasitiñka (pasitinkū, pasitin-
ki), pasitiko (pasitikaū, pasitikaĩ) (*kã?*)
встретить
pasitraukti, -ia, -è удалиться, уйти

pasitūlymas 1 предложение
pasitūlyti *см.* siūlyti
pasiuntinys 3 посланник; посыльный,
курьер
pasitūti *см.* siūti
pasivaikščiojimas 1 прогулка
pasivaikščioti *см.* vaikščioti
pasizymėti, pasizými (pasizymiū, pasizý-
mi), -èjo отличиться
pasiziūrėti *см.* žiūrėti
pasizvalgýti *см.* žvalgýtis
paskaità 3 лекция
paskaitýti *см.* skaitýti
paskambinti *см.* skambinti
paskèlbti *см.* skèlbti
paskirstyti *см.* skirstyti
paskirti *см.* skirti
paskòlinti *см.* skòlinti
paskubėti *см.* skubėti
paskui затем, потом
paskutinis, -è последний, крайний
paslaptis, -ies (*dg. kilm. paslapčių*) 3
тайна; секрет
paslysti *см.* slýsti
pasnigti *см.* snigti
pasodinti *см.* sodinti
pàstaras, -à последний; pàstaruoju metu
в последнее время
pàstatas 3 здание
pastatýti *см.* statýti
pastebėti, pàstebi, -èjo заметить
pastogė 1 кров, приют; чердак, навес
pastovus, -i 4 постоянный
pastūmti *см.* stūmti
pasūkti *см.* sūkti
pasveikinti *см.* sveikinti
pasveikti *см.* sveikti
pàštas почта
pàšto dėžutė почтовый ящик
pàšto ženklas почтовая марка
pàtaikyti *см.* taikyti
patarimas 2 совет
patarlė 3 пословица
patařti, pàtaria, pàtarė посоветовать
patekėti *см.* tekėti
patèkti, pateñka (patenkū, patenki), pa-
tèko (patekaū, patekai) попасть, по-
падать
patènkintas, -a 1 довольный
pàtiekalas 3 блюдо
patikėti, pàtiki, -èjo (*kuõ?*) поверить
patikrinti *см.* tikrinti
patikti, patiñka (patinkū, patinki), patiko
(patikaū, patikaĩ) (*kam?*) понравиться
patylėti *см.* tylėti
patirti, pàtiria, patyrė испытать
patogiai; patogū удобно
patogus, -i 4 удобный
patrànka 1 пушка
pàtas, pati сам, сама; употребляется

также для усиления значения пре-
восходной степени прилагательных,
напр.: pàtas sunkiausias, pati įdomiausia
(самый трудный, самая инте-
ресная)
patvirtinti *см.* tvirtinti
paũkštis, -ėio 2 птица
paupys 3 место у реки, побережье реки
pavadinimas 1 название
pavadinantas, -a названный
pavadinoti *см.* vadinti
pavakarieniàuti *см.* vakarieniàuti
pavàlgės, pavàlgius сытый
pavàlgyti *см.* valgýti
pavardė 3 фамилия
pavaigti, pavaigsta, pavaigo устать, ус-
тавать
pavartòti *см.* vartòti
pavèluoti *см.* vèluoti
pavydėti, pavydi (pavydžiu, pavydi), -èjo
(*kam? kò?*) завидовать
pavýkti, pavyksta, pavyko удаться
paviřti *см.* viřti
paviřšius 2 поверхность
pavyzdys 3 пример
pavoingas, -a 1 опасный
pažadėti *см.* žadėti
pažaisti *см.* žaisti
pažymėti *см.* žymėti
pažįstamas, -à 3 знакомый
pažiūrėti *см.* žiūrėti
pažvelgti *см.* žvelgti
pedagogika 1 педагогика
pedagòginis, -è 1 педагогический
peilis, -io 2 нож
peĩketas 1 пятерка
penktadienis, -io 1 пятница
peĩktas, -à пятый
peř (*gal.*) через, сквозь; во время, в
течение; за; свыше; слишком; per
didelis, -è слишком большой; per ilgaĩ
слишком долго; per brangus, -i слиш-
ком дорогой; per mažaĩ слишком
мало
pèrduoti *см.* duoti
pèreiti *см.* eiti
pèrgalė 1 победа
Pèrgales diena День Победы
pèrkelti *см.* kèlti
pèrkūnija 1 гром
pèrnaĩ в прошлом году
perõnas 2 перрон
pèrrašyti *см.* rařyti
pèrsėdimas пересадка
pèrsėsti *см.* sèsti
pèrsikelti *см.* kèltis
pèrskaityti *см.* skaitýti
pèrtrauka 1 перерыв, перерыва
pèrtraukti, -ia, -è прервать, прерывать;
прервать, перебивать

pėrtvarkyti, pėrtvarko, pėrtvarkė перестро-
ить, преобразовать
pėsčias, -ia 3 пеший
pėsčiomis пешком
pianinas 2 пианино
pianistas 2 пианист
piemuš 3 пастух
pienas 1 молоко
piešti, -ia (piešiu, pieši), -ė (piešiau, piešėi)
рисовать; nupiešti, -piešia, -piešė
нарисовать
pieštukas 2 карандаш
pietauti, -auja, -avo (pietavau, pietavaĩ)
обедать; papietauti, -auja, -avo пообе-
дать
pietryčiai (dg.) 1 юго-восток
pietūs (dg.) 4 обед; юг
pietvakariai (dg.) 1 юго-запад
pieva 1 луг
pigiai, pigū дешево
pigūs, -i 4 дешевый
pūkinti, -ina, -ino сердить, злить; su-
pūkinti, -ina, -ino рассердить
piktai сердито, зло
piktas, -a 4 злой, сердитый
pūkti, pūksta (pūkstū, pūksti), pūko (pū-
kau, pūkaĩ) (ait kō?) сердиться; su-
pūkti, -pūksta, -pūko рассердиться
pildyti, pildo, pildė (pildžiau, pildei) за-
полнять; užpildyti, -o, -ė заполнить
pilietybė гражданство
piliētis, -čio 2 гражданин
pilis, -ies (dg. kilm. piliū) 4 замок
pilkas, -a 3 серый
pilna полно
pilnas, -a 3 полный
pilti, pila (pilū, pili), pylė лить; сыпать;
supilti, supila, -pylė слить; ссыпать
pilvas 4 живот
pinigai (dg.) 3 деньги
pinigas 3 монета
pioniėrius (pioniėrius, pioniėriui...; dg.
pioniėriai) 2 пионер
pirkia 2 изба
pirkinys 3 покупок
pirkti, peka (perkū, perkĩ), piško (pirkau,
pirkaĩ) покупать; nupirkti, nuperka,
-piško купить; nusipirkti, nusiperka,
-piško купить (для себя)
pirma раньше; сперва
pirmdienis, -io 1 понедельник
pirmas, -a 3 первый
pirmiausia прежде всего, раньше всего, в
первую очередь
pirmyn вперед
pirmininkas 1 председатель
pirštas 2 палец
pjaunamoji mašina жатвенная машина,
жатка
pjauti, pjauja, pjovė резать; пилить;

косить; purjauti, purjauja, purjovė
отрезать; отпилить; скосить
pjėse 2 пьеса
plačiai широко
plakatas 2 плакат
plakti, plaka (plakū, plaki), plakė (plakiau,
plakei) биться; взбивать
planas 4 план
platforma 1 платформа
platus, -i 4 широкий
plaučiai (dg.) 2 легкие
plaučių uždegimas воспаление легких
plaukas 3 волос
plaukyti, plauko (plaukau, plaukaĩ), plaukė
(plaukiaũ, plaukei) плавать
plaukti, -ia (plaukiũ, plauki), -ė (plaukiaũ,
plaukei) плыть; atplaukti, -plaukia,
atplaukė приплыть; išplaukti, -plaukia,
išplaukė выплыть, отплыть; raplaukĩ-
ti, -laukia, raplaukė приплыть обрат-
но
plauti, plauja, plovė мыть; išplauti,
-plauja, -plovė промыть, вымыть;
nuplauti, -plauja, -plovė смыть, умыть,
обмыть
plėntas 1 шоссе
plėšiniai (dg.) 3 целина
plėtotis, -ojasi, -ojosi развиваться
pliažas 2 пляж; см. raplūdimys
plyšti, plyšta, plyšo треснуть, разор-
ваться; рваться, износиться
plonas, -a 3 тонкий
plōti, plōja, plōjo плющить; хлопать,
аплодировать
plōtis, -čio 2 ширина
plūgas 2 плуг
plunksna 1 перо
plunksnākotis, -čio 1 ручка
põ (kilm., gal., inag.) после; по; под; че-
рез (спустя некоторое время)
poetas, -ė 2 поэт
poetiškas, -a 1 поэтический
poėzija 1 поэзия
poilsiauti, -iauja, -iaavo (poilsiauaũ, poil-
siauaĩ) отдыхать
poilsiautojas 1 отдыхающий
põkalbis, -io 1 беседа
poliklinika 1 поликлиника
politėchnikos institutas политехниче-
ский институт
politika 1 политика
poriet после обеда
populiarus, -i 4 популярный
pora 3 пара
poryt послезавтра
portfelis, -io 1 портфель
posėdis, -džio 1 заседание
põžiūris 1 точка зрения; šiuõ põžiūris
с этой точки зрения
pradėti, pradėda, pradėjo (kã?) начинать

pradininkas, -ė 1 основоположник
pradinis, -ė 2 начальный; исходный
pradžią 4 начало
pradžiuoginti см. džiuginti
pradžiuoti, pradžiunga (pradžiungũ, pra-
džiungi), pradžiugo (pradžiugaũ, pra-
džiugai) обрадоваться
praeitis, -ies прошлое
praeiti см. eiti
praejusiais metais в прошлом году
praktikumus практикum
pralaimėti см. laimėti
pralėisti см. lėisti
pramonė 1 промышленность
pranašumas 2 превосходство
pranešimas доклад, сообщение
pranešti, praneša, pranešė сообщить,
сообщать
prapūti, prapūola, prapūolė пропасть,
исчезнуть; ср. diŋgti
prasadėti, prasėda, prasėdėjo начинаться;
наступить
prasmė 4 смысл
prastai плохо
prastas, -a 4 простой; плохой, неваж-
ный
prašymas 1 просьба
prašyti, prašo (prašau, prašai), prašė (pra-
šiau, prašėi) (kã? kõ?) просить; pa-
prašyti, -prašo, -prašė попросить
prašom! prašau! пожалуйста!
pratybos (dg.) 1 занятия
pratimas 2 упражнение
praustis, -iasi (prausiuosi, prausiesi), -ėsi
(prausiaũsi, prauseisi) мыться, умы-
ваться; nusiprausti, nusiprausia (nu-
siprausiu, nusiprausi), nusiprausė
умываться
pravažiuoti см. važiuoti
pravirkti см. verkĩti
pražilti см. žilti
pražysti, pražysta, pražydo расцвести
pražūti см. žūti
prėkė 2 товар
prekystalis, -io 1 прилавок
premija премия
priartėti см. artėti
pribėgti см. bėgti
pribėsti см. brėsti
pridurti, priduria, pridurė добавить; над-
ставить
priė (kilm.) у (возле, около); к
priebalsis 1 согласный (звук)
prieiti см. eiti
priekyje впереди
prielinksnis, -io 1 предлог
priespauda 1 гнет
priėš (gal.) перед, до; против; (тому)
назад (priėš kėletą metų несколько
лет назад)

priešais (gal.) напротив
priešas 1 враг
priėš mūsų erą (pr. m. e.) до нашей эры
(д. н. э.)
prietaringas, -a 1 суеверный
priežastis, -ies (dg. kilm. priežastis) 3
причина
priežodis, -džio 1 поговорка
prigėrti, prigeria, prigėrė утонуть; ср.
skęsti
priimti, priima, priėmė принимать, при-
нять
priklausyti, priklausõ (priklausau, priklaus-
ai), priklausė (priklausiau, priklausėi)
(kam? nuo kõ?) принадлежать; за-
висеть
priminti, primena, priminė напомнить
principas 1 принцип
prinõkti см. nõkti
priprasti, pripraĩta (priprantũ, pripranti),
priprato (priprataũ, priprataĩ) (prie kõ?)
привыкнуть
prisigėrti, prisigeria, prisigėrė напиться;
напиваться
prisijungti см. jungti
prisiliėsti см. liėsti
prisiminimas 2 воспоминание; prisimi-
nimui на память
prisiminti, prisimena, prisiminė (kã?)
вспомнить; ср. atsiminti
prisipažinti, prisipažista, prisipažino (pri-
sipažinaũ, prisipažinaĩ) признаться
prisiskinti см. skinti
prisišvartuoti, prisivartuoja, prisivartavo
(prisišvartavaũ, prisivartavaĩ) прищвар-
товаться
pritaĩti, pritaria, pritarė одобрить
privalėti, privalõ (privalau, privalai), -ėjo
быть должным
privatus, -i 4 частный
prõ (gal.) через, сквозь; мимо; prõ šalį
мимо
procentas 1 процент
produktai (dg.) 2 продукты
profesija 1 профессия
profesinė tėchnikos mokyklà профессио-
нально-техническое училище
profesionālas 2 профессионал
profesorius, -ė 1 профессор
prõga 1 случай; ta prõga по этому сл-
чаю; ср. atsitikimas
prognõzė 2 прогноз
programa 2 программа
projėktas 2 проект
projektuoti, -uoja, -avo (projektavaũ, pro-
jektavaĩ) проектировать
projėktorius 1 проектор
prospėktas 2 проспект
proza 2 проза
psichologija 1 психология

puikū прекрасно
puikūs, -i 4 прекрасный, великолепный
pūlti, pūola, pūole (*kā?*) нападать, бросаться
punktuāliai пунктуально
puodukas 2 чашка
puošnūs, -i 4 нарядный
puošti, -ia, -ė украшать; parpuošti, parpuošia, pāpuošē украсить, нарядить
pušvas 4 грязь
pusantro, -os юлтора
pūsė 2 сторона, половина
pūslapis, -io 1 страница
pūsryčiai (*dg.*) 1 завтрак

rādijas 1 радио
ragauti, -āju, -avo (ragavaū, ragavaū) пробовать; paragauti, -āju, -avo по-пробовать
ragėlis, -io 2 трубка (*mel.*)
raidė 2 буква
rajonas 2 район
rakinti, -ina (rakinū, rakini), -ino (rakināu, rakinaū) записать, замыкать;
atrankinti, -ina, -ino отпереть, отпирать;
užrakinoti, -ina, -ino запереть
ramiai; ramū спокойно
ramybė 1 покой, спокойствие
ramūs, -i 4 спокойный, тихий
rankà 2 рука
raukšluostis, -čio 1 полотенце
rasà 4 роса
rastī, rañda (randū, randl), rādo (radaū, radaū) находить, найти
rašalas 3 чернила
rašinys 3 сочинение
rašyti, rāšo (rašau, rašau), rāšė (rašiau, rašau) писать; įrašyti, -rāšo, -rāšė вписать; parašyti, -rāšo, -rāšė написать; perrašyti, perrašo, perrašė переписать; užrašyti, -rāšo, -rāšė записать; užsirašyti, -rāšo, -rāšė записаться
rašytojas, -a 1 писатель
rašomasis, -oji письменный; rāšomasis stālas письменный стол; rāšomoji mašinėlė пишущая машинка
rašū письменно
rātas 2 колесо
ratū (*sustoti*) вокруг (*stamb.*)
raudonas, -a 1 красный
rausti, raūsia (rausiū, rausi), raūšė (rausiaū, rausei) рыть; išrausti, -raūsia, išrausė изрыть, вырыть
ravėti, rāvi (raviu, ravi), -ėjo полоть
recepcija 1 рецензия
receptas 2 рецепт

pusryčiai, -iauja, -iavo (pusryčiaū, pusryčiaū) завтракать; pāpusryčiauti, -iauja, -iavo позавтракать
pūsrisis, -io 1 полуподвал
pūsti, pūcia (pučiu, puti), pūtė (pūciaū, pūtei) дуть; pāpūsti, pāpučia (pāpučiu, pāputi), pāpūtė (pāpūciaū, pāpūtei) подуть
pūsvalandis, -džio 1 полчаса
pušynas 1 сосняк
pušis, -ies (*dg. kilm.* pušū) 4 сосна
pūti, pūva. pūvo гнить; supūti, -pūva, -pūvo сгнить
putotas, -a 1 пенный

R

referatas 2 реферат
regionas 2 регион
registruotas, -a 1 заказной (*заказное письмо*)
reikalas 3 дело
reikalauti, -āju, -avo (reikalavaū, reikalavaū) (*kā?*) требовать; pareikalauti, -āju, -avo потребовать
reikalingas, -a 1 нужный
reikėti, reikia, reikėjo (*tik III astmo*) (*kām? kō?*) быть нужным, требоваться
reikia (*kām? kō?*) надо, нужно
reikšmė 3 значение
reikišti, reikiška, reikiškė означать, значить; выражать, высказывать; išreikišti, išreikiška, išreikiškė выразить, высказать
reisas 2 рейс
rekomenduoti, -uoja, -avo (rekomendavaū, rekomendavaū) рекомендовать
rėkti, -ia, -ė кричать
reliatyvumo teorija теория относительности
remtis, rėmiasi (remiuosi, rėmiesi), rėmėsi (rėmiaūsi, rėmiesi) опираться
remontuoti, -uoja, -avo (remontavaū, remontavaū) ремонтировать; suremontuoti, -uoja, -avo отремонтировать
rengti, reñgia (rengiu, rengi), reñgė (rengiau, reñgei) готовить; parengti, -reñgia, pārengė подготовить; reñgtis, -iasi (rengiuosi, rengiesi), -ėsi (rengiaūsi, reñgiesi) одеваться; собираться; готовиться; apsirengti, -reñgia, apsi-rengė одеться; nusirengti, -reñgia, nusirengė раздеться; pasirengti, -reñgia (pasirengiu, pasirengi), pasirengė подготавливаться
repeticija 1 репетиция
respublika 1 республика
respublikinis, -ė 2 республиканский
restauruotas, -a 1 реставрированный

restauruoti, -uoja, -avo (restauravaū, restauravaū) реставрировать
restorānas 2 ресторан
retai редко
rėtas, -a 4 редкий
revoliucija 1 революция
rezultātas 2 результат
režišierius 2 режиссер
riedėti, rieda (riedu, riedl), -ėjo катиться
riestainis, -io 2 бублик, баранка
rimtai серьезно
rimtas, -a 3 серьезный
rinkinys 3 сборник; собрание; коллекция
riñkti, reñka (renku, renki), riñko (rinkau, rinkai) собирать; избирать; suriñkti, surenka, -riñko собрать
riñkti, reñkasi (renkuosi, renkiesi), riñkosi (rinkaūsi, rinkaisi) собираться; выбирать (*для себя*); išriñkti, išriñka, išriñko выбрать; избрать; pasiriñkti, pasirenka, pasiriñko (pasirinkaū, pasirinkai) выбрать; подобрать (*для себя*); susiriñkti, susirenka, susiriñko собраться
ryšys 4 связь
ryškėti, -ėja, -ėjo становиться ясным; выявляться
ryškūs, -i 4 яркий; ясный
rišti, riša (rišu, riši), rišo (rišau, rišai) вязать, связывать; aprišti, apriša, -rišo обвязать, перевязать
ryta utrom; *cp.* rytė
rytai (*dg.*) 3 восток
rytas 3 утро
rytas utrom; *cp.* rytā
ryti, rija (ryju, ryji), rijo (rijaū, rija) глотать; nuryti, -rėja, -rijo; praryti, -rėja, -rijo проглотить
rytinis, -ė 2 утренний
rytoj zavtra
rytojūs 1 завтрашний день

sakyti, sāko (sakaū, sakaū), sākė (sakiau, sakei) говорить, сказать; pasakyti, -sāko, -sākė сказать
salà 4 остров
saldainis, -io 2 конфета
saldūs pienas сладкое молоко
sālė 2 зал
sālygos (*dg.*) 1 условия
salotos (*dg.*) 2 салат
sāmana 1 мох
sāmtis, -čio 1 ковш
sanatorija 1 санаторий
sāsiurvinis, -io 1 тетрадь
sāugoti, sāugoja, sāugojo беречь, хранить

rūžiai (*dg.*) рис
rūžtis, rūžtasi, rūžosi решаться; pasirūžti, -ųžta, -ųžo решиться
rōdyti, rōdo, rōdė (rōdžiau, rōdei) показывать; parōdyti, -o, -ė показать
rōdytis, rōdosi, rōdėsi (rōdžiausi, rōdeisi) казаться; pasirōdyti, -o, -ė (pasirōdžiau, pasirōdei) появиться; показаться; оказаться; выступить; rōdos кажутся
rōgės (*dg.*) 2 сани
rogūtės (*dg.*) 2 саночки
rōžė 2 роза
rublis, -io 2 рубль
rūdenį осенью
rudėnis, -ė 2 осенний
ruduō 3 осень
rugiai (*dg.*) 4 рожь
rugpjūtis, -čio 1 август
rugšėjis, -jo 2 сентябрь
rūkas 4 туман
rūmai (*dg.*) 1 дворец
rungtynės (*dg.*) 2 соревнование, состязание
ruošti, ruošia (ruošiu, ruošii), ruošė (ruošiau, ruošei) готовить; paruošti, -ruošia, pāruošē подготовить; приготовить; ruoštis, -iasi (ruošiuosi, ruošiesi), -ėsi (ruošiaūsi, ruošiesi) готовиться; собираться; pasiruošti, -ruošia (pasiruošiu, pasiruošii), pasiruošė подготовиться
rūpestingai заботливо
rūpestingas, -a 1 заботливый
rūpėti, rūpi, -ėjo заботить, озабочивать
rūpintis, -inasi, -inosi (*kū?*) заботиться; pasirūpinti, -ina, -ino позаботиться; susirūpinti, -ina, -ino озаботиться, обеспокоиться; susirūpines, -usi озабоченный
rūsas, -ė 2 русский, -ая
rūsiskai по-русски
rūsų kalba русский язык
rūtà 2 рута

S

saugūs, -i 4 безопасный
sājuja 1 горсть
saulė 1 солнце
saulėtās, -a 1 солнечный
sausas; sausiai сухо
sausas, -a 4 сухой
sausis, -io 2 январь
savaip по-своему
savaitė 1 неделя
savaitinis, -ė 1 недельный, еженедельный
savaraikiškas, -a 1 самостоятельный
savo свой, своя, свое
savotiškas, -a 1 своеобразный

sėdėti, sėdi (sėdžiu, sėdi), -ėjo сидеть; pasėdėti, -sėdi, -ėjo посидеть
sėja 4 сев
sėkantis, -i следующий
sekmadienis, -io 1 воскресенье
sėkmė 4 успех
sėkmingai успешно
sėkti, sėka (sėkū, sėki), sėkė (sėkiaū, sėkei) (kã?) следить; следовать, подражать
sėkti pāsaka рассказывать сказку
sėktis, sėkasi, sėkėsi (tik III asmū; mán sėkasi, táu ...) улавляться, ладиться; pasisėkti, pasiseka, pasisekė (tik III asmū) уладиться
semėstras 2 семестр
semināras 2 семинар
sėmti, sėmia (semtū, semi), sėmė черпать; pasėmti, pāsemia, -sėmė почерпнуть, зачерпнуть
senāmiestis, -čio 1 старый город
sėnas, -à 4 старый
senātvė 2 старость
senėlė 2 бабушка
senėlis, -io 2 дедушка
seniai давно
sėnis, -io 2 старик
seniūnas 2 староста
senūvinis, -ė 1 древний; старинный
sėnti, sėnsta, sėno (senai, senai) стареть; pasėnti, -sėnsta, -sėno постареть, устареть
senūkas 2 старичок
septiūtas, -à седьмой
sėrija 1 серия
servetėlė 2 салфетка
seržantas 1 сержант
sėsija 1 сессия
sėsti(s), sėda(si), sėdo(si) сесть; atsisėsti, -sėda, -sėdo сесть, садиться; įsėsti, -sėda, -sėdo (pvz., į traukinį) сесть, садиться; pėrsėsti, pėrsėda, pėrsėdo пересесть, делать пересадку; susėsti, -sėda, -sėdo рассесться
sesuō (sesešs, sėseriai...; dg. sėserys) 3 сестра
sėti, sėja, sėjo сеять; pasėti, -sėja, -sėjo посеять
siaūras, -à 4 узкий
Sibiras 1 Сибирь
sidābras 2 серебро
sidabrinis, -ė 2 серебряный
siekti, -ia, -ė достигать; стремиться; pasiekti, -ia, -ė достичь
siena 1 стена, граница
silpnas, -à 4 слабый
simbolis, -io 1 символ
sirgti, sėrga (sėrgū, sėrgi), siŕgo (sirgaū, sirgai) болеть; sėrga болеет, болев; susiŕgti, suserga, -siŕgo заболеть

sistemingai систематически
siūlyti, siūlo, siūlė предлагать; pasiūlyti, -o, -ė предложить
siuntinys 3 послышка
siūsti, siuñcia (siuñciū, siunti), siuñtė (siuñciaū, siuntei) посылать; atsiūsti, -siuñcia, atsiantie прислать, прислать; išsiūsti, -siuñcia, išsiuntė выслать
siūti, siūva (siuvū, siuvi), siūvo (siuvaū, siuvaĩ) шить; pasiūti, pasiuva, -siuvo пошить
siuvalojis mašina швейная машина
skaičius (skaičiaus, skaičiui...; dg. skaičiai) 2 число, количество
skaidrūs, -i 4 прозрачный
skaityklā 2 читальный зал
skaityti, skaito (skaitai, skaitai), skaitė (skaitaiū, skaitėi) читать; paskaityti, -skaito, -skaitė почитать; pėrskaityti, pėrskaito, pėrskaitė (pėrskaiciaū, pėrskaitei) прочитать
skaitytojas 1 читатель
skambėti, skaĩba (skambū, skambi), -ėjo звенеть; suskambėti, sūskamba, -ėjo зазвенеть
skaĩbinti, -ina, -ino звонить; играть (на инструменте); paskaĩbinti, -ina, -ino позвонить; поиграть
skambūtis, -čio 2 звонок
skaniai; skanū вкусно
skanus, -i 4 вкусный
skaĩdis, -džio 2 обрыв
skaudėti, skaũda, -ėjo (tik III asmū) (kām, kã?) болеть; skaũda болят
skaudū больно, обидно
skaudžiai больно
skaũsmas 4 боль
skelbimas 2 объявление
skelbimū lentā доска объявлений
skėlbtĩ, -ia, -ė объявлять, публиковать; paskėlbtĩ, -ia, -ė объявить, опубликовать
skeĩsgatvis, -io 1 переулочек
skėsti, skėsta (skėstū, skėsti), skėndo (skėndaū, skėndai) тонуть; nuskeĩsti, -skėsta, -skėndo утонуть
skėtis, -čio 2 зонтик
skėmuō (skėmešs, skėmeniui...; dg. skėmenys) 3 слог
skinti, skina (skinū, skini), skynė рвать; prisiskinti, prisiskina, -skynė; nusiskinti, nusiskina, -skynė нарвать (для себя)
skýrius 2 отдел; раздел; отделение
skirstyti, skirsto, skirstė (skirsticiaū, skirstitei) распределять; paskirstyti, -skirsto, -skirstė; suskirstyti, -skirsto, -skirstė распределить
skirstytis, skirstosi, skirstėsi расходиться; išskirstyti, išskirsto, išskirstė разойтись

skirtas, -à предназначенный, посвященный
skirti, skiria (skiriū, skiri), skýrė отделять; различать; назначать; разделять; atskirti, atskiria, -skýrė отделить; paskirti, paskiria, -skýrė назначить; посвятить
skirtingas, -a 1 различный
sklaidyti, sklaido (sklaidai, sklaidė) (sklaidiaū, sklaidėi) перелистывать
skleisti, sklaidžia (skleidžiū, skleidi), sklaidė (skleidžiaū, sklaidėi) распространять; распускать; išskleisti, -skleidžia, išskleidė распуścić, раскрыть, расправить (крылья)
skleistis, sklaidžiasi, sklaidėsi распуститься
skėlbtĩ, -ia, -ė долбить
skėlinti, -ina, -ino одалживать; paskėlinti, -ina, -ino одолжить (кому); pasiskėlinti, -ina, -ino одолжить (для себя)
skraidyti, skraido (skraidaū, skraidaĩ), skraidė (skraidžiaū, skraidei) летать
skraĩdis, -džio 2 желудок
skrybėlė 3 шляпа
skristi, skreĩda (skrendū, skrendi), skrido (skridaiū, skridai) лететь; atskristi, atskiria, -skrido полететь; išskristi, išskrenda, -skrido вылететь; nuskrusti, nūskrenda, -skrido улететь, полететь; parskristi, paĩskrenda, -skrido прилететь обратно
skubėti, skuba (skubū, skubi), -ėjo торопиться, спешить; paskubėti, paskuba, -ėjo поспешить, поторопиться
skūsti, skūta (skutū, skuti), skūto (skutaū, skutaĩ) брить, чистить
skūstis, skūtasi (skutūosi, skutiesi), skūtosi (skutaūsi, skutaĩsi) бриться
skūsti, skūndžia (skūndžiū, skūndi), skūndė (skūndžiaū, skūndėi) (kã?) подавать жалобу
skūstis, skūndžiasi (skūndžiuosi, skūndiesi), skūndėsi (skūndžiausi, skūndėisi) (kuđ?) жаловаться; nusiskūsti, nusiskūndžia, nusiskūndė (kuđ?) пожаловаться
skvėras 2 сквер
slapývardis, -džio 1 псевдоним
slėnis, -io 2 долина
slėpti, slėpia (slėpiū, slėpi), slėpė (slėpiaū, slėpei) прятать, скрывать
slidės (dg.) 2 лыжи
slidinėti, -ėja, -ėjo кататься на лыжах
slidū, -s 2 скользя
slidūs, -i 4 скользкий
sluĩkti, slėnka (slėnkū, slėnki), sluĩko

(slinkaū, slinkaĩ) двигаться, ползти; протекать, проходить; выпадать
slýsti, slýsta, slýdo скользнуть; paslýsti, -slýsta, -slýdo поскользнуться
slogā 4 насморк
smagu приятно, весело
smagu 4 приятно, весело
smagiai сильно
smarkūs, -i 4 сильный
smėlėtas, -a 1 песчаный
smėlynas 1 песок
smėlis, -io 2 песок
smuikas 2 скрипка
smūkus, -i 3 мелкий
snigtĩ, sniŕga, snigo: sniŕga идет снег; pasnigo выпал снег
socialinis, -ė 1 социальный
socialistinis, -ė 1 социалистический
sōdas 2 сад
sodýba 1 усадьба
sōdininkas 1 садовод
sodinti, -ina (sodinū, sodini), -ino (sodinaū, sodinaĩ) садить, сажать; pasodinti, -ina, -ino; už(si)sodinti, -ina, -ino посадить
sofā lova диван-кровать
solidarūmas 2 солидарность
solistas, -ė 2 солист
sōstinė 1 столица
sōtus, -i 3 сытый
spālis, -io 2 октябрь
spalvā 4 цвет; окраска
spalvōtas, -a 1 цветной
spaičiai быстро
spaiņas 4 крыло
spartūs, -i 4 скорый, быстрый
spaudā 4 печатать, пресса
spaudinti, -ina, -ino печатать; išspaudinti, -ina, -ino отпечатать, напечатать
spāusti, spāudžia (spāudžiū, spāudi), spāudė (spāudžiaū, spāudei) жать, нажимать, сжимать; давить; suspāusti, -spāudžia, -spāudė сжать
specialybė 1 специальность
specialistas, -ė 2 специалист
spektāklis, -io 2 спектакль
spėti, spėja, spėjo угадывать; atspėti, -spėja, -spėjo; įspėti, -spėja, -spėjo отгадать, угадать; suspėti, -spėja, -spėjo угадать
spygliuotis mēdis хвойное дерево
spindulys 3 луч
spinta 1 шкаф
spjauti, spjaua, spjovė плюнуть
spõrtas 1 спорт
sportuoti, -uoja, -avo (sportavaū, sportavai) заниматься спортом
sprėsti, sprėndžia (sprėndžiū, sprėndi), sprėndė (sprėndžiaū, sprėndėi) решать;

судить; išspręsti, -sprëndžia, -sprëndė; nuspręsti, -sprëndžia, -sprëndė решать
spregimas 2 взрыв
sprėgti, sprėgsta, sprėgo взорваться;
лопнуть; распускаться
sriubà 4 суп
stàbtelėti, -ėja, -ėjo приостановиться
stačiai прямо
stadionas 2 стадион
staigà вдруг
stàlas стол
stambūs, -i 4 крупный
statyba 1 строительство, стройка
statybininkas 1 строитель
statytas, -a построенный
statyti, stàto (stataù, statai), stàtė (sta-
ciaù, statei) ставить; строить; atsta-
tyti, -stàto, -stàtė отстроить, восста-
новить; pastatyti, -stàto, -stàtė поста-
вить; построить; sustatyti, -stàto,
-stàtė составить; расставить; pasi-
statyti, -stàto, -stàtė поставить, по-
строить (себе)
statytojas 1 строитель
statys, -i 4 прямой
stebėti, stėbi (stebiu, stebi), -ėjo наблю-
дать; pastebėti, pàstebi, -ėjo заметить
stebėtis, stėbisi (stebiuosi, stėbiesi), -ėjosi
удивляться; nustėbti, nustėmba (nu-
stembù, nustembi), nustėbo (nustebaù,
nustebaì) удивиться
steigti, -ia, -ė учреждать, основывать,
открывать; įsteigti, -steigia, įsteigė
учредить, основать
steidas 2 стед
stėngtis, -iasi, -ėsi стараться; pasistėng-
ti, -ia, -ė постараться
stėpė 2 стьп
stichija 1 стихия
stiklas 4 стекло
stiklinė 2 стакан
stipėndija 1 стипендия
stipriai сильно
stiprumas 2 крепость; сила (вепра)
stiprus, -i 4 сильный, крепкий
stiuardėse 2 стюардесса
stogas 3 крыша
stojamasis, -oji вступительный
storas, -à 3 толстый
stotėlė 2 остановка
stoti, stója, stójo стать, становиться;
вступать, поступать; įstoti, -stója,
-stójo вступить, поступить; sustoti,
-stója, -stójo остановиться; стать; at-
sistoti, -stója, -stójo встать
stotis, -iės 4 (dg. kilm. stočių) станция;
geležinkelio stotis вокзал
stovėti, stóvi, -ėjo стоять; pastovėti,
-stóvi, -ėjo постоять
straipsnis, -io 1 статья

strėbiai прилежно, усердно
stropūs, -i 4 прилежный, усердный
studeitis, -ė 2 студент
studijavimas 1 изучение; учёба (в выс-
шем учебном заведении)
studijos 1 учёба (в высшей школе)
studijuoti, -uoja, -avo (studijavau, studija-
vai) изучать; išstudijuoti, -uoja, -avo
изучить
stūmti, stūmia (stumiu, stumi), stūmė
толкать; двигать; išstūmti, išstumia,
-stūmė вытеснить, вытолкнуть; pa-
stūmti, pástumia, -stūmė толкнуть
sù (įnag.) с (вместе, совместно)
suaugęs, -usi взрослый
subanguoti см. banguoti
sudaryti, sudaro (sudaraù, sudaraì), su-
dare (sudariaù, sudareì) составить,
составлять
sudėti см. dėti
sudėtingas, -a 1 сложный
sudėvėti см. dėvėti
sudūžti см. dūžti
suėsti см. ėsti
suformuluoti см. formuluoti
sugauti, sugauna, sugavo (sugavaù, su-
gavaì) поймать
sugebėti, sùgeba, -ėjo уметь, быть спо-
собным
sugėsti см. gėsti
sugriauti см. griauti
sugrįžti, sugrįžta, sugrįžo вернуться;
см. grįžti
sujungti см. jungti
sujuoduoti см. juoduoti
sukakti, sukañka, sukàko (tik III asmūd:
màn sukañka, táu ...) исполниться
suklysti, suklysta, suklydo ошибиться
suknėlė 2 платье
sukniūbti, sukniūmba (sukniūmbù, su-
kniūmbi), sukniūbo (sukniubaù, su-
kniubaì) оступиться; упасть ничком
sukonspektuoti см. konspektuoti
sukonstruoti см. konstruoti
sukti, sùka (sukù, sùki), sùko (sukaù,
sukaì) вращать, поворачивать; pa-
sukti, pàsuka, pasùko повернуть
suktis, sùkasi (sukuosi, sukiesi), sùkosi
(sukaùsi, sukaisi) кружиться, вертеть-
ся, вращаться
sukūrti см. kūrti
sulaukti см. laukti
sulaužyti см. laužyti
sulėntinti см. lėntinti
sūltys (dg. kilm. sūlčių) 1 cor
sulūžti см. lūžti
sumalti см. malti
sumuštinis, -io 2 бутерброд
suñkia!; sunkù тяжело, трудно

suñkinti, -ina, -ino затруднять; apsuñ-
kinti, -ina, -ino затруднить
sunkūs, -i 4 тяжелый, трудный
suñkvežimis, -io 1 грузовик
sūnūs 3 сын
súolas 3 парта, скамейка
suorganizuoti см. organizuoti
suošti см. ošti
supažindinti, -ina, -ino познакомить;
ознакомить
supykinti см. pykinti
supykti см. pykti
supilti см. pilti
supraĩtamas, -à 3 понятный, ясный,
вразумительный
suprasti, supraĩta (suprantù, supranti),
suprato (suprataù, suprataì) понять
sùpti, -a (supù, supi), -o (supaù, supaì)
окружать; apsupti, àpsupa, -sùpo
окружить
sùptis, -asi (supuosi, supiesi), -osi (su-
paùsi, supaisi) качаться
sùpuoti, -uoja, -avo колыхать, качать
surasti, suraũda (surandù, surandi), sur-
ràdo (suradaù, suradaì) найти, обна-
ружить; см. rasti
surikti, suriũka (surinkù, surinki), su-
riko (surikaù, surikaì) вскрикнуть
sūris, -io 1 сыр
susėsti см. sėsti
susidėti см. dėti
susidomėti см. domėtis
susidraugauti см. draugauti
susigĩnčyti см. gĩnčytis
susigyvėnti, -ėna, -ėno сжиться; ужиться
susijàudinti см. jáudintis
susijęs, -usi связанный
susimàstyti см. màstyti
susiorientuoti см. orientuoti
susipažinimas 1 знакомство
susipažinti, susipažįsta, susipažino (sus-
pažinaù, susipažinaì) познакомиться
susirasti, susiraũda, susiràdo найти,
находить (для себя); см. rasti
susirašinėti, -ėja, -ėjo переписываться
suslėgti см. slėgti
susirinkimas 2 собрание
susiriũkti см. riũktis
susirũpinti см. rūpintis
susitaĩti см. taĩtis
susitikimas 2 встреча
susitikti, susitiũka, susitiko встретиться
susituũkti см. tuũktis
susitvarkyti см. tvarkyti
susizavėti см. zavėti
suskirstyti см. skirstyti
suspausti см. spausti
uspėti см. spėti
ustatyti см. statyti
ustojimas остановка; см. stotėlė

sustoti см. stoti
sušniũkšti см. ũniũkšti
sušũkti, sušũka (sušũnkù, sušũnki), su-
šũko (sušũkaù, sušũkaì) вскрикнуть;
воскликнуть
sutartis, -iės 3 договор
suteikti см. teikti
sutėmti см. tėmti
sutikimas 2 встреча
sutikti, sutĩka (sutinkù, sutinki), sutiko
(sutikaù, sutikaì) встретить; согла-
ситься
sutrũkdyti см. trukdyti
sutrupėti см. trupėti
sutvarkyti см. tvarkyti
suvàlgyti см. vàlgyti
suvyniũti см. vyniũti
sužaliuoti см. žaliuoti
sužavėti см. zavėti
sužeisti, sužeidžia (sužeidžiù, sužeidi),
sužeidė (sužeidžiaù, sužeidei) ранить
sužinũti, sužino (sužinaù, sužinaì), -òjo
узнать
svajũnė 2 мечта
svajũti, -oja, -òjo мечтать
svarbiũsias главное
svarbiũsias, -ia главный
svarbūs, -i 4 важный; svarbù важно
svėcias 4 гость
svėčiuotis, -iuojasi, -iãvosi (svėčiaùsi,
svėčiaùsi) гостить
sveika полезно (для здоровья)
sveikà! здравствуй!
sveikas! здравствуй! здоров!
sveikas, -à 4 здоровый
sveikatà 2 здоровье
sveiki! здравствуйте!
svėikinimas 1 поздравление; привет;
приветствие
svėikinti, -ina, -ino поздравлять; pa-
svėikinti, -ina, -ino поздравить
svėikintis, -inasi, -iposi здороваться; pasi-
svėikinti, -ina, -ino поздороваться
sveikti, sveiksta (sveikstù, sveiksti), sveiko
(sveikaù, sveikaì) выздоравливать;
pasveikti, -sveiksta, -sveiko выздoro-
веть
svėrti, svėria (sveriù, sveri), svėrė (svė-
riaù, svėreì) взвешивать, иметь вес;
pasvėrti, pàsveria, pàsverė взвесить
svėtimas, -à 3 чужой
svetingai гостеприимно
svėtingas, -a 1 гостеприимный
sviedinys 3 мяч; снаряд
sviestas 1 масло (сливочное)
svirti, svýra, sviro наклоняться; nu-
svirti, -svýra, nusviro наклониться;
опуститься
svėris, -io 2 вес

šachmatai 2 шахматы
šakà 4 ветвь; отрасль
šakėlė 2 веточка
šakūtė 2 вилка
šaldytuvas 2 холодильник
šalià (kilm.) около, возле, рядом
šaligatvis, -io 1 тротуар
šalis, -iės (dg. kilm. šaliū) 4 страна; сторона
šalta холодно
šaltas, -à 3 холодный
šalti, šąla (šaliu, šali), šalo (šalaū, šalaī) мерзнуть; замерзать; морозить; užšalti, -šąla, -šalo (paprastai III asmuo) замерзнуть, замерзать
šaltinis, -io 2 родник; источник
šaltis, -čio 2 холод, мороз
šaudyti, šaudo, -ė (šaudžiau, šaudėi) стрелять
šauksminiukas 2 зательный падеж
šaukštas 1 ложка
šaukštėlis, -io 2 чайная ложка
šaukuolis, -ė 2 молодец
šaukti, -ia (šaukiu, šauki), -ė (šaukiaū, šaukėi) кричать: звать
šauti, šauna, šovė стрелять; pušauti, -šauna, -šovė застрелить
šedėvras 2 шедвр
šeimà 4 семья
šeimininkas, -ė 2 хозяин
šeimininkauti, -auja, -avo (šeimininkavaū, šeimininkavėi) хозяйничать
šėlti, šėlsta, (šėlstu, šėlsti), šėlo (šėlaū, šėlai) бушевать
šėi сюда
šėrti, šėria (šėriu, šėri), šėrė кормить
šeštadienis, -io 1 суббота
šeštas, -à шестой
šiaip jau вообще
šiañdien сегодняя
šiandieninis, -ė 2 сегодняшний
šiaudai (dg.) 3 солома
šiaurė 1 север
šiaurės rytai (dg.) северо-восток
šiaurinis, -ė 2 северный
šiėmet в этом году
šiėnas 4 сено
šykštus, -i 4 скупой, жадный
šildyti, šildo, šildė (šildžiau, šildei) греть
šilkas 4 шелк
šilta; šilta: тепло
šiitas, -à теплый
šilti, šyla, šilo теплеть, нагреваться; atšilti, -šyla, -šilo потеплеть
šilumà 3 теплота
šypsena 1 улыбка

šypsotis, šypsosi (šypsauši, šypsaiši), -bįosi улыбаться; nusišypsoti, nusišypsos (nusišypsau, nusišypsai), nusišypsosįо улыбнуться
širdis, -iės 3 (dg. kilm. širdžiū) сердце
šįryt в это утро, сегодня утром
šis, ši этот, эта
šitas, šita этот, эта
šiuolaikinis, -ė 2 современный
šlapia мокро
šlapias, -ià 4 мокрый
šlovė 3 слава
šluoti, šluoja, šlavė мести, подметать
šnekėti, šneka (šnekū, šneki), -ėjo говорить, разговаривать
šnekėtis, šnekasi (šnekuosi, šnekesi), -ėjosi разговаривать; cp. kalbėtis
šnibždėti, šnibžda (šnibždu, šnibždi), -ėjo шептать
šnibždomis шепотом
šniokšti, šniokšcia, šniokštė шуметь; sušniokšti, -šniokšcia, sušniokštė зашуметь
šokinėti, -ėja, -ėjo подпрыгивать, подскакивать
šokoladas 2 шоколад
šokis, -io 2 танец
šokti, -a, -o танцевать, плясать
šonas 1 бок; сторона
šratinukas 2 шариковая ручка
štai вот
šūktelėti, -ėja, -ėjo вскрикнуть, воскликнуть
šulinys 3 колодец
šuo (šuis, šuniui ...; dg. šunys) 4 собака
švariai; švaru чисто
švaikas 2 пиджак
švarus, -i 4 чистый
švedas, -ė 2 швед
švelnus, -i 4 нежный; мягкий
šventė 2 праздник
šventinis, -ė, šventiškas, -a 1 праздничный
švėsti, švėncia (švenciu, šventi), švėntė (švenciaū, šventei) праздновать; atšvėsti, -švėncia, atšventė отпраздновать
šviėsti, šviėcia, šviėtė светить; apšviėsti, -šviėcia, apšvietė осветить, освещать
šviesu светло
šviesus, -i 4 светлый
švisti, šviita, švito (paprastai III asmuo) светать; prašvisti, -šviita, -švito рассвети, рассветать

tabakas 2 табак
taðà тогда; cp. tuomet
tai это
taigà 3 тайга
taigi итак, так, таким образом
taikà 4 мир
taikyti, taiko, taikė целить; применять; pataikyti, -taiko, -taikė попасть
taip да
taip pat тоже, также
taisyklė 2 правило
taisyklingai правильно
taisyklingas, -a правильный
taisyti, taiso (taisaū, taisai), taisė (taisiaū, taisėi) исправлять; починать; ištaisyti, -taiso, -taisė исправить; taisyti, taisosi (taisaūsi, taisaisi), taisėsi (taisiaūsi, taisėisi) поправляться; pasitaisyti, -taiso, -taisė поправиться
tākas 4 тропа
taki такси
talentas 1 талант
talentingas, -a 1 талантливый
tāmsta ты (в вежливой форме)
tamsu темно
tamsus, -i 4 темный
tānkas 1 танк
tānkus, -i 3 густой
tapūba 1 живопись
tapūti, tāpo (tapaū, tapaī), tāpė (tapiaū, tapėi) писать (картину); putapūti, -tāpo, -tāpė написать
tapti, tapra (tapru, tapri), tāpo (tapaū, tapai) (kuo?) сделаться, стать, становиться
Tarybinė Armija Советская Армия
tarybinis, -ė 1 советский
Tarybų Lietuva Советская Литва
Tarybų Sąjunga Советский Союз
Tarybų Sąjungos Didvyris Герой Советского Союза
Tarybų valdžia Советская власть
tarnauti, -auja, -avo (tarnaū, tarnavai) служить
tarp (kilm.) между; среди
tarplautinis, -ė 2 международный
tafti, taria (tariu, tari), tarė (tariaū, tarei) произносить; сказать; ištafti, ištaria, ištarė произнести
taftis, tarias (tariūsi, tarėsi), tarėsi (tariaūsi, tareisi) советоваться; pasitafti, pasitaria, pasitarė посоветоваться; susitafti, susitaria, susitarė договориться, сговориться
taftum будто
tas, tā тот, та
tas pats, tā patі тот самый, та самая

taupyti, taupo (taupaū, taupaī), taupė (taupiaū, taupėi) экономить, беречь, сберегать
taupomoji kasà сберегательная касса
tavo твой, твоя, твое
teātras 2 театр
tė, tegū (tegu) пусть
tėchnika 1 техника
tėchnikumas 1 техникум
teikti, -ia (teikiu, teiki), -ė давать, оказывать, придавать, доставлять; suteikti, -teikia, suteikė оказать; prisvointi; suteikti pagalbą оказать помощь
teisybė 1 правда; истина; справедливость
teisingai правильно, правдиво, справедливо
teisingumas 2 справедливость, правдивость; правосудие
teisti, -ia, -ė судить
tekėti, tėka (tekū, teki), -ėjo течь; выходить замуж, всходить; ištekėti, išteka, -ėjo вытечь, выйти замуж; pateikti, pāteka, -ėjo (apie saulę) взойти
tėkstas 2 текст
tėkti, teika, tėko (paprastai III asmuo) (kam?) достаться; прийтись
telefonas automatas телефон-автомат
telegrafas 2 телеграф
telegrama 2 телеграмма
televizija 1 телевидение
televizorius 1 телевизор
temà 2 тема
temperatūra 2 температура
tempti, -ia (tempiu, tempi), -ė (tempiaū, tempei) тянуть, тащить
teñ там, туда
tėmti, tėmsta, tėmo (tik III asmuo) темнеть; sutėmti, -tėmsta, -tėmo стемнеть
tėnisas 1 теннис
teritorija 1 территория
tėsti, -ia (tešiu, teši), -ė (tešiaū, tešėi) продолжать; тянуть
tetà 4 тетя
tėtė, tėtis, -čio 2 папа
tėvai (dg.) 4 родители
tėvas 3 отец
tėvelis, -io 2 папа
Tėvynės kāras Отечественная война
tėviškė 1 родной край; родное место, родной дом
tūcia нарочно
tiek столько; tiek ilgai так долго
tiek ..., tiek как ..., так и

ties (inag.) над; рядом, у, около
 tiesà 4 правда
 tiesiai прямо
 tiesiti, tiesia (tiesiù, tiesi), tiesè (tiesiaù, tiesei) протягивать; проводить; выпрямлять; tiesiti kèlia строить дорогу
 tiesus, -i 4 прямой
 tik только; *cp* tikai
 tikėjimas 1 вера
 tikėti, tiki (tikiù, tiki), -ėjo (kūð?) верить
 tikėtis, tikisi (tikiùosi, tikiesi), tikėjosi (kūð?) надеяться
 tikrai наверное, действительно; обязательно
 tikras, -à 4 настоящий; верный, истинный; tikras brólis родной брат
 tikriausiai наверное
 tikrinti, -ina, -ino проверять; patikrinti, -ina, -ino проверить; pasitikrinti, -ina, -ino проверить(ся)
 tikrovė 1 действительность
 tikslas 4 цель
 tikti, tiñka (tinkù, tinkl), tiko (tikaù, tikai) (kam?) годиться; man (táu, jam ...) tiñka мне (тебе, ему ...) идет
 tiktai только; *cp* tik
 tylà 4 тишина
 tylėti, tyli (tyliù, tyli), -ėjo молчать; patylėti, -tyli, -ėjo помолчать
 tyliai; tylù тихо
 tiltas 1 мост
 tylus, -i 4 тихий
 tinginys 3 лентяй
 tinklinis, -io 2 волейбол
 tipinis типовой
 tipiiskas, -a 1 типичный, типический
 tyrimas 2 исследование
 tiipiti, tiipsta, tiipso (paprastai III asmuð) таять; iitiipiti, -tiipsta, -tiipso растаять
 tyvuliuoti, -iuoja, -iavo простираться
 todėl поэтому
 tokiu būdu таким образом
 toks, tokià такой, такая
 toli далеко; toliù вдале, дальше
 toliau дальше
 tolybė 1 даль, дальность
 tolimas, -à 3 далекий
 tortas 1 торт
 tradicija 1 традиция
 traktorininkas 1 тракторист
 traktorius (dg. traktoriai) 1 трактор
 transparantas 1 транспарант
 transportas 1 транспорт
 trečdalis, -io 1 треть, третья часть
 trečiadienis, -io 1 среда
 trečias, -ià третий; kas trečias каждый третий
 traukinys 3 поезд

traukti, -ia, -è тянуть, тащить; traukti šakni извлекать корень; ištraukti, -ia, -è вытащить, вырвать
 trėjetas 1 тройка
 trobà 3 изба
 troleibùsas 2 троллейбус
 troškulys 3 жажда
 trukdyti, trùkdo (trukdaù, trukdai), trùkdė (trukdziaù, trukdei) мешать; sutrukdyti, -trùkdo, -trùkdė помешать
 trukti, trùksta, trùko (paprastai III asmuð) (kam? ko?) не хватать, не хватать; man, tau, jam... trùksta мне, тебе, ему... не хватает; aš trùkstu, tu trùksti ... pinigù у меня (у тебя) не хватает денег; лопнуть (напр., веревка)
 trumpas, -à 4 короткий
 trumpėti, -ėja, -ėjo укорачиваться, сокращаться; sutrumpėti, -ėja, -ėjo сократиться, укоротиться
 truputį немного
 tu ты
 tulpė 2 тюльпан
 tuoktis, tuokiasi (tuokiùosi, tuokiesi), tuokėsi (tuokiaùsi, tuokeisi) вступать в брак; susituokti, susituokia (susituokiù, susituoki), susituokė вступить в брак
 tuomet тогда; *cp* tadà
 tuð tarpu пока что, между тем
 turbūt должно быть, вероятно
 turėti, turi (turiù, turi), -ėjo иметь; быть должным
 turgavietė 1 рынок
 tuigus 2 базар
 turinys 3 содержание
 turistas, -è 2 турист
 turistinis, -è 1 туристский, туристический
 tuiftas 2 богатство, имущество
 turtingas, -a 1 богатый
 tuščias, -ià 4 пустой; порожний
 tvankù душно
 tvankus, -i 4 душный
 tvarkingas, -a 1 исправный, аккуратный
 tvarkyti, tvaiko (tvarkaù, tvarkaì), tvaikė (tvarkiaù, tvarkėi) упорядочивать, приводить в порядок; вести, ведать; sutvarkyti, -tvaiko, -tvaikė привести в порядок; susitvarkyti, -tvaiko, -tvaikė привести себя в порядок, прийти в порядок
 tvenkinys 3 пруд; водохранилище
 tvenkti, tvenkia (tvenkiù, tvenki), -è (tvenkiaù, tvenkei) прудить; užtvenkti, -tvenkia, užtvenkė запрудить

tvirtai твердо
 tvirtas, -à 3 твердый; крепкий, сильный

tvirtinti, -ina, -ino утверждать; patvirtinti, -ina, -ino утвердить
 tvorà 4 забор, ограда

U

ugnis, -ies 4 огонь
 ūkininkas 1 хозяин, земельный собственник
 ūkis, -io 1 хозяйство
 universālinė parduotivė универмаг
 universitėtas 2 университет
 uogauti, -auja, -avo (uogavaù, uogavaì) собирать ягоды
 uoglenė 2 варенье
 uostas 1 порт
 upė 2 река
 upėlis, -io 2 речка
 už (kilm., gal.) за, позади
 užburtas, -à заколдованный
 uždarytas, -a закрытый
 uždaryti, uždaro (uždaraù, uždaraì), uždārė (uždariaù, uždareì) закрыть, закрыть; užsidaryti, -daro, -dārė закрыться
 uždavinys 3 задача
 uždeigti *cm*. deigti
 užduoti, užduoda, uždavė задать
 užduotis, -ies (dg. kilm. užduociù) 3 задание
 užėiti *cm*. eiti
 užgėsti *cm*. gėsti
 užimtas, -à занятый
 užimti, užima, užėmė занять
 užkasti *cm*. kasti
 užlipti *cm*. lipti
 užmiestis, -cio 1 место за городом
 užmigti, užmiñga (užmingù, užmingi), užmigo (užmigaù, užmigaì) уснуть
 užmiršti, užmiršta (užmirštù, užmiršti), užmiršo (užmiršaù, užmiršai) (kã?) забыть; *cp*. pamiršti

užpildyti *cm*. pildyti
 užrakinti *cm*. rakinti
 užrašų sąsiuvinis тетрадь для записей
 užsakyti, užsako (užsakaù, užsakaì), užsākė (užsaciaù, užsakei) заказать, написать; užsisakyti, -sako, -sākė заказать, выписать (себе)
 užsidaryti *cm*. uždaryti
 užsidėgti *cm*. dėgti
 užsidirbti *cm*. dirbti
 užsiėmęs, užsiėmusi занятый
 užsieniėtiiskas, -a 1 иностранный
 užsieninis, -è 2 заграничный
 užsienio kalbà иностранный язык
 užsienis, -io 1 граница
 užsigauti, užsigauja, užsigavo (užsigavaù, užsigavaì) удариться; обидеться
 užsimėrkėti, -ia, -è закрыть глаза (свои)
 užsirašyti *cm*. rašyti
 užsisakyti *cm*. užsakyti
 užsisodinti *cm*. sodinti
 užsukti, užsuka, užsuko (užsukaù, užsukaì) завернуть, зайти
 užšalti *cm*. šalėti
 užtėkti, užtėnika (užtenkù, užtenki), užtėko (užtekaù, užtekaì) хватить, хватать; man, tau ... užtėnika мне, тебе... хватает
 ūžti, -ia, -è шуметь
 užtrukti, -uñka (užtrunkù, užtrunki), -ùko (užtruksaù, užtruksai) задержаться; продолжаться, затянуться
 užtveikti *cm*. tveikti
 užuolaida 1 гардина, штора
 užvakar позавчера

V

vadinasi значит
 vadinti, -ina (vadinù, vadini), -ino (vadinaù, vadinaì) называть; pavadinti, -ina, -ino назвать
 vadintis, -inasi (vadinùosi, vadiniesi), -inosi (vadinaùsi, vadinaìsi) называться
 vadovas 2 руководитель
 vadovauti, -auja, -avo (vadovavaù, vadovavaì) (kam?) руководить
 vadovėlis, -io 2 учебник
 vaduoti, -uoja, -avo (vadavaù, vadavaì) освобождать; išvaduoti, -uoja, -avo освободить
 vagonas 2 вагон

vaidinti, -ina (vaidinù, vaidini), -ino (vaidinaù, vaidinaì) играть (исполнять роль)
 vaidmuð 3 роль
 vaikas 4 ребенок, дитя; vaikų namai (dg.) детский дом; vaikų darželis детский сад
 vaikas 2 парень
 vaikystė 2 детство
 vaikščioti, -ioja, -iojo ходить, гулять; pasivaikščioti, -ioja, -iojo прогуляться
 vairuoti, -uoja, -avo (vairavaù, vairavaì) (kã?) водить (автомобиль)
 vairuotojas 1 водитель

vókiečių okupacija немечкая оккупация
vóketis, -ie 1 немца

vòs едва, чуть
voverė 3 белка

Z

zoologijos sòdas зоопарк

Ž

žadėti, žada (žadù, žadi), -ėjo обещать;
собираться; pažadėti, pažada, -žadėjo
пообещать

žaidimas 2 игра

žaisti, žaidžia (žaidžiù, žaidi), žaidė (žai-
džiaù, žaidėi) играть (в разные игры);
pažaisti, -žaidžia, pažaidė (pažaidžiaù,
pažaidėi) поиграть

žaidžà 4 рана

žalias, -ià 4 зеленый; сырой

žalingas, -a 1 вредный

žaliuoti, -iùoja, -iàvo (paprastai III asmis)
зеленеть; sužaliuoti, -iùoja, -iàvo за-
зеленеть

žavėti, žavi, -ėjo очаровывать, восхищать;
sužavėti, sužavi, -ėjo очаровать, восхи-
тить; susižavėti, susižavi, -ėjo очаро-
ваться, восхищаться

žemas, žemai внизу

Žemaitija, -ijos 3 Жемайтия

žemaitiškas, -a 1 жемайтский

žemas, -à 4 низкий

žemė 2 земля

žemėlapis, -io 1 карта

žemyn вниз

žemutinis, -ė 2 нижний

žiaurù; žiauriai жестоко

žiaurus, -i 4 жестокий

žibėti, žiba, -ėjo блестять, сверкать

žydėti, žydi (žydziau, žydi), -ėjo цвести

žiemà 4 зима

žiemá зимой

žieminis -ė 2 зимний

žiemòs atòstogos зимние каникулы

žygdarbis, -io 1 подвиг

žygis, -io 2 поход

žygiuoti, -iùoja, -iàvo (žygiavaù, žygiavai)

шагать, маршировать

žilas, -à 4 седло

žilti, žyla (žyù, žyli), žilo (žilaù, žilai)

селеть; pražilti, -žyla, -žilo поседеть

žymėti, žymi, -ėjo отмечать; pažymėti,

-žymi, -ėjo отметить

žymùs, -i 4 известный

žiūgnis, -io 2 шаг

žiniaraštis, -čio 1 ведомость

žinios (dg.) 4 знания; известия

žinójimas 1 звание

žinoma конечно, разумеется

žinomas, -a 1 известный, знакомый

žinóti, žino (žinaù, žinaì), žinójo (žinò-
jau, žinójai) знать

žiopsóti, žiopsò (žiopsaù, žiopsai), žiopsò-
jo зевать, ротозейничать

žirgas 3 конь

žirklys (dg.) 1 ножницы

žiūrėti, žiūri (žiūriù, žiūri), -ėjo смотреть;

apžiūrėti, -žiūri, -ėjo осмотреть; pa-

(si)žiūrėti, -žiūri, -ėjo посмотреть

žmogùs (dg. žmónės) 4 человек

žmonà 3 жена

žmónės (dg.) 3 люди; см. žmogùs

žodynas 1 словарь

žodis, -džio 2 слово; выступление

žodžiù устно

žudýti, žudo (žudaù, žudai), žudė (žudžiaù,
žudėi) убивать; nužudýti, -žudo, -žudė
убить

žūklė 4 рыбная ловля; poledinė žūklė
подледная рыбалка

žurnàlas 2 журнал

žurnalistas 2 журналист

žūti, žūva (žuvù, žuvi) (žūsta), žuvo (žu-
vaù žuvaì) гибнуть, погибать; pra-

žūti, -žūva, -žuvo погибнуть, пропасть

žvaigždė 4 звезда

žvakė 2 свеча

žvalgýtis, žvalgosi (žvalgaùsi, žvalgaùsi),
žvalgėsi (žvalgiaùsi, žvalgeùsi) огля-
дываться; pasižvalgýti, -žvalgo, -žval-
gė оглядеться, осмотреться

žveljùs 4 рыбац

žvelgti, -ia (žvelgiù, žvelgi), -ė (žvelgiaù,
žvelgei) смотреть, глядеть; pažvelgti,

-žvelgia, pažvelgė взглянуть

žvėris, -iès (dg. žvėrys, kilm. žvėriù) 3
зверь

žvirblis, -io 1 воробей

РУССКО-ЛИТОВСКИЙ СЛОВАРЬ

A

август rugpjūtis
автобус autobusas
автомобиль automobilis
автор autorius
адрес adresas
адресовать adresuoti
аист gaūdras
аккуратный tvarkingas
актер aktorius
актриса aktorė
алгебра álgebra
ангина anginà
аусамбль ansámblis

апельсин apelsinas
апрель balandis
аптека váistinė
арбуз arbūzas
армия ármija
архитектор architėktas
архитектура architektūra
архитектурный architektūrinis
аспирант aspirantas
астроном astronòmas
атеистический ateistinis
аудитория auditòrija
аэродром aerodròmas
аэропорт aerouostas

B

бабушка senėlė
бадминтон bādmintonas
базар tuĩgas
балет baletas
балкон balkònas
бандероль banderolė
бассейн bascinas
бежать bėgioti
бедный neturtingas
бедствовать vaĩgti
бежать bėgti
без bė
без сомнения be àbejo
белка voverė
белый baltas
бензин benzinas
берег kraĩtas
береза bėržas
беречь saugoti
библиотека bibliotekà
билет bilietas
биолог biològas
биология biologija
битва mūšis
благодарить dėkóti
благодарный dėkingas
блестеть blizgėti, žibėti
ближе arčiau
ближний artimas

ближний artimas
близко arti
блокнот bloknòtas
блюдо patiekalas
богатство tuĩtas
богатый turtingas
более daugiau, labiau
болезнь ligà
болеть siĩgti; skaudėti; болит skaũda;
болен seĩga; заболеть susiĩgti
боль skaũsmas
больница ligòninė
больно skaũdziai
больной ligònis
больше daugiau
большой didelis
бояться bijóti
брат bròlis
брать imti; взять paĩmti
бригада brigadà
брить skusti
бросать mėtyti; бросить mėsti
брюки kėlnės
будто lĩg, taĩtum
будущее ateitis
будущий būsimas
буква raĩdė
булка bandėlė
бура audrà, vėtra

бусы karðliai
бутерброд sumuštinis
бутылка butelis
буфет bufėtas
буфетчица bufėtininkė

бывать būti
быстро greitai
быть būti
бюро biūras; справочное бюро in-
formacijos biūras

В

в į
вагон vagonas
важно svarbù
важный svarbùs
валиться viřti, griūti
варить virti
ваш jūs
вверх aukštyn
в детстве vaikystėje
вдоль išilgai
вдруг staiga
ведомость žiniaraštis
ведро kibiras
ведь juk
вежливо mandagiai; mandagù
вежливость mandagumas
вежливый mandagus
езде visuř
везти vėžti
век amžius
великий didysis (от didis)
великолепно puikù
великолепный puikùs
велосипед dviratis
верить tikėti; поверить patikėti
вернуться grįžti
верный ištikimas
вероятно turbūt, matyt
вертолет malūnsparnis
верхний viršutinis
вес svoris
весело linksmas; linksmal
веселый linksmas
весенний pavasarinis
весить sveikti
весна pavasaris
весной pavasarij
вести vėsti; вести себя elgtis; увести
išvėsti, nuvėsti
весь visas
ветвь šakà
ветер vėjas; ветерок vėjėlis
вечер vakaras
вечерний vakarinis
вечером vakarė
вечный amžinas
вешать kabinti; повесить pakabinti
вещь daiktas
в гости į svečius
взморье pajūris
взорваться sprūgti

взять см. брать
вид видas; veikslas
видеть matyti; увидеть pamatyti
визит vizitas
вилка šakutė
вильнюсец vilniėtis
вино vūnas
висеть kaboti
витамины vitaminas
витрина vitrinà
вишня vynuia
включать įjungti; включить įjungti
вкусно skanù; skaniai
вкусный skanùs
влажный drėgnas
власть valdžia
влезать lipti; влезть įlpti, užlpti
вместе kartu, draugė
вместо vietoj (kò?)
внезапно netikėtai
внешний išorinis
внизу žemai, apačiojė
внимательно atidžia, dėmesingai
внимательный atidūs, dėmesingas
внутренний vidinis
внутри vidujė
вовремя laikù
вода vanduo
во дворе kiemė, laukė
водитель vairuotojas
возвращать, возвратит grąžinti
возвращаться, возвратиться grįžti
воздух oras
война kàras
вокзал stotis (geležinkelio)
войти, войти jeiti, įlpti
вокруг aplink, ratù
волейбол tinklinis
волк vilkas
волноваться jaudintis; banguoti
вообще apskritai
вопрос klàusimas
воробей žvirblis
ворота var̃tai
воскресенье sekmadienis
воспоминание prisiminimas
восстанавливать, восстановить atsta-
tyti, atkurti
восстановление atkūrimas, atstātymas
восток rytai (dg.)

восточный rytinis
восхищать žavėti; восхитить sužavėti
вот štai
впервые pirma kartą
вперед pirmyn
вперед priekyje
впечатление [spūdis
впрочем beje, vis dėlto, tačiau
в прошлом году praėjusiais metais, pėr-
nai
враг priešas
врач gūdytojas
вращаться suk̃tis
вредный žalingas
время laikas
вручить, вручать įteikti
все viskas
всегда visadà, visuomet
асé-таки vis dėlto
в следующий раз sėkantį (kita) kartą
вспомнить, вспоминать prisiminti
вставать kėltis; встать atsikėlti
встреча susitikimas, sutikimas
встречать, встретить sutikti, pasitikti
встретиться, встречаться susitikti
вступить в брак susituokti
всходить tekėti (o solnėje); dýgti
всюду visuř
всякий kiekvienas, visòks, bet kuris
в течение pėf
вход įėjimas

газета laikraštis
галерея galėrija
галстук kaklėraištis
гармоника armonika
гвоздь vinis
где kuř
геология geologija
гибнуть, погибать, погибнуть žūti
гид gidas
гимнастика gimnastika, mankštà
гитара gitarà
главное svarbiausia
главный svarbiausias, pagrindinis
глагол veiksmàžodis
глаз akis
гласный звук balsis
глотать gūti; проглотить pragyti
глубокий gilùs
гнать varyti, vūti
гваться vūtis
гнить pūti
гнущий liūkti
говорить kalbėti; сказать (pa)sakyti
год mėtai
годиться tikti

входить см. войти
вчера vakar
вчерашний vakarykštis
вы jūs
выбирать rinktis; выбрать išsirinkti,
pasirinkti
выздоровливать sveikti; выздороветь
išgyti, pasveikti
вызывать kviešti; вызвать iškviešti
выйти, выходить išeiti, išlipti
выключить, выключать išjungti
выписать užsakyti (gazetų)
выпить см. пить
выполнить, выполнять atlikti
выпуск laidà
выражать reikišti; выразить išreikišti,
nusakyti
вырасти см. расти
высказывание pasisakymas
высокий aukštas
высоко aukšta; aukštai
высота aukštis
выставка parodà
выступать, выступить kalbėti; pasi-
rodyti
выступление žodis; pasirodymas; он
выступал jis kalbėjo
выход išėjimas
выходить, выйти išeiti, išlipti; выйти
замуж ištekti
вязать mėgzti

Г

голова galvà
голод bādas
голос balsas
гора kàlnas
гордиться didžiūotis
гордый išdidūs
горе vařgas
горевать vařgti
гореть dėgti
горло gerklė
горный kalnùotas
город miėstas
горячий kàrštus
госпиталь ligoninė
гостеприимный svingas
гостиница viešbutis
гостить svečiuotis
гость svečias
государственный valstybinis
готовить ruošti, reñgti, gaminti; под-
готовить paruošti, pareñgti
готовиться ruoštis, reñgtis; подгото-
виться pasiruošti, pasireñgti
готовый gātavas
градус laipsnis

гражданин piliētis
гражданство piliētība
грамматика gramātika
граната granatā
граница siena
грипп gripas
гроза perkūnija, audrā
грозить grēsti
громко gaīšiai

грудь krūtīnē
груз krovīnys
грузовик suīkvežimis
группа grūpē
грустно liūdna; liūdnai
грустный liūdnas
гулять vāikščioti
гуманность humanišķūmas
густой tānkus

Д

до нашей эры (д. н. э.) prieš mūsų
era (pr. m. e.)
да taip
давать, дать duoti
давить spāusti, gniāužti
давно seniai
даже nēt
далеко toli
дальний tólimas
дальше toliau
дарить dovanoti; подарить padovanoti
дата data
дверь dūrys
двигаться judėti, sliñkti
двойка dvējetas
двор kiēmas
дворец rūmai (dg.)
девочка mergaitė
девушка merginā
дедушка senēlis
дежурить budėti
дежурная budėtoja
дежурный budėtojas
действительно iš tikrūju, tikrai
действительно tikrovė
действовать veikti
декабрь grūodis
декан dekānas
декламировать deklamuoti
делать daryti; сделать padaryti; де-
лать пересадку pērsėsti; сделаться tarp-
ti, pasidaryti
делегация delegācija
делить(ся) dalyti(s)
дело reikalas
день diena; день рождения gimimo
diena
деньги pinigai
деревня kaimas
дерево mēdis
деревянный medinis
держать laikyti
дети vaikai
детство vaikystė
детский сад vaikų darželis
дешево pigu; pigiai

дешевый pigus
джемпер megztukas
диван sofa
дикий laukinis
диктант diktantas
диктор diktorius
дипломный diplominis
дисциплина drausmė
дита vaikas
длинный ilgas
для dėl
дневной dieninis
днем diēna, dienos metu
до iki; prieš
доброе утро! labas rytas!
добрый ночи! labos nakties! labanakti!
доброта gerumas
добрый geras
добрый вечер! labas vakaras!
добрый день! laba diena!
добывать, добыть gauti, kasti (anqli)
доверять pasitikėti
довольный patenkintas
договориться susitarti
дождаться см. ждать
доехать nuvažiuoti
дождливый lietingas
дождь lietūs; идет дождь lūja
дойти nueiti
доказывать įrodinėti
доклад pranešimas
доктор daktaras
документ dokumeñtas
долг pareiga
долгий ilgas
долго ilgai
долететь nuskristi
должен turi, privalo
дом namas
дома namiš
домашний naminis
домой namo
дополнять, дополнить papildyti
дорога kēlias
дорого brangu; brangiai
дорогой brangus
до сих пор iki šiol, iki šio laiko

доска lentā
достижение laimėjimas
дочь duktė
драма drama
древний senovinis
дрова malkos
дрожать drebėti
друг draugas
другой kitas

дружба draugystė
дружеский; дружественный draugiš-
kas
дружить draugauti
думать galvoti; подумать pagalvoti
дуло drevė
дуть pūsti
дышать kvėpuoti
дядя dėdė

Е

его jō
единственный vienintelis
единый vieningas
её jōs
ежегодно kasmet
ежедневно kasdien
еженедельный savaitinis
ездить važinėti

елка eglutė
если jei, jeigu
есть valgyti; поесть pavalgyti; съесть
suvālyti
ехать važiuoti; ехать верхом joti; про-
ехать pravažiuoti
еще dar

Ж

жадный godūs
жаловаться skųstis
жаль gaila
жаркий karštas
жать spāusti; жать руку spāusti raĩ-
ka
жать (роже) kiršti (rugius)
ждать laukti; подождать palaukti; дож-
даться sulaukti
желание noras
желать linkėti; пожелать palinkėti
железная дорога geležinkelis
желудок skrandis
жена žmona

женатый vėdes
женский moteriškas
женщина moteris
живой gyvas
живопись tapyba
живот pilvas
животное gyvulys
жизнь gyvenimas; gyvybė
житель gyventojas
жить gyventi; прожить pragyventi, iš-
gyventi
журнал žurnālas
журналист žurnalistas

З

за už; dėl
заблудиться paklysti
заболеть см. болеть
забор tvora
заботиться rūpintis; позаботиться pasi-
rūpinti
забывать, забыть užmiršti, pamiršti
завернуть užsukti
завертывать pakūoti, vynioti
завещать palikti
завидовать pavydėti
завод gamyklā
завтра rytōj
завтракать pusryčiauti; позавтракать
papusryčiauti
завтрашний день rytōjus, rytōjaus diena
загорать dėgintis; загореть nudėgti
заграница užsienis

задавать, задать uždūoti
задание uždūotis
задача uždavinys
задерживаться užtrūkti
задевать kliudyti
заинтересовать sudominti
заинтересоваться susidomėti
заказать užsakyti
казачий registruotas
заканчиваться см. кончатся
закатиться lėstis (o solnice)
закрывать daryti; dėgti; закрыться už-
daryti; uždėgti; закрываться, за-
крыться užsidaryti; закрывается už-
dāromas
зал salė
заметьте, замечать pastebėti
замечательный puikus, nepaprastas
замок pilis

замолчать *см.* молчать
 замужем ištekėjusi
 заниматься (*в школе, университете*)
 mokyti, studijuoti; заниматься спор-
 том sportuoti
 занятия pratybos, pāmokos, paskaitos,
 dārbas, mokslas, mokymasis
 занятый užsiėmęs; ūžimtas
 заочный neakivaizdinis
 запад vakarai (*dg.*)
 западный vakarinis, vakarų
 запах kvāpas
 запретить užrakinti
 заплакать *см.* плакать
 заполнять pildyti; заполнять užpildyti
 заранее iš anksto
 зарыть *см.* рыть
 заседание pōsėdis
 засмеяться *см.* смеяться
 затруднить sužkinti; затруднить ар-
 суžkinti
 захотеть *см.* хотеть
 зацепляться kliūti
 зачем kām
 зачет įskaita
 защищать ginti; защитить arginti
 заяц kiškis
 звание vārda; присвоить звание su-
 teikti varda
 звенеть skambėti
 зверь žvėris

звонить skaūbinti; позвонить paskaū-
 binti
 звук garsas
 здание pāstatas
 здесь čia
 здоровый sveikas
 здоровье sveikata
 здравствуй(те) sveikas! sveikā! sveiki!
 sveikos!
 зевать žiopsoti
 зеленеть žaliuoti
 земля žemė
 зима žiemā
 зимний žieminis
 зимой žiema
 злиться rūkti; разозлиться supūkti
 злой piktas
 знак ženklas
 знакомиться, познакомиться susipa-
 žinti
 знакомство susipažinimas
 знакомый pažįstamas
 знаменитый garsūs
 знание žinėjimas, mokėjimas
 знания žinios (*dg.*)
 знать žinoti, mokėti
 значение reikšmė
 значить reikšti; значит vadinasi, taigi
 золотой auksinis
 зонтик skėtis
 зоопарк zoologijos sōdas
 зуб dantis

И

и ĩ
 игра žaidimas
 играть žaisti; lōšti; skaūbinti; griežti;
 vaidinti; поиграть pažaisti; palōšti;
 paskaūbinti; pagriežti
 идти eiti; пройти praeiti; пройти курс
 išeiti kursā
 из iš
 изба trobā
 избрать pasirinkti
 известный žinomas, žymūs
 извиниться atsiprašyti
 издавать lėisti; издать išlėisti
 из дому iš namų
 из-за dėl
 изменяться keistis; измениться pasi-
 keisti
 изображать vaizduoti
 изредка retai
 изучать mokyti, studijuoti; изучить iš-
 mōkti, išstudijuoti
 изучение mokymasis, studijavimas

исчезать, исчезнуть dingti, prapūlti, iš-
 pūkti
 или arba
 иллюзия iliūzija
 именно būtent
 иметь turėti
 имя vardas
 инженер inžinierius
 иногда kartais
 иностранний užsieninis
 институт institūtas
 интерес domėjimas
 интересно įdomū; įdomiai
 интересный įdomūs
 интересовать dominti
 интересоваться domėtis
 искать ieškoti
 искренний nuoširdūs
 искренно nuoširdžiai
 искусство mėnas
 исполнять, исполнить įvykdyti
 исполниться, исполниться įvykti, so-
 kakti

использовать naudoti
 исправлять taisyti
 испугаться išsigąsti
 испытать patirti
 исследование tyrimas
 историк istorikas

исторический istorinis
 история istorija
 исчезать nykti, dingti
 итак taigi, tōkiu būdu
 их jų
 июль liepa

К

к pās, priė
 каждый kiekvienas
 казаться atrodyti, rōdytis; показаться
 pasirodyti; кажется atródo, rōdos
 как kaip
 каков kōks
 какой kōks
 какой-нибудь koks nors, kuris nors
 какой-то kažkōks, kažin kōks
 календарь kalendrius
 каменный mūrinis
 камень akmuō
 канал kanālas
 канюкулы atōstogos
 капля lašas
 карандаш pieštukas
 карта žemėlapis
 картина pavėikslas
 касаться liėsti; прикоснуться prisi-
 liėsti
 касса kasā
 кататься važinėti, čiuōžti; кататься на
 лыжах slidinėti
 катиться riedėti
 кафе kavinė
 квток čiuożyklā
 квартал kvartālas
 квартира būtas
 кефир kefyras
 килограмм kilogramas
 километр kilometrās
 кино kinas
 кинотеатр kino teātras
 киоск kiōskas
 кипеть virti
 класс klāsė
 класть dėti; положить padėti
 климат klimatas
 клуб klūbas
 ключ rāktas
 книга knyga
 книжный магазин knygyūnas
 ковш zāmtis
 когда kada
 когда-нибудь kada nors
 колбаса dešrā
 колесо rātas
 коллега kolega
 коллекция kolėkocija
 колонна kolonā

колхоз kolūkis
 команда komānda
 командировка komandiruōtė
 комбайн kombainas
 комната kambarys
 компас kōmpasas
 композитор kompozitorius
 компот kompōtas
 комсомолец komjaunuolis
 конверт vōkas
 ковчег gālas, pabaigā
 ковчешно žinoma
 консерватория konservatoriija
 конституция konstitūcija
 конференция konferencija
 конфета saldainis
 концерт koncertas
 кончать, кончить baigti
 кончатся, кончиться, закончиваться,
 закончиться baigtis, pasibaigti
 ковь žirgas
 копать kasti
 копейка kapeikā
 корень šaknis
 кормить šerti
 король karālius
 короткий trumpas
 коса daigis
 косить pjauti, kiřsti
 космонавт kosmonautas
 космос kōsmosas
 костюм kostiūmas
 который kuris
 кофе kavā
 кошка katė
 край krāštas
 крайний paskutinis
 красавец, -ица gražuolis, -ė
 красиво gražū; gražiai
 красивый gražūs
 красный raudōnas
 красота grōžis
 крепкий stiprūs, tvirtas
 кресло kėdė; мягкое кресло minkštā
 kėdė
 крестьянин valstiētis
 критик kritikas
 кричать šaukti, rėkti; крикнуть sušūkti,
 surikti

кровать lóva
кровь kraūjas
кругом aplīnk
кружиться sūktis
крупный stambūs
крыша stógas
к сожалению gaila, dejā
кстати bejē
кто kās
кто-нибудь, кто-либо kas nōrs
кто-то kažkās
куда kuī

лаборатория laboratōrija
ладонь délnas
лампа lēmpa
ласточка kregždžē
ляля lóti
лебедь gulbē
левый kairys
легенда padavimas, legendā
легкие plauščiai
легкий leņgvas
легко leņgva; lengvai
легковой автомобиль lengvāsis auto-
mobilis
лед lēdas
лежать gulėti
лезть lįsti; влезть įlįsti
лезть lįpti; залезть įlįpti
лекарство vaistai (dg.)
лекция paskaitā
лентяй tinginys
лес miškas
лететь skristi, lėkti
летний vasarinis, vāsaros
лето vāsara
летом vāsara
летчик lakūnas
лечить gūdyti; вылечить išgūdyti;
лечиться gūdytis
лечь atsigulti
ли at
лимонaд limonādas
липа liepa
лирика lįrika
лиса lāpė
лист lāpas
листок lapėlis

магазин parduotuvė
май gegužė
маленький mažas
мало mažai; mažai
малый mažas

куда-нибудь kur nōrs
культура kultūra
культурный kultūringas; kultūrinis
купаться maudytis
купить, покупать nupirkti, pirkti
курортный kurortinis
курс kūrsas
курсировать kursuoti
курсовой kūrsinis
кусать kąsti
кусочек kąsnis; gābalas
кухня virtuvė

Л

литератор literātas
литература literatūra
литературный literatūrinis
литовец lietūvis
литовка lietuvė
литовский язык lietūvių kalbā
литр litras
лифт liftas
лицо véidas
лишение netekimas
лишний atliėkamas
лоб kaktā
ловить gāudyti
лодка vāltis
ложиться gulėti
ложка šaukštas
ломать laužyti, laužyti; обломать, отло-
мить nulaužyti; поломать, сломать
sulaužyti
ломаться, ломиться lūžti
лопата kastūvas
лопнуть sprėgti
лошадь arklųs
луг pieva
луна mėnūlis
лучше geriau
лучший geriausias
лыжи slidės
любезно malėniai
любимый mylimas, mėgstamas
любитель mėgėjas
любить mylėti; mėgti; влюбиться įsi-
mylėti; полюбить pamilti; pamėgti
любовь mėilė
любоваться grožėtis, gėrėtis
люди žmonės

М

мальчик berniukas
мама mamā
марка ženklas (pāšto)
март kóvas
маршрут maršrūtas

масло sviestas
мастер méistras
математик matemātikas
математика matemātika
материал mėdžiaga
мать mótinā
машина mašinā
мебель baldai (dg.)
медик mėdikas
медленно pamažu
между tarp
международный tarptautinis
мелкий smūlkus
мелодия melėdija
меньше mažiau
менять keisti
места slūoti
место vietā; место работы darbvietė
месяц mėnuo; см. луна
метод mėtodas
метр mėtras
механик mechānikas
мечта svajėnė
мечтать svajėti
мешать trukdyti; помешать sutrukdyti
мешок maišas
микрорайон mikrorajėnas
милиционер milicininkas
миллиция milicija
миллион milijėnas
милый mielas
мимо prė šalį
минута minūtė
мир pasaulis; taikā
младший jaunesnysis
много daugelis
много daug

на aūt; prieš
набережная krantinė
наблюдать stebėti
наверное turbūt, tikrai
наверх į viršų
наверху viršujė
нагибаться, наклоняться leikintis; на-
гнуться, наклониться pasileikinti
над tieš, virš
надевать vilktis, mautis, aūtis; надеть
apsivilkti, apsimauti, apsiauti
надежда viltis
надеяться tikėtis
на днях šiomis dienomis
надо (было) reikia (reikėjo)
надоедать, надоесть nusibėsti
назад atgal
название pavadinimas
называть vadinti; называть pavadinti;
называться vadintis

многочисленный didžiai gėrbiamas
многочисленный gausūs
может быть galbūt
мой mano
мокрый šlāpias
молодежь jaunimas
молодец šaunuolis
молодой jaunas
молодость jaunystė
молоко pienas
молотить kulti
молоть malti
молчать tylėti; умолкнуть, замолчать
nutilti
момент momentas
море jūra; marios
мороз šaltis
мост tiltas
мочь, смочь galėti
мудрец išminčius
муж vyras
мужнина vyras, vyriškis
музей muziejus
музыка muzika
музыкальный muzikinis
музыкант muzikantas
мы mėš
мыло muilas
мыслить mąstyti
мысль mintis
мыть plauti; промыть (вымыть) iš-
plauti
мыться praūstis; умыться nusipraūsti
мягкий minkštas
мясо mėsa
мяч sviedinys, kamuolys

Н

наклоняться liėkti; leikintis; наклониться
pasileikinti
наконец pagaliau
накрывать deingti; накрыть apauėngti.
uždeingti
накрыть на стол apdeingti stālā
налево į kairė, kairėn
намечать, наметить numatyti
на память prisiminimui; atmintinai
написать см. писать
напомнить priminti
направление kryptis
направляться vykėti
направо į dešinę, dešinėn
напрасно be reikalo, veltui
напротив priešais
нарвать см. рвать
нарисовать см. рисовать
народ liaudis
народный liaudies

нарядный puošnūs, pàpuoštas
население gyvėntojai (dg.)
наслаждаться mėgautis
насморк slogà
настоящий tikras
настроение nuotaika
наступить, наступить prasidėti
наука mokslas
на улице gátvėje, laukė, kiemė
научить см. учить
научиться см. учиться
научный mokslinis
находить, найти rasti
находиться būti
национальный nacionalinis
начало pradžia
начинать, начать pradėti
начинаться, начаться prasidėti
наш mūsų
небо dangus
невестка marti
невозможно neįmanoma, negalima
недавно neseniai
недаром ne veltui
неделя savaitė
недолго neilgai
нежный švelnus
нездолго netrukus
неизвестно nežinia
некогда nėra laiko, nėra kada
некоторый kai kuris
некрасивый negražūs
велегкий neleigvas
велегко neleigva; nelengvai
вельзя negalima
немец vokiečiai
немного nedaugelis
немного nedaug, truputį
немыслимый neįmanomas
незавидеть nekęsti
необыкновенный nepaprastas
не очень nelabai
неплохо nebloga; neblogai
непоздно nevēlu

о, об apie
обедать pietauti; пообедать papietauti
обещать žadėti; пообещать pažadėti
объявлять gausūs
облако debesis
облачно debesuota
облачный debesuotas
обвинять, обвинять apkabinti; обвиняться
apsikabinti
обойти см. обходить
обрадовать см. радовать
обрадоваться см. радоваться

неполный nepilnas
несклоняемый nelinksniuojamas
несколько kėletas, keli
несколько лет назад prieš kėletą metų
несколько раз kėletą kartų
несмело nedrąsiai
несовершенный вид eigōs vėikslas
несомненно neabejojamai
нести nešti
нет nė; nei; nė
не только, но и nė tik, bėt ir
неудобно nepatogū; nepatogiai
неужели negi; aigi
ничто kažkàs, kažin kàs
нигде niekur
нижний žemutinis, apatinis
низкий žemas
низко žēma; žēmai
никакой jōks
никогда niekadà, niekuomet
никто niekas
никуда niekur
ничто niekas
но bėt
новогодний naujamėtinis
новое nauja
новоселье įkurtūvės
новость naujiena
новый naujas
Новый год Naujieji mėtai
нога kōja
нож peilis
ножницы žirklys (dg.)
номер numeris; kambarys (vižbučio)
нос nōsis
носилки neštūvai
ночевать nakvoti
ночь naktis
ночью naktį
ноябрь lapkritis
нравиться, поправиться patikti
нужно reikia
нужный reikalingas, būtinas
нырять, нырнуть nerti

образ vaizdas
образец pavyzdys
образование išsilavinimas
обсуждать, обсудить aptarti
обтираться, обтереться apsitrinti
обуваться aūtis; обуться apsiauti; раз-
уться nusiauti
обувь āvalynė
обходить, обойти apėiti
общезнание bendrābutis
объявление skelbimas
объявлять skėlbt

объяснять aiškinti; объяснить paaiš-
kinti
обыкновенный paprastas
обычно paprastai
обычный paprastas
обязательный būtinas
овес aviža
овощи daržovės (dg.)
овца avis
оглядываться dairytis; оглянуться apsi-
dairyti
огонь ugnis
огромный didžiulis
одевать reñgti; одеть apreñgti
одеваться nusireñgti; одеться apsi-
reñgti; одеться nusireñgti; cp. vilktis
одежда drabužiai (dg.)
однажды kaĩta
одолживать skōlinti; одолжить paskō-
linti
озеро ežeras
оказать suteikti; оказать помощь su-
teikti pagalbà
оказаться pasirodyti
оканчивать, окончить baigti
океан vandenynas, okeānas
окно langas
октябрь spalīs
октябрьский spalio
омывать plauti; омыть nuplauti
он jis
она ji
они jiė, jōs
опаздывать vēluoti; опоздать pavėluoti
опасно pavojinga
опасный pavojingas
определять, определить nusakyti
опрокидываться, опрокинуться apsi-
vefsti
опубликовать см. публиковать
организовать organizuoti
освещать, осветить см. светить
освобождать vaduoti; освободить iš-
vaduoti
осенний rudeninis
осень ruduō
осенью rudenį

падать kristi; упасть nukristi, pargriūti
паковать pakuoti
палец pirštas
пальто paltas
памятник paminklas
памятник архитектуры architektūros
паминик paminklas
память atmintis; на память atmintinaĩ
панорама panoramà

основание įkūrimas
основать įkūrti, įsteigt
основоположник prādininkas
особенно ypatingai
особенность ypatingas
особенный ypatingas
оставаться, остаться likti, pasilikti
оставлять, оставить palikti
остаивливаться, остановиться sustōti
остановка stotėlė, sustojimas
остров salà
от пуб, iš
отвернуться atsisūkti
ответ atsakymas
ответать atsakyti; atsakinėti; ответить
atsakyti
отдавать, отдать atiduoti
отдел, отделение skėyrius
отдых отдыс
отдыхать išėti(s); отдохнуть pailsėti
отец tėvas
открывать, открыть atidaryti
открываться, открыться atsidaryti
открытка atvirukas
откуда iš kur
отличаться pasizymėti; skirtis
отложить atidėti
отломить см. ломать
отметить, отмечать pažymėti
отметка pažymys
отнять atimti
отправлять atrakinti
отправляться, отправиться išvykti
отпраздновать см. праздновать
отпуск atostogas
отрывок ištrauka
отчина tėviškė, tėvynė
отезд išvykimas
официальный oficialūs
официант padavėjas
охотно mielai, sū mielu nōru
очень labai
очередь eilė
очки akiniai (dg.)
очутиться atsidūrti
ошибаться, ошибиться apsirikti
ошибка klaidà

П

папа tėtė
параграф paragrafas
парень vaikinas
парк pàrkas
пароход gárlaivis
парта sūolas
партер pàrteris
пассажир keleivis
пахнуть kvėpėti

пациент pacieftas
певец daininiikas
певица daininiiké
педагог pedagógas
педагогика pedagógika
педагогический pedagóginis
пейзаж gamtós vaizdas, reizāžas
перевести *см.* переводить
перевод vertimas
переводить véfsti; перевести išvéfsti
переводчик vertéjas
перед prieš
передавать, передать pérduoti
перезезжать, пересехать pėrsikelti
переместить nukélti
перенести pėrkelti, pėrnešti
перерыв pėrtrauka
пересадка pėrsėdimas (*ž traukinį, auto-
būsą*)
переселяться, переселиться pėrsikelti
переставать, перестать nustóti
перейлок skeišgatvis -
перо plunksna
перрон pėrónas
песня dainà; giesmė
петь dainuoti; спеть padainuoti
печалиться liūdėti
печаль liūdesys
печальный liūdnas
печать spaudà
пианино pianinas
пшений pėščias
пешком pėščiomis
пиво alus
пиджак švařkas
писатель rašytojas
писать rašyti; написать parašyti
письменно raštù
письменный rašomasis
письменный стол rašomasis stālas
письмо laiškas
пить gėrti; выпить išgėrti
плавать plaukyti
плакать verkti; заплакать pravirkti
план plānas
платье suknelė
плащ lietpaltis, apsiaūstas
плохо blóga; blogai
плохой blógas, prāstas
площадь aikštė
плуг plógas
плыть plaukti; приплыть atplaukti, par-
plaukti
плюнуть spjauti
пляж paplūdimys, pliāžas
по pò, pagai; iš, dėl; iki
победа pėrgalė
побережье pakrantė
поблагодарить *см.* благодарить
поведение elgesys

поверить *см.* верить
повесить *см.* vėšaty
повесть apysaka
по-видимому matyt
повторение kartójimas
повторять kartóti; повторить pakartóti
погибать, погибнуть žúti
поглядеть pažvelgti
поговорка priežodis
погода óras
под pò; priė
подавать жалобу skústi
подарить *см.* дарить
подарок dovanà
подвозка vežimas
подготовливаться ruđštis, reĩgtis; под-
готовиться pasiruđšti, pasireĩgti
подготовительный parengiamasis
поднимать kėlti; поднять pakélti
подниматься kėltis; lipti; подняться at-
sikélti, pasikélti, įlpti
подобрать parĩtkti
подождать *см.* ждать
подойти *см.* подходить
по дороге pakeliui
подрости raugyti
подруга draugė
подумать *см.* думать
подходить, подойти prieiti
поезд traukinys
поездка kelióne
поеть *см.* есть
пожаловаться *см.* жаловаться
пожалуй turbút
пожалуйста prašau, prašom
пожелание linkėjimas
пожелать *см.* желать
позавтракать *см.* завтракать
позавчера užvakar
позвонить *см.* звонить
поздний vėlus, vėlyvas
поздно vėlu; vėlai
поздороваться pasisvėikinti
поздравительная телеграмма svėiki-
nimo telegrama
поздравить *см.* поздравлять
поздравление svėikinimas
поздравлять svėikinti; поздравить pa-
svėikinti
позже vėliau
познакомить supažindinti
познакомиться *см.* знакомиться
поиграть *см.* играть
поймать iš tiesų
пойти eiti, nueiti, išeiti
пока kol; iki, kol kàs, tuo tārpu
показать *см.* показывать
показаться *см.* казаться
показывать ródyti; показать paródyti

ожидать, покинуть palikti
окрывать deĩgti; покрыть padeĩgti
окупать *см.* купать
пол griudys
поле laukas
полезно naudinga; naudingai
полезный naudingas
поликлиника poliklinika
политика politika
по-литовски lietuviškai
полка lentyna
полно pilna
полный pilnas
половина pusė
положение padėtis
положить *см.* класть
поломать *см.* ломать
полотенце raikšluostis
получать, получить gauti
пользоваться naudótis
полюбить *см.* любить
помаленьку pamažu
помешать *см.* мешать
помогать, помочь padėti
по-моему mano nuomone
помощь pagálba; оказать помощь su-
teikti pagálba
понедельник pirmadienis
понимать, понять suprasti
понравиться patikti
по-новому naujai
понятно suprantama
пообедать *см.* обедать
пообещать *см.* обещать
попадать, попасть patáikyti, kliúti
поправляться taisyti; поправиться
pasitaisyti
попросить *см.* просить
популярный populiarus
пора laikas, mėtas
порадоваться *см.* радоваться
порадоваться *см.* радоваться
порт uostas
портфель portfelis
по-русски rúsiškai
посаженный pasodintas
по-своему savaip
посвящать, посвятить skirti
посвященный skirtas
поселиться apsigyvėnti
посещать lankyti; посетить aplankyti
послать *см.* послать
после pò
последить *см.* следить
последний paskutinis, pāstaras
послезавтра poryt
пословица patarlė
послужить *см.* служить
послушать *см.* слушать
воспыхаться *см.* слышать

посмотреть *см.* смотреть
поспешить *см.* спешить
поссорить *см.* спорить
поставить *см.* ставить
постоянно nuolat
постоянный pastovus, nuolatinis
пострадать nukentėti
построенный statytas
построить *см.* строить
поступать stóti; поступить istóti
постучаться *см.* стучаться
посылать siųsti; послать išsiųsti
посылка siuntinys
потелеть atšilti
потеря netekimas
потерять *см.* терять
потихоньку pamažu
потолок lubos (*dg.*)
потом paskui, vėliau
потому (что) dėl to, kàd; nės; kadán-
gi
потребовать *см.* требовать
поужинать *см.* ужинать
поход žygis
похожий panašus
поцеловать *см.* целовать
почему kodėl
почему-то kažkodėl
почта paštas
почти bevėik
почтовая марка pašto ženklas
почтовый ящик pašto dėžutė
почувствовать себя pasijūsti
поэзия poezija
поэт poetas
поэтесса poetė
потому dėl to, todėl
появляться, появиться pasirodyti, atsi-
rasti
пояс juosta
правда tiesa
правило taisyklė
правильно taisyklingai, teisingai
праздник šventė
праздничный šventinis, šventiškas
праздновать švėsti; отпраздновать at-
švėsti
превращаться virsti; превратиться pa-
virsti
предвидеть numatyti
предлагать siūlyti; предложить pasiū-
lyti
предложение pasiūlymas
предмет dalykas
предназначенный skirtas
предназначить skirti
прежде всего pirmiausia
предприятие įmonė
председатель pirmininkas
прекрасно puikū

прекрасный puikūs, labai gražūs
 преподаватель dėstytojas
 преподавательница dėstytoja
 преподавать dėstyti
 приближаться artėti; приблизиться
 priartėti
 прибытие atvykimas
 прибыть atvykti
 привет sveikinimas
 приводить, привести atvėsti
 привозить, привезти atvėžti
 привыкать, привыкнуть priprasti
 привычка įprotis
 приглашать kviešti; пригласить ра-
 kviešti
 приглашение kvietimas
 приготавливать ruošti; приготовить ра-
 ruošti
 приезжать, приехать atvažiuoti
 приемник imtuvas
 прийти см. приходить
 приказывать, приказать įsakyti
 прилагательное būdvardis
 прилежно stropiai
 прилежный stropūs
 прилетать, прилететь atskristi, par-
 skristi
 пример pavyzdys
 примерить pasimatuoti
 приморье rajūris
 принимать, принять priimti; прини-
 мать экзамен egzaminuoti
 приносить (ат)nešti; принести atnešti,
 atnešti
 приобретать, приобрести įgyti
 приплыть см. плыть
 природа gamta
 присвоить suteikti; присвоить звание
 suteikti vardą
 присылать, прислать atsiųsti
 приходиться, прийти ateiti
 причина priežastis
 приятно malonū; maloniai
 пробовать bandyti
 проверять, проверить patikrinti
 провожать lydėti; проводить paly-
 dėti; проводить каникулы pralėisti
 atostogas, atostogaui
 прогноз prognōzė
 проголодаться išalkti
 программа programā
 прогресс pažangā

работа dárbas
 работать dirbti
 работник darbotojas
 рабочий darbininkas
 равнодушный abejingas

прогулка išvyka; pasivaikščiojimas
 продавец pardavėjas
 продавщица pardavėja
 проданный parduotas
 продолжать, продолжить tęsti
 продукты produktai
 проект projektas
 проектировать projektuoti
 проезжать см. ехать
 прожить см. жить
 проза proza
 произведение kūrinys
 происходить vykti; произойти įvykti
 пройти см. идти
 промышленность pramonė
 проректор prorrėktorius
 просить prašyti; попросить paprašyti
 проспект prospektas
 просто paprastai
 простой paprastas; prāstas, blōgas
 просторный erdvūs
 просыпаться būsti; проснуться pa-
 būsti
 просьба prašymas
 профессия profėsija
 профессор profesorius
 процент procentas
 прочесть, прочесть paskaityti, pėr-
 skaityti
 прошлый praėjėš, praėitas
 пруд tvenkinys
 прямо tiesiai, stačiai
 прямой statūs; tiesūs
 псевдоним slapūvardis
 психология psichologija
 птица paukštis
 публиковать spāusdinti; skėlbt; оуб-
 ликовать išspāusdinti
 пуля kulka
 пускать lėisti; пустить įlėisti
 пустой tūščias
 пустыня dykumā
 пусть tegū
 путевка keliālapis
 путешествие kelionė
 путешествовать keliāuti
 путь kėlias, kelionė
 пушка patranka
 пчела bitė
 пьеса pjėsė
 пятерка penketas
 пятница penktadienis

P

рад: я рад āš džiaugiuosi, mán malonū
 радно gādjias
 радовать džūginti; порадовать, об-
 радовать pradžiuginti

радоваться džiaūgtis; порадоваться,
 обрадоваться pradžiugti
 радостно džiuģū
 радостный džiuģūs
 радость džiaūgsmas
 раз kartas
 разбирать nagrinėti; разобрать iš-
 nagrinėti
 разве atgi, at
 развиваться plėtótis
 разводиться kurti (ūgnį)
 разговор pokalbis, pasikalbėjimas
 раздаться pasigirsti
 раздеваться, раздеться nusirengti
 раздел skėrius
 размер dydis, matmuō, nūmeris
 разница skirtumas
 разнообразный įvairūs
 разозлиться см. злиться
 разрешать, разрешить lėisti
 разрушать griauti; разрушить su-
 griauti
 разумеется žinoma, suprañtama
 район rajonas
 ракета raketā
 ранить sužeisti
 равный anksčius, anksčius
 равно anksči
 раньше anksčiaū, pirmā
 распределять skirstyti; распределить
 paskirstyti
 распространять skleisti
 распускать skleisti; распустить iš-
 skleisti
 распускаться skleistis; распуститься
 išskleistis
 рассердить см. сердить
 рассказ apsakymas; pasakojimas
 рассказывать pāsakoti; рассказать
 papāsakoti
 расставаться skirtis; расстаться iš-
 siskirti
 расстояние atstūmas
 расти āugti; вырасти užaugti
 расходиться skirstytis; разойтись iš-
 siskirstyti
 расцвети см. цвести
 рвать skinti; нарвать (себе) prisiskin-
 ti, nusiskinti
 ребенок vaikas
 ребята vaikai; vaikinai (dg.)
 революция revoliūcija
 регион regiōnas

е iš; nuō
 сад sōdas
 садиться sėstis; сесть atsisėsti

редкий rėtas
 редко rėta; retai
 режиссер režisiėrius
 резать pjauti; резать (ножницами)
 kiřpti
 результат rezultātas
 рейс reisas
 река upė
 рекомендовать rekomenduoti
 ремонтировать remontuoti
 репетиция repeticija
 республика respūblika
 ресторан restorānas
 реферат referātas
 рецепт receptas
 решать sprėsti; lėmti; решать nu-
 sprėsti, išsprėsti
 решаться, решиться rýztis, pasiryžti
 рисовать piėšti; нарисовать nupiešti
 ровно lygiai
 род giminė
 родина tėvynė
 родители tėvai
 родной gimtāsis; родной язык gim-
 tōji kalbā
 родные giminės
 родиться, родиться gimti
 рождение gimimas
 роза rōžė
 роль vaidmuō
 роман romānas
 роса gasā
 рот burnā
 рубашка marškiniai (dg.)
 рубить kiřsti
 рубль rūblis
 руины griuvėšiai
 рука rankā
 руководитель vadovas
 руководить vadovauti
 русская rūsas
 русский rusas
 русский язык rūsų kalbā
 русско-литовский rūsų—lietūvių
 ручка plunksnākotis, kotėlis
 рыба žuvis
 рыбак žvejys
 рынок turgāvietė, tuřgas
 рыть kasti, rausti; зарыть užkasti,
 įkasti
 рюкзак kuprinė
 ряд eilė
 рядом šalia, gretā

салат salštos
 сам pats
 самолет lėktūvas

самостоятельный savarañkiškas
самый pàts; тот самый tas pàts
санаторий sanatòrija
саног bātas
сберегательная касса taupomoji kasa
сберечь, сберечь sàugoti, taupyti
сборник rinkinỹs
свежий šviežias
свет šviesa
светить šviesti; осветить apšviesti
светло šviesu
светлый šviesūs
свнтер megzlukas
свобода laisvė
свободный laisvas
своеобразный savòtiškas
свой savo
свыкаться, свыкнуться apsipràsti
связь ryšỹs
сгибать lenkti
сдавать laikyti (egzamina); сдать ati-
duoti; išlaikyti (egzamina); сдать nuo-
moti (kambari)
сделать см. делать
себя savė
сев sėjà
север šiaurė
северный šiaurinis
северо-восток šiaurės rytai (dg.)
северо-восточный šiaurės rytų (dg.)
сегодня šiañdien
сегодняшний šiandieninis
седой žilas
сейчас tuojau; dabar
сельский житель kaimiētis
семестр semėstras
семинар semināras
семья šeima
сентябрь rugsėjis
сердечный nuoširdūs
сердить pūkinti; рассердить supūkin-
ti; сердиться pūkti
сердце širdis
серебро sidābras
середина vidurỹs
серия sėrija
серый pilkas
серьезно rimtai
серьезный rimtas
сессия sėsija
сестра sesuė
сесть см. садиться
сеять sėti
сидеть sėdėti; посидеть pasėdėti
сила jėgà
сильно stipriai, smaiškiai
сильный stiprus, smarkūs
символ simbolis
синий mėlynas
сирень alyvà

сказать см. говорить
сказка pāsaka
скамейка suolas
сквозь prò
склонять linksniuoti; склоняется, скло-
няемый linksniuojamas
скользящий slidūs
сколько kiek
скоро greit, greitai
скрипка smuikas
скупой šykštūs
скупать ilgėti; соскучиться pasilgti
слабый silpnas
слава šlovė
слайд skaidrė
слева iš kairės, kairėje
следить sėkti; последить pasėkti
следующий sėkantis, kitas
словарь žodynas
словно lỹg, tañtum, kaip
слово žòdis
слог skiemuđ
сложный sudėtingas
сломать см. ломать
служить tarnauti
случай atsitikimas, atvejis; pròga
случайно atsitiktinai
случиться atsitikti, įvykti
слушать klausyti; послушать pasi-
klausyti
слушаться klausyti
слышать girdėti; услышать išgirdėti;
послышаться pasigirdėti
смело drāsiai
смелый drąsus
смена pamainà
смерть mirtis
смеяться juoktis; засмеяться nusi-
juokti
смотреть žiūrėti; посмотреть pažiū-
rėti
смочь см. мочь
смысл prasmė
снаряд sviedinỹs
сначала iš pradžių, iš naũjo
снег sniegas; идет снег sniẽga; шёл
снег snigo
снимок nuotrauka
сносить sudėvėti
собака šuo
собирать rinkti; собрать surinkti
собираться rinktis; собраться susiriñk-
ti
собрание susirinkimas
собственный savo
событие įvykis
совершенно visai, visiškai
совершенный вид įvykio véikslas
совет patarimas; tarýba

советовать, посоветовать patafti;
советоваться taftis; посоветовать-
ся pasitafti
Советская власть Tarýbų valdžia
Советская Литва Tarýbų Lietuva
советский tarýbinis
Советский Союз Tarýbų Sąjunga
совещание pasitarimas
современный šiuolaikinis
совсем visai, visiškai
согласно см. по
согласный (звук) priebalsis
согласиться, согласиться sutikti
содержание turinỹs
создавать kurti; создать sukurti, su-
darýti
созревать nõkti; созреть prinõkti
сойти см. сходить
сок sultys
солидарность solidarumas
солнечный saulėtas
солнце saulė
соловей lakštingala
соль druskà
сомневаться abejóti
сомнение abejõnė
сон miegas
сообщать, сообщить pranėšti
соответствовать atitikti
соревнование rungtynės
сосед kaimynas
соседний kaimyninis, grėtimas
сосняк pušynas
составлять, составить sudaryti
состояться įvykti
состояние varžybos, rungtynės
сотня šimtas
сохнуть džiuoti; высохнуть išdžiuoti
сохраняться, сохраниться išlikti
социалистический socialistinis
сочинение rašinỹs
сочинять kurti; сочинить sukurti
спасать gėlbėti; спасти išgėlbėti
спасибо ačiũ; dėkui
спать miegòti
спектакль spektaklis
светь см. петь
специалист specialistas
специальность specialybė
специальный specialūs
свешить skubėti; поспешить paskubėti
спорить ginčytis; поспорить susiginčyti
спорт spòrtas
спортивный spòrtinis
способность gabumas
справа iš dešinės, dešinėje
справедливость teisingumas

спрашивать klàusti, klausinėti; спросить
paklàusti
спускаться lėistis; спуститься nusilėisti
сравнивать lyginti; сравнить palyginti
сражение mūšis
среда trečiadienis
средний vidurinis, vidutinis; средний род
bevaždė giminė
ставить statýti; поставить pastatýti
стадион stadionas
стакан stiklinė
становиться, стать pasidarýti, tapti,
stòti
станция stotis
стараться stėngtis; постараться pasi-
stėngti
старинный senòvinis
староста seniūnas
старость senātvė
старший vyresnỹsis
старый sėnas
статья stráipsnis
стена siena
стенд steñdas
с тех пор nuo tò laiko
стипендия stipėndija
стих eilėraštis
стóить kainuoti
стол stālas
столица sòstinė
столовая valgyklà
столько tiek
сторона pusė
стоять stovėti
страдать kentėti
страма šalis
страх báimė
страшный baisūs
стрелять šauti
стричь kiřpti
строгий griežtas
строитель statytojas, statýbininkas
строить statýti; построить pastatýti
стройка statýba
студент studentas
студентка studentė
стул kėdė
стучаться bėlstis; постучаться pasibėlsti
стыд gėda
стыдно gėda
стюардесса stiuardėsė
суббота šeštadienis
судить teisti; sprėsti
с удовольствием mielai, su mielu nõru
суи griuba

сухо saūsa
сухой saūsas
существительное daiktāvardis
сформулировать suformuluoti
сфотографировать см. фотографиро-
вать
сходить, сойти išlipti
счастливый laimingas

танцевальный paslaptingas
таина taiga
таинна paslaptis
так taip, tokiu būdu
такой toks
такси taksi
талант talentas
талантливый talentingas
там ten
танк tankas
танец šokis
танцевать šokti
тащить vilkti
таять tirpti; растаять ištirpti
твердо tvirta; tvirtai
твердый tvirtas
твой tavo
творог varškė
театр teātras
текст tekstas
телевизор televizorius
телевидение televizija
телеграмма telegrama
телеграф telegrāfas
телефон telefonas; телефон-автомат
telefonas-automatas
тема tema
темнеть tēmti
темно tamsu
темный tamsus
температура temperatūra
теннис tenisas
теперь dabar
тепло šilta; šilta
теплый šiltas
терпеть kentėti
территория teritorija
терять, потерять, утерять pamėsti,
netėkti
тетрадь sąsiuvinis
тетя tetė
техникум technikumas
течь tekėti
типичный tipiškas

счастье laimė
считать skaičiuoti
съесть см. есть
сын sūnūs
сыр sūris
сыро drėgna
сырой drėgnas
сюда čia

Т
типовой tipinis
тихий tylūs
тихо tylu; tyliai
тишина tylà
товарищ draugas
тогда tadà
тоже taip pat, irgi
толкать stūmti; толкнуть pastūmti
только tik
тонуть skęsti; утонуть nuskęsti
тонкий plonas
топор kirvis
торжественный iškilmingas
торопиться skubėti; поторопиться
paskubėti
торт tortas
тот, та tās, tā; anas, anà
тот самый tas pats
точно tiksliai
традиция tradicija
тракторист traktorininkas
транспорт transportas
требовать reikalauti; потребовать pa-
reikalauti
трогать liėsti; тронуть paliėsti
трогательный graudūs
троллейбус troleibusas
тропа takas
тротуар šaligatvis
трубка ragėlis (telefono)
труд darbas, veikalas
трудно sunku
трудный sunkus
трудолюбивый darbštus
трудолюбивый darbo žmogus
туда ten
туман rūkas
турист turistas
туристский turistinis
тут čia
тысяча tūkstantis
тяжело sunkiai
тяжелый sunkus

У

у pàs, priė, šalia
уважать geĩbti
уважаемый geĩbiamas; многоуважае-
мый didžiaĩ geĩbiamas
уважение pagarba
увести см. вести
увидеть см. видеть
увлекаться žavėtis; увлечься susižavė-
ti
угадывать spėti; угадать įspėti
угол kampas
уголок kampėlis
уголь anglis
удаваться sėktis; удаться pasisėkti
удерживать, удержать nulaikyti
удивительный nuostabus
удивляться stebėtis; удивиться pu-
stėbti
удобно patogù
удобный patogùs
уезжать, уехать išvažiuoti
уже jau
ужин vakariėnė
ужинать vakarieniauti; поужинать pava-
karieniauti
узкий siaūras
узнавать, узнать pažinti; sužinoti
уйти см. уходить
указывать, указать nurodyti
украшать puoĩti; украсить papuoĩti
улица gatvė
улыбаться šypsotis; улыбнуться nusi-
šypsoti
ум prõtas
умение mokėjimas
умеренный vidutinis
уметь mokėti
умирать, умереть miĩti
умный protingas
умолкнуть см. молчать
универмаг universālinė parduotuvė
университет universitėtas
упасть см. падать
упоминать minėti; упомянуть pamĩ-
nėti

фабрика fãbricas
факультет fakultėtas
фамилия pavardė
фашист fašistas
февраль vasãris
ферма fėrma
фестиваль festivãlis

упорядочивать tvarkyti; упорядочить
sutvarkyti
употреблять vartoti; употребить pa-
vartoti
упражнение pratimas
урожай deĩlius
урок pamokà
усадьба sodyba
условие sąlyga
услышать см. слышать
успевать gerai mokyti
успеть suspėti
успех pasisekimas, sėkmė
успешно sėkmingai
успешный sėkmingas
уставать, устать pavaĩgti
усталый pavaĩges
устанавливать, установить nustatyti
устный žodinis,
устраивать, устроить įreĩgti, suorga-
nizuoti, padaryti
утверждать tvirtinti; утвердить pa-
tvirtinti
утратить netėkti
утренний rytinis
утро rytas; по утрам rytais
утром rytė, rytà
ухо ausis
уходить, уйти išėiti
участвовать dalyvauti
учащийся moksleivis
учеба mokymasis, moksas, studijos
учебник vadovėlis
учение mokymasis, moksas
ученик mokinys
ученица mokinė
ученый mokslininkas
училище mokykla
учитель mokytojas
учительница mokytoja
учить mokyti; mokyti; изучить iš-
mokti
учиться mokyti; научиться išmokti
уютно jauku; jaukiai
уютный jaukus

Ф

физик fizikas
физика fizika
филолог filologas, filologė (ona)
фильм filmas
формула formulė
фортепьяно fortepijonas
фотоальбом fotoalbumas

Х

хорошо gēga; gerai
хотеть norėti; захотеть įsinorėti, pa-
norėti, panōrti
хотя, хоть nors, norint

художественный grōžinis
искусство dailė
художник dailininkas
худший blogiausias

Ц

цвети žydėti; расцвети pražysti
цветок gėlė
целовать bučiuoti; поцеловать rabu-
čiuoti
целый visas, ištisas

цель tikslas
цена kaina
ценный vertingas
центр ceñtras
цирк cirkas

Ч

чай arbatà
час valandà
частный privatūs
часто dažnai
частый dažnas
часть dalis
часы laikrodis
чашка puodukas
чей kienō
человек žmogūs
чем negū; чем...тем juō...juō
чемодан lagaminas
через rei; prō; pō
чернила rāšalas
черноволосый juodaplaūkis
черный juodas
черпать sėmti; почерпнуть pasėmti
честь garbė

четверг ketvirtadienis
четверка kėtvertas
число skaičius
чисто švarū; švariai
чистый švarūs
читальный зал skaityklà
читатель skaitytojas
читать skaityti; прочесть paskaityti,
perskaityti
чтение skaitymas
что kàs; kã; kàd, jóg
чтобы kàd
что-то kažkàs
чувство jaūsmas
чувствовать jaūsti
чужой svėtimas
чуть vōs

Ш

шапка kerūė
шахматы šachmatai (dg.)
широкий platūs
широко platū; plačiai
шить siūti; пошить pasiūti
шкаф spinta
школа mokyklà

шляпа skrybėlė
шоссе plėntas
шуба kailiniai (dg.)
шуметь ūžti
шутить juokauti; пошутить rajuokauti
шутки juokai (dg.)

Э

экзамен egzāminas
экономист ekonomistas
экскаватор ekskavatorius
экскурсия ekskūrsija

этаж aukštas
этап etāpas
этнографический etnogrāfinis
этот, эта šitas, šita; šis, ši

Ю

юбилей jubiliėjus
юг pietūs
юго-запад pietvakariai (dg.)

южный pietinis
юность jaunystė
юный jaunas

Я

я aš
яблоко obuolys; яблочный сок obuo-
liū sūltys (dg.)
являться, явиться atvykti, pasirodyti,
stoti, atsirasti
язык kalbà
яйцо kiaušinis

яма duobė
январь sausis
янтарный gintarinis
яркий ryškūs
ясно aišku
ясный aiškus
ящик dėžė

ОГЛАВЛЕНИЕ

Предисловие	3
Алфавит	6
Общие особенности звуков литовского языка	7

ВВОДНЫЙ КУРС

Фонетика и произношение	9
Урок 1. Краткие гласные	9
Обозначение ударения кратких слогов	10
Упражнения	10
Урок 2. Долгие гласные	13
Интонация слова	14
Упражнения	15
Урок 3. Согласные	19
Твердые и мягкие согласные	19
Звонкие и глухие согласные	20
Согласный <i>j</i>	21
Звукосочетание <i>dž</i>	21
Согласный <i>h</i>	21
Упражнения	22
Урок 4. Дифтонги	24
Двугласные	25
Смешанные двузвучные	26
Упражнения	27
Урок 5. Слог	32
Ударение	33
Упражнения	33
Словарь	34

ОСНОВНОЙ КУРС

Урок 6. Текст. <i>Susipažinimas</i>	38
Диалоги	38
Грамматика. Вопросительное местоимение <i>kàs?</i>	39
Род имен существительных	39
Род имен прилагательных	40
Род личных местоимений <i>jis</i> (он), <i>ji</i> (она)	40
Употребление вопросительного слова <i>ar?</i>	41
Притяжательные местоимения	41
Вопросительное местоимение <i>kienõ?</i>	42
Упражнения	42
Урок 7. Текст. <i>Namië</i>	45
Диалог	45
Грамматика. Наречия места	46
Порядок слов в простом предложении	47
Употребление вопросительного слова <i>kuĩ?</i>	47
Отрицание <i>në</i> (с существительными)	47
Употребление краткого ответа	48
Упражнения	48
Урок 8. Текст. <i>Vakarë</i>	50
Диалоги	50
Грамматика. Личные местоимения	52
Глагол. Неопределенная форма глагола	52

Спряжение глаголов	53
Настоящее время (I, II, III спряжения)	53
Спряжение глаголов с изменяющейся основой	54
Упражнения	55
Урок 9. Текст. <i>Mūsų gätvë</i>	57
Диалог	57
Грамматика. Имя существительное	58
Склонения, числа и падежи существительных	58
Существительные в роли обращения	59
Указательные местоимения <i>šitas, tàs, anàs</i> и вопросительное местоимение <i>kuris?</i>	59
Употребление существительных в качестве именной части составного сказуемого	60
Союзы <i>iĩ, õ, bët</i>	60
Упражнения	60
Урок 10. Текст. <i>Rimo šeimà</i>	64
Диалог	64
Грамматика. Глагол. Прошедшее однократное время (I, II, III спряжения)	65
Основные формы глагола	67
Спряжение и употребление глагола <i>bùti</i>	67
Местный падеж имен существительных	68
Местный падеж указательных местоимений <i>šitas, tàs, anàs</i>	69
Образование сложного предложения	69
Упражнения	69
Урок 11. Текст. <i>Kinë</i>	73
Диалог	74
Грамматика. Винительный падеж существительных (ед. ч.)	74
Употребление винительного падежа с транзитивными (переходными) глаголами	75
Значения глаголов <i>mokëti, žinóti, pažinti</i>	75
Употребление глаголов <i>matyti, žiūrëti</i>	76
Винительный падеж личных местоимений	76
Конструкция <i>Àš turiù ... (kã?)</i> (У меня есть...)	76
Указательные местоимения	77
Спряжение глагола <i>žinóti</i>	77
Составление сложного предложения с союзами и союзными словами <i>kàd, kadà, kienõ, kodël, kuĩ</i>	77
Упражнения	77
Для чтения со словарем. <i>Senëlis iĩ anũkas</i>	82
Урок 12. Текст. <i>Olëgas pàsakoja apië savo šeimà</i>	83
Диалог	83
Грамматика. Предлог	83
Употребление предлогов <i>apië, aplink</i>	84
Употребление глаголов и существительных с предлогом <i>apië</i>	84
Предложные конструкции с личными местоимениями	84
Спряжение глаголов <i>mëgti, reĩgti</i>	85
Спряжение глагола <i>sëdëti</i>	85
Упражнения	86
Для чтения со словарем. <i>Apië nuostãbũ tãrtã</i>	89
Урок 13. Текст. <i>Į parduotuvë</i>	90
Диалоги	90
Грамматика. Употребление предлогов <i>ĩ, pàs</i>	91
Конструкция <i>turëti + bendratis</i> (инфинитив) в значении <i>дол. ен</i>	92
Значения глаголов <i>reĩgtis, sutikti</i>	93
Глагол <i>žiūrëti</i> с предлогом <i>ĩ</i>	93
Употребление союза <i>nës</i>	93
Упражнения	94
Для чтения со словарем. <i>Parduotuvëje</i>	97

Урок 14.	Текст. Sekmādienī	98
	Диалог	99
	Грамматика. Употребление предлогов <i>peŗ, prō</i>	100
	Обозначение времени (<i>когда? — kada?</i>)	100
	Упражнения	101
	Для чтения со словарем. <i>Reĩkia vyresnių klausyti. Pagal K. Sakalauška-Vanagėli</i>	106
Урок 15.	Текст. <i>Susitikimas</i>	107
	Грамматика. Употребление предлогов <i>priėš, pō, ūž</i>	108
	Возвратные глаголы	109
	Спряжение возвратных глаголов (без приставки)	109
	Спряжение возвратных глаголов (с приставкой)	110
	Особенности употребления возвратных глаголов	110
	Перевод русских глаголов страдательного залога на литовский язык.	111
	Перевод на литовский глаголов <i>получаться, находиться, являться</i> (в некоторых значениях)	112
	Спряжение глаголов <i>ruđštis, reĩgtis, praũstis, kėltis</i>	112
	Упражнения	113
	Для чтения со словарем. <i>Akordeonistas. Pagal M. Slucki</i>	117
Урок 16.	Текст. <i>Gimimo diena</i>	118
	Диалог	118
	Грамматика. Родительный падеж существительных (ед. ч.)	119
	Употребление родительного падежа с глаголом в отрицательной форме	120
	Употребление существительных в родительном падеже после глагола <i>nėra</i>	121
	Конструкция <i>Aš neturiu...</i> (У меня нет...)	121
	Родительный падеж несогласованного определения	122
	Родительный падеж личных местоимений	122
	Упражнения	123
	Для чтения со словарем. <i>Respublikos sostinėje</i>	127
Урок 17.	Текст. <i>Mūsų valgykloje</i>	128
	Диалоги	128
	Грамматика. Родительный падеж части	130
	Родительный падеж количества	130
	Родительный падеж цели	131
	Употребление глаголов <i>bijoti, ieškoti, norėti, laukti, prašyti, klausiti</i>	131
	Употребление глаголов <i>reikėti, trūkti</i>	131
	Конструкция <i>turėti laiko</i> (иметь время)	132
	Повелительное наклонение	132
	Образование повелительного наклонения	132
	Спряжение глаголов <i>pusryčiauti, pietauti, vakarieniauti</i>	133
	Спряжение глагола <i>ieškoti</i>	133
	Спряжение глагола <i>duoti</i>	134
	Конструкция <i>Kiek kainuoja?</i> (Сколько стоит)	134
	Упражнения	135
	Для чтения со словарем. <i>Mokyklos valgykloje</i>	140
Урок 18.	Текст. <i>Keliõnė į Rūgą</i>	141
	Диалог	141
	<i>Kadà jūs mąstote</i>	142
	Грамматика. Предлоги <i>aĩt, priė, ūž, šalià</i>	143
	Употребление предлогов <i>aĩt, priė, ūž, šalià</i>	143
	Упражнения	145
	Для чтения со словарем. <i>Naktis viešbutyje. Pagal J. Semionovą</i>	148
Урок 19.	Текст. <i>Į gamtą</i>	150
	Диалоги	150
	<i>Ramiřšo</i>	151
	Грамматика. Предлоги <i>nuõ, iki, iš, taĩp</i>	151

	Употребление предлогов <i>nuõ, iki, iš, taĩp</i>	152
	Употребление предлогов-антонимов <i>ĩ — iš; pàs — iš (nuõ); aĩt, priė — nuõ</i>	153
	Употребление союзов и союзных слов <i>kad, kuĩ, kaĩp</i> (в сложноподчиненном предложении)	154
	Упражнения	154
	Для чтения со словарем. <i>Alũvų šakėlė. Pagal E. Auerbach</i>	159
Урок 20.	Текст. <i>Konferencijoje</i>	161
	Диалог	161
	Грамматика. Виды глагола	162
	Употребление видов глагола	162
	Образование видов глагола (с приставкой)	163
	Употребление глаголов <i>eiti, važiuoti</i> с приставками	164
	Употребление предлога <i>bė</i>	165
	Употребление предлога <i>pō</i> (с родительным падежом)	165
	Употребление глаголов <i>pasisėkti (sėktis), įvykti (vykti)</i>	165
	Упражнения	166
	Для чтения со словарем. <i>Nelaimingas skaĩčius</i>	170
Урок 21.	Текст. <i>Teatrė</i>	171
	Диалог	171
	Грамматика. Будущее время	172
	Употребление будущего времени	172
	Употребление союзов <i>aĩ, kadà, kaĩ, jei (jeigu)</i> с будущим временем в сложном предложении	173
	Спряжение возвратных глаголов в будущем времени	174
	Спряжение глагола <i>grĩžti</i> в будущем времени	174
	Упражнения	174
	Для чтения со словарем. <i>Gegužės pirmoji</i>	181
Урок 22.	Текст. <i>Dovanà Rimui</i>	182
	Диалоги	182
	Грамматика. Дательный падеж существительных	184
	Личные местоимения	185
	Указательные местоимения	185
	Дательный падеж с глаголами	185
	Дательный падеж с прилагательными	186
	Употребление дательного падежа для обозначения возраста	186
	Конструкция с глаголом <i>patikti</i>	187
	Упражнения	187
Урок 23.	Текст. <i>Rimas susiĩgo</i>	192
	Диалог. <i>Poliklinikoje</i>	193
	<i>Klausimas iĩ atsakymas</i>	193
	Грамматика. Дательный падеж времени	194
	Дательный падеж цели	194
	Формы прилагательных среднего рода и наречия от прилагательных	195
	Употребление дательного падежа в конструкции с прилагательными среднего рода	195
	Дательный падеж с глаголами <i>reikėti, skaudėti, trūkti</i>	196
	Употребление дательного падежа для обозначения времени (с множественными числительными)	197
	Употребление глагола <i>siĩgti</i>	197
	Упражнения	198
	Для чтения со словарем. <i>Rũdenį miřkė</i>	203
Урок 24.	Текст. <i>Tráukiniu į gamtą</i>	204
	Диалог	204
	<i>Aĩ jūs žĩnote?</i>	205
	Грамматика. Творительный падеж	206
	Творительный падеж орудия и средства	207
	Творительный пути	208
	Творительный времени	209

	Творительный причины	209
	Творительный падеж с глаголами	209
	Творительный падеж указательных местоимений	210
	Упражнения	210
	Для чтения со словарем. <i>Tėvas. Pagal A. Põcių</i>	215
Урок 25.	Текст. <i>Olėgas eina į futbola</i>	216
	Диалог	216
	<i>Ai jūs žinote?</i>	217
	<i>Patarlės</i>	217
	Грамматика. Употребление предлогов <i>sù, põ</i>	218
	Употребление предлога <i>sù</i> в конструкции <i>sù švarku</i> (в пиджаке)	219
	Творительный падеж личных местоимений	219
	Конструкции <i>mēs sù sėseria, mótina sù tėvu</i>	219
	Употребление глаголов <i>galėti, mokėti, žinoti, pažinti</i>	220
	Употребление глаголов <i>žaišti, gróti, skaĩbinti</i>	220
	Образование сложных предложений с придаточными предложениями причины (с союзами <i>nės, kadangi</i>)	221
	Упражнения	221
	Для чтения со словарем. <i>Pirmoji láisvės dienà. Pagal K. Marùka</i>	228
Урок 26.	Диалог	229
	Текст. <i>Sunki keliõnė</i>	231
	Грамматика. Имена прилагательные (женский род)	231
	Прилагательные с окончаниями на <i>-a, -i</i>	232
	Склонение указательных местоимений женского рода	232
	Местоименные прилагательные женского рода. Склонение местоименных прилагательных	233
	Употребление местоименных прилагательных	233
	Имена прилагательные с окончанием на <i>-ė</i> (относительные)	234
	Употребление глагола <i>vỹkti</i>	234
	Безличные глаголы	234
	Упражнения	235
	Для чтения со словарем. <i>Gyvėnimo alėja</i>	239
	<i>Naujã sofã Pagal T. Meganų</i>	240
Урок 27.	Диалог	241
	Грамматика. Сослагательное наклонение	242
	Образование сослагательного наклонения	242
	Спряжение возвратных глаголов в сослагательном наклонении	243
	Употребление сослагательного наклонения в простом предложении	243
	Сослагательное наклонение в сложных предложениях	244
	Употребление глаголов <i>dõminti, sėktis</i>	245
	Упражнения	245
	Для чтения со словарем. <i>Žemės širdis. Pagal J. Jãkovlevã</i>	251
	<i>Motulės rūpesteliai. K. Kubilinskas</i>	253
Урок 28.	Диалог	254
	Текст. <i>Namėlis miškė</i>	254
	Грамматика. Имена прилагательные мужского рода с окончаниями на <i>-as, -us</i> (ед. ч.)	256
	Склонение местоименных прилагательных	257
	Употребление местоименных прилагательных	257
	Имена прилагательные мужского рода с окончанием на <i>-is</i> (относительные)	258
	Склонение указательных местоимений <i>šitas (šis), tãs, anãs</i>	258
	Упражнения	259
	Для чтения со словарем. <i>Didžiausias žygdarbis. Pagal K. Marùka</i>	264
Урок 29.	Диалог	265
	Текст. <i>Pirmoji mào keliõnė</i>	265
	Грамматика. Глаголы движения	267
	Употребление глаголов <i>eiti, vairuoti</i>	268
	Употребление притяжательного местоимения <i>savo</i>	269

	Порядковые числительные	269
	Склонение порядковых числительных	270
	Обозначение времени	271
	Предлог <i>dėl</i>	271
	Упражнения	272
	Для чтения со словарем. <i>Pirmasis, kurį sutikau</i>	278
Урок 30.	Диалог. <i>Trečiadienį egzãminas</i>	279
	<i>Tėvai iš vaikai</i>	280
	<i>Patarlės iš aforizmai</i>	280
	<i>Šveičių dãtos</i>	281
	Грамматика	282
	Обозначение времени (продолжение)	282
	Винительный падеж	282
	Обозначение даты	284
	Творительный падеж	284
	Двойное отрицание	285
	Упражнения	285
	Для чтения со словарем. <i>Muziėjus mėdžio kamiene. Vilkas iš dũona</i>	289
Урок 31.	Текст. <i>Studeĩtų vãkaras institutė</i>	291
	Диалог	291
	Грамматика. Прилагательные в качестве именной части составного сказуемого	292
	Степени сравнения прилагательных	293
	Употребление прилагательных в сравнительной степени	294
	Употребление прилагательных в превосходной степени	295
	Формы прилагательных среднего рода и наречия от прилагательных	295
	Употребление союзов и союзных слов <i>kã, kuõ, kadã, kuĩ, kuris, kòks, kienõ</i> в сложном предложении	296
	Упражнения	296
	Для чтения со словарем. <i>Padavimas apie mótinã</i>	301
Урок 32.	Диалог. <i>Teãtruose, muziējuose</i>	303
	Грамматика. Местный (предложный) падеж (мн. ч.)	304
	Употребление существительных в местном падеже	304
	Местный падеж указательных местоимений <i>šitas (šis), tãs, anãs</i>	305
	Местный падеж прилагательных	306
	Упражнения	306
	Для чтения со словарем. <i>Tarybų Lietuvõs gamtã</i>	310
Урок 33.	Диалог	311
	Текст. <i>Visadã laukiame pratỹbų</i>	312
	Грамматика	313
	Родительный падеж множественного числа	314
	Употребление родительного падежа. Родительный с глаголами в отрицательной форме	315
	Родительный в функции несогласованного определения	315
	Родительный части	315
	Количественный родительный	316
	Родительный предложный	316
	Родительный прилагательных	316
	Родительный указательных местоимений	317
	Местоимение <i>savęs</i>	317
	Словосочетания с местоимением <i>savęs</i>	318
	Употребление союзов <i>nės, kadangi</i> в сложном предложении	318
	Упражнения	318
	Для чтения со словарем. <i>Trãkai</i>	323
Урок 34.	Диалог. <i>Kiek gytõj temperatũros?</i>	324
	<i>Visadã gerai pagalvók!</i>	325
	Грамматика. Количественные числительные	326
	Согласование числительных с существительными	327

	Употребление слова <i>mėtai</i> с числительными	328
	Словосочетание <i>vienas kito</i>	329
	Спряжение глаголов	329
	Упражнения	330
Урок 35.	Для чтения со словарем. <i>Vilnius iš vilniėčiai</i>	334
	Диалог	335
	Текст. <i>Naūjas būtas</i>	336
	Диалог	336
	Грамматика.	337
	Винительный падеж существительных (мн. ч.)	337
	Винительный прилагательных (мн. ч.)	338
	Винительный указательных местоимений (мн. ч.)	339
	Обозначение времени винительным множественного числа	339
	Винительный с предлогом <i>priėš</i> (при обозначении времени)	340
	Употребление союзного слова <i>kòks</i> в винительном падеже	340
	Упражнения	340
	Для чтения со словарем. <i>Lietuvių liaudies poėtė</i>	347
	<i>Tylūs vākars</i>	348
Урок 36.	Текст. <i>Kuī jīs mòkotėš?</i>	349
	Диалог.	349
	Грамматика. Предлоги <i>apiė, pàs, į</i> с существительными (мн. ч.)	350
	Употребление предлога <i>apiė</i> с существительными (вместе с прилагательными)	351
	Употребление предлогов <i>apiė, pàs</i> с существительными (вместе с указательными местоимениями)	351
	Упражнения	351
	Для чтения со словарем. <i>Kareivio sūnūs. Pagal Ć. Aitmātovą</i>	355
Урок 37.	Диалоги. <i>Paštė</i>	357
	<i>Laiškų pavyzdžiai</i>	358
	<i>Telegramų pavyzdžiai</i>	358
	<i>M. K. Ćiurlionio laiškaī</i>	359
	Грамматика	361
	Окончания существительных в дательном падеже (мн. ч.)	361
	Окончания прилагательных в дательном падеже (мн. ч.)	361
	Дательный указательных местоимений (мн. ч.)	362
	Местоимение <i>kuris</i> в функции соединительного слова в сложных предложениях (во всех падежах ед. ч.)	362
	Упражнения	363
	Для чтения со словарем. <i>Drūskininkai iš Ćiurlionis</i>	367
Урок 38.	Диалог	368
	Текст. <i>Palangà</i>	368
	Грамматика	370
	Творительный существительных (мн. ч.)	370
	Творительный прилагательных множественного числа (вместе с существительными)	371
	Употребление предлога <i>sū</i> в конструкции <i>sū bātais</i> (в сапогах)	371
	Творительный пути (мн. ч.)	371
	Обозначение времени творительным множественного числа	372
	Творительный указательных местоимений (мн. ч.)	373
	Местоимение <i>kuris</i> в функции соединительного слова (во всех падежах мн. ч.) в сложных предложениях	373
	Склонение существительных (обобщение)	373
	Упражнения	374
	Для чтения со словарем. <i>Neringà</i>	379
Урок 39.	Диалоги	380
	Текст. <i>Aītras bātas</i>	381
	Грамматика. Прошедшее многократное время	382
	Спряжение глаголов в прошедшем многократном времени	382
	Употребление прошедшего многократного времени	383
	Упражнения.	383

	Для чтения со словарем. <i>Šaunuoliai</i>	387
Урок 40.	Диалог	387
	Текст. <i>Mūsų eglūtė</i>	388
	Грамматика. Прямая и косвенная речь	389
	Употребление местоимений в прямой и косвенной речи	390
	Упражнения	391
	Для чтения со словарем. <i>Naujūjų mėtų naktį</i>	391
	<i>Aī ratiūka mào kambarys?</i>	396
Урок 41.	Диалог. <i>Kuī esi būvęs?</i>	397
	Грамматика. Причастия действительного залога	398
	Образование действительных причастий	399
	Употребление действительных причастий	400
	Причастия в роли определения	401
	Причастия в роли обстоятельства	401
	Причастия в роли именной части составного сказуемого	401
	Упражнения	402
	Для чтения со словарем. <i>Berniukas iš jūra</i>	403
Урок 42.	Текст. <i>Į kaimą</i>	407
	Диалог	409
	Грамматика. Причастия страдательного залога	409
	Образование причастий страдательного залога	410
	Употребление страдательных причастий	411
	Причастия в роли определения	412
	Причастия в роли именной части составного сказуемого	412
	Упражнения	412
	Для чтения со словарем. <i>Užsieniėtiškas žòdis. Pagal F. Krivina</i>	414
Урок 43.	Текст. <i>Pò atòstogų</i>	420
	Диалог.	422
	Грамматика. Полупричастие.	422
	Образование полупричастий.	423
	Возвратные формы полупричастий	424
	Употребление полупричастий	424
	Упражнения.	424
	Для чтения со словарем. <i>Žòdis apie altruizmą. Pagal V. Peskòvą</i>	426
Урок 44.	Диалог. <i>Į Vuitiėš muziėjų</i>	430
	Грамматика. Деепричастие	431
	Образование деепричастий	433
	Возвратные формы деепричастий	433
	Употребление деепричастий	434
	Деепричастия в личном предложении	434
	Деепричастия в безличном предложении	435
	Употребление некоторых деепричастий, обозначающих обстоятельство времени	435
	Упражнения	436
	Для чтения со словарем. <i>Klumpėš. Pagal K. Sāja</i>	437
	<i>Zarasų krāšto duktė</i>	440
		442

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1.	Склонение существительных	444
Приложение 2.	Существительные, которые в литовском языке склоняются, а в русском — нет	446
Приложение 3.	Некоторые случаи окончаний существительных во множественном числе	446
Приложение 4.	Употребление существительных в местном падеже для обозначения места, в винительном и родительном с предлогами <i>į</i> и <i>iš</i> для обозначения направления (движения) (в русском языке соответственно употребляются предлоги <i>на</i> — с или <i>в</i> — из)	447
Приложение 5.	Употребление предлога <i>pàs</i> (у, к), отвечая на вопрос <i>kuī?</i> (для обозначения места и движения), и <i>iš kuī?</i> (откуда, от кого?)	448

Приложение 6. Предлоги, требующие родительного падежа	448
Приложение 7. Предлоги, требующие винительного падежа	449
Приложение 8. Предлоги, требующие творительного падежа	450
Приложение 9. Склонение прилагательных	451
Приложение 10. Склонение местоименных прилагательных	452
Приложение 11. Формы среднего рода прилагательных и наречия от прилагательных	453
Приложение 12. Наречия времени и места	453
Приложение 13. Ударение у существительных и прилагательных	454
Приложение 14. Основные формы глагола	457
Приложение 15. Спряжение глаголов	458
Приложение 16. Глаголы с изменениями в основе	460
Приложение 17. Склонение действительных причастий	464
Приложение 18. Склонение личных местоимений	464
Приложение 19. Формы притяжательных местоимений	465
Приложение 20. Склонение указательных местоимений	465
Приложение 21. Склонение числительных	465
Приложение 22. Употребление числительных	466
Приложение 23. Время по часам	466
Литовско-русский словарь	468
Русско-литовский словарь	505

Самоучитель
Александрвичюс Юозас Юозович
ЛИТОВСКИЙ ЯЗЫК
 Второе стереотипное издание
 На русском языке
 Вильнюс, «Мокслас» 1988

Mokomoji knyga
Aleksandravičius Juozas
LIETUVIŲ KALBA
 Antrasis stereotipinis leidimas
 Redaktorės: L. Čėsniėnė ir A. Sriubienė
 Meninė redaktorė B. Grabauskienė
 Techninė redaktorė N. Marozaitė
 Korektorės: V. Vaineikienė ir N. Zadavičiūtė

ИБ № 3180

Pasirašyta spausdinti 1988 04 15. Formatas 60×90^{1/16}. Popierius — laikraštinis. Garnitūra - romaninė. 10 punktų. Ofsetinė spauda: 33,5 sąl. sp. l. 33,75 sąl. spalv. atsp. 36,64 apsk. leid. l. Tiražas 60 000 egz. Užsakymas 2110. Kaina 2 rb. 40 kp. Leidykla „Mokslas“, 232050 Vilnius, Zvaigždžių 23. Spaudė V. Kapsuko-Mickevičiaus spaustuvė, 233000 Kaunas, Lenino pr. 23.